AUREL
PETRESCU

DROMICHET

editura albatros

Coperta de GHEORGHE MARINESCU

AUREL PETRESCU

DROMICHET

SEMNUL NEMURIRII

ROMAN

EDITURA ALBATROS
BUCUREȘTI, 1988

Cartea întîi

ODRID

1.

DINCOLO DE ISTRU

Un pîlc de călăreți cărora vîntul le flutura coamele brune se avînta pe armăsarii înviorați de trecerea vijelioasă-a Istrului. Erau primii sau poate ultimii, căci cine putea ști să îi distingă dintre atîtea triburi care trăiau la nordul apei într-o eternă hăituire cu cei din sud. În fruntea lor un tarabostes purta un steag cu cap de lup și corpul de dragon prin care vîntul urla asemeni fiarelor flămînde coborîtoare iarna din codrii-ntunecați ai munților. Pulberea nisipoasă lăsa în urma lor un nour alb pînă intrau în văile-nverzite, și îi făcea pe dată nevăzuți, pierduți în neguri. Ajunși însă în umbra unor cetini pe-un vîrf de deal se văzu primul dintre ei strunindu-și armăsarul. Și la un semn al lui descălecară toți. Rămase singur el cu ochii-n zare, mai mult gîndind decît privind. Descălecă legîndu-și calul lîngă o tarla cu iarbă grasă. Apoi pîlcul se strînse tăcut și tainic în jurul tarabostelui, ce le rosti laconic, vorbind parcă cu sine :

— Vreau să-l găsesc pe Odrid !

— Odrid ? Cel care ne-a prădat turmele albe ? Spuse cu o mînie reținută unul din cei în vîrstă.

— Nu el ! Nu el ! accentuă tarabostele.

— Atuncea moesii, prietenii lor.

— Nici ei. Sînt de mult pașnici. Își fac lucrul pămîntului și meșteșugul trandafirilor. Au ce le trebuie și chiar mai mult. Doar aur n-au și încă nu-i cunosc prea bine gustul. Cu grecii fac un fel de *trampă*. Dau miere și ulei de flori.

— Hî, hî, se scaldă grecii-n apă parfumată !

— Nobilii greci, ce-au luat cu timpul obiceiuri femeiești. Ei nu mai sînt ce-au fost odată Achile și Ulysse. Despre eroii lor ei înșiși cred că-i o poveste. În schimb, ei au ajuns departe ca oameni pașnici.

— Dar bine taraboste, atuncea de ce vin spre noi, de ce ne pradă ca tîlharii ?

— Nu sînt ei cei care ne pradă, cu toate că de-ar fi pe-aproape ar face-o cînd și cînd.

— Dar furii-aceștia nu sînt greci ? Vorbesc pițigăiat ca ei, dacă-ți aduci aminte, cel prins la oi, vorbea ca noi și semăna cu chipul Machedonului din tetradrahme.

Cuvîntul acesta avu însă menirea să-ntoarcă gîndul tarabostelui spre amintiri. Atunci, mîinile lui căută de grabă în chimirul înflorat ceva. Era o tetradrahmă în care degete bătătorite cereau să deslușească-un chip. Și-l deslușì. Deschise-n fața tuturor palma și aurul fanatic își ridica aripa-n soare. Chipul lui Machedon zîmbea. Îl aruncase de plăcere-n sus în baia de lumină. O clipă luă foc arzînd privirile, și-n aerul ce tremura trandafiriu pică pe palmele-nălțate.

— Oh, ce tînăr e ! grăi admirativ și melancolic, ca pentru sine cel bătrîn.

— A murit la 33 de ani. A îndrăznit să moară la această vîrstă pentru-a rămîne mereu tînăr.

— Noi nu avut-am fericirea-aceasta !

— Și dacă-ai fi avut-o ai fi rămas un Machedon ? îi replică cu vocea jumătate unul din pîlc.

— Aicea nu, răspunse tarabostele cu fruntea sus. Dar dincolo... după ce vom muri luptînd pentru pămînt și țară, vom fi ca el... primiți în nesfîrșitele grădini cu brațele deschise de Zalmo... Și dealul se cutremură sub ei, iar zările jucau ca valurile-n orizontul mării. Săriră în picioare-nfrigurați. Aveau cu toții ochii umezi și cerul li se apropia privindu-l în curcubeu multicolor.

— Zalmoxis ! Zalmoxis ! strigară-nsuflețiți și-apoi primiră ca o veste bună ecoul lui îndepărtat :

— ...almoxis... oxis.

Caii păreau o clipă așteptînd, ciulind urechile, izbind pămîntul cu copita ritmic. Și se-așternea o liniște de rugăciuni păgîne, iar vîntul aducea din depărtatele dumbrăvi mirearma paradisului ceresc.

Mulți dintre călăreți încălecară obișnuiți cu jurămintele războiului și începutul luptei, dar tarabostele rămase calm și gînditor, părînd un uriaș în prelungirea umbrei lui.

— Aș vrea să mă-ntîlnesc cu Odrid !

— Odrid este-un tîlhar, tună un glas răzbunător de-alături.

— Toți sîntem niște tîlhari ! se auzi răspunsul tarabostelui în murmurul întrebător al călăreților. Un anumit oracol a îndemnat pe cei flămînzi la pradă.

— Ca lupii ? Ca odrizii ?

— Ca lupii, dar nu asupra oamenilor și nici asupra lupilor. Îngăduit ne este a prăda tainele gliei.

— Dar cum ?

— Oracolul vorbește-n pilde. N-au înțeles înțelepciunea lui. Noi înșine n-am înțeles prea mult și ne-am luat ca steag flămînda și nesătula gură a lupului.

— Și ce-ar fi trebuit să înțelegem, taraboste ?

— Știu eu ? Străbunii ne-au lăsat legenda că noi marea familie-nvrăjbită a tracilor ivitu-ne-am pe lume dintr-un lup și-o principesă. Și tarabostele tăcu, apoi privi pe cei din jur nedezlipiți cu gîndul la Zalmoxis și nu voi ca să-i despartă de-acest gînd.

— Vreau să vorbesc cu Odrid !

— Odrid este un lup. Nu vei putea vorbi cu el. Întregul trib alăturea lui și-a tălmăcit oracolul. S-au transformat în lupi.

— Se poate, dar... sîntem cu toții traci. Noi, dacii și ei odrizii. Cu toate acestea sîntem între noi dușmani. Ne batem și învinge cel mai tare dintre lupi. Numai atunci cînd ne auzim limba, numai atunci ne amintim că vorba ne e aceeași, că sîntem una, marea familie a lupilor.

— Dar, taraboste, nu numai neamul tracilor e împărțit în lume. Cei care vin din sud, spuse bătrînul, ne aduc vești că înșiși grecii sînt împărțiți în patru țări bătîndu-se-ntre ei. De la războiul Troiei, chiar zeii au intrat în luptă.

— Așa este, bătrîne ! Ei însă se unesc în fața dușmanului comun ! Și tresăriră toți gîndindu-se la perși.

— Nu este trib să nu dorească supunerea celor din jur, să nu viseze chiar împărăția împinsă pînă-n cele patru colțuri ale lumii ! A face o împărăție cu un neam, cum este cel al tracilor, înseamnă a uni întîi neamul acesta învrăjbit. Și Machedon a reușit-o. Acuma însă împărăția lui s-a destrămat. Dacă nainte de-a pleca spre Babilon el nu uita că este trac, unindu-ne, imperiul lui ar fi rămas. Dar pentru un erou a fost destul cît a făcut.

— Cine-ar putea ca să urmeze acest vis ? Cînd încă nu știm bine de unde pînă unde se întind tracii, care sînt triburile lor, deși vorbim aceeași limbă și poate credem

în același zeu. Și-atuncea, taraboste, ne-ntrebăm care-i acel bărbat, care să reușească unirea tracilor și să devină rege peste regii tracilor ?

— Noi, dacii, vajnicii daòs, sîntem cei mai puternici, și cei ce-am înțeles mai mult misterul de-a fi daòs. Venim de dincolo de munți și-am coborît pe ape pîn-la Istru.

— Dar geții ?

— Geții sînt daòs ca și noi. Sînt dacii din cîmpie. Statornicirea lor acolo nu i-a înstrăinat de noi. Avem aceiași preoți ce din altarul lor deschis spre soare privesc în stînga și în dreapta munților. Sîntem, cum ni se spune *geto-daci*. Iată un început.

— Și totuși între geți se mai dau lupte.

— Așa e. Vor înceta cînd peste regi va fi un singur rege. Împărăția noastră neamestecată, ca să rămînem ceea ce sîntem...

În timpul acesta unul din arcași clipi nedumerit în zare. Apoi își puse umbră mîinile. Voi să strige sugrumat.

— Ce e ? Se întrebară toți sărind pe cai, privind într-acolo unde mîna se întinsese mută.

— Stați ! Îi opri tarabostele. Întîi să știm încotro merge și cine ar putea să fie, cu cît ei numără mai mult ca noi.

— Se-ndreaptă către Istru mergînd spre șerpuirea văii.

— Nu sînt cumva ai noștri ?

— Nu ! Nu poartă steagurile noastre și năvălesc lipsiți de ordine ca niște lupi.

— Dar sînt cu mult mai numeroși ca noi. Ce ziceți, ne-avîntăm în luptă ?

— Pentru ce luptă ? Întrebă tarabostele.

— Niciodată nu s-au întîlnit două oști fără luptă. De nu vrem noi, o vor ei.

— Nu trebuie să căutăm cu dinadinsul lupta, putem să ne ascundem.

— Dar uite, taraboste, ei vor să treacă Istrul. Și dincolo de apa sfîntă e doar pămîntul nostru. Cum să-i lăsăm ? Și tarabostele căzu o clipă în descumpănire.

— Vor să ne prade. Vor să ne prade. Să le ieșim în cale. Se-nfierbîntară toți.

— Da ! Vor să ne prade. Au năvălit ca lupii peste oi, își spunea singur tarabostele, în timp ce ochii lui priveau la văile ascunse sau la colinele acoperite de păduri, gîndind distanțele și-nchipuind un plan. Apoi li se rosti în grabă :

— Să vă împărțiți în trei cete și mergeți după mine culcați pe cai. Vrem neștiuți să le cădem în spate, chiar în apropierea apei, naintea căreia cu caii osteniți vor poposi, căci uite-i cum aleargă.

Într-adevăr, coloana aceea aluneca nebună în văi ca apele din munte.

— Îi vom împinge-n Istru și îi vom săgeta neîntrerupt. Acoperiți-vă cu scutul, căci știu a trage cu arcul înapoi. La primul fluierat ne resfirăm în trei, apoi ne năpustim spre ei. Zalmoxis ! rosti ca pe un ordin și tarabostele cu pilcul lui se mistuiră-n negura din văi.

— Nu-i mai vedem ! Nu-i mai vedem ! Se auziră glasuri dintre ei. Veni însă îndată pe șoptite vorbă, din om în om, să meargă în tăcere după taraboste. Din măgură trecură-ntr-o pădure și așteptară cu sufletul la gură ascunși să-și vadă-n vale protivnicii. Trecu un timp și începură a se-ndoi de planul tarabostelui, cînd din împrejurimi se auzi nechezuri și-o larmă înspăimîntătoare de urlete și țipete.

— Ce sînt aceștia, lupi sau oameni ? Se întrebau privind uimiți în vale.

— Sînt lupi, sînt lupi ce mușcă din spinarea cailor.

— Lupi cu două picioare. Și temători să nu necheze armăsarii, tarabostele îi abătu cît mai departe. Apoi cînd iureșul trecu, se mistuiră și ei în văi, păstrîndu-se în margini de păduri și-n umbră de coline. Se-apropiau acum. Departe se vedeau lucind solzii de diamant ai Istrului. Se subția pădurea și-și spălăcea culorile în colbăitul cenușiu și-apoi în pulberi albicioase. În capătul acela de pădure se strînse întreg pîlcul. N-avură încă timp a măsura cu ochiul distanța pîn-la Istru și de a hotărî ca să le cadă lupilor în spate pe șesul care cobora-n terase către apă, că și reapărură lupii în lungi convoaie strîmtorați în văi, și-acuma răsfirați în voie. Venind de sus unii se năpusteau în alții.

— Să ieșim din desiș ! porunci tarabostele și să-i urmăm din spate. Cînd vor băga de seamă se vor grăbi spre apă. De nu, vom trece peste ei. Oricum, să fiți atenți la fluier. Din stînga și din dreapta îi vom învălui. Cu toții vor sări în apă. Și-acolo se vor pierde. Gata. Plecăm.

Norul de praf se înălța și se lățea. Caii zvîcniră într-acolo. Pulberea lipicioasă făcură pe toți albi. Unii se-amestecară în devălmășia lupilor și alergau spre Istru. Se auzi deasupra vălmășagului semnalul tarabostelui. Abia

atunci au presimțit primejdia. Trei stoluri se desprinseră din norul alb. Stolul din mijloc stătu pe loc. Și ploaia de săgeți venea din toate părțile. Caii se îndemnau la apă. Arcașii lupilor voind să se întoarcă primeau refuzul animalelor, care-i zvîrleau în valuri. În locul lor alții soseau și cei căzuți piereau sub ropotul copitelor. Se aruncară toți cu cai sau fără în șuvoiul Istrului. Ceata din mijloc îi adîncea în apă purtîndu-i către vale, unde îi aștepta arcașii lovindu-i drept în față. Șuvoiul îi purta la vale înecîndu-i. Cei care reușeau să-l treacă aveau spinările însîngerate. Unii mai atîrnau pe șei, purtînd săgețile înfipte-n carnea cu sînge spălat de valuri în care caii lor simțind zadarnica povară îi azvîrleau, sau dacă reușeau s-ajungă dincolo în pulberea nălbită, în calea lor ieșeau atuncea disperații. Unii mureau sub lovitura de copite, iar ultimii ce mai scăpau din apă fugeau mărunt spre orizontul înșelător al stepei.

Soarele era încă sus privind unda senină-a apei. Valul număra clipa și clipa număra valul. Sprijinit de cal, tarabostele asculta în apa cea sfîntă izvoarele lumii, cuvintele zeilor.

În Istru se-ntuneca Hadesul și strălucea Apollo.

În apele Istrului și în stepa cea mare a geților nu se mai zărea nimeni. Caii căutau smocuri de iarbă pe-aproape. Numărul lor era acum mult mai mare. Îi adunară pe toți prinzîndu-i de-ai lor de căpestre. Încălecară din nou și agale porniră spre țara odrizilor.

— Trebuie să-mi duc gîndul la capăt, spuse cel mare. L-am cunoscut pe Odrid. Nu ne-am încrucișat armele. Pare ca toți dintre noi și graiu-i la fel. El, poate e singurul care cunoaște istoria lupilor, misterul ce-nvăluie neamul acesta.

— Și cu jaful de oi cum rămîne ?

— Ne vor da caii în loc. Dar mai mult decît asta ne-nvoim să păstrăm prietenie, să ridicăm peste Istru o punte-a frăției din monoxile sute și sute. Noi le vom da oi, fără pradă, iar ei caii, vinul lor dulce și uleiul lor gras de măsline. Poate vom reuși să ne-apropiem și pe moesi. În ultima vreme odrizii și moesii n-au mai dus lupte.

Trecură de-a dreptul spre dealul înalt, mergînd în tăcere. Opriră din nou în poienile mari priponind caii în

iarba cea fragedă. Priviră cu teamă pămîntul plin de misterele al odrizilor. Se aşezară-n poiană pe paturi de iarbă şi muşchi privind cerul. Bolta lui Apollo, clopotul cel de azur ce picură-n aer lumina. Petreceau norii cei albi cu privirea de la un capăt la altu-al pămîntului. Lumea şi-o-nchipuiau ca o jumătate de măr sau harbuz. Nu-nţelegeau cum norii ajunşi la zenit se-njumătăţesc şi dispar. Acolo-ncepea marginea lumii, iar totul părea că trece în moarte. Poarta cea mare din Hades stătea totdeauna deschisă. Soare şi cer născînd şi murind în fiece zi. Vezi, îşi ziceau unii, soarele suie şi norii coboară, toate se schimbă, numai zeii rămîn. Şi-atuncea, apropierea de zei, pe lîngă clipa frumoasă a vieţii, ce trece, e totul. O zeu, o zeu, închide poarta cea neagră din Hades şi lasă-mi cerul albastru...

Şi sub cerul albastru, deasupra pădurilor negre apăru maiestuos acvila munţilor. Mai mulţi dintre daòs săriră. Cătară săgeţile-n tolbă, le puseră în arc şi ţintiră. Acvila străpunsă coti larg privind cerul albastru în care murea soarele roşu al sîngelui.

— De ce-aţi vînat acvila ? întrebă tarabostele.

— E-un semn către zei. Sacrificiul zilei acestea. Hecatomba de lupi împrăştie fumul pe-altare în Hades.

— O zei, o zei, gîndim la voi în timp de nevoie şi-atunci cînd se-mbată frumoasa alcătuire a mîinilor voastre, îşi spunea tarabostele şoptit, mîngîiat de aromele ierbii pe faţă. Simţea mersul domol şi troscotul plin de lapte în gurile cailor. Pocneau cînd şi cînd cu copita.

— Li-e sete la cai ! Li-e sete la cai ! Se ridicară cu toţii.

— Şi nouă ni-e sete şi foame.

— Să prînzim ce avem, apă vom găsi la izvoare. Vom căuta drumuri apoi şi loc de popas pentru noapte.

Fiecare se duse şi căutară la şei dosage de in şi de cînepă. Se strînseră în cerc. Netezeau iarba. Întindeau cîte un petec de pînză albită. Şi apoi pe covorul cel verde înflorea galben tortul de mei. Custuri lucitoare tăiau în pătrate caşul de oi şi curăţau ceapa. Niciodată nu li se părură mai bun prînzul acesta. Mulţumiră deci zeilor. Lipsea însă apa. Se pregătiră de drum. Trimiseră nainte iscoade să descopere urme de om şi s-adulmece prospeţimea izvoarelor. Dar nu primeau nici o veste. Oricum, drumul lor trebuia să ducă de la apa cea sfîntă a Istrului mereu

către sud. Ieșeau din umbrare și se așezau în loc însorit, lăsînd să le cadă lumina pe mîna cea dreaptă, semn că merg către sud. Parcurgeau dealuri cu fînețe bogate, neintrînd în păduri. Terenul urca și prin pomi zburau păsări. Sperioase săltau veverițe privind din vîrf de copaci. Oștenii simțeau din ce în ce nevoia de apă. Caii băteau cu copita în piatră. În față aveau dealuri și spre înălțimile lor plecară din nou călăreți, care dădură imediat semnale de-alarmă :

— Se văd oameni ! Se văd oameni ! aduseră veste coborînd spre convoi protejați de coama de deal. Intrară-n desiș și priviră de-acolo.

— Sînt oamenii noștri care vin ca furtuna. Opriți-vă să primim vești.

De departe mișcarea sporită a cailor iuți înviora zarea. Petece albe fluturate în vînt anunțau c-au găsit apă. Fluturară și ei cu pînzele albe de in, iar caii fură lăsați slobozi încetinind mersul. Tarabostele grăbi într-acolo, pînă ce armăsarii simțindu-l nechezară cu toții.

— Au găsit apa ! Caii ciuliră urechile.

Apa izvoarelor din care departe șerpuie rîul.

— Mergem pe el, hotărî tarabostele. Acum, la izvoare !

Iscoadele-i duse ținîndu-se-n grabă lîngă păduri și-n locuri, unde umbra lor naltă rămînea nevăzută. Descălecară cu toții lăsînd caii la apă. Apa cea rece le gîdila nara prăfoasă. Coame-aurii se-nvolburau de plăcere și-alunecau peste ochii cuminți revărsîndu-se-n oglinzile apei. Nechezau mulțumiți. Urmau oamenii răbdători și tăcuți. Luară cu pumnul. Se așezară-apoi lungi pe lespezi cu mușchi, bînd cu obrajii, cu fruntea, cu ochii.

— Bună e apa aici, dar mai bună-i la Babe și la Muntele Coloanelor.

— Din apa aceea își fac zeii nectarul. Acolo după ce-o beam ne spălam pe mîini și pe frunte și parcă deveneam și noi zei.

Mulți dintre ei o porniră la vale, cînd cei rămași ultimii chiuiră de-și sparse ecoul în munți.

— Ce este ? Ce este ? Se întreba fiecare pe caii aplecați înainte în coborîșul abrupt.

— Urme de cerbi și de capre. Aici vin și se-adapă.

Un fior și un freamăt îi cuprinse pe toți, amintiri din străbuni strecurate în sînge și suflet. Dar nimenea nu rostea cuvîntul *tabù*. Toți gîndeau vînătoarea. Cuvîntul

rostit ar fi destrămat vraja. Pregătiri se făceau în tăcere. Topoare cădeau despicînd puieții înalți. Se ciopleau repede vîrfuri. Urmau țepele mici de lemn tare. Unii se așezară pe brînci plecîndu-se cu fața în tină, mirosind urma strivită sub copita de cal. Mergeau în patru picioare ca la-nceputuri de lumi, adulmecînd drumul cel tainic al fiarei. Se ridicau cînd și cînd amețiți de-atîtea milenii trecute și priveau ușurați împrejur, spălîndu-și figura în soare. Văzură apoi pe unde vin caprele. Se învoiră-n tăcere să ducă armăsarii departe. Strînseră cu grijă bălegarul de cai. Ridicară mîinile-n aer să simtă-adierea. Se strecurară printre stînci în partea bătută de vînt. Socotiră distanțele, și-și aflară locuri de țintă. Cele mai multe se opreau la izvor. Altele așteptau ciuta întoarsă de frică s-o săgeteze în piept. Lăsau gol numai locul prăpastiei. Apoi, cînd paznicii aveau grijă departe de cai, cînd toți își luaseră locul, după-amiaza respira liniștită și caldă. Nu se rostea nici-o vorbă. Din adîncuri atunci răsuna depărtat o rostogolire de stînci. Norii din vale se izbeau zgomotos. O pulbere neagră bătută de vînt înspre ei începu a cerni ploaie. Norii trecură și se risipiră în văi înțepați de săgețile dacilor și zeul luminii apăru din nou zîmbitor pe bolta cerească. Ploaia șterse urma de oameni și cai. Ziua cea scurtă, și după-ntunericul ploii chema bucuria izvorului, setea pătrunsă-n rărunchi. Îngrijorată de norii răzleți și de nopțile ploii, turma de capre suia mînată din spate de vîntul din nord. Aerul viu în care nu se-adulmecau urmele omului, răscolea sîngele cald amintind de răcoarea izvoarelor spre care grăbea zvelta copită a caprei. Vînătorii simțiră în adierea de vînt mirosul de ciută și respirară adînc pînă ce sîngele lor li se părură sînge de capră. Unii lăsară arc și săgeți și nebuni năzăreau s-ajungă în turma străbună. Dar ceilalți îi traseră cu iuțeală înapoi lipindu-i de stînci. Se-apropiau caprele. Intrară-n cărarea îngustă. Se risipiră pe multe șuvoaie. Ascultau vîntul care le tremura în urechi neliniști de plaiuri și cînt de zefir. Cerul părea o oglindă albastră, un lac răsturnat izbucnit în izvoare. Și-și aplecau botul sorbind lacom. Atunci cerul de sus se spărgea în mii de oglinzi. Sîngele cald picura pe piatra cea rece, și moartea-nghețа ochii deschiși de marea-ntrebare a lumii.

Căzură destule. Multe fugiră cu dorul picăturii de apă în sînge. Cele din urmă se aruncară-n prăpăstii.

— Zalmoxis ! Zalmoxis ! izbucniră ca unul aruncînd arcele-n sus. Doar tarabostele rămase drept strivind sub pleoape o lacrimă.

Strînseră caprele, aduseră caii ce le erau de prisos. Puseră pe spatele lor povara cea moale din care licărea sîngele cald. Ieşiră din grohotişul de piatră şi se-aşezară la drum. Dar tarabostele făcu semn să oprească.

— Trebuie s-alegem un loc pentru noapte. Aproape de apă, închis între dealuri. Undeva cu vreascuri destule şi unde putem să încingem un rug. Fumul de jertfă să se spulbere-n zare, cît încă soarele-i sus.

— Să grăbim atunci, taraboste.

— Da, să grăbim.

Porniră, din nou alegînd calea spre sud. Văile se-adunau toate spre apă. Dogoarea-ncetase, iar soarele începu să toarne aramă în aur topit. Verdele ierbii devenea arămiu şi stîncile albe căpătau lumini viorii sub cerul adormit în curcubee spălate de vînt.

Tarabostele privea locurile şi nu găsea culcuşul dorit pentru noapte. Privea apoi soarele, pasul lui spre zenit. Mergea înainte. Trecură un dîmb ce-acoperea privirea spre zare, cînd la picioarele lor se deschideau plaiuri înalte, de unde vedeau şerpuitele căi ale apei vărsîndu-se-n ceţuri albastre.

— Aici, strigă tarabostele. Apa ne este aproape. Adăpost avem dealul din spate. Teama ne vine din partea deschisă. Dar de va fi noapte cu lună, putem bănui pe oricine s-apropie. Păşune destulă. Duceţi din nou caii la apă. Puneţi-vă-n şea cînd veniţi cît mai multe pietroaie. Luaţi şi-un burduf.

Descălecară povara vînatului şi coborîră malul abrupt intrînd cu caii în apă. Zvîrliră de pe ei hainele şi s-adînciră în unda cea rece. Spălară-apoi caii, aleseră pietroaie şi veniră la vatră. Unii potriveau temelia să ridice altarul de jertfă, alţii aduceau trunchiuri de pom. Curăţiră terenul. Se aşezară de jur împrejurul altarului cu ochii privind către rug. La rîndu-le alţii înconjurară altarul. Se-aduseră vreascuri.

— Nu daţi foc. S-alegem întîi jertfă zeului cele mai mari şi frumoase din capre. Şi aleseră îndată.

— Apropiaţi-le de vatră, dar nu le aşezaţi pe rug. Priviţi acum împreună cu mine soarele şi rostiţi fiecare în gînd numele zeului nostru.

Privirĕ spre soare. Soarele poposea în locul în care-ajunsese, răsucindu-şi lumina în mari cercuri de foc.

— Ridicaţi braţele sus şi-aduceţi lumina în vatră.

Braţele coborîte apucară amnarele scăpărînd foc şi-aprinzînd vreascurile. Un chiot sălbatic cutremură dealul căci focul se-aprinse în mari vîlvătăi urcînd spre focul din soare.

— Răşina... răşina... Aduceţi răşina.

Şi tarabostele aruncă în focul cel lacom lipicioasa răşină. Valuri de fum ridicau pîn-la cer balsamul tămîiei. Focul se-ncinse mai tare. Se aruncau trunchiuri şi bîrnele groase-ale rugului începură-a trozni. Cîte doi, şase oameni aşezară pe ruguri frumoasele capre, care vor bea din izvoarele sfinte în paradisuri zeeşti. Liniştea acoperea munţii, cînd din vatra de foc vulcanul de fum izbucni cu mirosul de corn. Dionis se simţea pe alături ascuns în poiene şi mustind în pofte păgîne. Focul pătrundea carnea cea dulce şi proaspătă suind către ceruri deliciul suprem. Un fel de beţie cuprindea pe oameni şi zei, beţia venită din carnea cea proaspătă în care-a-mboldit primăvara cu mugurii fragezi. Şi focul mistuia în grabă fărîma de viaţă a caprei. Şi primăvara aceea din sînge şi carne stîrnit-a foame de lup, arzînd preaplinul din om. Le sclipesc tuturor ochii de-o foame barbară.

În fine, ultimul duh al cărnii ce-a ars se risipise în vînt, şi zeii primeau marea jertfă de sînge scăldînd cerul apusului în culoare de purpură.

Veni acum şi rîndul ospăţului. Îndemînatele mîini curăţă preţiosul vînat protejînd blana cea nobilă. Trei dintre capre sînt puse deoparte pentru-a fi arse în zori. Urmează ospăţul. Jarul încins a copt sub pieliţa fragedă muşchii păstrîndu-i sevele dulci. Fiecare rupe hartanul pătruns de dogoare şi trage-n şuviţe carnea care musteşte de viaţă. O, zei ! Golul din sînge dispare. Furtuna răbdării ce le vîjîia în urechi, cînta acum pe lira zefirului. Cîte mistere nu-nchide carnea vînatului ! Viaţa rîvnită de zei. Se bea apoi apa de munte bolocită-n burdufe. Şi ultima foame e potolită cu carne scrumită. De azi pînă azi omul poate fi zeu.

Cerul uitat stă deasupra senin. Zeul luminii a ajuns sub baldachinele serii. Călăreţii lungiţi pe pajiştea moale cată-n apus focul zilei cel stins. Vatra mocneşte. Sub spuză trăieşte focul cel sacru. Caii smulg iarba simţin-

du-i dulceţile. Polenul din ea dă nărilor nărăvite de fumul amar nectarul zeiesc. E seară cu aer molcom. Şuviţe de vînt poartă miroase de brazi. În jur, iarba pocneşte crescînd. Se-aduc caii pe-aproape. Sătui, au adormit unii-n picioare, apoi s-au aşternut pe iarba cea moale nechezînd de plăcere. Oamenii s-au strîns în jurul spuzei din vatră vorbind pe-ndelete. Cineva scormoneşte în foc şi peste ochi de lumină aruncă găteje. Stelele strălucesc şi din ierburi se-aude cîntec de greier.

— Noptim aici, spuse tarabostele. Şi cine îşi putea închipui ? Eu socotisem că-n apus de soare s-ajung la regele Odrid. Dar călăreţii, lupii aceia ne-nfrînaţi, acuma vînătoarea, frumoasa jertfă şi ospăţul nu sînt puţine lucruri pentru-o zi. Şi au sfîrşit cu toate bine. De sus, Zalmoxis ne-a privit.

— De-ar trece şi această noapte... se auzi din margini.

— Zalmoxis este pretutindeni şi oricînd. Oriunde e rostit în zi şi noapte. E zeul nopţii şi-al luminii. E respectat de Proserpina. Hadesul nu l-a putut reţine. A coborît acolo şi a ieşit triumfător cu chipul soarelui. Tot ceea ce-i la noi urmează-ndeaproape firea lui. Întîi plăcerea de-a trăi, pe care înainte de-a fi zeu, el, omul a avut-o. Trăind el devenea erou. Erou fiind, a reuşit să pătrundă în mistere. Vedeţi cît e de simplă şi frumoasă povestea lui, căci ea ne spune că-ntre zei şi oameni nu e prăpastie de netrecut. În fiecare dintre noi trăieşte-un zeu şi totul e să îl descoperim.

— O, taraboste, zise cel mai bătrîn, Zalmoxis e-o zeitate nouă. Zeii bătrîni, deşi-s nemuritori, îmbătrînirea lor e ca o moarte.

— Dacă-i aşa de ce zeul bătrîn nu osîndeşte pe cel tînăr ?

— Nu s-a-ntîmplat aşa ? Ce-au fost titanii ? Nişte zei mai tineri, pe care zeiţe mai în vîrstă i-au răzgîiat !

— Ha, ha. Aşa e taraboste ?

— E-adevărat. Dar tot atît de-adevărat a fost că zeul nostru trac, Zalmoxis, născut în munţii noştri, erou fiind şi apoi zeu, el nu s-a-mpotrivit niciuneia dintre zeităţi.

— Atunci, puţini-s oamenii ce pot s-ajungă zei. Căci îmi închipui dacă ar fi mulţi, s-ar confunda cu lumea.

— Poate un zeu la un mileniu.

— Cinstite taraboste, m-am întrebat întruna, ce-i trebuie unui erou ca să devină zeu ?

— Vrei să fii zeu ? Se auzi o voce.

— Ha, ha, ha, ha !

— Cum am mai spus, el trebuie să fie un erou. Şi-aceasta prin vitejia-i neasemuită ca să devină îndrăgit de zei.

— Ş-apoi ?

— Este acel ceva, ce mie însumi nu-mi este clar. Aş zice că greşesc spunîndu-v-o. E-acea putere de-a pătrunde misterele şi nu numai atît, nu numai simpla lor cunoaştere, ci mînuirea lor.

— E vorba deci de o mînuire a secretelor pe care lumea e clădită.

— Eu însumi sînt adesea turburat. Şi dacă vreţi chiar existenţa mea aici e rezultatul frămîntării-acestui gînd.

— Am bănuit-o, taraboste, spuse cel mai bătrîn dintre ei.

— Odrid e trac. Şi cred că ar putea avea secrete. Oamenii mei, puţin veţi crede voi că este pentr-un neam un om care s-a ridicat din acel neam ? Zeul acela nu îşi uită neamul. Fără Zalmoxis, noi, tracii ne-am fi risipit de mult. E-adevărat că fiecare neam trăieşte un destin. Grecii îi spun acestuia *moïra*. Destinul dat o dată omului şi neamului cu-atîta mai vîrtos, nu poate fi schimbat.

— Atunci ?

— Mulţi rătăcesc în jurul propriului destin, iar alţii sar dincolo de şeaua şi calul lor. În toate este-o cumînţenie a firii. A bănui zeul din noi cu gîndul de-a fi zei e-o nerozie. Cu toţii trebuie să visăm eroul. Şi cînd am devenit aceasta, putem visa la zei. Aş zice că e bine să nu visăm nici chiar atunci.

— He, he, he, he ! Se auzi un rîs aprobativ.

— Dar ce-i cu nemurirea ?

— Oamenii mei, să ştiţi că eu nu sînt Oracolul din Delfi.

— De ce mergem noi acum la Odrid şi nu la Delfi ?

— Întîmplarea face ca Delfi să fie mai la sud de satul lui Odrid. Deci ca s-ajungi la Delfi trebuie să treci prin satul lui Odrid.

— He, he, he, he !

— Vedeţi, îmi este greu să găsesc vorba ce să întruchipeze gîndul. A fi erou înseamnă a muri luptînd. Dar nu

cum au murit lupii de azi, căci moartea lor n-a însemnat nimic. De la-nceputul lumii pîn-acum, lumea tot moare. Eroi sînt doar cîţiva.

— Şi dacă eu muream nelăsînd lupii peste Istru, muream degeaba ?

— Nu ! Mergeai în paradisul lui Zalmoxis. Erai alături-rea de el erou, dar într-o altă viaţă. În paradisul lui Zalmoxis nu mai poţi merge înainte şi nici înapoi.

— Dar un erou aici, cum au fost grecii de la Troia ?

— E un erou şi dincolo, cu bucuria de-a fi zeu.

— Mi-ar fi de-ajuns să fiu în paradisul lui Zalmoxis ! Ai putea fi acolo o floare ce gîndeşte, şi-atît ?

— Nici măcar om ? Nu asta-i important. Zalmoxis al nostru i-a uluit pe greci. El a dat omenirii un adevăr ce rămăsese-ascuns. Mai bine zis, ce nu-l descoperise lumea.

— Care ? Care ?

— Nemurirea.

— E nemurire-n Hades ?

— Da, este.

— Şi la ce poate să-i folosească omului ?

— Ca să devină altul.

— Mai poate fi erou un condamnat în Hades ?

— Desigur. În mii şi mii de ani, noi toţi, cu siguranţă vom ajunge zei.

— Ha ? He, he, he, he, he !

— A fi nemuritor înseamnă a muri.

— Cum asta ?

— Aşa cum a făcut-o chiar Zalmoxis, la rîndu-i învăţînd din pilda lui Orfeu. Pentru-a da viaţă trebuie să mori.

— Grecii stimează morţii.

— Şi tracii, nu ? Dar asta îmi aduce-aminte că astăzi am uitat ceva. De-ar fi murit din rîndurile noastre cineva, n-am fi uitat să-l îngropăm, să-l ardem. Cu cei căzuţi din rîndul lupilor noi am făcut-o ?

— Au murit mulţi şi pe uscat nu numa-n apă, dar trupurile lor nu s-au văzut. Eu însumi am crezut că cei ce s-au salvat au luat cu ei şi pe cei morţi.

— Vom afla multe la Odrid. Şi la întoarcere ne vom alege acelaşi vad. Atunci vom şti, chiar dacă păsările vor ciuguli din ei. Vor mai rămîne oasele. De nu...

2.
CALUL SĂLBATIC

De după dealuri apăruse luna lăsînd în văile tăcute puzderie de licurici. Pădurile se subțiau, iar pomii singuratici se alungeau în sus cu siluete vaporoase. Șuvoaiele de apă li se păreau un cositor topit sau argint viu ce-aluneca pe prunduri translucide, iar aerul aburea fereastra de lumină-a stelelor. Dar oamenii păreau cei care-au fost, întîrziind s-adoarmă sau molcomind în ceața unui gînd. Vatra le dogorea plăcut și cineva păstra cărbunii vii sub spuză. Ca o pasăre, în văi umbrite de păduri îndepărtate cîntau cocoșii sau visau păsările-n ramuri pe aproape. Lipseau gîzele nopții respinse de căldura vetrei ca și de fumul gros. Se auzea, în schimb, spre apă un cîntec amorțit de brotăcei, puzderia mărgelelor sonore zvîrlite-n-noapte. Și-n liniștea aceasta un cal părea că a simțit, cum simte-un ciine, ceva străin, și ar fi vrut să nechez.e. Trecu iar cîtva timp în care caii nu dădură semne. Oamenii obosiți vălătuciră iarba făcîndu-și astfel perini. Ziua fusese grea. E-adevărat, sfîrșită prin ofranda zeilor și-ospățul cu vînat. Acolo, neadăpostiți, unii-ar fi voit să doarmă cu ochi deschiși. Luna căzuse între dealuri și aprinsese vîrfurile-n cetini. Îndepărtarea ei mai liniștise oamenii, stelele însă li se păreau atît de jos încît lumina lor le-ademenea privirea și-apoi se revărsa în suflet. Sub ceața oboselii simțeau că-ncepe o existență stranie, pe care-ar fi voit să o destrame în aburii ușori ai somnului. Dar pînă-atunci se ghemuiau neîmpăcați pe patul tare al pămîntului. Firească rămînea doar lovitura de copită în solul ce suna înăbușit ca un instinct ce doarme. Deodată însă copita aceasta liniștită se auzi multiplicată în ropote de cîte patru. Părea o fugă care avea ceva de fur. Și după cîteva tîrcoale urma o pauză înșelătoare ștergînd memoria-ncîlcită-a somnu-

lui. Ropotul de copite se auzi însă din nou, aproape sau departe întocmai ca un dans aerian, din care cobora doar să se-nalțe printr-o izbire delicată. Și în prielnica natura-a nopții, jocul acesta-al viselor fu sfîșiat deodată de un nechez pătrunzător și scurt. Cîțiva dintre oșteni se deșteptară. Priviră buimăciți cîteva clipe și ațipiră iar. O geană de lumină se mai putea vedea dinspre pădurile de după care luna apunea. Totul se-acoperea de umbre. Adevărata noapte începea. Se auzea tîrziu și obosit un greier. Dar nu gustară mult dulcele somn, c-același nechezat se auzi prelung și repetat ca un avertisment sau ca o recunoaștere nocturnă.

— Ce-i asta ? Săriră-n sus cîțiva ca apucați de iele.

— Nu-s armăsarii noștri, ci caii lupilor. Au dor de lună.

— Ce-nseamnă „dor de lună" ? Se auzi glasul tarabostelui.

— Un fel de nebunie !

— Sînt lupii morți ce-i întărîtă. Îi cheamă către rîpe să se rostogolească-n moarte. Cel mort chemîndu-și calul trece înot cu el, fără să mai asculte de luntrașul Caron ce duce sufletele-n Hades peste Acheron.

— Ai văzut tu Hadesul ?

— Nu ! Dar cine dintre cei vii l-a văzut ?

— Puțini sînt cei ce-l văd aievea. Unii doar îl visează. Calul nu-i o făptură-a Hadesului. Apollo mînă caii soarelui. Ei aparțin bătrînului Uranos.

— Taraboste ! Taraboste ! Se auzi atunci din noapte unul dintre oameni. M-am deșteptat văzînd în negurile nopții două lumini de ochi jucînd.

— Poate ți s-a părut. Sînt năluciri de noapte. Arată-mi-le mie.

— Uite ! Uite ! Și își întinse mîna spre pădurile întunecate.

— Măi oameni buni, ochii de cal sclipesc ca ochii lupilor ?

— E carevasăzică lup. E un lup pe aproape. D-aia nechează caii. Și dintr-acolo se auzi măruntul tropot de copite.

— E lup, e lup !

— Cum lup ? Lup cu copite ? O fi rămas vreun armăsar al lupilor, care își caută pierduta herghelie.

— Să numărăm caii.

— Nu se numără caii noaptea, se auzi o voce tremurîndă.

— Atunci ce să facem ?

— Nu facem nimic. De-i armăsar va trage încoace.

— Dar dacă fuge herghelia după el ?

— Doar nu-i vrăjit. Nici nu rosti bine cuvîntul, că între armăsarii priponiți și începu dihonia. Își rupeau pripoanele, nechezau, săreau unul peste altul și se mușcau.

— Săriți la cai ! strigă tarabostele.

Oamenii puseră mîna pe topoare și se îndreptară spre cai. Mulți dintre ei veniră cu vreascuri pentru foc și își aprinseră fețile din cojile de pom. Își luară caii care tremurau și-i netezire pe frunte și pe ochi. Lîngă aceștia veniră și caii lupilor.

— Căutați cu lumina dihania care s-a strecurat între armăsari. Șarpe, arici, sau șobolani de cîmp.

Fețilele se aprinseră din ce în ce mai mult și nu rămase nici o palmă de loc necercetată.

— Întindeți cercul și mai mult !

Oamenii mînați de curiozitate căutau și nu găseau nimic.

— Atunci, călare, toată lumea. Nu îndemnați caii nicăieri. Lăsați-i nestruniți, ca să vedem încotro merg. Însă fiți cu luare-aminte. De o iau razna, struniți-i.

Focul ardea acum cu vîlvătăi în noaptea devenită vînătă, proiectînd umbre mari, din care apăreau o clipă năluci spre a dispare-apoi în beznă. Tarabostele cu făclia ridicată observa jocul siluetelor, caii nărăviți cabrînd și izbindu-se-ntre ei și înțelese că ispitele din noapte le răscoliseră instinctele mai vechi. Caii sălbatici, cunoștea din spusele celor bătrîni, atrăgeau herghelille-n cîmp pierzîndu-se în stepele îndepărtate.

— Țineți-vă caii bine, struniți-i și întoarceți-i cu ochii spre vatră. Jucați-i pe loc. A venit prin apropiere armăsarul sălbatic. Unul sălbăticește o herghelie întreagă. Le strecoară în sînge un fel de otravă. Dorul de stepă. Tare mi-e teamă să n-ajungeți în stepă, mulți dintre voi lepădați în tina din drum. Țineți-vă calul deci. Îndepărtați-i ispita. Să vie cu mine patru voinici, care cred în puterea ce-o au asupra calului lor, și alți trei să se-nșire pe drum.

Ieșiră în față șapte năluci cu cai liniștiți.

— Așteptați-ne-aici și fiți gata de este nevoie. Cei

șapte veniți după mine ! Tarabostele-ndemnă armăsarul pornind spre ochii de lup.

— Din cei trei să rămîneți pe drum cîte unul, să păstrăm legătura cu vatra.

Și o porni înainte. Ochii de lup străluceau și mai tare dansînd în beznele nopții. Se-apropiară mai mult. Văzură cu toții un armăsar roșu cu-o coamă turbată în vînt, cu buzele trase pe dinți. Necheză.

— Am uitat lațul. Să fugă unul din voi înapoi și să-nnoade curele de șei cît un laț. Unul sau două. Veniți însă ca gîndul. Armăsarul sălbatic e un cal foarte rar. Pînă vă-ntoarceți va trebui să-l momim.

— Cum ? Întrebară cei trei.

— Care din voi călărește pe-o iapă ? Întrebă inspirat tarabostele.

— Eu ! răspunse unul dintre ei.

— Să nu-ți fie teamă, du-te cu iapa pe-aproape de el.

— He, he, ha, ha ! Și-și mînă iepușoara cu-ndemnuri blajine, ducînd-o în dreapta, în stînga, uneori ocolindu-l.

— Așa, așa ! Se amuza tarabostele, învață iepușca să-i facă de drag !

— He, he, ha, ha ! răspunse împătimit cel cu iepușca.

Armăsarul sălbatic își unduia corpul dansînd. Văzîndu-l cel cu iepușca ridică iapa-n două picioare trăgînd de zăbală.

— Nu, nu. Mai las-o. Mai întărîtă-l puțin. N-a sosit încă lațul. Fă-te că fugi. Să vedem ce va face. Iepușoara-mboldită o luă razna o clipă și armăsarul sălbatic rănit necheză dureros urmînd-o în salturi feline.

— Oprește ! Oprește ! strigă tarabostele. Vino napoi. Și veni, urmat de aproape de armăsarul sălbatic.

— Să-ncercăm acum alta. Păstrați-vă distanța de mine. Urmăriți armăsarul sălbatic cu ochii. Am să m-apropii de iapă cu armăsarul meu alb.

Și se duse. Din spate se-auzi un :

— Ha, ha, he, he !

Armăsarul sălbatic își zbîrli coama și-și răsuci coada. Rîcîi cu copita pămîntul și cu gîtul întins se lansă într-un salt spre iepușcă. Dinții lui scrijeliră pulpa calului alb.

— Ha, ha, ha, he ! Se auzi cel de pe iepușcă, mișcîndu-se încoace și-ncolo, purtînd după el ca un mînz, armăsarul sălbatic.

— A venit lațul, a venit lațul ! strigară din beznă cei ce veniră. Erau două lațuri.

— Să vie cine știe să tragă cu lațul ! Și aduceți încă un cal. Faceți și-o botniță din curele de șa.

Luară pe-ascuns căpăstrul. Și așteptară mereu cu momeală armăsarul sălbatic. Cînd veni calul, cel de pe iepușcă lăsă iapa liberă plesnind-o cu biciul. Nărăvit, armăsarul sălbatic veni către iapă. Atunci, tarabostele aruncă lațul, și-i cuprinse îndată grumazul. Nainte însă de-al strînge spre gît, armăsarul sălbatic sări o dată în sus și-și furișă capul prin baieră. Apoi se pierdu în noaptea albastră. Vestea se duse la vatră. Tarabostele căzuse pe gînduri. Nu renunță însă la vicleșugul cu iapa. O prinse îndată și-o priponi de un pom. Apoi plecară cu toții la vatră. În fugă făcură din căpestre de cînepă lațuri mai multe și plănuiră cu toții să-nvăluiască armăsarul sălbatic, dacă văzîndu-i plecați se va-ntoarce la iapa lăsată zălog.

Din neagră noaptea devenea plumburie și în marginile ei se țesea o lumină albastră. Bănuiau toți că iapa păștea liniștită. Și așa și era. Se auzi însă departe un nechez ascuțit.

— A nechezat armăsarul sălbatic sau mi s-a părut ? Întrebă tarabostele.

Se auzi apoi la scurt timp nechezatul de iapă.

— I-a răspuns iapa.

— E momentul să-i prindem în nuntă, rosti tarabostele.

— Este ! Ha, ha, he, he !

Călăreții luară poziții alese cu tîlc privind mereu animalele. Făcură un cerc după ce observară în zori de pe vîrful înalt cum se-apropie furul de iapă.

— Îi va roade cureaua cu care-am legat-o de pom, dar cineva pe aproape va trebui năvălind să-i azvîrle lațul de gît. Chiar dacă nu-l prinde, cercul de foc pe care noi îl vom strînge, aruncînd laț după laț nu-i va fi ușor de trecut. Cei mai pricepuți dintre noi vor părăsi cercul căutînd dintr-o parte și alta armăsarul fugit. Cei care nu avem laț îi tăiem calea sau îi luăm din avînt. Fugărindu-l din spate și ieșindu-i nainte. Se va găsi atunci cineva să-i tragă repede lațul. S-avem însă grijă că, dacă îl prindem, să-i arunce și al doilea laț. Tras dintr-o parte și alta îl vom supune mai lesne.

— Taraboste, ne străduim să-l prindem, dar ce vom face pîn-la urmă și cu dihania aceasta ?

— Să mă întrebi după ce îl vom prinde. Acum, haideți la treabă ! Și călăreții se îmbrățișară făcînd ocolul arborelui, acolo, unde de departe doi cai, o iapă blîndă și un armăsar sălbatic se vedeau mici ca doi mînji.

— Uite-i ! exclamară toți.

— Dați pinteni cailor !

Cînd cercul se strînse, și se strîngea mereu, unde erau îndesiți prea mulți, zvîcneau spre depărtata siluetă a celor două animale.

— Să nu uităm că armăsarul dacă a ajuns la cere, l-a și sărit. El trebuie încolțit mult mai nainte.

Se luminase bine. Aerul era încărcat de toate mirosmele pădurii. Armăsarii zburau. Șarjele repezi dintr-o parte și alta deveneau înșelătoare pentru calul sălbatic, care acum mușca în stînga și-n dreapta. Alegea apoi spațiile goale lăsînd în urmă pe hăitași, pînă ce întîlnea alte siluete baricadîndu-i calea. Cercul nu se mai strînse și se-aștepta zvîrlirea lațului, care întîrzia. Hăitașii însă forțau sălbăticiunea să treacă prin apropierea copacului, unde mai era încă priponită iapa. Și reușiră, îndepărtîndu-se. O clipă armăsarul rămase la nechezul iepii, și-aceasta era totul, căci tarabostele ascuns în ramurile pomului azvîrli în voie lațul prinzînd armăsarul. În timp ce se zbătea căutînd a rupe cînepa căpestrelor, veniră și ceilalți care-aruncară încă două lațuri. Spre-a-l liniști se mai aduse o iapă și-l așezară între ele. Zvîrlea acum din copite mai rar. Unul din călărețiii mai destoinici sări atunci pe armăsar și-n timp ce lațurile trăgeau de-o parte și de alta, îi puse un căluș și-o botniță. Pentru a fi siguri, îi așezară de-o parte și de alta a iepelor cîte un armăsar, legat doar de căpestre. În față și în spate îi prevăzură cîte un călăreț, și-i se lăsară mai departe prinse de gît lațurile.

Instinctele cedară și armăsarul cel sălbatic părea un cal de rînd.

Grupul făcea drumul întors spre pîlcul care aștepta la vatră, în care soarele privea. Se-ncinse repede un foc și se-aruncă rășină-n flăcări. Se-aduse rugul pregătit și caprele oprite pentru ofranda zeilor. Fumul se ridică mai întîi negru, apoi în valuri albe și albastre, aromind dimineața. Din burduful cu apă își turnă fiecare în corn, bînd,

și privind fumul ce se suia la cer, apoi cu restul de apă își lustrau ochii și părul. Și li se părea atunci cerul aproape, mîngîindu-le fruntea cu zăpezile lui. Se primenea sufletul în dimineața curată de aur. Cînd toată jertfa arsese, restul de carne era pus la fript. Masă bogată. Apoi se strînseră toți să privească armăsarul sălbatic. Acesta păștea între iepe priponit de un pom gros. Necheză ascuțit și-și arătă dinții. Era fumuriu. Sprîncenele, coama și coada de un negru aprins. Urechi ascuțite și drepte, fruntea scobită. Ochii te fulgerau cu-ntrebări. Era mai mult decît cal. Botul se prelungea lunguieț și sălbatic, iar nările largi suflau aer fierbinte. Privea cu buzele trase pe dinți nechezînd încet și mărunt. Gîtul se păstra ager transmițînd coamei furorile gîndului. Ca niște șerpi negri, șuvițele coamei își ridicau capete-n sus. Coama se prelungea lung pe spinare în jucăușe culori între negru și gri. Mulți cătară să-i vadă arcuirile coapsei și mușchii ce suie pe piept. Erau plămădiți din șuvițe elastice și strînși în pielea-mblănită gata să crape. Se-adunase acolo toate voluptățile fugii, natura atletică. Genunchii încheiau triumfal siguranța mișcării. Apoi osul piciorului cobora delicat și sculptat cu finețe în copita înaltă și mare bătută-n metalele firii.

Se-apropie și bătrînul privindu-l cu ochii mirați, cîntînd prelungit :

— Ehe, eheeeee !

Se mutară în lături privindu-i burta ascunsă în mușchii-alungiți către fese. Coada stufoasă și lungă cu vîrfuri de peri ascuțite n-o ținea ridicată în sus, aplecată pe spate, sau nătîngă în jos. Stătea mereu dreaptă, prelungind șira spinală. De unde și teama că mereu stă pe fugă. Picioarele dinapoi păreau mai puternice, căci armăsarul se ridica adesea în două picioare, dominînd adversarul și privind pînă-n zări. Se auzi din nou admirativul „eheeee" al bătrînului :

— Au știut ei zeii ce fac în natură !

— Ăsta-i fugit din herghelia lui Apollo. O fi tras pe făgașele cerului carul cu soare.

— Eheeeee !

— Ce ne facem cu dihania asta, taraboste ? Cum mergem cu ea ?

— Foarte bine. L-am prins, nu mai vede el stepa. Nu ne-ncărcăm noi cu el, deși în gîndul lui n-ar fi vrut să

spună aceasta, dacă nu ne-ar sta împotrivă atrăgîndu-ne caii. Prins aici într-ai noştri, merge cu gloata.

— Ce-o să-i dăm de mîncare şi bere ?

— Ăsta mănîncă şi lemne uscate. Bea roua în aer.

— Şi dacă vrea iapă ?

— Om vedea noi. Dar n-avem acum timp de nuntă.

— Cine-ar avea curaj să-ncalece dihania-aceasta ?

— Ăsta e mîndru, nu ţine pe nimeni în spate.

— O să-l ţinem noi, taraboste.

— Ăsta e bun de prăsilă.

— Ahaaaaa ! făcu bătrînul.

— Mînjii lui vor putea fi călăriţi, învăţaţi de cu mici şi mereu aproape de om, dar cu sînge fierbinte de fiară. Dacă-l vom aduce cu noi la triburile noastre îl împerechem cu iepuştele. Trei, patru, cinci neamuri.

— Şi-apoi ?

— Apoi îi dăm drumul să fugă ca lupii. De rămîne îl ţinem, îl lăsăm liber.

Terminară ospăţul. Strînseră focul din vatră. Se rîndui fiecare şi porniră la drum spre împărăţia lui Odrid.

Odrid... Odrid... îşi repeta fiecare în gînd. Numele lui crescînd neîntrerupt, luînd chipuri gigantice. Faraonice gînduri croindu-i înfăţişare de sfinx şi în depărtate ţinuturi aşteptînd la răspîntii. Cînd şi cînd îşi aruncau privirea spre armăsarul ţepos care trăgea după el herghelia de cai, nechezînd. Treceau peste văi, dealuri înalte, atingeau lizieri de păduri şi se opreau doar la ape. Descălecau toţi să-l vadă cum bea. Nu bea din apa cea mică. Trăgea spre şuvoi şi-şi băga capul pînă la urechi în unda cea mare şi rece. Cînd se sătura de băut îşi scotea capul împroşcînd cu trîmbe de apă pe oameni. Astfel, oştenii privindu-l îşi lăsau caii să pască stînd la taifas. După odihnă îşi reluau drumul. Trecuse de amiază şi trebuiau să aibă soarele-n dreapta, dar constatară că au soarele-n spate. Cotiră astfel înspre dreapta. Tarabostele îşi amintea de acum locurile pe unde mai trecuse. Ştia că se deschide o ţară largă, unde înfloresc pînă iarna trandafirii. De mirosul lor, acum cînd ajunseră acolo, caii sforăiau. Sălbaticul însă cu capul lui lunguieţ alerga ţinînd botul în sus. Şi pilcul se aşternu întins la drumul care li se părea lung. Tarabostele voia să fie în plină lumină cînd va ajunge la curtea lui Odrid. Dar soarele era încă mult deasupra cînd calul lui atingea pămîntul podişului, de unde se

vedeau așezări omenești. Opriră cu toții privind valea aceea frumoasă în care creșteau trandafirii. Călăreților din primele rînduri li se dădea un steag alb și tarabostele le-atrase atenția că după ce vor fi întîmpinați de o iscoadă a oștilor lui Odrid să se-oprească o dată cu șirul de săgeți care se va înfige în pămînt nu mult în fața lor.

Coborîră în vale. Plantațiile de trandafiri lăsau loc unei priveliști largi. Uitară de săgeți, dar cum le spusese tarabostele săgețile se-nfipseseră în linie la douăzeci de pași naintea călărețului care purta drapelul cel alb. Caii fură struniți. Întregul pîlc se buluci strîns cot la cot în jurul tarabostelui.

— Să așteptăm, zise el. Ei vor trimite mai întîi, pe tot atîta cîți sîntem aici, un pîlc, să recunoască cine sîntem și ce vrem. Noi vom trimite călărețul cu steagul alb. Ei ni-l vor lua zălog și vor trimite-n schimb un sol al lor.

Scena se petrecu destul de repede, iar ceea ce urma nu și-o puteau închipui. Tarabostele se așeză pe linia săgeților și n-o trecu decît atunci cînd apărură trimișii lui Odrid. Dintre aceștia se desprinse un sol cu care în urale porniră înspre pîlcul gazdelor. Apoi, un călăreț odrid se îndreptă spre oaspeți rostindu-le în limba cea de obște-a tracilor.

— Hai fraților !

Pîlcurile se amestecară. Oamenii se băteau pe umeri gesticulînd cu bucurie.

— Ne era teamă că vin sciții. Cînd am văzut că vă opriți la linia săgeților, am bănuit că sînteți voi. Să dăm de veste lui Odrid că ați sosit cu bine. Un călăreț se rupse dintre rînduri și dispăru, iar după el cu toții mergeau agale și gălăgioși.

— A presimțit Odrid ceva și a adus din țara grecilor un vin cu-arome și neamestecat. Vom face, fraților, niște ospețe, ca să ne țineți minte toată viața.

— Și pentru zei ? întrebă tarabostele.

— Zeii, de cîtva timp nu vor să guste decît nectarul lor. Ne lasă-n pace. Aici la noi, ne este mai aproape Dionisos. Belșug și bună voie.

Se-apropiase mult de sat și merseră pe malul unui eleșteu cu apa cristalină. Nerăbdători, caii intrară-n apă și băură. De-acolo, un drum lung ducea către un cîmp cu o pășune neatinsă, unde în capăt se vedea un grajd deschis. Își duseră deci caii, și li se puse după gît desagi cu

orz, iar armăsarului sălbatic după ce fu băgat între ostreţe, i se vîrî şi lui cu o prăjină lungă un săcotei mai larg. Oamenii erau poftiţi să facă-o baie-n iaz. Cînd terminară, îi aştepta pe iarba crudă cămăşi de cînepă şi in albite. Le îmbrăcară cu plăcere, şi se-ndreptară către sat. Casele erau mici, împrejmuite, pierdute în verdeaţa iederei şi-a trandafirilor sălbatici. Odrid, ca toţi, îşi avea casa lui, dar locuia în altă parte şi înţeleseră că locuieşte în ceea ce numeau ei Casa tribului, unde îi aştepta acum. Mergînd spre ea nu le trecu neobservat dispunerea uliţelor, care cu case mici şi-aliniate duceau din toate părţile strîngîndu-se asemeni unui evantai către un deal, iar drumul pe cît se-apropia de acest deal urca pe trepte mai întîi săpate-n piatră apoi în lespezi albe. Scările suiau necontenit şi începuse-a se vedea împrejurimile. Şiruri de dealuri şi de munţi pierdute-n ceaţă. Ogoare-nsemănate cu mei ce-şi aureau spicul în soare, îşi reflectau lumina pe verdele închis al oleandrilor, care-n vecinătate-aveau pădurile de portocali, de unde vîntul îmbia arome. Viţa de vie deschidea soarelui mari pete viorii, ciorchinii în care se-ndulcea mustul cel negru. Şi undeva departe se ghemuia sub orizont codrul întunecat însă cu smălţuiri de aur. Cu fiecare treaptă ce urcau, oamenii tarabostelui primeau un fel de forţă pe care-o resimţeau asemeni unui zbor. Ciudată aşezare, îşi spuneau.

— Aicea urcă doar Odrid ? Se întrebau.

— Nu numai el. Oricine vrea. Poţi să şi dormi acolo sus.

— Şi dacă-ar merge-acolo oamenii ce locuiesc în acest sat ?

— N-ar fi nimic, răspunse unul din odrizi. Acolo facem marile ospeţe.

— Şi dacă năvălesc, cum se întîmplă, alte triburi ?

— De sus, de-acolo, vedem în toate părţile. Îi aşteptăm la scări.

— La sat nu vă dă foc ?

— A ars de multe ori. Dar bogăţia noastră se află toată în muntele acesta.

Şi cineva bătu mai tare cu opinca, voind parcă să-ncerce cum sună muntele-năuntru.

Porniră şi mai sus. Se-nchipuiau nişte furnici.

— Vezi, ce făcut-au ei ? Unde să faci la noi, de-a lungul şi de-a latul stepei. Aş fi însă nedrept, căci totuşi

zeii ne-au lăsat nu numai o jucărie ca aceasta, ci niște munți coloși. Eu i-am trecut de-atîtea ori. Se spune că acolo locuit-au zeii și titanii.

Dar oamenii nu luau aceasta decît ca o închipuire a tarabostelui pornită din mîndria de-a fi mai sus decît Odrid. Urcară ultimele trepte și-ajunseră pe un podiș. Se simțea soarele-n apus și-acolo sus vîntul părea mai răcoros. Lumina asfințitului spărgea pe lespezi albe mărgele de aur și nevăzute naiuri cîntînd pulverizau multicolor curcubee. Hulubii gîngureau prinși într-un vis diurn.

— Cine cîntă ? Cine cîntă ? Li se păru că-ntreabă cineva.

— Nimeni. Vîntul.

Văzură-n față un palat. Așa numise tarabostele această casă mare, ce era îmbrăcată-n marmură. Și fiecare rînd de scări care venea din jos avea cîte-o alee care ducea-n refugiile casei, ce nu-ncepea și nu se termina prin forma ei de cerc. Coloanele dădeau impresia de templu. Și toți voiau să vadă statuile de zei și-altarele cu trepiedul sacrificiului. Nu era nimeni. Părea întreg palatul, o casă moartă, Pantheon cu crisalida zeilor în piatră. Și călăreții tarabostelui gustau amărăciunea celor înșelați. Acolo, va fi locuit un zeu. Și zeu-acela le strecura-n urechi o muzică pe care nu o-nțelegeau. Gîndul le-aluneca atunci printr-o ispită-a comparației spre regele Odrid, pe care și-l închipuiau un fel de umbră care n-a coborît în Hades. Se așezară pe banchetele de marmură, cum se-așezau pe șei, întregul munte fiindu-le un armăsar sălbatic c-un mers lunar, ca o alunecare pe bolți fără făgaș în nesfîrșitele ținuturi ale cerului. Și cineva păru că le rostise că iazu-n care s-au scăldat e fermecat și că Odrid e-un vrăjitor.

— Ce tot gîndiți ? îi întrebă cu teamă tarabostele. Odrid e fiecare dintre noi. Eu, tu, noi.

— Cum adică ? De cînd am devenit odrizi ? Și oare-aici e satul nostru ?

— Nu. Desigur, nu. Ne-a cam luat soarele întreaga zi. Gîndim, vedem și spunem nerozii. Ne-ar trebui ceva de-ale mîncării și un somn bun, în niște grajduri unde-i fîn.

— Bine, ș-apoi ?

— Apoi, gîndim altfel. O văd prea bine că nu vă îm-

păcați pe-această insulă în aer. Aveți așa parcă-un vîrtej în creier ! Și vi se pare că încă vii ați poposit pe un Olimp.

— Eheeee ! cîntă bătrînul șlefuind vorba cu sideful marmurei pe care-o netezea cu mîna.

— De ce stăm aici, taraboste ? Fu întrebat din nou.

— Cum, de ce stăm ? Aici nu-i ca la noi : „Bă, ăla, te-ai sculat, vino-ncoa !" Odrid e ca și noi, un trac, dar dincoace de Istru, unde-i ocîrmuirea unui general, un mare general din oastea ne-nfricată a lui Machedon...

— N-a fost doar o poveste cu Machedon acela ?

— Poveste-adevărată ! Împărăția lui acum e împărțită la patru generali. Tracii din dreapta apei sfinte sînt sub comanda generalului.

— Deci nu Odrid e cel mai mare.

— E cel mai mare în tribul său.

Tarabostele privea cu interes casa în alb a tribului și înțelese că de fapt ea nu era decît un grandios ceasornic, în care soarele își trimitea lumina rînd pe rînd în fiecare hală, care se termina cu-o ușă în tăinuitele refugii. Era un fel de fagure. Nu observase că de jos, luminile și umbrele în care se-ncadrează templul acesta alb, dădeau cu siguranță ora lui. Acum era pustiu, cînd soarele își spălăcea razele sale-ntîrziate. Și ocoli palatul. Același, peste tot, tăcut. Aceleași colonade, aceleași uși închise. Îl bătu gîndul să coboare pe scările căzute-n umbră. Se-ntoarse către pîlc mai plin de taină și se decise-a ciocăni la una dintre uși. Bătu, și de departe se auzeau ecouri ca dintr-o peșteră uitată. Oamenii se mișcau încolo și încoace, cînd deodată auzi :

— Cine-i acolo ? Cine bate ?

Glasul nu venea însă dinăuntru, ci de afară. Întreba unul dintre oameni. Se-ntoarse cu un fel de ciudă. Nedumeriți, oamenii tarabostelui se priveau între ei. Ceva li se părea că li se-ntîmplă, cînd dintre-aceiași oameni, unul, poate tot cel care întrebase, căci semăna aidoma cu toți, purtînd cămașă albă, ițari fumurii și în picioare strînsele opinci.

— Nu mă recunoști, taraboste ? De cînd aștept aicea printre voi !

Oamenii priviră buimăciți. Doar tarabostele, ce nu părea uimit, deschise brațele.

— Odrid ! Odrid ! Cum răsărișI din pîlcul meu ? De cînd ești printre noi ? Cum nu te-am observat ?

— Ne-am scăldat împreună în iaz, am urcat scările aproape și am vorbit despre Odrid.

— Sînt doi Odrid ? Întrebară oamenii năuciți.

— Odrid e unul singur. Eu. Odrizii sînt toți din tribul meu.

— Odrid ești binecuvîntat de zei, care îți dau atîtea chipuri, și mai ales putere către oameni.

— E-adevărat, taraboste, însă puterea-aceasta îmi lipsește-n luptă.

Oamenii toți împreună cu tarabostele erau de-acuma copleșiți de gînduri. Trecuseră doar prin atîtea întîmplări, și căutau o dezlegare în vorbele misteriosului Odrid. Cei doi bărbați se-apropiară. Și unul altuia își strînseră cu bucurie umerii, pe care se băteau cu palmele înveselind mulțimea. Semănau foarte mult, păreau ca frați, ca doi frați gemeni, ceea ce tulbură din nou mulțimea de-ntrebări care trecea prin capul fiecărui. Se văzu atunci unul dintre ei spunînd cu brațele deschise :

— El este regele Odrid, fratele nostru trac.

— Trăiască, trăiască, trăiască, Odrid, regele trac !

— Fraților traci, vă zic bine-ați venit ! Vă binecuvînteze zeii. Este o sărbătoare astăzi. Și-o vom cinsti.

Îi invită spre ușa care se deschise singură. Lumina de afară tăia în întunericul acelui început de catacombă felii adînci. Pîlcul pătrunse tot și repede se mistui în noaptea dinăuntru.

— Unde sîntem ? Se întrebau nu fără grijă și în taină călăreții.

— Nu știm ! Nu știm ! Le era însă sigur că merg către un punct, singurul de lumină în bezna în care se lăsară prinși. Punctul acela se mărea cu cît înaintau. Unii simțeau ciudat că-naintînd stăteau pe loc și doar lumina se apropie. Treptat, acel ținut al nopții se rarefia și-albastrul încleștat se dilata într-o lumină movurie. Nimeni nu încerca să vadă ce este-n jur. O singură realitate rămăsese, ce-i absorbea, lumina, care îndată se mută și-n loc lăsă o pulbere de-argint topit întocmai ca o dimineață magică în pragul unei zile eterne.

3.
MUNTELE MAGIC

In jurul lor de-abia atunci văzură cum cresc lucrurile, cum iau ființă dintr-un gol, purtînd patina începutului de lume. Distingeau bogate panoplii cu arme, statui, tronuri înalte și înstelate baldachine. Cupe de aur și talere de-argint. Și nu era întîia oară cînd ei vedeau aceste lucruri. Dar ceea ce-i mira era un ce pe care nu puteau să-l definească. Toate vorbeau într-un limbaj tăcut și încifrat, și-aveau, trăind, ciudata fericire de-a exista. Și oamenii-ncepură a intra ei înșiși într-o narcoză sfîntă. Și orice vorbă, orice gest, oricare întîmplare avea ceva de vis. Cuvintele îi dominau cu-o muzică a lor, rostite peste veacuri de marele aed ce povestit-a lupta de la Troia. Intrau în sînge cu alcooluri tari și-aveau un sănius ce se pierdea în stele. Deasupra văzură cerul înstelat, deși pluteau în largul zilei. Departe munți înzăpeziți își viscoleau ninsorile și lîngă ei se pîrguiau smochinele și portocalele. Pe mesele de alabastru ramuri de pomi crescuți din piatră își lăsau fructele în vaze de argint. Pe-aproape curgea eleșteul în care se scăldase. Se auzi atunci un rîs de bunăvoie ce bubui-n pereții peșterii.

— Frați oaspeți, să-ncepem sărbătoarea !

Sălile se lărgiră înaintînd în spații încă nevăzute. Nu știa nimeni de sînt într-un castel sau nu, care și-a năruit pereții spre împărăția cu tărîm de vis.

— Așezați-vă dar !

Se așezară și se treziră față-n față cu grupul de arcași, ce-acum sosise pe marginile iazului. Pentru ostașii tarabostelui masa cu scaunele ei purtînd spătare era aproape nefirească, stînjenitoare. Ca prin minune, cu toții părăsiră masa ce le părea împărătească și se-așezară pe-o pajiște a eleșteului ce se lățea privind-o. Se așternură

așadar în voie. Arcașii scoaseră peștele din iaz, și-l fripseră cu-ndeminare. Se tăvăleau pe ierburi, apoi își sloboziră picioarele în șanțuri. Peștele gras mustea o proaspătă smîntina ce ungea mustățile oamenilor. Rupseră din pomi lămîi zemoase bîndu-le sucul turnat din pîntecele peștelui spuzit. Mîncau și nu se săturau. Simțeau nedeslușit cum cresc într-o putere dulce, lărgindu-le vederea, și minții dînd avînt.

— Ce început de sărbătoare mare ! Se auzi rostind unul dintre ei. Și se trezi că au în față ciortanele de miei înfășurate-n foi de viță și de sub care aburinzii nori stîrniră foamea călăreților. Hartanele de miel topeau mirosul mirodeniilor înăbușite-adînc și răspîndeau mirosuri de mujdei. Simțeau că sînt cuprinși de oboseli plăcute, cînd se trezeau cu cupe mari de vin în care se rostogoleau aromele pămîntului. Dar cupele de aur erau turnate în cornuri ferecate și toți arcașii se dădeau pe spate pentru-a le mîntui. Cupe de aur zăceau trîntite, inutile în scînteierea lor fanatică. Cornul era ținut cu toată mîna. Și se simțea răcoarea vinului în palme. Curgea apoi barbar pe gît cu o savoare blîndă. Era ca sîngele de porumbel și bîndu-l îți da aripi. Zborul părea nebun. Unii bînd cornul pînă-n fund, căzînd pe spate, aveau plăcerea de-a nu se ridica. Arcașii treji îi sprijineau cu silă. Odrid și tarabostele aveau în față cîte-o cupă din care abia gustară. Erau cu toții minunați cum lîngă ei crescuse între timp un boabab ferindu-i de căldura soarelui. Discret se desfăcu o scorbură din el și apărură dansatoarele. Rotiră-n jurul căpeteniilor. Văzîndu-i însă treji, își desfăcură lanțul. Se prinseră-ntr-un joc barbar. Încolăcite una-n alta făcură-un șarpe care veni tîrîndu-se spre-a bea din cupe și din cornuri. Șarpele nainta cu grijă încolăcindu-se după grumazul mai întîi al unuia pînă îl sufoca. Arcașul cădea, și în căderea lui lanțul femeilor reptile se rupea. Una din ele rămînea lipită întocmai ca o lipitoare de corpul arcașului căzut. Scena se repeta căci fiecăruia i se dăduse o lipitoare. Și dansatoarele cu părul lung își despletiră pletele în voie. Luîndu-și victima, șuvițele de păr se transformau în șerpi sugînd în voie sîngele oșteanului.

Cei doi bărbați stăteau de vorbă îngînduraţi, atît de îngînduraţi încît priveau ca printr-o ceață indiferenți pe ostașii lor. Dar tarabostele își aruncă privirea surprins de liniștea ce coborîse. Sări ca ars în fața lui Odrid.

— Ce faci cu oamenii, Odrid ? Și-și luă cu repezeală cupa sa de vin și-o aruncă în iaz. Soarele-ncet se stinse. Și-ntreaga vegetație se transformă în scrum. Lumina alunecă în iazuri nevăzute, pulberea de argint aduse o ninsoare de cenușă și totul era strîns de-acum în străveziul nastur de lumină. Arcașii aveau fețele albastre, privirea aspră și ochii-ntunecați. Se îndreptară spre coridoarele nocturne și se simțiră proiectați pe lespezile albe ale refugiilor de-afară. Se așezară pe pătulele de iarbă cu ochii către stelele adevărate.

*

Odrid și tarabostele își ocoliră templul și se opriră-n voie ca și arcașii lor pe un tăpșan de iarbă. Trecu un timp făr-a-și vorbi.

— Odrid, începu tarabostele, ai o putere-aparte asupra oamenilor. Ești rege. Poți deveni un zeu.

— Puterea-aceasta o am între cei vii, taraboste. Dincolo, cu siguranță m-așteaptă Aheronul.

— De ce, Odrid ? Omul nu poate aspira și dincolo de el ?

— În asta îmi stă taina pe care nu pot să o pătrund.

— Te întreb ceva, Odrid. Puterea ta este-o putere a pămîntului ?

— Da, taraboste, de unde știi ?

— Odrid, tu ești mult mai puternic decît mine. Aș putea spune că-s în mîna ta, ca și ceilalți. E-adevărat că poate sînt mai tare decît oricare din arcași. Dar tu, puterea ta, întrece forțele umane.

— Nu e destul aceasta, taraboste. Eu însumi simt în mine un mare gol. Vrăjile mele n-au durată. Magia mea e ca o nucă seacă sau un măr putred. Chiar și-n aceasta sînt alții mai puternici.

— Cine te-ntrece, Odrid ?

— Ți-aș spune. Acum îmi este sufletul prea greu.

— Odrid, și tu și eu sîntem din marea familie a tracilor. Nu mi-amintesc să fi lucrat vreodată contra ta. Sîntem prieteni.

— Că sîntem traci este ceva, însă pe tot atîta de puțin poate să-nsemne. Tracii s-au bătut și se vor bate între ei. Crezi c-aș putea cu paradisul meu să-i împac ?

— Desigur, nu.

— Dincolo de muntele acesta sînt mai puțin decît ori-

care din arcașii mei. Tu nu ți-ai da pe mine nici cel mai slab dintre ostași. Iată că ți-am dezvăluit secretul meu.

— Odrid, ca să fiu drept, eu am venit la tine și pentru acest lucru. Nu dintr-o curiozitate femeiască și nici dintr-o dorință de-a fi și eu ca tine.

— Atuncea ce ?

— Sînt două lucruri, dacă nu trei, pe tot atît de importante. Nu te întreb de unde ai puterea-aceasta. Ești rege mai întîi, și doar apoi mi-ești prieten. Și chiar dacă aș ști, la ce mi-ar folosi ?!

— Nu, nu este adevărat. Tu ai o minte mult mai ageră, însă aici greșești.

— De ce ?

— Dacă din tracii prieteni, prieteni însă pîn-la moarte, ar avea mulți puterea pe care eu o am, am stăpîni poporul și i-am da unitate.

— Aceasta am gîndit-o, Odrid. Ș-acesta este gîndul meu cel mare.

— Deci ne apropiem. De altfel prietenia noastră spune ceva.

— Da, Odrid.

— Aș vrea să îți destăinuiesc tot un secret, care deacum e al istoriei. Cum crezi că reușit-a să cucerească lumea Machedon ?

— Prin arme, Odrid !

— Și eu mă-nchin acestui adevăr. Dar spune-mi, fără cei patru generali ar fi putut macedoneanul să intre-n Babilon ?

— Eu știu ? ! Fără generali buni armata este destrămată.

— Ei, află, Machedon a fost un ostaș desăvîrșit, nu-i trebuia pe lîngă el atîția generali. De altfel ei înșiși i-au dat moartea, otrăvindu-l.

— Și cum i-a luat ca prieteni ?

— Macedoneanul avea puterea și daimonul luptei, dar nu avea magia către oameni.

— Iar generalii o aveau ?

— Da !

— Și rezultatul ?

— Cel pe care-l știi.

— Generalii au făcut imperiul ?

— Nu, Machedon.

— Atunci ?
— Imperiul cere unitate și stabilitate.
— Și generalii nu i-au dat-o ?
— Nu !
— Asta pentru că murise Machedon.
— Aș spune că motivul pentru care i-au dat moartea a fost dorința de-a împărți puterea Machedonului. Și... taraboste, cei patru generali sînt patru regi acum. Tracii de-aici alături de macedoneni sînt sub conducerea lui Lysimachos.
— Nu pot să cred. Tu singurul ai dreptul asupra tracilor. Iar Lysimachos asupra macedonilor. E o deosebire mare între noi și ei.
— Nu, taraboste. Macedonenii sînt tot atîta traci, cum sîntem noi. Fiindcă-au fost și sînt la granița cu grecii, lumea îi crede greci. Dar nu. Sînt traci din cei mai buni.
— Dar se deosebesc de noi !
— Au început să se deosebească de cînd au pornit să ducă un mod de viață atenian. De cînd Aristoteles a scornit *politikonul* vîrîndu-i-l în cap învățăcelului peatunci, fiul lui Filip Machedon, zeul războaielor.
Prietene taraboste, văzut-ai, trăit-ai puterile pămîntului ce dau. Ele-s închipuiri ce prind un fel de coajă a realității în urma căreia spulberă vîntul. Aceste închipuiri au prins de-a dreptul coajă, vîrtoasă coajă la atenieni și la macedonenii noștri.
— Și oamenii de-aici cum vă privesc magia ?
— Ei nu știu ce-i magia. Și cred că-i o putere-a zeilor, lucru adevărat în parte. Atît dau zeii. Se mulțumesc cu-atît. Cine înjură zeii, știu prea bine că sînt munciți în Hades. Vezi taraboste, cînd toată lumea-i mulțumită, eu sînt un sclav nemulțumit. Eu n-am putut să mă-mbăt cu vinul de Corint al proprie-mi magii. Dorința de-a distruge limitele, a dus la alte limite.
— Atunci cei patru generali și deci și Lysimachos sînt forțe magice.
— Da, taraboste. Aproape toată lumea e condusă de forțe magice, cele mai multe conștiente. Puține dintre ele inconștiente. Poate că doar latinii vor încerca de a înlocui puterea zeilor cu puterea minții și-a organizării.
— Și pentru ce crezi, tu, Odrid, că Lysimachos îți e suveran ?
— El a pătruns cu Alexandru Machedon în Babilon,

apoi a cunoscut misterele din Memphis. Le cunoscuse-ntîi pe cele de la Delphi.

— Oricine-a fost la Memphis devine rege ?

— Aș vrea numai să-ți spun că fericit este acela ce reușește să traverseze misterele, căci va cunoaște începutul și sfîrșitul vieții.

— Odrid, e foarte frumos și poate că și-adevărat, ceea ce spui. Dar cum vezi tu aceasta ? Căutătorii de mistere sînt nemuritori, sînt zei fără să știe ?

— Nu, taraboste. Sînt două înțelesuri. Dar înainte de-a le preciza, vreau să-ți mărturisesc că ai un fel de-a fi ce pare că vine...

— Oare nu au trecut pelasgii pe la noi ?

— Dar uite, cum înțeleg misterele. Eu zic o dată c-a înțelege începutul și sfîrșitul vieții e a vedea acea *moïra*, cum spun grecii, a omenirii. Zeii făcut-au omenirea, tot ei pot s-o distrugă. Apoi și mai presus, a înțelege începutul și sfîrșitul vieții *moïrei* tale. Cînd te-ai născut și cînd vei înceta să te mai naști.

— Cine nu se mai naște rămîne între zei.

— Da, așa gîndesc. Și ceea ce nu știu și pentru care am mereu sufletul greu, este acest secret.

— Odrid, taina aceasta este a lui Zeus. Pătrunderea misterelor ne dă o înțelegere în plus ce ține de înțelesul morții. Cu cît vom ști să dăm morții înțeles, cu-atît ne-apropiem de ultima-ne moarte. Se spune că zeii înșiși mor, ca să renască mai strălucitori.

— Dar nu înseamn-aceasta sinucidere ? Nu ! N-a fost nici o sinucidere în lume să aibă rost. Totul e a muri c-un scop, acela-l sacrificiului. Murind creezi *ceva*. Aceasta este, cred, suprema înțelegere. Va trebui să renunț la forța mea.

— Nu ! Nicidecum Odrid. Puterea *peșterii* care sălășluiește-n tine e-un început. Magia paradiselor ca și-a desfrîului este un pas gigantic înainte spre a te prăbuși complet, sau de a merge spre înțelesul ultim.

— Și ce va trebui să fac, ajută-mă !

— Odrid, prietenul meu, tu care ești mult mai presus ca mine, învață-te să mori, așa cum zeii înșiși mor. Ca să renaști mai mare, pînă cînd lanțul de vieți va fi sfîrșit.

— Iubite taraboste, ești un trimis al zeilor. Dă-mi sfatul. Eu singur nu-l găsesc.

— Ascultă, Odrid, o poveste.

— Spune-mi-o-n vis, taraboste !

— Unele vise sînt înşelătoare. Eu o să-ţi spun povestea, aşa cum eu am înţeles-o. E o poveste de copii :

„Se zice că o dată o casă a luat foc. În ea părinţii lăsaseră un copil frumos. Oraculu-i spusese că dacă va salva acel copil, murind în locul lui, copilul va da lumii cele mai multe mîngîieri. Tatăl se aruncă în foc salvînd copilul şi-apoi muri. Copilul ajunse un profet."

— Unde-i copilul şi unde-i viitorul meu profet, ca să m-arunc în foc ?

Dar tarabostele tăcu, apoi adăugă :

— Ţi se va naşte-n suflet.

— Am început să cred că marile-ncercări, unde dospeşte suferinţa, ascund şi sensul devenirii noastre.

— Şi eu aş crede tot la fel, Odrid.

— Ştii ce ni s-a-ntîmplat ?

— Nu ! N-am avut de unde.

— O mare parte din arcaşii mei sînt morţi. Nu este casă neîndoliată. Vor arde rugurile zi şi noapte trupul atîtor morţi.

— Îmi plînge inima, Odrid. Ce s-a-ntîmplat ?

— Au trecut sciţii. Arcaşii mei voiau să treacă Istrul. I-au aruncat în valuri.

— Erai acolo ?

— Nu !

— Unde mergeau ?

— Să prade, taraboste, să prade. Cînd n-am să mai pronunţ acest cuvînt ?!

— Şi cine scosu-i-a din Istru ?

— Îmi este greu să-ţi spun.

— De ce ? Căci prietenia noastră ne este legămînt pe viaţă.

Odrid tăcu. Îşi coborîse chipul între mîini şi suspinînd, plîngea.

— Ei, pentru mine au murit. Iar eu va trebui să mor de-atîtea ori.

— Nu fii copil, Odrid ! Ei au murit, cum mor ostaşii pentru ţară.

— Nu, taraboste, puterea mea i-a împins spre Istru.

— Ei, şi ?

— Umbrele lor de lupi căzut-au săgetate-acolo, iar ei murit-au în căminul lor.

— Odrid, nu înţeleg nimic.

— Ți-am spus că este-o taină la mijloc. Satul acesta este-al lupilor Daòs.

— Dar noi ne spunem între noi Daòs, la nord de Istru.

— Vă spuneți numai, dar nu sînteți. La noi sînt toate frățiile de lupi.

— Și sciții ce căutau la Istru ?

— Acum nu pot să știu, căci cei căzuți sînt muribunzi. Mergeau de altfel ca și noi la pradă.

— Odrid, va trebui să ne-ajutăm. Nu însă înainte de-a înțelege tot.

— Vei înțelege, frate. Și vei vedea cît vom avea de mult de ajutat. Hai după mine. Și dispărură într-un refugiu. Trase zăvoare grele și se-adînciră în niște catacombe.

— E tot magie, Odrid ?

— Da, taraboste, puterea e magie. Cînd vom putea scăpa de ea ?

— Odrid, magia e indiferentă. E forța oarb-a zeului. Nu are nici o vină. Depinde încotro o îndreptăm.

— Hai, și-ai să vezi !

Urcară și coborîră scări pe care la distanțe mari pîlpîiau fețilele pe murii înnegriți. Aveau senzația că intră în sufletul pămîntului. Nu mai era magia paradisului cu iezere, cer înstelat și vinuri de Corint. Era o atmosferă grea de infern. Din liniștea în care mucegaiul se-ncleia se auzea departe o mare hărmălaie. Un fel de abator de cîini. Unii urlau, alții lătrau la lună. Schelălăiau ca după mursicări mortale. Duhnea miros de cîine cu blana-ncinsă de sudoare, mirosuri de urină și de murdării erau semnalul infernului canin.

— Nu-s cîini. Îs lupi, îi spuse tarabostelui, Odrid.

— Cum i-ați putut aduce-aici ?

— Ai să-nțelegi îndată.

Din ce în ce vacarmul li s-apropie. Dădură colțul unei bolgii și le-apăru în față un lup care făcea de strajă. Își arătase colții și tot se pregătea să sară.

— Eu sînt Odrid. Ferește-te ! Văzînd apoi pumnalul în mîna tarabostelui îi făcu semn să-l ducă la chimir. Dar dacul nu înțelegea cum fiara asculta codindu-se și mistuindu-se apoi în sală. Odrid îi spuse la ureche să stea de-o parte după stîlpi. Intrară-apoi neobservați pierzîndu-se în umbra unor masive colonade.

— Vezi rafturile-acelea ?

— Da.

— Mai e unul neîmbrăcat.

Aceasta însemna un om neîmbrăcat, pe care-o înțelese tarabostele.

— Și ce va face ?

— Privește bine !

Privi. Omul își scotea îmbrăcămintea pîn-la piele. Vreo cîțiva lupi îl miroseau. Se-ngrămădeau ca haitele mulți alții la miros și se-ncingea o luptă aprigă. Pe jos curgeau șiroaiele de sînge. Cel gol își lua blana de lup, o încălța și-o îmbrăca. Își prindea copcile pe burtă, își punea capa, vîrîndu-și nasul, bărbia, urechile în tigva lupului, pîn-nu se mai vedea. Se auzea un strănutat prelung.

— Deci nu sînt lupi, sînt oameni deghizați.

— Uite, îl vezi pe cel care s-a suit pe masă ? E înlocuitorul meu, e un *Berserkr,* iar toți aceștia sînt tinerii *hamatsa.* Acuma sînt cu totul liniștiți, deși se mai încaieră. Li se va da îndată de băut o băutură ce-i ajută să se transforme-n fiară. Privește !

Pe un perete era montat un jgheab de lemn în care Berserkerul, el însuși lup, turna din foalele burdufului o băutură verde cu un miros pătrunzător de bălării spurcate. Lichidul acela părea o apă grea smulsă din bolgii infernale.

— Te-aș întreba de te-ai încumetat s-o guști.

— Mi-este de-ajuns că de departe o miros.

Așadar băutura cea verde era turnată în jgheaburi și-n cîte o troacă de lemn. Lupii n-așteptau invitații. Mergînd în patru labe, una dintre condiții, se năpusteau cu sete introducîndu-și boturile, sorbind și plescăind. Înghițeau băutura cu nesaț pînă picau sub jgheab. Și peste ei veneau din urmă alții.

— Din ce e băutura aceasta puturoasă ? întrebă tarabostele scîrbit.

— E un amestec de absint și de lipan la care s-a adăugat mai multe filtre magice.

— Și în ce scop ?

— Ai să-nțelegi imediat.

În puțin timp, haitele toate se tăvăleau pe jos. Și doar Berserkerul care băuse ultimul se tăvălea pe masă.

— Ascultă, Odrid, tu beai la fel amestecul acesta de absint și de lipan, cu filtrele vrăjitorești cu tot ?

— Da, taraboste, răspunse rușinat.

— Și ce plăcere încercai ?

— Întîi îți vine-un rău. Ai dori parcă să vomezi, dar nu poți. Unii de rău-acesta se rostogolesc. Privește colo-n-dreapta. Și-ntr-adevăr, în dreapta mai mulți din lupi erau făcuți colac și-alunecau de-a dura ca niște piese în mișcare, acționate de cineva ce nu se vede.

— Și dup-aceasta ce urmează ?

— Urmează un fel de liniște. Unii mai mor. Dar nu despre aceștia este vorba. O liniște eterică, am putea spune un vis rece, trezirea dulce din fantasmagorii. Pentr-un moment ai crede că-n tine s-a trezit ochiul cel ager al lui Charon și-ți vine-o poftă de-a distruge tot. Peste ruinele întregii lumi să fii doar tu. Însă rămîne doar un joc al minții. Otrava verde după ocolu-n creieri coboară-n viscere. Și din momentu-acesta cu toții simt dorința de mișcare. Îi vezi cum stau în letargie ? Ai putea trece Istrul peste ei. Niciunul nu mai are conștiința proprie. În ei vorbește doar *Berserkerul*.

— Dar chiar acesta este beat !

— Dacă nu ar fi beat în toate-aceste haite ar cuvînta o conștiință trează și pîn-la urmă frăția lupilor de-aici ar înceta.

— Bine, Odrid, dar care este scopul ?

— Scopul ? Parcă ți-am spus. Pe calea aceasta facem din om un lup, un lup înfometat, și după cum o știm lupul e-un mare vînător. La luptă, în război, vînează tot.

— Și pentru fiece război voi îi chemați aici și-aveți asemeni lungi ceremonii ?

— Nu totdeauna. Am reușit ca doar prin îmbrăcarea blănilor de lup să-nlocuim efectul băuturii.

— Și-acum de ce le-ați dat lichidul verde ?

— Acestea-s contingente noi.

— Și cele vechi ?

— Unul din ele a dispărut cum îți spuneam în lupta lor cu sciții de pe Istru.

Și tarabostele a înțeles de care luptă era vorba.

— Ascultă, Odrid, la luptă cînd plecați, voi mergeți costumați ca lupi ?

— Așa am început, și-a trebuit să renunțăm.

— De ce ?

— Caii cabrau. Nu suportau blana de lup și n-ascultau comenzile.

— Și are vreun efect lepădînd blănile ?

— Da, căci înainte de-a pleca la luptă le-mbracă-o dată. Instinctele revin cu-aceeaşi forţă, recăpătînd memoria trecutului.

— Dar n-aţi avut surprize ?

— Ba da ! Cred că şi-aceasta, ultima.

— Şi morţii, ce-aţi făcut cu ei acolo ? I-aţi ars ? I-aţi azvîrlit în Istru ?

Odrid stătu o clipă surprins.

— Nu, taraboste. E mult mai complicat decît tu ţi-o închipui.

Şi începuseră să mişte haitele de jos.

— Priveşte-i, zise Odrid, acuma s-au înviorat. Să vezi cum îi apucă pofta pentru dans. Licoarea-a coborît în viscere. Simt o teribilă nevoie să se mişte şi să devină şarpe. Corpul să-şi unduiască. Îşi fac din braţe cercuri şi-ncearcă a sări prin ele.

— Cum asta, cînd nu-i permis decît în patru labe ?

— Numai o clipă e permis. Mai toate patrupedele gustă plăcerea aceasta de o clipă, de-a fi chiar numa-atît ca omul. Dar trebuie imediat să coboare, căci le dispare forţa. Priveşte ! Începe dansul lupului. De-acum *Berserkerul* care înghite pe ascuns un leac devine din ce în ce mai treaz.

— Nu le transmite astfel, trezia lui ?

— E prea tîrziu. Otrava le-a intrat în sînge. Nu mai poate fi scoasă înapoi.

Într-adevăr, *Berserkerul* era cu totul ieşit din transă, deşi dansa şi el, mai mult mimînd. Lua un bici din rafturi, şi-n timp ce se-nvîrtea făcînd mai multe piruete, troznea cu biciul. Şi trosniturile se înmulţeau într-o cascadă de ecouri. Aceasta plăcea haitelor. Otrava se întărita în viscere, şi începea de-a dreptul *dansul lupului*. Muzica, muzica, se întreba în sine tarabostele. Muzica ? Fiecare mai întîi urla ca pentru sine, apoi urla şi pentru alţii. Urlau lupii bătrîni, apoi lupoaicele prelung şi ascuţit, deşi acolo nu veniseră femei. În jurul lor, celor care urlau ca şi lupoaicele se strîngeau lupii în cerc dîndu-le tîrcoale. Şi cercu-acesta se mişca mereu în stînga şi în dreapta. Doar cîte unul încerca să se apropie şi să miroasă. *Berserkerul* troznea din bici şi sfîrcul biciului rupea din blana celor care stăteau pe jos visînd. Aceste hore se învîrteau din ce în ce mai tare, iar cei căzuţi erau striviţi şi sîngele curgea pe jos.

— Odrid, şi pentru ce atît de mult ceremonia-aceasta ?

— Sălbăticirea trebuie căutată pas cu pas. Regresiunea merge bine în acest fast.

— Din ce infern aţi învăţat-o, Odrid ?

— N-o ştiu decît iniţiaţii.

— Voi consideraţi iniţiaţi pe cei care străbat mai bine şi mai repede drumul spre lup ? Odrid, Odrid, întoarcerea-aceasta rămîne împietrită. Ajuns la lup, omul dispare.

— Dispare aparent. Apoi revine în condiţia de om. Avem, e-adevărat, cîteodată cazuri de duplicare. Un om şi-un lup. Omul rămîne-aici în transă şi lupul merge în război. Sau pentru-a călări — Omul — şi Omul lup.

— Şi dacă e lovit pe cîmpul de bătaie, cine moare ?

— Moare cel de pe cîmp în corpul celui de acasă.

— Cum vine asta, Odrid ?

— Atîta vreme cît dublul ţi-a murit, nu poţi spera în unitate.

— Şi cum apar aceste cazuri ?

— Nimic deosebit. Cei morţi în luptă sînt morţi acasă, cu rănile primite-acolo.

— Bine, dar ei participă ?

— Nu. Ei cad în transă, cînd dublul lor este în luptă.

— Tu, Odrid, ai fost în situaţia aceasta ?

— Da. Şi de mai multe ori.

— Şi ai păstrat memoria acestora ?

— După cum vezi şi după cum o spun.

— Şi ce-ai simţit ?

— Nimic deosebit faţă de omul ce-o trăieşte-aidoma.

— Aceasta-i nemaipomenit, Odrid ! Spune-mi, te rog şi cazurile-acestea se datoresc tot vouă, magiei voastre ?

— Tot nouă, dar ele-au fost întîi în formă naturală, aş vrea să spun, printr-o dispunere de sine însuşi a individului. Grecii au numit-o *Lycantropos*.

— Dar ceilalţi lupi ?

— Ceilalţi lupi suportă o transformare-a lor în timp de luptă. Spre-a se salva preferă viclenia şi ferocitatea lupului. Spre a învinge pîn-la urmă.

Dragul meu taraboste, povestea asta nu-i de azi de ieri. Avem în sînge lupul. Să-ţi amintesc că grecii spun însuşi lui Apollo, Lycantropul. Aşa a fost să fie. Aceasta ca blestem sau ca salvare. Cei care vor rămîne din neamul, din neamul nostru trac peste milenii, vor şti ce-a fost, blestem sau posibilitate de salvare.

— Aţi avut cazuri, Odrid, cînd dintre cei veniţi, să fie unii care se sustrag acestui ceremonial ?

— Nu. Puterea noastră e totală. Doar între ei se duc dispute, care ajung la tăvăleală şi uneori la moarte.

— De ce, Odrid ?

— Ai să-ţi dai seama-acum.

Privirăi deci din nou acel amestec de fiară şi de om. Părea chiar Odrid prins de băutura verde şi de vertigiul nebuniei care domnea acolo.

Gloata era în debandadă. Întocmai ca un tartor de infern, *Berserkerul* sta peste toţi suit pe masă, trosnind din bici.

Un abur sufocant şi o sudoare rîncedă se-adăugară atmosferei de infern.

— Odrid ! ţipă atuncea tarabostele, Odrid ! De ce-njosiţi atîta oamenii ? Odrid ! Şi-i apucă piepţii cămăşii, care se destrămară în mîna lui. Odrid, mi-eşti prieten, altfel te-aş omorî.

Şi mîinile i-alunecară ca nişte uriaşe braţe de rădaşcă, strîngîndu-se. Apoi îl proiectă în stîlpul în umbra căruia stăteau ascunşi.

— Scoate-mă-afară din bolgia aceasta ! Infernu-i mai curat !

Odrid se îndreptă spre coridoarele întunecoase cu mers împleticit. Pe drum simţea nevoia să se sprijine de ziduri. Tăcuţi, ieşiră din infern, căzînd cu feţele în iarba din grădinile palatului. Puţin după aceea Odrid se ridică şi ruşinat îşi duse mîinile la ochi.

— Iertare, prietene... şi-şi ridică de umeri oaspetele.

— Există pe la voi apă curată ? Neînvrăjbită ? Vreau să-mi spăl mîinile şi ochii.

Îl duse spre un alt front de unde dintr-un zid îşi făcea loc bolborosind în taină un izvor, care-i umplu pe dată pumnii. Îşi spălă mîinile înaintînd spre coate şi pe umeri, îşi clăti gura, îşi spălă faţa şi-şi puse-apoi fruntea şi părul sub unda firavă-a izvorului. Stătu aşa cu faţa către lună.

— Tu nu te speli, Odrid ?

— Ba da. Şi se spălă şi el.

Părea mai uşurat. Spălîndu-şi însă faţa, nu îşi putu spăla memoria, cum ar fi vrut. Se aşeză din nou, sfîrşit pe una din banchetele de marmură.

— Odrid, vreau să las vorbă oamenilor să legumească ce-au adus de-acasă. Ei fără mine nu pun nimic în gură.

Odrid și-acoperi din nou fața cu mîinile.

— Din nou iertare, taraboste ! Învață-mă să scap și din rușine-aceasta. De vă invit la masă, oamenii tăi vor crede că îi hrănesc cu vrăji.

— Odrid, cînd ți-este foame îs bune și închipuirile ! La care Odrid rîse.

— Așa e !

Cînd tarabostele se-ntoarse, o parte dintre oameni erau pe drum. Sub clarul lunii îi bănuiau cum merg prin sat spre grajdurile cailor.

— Odrid, le-am spus că ai necazuri, c-o mare parte din arcași ți i-ai pierdut în luptele cu sciții. Ei nici nu bănuiesc că-ntreg banchetul oferit a fost truc magic.

— Și ce impresie-au avut ?

— Se simt ca după-un chef, unde-au băut prea mult și-i doare capul.

— Atuncea, taraboste, să-i mai chemăm o dată.

— Aceasta nu se poate. Ne-o interzicem toți. Eu nu ți-am divulgat secretele. E bine să rămînă oameni simpli. Durerea lor de cap va trece. Probabil le e foame și le e sete.

— Rușine mi-e, taraboste. Rușine ! Spune-mi nu mergeți cu mine jos în sat ?

— Nu.

— Știu. Ți-ai pierdut încrederea în mine. Greșeala e că nu ți-am spus de la-nceput. Cum pot să îmi recapăt încrederea pe care mi-am pierdut-o în fața ta ?

— Odrid, prietene, eu am încredere în tine. Atît de multă, încît eu ți-am vorbit deschis în propria ta țară. M-ai fi făcut prizonierul tău. M-ai fi azvîrlit la lupi ca să mă sfîșie. Acuma aș fi fost fără ficați. Dar sîntem traci. Sîngele nostru e mai presus. Nu-i nici o vrajă-n lume care să schimbe puterea sîngelui de frați.

— De la această ultimă înfrîngere în fața sciților, de erau sciți, simt o dureroasă despărțire de voi.

Dar ascultîndu-l Odrid ce spune, nu fără de temei, gîndea că tarabostele a bănuit ceva. Și-acum cu mare artă îl socotește un străin de neam. Pe de-altă parte sentimentul înstrăinării pe care îl trăia avea un fond real. Sciții veniseră cît mai adînc spre Istru, tăind în două lumea tracă.

— Odrid, ce crezi tu despre sciți ?

— Ca să-ți spun drept nici nu-i cunosc prea bine. Ei vin din Nord și Est. Noi înșine am coborît din Nord, din Nordul apropiat. Să ne-amintim : Nu a sosit de-acolo Borreas, primul rege-al tracilor. Smintiții de greci cred c-a venit din țările eternu înzăpezite. Și-acesta pentru că el s-a numit Borreas. Grecii, pe cît călătorit-au ei pe mare, au o închipuire foarte scurtă. Ei cred și-acum că rătăcirile pe care le-a avut Ulysse, cel blestemat de zeu să nu ajungă în Itaca decît după vreo douăzeci de ani, s-au petrecut în marginile lumii. Ei cred și-acum că-n marginile Istrului e un popor barbar care trăiește-n grote. Cu cît te-apropii de munții-mpăduriți și nalți clima devine tot mai rece și oamenii se pierd parcă în rîndul animalelor. Trăind în locuri calde, se tem de frig. Sciții nu au nimic comun cu noi. Ca să ajungă pînă-n sud să cucerească-Atena, vor trebui să supună întreaga lume-a tracilor, pe care-acum ei vor s-o taie-n două. Grecii o știu aceasta. N-au nici o teamă. Dar noi ?

Privind în vale, se vedeau oamenii urcînd cu traistele în spinare. Puțin după aceea arcașii îi găsiră și-i invitară stînjeniți la masă.

— Frate Odrid, sînt bune și lucrurile simple. Arcașii mei au tortul lor de mei, bine-ndesat și caș sărat sau dulce. Au pus și ceapă verde. Om sta pe iarbă și-om gusta și noi.

Și Odrid merse.

Se-nșiruiseră toate traistele ca un covor pe iarbă. Pe ele se aflau bucate puse după poftă. Se așezară toți pe burtă gustînd cum dorea. Lui Odrid îi plăcea.

— Sînt bune, taraboste. Afumați cașul.

— Îl afumăm să ție. Și este și gustos.

— Și meiul ăsta îl pregătiți mai bine decît chiar mi-l închipuiam.

Arcașii aduseră și un burduf de apă turnînd în cornuri. Băură după ceapă din plin și se înviorară.

— Bună-i și apa, dar tot mai bună-i berea.

— Din ce o faceți voi ?

— Din mei. Și o lăsăm să se-ntărească fierbînd a doua oară. Devine aspră. Dă chef de vorbă și de luptă.

— De unde-i apa asta, oameni ?

— E de pe drum de la izvoare.

Și oamenii nu terminară cu tort de mei și cașuri afumate. Ei începură-a scoate nu-ș de unde hartanele de

căprioară. Crestară cu pumnale carnea cea friptă pe frigare. Odrid și tarabostele aveau în față o pulpă din care își trăgeau șuvițe rînd după rînd.

— Aaaa ! bună masă. Și aceasta de la oaspeți. Eu zic să o cinstim c-un vin grecesc. Aduceți voi două burdufuri cu caii pîn-la scări ? Mergeți și spuneți din porunca mea să vă dea vinul cel adus în amfore.

Cînd terminară ciortanele de căprioară, urca și vinul. Și începură-a bea, de astădată, un vin adevărat, care sorbit din cornurile ferecate păstra dulcețile pămîntului și îmbujora obrajii.

— Ce ziceți ? îi întrebă Odrid, care-i mai bun, cel de Corint, pe care îl băurăm înăuntru, sau cel de-acum ?

— Acesta, acesta ! Trăiască regele Odrid !

— Au gust oamenii tăi, îi spuse tarabostelui.

Vinul era băut cu apă, căci era dulce și mult mai tare decît *terasa*, care împînzise aproape toate dealurile însorite din Tracia de nord. Odrid și tarabostele beau vinul neamestecat cu apă. Legume trace și vin grecesc. Nu-i rău deloc. Odrid făcu un semn discret la oameni să mai coboare-o dată scările și să aducă de acasă vin și de mîncare. Voioși ei coborîră. Burdufele le ridicară pe alte scări. Și nu erau burdufe, ci amfore nedesfăcute. Alături de-acestea apăruseră vase cu măsline și icre.

Bune măslinele și icrele cu vin grecesc ! Și-apoi pilaful cald prin care curge sîngele dulceților de trandafir. După acestea, același vin negru și gros, care părea mai tare și mai aspru, ștergînd în aerul curat coșmarul grotelor.

— Rămînem toată noaptea-aici, Odrid ?

— Rămînem.

Oamenii se răsfirară în largile tăpșane și adormiră cu fețe mulțumite și senine întoarse către lună. Lungiți cu capul sprijinit în cot stăteau Odrid și tarabostele. Din cînd în cînd cîte-un arcaș le umplea cornurile cu vin. Luna se coborîse în fața dealului lustruind marmura pereților. Pe cer descoperise-un loc unde săpa culoarea unor ocruri fine și incredibil întindea apoi un smalț diamantin. Cei doi bărbați gustau din vinul dulce, care-și păstra aroma în sideful cornului, privind la arabescurile lunii.

— Odrid, îi rosti numele în taină, tarabostele. Odrid, eu am un vis. Tăcu apoi ca să continue c-un glas îndepărtat, ca drumul lung ce se-ntindea spre stele. Știi, viața

noastră de muritori rămîne doar c-un singur vis ! Privește luna. Ea își visează visul ei. Și visul meu, Odrid, era sau este... Dar tăcu privind în văile închipuite ale gîndului. Să dăm vieții noastre de frați traci un rost...

— Și care-i rostu-acesta taraboste ?

— Să fim ceea ce sîntem. Să ne unim ca traci o dată pentru totdeauna triburile. Noi nu avem nevoie de cuceriri. Noi doar avem nevoie să păstrăm ce-avem. Noi nu ne-asemănăm cu iedera, ci cu copacii prinși adînc în sol, dacă furtuna nu ne-ndoaie și trunchiul nu ne cade sub secure. Odrid, visul meu este să ne unim triburile. De-aceea am venit la tine, nu mai nainte de-a te gîndi ca prieten. Este-o dorință ce ține de destinul tracilor. Spune-mi, cine-o s-o facă, grecii, sciții, latinii ? Nu zic că nu-i posibil să o facă ei, dar cînd vor face-o, vor face-o ca învingători. Noi sîntem însă între frați. Știu că în tine o să găsesc un sprijin. De-aceea-am și venit. Trebuie mai întîi să-nvingem discordia care există între regii tracilor. Să-i facem să-nțeleagă că vor rămîne regi, nu sclavi ai celor ce-i vor cuceri, doar prin unirea triburilor. Ce zici Odrid, merită tracii acest vis ?

— Dar taraboste, triburile de la voi, atîtea la cîmpie și la munte au înțelegere-ntre ele ?

— O vom afla-o, Odrid. Ce este mult mai greu aicea este hotarul natural al Istrului, care ne rupe-n două. Dincolo, munții sînt un obstacol mai ușor, căci tribul carpilor egal coboară către noi și către dacii Sarmizegetusei. Alutul ne leagă. Din Argedava pînă-n Pontul Euxin stăpînim noi. Vom face-o capitală și acolo la Helis, cu drumul drept spre emporionul Tomis, aflat sub controlul cetăților Histria și Callatis.

— Dar moesii ?

— Dacă odrizii vor face pod de vase peste Istru către daci fii sigur tu, Odrid, că moesii vor veni singuri la noi. Întotdeauna oaia rătăcită vrea să-și găsească turma.

— Și cu macedonenii ce ne facem ?

— Macedonenii, Odrid, sînt numai ce-i de-aici. Căsătoriile pe care Alexandru Machedon făcutu-le-a în India și în Egipt n-au reușit să facă o Machedonie mai mare. Căci i-ar fi trebuit vreo zece veacuri de căsătorii, ca să își întărească împărăția pînă acolo. Pe noi nu ne interesează decît un singur general. Și-acesta-i Lysimachos. Ascultă, Odrid, e grec sau trac-macedonean ?

— După cît știu Machedon, care era certat cu grecii, căci și pe el ca și pe noi aceștia ne considerau barbari, nu îl primiră la jocurile olimpice, rușinîndu-l. Nu este grec. Drept răzbunare Machedon i-a cucerit apoi.

— Dacă eram uniți atunci toți tracii cu Machedon formam împărăția cea mai tare. Țara hyperboreilor avea să țină de la nord la sud. De la întinderea zăpezilor pîn-la talazurile calde din Cytera și Creta.

— Ar fi fost o împărăție macedonă, nu tracă.

— Oricum, țara hyperboreilor nu a fost cucerită, căci Machedonul nu găsise nici un rost să-și cucerească frații.

— Asta-i adevărat. Dar generalii săi s-au mulțumit să dea un nume „Tracia", ca și cînd Tracia s-ar fi redus numai la triburile care se-ntind pînă la Istru. Ca să-și împartă după plac lumea ce-o cucerise, au rupt Siria de Egipt, iar Grecia și azi este condusă alături de Macedonia, de-un singur general spre-a satisface un orgoliu ce mai nainte-a fost jignit. În gîndul acestor generali a stat credința că sînt două Tracii, de sud și nord, sau că geții și dacii au încetat să fie traci. Iată un lucru monstruos ce n-ar fi fost sub o domnie a lui Alexandru. Pe de-altă parte, eu, Odrid, deși văd ca și tine, taraboste, o unitate a tracilor, mai repede gîndesc apropierea de frații de la nord, decît de cei din sud. Macedonia va trebui să uite vechea sa mîndrie, căci Grecia, deși e cucerită, va greciza întreaga Macedonie. Noi, tracii de aici, vrem să rămînem traci. Grecii ne-au luat credința, nu ca să creadă-n ea, ci pentru a pune-o în filozofia lor.

— Da, Odrid, ei nu cred în Zalmoxis, dar cred acum în nemurirea omului. Și adevărul acesta al nemuririi omului venea de la un zeu hyperboreu. Atît de mare este adevărul acesta, de care grecii înșiși s-au uimit, că veacurile viitoare vor trebui să vadă și acolo lîngă Istru și mai în sus, în munți, un leagăn de omenie și de înțelepciune. N-au vrut să-i zică acelui loc inima Traciei, vatra strămoșilor și-a zeilor, i-au zis Țara hyperboreilor, ca și cînd lumea-ar fi uitat că Borreas e primul rege-al tracilor.

— Eu i-aș fi zis Țara hyperboreilor din Tracia.

— Așadar, „barbarii" traci descoperit-au nemurirea omului, iar basileii și oamenii cetății ateniene au luat pe-ascunsul acest giuvaer.

— Chiar și aceasta, taraboste, nu e puțin. Noi i-am făcut să gîndească cum gîndim noi. Puțin interesează

pîn-la la urmă cine-a descoperit zeul din om. Se va afla odată, poate, chiar un grec, care să spună adevărul.

— Ei vor arăta-o lumii întocmai ca o evoluție a lor. Dovada însăși a nemuririi. Ce crede despre asta Lysimachos ? L-ai cunoscut ?

— Da. El crede că este rege între regi. Cu toate-acestea triburile noastre se războiesc. N-ascultă nimeni de Tracia lui Lysimach.

— De unde are oști, atunci ?

— De la un trib al său.

— Și cum a reușit să-și întărească și să-și mențină tribul, cînd el a fost plecat cu Alexandru în Babilon și-n Indii ?

— El s-a întors bogat, cu aur și secrete. A cunoscut misterele din Memphis. Și-a stăpînit cu o putere magică ostașii. Le-a regăsit familiile, le-a dat un nume mare. El ce trăit-a în umbra Machedonului, la rîndu-le ostașii trăiesc în umbra generalului lui Machedon. Orice magie are nevoie în secret de-un nume, și-acesta-i Alexandru Machedon.

— Înțeleg dar că e puternic.

— Oricum, e mai puternic decît mine, deși mijloacele de care ne susținem sînt aceleași. Întocmai ca și mine Lysimachos își recrutează în *falangă* tinerii hamatsa, și-și face lupi. Există însă o deosebire. Eu, trebuie să recunosc, am început să simt în asta răul. Și simțindu-l voi căuta să-l îndepărtez. Pe cînd el nu-l simte.

— Cum îți explici, Odrid ?

— Fiind bogat, trăiește-un mod de viață atenian. E basileu. Ca basileu e poligam. N-ar fi nimic. Însă a decretat poligamia în tribul său și-n toată țara. Chipul său umblă pe monete. Și nici nu se putea altfel, la unul care împărțește vina cu ceilalți generali de înaintea Machedonului.

— Atunci Odrid, cum se împacă credința nemuririi cu felul de-a trăi și a gîndi ?

— Ca să răspund spre-a-l învinovăți, ar trebui să-ncep cu mine. Și-am început-o.

— Odrid, credința nemuririi e o credință a oamenilor liberi, dar tot atît de bine ea poate fi a sclavilor și a stăpînilor de sclavi. Poți să înduri sclavia fără să fii revoltat, cînd știi că-ți este sufletul etern. Stăpînul sclavilor cunoaște-aceasta și trage un folos din ea.

— Ei luat-au ca toți grecii credința aceasta ca o teorie, pe lîngă altele. Ei rămînînd ce-au fost.

— E-adevărat, Odrid, căci ei nu pot să înțeleagă esența, care-i salvarea omului, a individului. În cea mai fericită împrejurare, ei înțeleg prin nemurire dorința de-a supraviețui cîtva în panteonul numelor. Să fii un basileu, un Machedon, un Achille, un Homer sau un Darius, cu toate că aceștia nu au gîndit întîi orgoliul supraviețuirii. Aș crede c-au înțeles pe dos ideea nemuririi, căci în esență aceasta e suma unor morți. Pe cînd ei vor doar să trăiască.

— Îmi dau din ce în ce mai bine seama, taraboste, de adevărul credinței în Zalmoxis. Dar nu-nțeleg ceva : Cum putem cere noi ostașilor să practice ideea nemuririi ? De-ar fi convinși ar primi moartea din prima lor ciocnire cu dușmanul.

— Odrid... Odrid... Ideea de nemurire ne-a dat în oaste cei mai viteji arcași. Zalmoxis o răsplătește cu veșnicie, vitejia. Moartea în luptă ca o convingere, cum printre altele, de apărarea neamului. Dacă vreodată Lysimachos ne va ataca, sau dacă noi, asemeni, îi vom ataca, murind nu vom păși spre nemurire. Zalmoxis nu e zeul războaielor nedrepte.

— Atuncea, taraboste, mă întreb încă de-s vinovați în fața lui Zalmoxis tinerii *hamatsa*.

— Odrid... Odrid... De două ori sînt vinovați. Cu voi o dată, și-a doua oară cu ei înșiși. Cu voi pentru că nu aveți tăria să credeți în puterea omului și investiți pe tineri cu puteri de fiare. Vreți oare, Odrid, în fața zeului, în loc de oameni s-aduceți fiare, ca tinerii *hamatsa* ? Zalmoxis a devenit un zeu al fiarelor ? Ce vreți, să faceți un erou din fiară ? Din fiară zeu ? Știu bine prietene Odrid că voi o faceți în scop de apărare. Vreți să opuneți fiarei, fiară. Dar nici așa nu-i bine. Omul poate și trebuie să-nvingă fiara, iar tinerii *hamatsa* sînt vinovați de-a accepta propria decădere. Odrid, infernul pe care l-am văzut nu-i demn de-un rege. Ți-o spune-un prieten.

— Greșeala noastră, taraboste, a stat în neînțelegerea adevăratei nemuriri. Zalmoxis a fost și este zeu al nemuririi.

— Nu uita, Odrid, peștera lui e un simbol ce poate însemna o treaptă. Ea poate să însemne moarte rituală, propria moarte din care să renaștem alții mai luminoși. O moarte creatoare. Ce creați voi în adîncimile acestui

munte ? Cum veți renaște voi de-aici ? Unde vă este primăvara după o iarnă lungă ? Care sînt ciclurile vieții voastre ? Care sînt ciclurile sufletești pe care-adevăratul om și le clădește ? Cum ați urcat spre zei ? Odrid, Zalmoxis nu a rămas în grotă, geții și dacii l-au urmărit în soare. De ce vă puneți lanțurile singuri într-o împărăție a infernului ? Dați drumul tinerilor ! Deschideți porțile infernului ca să pătrundă soarele ! Lăsați să intre aerul ! În locurile îmbîcsite puneți flori ! Ardeți răşină pe altarul zeilor !

— Taraboste, merit să fiu umilit, dar spune-mi, prietene, cum poți convinge tinerii aceştia setoşi de sînge şi de pradă, care trăiesc mai mult prin simțuri ?

— E greu, Odrid, deodată. Există însă-o cale sigură. Exemplul vostru. Îmbrățișînd credința adevărată-a lui Zalmoxis va trebui să muriți pe-altarul ei. Văzîndu-vă că v-ați jertfit noii credințe, vă vor urma şi ei.

Odrid îşi luase fața între palme şi parcă suspina. Părea un sclav căruia i se taie capul. Dar tarabostele îl ridică de umeri şoptindu-i :

— Odrid, Zalmoxis a fost trac. Sufletul lui e-n fiecare dintre noi. Hai să-l aflăm. Tu, prin puterea ta, eşti mai presus ca mine. Cînd vei ieşi din grotă, tu vei fi călăuza în drumul care suie spre Zalmoxis. Acuma, înainte de plecare, două lucruri îți cer. Fii lîngă tracii tăi din nordul Istrului şi află-l pe Zalmoxis în sufletu-ți ca şi în cerul însorit sau înstelat.

Se ridică să plece. Făcu un semn arcaşului de strajă. Nedumerit, Odrid se ridică cu umeri grei ca un Atlas şi parcă spuse :

— Fratele meu, mai stai aici. Nebănuit de grea e cumpăna ce ai deschis în mine. Înclin-o către ce aveam mai scump, ființa tracilor.

— E-n țara ta, Odrid. Poruncă dă-mi şi cu o mînă de arcaşi eu voi sări şi-n foc.

Cîntau cocoşii-n sat. În plămădirea cerului departe stelele visau. Luna vîslea pe valurile-nspumate ale norilor ce se tălăzuiau către necunoscut.

— E miezul nopții, taraboste. Vreau să-ți arăt ceva. Ceva cred eu, care-i o încercare, poate, de a ieşi din grotă. Vom coborî spre uşa la care se îndreaptă umbrele acelea. Le vezi ? Şi-i arătă cu mîna. Şi tarabostele văzu întîi trei

umbre. Cea din mijloc mergea greu. Neîncrezător. Cum duci un condamnat la moarte. Călca lunatic pe rotunzimea unor nori închipuiți. Era ca dus de-o forță din afara lui. Și cele două umbre îl purtau de braț. Mai bine zis, cu pașii lui înceți le trăgea după sine. În urma lor se mai zăreau încovoiate două siluete ce purtau trena unui plîns. O bocitoare și-o iubită. Se mai văzură cîteva momente și-apoi se mistuiră-n umbra-ntunecată a clădirii.

— Spune-mi, Odrid, îmi pare sau e adevărat ? Se auzea un plînset. Cine-i și de ce plînge ?

— N-am să-ți explic. Poate că știi. Cultul cabirilor.

— Cabir, Cabira... La noi nu este acest cult. În ce constă ?

— O să fim martori. Ne-ndesuim și noi printre mulțimea invitată să petreacă, după deznodămînt. Am eu un loc secret de unde pot vedea ceremonia fără-a ne observa. Ceremonia nu poate să devină publică decît după incinerare.

— Dar cine e incinerat ?

Odrid tăcu.

— Aveți vreun condamnat la moarte ? E vreun arcaș ce a trădat ?

— Nu. Nicidecum !

— S-au împlinit cei patru ani și după obicei trimiteți *mesagerul* lui Zalmoxis ?

— Nu încă.

— Atunci înseamnă că nu știu ce este cultul acesta al cabirilor. Du-mă ! Sînt curios. Și se-ndreptară spre o intrare, unde doar ei mergeau. Trecură prin coridoare lungi, unde Odrid aprinse cu amnarul niște fețtile mohorîte și își croiră loc sugîndu-și burta să poată trece prin strîmtoarea ce se zărea între conglomeratele gigantice.

— Ce e aicea, Odrid ?

— Loc de refugiu, taraboste. De intră oștile străine aici le așteptăm de după blocurile de piatră. Cum trece unul îl tăiem. Cînd s-au făcut grămadă leșurile, vin alții să le care.

— Unde ?

— Avem un catafalc gigantic. Lumea din sat nu știe. Cînd fumul iese prin cotloane cred că e fumul de vulcani. Muntele-acesta e vulcanic. Dar n-a erupt de veacuri și poate mii de ani. Cînd va erupe, puterea noastră s-a sfîrșit. Așa mi s-a destăinuit Oracolul din Delphi.

— Deci nu-i vulcanu-aici ?

— Nu ! De altfel nici nu știm unde-ar putea să fie. Urmează-mă îndeaproape. Și vezi să nu te-mpiedici. Suim cîteva scări. Stingem feștilele și-apoi ne uităm în voie printr-un crenel dintr-o firidă. Grota pe care o privim e luminată și vei putea vedea totul în voie. Însă ai grijă să nu strănuți. Stricăm ceremonia.

Ajunseră acolo. Protagoniștii dramei sosiră, dar așteptau un semn al zeilor. Văzură bolta săpată-n stîncă. Doi stîlpi masivi îi dădeau siguranță și mărgineau, se pare, spațiul sacru. Întreaga sală era luminată cu feștile prinse în sfeșnice de piatră. Stînca păstra culoarea albă a pietrei de calcar și care în licărirea flăcăruilor mișca un doliu alb și-un doliu negru. De sus din boltă, în fața altarului, stînca scobită lăsase-n piatră un pește alb, un fel de monstru în care dalta nu putuse să lustruiască solzii. Altarul înfățișa un soare sferic cu razele tăiate adînc în umbră. În fața lui ardea feștila cea mai mare. Lîngă feștilă, turnat în unul din metale sau într-o piatră neagră lustruită stătea un cerber cu gura-ntredeschisă. Placa de marmură mai mare, un fel de catafalc, părea că-i de curînd spălată. În stînga și în dreapta ei cuțite și pumnale, briciuri încovoiate, săbii. Zăriră-apoi tripodul.

— Ascultă, Odrid, îi spuse la ureche tarabostele. Nu e acesta un cult al frigienilor ?

— Ba da !

— Nu este-aici un simulacru al lui Mithra ?

— Înseamnă-atunci că știi !

— Nu știu. Gîndesc doar ce cunosc. Și-mi vine-n minte numele Cabira. Spune-mi, te rog, nu este în legătură cu credințl mai vechi ? Cabira fost-a soția lui Hefaistos, zeița mamă a doi copii cabiri, Alcon și Eurymedon pe care i-a jertfit pe-altarul zeului Mithra ?

— Așa e, taraboste ! Credința-aceasta s-a păstrat.

— Și sacrificiul e real ?

— Aidoma ca în vechime !

— Înseamnă că lumea crede cu desăvîrșire. Și-aceasta-i totul. Dar conversația lor șoptită încetă, căci apărură trei cabiri înveșmîntați în haine de femei. Își desfăcură lungile halate rămînînd goi. Erau trei tineri atleți. Puteai jura c-au fost la jocurile din Olympia.

— Odrid, îmi amintesc că-mi povesteau bătrînii c-acești cabiri mureau striviți de cai. Cel care se sacrifica era

întins pe lespede. Deasupra lui stătea un cal. Şi animalul nobil ţinea copita sus să nu zdrobească corpul celui aşternut pe lespede. I se dădea atuncea biciul, un bici cu plumbi. O mînă ţinea frîul strîns şi alta biciul pregătit amarnic să lovească. Copita calului stătea încă în sus, umilă, protectoare, cînd din senin biciul cu plumbi cădea ca trăznetul peste spinarea armăsarului, ce era nevoit să calce. Atunci copita spărgea un rînd de coaste şi s-afunda în flascul inimii rupînd-o. Şi sîngele-ncepea să curgă. Văpaia lui se transforma-n lumină. Mythra, cel prins sălbatic în semnul sacru-al pietrii, trăia o clipă. Reînvia cu-o strălucire stranie. Toţi cei de faţă cădeau orbiţi. Şi cînd se ridicau păreau zeificaţi. Urma apoi incinerarea.

— Dar ritualu-acesta s-a pierdut de mult.

— Şi de ce oare ?

— Taraboste, nu mai cred oamenii ca altădată. Mai repede-i cîştigi cu filtruri şi cu sălbăticirea-n lupi.

Urmă tăcerea pe care-o resimţeau şi ei ca rituală în sanctuar. Îi şopti totuşi la ureche :

— Se pare c-acest zeu e mort de mult de nu-şi aprinde-altarul. Şi oamenii vor să refacă timpurile de-atunci. Nu au încredere-n simboluri.

— Şi rezultatul, Odrid ?

— Nu este-aicea, taraboste.

— Dar unde ?

— Se află în alt plan.

— Pricepe lumea această înlocuire ?

— Nu ştiu dac-o pricepe, dar crede-n ea.

În clipa-aceea se săvîrşise-o moarte. Cei doi cabiri luară prin înţelegere cu victima viaţa acesteia. Unul dintre pumnale pătrunse-n inima celui mai mic. Atletul se prăbuşi murind cu zîmbetul pe buze.

— Odrid, Odrid ! E prea adevărat şi prea nedrept cultul acesta.

— De ce atîta paradoxie ?

— E-adevărat, prin neobişnuita putere-a sacrificiului, şi tot atît nedrept. E-o moarte gratuită. Orice în lume poate să fie gratuit, dar moartea, nu.

— Şi totuşi, taraboste, dacă există, ce-i rău în ea ? Nu vezi, e-atîta măreţie, că omul a întrecut pe zei.

— Nu, nu ! Nu ! Se-nverşună tarabostele.

— De ce nu eşti de-acord cu-acest sublim pe care îl conţine Cabirismul ? De ce nu vrei să înţelegi, tu, care

mi-ai vorbit de măreţia morţii în războaie — că a muri cabiric e înţelegerea superioară-a lumii ?

Şi tarabostele era uimit de pledoaria care-l zdruncina în chiar temeiurile sufleteşti, şi ajungea, fără-a rosti-o să o îndreptăţească.

— Cum, taraboste, după ce sufletul mi l-ai deschis spre frumuseţea sacrificiului, de nemurirea pe care zeul nostru tutelar, Zalmoxis, a arătat-o lumii, acum tăgăduieşti toate acestea ? De ce mă ispiteşti ? De ce-mi deschizi în suflet primejdioasele prăpăstii ? Sau poate că în noaptea-aceasta pe care am crezut-o la căpătîi de veacuri şi milenii, a fost doar o minciună. Îmi vine-a crede acum că-mi eşti în visu-mi o nălucă.

Alături se puteau vedea cei doi cabiri ce străluceau de fericire. Mintea şi sufletul păreau că le călătoresc dincolo de prezent. Rostogolirea-aceasta-n viitorul ce li se promitea, li se părea o garanţie a existenţei, un fel de nemurire.

— Priveşte-i, taraboste ! Ei sînt cei care au dat moartea celui mai mic dintre fraţi, moarte-nţeleasă şi voită, sînt oare ei nişte netrebnici ? Uite-i ! Pe faţa lor lucreşte lumina cea de dincolo, care le vine de la Mythra. Şi lumea înţelege această fericire !

— Şi de ce plînge tînăra fecioară de acolo ?

— Aşa e obiceiul, taraboste.

— Dacă e obicei şi deci o înţelegere, de ce nu au trecut la o simbolizare a morţii ?

— De ce atuncea în războaie moartea nu o simbolizaţi voi înşivă.

Şi tarabostele se amuză, dîndu-i dreptate. Bătîndu-şi prietenul pe umăr.

— Îmi place, Odrid. Începi să mi te-apropii. Şi nici nu se putea altfel, căci sîntem traci. Mă bucură.

— Priveşte, taraboste ! Mythra a-nveselit pe toată lumea. Nu numai noi cei care căutăm un rost. Uite poporul !

Şi-ntr-adevăr, poporul da buzna. Rugul ardea corpul cabirului. Fumul şi aburul erau captate în hornuri cu tirajul mare. Cu toate-acestea se simţea mirosul de corn ars şi carne friptă ce-i amintea de jertfa căprioarelor.

— Priveşte, taraboste, lumea ce vine. Au tobe şi ţimbale, îşi pregătesc cimpoaiele. Au începul să joace. Ce zici ? S-a adus peştele ?

— Ce peşte ?

— Nu cel de pe tripod, simbolul sacrificiului.

— Deci este vorba de-un simbol. Și Odrid trebui să tacă.

— Acum se ospătează toți cu pește, semn că-s pătrunși de înțelesul sacrificiului. Uite, sosesc și amfore cu vin. Curînd tot satul o să afle și-o să-nconjoare muntele dansînd. Noaptea cabirilor e-o noapte sacră, taraboste.

Odrid era înflăcărat. Privindu-l tarabostele era uimit cum se precipitase într-o atît de scurtă vreme atît de multă înțelegere. Dar tarabostele mai înțelese că toate-aceste forme ale credinței lui Odrid, care era și o credință-a tribului, coexistau în muntele acesta. Mai trebuia vulcanul care să rupă temelia vechilor credințe și să deschidă ochii spre cerul înstelat, așa cum chiar Odrid o amintise rememorînd o profeție de la Delphi.

— Ce face tînăra care plînsese pe cabir ?

— Nu se mai vede. Sînt două posibilități de-a se-mpăca cu lumea și cu zeii. Întîi, de-a înțelege tot misterul și a cînta și a petrece cu lumea-n șir, apoteoza fericirii celui ce-a murit. Sau neîmpăcată își ia viața pe locul unde a îngropat cenușa celui pe care l-a iubit.

— Și cînd se termină petrecerea aceasta ?

— În zori de zi.

— Așadar, muntele acesta e-o gazdă pentru multe rituri.

— El își trăiește viața lui prin noi.

— Mai sînt și alte obiceiuri, credințe sau mistere, Odrid ?

— Nu ! Poporul mai cultivă credinți mărunte, dar care nu prezintă interes.

— Prietene și frate Odrid, noi înșine la nord trecut-am prin toate formele acestea. Zalmoxis însuși s-a ridicat din grotă. Un singur pas mai trebuie să faceți să ne ajungeți și poate să ne-ntreceți chiar. Cultul cabirilor este un semn spre bine, dar depășit și el.

— Explică-mi, taraboste !

— Am să-ți spun ce îi lipsește. În primul rînd, umanitatea. Ce-am face noi, Odrid, dacă nu toți, ci numai o bună parte din arcașii noștri ar accepta moartea cabirică ? Ar rămînea țara pustie, chiar dacă între timp s-ar naște alții mult mai luminați ! Și-apoi, cum am mai spus, prin sacrificiu Zalmoxis înțelege nu nemurirea ca teorie grecizată, ci sacrificiul creator în dublu plan. În cel al exis-

tenței unui neam, și ca salvare individuală. Iar Cabirismul are, e-adevărat, salvarea individuală, dar n-are ceea ce ne trebuie mai ales nouă, ca traci. Noi trebuie s-avem credința noastră de traci cu rădăcinile în cultul pentru neam și doar apoi în cultul individual ce-l face și universal. Așadar, dacă tu, trac, gîndești la soarta tracilor, și-aceasta n-a lipsit nici zeului Zalmoxis, nu poți să treci peste temeiurile neamurilor. Prin neam ne vine mîntuirea și salvarea.

— Acum înțeleg tot. Credinței i-a lipsit un scop. Rămîne să îndrept greșelile întîrzierii mele.

— Nu sînt greșeli, Odrid. Sînt numai trepte ale devenirii, poate și-ale perfecțiunii noastre. Înțelepciunea stă în stăruința de-a le înțelege.

— Și de-a le pune-n practică. Aici va fi mai greu, iubite frate. Și greutatea e sporită cu cît cobor în jos. Cabirii vor trece mai ușor la cultul lui Zalmoxis, dar haitele de lupi hamatsa vor trece greu.

— Odrid, tinerii hamatsa sînt în mîna ta. Îi modelezi cum vrei. Din lupi vei face ostași și din ostași, eroi. A fi viteaz nu-nseamnă ticăloșia în care au căzut.

— Ce-ai face, taraboste, în locul meu ?

— În locul tău aș pune foc acestor catacombe.

— Și rămînînd fără oaste, aș deveni prizonierul sciților. Și-așa arcașii sînt înjumătățiți.

— Pot să te-ajut, deși sînt destul de departe.

— Năvălirile fulgerătoare ale sciților apar atunci cînd nu gîndești.

— Odrid, doar începutul va fi greu.

— Această generație hamatsa ar putea complota împotriva mea.

— Atuncea trebuie distrusă.

— Să-mi distrug oamenii ? Accentuă cu indignare.

— Îi mai trimiți la Istru înc-o dată.

Odrid tăcu bănuitor.

— E un pericol pentru întreaga lume tracă. Molipsește pe cei tineri. Singuri ne pregătim sfîrșitul. Îi duci pe-aceștia-n lupte grele și nu mai pregătești pe alții. În schimb, poți face din întreaga țară o oaste. Crezi oare că cei ce-așteaptă-acum în jurul muntelui, ca să ia parte la petrecerea cabirică, ar accepta să-și vadă copiii și rudele la ceea ce numiți inițierea ostășească ? Hai, Odrid, să ieșim, să vedem lumea.

Ieşiră. Fură surprinşi. Muntele părea incendiat. Odrid avu un tremur. Îşi ridicase pe jumătate fruntea ca să strige :

— Ce este-aceasta ? Îl auzi răcnind.

— Sărbătoare Odrid, nu vezi ? Lumea a aprins feştile.

— Pe cine-aşteaptă ? Pe cine-aşteaptă ?

— Ştiu eu ? Văd că e paşnică. Se mişcă-ncoace şi încolo. Poate te-aşteaptă chiar pe tine să le vorbeşti !

— Cum le-aş putea vorbi ca să m-audă toţi din jurul muntelui ?

— Suindu-te acolo sus. Sus pe palat. Acolo ar sta bine statuia ta.

Odrid zîmbi, dar nu putea înlătura un simţămînt de spaimă şi derută.

— Poate serbează, taraboste, venirea ta. Ar fi, desigur, ceva neaşteptat, plăcut.

— Şi dacă ies acum din grotă lupii, îi mai poţi stăpîni ?

— Nu. De aceea-mi este teamă.

— Şi ce se poate întîmpla ?

— Pot da năvală.

— Atunci cum îi puteţi în luptă stăpîni ?

— Acolo nu-i mai stăpînim. Aicea însă trebuie. De nu i-ar fi scăpat din mînă *Berserkerul.*

Se-apropiară de cîţiva arcaşi, care urcară scările.

— De ce-a ieşit atîta lume ? De ce se ard făclii ? Unde ne sînt convoaiele de arcaşi ?

Arcaşul se încovoie cu mult respect şi calm răspunse :

— Rege, lumea serbează moartea cabirică a celui mai mic fiu al preotului.

— Taraboste, spuse Odrid, gîndeşte ce înseamnă aceasta !

— Înseamnă, Odrid, că întreg poporul tău e cucerit de cabirism. E mult mai bine decît să fie lupi. Oamenii-aceştia îl vor înţelege bine pe Zalmoxis.

Odrid se-oprise privindu-l gînditor.

— Din ei vei face o oştire de-adevăraţi eroi.

Pentru moment părea însufleţit, gata de hotărîri, apoi cădea în sine. Vîrtejul atîtor lucruri noi cu care îl cuprinse tarabostele, îl ridica şi-l prăbuşea deodată, şi se simţea născut ca pentru fapte mari, dar în acelaşi timp el auzea în sine imensul grohotiş al unui munte ce se sfarmă. Gîndul lui nu încerca să se ridice deasupra. Un lest organic îi năclăia vigoarea sîngelui şi gîndul lui urca în goluri.

Nu îi mărturisea tarabostelui că pentru sine viitorul, chiar cel apropiat, îi este insondabil. Tot ce se petrecuse în viaţa lui nu îi venea din viitor. De aceea nici trecutul nu însemna ceva. Şi pentru taraboste care simţise-aceasta, Odrid era un fel de zeitate neîngrijită de viitor şi-ndepărtat de litera istoriei. De aceea, noile idei îl tulburau numai o clipă, cum tulbura lumina un cristal. De aceea tarabostele nu încerca să-i dea imaginea meandrelor istorice şi evita să îi prezinte credinţele în opoziţii dureroase. Chiar cînd vorbea despre idei mai îndrăzneţe lăsa să creadă că zămislesc acum, şi-acest acum interminabil le-ar aparţine, nedepăşind închipuirea lor. În gîndurile cele nerostite ale tarabostelui, Odrid era un fel de sferă sau de disc cu ochii-n fiecare punct al perimetrului. El era lumea. Lumea era cum dînsul o înţelegea. De aceea intuise frica de seisme. Omul credinţelor de grotă vedea-n seism o răzbunare-a zeului. Pămîntul care nu suportă pe cel aflat deasupra sau în sînul lui. Piatra străină şi rebelă. Oracolul din Delphi îi zdruncinase muntele din el. Grotele lui fuseseră sfărîmate în mîna unui uriaş. Închipuirea aceasta care purta pecetea zeilor, el o trecea în umbră. Pentru a fi, se înţelege, că trebuie să existi. Degetul acela al zeilor care se ridica spre viitor îi arăta în propria-i închipuire doar prezentul. Şi iată prezentul începu :

Tarabostele şi Odrid se retraseră lîngă arcaşi. Lumea din jurul muntelui se încinsese într-o horă cîntînd. Se auzeau cimpoaiele şi tobele. Mişcarea rotită a făcliilor, amestecul de umbre şi ritmul erau mai mult decît o sărbătoare şi întreceau obişnuinţa festinelor cabirice. Devenise un fel de delir ce se epuiza în dans. În tenebrele nopţii fantastice furnici luminoase păreau a spune ceva :

— Coborîm, Odrid ?

— Nu ! S-aşteptăm pînă dansul se sparge. Nebunia aceasta e ca o vîlvătaie de paie care se termină repede.

— Dacă nu-ncepe furtuna împrăştiind focul.

Văzduhul era nemişcat şi vîntul nu clătina nici o frunză. Multe feştile arzînd aprindeau altele. Toată lumea aştepta. Ce putea aştepta ? Prima lumină a zilei.

— Vezi, Odrid, lumea aşteaptă să vadă cum zeul luminii îşi va deschide ochii spre ea. E un semn bun, Odrid. Lumea presimte ceva. Cînd va răsări soarele vor năvăli cu toţii în sus să-şi aprindă feştila din soare. Ştii, Odrid, ce-i asta ? E semn trimis de Zalmoxis !

Bubuiturile se auzeau mai tari şi păreau a străbate de la poalele muntelui prin pereţii pietroşi traversînd catacombele, alergînd pe culoare şi scări, scoţînd porţile din ţiţîne şi vuind pe lespezi spre ei. Întoarseră capul.

— Lupii ! Ţipară. Lupii ieşeau în două şi patru picioare, urlînd şi scheunînd. Atraşi de virtejul feştilelor alunecară pe scări în dezordine.

— Ce ? Ce e ? Se-ntreba fără putere Odrid.

— Merg către vale aţîţaţi de lumină şi joc.

— Nu, nu-i aceasta ! I-a scăpat din magie *Berserkerul !*

— I-a scăpat din magie ?

Şi Odrid o porni într-acolo.

— Opreşte-te, Odrid ! Te calcă-n picioare. Şi-i prinse o mînă la timp. Lasă-i să curgă în vale. Se vor prinde la joc.

— Nu vor aceştia jocul acum. Ei vor pradă şi carne.

— Le vor da pradă şi carne.

— I-a scăpat din putere *Berserkerul,* şi-acum sub fluxul magiei pornesc la război.

— Berserker ! Berserker ! ţipă cu disperare Odrid. Valuri de lupi se rostogoleau pe tăpşanele-nverzite urlînd.

— Odrid, ce facem ? Rămînem aici să căutăm pe *Berserker,* sau mergem la vale ?

— Zadarnic, pierzîndu-i din fluxul magiei, *Berserkeru-i* mort. Coborîm, taraboste !

Imediat arcaşii veniră, şi-ncepură coborîtul. În vale, hora-ncetă. Lupii-atacau femei şi copii. Muşcau şi sugeau sînge. Bărbaţii se luară la trîntă cu ei. Văzduhul era plin de ţipete, urlet şi scîncet. Lumea fugea ascunzîndu-se în case. După ei veneau lupii, spărgînd uşa. Căutau pe-ntuneric opaiţe, răscoleau în focul cel sacru, găseau feştile aprinzînd case cu oameni. Grajduri ardeau. Fînele se-aprindeau pălălaie în noapte. Înnebunite de foc alergau în neştire cirezile-ntregi. Oameni cădeau sub copite de cai, sau picau în ascuţişuri de coarne. Lupii mergeau călare pe boi sau pe cai. Blana şi mirosul de lupi înnebuneau vitele. Unele fugeau către foc, mistuindu-se-n el, altele se adînceau în iazul vrăjit. Focul se-ntindea către caii arcaşilor. Ajunse la timp. Încălecară cu toţii.

— Ce facem, Odrid ?

— Să-i ducem din nou către munte.

— Cum, Odrid ? Cine-i mai vede acum care sînt lupi şi nelupi ?

Începu mai întîi el, apoi puse ostașii să strige : „Hamatsa, hamatsa, lupii hamatsa suiți în grota din munte ! V-așteaptă daruri acolo ! Vă dăm băutura cea verde și dans !" Călări, cercul arcașilor se strîngea nemilos, silindu-i cu lovituri de cozi de topor să se-ndesuie-n munte. „Nu vrem acum să ne-ntoarcem acolo, răspundeau din blănuri de lup. Aduceți băutura cea verde aici la răcoare".

— Nu se poate ! Nu se poate ! Cei care sînt tare-nsetați o beau toată pe drum. Ajungeți la timp. Altfel...

Unii fugeau disperați s-ajungă nainte. Alții mîrîiau obosiți cățind să fugă la vale. Săgețile se-nfigeau nemilos în aceștia. Haita de lupi urca obosită pe brînci. Cînd ajungeau sus se repezeau pe poarta zdrobită. Feștile încă aprinse licăreau în întunericul grotei. Se izbeau de pereți și se-azvîrleau spre jgheabul uscat. Lingeau urmele umede. Peste ei s-aruncau alții și alții, grămezi. Țipau și mureau sufocați, larve în întunericul cald.

Arcașii ajunseră cu caii la intrarea în grotă. Smulseră multe dale de marmură baricadînd ușa, apoi coborîră în grabă.

— Odrid, Odrid ! strigă disperat tarabostele. Unde e Odrid ? La rîndul lor arcașii strigau :

— Regele Odrid ! Regele Odrid !

Nu răspundea nimeni.

— A murit Odrid ? A murit Odrid ? Ce este cu Odrid ?

Se-aprinseră torțe și multe fețtile căutîndu-l pe Odrid. Călăreții-mpînzîră ulițele satului, urcară tăpșane și scări. Șchiopătînd, regele căuta ușa intrării în grotă, căptușită cu lespezi de marmură.

— Odrid ! Țipă tarabostele. Te calcă haita-n picioare.

— Unde e ușa ? Unde e ușa ? Se ruga plîngînd cu brațele-n sus spre un zeu nevăzut.

— Ușa nu mai există. *Berserkerul* s-a zidit înăuntru.

— Nu cred ! ! Nu cred ! Asta voiesc eu să o fac.

— Odrid, frate și prieten, rege-al odrizilor, nu uita că ești trac. Zalmoxis te-așteaptă să murim în vîltorile luptei în aer curat. Să ducem cu noi în paradisul ceresc florile sîngelui nostru.

Un arcaș îl ajută să se urce pe cal.

— Haidem în vale. Caii mergeau în pieziș înfigînd copitele-n iarbă. Stelele tremurau în întinderea cerului. Luna-ncerca să apună într-un nimb mare și roșu. Păsări în vis se sfădeau pe crengile pomilor. Se-auzea plînset de

mame. Păsări de noapte traversau umbrele muntelui. O buhă-şi rosti singuraticul cîntec de doliu pe piatra cea albă-a palatului. Pîcla de fum acoperi stelele. Morţii zăceau în pulberea satului.

— Odrid, tot răul vine c-un bine.

— Taraboste, am început să simt semnele zeilor. Poate că-i bine să spargem zidul ce-ngroapă de vii lupii din grotă.

— În schimb, vei muri tu zidit.

— E-o lege. Cînd puterea magici-ncetează, e semn că-i aproape sfîrşitul. Ajută-mă să ajung acolo unde destinul mă cheamă. Vreau să eliberez lupii.

Se pregăteau să urce iar muntele. Potriveau şeaua pe cai. Armăsarii striveau cu furie piatra, adulmecînd cu nările largi şi ochii holbaţi pîclele nopţii, stînd gata de fugă. Se uitară-mprejur. Pe jos forfoiau cîteva cîrtiţi şi-n aer se-mpleticeau liliecii. Îndepărtară uşor caii, care-ncepură să tremure.

— Să ştii c-a scăpat calul sălbatic, zise-un arcaş tarabostelui. A început dorul de stepă pe care li-l vîră în sînge chemările tainice. Uite, cum bate copita. Se mişcă pămîntul sub el. Caii-ncepură nechezuri aprinse. Odrid tăcea.

— Taraboste, se simte ceva, de-mi alunecă mie piciorul ?

— Da, Odrid. Lupii aceia luat-au muntele-n spate, şi-ncearcă să fugă cu el. Priveşte spre cer. Stelele pică-n abis. Luna apune în foc.

— Se scutură muntele. Ţine frîul la cal. Dă-mi mîna şi mie. Apucă pomul de-alături.

— Ce vuieşte-n adînc ?

— Proserpina !

— A trimis toţi luntraşii lui Caron care bat cu putere în apele Stixului.

— Muntele meu, muntele meu ! Cu mîinile-ntinse spre el se ruga Odrid. Zeii pămîntului, zicea el, aveţi îndurare !

Muntele bubuia. Apele lui clocoteau înăuntru.

— Se mişcă pămîntul !

— Ne-ngroapă aici !

Căzură cu feţele-n tină. Sub ei pămîntul devenise ca vatra, se-ncingea ca un rug. Îi fripse. Săriră-n picioare. Simţeau flăcări la tălpi.

— Odrid, hai să fugim. Să fugim mult la vale.

— Eu zic să mergem în sus.

— Nu e posibil, se prăvălesc caii.

— Fugiți, fugiți departe în văi ! țipă spre arcași. Și-o porni cu Odrid după el.

— Privește, Odrid ! Casa cea albă din munte e crăpată în două. Privește, Odrid ! Țipă spăimîntat, cad colonadele casei. Se năruie totul, Odrid. Au picat temeliile cerului, pe ruinele tale.

— Cum ? Se năruie cerul ? De ce mai fugim ?

O zguduială le izbi ochii și fața, le supse viața din vintre. Se aplecară pe coama de cai. Mirosea a cenușă. Ningea peste ei cu cenușă fierbinte. Îmboldiră din nou caii. Fugeau ca fantomele în noapte, fără-a privi înapoi. Ninsoarea fierbinte era spulberată de vînt. Priveau cu ochii închiși. Vîntul aducea mirosul de jertfă căzută în adîncuri. Rărunchii pămîntului zvîrleau focul etern. Între cer și pămînt suia o coloană de foc.

— Să fugim mai departe. Prin pulberea-albastră se simțeau urmăriți. Armata strigoilor de-armăsari costelivi înota ostenit în mîluri de noapte.

— Arcașii, arcașii ! Sînt oamenii noștri. Să poposim deci. Opriră. Încercară pămîntul cu mîna, cu fața. Se-ncredințau că există și fericiți pentru-aceasta ascultau cu urechea cum bate inima în sînul pămîntului.

— Odrid, vezi tu vulcanul acesta, pentru pămîntul întreg e ca și cînd trandafirul cu ghimpele lui te-a-nțepat. A curs numai o picătură de sînge. Doar inima bate mai tare. Vino, și-ascultă !

Odrid coborî la pămînt, și-ascultă.

— Nu făceam noi așa, Odrid, cînd copii umblam cu caii în stepă ? Amintește-ți, prietenul meu.

— Da, taraboste. Frumoasă a fost clipa de-atunci. Dar privind spre muntele roșu deasupra vetrii cu jar, îi lăcrimă ochii.

— Să-ntoarcem clipa de-acum spre vremea-aurită.

— Oracolul din Delphi mi-a prezis vulcanul. Iată acum adevărul. Am pierdut totul.

— Nu ai pierdut nimic, Odrid.

— Cum n-am pierdut ? Întreaga așezare e-acoperită cu lavă. Oamenii mei sînt morți... Tezaurul topit.

— Odrid, nu ai pierdut nimic. Tracia e aceeași. Oamenii, uite-i ! Privește-n urmă ! Sosesc arcașii tăi. Adevărații tăi arcași. Uite, și satul ! În zorii acestei dimineți îmi pare

de necrezut. Aurul îl vei culege din lava înghețată. Și vei avea încă ceva. Un loc pentru sibile. Duhul cel dinăuntru care pe tine te-a robit, și-a primit jertfele. El te va învăța acum să vezi în viitor. Așa-i că viitorul nu te-a interesat ?

— Atît de mult mi-a fost indiferent că profeția de la Delphi mi-a fost de tot uitată. Singur, eu aș fi mers sub lava de vulcan.

— Și tot mai e ceva, Odrid, care-ar putea să-nsemne totul. Aceasta-i suferința. Omul se-apropie de zei doar suferind.

— Limbajul acesta, taraboste, nu l-am mai auzit !

— Zeii sînt mîndri și geloși, dar nu disprețuiesc la oameni suferința. Cu tine, Odrid, muntele acesta începe altă eră. Focul pămîntului a adus jertfă cerului. Și închizîndu-și grotele, l-a înălțat pe om. Și dacă ne vom reîntoarce la vetre, ne vom clădi altarul sus. În loc de boltele pămîntului, boltele cerului. Nu e așa că omul e mai liber și prin aceasta mai puternic ?

Soarele răsărea ca la-nceput de lume. Cerul era curat. Noaptea luase în horbota ei fumul, cenușa și gîndurile negre. Aflați în care sau pe cai oamenii-și puneau drept umbră mîinile la ochi ca să privească-n zare. Muntele lor încă mai era. În locul acelei case albe, care avea caverne înnegrite-n suflet, era un crater. Din el abia se mai zărea ieșind o boare alburie. Vulcanul era stins.

— Ce ziceți, mergem înapoi ? Se auzi în fața lumii glasul lui Odrid.

— Da, rege, muntele-i al nostru. Ne-ntoarcem. Și-atuncea observară cît de-aproape e soarele de munte. Și dimineața cînd ne-om deștepta privind la soare, noi vom privi și muntele. Căci el a vrut să ne arate soarele.

Se-ntoarseră cu carele. Hălăduia în urma lor turma de vaci, de capre și de oi. Ajunseră în satul troienit de o cenușă verde. Închiseră fîntînile în care apa era caldă. Săpară altele. Un vînt puternic mătură cenușa. Morții rămași pe munte îi arsese lava. Viața-ncepea din nou. Pămîntul se schimbase. Alcătuirea sufletească-a oamenilor părea și ea schimbată, căci lupii nu mai existau. Muntele, fără de care viața lor ar fi părut stingheră avea acum o altă înțelegere. Lava-i arsese măruntaiele-nvechite și bolnave. El arăta-năuntru ca și afară. Tăpșanele de iarbă cu argilos pămînt luară-un chip, cel ars de soare, al unui

păcurar bătrîn al cărui păr albit din marmura topită și cristalizată, cădea pe umerii voinici. Omul acesta din pămînt și foc privea în fiecare dimineață soarele. Era un zeu ce s-a jertfit. Din satul lupilor, cum se spunea, ieșiră oamenii. Și oare e puțin aceasta ? Lumea aflase cine-i tarabostele, un trac din nord, hyperboreu. Venirea lui schimbase satul. Trecuse ca un fulger din inima pămîntului spre a urca în soare. Era profetul deghizat venit să vadă împlinirea legii. Odrid ar fi crezut la fel, de nu s-ar fi jucat odată copii în praful uliței. Dar cine poate ști cum zeii alcătuiesc căile oamenilor ? Și-l asculta smerit pe taraboste.

*

— Frate și prietene Odrid, iată deci este timpul să plecăm. Ne-așteaptă țara .Facem un legămînt ? Ne juruim să ne-ajutăm pe cît trăim ? Facem ca triburile noastre de dincoace și dincolo de Istru, ca și de munți, unite-n veci să fie pentru un singur neam, cel trac ?

Satul întreg era de față. Momentul devenise unic și solemn.

— Ne juruim și ne legăm sub bolta zeilor ca să păstrăm credința unui singur neam, neamul cel trac, cu zeul său Zalmoxis !

Se auzi atunci un bubuit în munte și șuier de săgeți. Arcașii împrăștiară norii ce ascundeau chipul solar al zeului. Lumea striga :

— Trăiască tarabostele ! Trăiască Odrid regele !

Pilcul se îndreptă spre nord cu-ntreaga herghelie. Un cal stingher, cu coama-nvolburată, coada dreaptă și țepoasă i se putea vedea în urma acestei herghelii.

Cartea a doua

LYSIMACH

1.

GHERILA ŞI STRATAGEMA

Ce era Pella din Macedonia la începutul domniei lui Filip II ? Un orăşel aşezat, e-adevărat pitoresc pe lacul Mavroneri. Lumea-şi mai amintea cu o memorie evanescentă de anticul lor Lydias. Cel de al XV-lea rege din dinastia Temenidesilor, fiul lui Amintas şi Euridice, al doilea dintre Filipii macedoneni, din calcule mai mult militare, era autorul falangelor, şi îşi stabili capitala acolo. Întîmplarea făcea să se fi născut tot acolo, în unul din cartierele umile ale oraşului, care se întindea departe, un copil cu numele unui sclav thesalian, care de la o vîrstă fragedă luptînd alături de falangele macedoneanului fu remarcat. Filip însuşi îl luă la curtea sa, cunoscindu-l îndeaproape pe Alexandru, cuceritorul de mai tîrziu. După asasinarea regelui Filip II, tînărul, sub domnia lui Alexandru Machedon, devine, fiind consacrat falangelor, comandantul corpului de gardă. Acesta era Lysimach. Fiind îndreptăţit astfel, după o viaţă de ostaş, acum, cînd după cum spunea, începea prima vîrstă a senectuţii, să se-odihnească în însoţirea multor amintiri, la vila sa din Pella, oraşu-n care s-a născut, slujind pe cel mai mare împărat al lumii.

Vila sa era în apropierea domeniilor imperiale, în rînd cu-acestea. Ferestrele şi largile terase dădeau spre lacul ale cărui ţărmuri, dincolo, nu se zăreau. Soarele-apunea alături. Dimineaţa putea privi răsăritul şi seara apusul. Cu ani în urmă, gîndea Lysimach, participase alături de marele cuceritor în toate bătăliile. Ajunsese şi-n ţara inzilor. Asistase la moartea împăratului în Babilon, cînd muribundul înmînase lui Perdicas inelul imperial ; după moarte, generalii, şi între-aceştia se afla şi el, deciseră ca marele imperiu al lui Machedon să fie condus de ei. Nu

îl nedreptățise. Nu îl nedreptățise cu nimic cînd i se dase Tracia, cînd Antipater lua Macedonia, Ptolemeu — Egiptul, Eumene — Capadochia, Antigon — Frigia Mare, Leonat — Frigia helespontică. Știa ca militar că pacea stă doar în puterea de a birui și cuceri. De-aceea își propusese multe planuri. Încurcătura cu diadohul Antipater, după a cărui moarte au fost atîtea lupte între pretendenți, făcu din toate planurile, foarte puține realizabile. Abia acum putea respira, după o stupidă, dar mare bătălie, cea de la Ipsos, cînd Antigon căzu. Firul memoriei sale se întrerupse, fulgerat de un gînd. Venise la Pella cu un anumit scop. Căută inconștient cupa în care se afla absint. Simți nevoia să o bea în întregime. Își aminti că băutura aceasta i-a plăcut mult lui Machedon. Frumoase au fost cu el petrecerile. Și nunțile. Din orient își adusese darurile pe care le primise și prăzile. Tezaure întregi. Multe din ele se aflau aici. Știa oricine că Lysimach este din Pella și că-n proprietatea sa se află acum domeniile Machedonului. Era adevărat că el, Lysimach, născut la Pella, putea fi sigur, ca-ntre ai săi. Cu toate acestea, își spunea că pentru cei ce vor să-l prade va fi ușor ca să pătrundă aici. De aceea se gîndise ca să trimită în Caliacra o armată pentru instrucție. Clădind acolo vile și un sanctuar, oștirea era ținută într-un regim superior, și-adesea inspectată de Agathocle, copilul său. Și-aceasta pentru a adăposti tezaurul.

Se auzi bătînd în ușă. Un lăncier se închina în fața-i și-i anunță venirea divinului său fiu.

— Agathocle ! Agathocle ! Vino să te văd ! Se-mbrățișară.

— E lung drumul din Caliacra pîn-aici. Tată, sînt tare obosit.

— Mergi de îndată în baia construită de meșterii romani. Te va reconforta. Și Agathocle coborî. Totul era schimbat de cînd nu mai venise-n Pella. Grădinile de portocali împrospătau întruna atmosfera. Mirtul și cipresul, măslinii cei sălbatici lîngă peluzele de trandafiri odihneau ochii. Aleile-ncadrate în mozaicuri albe sporeau lumina, care se estompa apoi în umbra deasă a dumbrăvilor. Nimfe ieșeau în frumusețea goliciunii lor turnînd cu grații apa în havuze. Între boschete se ascundeau fauni și nimfe, cîntînd din nai, iar Dionisos venea cu strugurele-n gură din pîrguite vii.

Baia era clădită asemeni unui sanctuar pe locul cel mai ridicat. Aleile duceau la scări de marmură. Clădirea era circulară primind lumina de deasupra. Ferestrele aveau în loc firide în care Eros își scria biografia. Eros și Anteros. Eros și Psihe. Eros trăgînd cu arcul. Eros udat de ploaie...

Intră. Marmura-și schimba culoarea. Întîi îi îmbia piciorul în sanda un verde crud de iarbă ce s-a eternizat în laptele de piatră. Trecea apoi pe-un roz ca sînii de fecioară, care lua treptat culoarea cerului. Și nu știai unde începe apa în marele bazin. Jur-împrejur scările albe nu coborau în apă, ci într-un cer senin spre care ai fi voit să zbori, trecînd prin unda cristalină. Scările se mișcau în tremuratul apei ca într-un joc fantastic. Păreau că se dizolvă. În jurul lor, sirenele lăsau din vîrful degetelor ridicate deasupra capului să cadă curcubeele de apă, pulverizîndu-le. Și lacom apa era suptă de vietăți de mare, și-apoi trecută în bazin de gurile tritonilor.

Din alte părți, aleile cu iarbă adevărată, în care cădeau portocale, înaintau pînă-n bazin. De-acolo se putea vedea un lac al lebedelor și o grădină cu păuni.

Cînd baia era terminată și sclavele veneau să îl maseze cu uleiuri și parfumuri se auzeau pe lespezile albe pașii unui ostaș. Acesta se oprea și înclinîndu-și sulița rostea c-un glas îmbietor :

— Principe, regele v-așteaptă în palat la masă.

Masa era servită pe o terasă lîngă lac. La ora aceea palatul o umbrea. Ghirlandele de flori se petreceau peste rigolele terasei căzînd cu grație în gol. Deasupra lor console ridicau chipuri mitologice tăiate-n marmură de daltă. Jos erau pomii cu fructele lor coapte. Putea călca pe vîrfurile lor. Lacul aducea o briză care umfla perdelele-n ferestre. Masa îmbrăcată în brocarturi era înflorită cu fructe tropicale în care-o mînă meșteră știuse-a pune oranjul portocalelor lîngă dulcețile smochinei și lacrimile negre ale ciorchinilor de struguri. Vesela se-aducea pe carusel. Tipsii de aur și argint. Cupe de aur. Se auzi un flaut apoi două, din ce în ce mai multe. O liră și un îndepărtat cimpoi. Se vedea citera și cîntăreții toți erau copii, pe care-un maestru știuse-a-i costuma în mitologice vestminte. Semn al puterii, în fața lor stătea copil Heracles, frumos ca un Amor cu păr de aur și de soare, strîngînd de moarte cei doi șerpi. O gardă mică deschidea drumul către

masă. Întîi regina Arsinoe, apoi Lysimach rege, principele Agathocle, generalii și invitații casei. Masa se termina așa cum începuse în plictiseală și în suspiciune. Regina maștеră nu se simțea acasă în fața fiului său vitreg, acuma comandant de oști, viteazul Agathocle. Era tăcută și îndepărtată. Fiicele regelui ca și nora sa Lysandra nu se aflau în Pella. Venise Agathocle. Și regele crezu că e mai bine să se retragă lîngă fiul său. Merseră dar în sala tronului. Trăseră ușile mari spre-a nu fi auziți și începură-a discuta cu voce joasă.

— Mi-ai spus că vii din Caliacra.

— Da, tată.

— Explică-mi cum e și ce-i acolo ? Căci nu mai am încredere în nimeni.

— Oastea e bine. Și e cu totul mulțumită. Ținutul însă e arid. Nisip și praf. Istru-i prea mic pentru stepa aceea. Și Pontus Euxin nu-i prea aproape. Caii pe-alocuri sînt foarte buni.

— În fond, nu ne-ar interesa ținutu-acela, deși îl stăpînim și va rămîne-al nostru pentru deosebite calități. Acolo însă sînt eu sigur că neamurile de invadatori vor ocoli. Și-apoi este-un ținut la care nimeni nu rîvnește.

— Este un loc strategic. Putem aglomera oștiri fără să dea de bănuit.

— Ca să fiu drept, de-abia acum gîndesc și la aceasta. Am multe lucruri mai de preț și împreună-am vrea să tăinuim. Ca orice rege gîndesc să fac o dinastie. Și drumul acestei dinastii tu poți să îl croiești. Tu ești moștenitorul, singurul ce poți să-mi duci dorința mai departe. Vreau, începînd cu mine, să naștem un nou neam. Zeii-au făcut ca Machedon cel Mare să nu creeze-o dinastie. Aș putea face-o eu aceasta. De-aceea am stăruit pentru căsătoria ta cu-o fată a regelui Egiptului. E o politică mai veche de-ncrucișare-a neamurilor. Noi principii avem destulă libertate de la zei. Eugenia noastră a basileilor nu vine dintr-un neam, ci dintr-un aliaj de principi și de basilei. Copiii tăi și ai Lysandrei se vor căsători cu basilei sau fiice ale basileilor.

— Atuncea, cum vom ține, tată, noi basileii neamul nostru — macedonean ?

— Prin mine și prin tine. Nu e de-ajuns ?

— Dar dacă copilul meu va fi o fată ?

— Şi-atunci sîngele tău va dăinui în ea. E totuşi bine să ai mulţi copii spre-a nu rata moştenitorul. Această teamă m-a chinuit mereu pîn-ai venit pe lume. Pentru moment neliniştile mele au încetat, dar ele ar putea să vă cuprindă şi pe voi.

— N-am înţeles un lucru, tată. De ce această dinastie nu e înnobilată de neamul nostru însuşi.

— Ascultă, fiule, grecii-au avut dreptate. Sîntem barbari. Ba şi mai rău. Grecii nu ne consideră din neamul lor, deşi le vorbim limba. Tracii, ce n-au avut prilejul de a da lumii ceva egal cu elenismul, deşi sînt mai presus ca grecii în unele privinţe, ei, totuşi, sînt barbari. Ei cred că noi macedonenii sîntem traci ! Şi că vecinătatea noastră cu elinii ne dă iluzia că sîntem greci.

— Sincer fiind, eu cred la fel. Tu ce crezi, tată ?

— Eu sînt cu inima-mpărţită. Nimeni nu a ieşit curat. Sîntem amestecaţi.

— Atunci, de ce o dinastie a noastră, a macedonilor ?

— Nu a macedonilor, ci dinastia mea întîi, ori din ce neam aş fi fost eu.

— Există, iartă-mă, tată, o ţară a Lysimachilor ? Va exista o ţară a Agathocleşilor ?

— De ce nu ? Nu a pornit un neam poate şi-o ţară dintr-un singur nume, Pelasg ? Aceştia nu au fost nici traci şi nici latini.

— Ce-au fost atunci ?

— Pelasgi, cum noi vom fi Lysimachi. Nu lua în glumă ceea ce îţi spun. Ideea aceasta a trecut mai înainte prin capul unui trac, Odrid.

— Cine e rege acolo-acum, Seuthes ?

— Da. Seuthes. Mi s-au dat veşti că-şi zice-acum nu rege al odrizilor, Seuthes, ci rege al odrizilor, Odrid. Lumii îi va rămîne în istorie neamul odrizilor de la Odrid. El întemeietor de neam şi poate că de dinastie. A preferat să-mi dea tribut şi să rămînă rege sub ocrotirea mea. Oare-i puţin aceasta ?

— Dar lumea noastră, tată, nici n-a ştiut prea bine ce-i istoria, şi poate nu va şti vreodată. Dorinţa aceasta de a rămîne în istorie, nu-i oare o himeră ? N-au născocit-o grecii ăştia care îşi scriu mereu pe piatră eroii ? Au ăştia un dar de-a trece-n teorie orice e viu. Cît mă priveşte ca ostaş, izbînda sau înfrîngerea sînt ca oglinda mea în care mă privesc toţi oamenii de azi. Sînt ei pre-

zenți și după moarte să simtă laurii victoriei și-amărăciunea-înfrîngerii ?

— Dacă ar fi așa, noi n-am mai fi avut pe semizei și zei. Uran și Gea au făcut lumea. Și Lysimach pe toți urmașii noștri !

Aceasta-i o problemă dragul meu. Orice ai crede, e bine să ai mulți copii. Tatăl se simte minunat doar în urmași. Și pentru-acești urmași eu le-am lăsat avere. Întîi averea mea de general. Vreau să îți spun că eu n-am moștenit nimic. Bunicul tău a fost un sclav. Cu toate-acestea nemoștenind, vreau să las moștenire. Aceasta doar cu tine o discut. Arsinoe nu trebuie a ști nimic. Este destul că e regină și le-am dezavuat pe celelalte. Ea simte că îmi ești aproape. Mult mai aproape decît ea, ești fiul meu, și nu-ți gîndește-a bine. Tu ține-te departe. De te-o uita, n-o să-i duci dorul. De te va ține minte nu are ce să-ți facă. Și dragul meu, cum îți spusei, avere am pentru moștenitorii pe care îi aștepți, și-n așteptarea lor trebuie să îngrijim averea aceasta. Eu am venit purtînd tezaurul din țările unde am biruit. Tezaur de la Nil. Tezaur de la Babilon. Tezaurul din Tracia. Acum sînt rege. Mi se plătesc tributuri. Tracia-i a mea. N-aș vrea să spun atîtea căci mă invidiază zeii. Am lărgit Tracia ce se întinde-acum la sud de Istru, pînă în Marea Traciei a peninsulei Chalcidice la nord de Propontida, pînă-n Zizantium și Bosfor. De ce-aș putea să rîd spunînd acestei țări, pe care eu o am făcut, că nu-i o Lysimachie. Am și dat numele orașului de Lysimachia pe care eu l-am așezat în Hellespont la nord de Troia și la sud de Hariclea. Vei face acolo adevărata capitală. Am rezidit Troia. Și-acum doresc să îmi așez tezaurul în Caliacra. Nu mă feresc de tine. Tezaurul e al tău și al nepoților ce vor veni. Pentru cei care vor face dinastia noastră. Parte din el are și tetradrahmele mele de aur.

— Moneta ta, tată, circulă de la un capăt la altul. Și scoase din buzunar una. Privind-o și văzînd chipul zeificatului Machedon, purtînd cele două coarne întoarse ale lui Amon printre părul buclat ca o îngrămădire de șerpi, deasupra căruia stă diadema, îi spuse :

— Moneta-i a ta, dar ai pus pe o parte chipul zeificatului Machedon. Istoria va spune c-ați bătut-o-mpreună. Tu păstrînd doar numele tău, pe care Pallas Athena îl

dăruie lumii gravat în inscripția ce-o poartă simbolul Victoriei.

— N-am greșit cu nimic, Aghatocle. Un zeu trebuia să poarte o față-a monetei. Fără Alexandru n-aș fi fost eu. Apoi e o magie a numelui, după cum e o magie a chipului său.

— Zeița Pallas Athena e-a grecilor, așadar crezi în ea. E-adevărat că nu e puțin ca Pallas Athena s-ofere numele tău lumii, scris în strălucire de aur. Moneta aceasta ești tu, tată.

Generalul vorbea regelui, cum vorbește copilul tatălui său.

— Ești tu, tată, deschis unei credințe uranice, de felul celei grecești.

— Coarnele de berbec ale zeului egiptean Amon, într-adevăr amintesc că acest zeu a fost al luminii solare. De numele lui legindu-se, cum e și firesc, cultul misterelor, căci *amen* înseamnă în Egiptul prin care-am trecut, lucru ascuns sau mister. În același timp *zeul solar (Amon râ)* a întemeiat dinastia regilor egipteni.

— Sînt deci toate sugestiile. Moneta aceasta comprimă istoria.

— O consideri mai valoroasă decît obiectul de aur ?

— Prin puterea simbolului, da. Cîntărind aurul, nu.

— Să le las deci în tezaur.

— Da. Atît cît viitorul nu le va pierde de urmă.

— Și ce propui pentru tezaur ?

— Din obiecte tot ceea ce simbolizează ceva, care întrece înțelesul obiectului dat.

— Și lucrătura artistică ?

— Atunci cînd ea depășește stadiul decorativ.

— Mă gîndesc, așadar, să o ducem secret. Transportăm mai întîi în furgoane material de război. Lănci, suliți, scuturi, și între caravanele oastei orînduim și tezaurul. Le însoțești tu ca într-o expediție lungă. Înapoi și nainte punem oameni și animale de schimb. Nu lăsăm aceleași falange.

— Dar ce facem acolo ?

— Construim un templu-al luminii, un sanctuar pentru zeul Apollo. În părțile acelea aproape de Istria e marmură bună. Sub templu construim catacombe și sub lespezi de piatră cetluim bogăția.

— Nu trebuie să uităm, tată, că-n general sanctuarele, unde lumea aur jertfeşte, sînt prădate. Comorile sînt căutate-n adînc.

— Lăsăm acolo o oaste.

— Cum au păstrat cei vechi bogăţia ?

— Au pus-o în templu. Prin aur admirau zeii.

— Dar *Zeus Olimpicul*, una din minunile lumii, statuia lucrată de Fidias în aur, fildeş şi abanos, a dispărut.

— Alţii le-au îngropat fără urmă. Au întors aurul din pămîntul din care-a ieşit. Sau l-a pus sub prunduri pe care au deviat apele.

— Mi-ar place aceasta din urmă.

— Buni păstrători sînt şi hoţii, hoţii care nu risipesc. Un adevărat tezaur e cel ce se păstrează întreg. Vom merge întîi în unul din pavilioanele lui Alexandru. Acolo străjuieşte un corp de lăncieri cu paza pregătită anume pentru tezaur.

— Tezaurul a fost îmbogăţit cu ceea ce a strîns din lumea cucerită ?

— Nu ! În Babilon tot ce a strîns am împărţit noi generalii după moartea sa. Tezaurul de-aici e cel pe care l-a primit drept moştenire. Vom şti acum cît de bogat şi mai cu seamă ce gusturi a avut Filip II.

Puţin după aceasta erau văzuţi alegînd drumul cel mai scurt spre pavilionul principal, într-o cvadrigă. Lăncierii deschideau larg porţile, apoi le închideau la loc, şi cei doi militari, tatăl şi fiul, de care asculta întreaga Tracie, se mistuiră în palatul ca şi părăsit. Nu acceptară nici o însoţire şi fură nevoiţi să deschidă singuri ferestrele. Aerul era mort. Părea de plumb. Lumina ce venea aproape roşiatică dintr-un apus de soare cu cerul pastelat vulcanic, nu reuşea să infuzeze vidul acela cenuşiu, rostogolindu-se ca-n ceaţa toamnelor tîrzii. Ici, colo, semnele de umezeală se aşezaseră ca nişte hărţi uitate şi bizare în care anemiaţi păianjeni ţesură ultima lor pînză. Urcară scările de marmură. Trecură pe sub bolte mari ca arcuri de triumf, şi-ajunseră în sala tronului. Uşile scîrţîiră prelung, ca o dojană plînsă. Tronul era pustiu. Coroana cea de aur în care nestematele îşi încrustau fanatice lumini, părea colită. Doar nişte umbre tremurau ca zborul liliecilor.

— De ce-am venit aici ? întrebă Agathocle.

— Nu ştiu, răspunse regele. Văzînd însă coroana nu îndrăznise să spună adevărul. O ridică şi aerul din ea i

se păru că-l arde rece, că îi coboară-n sînge înnsori și ghețuri scitice.

— Ce zici, nu greutatea-n aur, ci frumusețea ei. Și mai mult decît asta e o coroană de-mpărat. Adesea o coroană e cît întreg tezaurul. Poartă amprenta unui om, a unui gînd, a unui ideal. Și îl citi în numele ce era scris în tăietura florilegiilor.

— Poate că un barbar va pune la topit alături cu plumbul coroana împăratului. Nu trebuie să rămînă-aici. Ea va dormi un somn adînc în liniști de tezaur, pînă ce viitorul o va descoperi. O luăm.

Cătă apoi oglinda în care altădată se privise împăratul. Oglinda era metalică, de aur. Privi în ea și se văzu căzînd de pe un cal. Privirea-i se umbri și înserarea pătrundea adînc în apele de aur din oglindă. I se păru c-a amețit.

— Ia vezi, ți-e mare coroana aceasta ?

— Cu siguranță, tată. De-am pune-o amîndoi pe cap și ne-ar fi mare. Chipul lui Machedon aflat încă-n gravurile palatului zîmbi.

— Se spune că inelele ca și coroanele aduc noroc. Așează-ți-o, și-apoi privește-te-n oglindă.

Și Agathocle își așeză coroana. Cătă și el, și-n seara care începuse se-mpiedică de rege, și-ngenunche ca într-o luptă, rostogolind coroana ce-și sfărîmă una din pietre de un picior al tronului. Se duse regele și-o ridică. Noaptea ce cobora i se lăsa pe pleoape întocmai ca o presimțire grea.

— Hai, în tezaur. Nu uita coroana. Feștila o aprindem cînd coborîm.

Și coborîră-adînc pe trepte înguste și răsucite. Făcu un cifru pe un lacăt și se-auzi metalul umed trezindu-se dintr-un somn lung. Se desfăcură ușile metalice. Intrară într-un culoar lung. Se desfăcură ușile grele în stînca în care se cioplise-adînc în firide. În prima, privirile căzură pe obiectele de bronz. Stăteau acolo aruncate harnișuri, sfeșnice, aplice în diferite ornamente, securi, vîrfuri de lance, coifuri. Vîrîră feștilele aprinse în sufletul acestor lucruri moarte. Mureau definitiv în ochii lor. Trîntiră ușile firidei care se-nchiseră cu zgomot surd. Și deschiseră pe a doua. Acolo era o-ngrămădire mai măruntă. Părea un cuib de șerpi, dormind ca într-o noapte de cavou, asemenea șerpilor care se văd în apă avînd metalice articulații vii. Simțiră o repulsie, însă lumina din feștilă descoperea trep-

tat, într-un amestec insolit, inele grele incrustate. Și translucidităţea diamantului dădea argintului nobleţi lunare. Lumina astrului simbolic părea că prinde forme murind în molecula rece. Arseră cu flacăra feştilei morbida-nchipuire, şi le treceau prin mîini, fantastice broşe, cercei înaripaţi, brăţări care cereau nobleţea-aristocratică a mîinii, toate lucrate înflorit sau într-o geometrie complicată. Şi una peste alta se răsturnau, cupe, pahare şi cuţite. Din toate, tipsiile păreau că domină. În marea de argintării erau corăbii prinse între valuri, zburînd cu pînzele umflate. Şi ca un zeu, regele scoase din marea de argint una dintre tipsii.

— Ia vezi tu, Agathocle, ce-au zgîriat aicea argintarii ăştia ? Şi Agathocle descria închipuirea de pe taler.

— Tată, e un poem aici.

— Doar n-o fi *Iliada*.

— Sînt aventurile de vînătoare petrecute într-o zi. Iată plecarea. Se pregăteşte calul. Drumul ce se deschide pe margine de ape prin văi şi munţi. Cînd nu departe de izvoare se vede cerbul. Şi vînătorul îşi încordează arcul. Săgeata a nimerit, dar încă cerbul nu-i vînat. Gravorul a mai tras o linie şi-a zgîriat frumos această urmărire-a cerbului. I-o arătă pe unul din detalii, dar regele nu se-obosi să vadă.

— Uite acum şi moartea cerbului. Căzînd, el tot priveşte cerul.

— Şi chiar aşa e, Agathocle ?

— Da. E un poem gravat. Urmează-acum surpriza. Dar încă nu. E mai întîi odihna şi jertfa pentru zei. Atras de mirosul cărnii, dintr-un copac se azvîrlă asupra vînătorului un cimpanzeu.

— Cine a spus că lumea se sprijine pe două legi, a vînătorii şi a iubirii ? De bună seamă că gravorul a vrut să amintească-aceasta.

— Deocamdată, vînătorul pare a fi el însuşi un vînat. Dar zeii intervin, şi îl ridică-n sus pe vînător.

— Atuncea, vînătoru-i un şaman.

— De sus, răneşte cu săgeata cimpanzeul. Şi-n cele două ultime fragmente — moartea maimuţei şi-ntoarcerea victorioasă acasă a vînătorului.

— Agathocle, cîte se vor scrie în veacurile viitoare după tipsia aceasta ! Dă-o la o parte, s-o punem în tezaur.

Deschiseră cea de a treia cămară în care obiectele păreau dintr-un argint care s-a logodit cu aurul.

— E mîna omului sau a naturii, tată ?

— A omului. Aceasta este ceea ce numim *electrum*. Niciunul dintre părţile ce îl compun nu-i feminin. Natura l-a respins. Acest *electrum* e-un monstru, e-adevărat frumos. Văzut-ai gîzele urîte ? Cu cît e mai urîtă-o gîză, de-i prinsă-n chihlimbar, devine-o ciudăţenie frumoasă.

— Şi numai pentru frumuseţe este folosit ?

— El are şi un rol ocult. Există o magie a metalelor. Şi se opri. Vom lua de-aici cît ne va trebui.

Trecură-n ordine la regele metalelor. Se-amestecau podoabe feminine cu obiectele de cult religios, sau podoabele care ţineau de-un ritual al curţilor regale. Brăţări, inele, cercei alăturea stăteau de zei uitaţi, încremeniţi în aur. Adevărată arheologie mitică. Totemuri care încă mai durau în fibră dură şi strălucitoare. Deasupra zeilor sta aurul.

— Zeus Olimpicul, e-adevărat c-a dispărut ?

— Da, căci era din aur.

— Şi ce s-o fi ales din el ?

— Nimicuri femeieşti.

Deschise uşa larg şi obiectele se revărsară ca o lumină vie. Din multe mărunţişuri, era suficient doar unul dacă observa. Acela lua proporţii. În semiobscuritatea sălii, creştea. Prindea o siluetă. Avea o vrajă a lui, care părea pe rînd erotică, o demonie a mîndriei şi-a încîntării, căci posedîndu-le, erai un posedat. Tot aurul e magic. Titanul mort, pămîntul, pe care Zeul l-a încremenit, şi-a pus sublimele păcate-n el. Poate că-n aur, în molecula lui, stă însuşi sufletul titanului. Şi sufletul acesta n-a murit.

— Şi ce zic zeii despre aur ?

— După cît ştiu, ei spun ce spunem noi. Eu cred că soarele în care-ar locui Apollo e un pămînt ca şi al nostru, însă de aur. La el, acolo, o tanagra de pămînt ar trebui să coste, cît costă aici una de aur. De vor simţi nevoia ei. Şi aurul din steaua pe care-o locuiesc ne luminează şi-ncălzeşte-aici. Aşa-i că aurul de-aici nu numai c-a făcut lumină, dar a şi încălzit această subterană ?

— Uneori tot ceea ce ni se pare, e-adevărat.

— De pildă, mie mi se pare că luna-i din *electrum*. Luna e negativă, e un principiu negativ. Ca orişice, principiu negativ are atracţii mari. Chaldeii cred, că ei i se

datoresc seismele. O știu din marile peregrinări alături de Alexandru Machedon.

— Unii, am auzit că nu-ncep lupta dacă nu-i lună nouă.

— E cunoscută așteptarea lui Darius ce n-a ieșit la luptă din acest motiv.

— Și care-i explicația ?

— Nu-i doar o superstiție. E o magie a lunii. Sub luna plină ierburile cresc.

— Ca și sub soare.

— Unii, adesea, în Egipt, pe lună plină resimt căldura ei. Și vor să stea la umbră.

— E aurul din lună. Îmi place coiful acela, tată !

— Ia-l. A fost coiful cu care petrecea-n războaie Filip.

— Este vreo superstiție ?

— Da. Coiful și armele celui mort slujesc pe cel care le poartă. O să îți meargă bine în lupta cu tracii de la nord de Istru. Vreau să îți dau comanda de acolo.

— Și ce vor geții ?

— Ei vor supremația. Ei cred că sînt adevărații traci, iar noi macedonenii, doar niște traci ce ne-am pierdut obîrșia, de nu ne pierdem între timp regatul, care-i acum împărăție și nu ne-alăturăm acelei Uniuni tribale pe care Dromichete a inițiat-o.

— De Dromichete știu. Deși nu l-am văzut măcar o dată. Alții îi spun tarabostele.

— Povestea-i lungă și complicată. Pentru ce vor o Uniune proprie, cînd sîntem noi împărăție cu numele de Tracia, e lesne de-nțeles. Vor să-l atragă pe Seuthes. Am auzit c-a fost în satul lupilor. Seuthes îmi plătește bir și suveran îi sînt. Cu toate-acestea, Dromichete pregătește într-ascuns, la el, răscoale contra mea. Dacă nu pot fățiș să mă atace, lucrează-n taină. Iată ce fel de unitate tracă gîndește Dromichet.

— Dar el a reușit să facă la nord de Istru această uniune ?

— În mare parte, da !

— Cum ?

— Geții sînt mulți și în războaie-s fioroși. Au reușit prin luptă. Unele triburi mici li s-au alăturat de teamă.

— Dar dacii ?

— Dacii și-au rînduit altare pe munți unde se întîlnesc cu geții. Marele preot de acolo i-a unit și le-a profetizat o țară unică.

— Și ce crezi, tată, pot ei veni, trecînd nu fără greutate Istrul să ne ocupe țara ?

— Să ne ocupe, în acest gînd nu cred și nici posibil nu ar fi. Noi sîntem mult mai tari. Oștirea noastră a învățat și de la greci și de la ei cîte ceva. De la atenieni au învățat bine *stratagema*, iar de la geți *gherila*. Noi însă am creat falangele. Și dacă Machedonul mai trăia îi ocupam pe geți și sfărîmam mîndria lor de-a se considera *hyperborei*. Noi nu sîntem nici simpli traci, nici greci și nici *hyperborei*.

— Dar ce-nțeleg acuma dacii și cu geții prin numele acesta care-i grecesc ?

— Nu îi interesează, și pe drept, originea cuvîntului. Ba mai vîrtos, văd în aceasta o recunoaștere din partea grecilor a existenței lor, cu toții desprinși dintr-un strămoș comun, regele Borreas, legat de toată țesătura mitică cu zeii. Istrul ce îi separă de neamul grecilor, e apă sfîntă. De nu ne aliem cu ei, noi sîntem niște renegați.

Știi, Agathocle, eu am un plan. Și vicleșugul l-am învățat tot de la greci. Îi cucerim, și cucerindu-i noi o să stăm în fruntea tracilor, noi o să fim coborîtorii dintre zei.

— Și în privința-aceasta, cum vezi tu, tată, lucrurile ?

— Prin modul de-a trăi de azi, nu cel al epocii eroice. Eu sînt, cred, ca și tine, mult mai apropiat de greci. N-aș zice că nu cred în zei, căci de n-aș crede, Hadesul m-ar aștepta.

— E o convingere din frică ?

— Da, și nu neg. Însă dimensiunea omenească îmi pare mai firească. Grecii, inteligenți, au pus pe om în centru. Au transferat puterile divine în teorie. În felul acesta s-au proiectat pe ei. Scoși din strînsoarea unei legi morale au devenit mai liberi. O învățase de la Prometeu.

— Și geto-dacii ?

— Credința le dă un soi de altă libertate. Și-au concentrat, fără să nege zeitățile mărunte, credința în Zalmoxis și-n nemurire. În nemurirea celui ce cade ca erou. În felu-acesta ei devenit-au de neînvins.

Dacă mă-ntrebi ca fiu, pe mine tatăl tău, eu am să-ți spun că nu-mi displace cu nimic credința-aceasta, și-o

trec astfel în teorie, pentru că sincer spun, eu n-aș putea s-o practic. Viața de-aici mi-i mult mai dulce. Sînt rege. Legea nu mă împiedică să-mi schimb reginele. În jocul șahului reginele se schimbă. Îmi plac vinurile grecești, dulceața lor onirică, îmi place soarele și baia, masajul cu parfum. La tinerețe îmi plăcea și vitejia spre-a mă întoarce în triumf. Și dacă fiecare om are nevoie de puțină viață pentru-a trăi, ca rege nu trebuie să mă bucur de aceasta ? Dar fiul meu, nu-nseamnă că mi-am pierdut, aș zice, vigoarea de-a gîndi a unui comandant de oști, ținîndu-mi treaz controlul asupra situației. Ce vreau să spun ? Aș spune că-n oștire mai repede aș fi pentru fanatica credință în Zalmoxis spre a fi sigur de ostași că luptă, și aș îngădui doar nobililor modul de a trăi grecesc.

— Aceasta merge, tată, pînă la un punct. Și acest punct este comanda personală-n luptă a regelui. Regele este-n luptă un ostaș.

— Așa e, dragul meu. Și ar mai fi ceva. Nu știu de-ai observat. Ostașii noștri au început să semene cu comandanții.

— Cum, ei comandă regelui ?

— Oho ! Vor viața ! Viața ! Și mai puțin moarte eroică. Și spune-mi fiul meu, în cazul acesta cine cîștigă lupta, viața sau fanatismul ?

— Fanatismul ! Dar spune-mi, tată, Dromichet-acesta de viață are ?

— E ca și tine. Și vezi să nu cumva să te influențeze. Mulți de la ei sînt *pleistoi*.

— Ce-nseamnă-aceasta ?

— Cum să îți spun să fiu cît mai aproape de vocabularul grec. Sînt oameni care practică *askesis*. Mănîncă miere, brînză și beau lapte. Trăiesc departe de femei.

— Și nu merg la război ?

— Ei sînt în frunte. Unii vorbesc că însuși Dromichet ar fi un *pleistoi*, care a dat *politikon*-ului un sens aparte... nearistotelic. În unitatea tracilor și-n lupta pentru ea el ar vedea o cale și poate unica, pentru salvarea neamului și-a individului. Eu, unul, n-amestec credințele și neamul. *Politikonu*-i una, credința-i alta.

Iată ce discutăm acum cînd știm că avem aur.

Și luă dintre atîtea giuvaieruri un lanț. Îl împleti pe mînă ca pe un șarpe.

— Facem *politikon* încurajați de aur.

— Aurul, fiule, e singurul dintre metale cu calitatea de a fi protopolitic.

— Ca lupul.

— Da ! Auru-i lup sau leu. S-alegem pentru doamne cîte ceva. Şi pentru fiice. E pentru sora ta Lauce. Tu, pentru cea pe care o aştepţi pe lume. Dar nu fac profeţii. Poate-o să-ţi vină un moştenitor.

De-aici cred c-o să iau tezaurul întreg de aur. Şi să vedem ce-i dincolo. Deschise. Era adevărată fascinaţie-a culorilor, care-amintea că numai florile şi nestematul colorat nu au adulterat culorile. Rubinele întîi, în care visul s-a limpezit, şi cîntă-n el aleanul sîngelui, safire şi smaralde, mărgăritar şi perle, sidefuri, îngălbenite chihlimbaruri, ramuri fantaste de corali, camee, fildeşuri şi abanosuri, briantele şi diamantele. Toate rîdeau acuma deşteptate din anonimul somn, de paznicul de noapte al feştilei. Rîdeau ca nişte flori ce-aşteaptă dimineaţa.

— Să luăm şi din seminţele acestea cîte un pumn, spuse nu fără plictis regele. Şi luară punînd în buzunare.

Vezi, Agathocle, dintre toate, pietrele-acestea rezistă mai mult. Duşmanii lor sînt doar reptilele şi păsările, care trăiesc un fel de fascinaţie, mai mare ca a omului, de vreme ce acesta nu le-nghite.

Revenit la palat cu coroana lui Filip II şi cu buzunarele pline de nestemate, regele dădu un semn de alarmă tinerii sale soţii, Arsinoe. Într-un fel era măgulită de coroana pe care-o purtase tatăl marelui cuceritor, Alexandru. Dinastia de care-i vorbise Lysimach, începea să capete acum adevărate contururi. Cînd pe baldachinul reginei împrăştie pumnul de pietre scumpe, aceasta avea sentimentul, niciodată convingător pînă atunci, al puterii sale asupra monarhului. Venise la Pella într-un moment de odihnă, cînd regele se ocupa mai puţin de războaie. O luase cu sine şi pe Leuce, de-acuma o fată mlădie cu ochii senini, copila regelui cu cea de a treia regină, la care nu de mult renunţase. Se observaseră-n aproape una pe alta. Regele-şi iubea fata, această ultimă fată, compensînd prin paterna lui dragoste, viaţa lui atît de liber trăită. Arsinoe, regina, nu-i putea fi prin mica diferenţă de vîrstă, mamă. Era doar regina. Regina tatălui său. Cînd primise-n căuşele palmelor luminile-acelea fanatice, crezu că o frig. Le-nşiră repede pe fire de aur şi le-aşează după gît. Îndată acelor ochi clari în care doreai să priveşti adîncuri învăluite de

vis, nestematele pietre păleau. Acestea-i dădeau însă frumusetii ei de zeiță mai întîi farmecul delicat al împlinirii umane. Însă între chipul ei de afară și cel din lăuntru sta marea-ntrebare cu nedumeririle ei. Leuce avea un suflet candid. Bucuria ei calmă și neștiutul surîs, sub ochii ei umezi, peste care lăsa visător genele negre, păreau pentru toți un balsam. Cînta la o liră amintind de Orfeu. Dădea căprioarelor să mănînce din mînă. Chema porumbeii palatului. Călărea pe un mînz și înota în apele lacului. Citea uneori. Îi plăcea să toarcă din fuioare de lînă. Să țesă-n război. Desfăcea firul subțire și din sculele lui țesea pînza de iie. O lucra cu fire de aur. Stofa Damascului era doar pentru fote. Cînd o-mbrăca avea opincuțe galbene, care-i stringeau în inele de aur glezna cu luciri de sidef.

Regina purta hanteriile lungi garnisite cu blănuri, adesea samur, după moda de-atunci. Leuce era sălbăticiunea-îmblînzită, frumusețea barbară dintr-o lume de traci. În grădinile ei adesea privea spre nordul cețos.

— Ce este-ntr-acolo, tată ? Întreba ea arătînd cu brațul întins depărtat peste munți și izvoare.

— Tot Tracia este, frații noștri, spunea regele, ceva mai sălbatici.

— De ce i-ați lăsat, cum au fost și cum ziceți sălbatici ?

— Sînt atît de sălbatici că ne batem cu ei. Ades se-ntîlnesc săgețile noastre pe Istru.

— Frumos este Istrul, tată !

— Da de unde știi tu Istrul ?

— Întîi l-am visat, tată. Apoi dacă-ți amintești nu am fost noi în corăbii cu negustători ce-aveau mirodenii și aur, și-am pătruns din apele Istrului în marea cea mare a Pontului Euxin ?

— Erai încă mică atunci.

— Și-acum sînt mare ? Am auzit că dincolo de Istru, fete ca mine, părinții le suie sus pe un munte, și-acolo fiăcăii vin și le iau.

— Vrei și tu să mergi pe-acel munte ?

— Cînd vei crede tu, tată.

— Și dacă barbarii te fură și te vînd apoi ca o sclavă ?

— Tată, dar ei nu sînt oameni ! N-au suferit ca noi ?

— Poate c-odată vor fi și ei oameni.

— Ți-amintești, tată, cum trecut-am din bărcile noastre în corăbiile cu pînze și vîntul ne-a-mpins către Tomis ? Cînd ajunsesem acolo începu marea să mugă. Cerul, deasupra albastru, dar marea deveni neagră. Cînd pus-am piciorul pe nisip era să mă-înec. Ne-a acoperit valul. Talazul fugea după noi să ne prindă. Ne-am adăpostit la pescari. Tu ai plătit cu banii de aur. Erau tetradrahmele tale. Pescarii neștiind că tu ești regele, spuneau că vin să se bată cu Lysimach și că-l vor prinde-n năvoade. Tu ai tăcut resemnat și le-ai spus : „Lysimach e un rege din neamul cel tracic, e rege al Traciei. E sîngele vostru, împăcați-vă". „Nu mai e de mult trac", răspunseră ei. „Vinul cel dulce-al Corintului a devenit în vinele lui sînge de grec". Tată, dar noi nu sîntem greci. Erai cît pe-aci să te dai de gol că ești Lysimach regele. Bărboșii pescari ce-mi înțepau ochii cu barba lor mare și aspră mă purtau de la unul la altul în brațe, spunîndu-ți : „Nobile, dă-ne nouă fetița. O facem regină. O creștem pentru regele nostru, tarabostele Dro...". Și vîntul dezlănțuit în furtună luă acoperișul de paie al casei pescarilor.

A doua zi, cînd deabia se ivcau zorile, un furgon părăsea incinta palatului. Drumul pe care mergea ducea către Nord-Est. Treptat călăreții cu scuturi și platoșe, spade și suliți se-ndreptau tot într-acolo însoțind căruțe întregi cu săgeți. Încadrară furgonul și alesără cel mai scurt drum către Istru. Caravana număra printre oamenii săi un distins militar, Agathocle.

Dar la reședința de vară a regelui, unde se credea a fi pace și tihnă, lucrurile nu stăteau tocmai bine. Arsinoe, în scurtul răstimp și aflase de strămutarea tezaurului. Vestea pe care-o avea în ascuns, și mai ales nestematele răspîndite de rege ca flori de multe culori în însuși patul ei nupțial îi întăriră o convingere. Regina îngrijorată de răzbunarea celorlalte regine părăsite de rege, se temea de Leucé, fata aceasta ca un scai în palat, după cum se temea și de celelalte surori măritate cu principii cărora le-a cucerit țara. La toate acestea se adăuga Agathocle, care cu toții formau o armată mereu contra ei. La mijloc era însă regele. Ar fi putut să-l separe de întreaga familie, de n-ar fi fost atîtea probleme politice, care cereau unitate. Și-acest Agathocle, fiul, și generalul de-nerădere-al regelui era de o vîrstă cu ea. Respectuos și distant, frămîn-

tat de gînduri ascunse, venind și plecînd cu misiuni tainice. El, își zicea ca, și-a convins tatăl luînd pentru sine tezaurul lui Filip II. Cu toții lucrează pe-ascuns împotriva reginei. Va trebui să mă apăr, gîndea ea, și-aceasta numai lovind. Luă nestematele aduse de rege, zvîrlindu-le-n colțuri. Cînd intră, regele scrișnindu-și botinele în diamantele dure, spuse :

— Iată, prima regină a Traciei care a disprețuit diamantele ! Numele tău va rămîne-n istorie.

— Rege, să știi c-o regină nu se poate hrăni cu firimiturile ospeților altora !

Vorbele-acestea le primi Lysimach ca pe mai multe pumnale în plin. Orice cuvînt i se păru de prisos. Ar fi vrut să-i vină o veste din cele mai rele ca să dea peste cap afrontul primit. De nu i-ar fi stăpînit cugetul, de nu l-ar fi făcut sufletește un sclav, ar fi dezavuat-o acum. Ar fi fost cea de a patra regină trimisă-n exil.

Ceru slujitorilor să pregătească cvadriga și plecă însoțit de Leuce. Se întoarse tîrziu. Arsinoe părea acum alta. Își înșirase pe fire de aur pietrele scumpe, purtîndu-le salbă.

— Regină, spuse învingător Lysimach, „frimiturile"-acestea sînt nespus de frumoase... pentru că le porți tu !

Regina era încîntată și-și privea pe ascuns colierul. Uitase de ceartă, sau se făcea că uitase.

— Lysimach, am crezut că la Pella o să mă simt bine. Cîtva timp mi-a priit. Însă mă obosește acum plictiseala.

— Hai să plecăm la Atena.

— La Atena, regele Traciei va fi primit în triumf.

— Cînd poate barbarii aflînd vor ocupa și prăda Tracia.

— Nu este Agathocle aici ?

— Pella este la apusul regatului nostru, iar Hellespontul pe coasta cea estică, fiecare aproape de mare.

— Pînă sosește înapoi îi trebuie timp.

— Cît aș vrea să plec la Atena ! Mi-ar aminti războinarea cea mare, cînd Alexandru luat de greci în derîdere, a jurat să ocupe Atena. Ocupînd-o, ea era început de imperiu. Rîsul acela a fost un blestem pentru greci, căci și acum un general diadoh din oastea-mpăratului conduce acolo.

— Regină, sîntem siliți de hărțuiala aceasta cu tracii din nord, ce ține de ani, să rămînem acasă. Plimbările

noastre sînt numai acelea pe care ni le impune doar lupta. Așa am fost în Babilon și în Indii. Mulți dintre regi în războaie și-au luat regina cu ei. Cînd voi da lupte cu geții, vei merge cu mine ?

Nu prevăzuse nicicînd o întrebare ca asta și nu știa ce răspunde. Astfel că se grăbi să întrebe :

— Ce poate face o femeie pe cîmpul de luptă ?

— Se bate la fel ca ostașii. Sînt armate întregi de femei, așezate pe Istru, care știu să tragă cu arcul și să-mpungă cu sulița. Sînt, dacă ai auzit, amazoanele, pricepute în arta torturii. Tu, regină a Traciei ai veghea la capul răniților. Ai rupe vîrful săgeților, și-ai trage tija afară ? Le-ai lega rănile ?

Arsinoe rămase pe gînduri.

— Credeam că regina s-a născut spre a fi fericită.

— Iată, acum vin slujitorii în bărci echipate cu pînze. Vîntul bate spre mare. Traversăm lacul. Dincolo ne așteaptă-o cvadrigă, care ne duce pe țărmul Mării Adriatice. O luăm și pe Leuce ?

Regina tăcuse. Leuce se-afla însă pe-aproape. Se îmbarcară încadrați de o gardă. Decum plecară, simțiră atmosfera sărată tăiată de-o briză care prinsă-ntre pînze le ducea cu iuțeală bărcile-n larg. Țărmul rămase departe. Corabia luneca tăind neîncetat brazde adînci, lăsînd părelnice făgașe în urmă. Alunecau ca în zbor spre țărmul opus. Cîrmaciul schimbă direcția pînzelor și corabia se-aplecă pe o parte ca un pescăruș, care vine sau suie din apă. Descrise o curbă și-apoi poposi pe nisipul cel pașnic. În față aveau natura sălbatică. Coborau lacome-n apă rădăcini uriașe din malul rîpos. Surprinse, zburau gîștele albe. Simandicoși pelicani priveau de departe spectacolul. Alese pe sub pomii cu cuiburi înalte în care se ridica hilar cîte-o barză, cărarea care ducea către stepă. Abia că vedeau cîte-un nor în orizontul pierdut. O dîră-alburie se destrăma în abis, de unde venea cvadriga așteptată. Părea de departe un car pentru zei ce străbătuse uranice văi înghițind spațiul și spărgînd orizontul. Se simțea, cînd sosi mirozna de stepă, polenul spulberat din florile cîmpului și amarul balsam. Caii struniți visau că aleargă. Nebunia cea dulce străbătea din fierbintele sînge.

— Aerul mării și aromirea stepii dau cailor ceva pe care niciodată n-am să-l pot cunoaște. Aceasta-i reținuse atenția nu mai puțin lui Machedon. Cînd ajungea în stepă

și lăsa frîul liber calului, se apleca în față punînd urechea lîngă coama armăsarului și-i asculta, cum ne-o destăinuia, în gîlgîitul sîngelui, o muzică ce-l cucerea. Ce va fi fost în muzica aceea el niciodată nu găsea cuvinte a o spune. Înțelegeam că armăsarul trăia în stepă ceva ciudat, ca o beție. Beția-aceasta împlinindu-se-n fugă. Atuncea, fuga lor părea un fel de zbor în care sîngele pulsînd avea un ritm de dans. M-am întrebat adesea de unde-aveau în sînge alcoolul acela fin și cum l-au strecurat. Calul rămîne pentru mine enigma cea nedezlegată. Doar Alexandru Machedon părea c-o știe, și se făcea că nu-nțelege față de noi. Caii de-aici și cei de peste Istru au mai păstrat din prototipul armăsarului ceresc. Ei sînt uranici. Fărpturi care-au rămas în cer. Charon n-a pus să tragă caii la legendara lui corabie ce duce sufletele morților. El singur trage la lopeți. Pe cînd în drumul stelelor se mai aude pocnet de copită și poate se mai văd făgașe printre nori.

Se-ndesuiră în cvadrigă. Întoarseră armăsarii care adulmecau cu nările lărgite briza sărată-a lacului și o porniră în galop. De la alunecarea pe drumul fără de poteci al apei, zborul thanatologic fără de obstacole, la mersul în cvadrigă, și cu cai repezi, era, li se părea, o coborîre în materia glodoasă. O cunoștință stranie cu-acei atomi de care vorbit-a Democrit, crescuți fără de veste-n pulberea pe care roțile cvadrigei o călca. Dar întîlnirea-aceasta dură avea și ea farmecul ei. Le lovea sîngele și nervii. Avea ceva milităros. Era ca un secret al regelui, care voia să dea pe viu reginei o pildă. Sau cum ar spune, drumul acela tare, alungă ceața plictiselii și îți aduce-aminte că exiști. Și nu făr-a lipsi și acel dram de răutate și-nchipuia urcarea munților cu grohotișuri de o regină cu piciorul gol. Inteligența toată și cea care lucrează pentru răutăți s-ar concentra în tălpile picioarelor. Ar netezi fața la pietre, și unde ar călca ferindu-se, ar fi un început de zbor.

Regele spunea reginei și Leucei povestea-aceasta pe care o lega de un destin al amazoanelor și al femeii trace de la nord de Istru. Fetele ca Leuce alergă la întreceri pe un teren cu bolovani. Bărbații tineri nu aruncă discul ca discobolii în jocurile olimpice. Presară un teren cu jar. Cine-l parcurge cu piciorul gol promite-a deveni erou. Am mai văzut așa ceva în Indii. Privea atent. Gîndea. Pe cît privea, pe-atîta se pierdea în niște gînduri triste

care-l duceau departe. Știu, cineva l-a întrebat dacă putea să-ncerce, cum spuneau înzii, „șamanismul". Mult timp tăcu, apoi răspunse : La Babilon și la Atena nu am călcat pe jar ? Cărbunii-aceștia-aprinși au multe înțelesuri. Cvadriga noastră merge ca pe vată. Așa-i ?

Stepa li se păru frumoasă în orizontul comparării. Apoi mirosul acela, care părea amar, gustat cu porii pielii, cine mai știe ce elixir ducea în sînge. Un troscot proaspăt din care curgea sînge verde mînjea copita armăsarilor. Departe păpădia se spulbera în vînt, iară ciulinii care înfloreau bobocii violeți se auzeau pocnind.

— Ce se aude-așa ? Ne pică roțile de la cvadrigă ?

— Nu, tată, zise regele, pocnește floarea de ciulin.

— Poți să-mi rupi în treacăt unul ? Și regele apucă din fuga cailor, însîngerîndu-și mîna, unul dintre ciulinii mai înalți. Rupt din condiția-i, sălbaticul ciulin, ar trebui să fie mult mai puțin decît era. Și totuși, le părură un monument de frumusețe. Tija își ridicase țep după țep printr-o strădanie milenară, ca să reziste. Iată voința lumii prezentă în ciulin. Cît a călcat bietul de el pe jar ! Frunza lobată s-a ceruit. O transformare tainică este acolo sub luciul ei impenetrabil. Lobii s-au ascuțit ca vîrful acului. O frunză-nvinge vîntul. Ce zici, Leuce, îți place desenul-acestei frunze, și bărbăția ei ?

— Da, tată. Parcă-i o amazoană vegetală.

Regina rîse.

— Să privim floarea. Aicea stă uimirea.

Și o privire cu ochi iscoditori.

— N-ascunde nici o gîză. E o ambiție a regnului de-a refuza pretenția superioară. Ia pune mîna ! Ce simți ? Adesea îl vedeam pe împărat luînd în mîini ciulinul. Și parcă îi vorbea ciulinului. Mă uitam bine. Deabia era boboc. Ciulinul înflorea sub ochii noștri, narcotic. Rîdeam. Ne strîngeam toți. Și-acuma cred că plantele ascultă de comenzi umane. Să nu mă fac de rîs, rămîneam singur și încercam ciulinul. Cătam să îl pătrund cu nevăzutele săgeți ce-mi scăpărau din ochi. Zadarnic ! Ciulinul n-asculta de generali. El asculta doar de voința împăratului. Am învățat atunci s-ascult și eu de împărat. Vreau să vă spun în treacăt că eu am fost un libertin. Eram doar omul de încredere-al lui Filip și l-am ținut pe împărat în brațe cînd era copil. Eram un sfetnic răzgîiat, dar

niciodată răzgîiala mea n-a dus la impostură. Cum creştea floarea sălbăticiunii-aceştia e pentru mine o taină fără dezlegare.

Am văzut altădată că împăratul înlătura cu degetul puful acela cenuşiu. Nici nu-mi trecea prin gînd ce ar putea urma. La fel puful creştea. O clipă îl slăbeai din ochi şi puful revenea, nu ştiu de unde, mai frumos. Şi împăratul se înveselea. Ce ştia el ?

Mi-aduc din nou aminte. Ne întorseserăm în Babilon. Pe cîmp, ciulinul. Acelaşi joc cu puful. Şi scama a rămas dusă de vînt, ciulinul ofilindu-se. Am privit chipul Macedonului. Părea un spectru. Mai multe umbre năvăleau jucînd pe faţă un dans nebun. Falange de ostaşi, atît de diferiţi, treceau în clipele acelea de la-nceputul lumii pîn-la el. Cine erau aceia ? Şi ce voiau să spună ? Ce le spunea în gînd Macedoneanul ? Nu ştiu. Şi niciodată nu voi şti. Iată, cîte-amintiri păstrează o buruiană pe lîngă care a trecut un Machedon.

Leuce, ia strînge tu ciulinele acesta, ocrotindu-l ! Spune-mi ce simţi !

Leuce îl obloji cu degetele sale.

— Înţeapă ?

— Nu înţeapă ! E ca şi puii de dropie care îşi umflă penele. Eu cînd îi văd încerc să îi desumflu.

— Cum ?

— Cînd simt apropierea degetelor, mînia penelor a încetat. Ciulinele acesta-i dropie !

Regina rîse iară.

— Dar ai mînca asemenea dropie ?

— Tu ştii prea bine că nu mănînc dropie.

Atuncea floarea explodă. Leuce o scăpă din mînă şi vîntul o luă. Vîrtejurile de colb o mistuiră.

Începea să se vadă marea, întîi ca o părere, sălăşluind în dunga orizontului, apoi treptat suită-n cer.

— Marea, marea, ţipă Leuce.

Caii mergeau mai greu. Copitele şi roatele se înfundau într-un nisip pulverizat. Ajunseră pe malul multimilenar al mării. Priviră-împrejurimile. Nimic. Pustietate goală, dar sublimă. Cu-o parte a sufletului aveau un tremur şi-o teamă negrăită faţă de un imens pe care ochiul nu-l cuprinde şi nu îl poate stăpîni. Le da un sentiment de părăsire şi de jale. Cu altă parte-a sufletului creşteau în măreţia pe care zeii, zeii cei mari, care făcuseră lumea, o

daseră omului. Ființele inferioare se plictisesc după puțină vreme în fața mării. Alții renasc din ea, văzînd-o.

— Vedeți voi, zise regele, noi avem mare și la răsărit și la apus. Însă aici în vest, doar Pella-i mai aproape de tumultul mării, deși cum ați văzut-o separată de un lac sărat, care a fost odată golf al mării. Încolo, pustietate. În est avem cîteva porturi. Chiar și orașul ridicat de mine în Hellespont e tot un port, dar marea de acolo e ca un lac. De aceea am venit aici să simt din plin pulsația marină.

Și coborîră toți. Marea aruncase bancuri de nisip cu puzderii de scoici și melci însidefați. Sandalele călcau pe mii de ani peste rostogoliri de vremuri. Marea mugea și în adîncuri bubuia. Talazuri mari se ridicau ucigătoare, voind s-atingă cerul. Apoi se prăbușeau neputincioase ca munții în cataclisme geologice.

— Ia spune-mi, bărcuțele cu care-am mers pe lac ce-ar face aici ? Tăcură.

— Ia uite, tată, ce vine ! Și-ntr-adevăr imense valuri se-apropiau cu o repeziciune înzecită și prăbușindu-se săpau în bancul plin de scoici, un golf.

— Ce-ar fi dacă un zeu, cum e Neptun, ar reuși să-nțepenească marea, s-o încleștеze, sau s-o înghețe. Așa-i c-ar fi frumos ?

— M-ar întrista, spuse Leuce. Ar fi împărăția morții în care totul a murit, pînă și moartea.

— Vorbește mai încet să nu audă Proserpina.

— Ei, și ? Ce dac-aude ?

— Copilă neștiută, nu te juca cu zeii, dar mai cu seamă cu zeițele. Și ii făcu un semn să tacă.

— Tată, eu cred că marea e frumoasă, cînd se mișcă. Atunci e vie. O gîză care zboară e mai frumoasă decît o mare moartă.

— Și-o mare agitată e mai frumoasă decît ce ?

— N-aș putea spune. Aș zice, decît tot. Marea închide-n ea un suflet... de zeu.

Se strînseră aproape. Era ca la-nceputul lumii, cînd elementele se căutau.

— Mergem mai jos ? întrebă regele.

— Nu, nu ! Întîi ne va orbi nisipul, apoi ne-ngroapă pe toți trei bancul de scoici ce crește și dispare în fiecare clipă. Apoi ne va da mării morți. Încearcă cineva ? Se adresă ostașilor.

— N-avem nici un îndemn care să vie de la zei. Iar regele are nevoie de ostași.

— Vrem să dăm jertfă mării ceva, s-o liniștim.

— Marea o vrea pe Antigona, rege.

Și regele gîndea cum ar putea să fie Antigona. În orice caz, fecioară jertfită. Și se cutremură la acest gînd.

— Noi nu vrem însă vînt favorabil corăbiilor. Căci nu le-avem aici. Zeul s-ar mulțumi cu alte jertfe. Aveți pe-aproape un berbec ?

— Nu. Nu ne-am dat seama să luăm.

— Dăm mării alte jertfe. Scoase inelul cel de preț cu briliante încrustat și-l azvîrli în mare. O clipă străluci în aer. Dar marea tot se ridica. Albastrul cerului păli, decolorînd cernelurile. Neguri îndepărtate cerneau funingei cenușii și-și întindeau brațele lor din ce în ce mai lungi. Marea se-ntuneca și ea. Spărgea în maluri valuri de cobalt. Și se vedeau în zare munți de apă cătînd ceva. Și întîlnindu-se, ei ridicau în cer trombe de elefanți giganticî ce-au despicat pămîntul în vadurile mării, și-acum cu tromba lor agață cerul. Și dacă cerul se va dizolva în apă, acolo sus ce-o să rămînă ?

— Ce-o să rămînă, tată ?

— Nu știu. Nu am luat parte la potop. Ceea ce știu Leuce, e ca-nceput furtuna. Și cînd ea vine dinspre mare, e un dezastru. Ne va urma în stepă măturîndu-ne, sau ne va soarbe, cu valurile care cad supte-înapoi.

Regina avu un tremur. Își scoase colierul de la gît și-l dădu regelui să îl azvîrle în mare. Dar regele o invită pe ea să îl azvîrle. Și-l azvîrli. Răspunsul : O trombă uriașă se aruncă în aer peste mal și se rostogoli ca un balaur. Bice de apă îi pocniră în față amestecîndu-i cu nisipul. Cînd se sculară simțeau nisipu-n dinți, și o porniră toți la fugă spre caii adăpostiți după un dîmb, și care nechezau întruna. Ostașii întoarseră în grabă animalele să nu le vină praful în ochi. Se așezară în cvadrigă și plecară. Furtuna-i biciuia din spate înspăimîntînd de moarte caii. Odată ce-ncepuse ploaia, li se părea că marea-i fugărește spre a-i prinde. Mîinile ei apucau din mers pulpanele la haine, trăgîndu-i înapoi. Un întuneric des cădea din noaptea ce se lăsa lichidă. Vedeau totuși departe o lumină. Își îndreptară caii spre acel liman, care nu putea fi decît uitatul lac. Ajunși acolo săriră în corăbii. Traseră otgoanele la pînze și țărmul li se depărtă. Norii se sparseră în timp

ce pulberea de apă se proiecta către oraș. Cerul își descoperise-un colț de unde clipea soarele. Departe se vedea un curcubeu. Traseră la mal, unde îi așteptau cu pelerine slujitorii. Intrară în palat. Seara se reîntîlniră, cina avea obligatoriu o supă caldă. Cînd toți ai casei surîdeau de aventura lor, pe care regele-o numea un naufragiu într-un pahar cu apă, lumea li se părea deosebită de cum era ceva mai înainte. Regina nu se mai plictisea. Leuce parcă crescuse. Era în viața ei mica furtună într-un pahar cu apă.

— Ce-am căutat acolo ? Se întreba regina.

— Dar Alexandru ce-a căutat în Babilon ?

— Am fugit toți de frică. A rîs de noi zeul din apă. Iată trei regi, l-am auzit că zice. I-am dat cu tifla, dar nu m-a observat, căci repede un val l-a înălțat. Avea veșmintele de apă și un trident de foc.

Atunci li se deschise însă ușa larg, și comandantul corpului de gardă raportă :

— Rege, ștafetele care ne informează dinspre Istru, ne spun că Dromichete a trimis ștafete peste apă.

— Comandante, ai știre despre Agathocle ?

Ar fi-ntrebat mai mult, dar nu putea s-o facă stînjenit vizibil de regină. Fu nevoit să se retragă în camera de sfat. Ajunși acolo îl întrebă din nou, de astă dată în șoaptă, de nu cumva sciții s-au întîlnit pe drum cu Agathocle.

— Trimitem într-acolo ștafete noi și vom ști tot. Lasă-mă acum să mă gîndesc, să văd ce fac.

Rămase singur. Umbla nervos prin încăpere. Grosul oștirii se afla la răsărit, aproape de comenzile pe care capitala le cerea. Prima mișcare, își zicea, era plecarea în Hellespont, adică traversarea de la vest la est a Traciei. În timpul acesta comandanții de oști, după convențiile făcute se vor opune năvălirii scite. Va trebui să reconfirme porunca aceasta prin ștafete. Ba chiar aflînd că Agathocle și-a îndeplinit serviciul în Caliacra, îl va trimite cu oștirile pe Istru să pedepsească necugetările lui Dromichete. Iar el va sta cum este cazul, alături de armata care barează drumul sciților. Îl obsedau însă gherilele lui Dromichete. Dar cu gherilele acestea, își spunea regele, noi ne-am bătut mereu, atît de mult, de-atîția ani, încît nu le mai dăm vreo importanță. Acum însă, Dromichete îmbină lupta de *gherilă* cu *stratagema*. Atacă atunci cînd este atacat din altă parte și se retrage tactic, cînd noi înaintăm, ca să ne-învăluie. Vom destrăma însă o dată

pentru totdeauna, își zicea Lysimach, gherilele și stratagema geților. Falangele pe care le-am organizat după modelul macedon, vor pune capăt gherilelor și stratagemei.

În fine, voi întări ștafetele, ca să ne-aducă veşti de la odrizi. Mi-e teamă de-o alăturare a gherilelor și de-o trădare din partea lui Seuthes, după cum la fel mi-e teamă ca sciții să nu fi pactizat cu grecii. Aceste două linii paralele unindu-se printr-o apropiere ar însemna nu mai puțin o nimicire a Traciei. Gîndit-a oare Dromichete această *stratagemă ?* Pericolul ce îl prezintă sciții pentru mine, e în același timp și pentru geți. Va trebui să știm dac-au ajuns năvălitorii sciți la unele acorduri cu Dromichete. Puțin aș crede-aceasta și pentru faptul că tracii fie din sud sau nord, rămîn pînă la urmă traci, iar sciții rămîn sciți. Fie ca zeii să nu împingă neamul trac într-un război distrugător.

Mai trebuie să mă gîndesc la unele eventuale ajutoare de unde pot să le primesc, în cazul că vom duce lupte mari. Un ajutor îl vom primi din partea tatălui Lysandrei, apoi de la toți ginerii. Dar ajutoarele-acestea, mai totdeauna sînt nesigure.

Chemă pe comandantul gărzii, și-i spuse :

— Reține, comandante : 1. Eu voi pleca în Hellespont probabil cu familia. Îmi trebuie o gardă mare, deși voi alege-un drum în care n-a călcat picior de scit, și unde încă nu pot să ajungă gherilele lui Dromichete. 2. Vreau să primesc pe drum veşti de la Agathocle. 3. Armata pusă în mișcare de la plecarea mea în Hellespont, să treacă-n acțiune contra sciților. 4. Armatele ce se găsesc la nord să controleze permanent zona dintre gherilele lui Dromichete și sciții năvăliți. 5. Vreau să am informații ce se petrece în Odrizia.

Așadar, odihna regelui se terminase. Bilanțul : Trimiterea tezaurului și naufragiul într-un pahar cu apă. Se-ntoarse în familie și spuse :

— Regină, sînt sigur că plictiseala de la Pella e terminată. Ai auzit. Regele pleacă. Vrei să rămîi aici ?

— Nu. Mă-napoiez în Hellespont.

— Leuce își urmează tatăl. Mîine în zori de zi, plecăm. Nu cred că regii pot fi invidiați. Viața noastră are un singur sens, războiul.

Noaptea care trecu fu pentru toți o noapte de coșmar. Un întuneric despicat de fulgere. O oboseală cruntă-i

dobora. Mai mult o oboseală sufletească. Voiau s-ajungă-n Hellespont, și își jurau că nu vor mai veni la Pella. Chiar zeii, își spuneau, își întorc fața de la vest, căci dincolo de Adriatica este o altă lume și cu alți zei. Plecară. Drumul nu se putea sfîrși cu bine decît mergînd fără-ntrerupere. Schimbau doar caii. Ștafetele aveau grijă ca să le iasă-n cale cu armăsarii odihniți, și să le-aducă vești. Una din ele suna așa : „Gherilele lui Dromichete care-au pătruns adînc în Tracia și au prădat, dar nu atît de mult cum se credea, au trecut Istrul înapoi, fără să-ntîmpine vreo luptă."

— Ei, ați văzut ? Exclama Lysimach. Asta e *stratagema* lui Dromichet, crezi un moment că-ncepe lupta decisivă pe viață și pe moarte, și chiar atunci această luptă nu se ține. Te încordezi în așteptarea morții, ca să-ți dai seama că-i numai o minciună. Și te trezești apoi cu el, cînd nu gîndești. O fi aflat că vreau o clipă de răgaz la Pella, și o fi zis că nu o merit. Războiul-acesta de gherilă e un război al nervilor, o hărțuire neîntreruptă. Și Dromichete-acesta se luptă nu cu arme, ci cu ideile. În loc să strîngă suliți și săgeți, chiteşte planuri și clocește *stratageme*. Sau poate vrea, acum cînd toate oștile sînt în mișcare, scăpînd de el, noi să ne aruncăm asupra sciților, cu care sînt ei înșiși în conflict, și să-i zdrobim. Și nu e rea deloc nici *stratagema*-aceasta.

Mai poate fi încă ceva, acel ceva pe care nu îl știm, pe care ei doar au aflat-o. Ca sciții să fi pornit într-un alt front spre ei. Și astfel și-au retras gherilele din dreapta Istrului masîndu-le la Helis, noua lor capitală, într-un ținut nu mult deosebit de cel al Hellespontului.

Mergeau fără-întrerupere. Ștafetele aduseră alte vești : „Odrizii sînt calmi". Și geții sînt calmi în luptă. „Caută aurul topit în muntele lor magic, unde atît în urmă a izbucnit vulcanul".

Deci, cu odrizii n-aveam treabă. Ne concentrăm înspre nord-est. Pe sciți, noi totdeauna i-am oprit. Însă acuma mă gîndesc să fac ceva. Le tai pofta să mai atace multă vreme în jurul Istrului.

— Pe sciți, zise regina, nu-i va opri decît ieșirea din barbarie. Ei au nevoie de război nu numai pentru pradă. Războiul a fost întîi condiție a vieţuirii. Acum, aceasta e o condiție a războiului.

— Cea de a doua natură. Vezi cîte nuanțe a căpătat lumea de azi. La Dromichete, dubla salvare, a neamului și a individului.

După o zi-lumină fără întrerupere, cu caii de schimb, ajunseră coborînd spre mare la Abdera, unde garnizoana le făcu primirea. Rămaseră deci noaptea, și-n zori plecă, pentru-a ajunge în sfîrșit, la Hellespont. Chiar la plecarea din Abdera le ieși în cale ștafeta care ancorase corabia în port. Caravana opri. Ștafeta însoțită de comandantul garnizoanei aducea știri din Caliacra. Ele sunau așa : „Am reușit s-ajung și să organizez întreaga garnizoană". Nu era vorba de nici o garnizoană. Limbajul cifrat al lui Agathocle prindea nespus de bine împrejurărilor în care fără întîrziere regina întrebă :

— Ce garnizoană și unde o organizează ?

— Garnizoanele de rezistență împotriva sciților, răspunse regele. De la Callatis pînă-n Hellespont.

Spunînd aceasta își dăduse seama că din minciuna cu care-acoperea misterul în care Agathocle era implicat, ieșea pînă la urmă un mare adevăr, și anume că întreaga coastă a Pontusului Euxin va trebui să devină un lung șir de garnizoane bine întărite, gata să taie calea sciților, care alunecă din nordul mării, ocolind Tomisul, și împînzindu-se în sud pe teritoriul Traciei. Iar garnizoanele acestea putînd răspunde invaziei pe care sciții ar face-o venind pe mare. Și se gîndi, desigur, la Agathocle. Aceasta-ar fi, își spunea Lysimach, una din liniile de apărare ale Traciei. Celelalte urmînd fără-ndoială linia Istrului. Și le imagină desfășurînd în gînd harta strategică a Traciei, și-ajunse la concluzia că cele două linii dacă ar fi străpunse, ele-ar putea să se unească în munții Haemus, învăluind dușmanul.

Își frecă mîinile. Și cei din jurul lui văzură, cum chipu-i se întinerea, avînd ceva din siguranța Machedonului și o încredere nestrămutată în destin. Schiță apoi reginei și fiicei lui aceste planuri. Dar amintindu-și de zilele trecute nu încerca să-și mai imagineze măcar ceva din fericirea de a fi oștaș învingător.

Parcurseră o bună cale și constatau că drumurile nisipoase și moi devin din ce în ce mai bune cu cît se-apropie de mare. După apusul soarelui, cînd ultima cortină de vermină a cerului cădea în întuneric, li se trimise ștafete de întîmpinare. Coborîră la scările palatului cu sentimen-

tul că în Hellespont e mult mai dulce aerul. Se întîlneau acolo curenții calzi care veneau din continent cu briza amăruie și sălbatică a Pontusului Euxin, la care se adăuga mireazma florilor de portocal din țărmuri mediteranee. Lysimachia era întîi o reședință a regelui. Orașul și portul, clădite în ultimii ani din piatră albă și marmură, cu coloane dorice și ionice, ar fi purtat inițial numele fetei celei mai mici, Leuce. Consiliul regal ceruse însă a schimba numele orașului, deoarece în Pontus Euxin, nu departe de gurile Istrului, s-ar afla insula Leuce, în care este mormîntul lui Achille. Și propusese să-i dea numele regelui, puțini fiind aceia care întemeiaseră orașe. Era într-aceasta ceva și din mîndria celor care îl simpatizaseră pe Machedon, care la înființarea orașului, fondat de el, îi dădură numele Alexandria. Regele fiind pînă la urmă înduplecat să accepte numele de Lysimachia. Și această reședință a lui putea fi pe drept închipuită ca o reședință a zeilor. Palatul era de o construcție grea în marmură albă. Părea un Partenon, prin multele coloane. Dar în același timp, spiritului masculin, care venea din arhitectura greacă, i se plia un spirit feminin, care corespundea rafinamentului mai nou prin dantelura marmurei. Ochiul îl agrea de-aproape, așa cum îl agrea și de departe. Era apoi arhitectura scărilor, a căror marmură se pierdea infinit sub talazele mării. Scările acestea nu puteau fi decît masive, răspunzînd coloanelor grele și de-o supremă majestate. Refugiile însă stilizau scările deschizînd evantaie de hulubi albi. Cînd marea izbea furioasă, izbea digurile protectoare mai întîi, iar marmurei lăsa numai mănușa care-o mîngîie. Rămînea, așadar, suverană în frumusețea ei albă ce căta adîncimile. Adesea regele cobora în mare pe propriile-i scări. Ca un Neptun se ridica din apă în înroșitele apusuri. Marea statuie pe care-o construise zeului, era orientată către larg. Și sculptorul văzuse în decadența lui, zeii, supremii zei, în faza lor crepusculară. Neptun, de fiecare dată, încremenit în bronz, îi oferea tridentul, regelui. La drept vorbind, oricui venea din mare urcînd pe scările de la palat. Apa ce mîngîia marmura se iriza de purpura apusului, dînd albului lăptos o ireală pulbere trandafirie. Atuncea regele-nceta să mai gîndească la războaie, privind spre cerul binecuvîntat de bunătatea zeilor. Erau pe mare nopți cu lună. Puteai s-adormi cu capul pe fereastră privind la clipoceala apei în lumină.

Puteau să fie nopți de smoală, cînd marea cobora într-un subsol al sufletului. Deasupra ei țeseau întruna gîndurile. Și regele se pomenea după aceste nopți cu dimineți albastre în care marea a brodat dantelării. Treptat, tumultul de afară pulveriza apa-n fereşti. Se anunțau la rege oaspeți. Oaspeți străini ce nu veneau pe mare. Și aurite porți se deschideau. Cvadrige cu cai albi soseau. Scările se deschideau-într-atîtea evantaie, încît păreau imense scoici dintr-un ocean titanic. Coroane scumpe se întîlneau pînă în stradă și oaspeții urcau trecînd printre cordoanele de sulițe-aurite. Palatul avea o sală mare în marmură. Placiditatea albă se estompa în purpura provocatoare a covoarelor. Din sala mare, unde scările se răsuceau grațios uși mari de palisandru lăsau vederii să prindă spectacolul de-afară. Erai atras irezistibil. Albastra mare se frămînta-n fereşti și transmitea în sînge o neodihnă vie și plăcută. Acolo sosea regele. Acolo sosi și o ștafetă, care credea că a ajuns la zei. Aducea vești de prin apropierea Istrului. Iată stilul stîngaci al celor care scriau nu unui secretar de rege, ci însuși regelui :

„Sîntem atacați de la nord. Dromichete a trimis peste Istru ca să ne rușineze, femei."

Cum vine asta ? Se întreba regele. „Dromichete a trimis peste Istru ca să ne rușineze" ! ? Și continuă cu atenție :

„Femei călărețe, călare pe cai iuți care-au trecut Istrul. Numărul și vitejia lor îngrijorează. Se zice că sînt Amazoane. Avem nevoie de ajutoare."

— E incredibil ! ! Țipă regele. A ajuns Tracia să fie atacată pînă și de femei. Este gluma sinistră, mai bine zis batjocură a geților. Ce este aceasta ? Se adresă consilierilor, *gherilă* sau *stratagemă* ? Își bate joc Dromichet cumplit de noi. Voiește a spune că nu ne mai putem lupta decît cu aceste gete amazoane. Vom pune capăt pentru totdeauna acestei înjosiri. Vom face pod de vase peste Istru și trecem dincolo falangele ! Să mi se-aducă vești unde se află sciții-acum ! Pregătiți repede trei ștafete, să ducă ordin una după alta lui Agathocle. Să lase sciții să pătrundă adînc încoace, unde îi vom primi, chiar eu, iar el să treacă Istrul cu întreg grosul oștirilor din nord. Faceți să se termine neamul Amazoanelor. Îngenuncheați întreaga Geție. Dacă oștirea de acolo nu poate ține lupta, vă vom

trimite ajutor armata de femei ! Scrib, ai scris ? Trimite ordinul ! Și ordinul plecă, cum plecă gîndul.

Se zbătea marea în ferestre și-n tot palatul era zarvă. Regele-și strînse apoi consilierii și le înfățișă întreaga situație.

*

Se zvonise mai de mult că la nord de Istru trăia un trib de Amazoane. Nimeni nu le știa de unde au venit. Era ca o amintire aproape pierdută pentru Lysimach. Și cînd gîndea la aceasta o punea în legătură cu întîmplările mitice ale Argonauților. Era deci Iason, care cu corabia lui Argos, a trecut peste stîncile strîmtorii unde se-ndesuia Oceanos Potamos. Știa că grecii numiseră mult timp Istrul, Oceanos Potamos. Strîmtoarea care spărgea corăbiile, nu putea fi, credea el, decît trecerea Istrului printre masivele Haemus și munții rîpoși, unde erau Carpii. Iason, al cărui destin stătea în atenția zeilor, a fost singurul ce a putut trece, sprijinit de Junona, care-l iubea. Reținea din vechea credință că Iason pătrunzînd printre munți, unde azi Geții și Carpii se-apropie, adormi obosit. Ducea pentru acasă, unde focul lui sacru nu se stingea în cămin, o turmă de iepe luată lui Gerijon. Dar adormind Iason prin vrăji, cu care Echidna, șerpoaica, adormea muritorii în drum, pierdu iepele. Văzîndu-l Echidna că-i iese în cale, că se-ntristează de moarte, își făcu milă de el, spunea ea, divina cu inima neînfrînată. Ți le-aduc eu, căci domnesc peste Sciția-ntreagă. Însă rămîi lîngă mine. Jurămînt pentru mai mulți ani. Sînt tînără și voi fi totdeauna ca azi. Zeița din mine îmi păstrează etern chipul cel tînăr de față. Rămîi deci !

Și Iason rămase, mîngîiat de iepele lui, și gîndul de-acasă. Cînd anii trecură, alt jurămînt nu făcu. Își luă din grajd iepele sfinte și pe-aici îi fu drumul. Echidna născu în peștera-ascunsă de lume, neamul femeilor cărora lumea le zicea Amazoane. Și nu e de glumă cu farmecul lor cînd dau de bărbați...

Să fie acestea amazoanele de care se lasă învinși ostașii din garnizoanele Istrului ? Se întreba Lysimach. Atunci, unde e forța mea ? Trecutul mă-nvinge. Mă înec în mlaștina lui.

După puține zile, regele pleca în zonă însoțit de o armată numeroasă și garda sa personală. Făcînd marele ocol al curburii Pontului Euxin intra în confluență cu sciții. Dar ștafetele îi aduceau vestea că aceștia s-au retras luînd pradă în vite. Lysimach orientă oștile spre vest și după o mărșăluire lungă se-apropie de Istru. Se așezară pe o porțiune strategică. Erau acoperiți de dealuri din fiecare parte. Supravegheați în timp de noapte și de zi puteau să își păstreze o poziție care-i favoriza în luptă. Apa era aproape. Caii aveau pășuni. Timpul era încă frumos. O toamnă aurie. Ostașii se hrăneau din prăzile de animale. În citadela naturală în care se închiseră aduceau turme întregi de oi. Tăiau din ele cu cumpătare. Terenul era atît de prielnic, că avea locuri de ieșire fără a fi văzuți, în cazul că se anunța retragerea. Observatorii stăteau ascunși în arborii cei mai înalți supraveghind. Iscoadele porneau mult mai nainte. Cu toții așteptau. Lysimach însuși aștepta. Nimeni nu știa ce-așteaptă.

— Așteptăm să vină !

— Cine ?

— Nu știm.

— Atunci nu așteptați pe nimeni.

— Ba da ! Odată și odată tot o să vină.

— Cine bre ?

— Cineva.

Nu te înțelegeai cu nimeni. Le plăcea tuturora această tîndăleală. Pînă-ntr-o zi, cînd o iscoadă veni în fuga mare, încît calul crăpă sub el.

— Rege, dinspre gurile Istrului oaste fără de număr s-abate către noi.

Cineva sună dintr-un corn semnele repezite, care aveau un fel de moarte-n ele. Atunci, se repeziră toți la arme și la cai. Se alegeau în pîlcuri și în cete. Și se grupau în linii de atac. Trimiseră întîi un pîlc spre a face o șarjă în liniile vrăjmașe. După acesta trimise un alt pîlc, care să atace neîncetat din interval în interval, pînă forțează o retragere. Apoi în urma lor tot frontul năpustindu-se. Din primul pîlc nu se întoarse nimeni. Urma să vină măcar unul din cel de-al doilea.

Regele era neliniștit.

— Au trădat. Se spunea. S-au dat dincolo ! Dacă îi prindem îi tăiem.

Nu mai trimise pîlcuri, ci doar iscoade, cu misiunea de-a se infiltra în grosul oștilor vrășmașe. Dar nu se-ntoarse nici una din iscoade. Una din ele totuși venea agale.

— Grăbește-te că te ajung din urmă, țipară cei din tabără.

— O fi rănit !

— N-aveți voi grijă, răspundea iscoada. Și se înfățișă la Lysimach.

— Rege, sosește cu armata-ntreagă generalul Agathocle.

— Sosește Agathocle ? Izbucni bucuros Lysimach, încălecînd și dînd de grabă pinteni calului, care zbură spre șirurile lungi ce șerpuiau în văi.

— Ce e cu tine, Agathocle ?

— E bine, tată. Nu am cu cine să mă lupt. La geți nu am trecut. Aștept numai un ordin personal.

— Tezaurul ?

— L-am îngropat. Și nu departe am pus să construiască un sanctuar. Peste tezaur pus-am piatră de piatră. Și peste-acestea straturi bine bătătorite, argilă. Apa din ploi va curge-n stînga și în dreapta. Vom trage-apoi o stîncă prăbușită nu departe. După ce-i gata sanctuarul, și-aducem și un preot, vom încerca cu-atîția oameni cîți avem să adîncim un iaz, un fel de braț al rîului, care să treacă peste stîncă. Iazul acela poate servi drept apă sfîntă pentru lustrarea credincioșilor, care se-abat din drumul lor la sanctuarul nostru. Iată deci planurile mele.

— Și-acuma ce avem de gînd ?

— Să ne retragem numai noi în cortul meu și să gîndim la planuri.

— Ai toată oastea-acum cu tine ?

— Nu. Jumătate e-n tabără, într-o poziție strategică și-n așteptarea sciților. Dacă atacă și-ai noștri pierd, eu mă voi deplasa ușor spre sud, iar tu ușor spre nord și-i prindem într-un cerc. Atunci vom termina cu neamul sciților.

— Ai auzit, Agathocle, ostașii din garnizoanele de nord s-au lăsat prinși de Amazoane.

— Sînt mulți ?

— Probabil cîte Amazoane sînt.

— Ai dat tu ordin să recurgă la vicleșugul-acesta ?

— Cum să dau ordinul acesta, Agathocle ? Mi-ar compromite întreaga viață.

— De ce, tată ? Am fi în stare să reeditâm *calul troian* al grecilor. La urma urmelor cînd Alexandru Machedon făcea căsătorii în India și în Egipt, nu era oare tot un vicleșug, un *cal troian* ?

— Era, dar după ce întîi intra victorios, ca un erou. Pe cînd noi, ar înțelege lumea, nu trecem Istrul că nu putem decît cu ajutorul Amazoanelor.

— Ocupăm Geția. Luăm pe fugari alăturea de Amazoane, și îi supunem judecății publice. O știi prea bine, tată, că pentru noi, această judecată e fără de iertare. Un rege care și-a pierdut armata și încă n-a murit, ajuns în fața judecății publice, e-un rege mort. Ce să mai spunem... despre fugari...

— Cam jumătate din garnizoană trăiește-acum drama lui Iason.

— Le-o fi ascuns mai întîi iepele.

— Sau poate este altceva. Le-o fi trimis în ascuns Seuthes oamenii lupi, și ca să tăinuiască vorbesc de Amazoane.

— E prea posibil, tată. Noi mai avem ?

— Nu. Aceștia pot, de-i scapi din mînă să facă o republică a lor.

— Și ce-ai făcut cu ei ?

— I-am dus la toate granițele. I-am răspîndit să nu mai știe unul de altul. De unu singur, nu-i arde lupului să facă o politică republicană. Înlătură pe cît posibil orice discuție și despre lupi, și despre amazoane. Ascultă de la mine, ostașul nu trebuie să știe decît că e ostaș. Din cînd în cînd să-și mai aducă aminte și de zei. Altfel...

— Tată, ar trebui să prindem o Amazoană. Să ne convingem. Există sau nu. Și poate că mai bine-ar fi să prindem chiar o pereche. O amazoană și-un trac de-al nostru. Să ne dăm bine seama.

— Eheee, știi ce gîndeam, nainte de-a te vedea ? Mă trimisese gîndul la Echidna. Avea puterea de zeiță căci te învăluia cu vrăji. Și vraja cea mai mare era chiar frumusețea ei. Iar Amazoanele acestea trăiesc chiar în aceleași locuri cu Echidna. Am să trimit, totuși, în taină cîțiva ostași din cei care-s dibace. Și să vedem care e rezultatul. Dar astea-s lucruri de nimic. Aș vrea să știu cîți oameni sînt în oștile lui Dromichete.

— Chiar dacă apreciem că triburile-n Getia au fost unite, că au venit și dacii de dincolo de munți, ei nu pot număra mai mulți ca noi. Și-apoi noi mai avem în plus știința de-a lupta în rînduri de falangă.

— Au însă avantajele terenului pe care îl cunosc la ei în țară.

— Țara lor toată e cîmpie.

— Apoi au avantajul luptei de *gherilă* și-al *stratagemei*. Gherila aceasta e ca o ciumă. Intră undeva. Și unde intră, distruge totul.

— Asta putem s-o folosim și noi.

— Nu vezi, ostașii noștri fug cu amazoanele. Acolo, s-ar preda gherilele. Nu au integritatea sufletească a ostașului. Iar *stratagema* nu e o luptă cu nici un fel de armă. E de ajuns un singur om, dacă gîndește genial pentru-o armată-ntreagă, și-aceasta poate triumfa. De-aceea, iubite Agathocle, mă tem ca nu cumva, cel ce gîndește *stratagema* să nu fie un geniu. Mă tem ca *stratagema* acestuia alături de fanatismul credinței nemuririi pe care-l au ostașii geți, să nu-nsemneze totul. Gîndește bine ! Ce zici, ți-ai asuma comanda într-o luptă decisivă cu ei ?

— Tată, și noi gîndim. E-adevărat că eroismul lor e mult mai mare ca al nostru. Dar știi mai bine decît mine că-n luptă avîntul se cîștigă sau se pierde după împrejurări ! Pofta vine mîncînd. Dorul de biruință are o nebunie a lui, care-egalează nestrămutata lor credință în nemurire.

— De unde vine însă „dorul" acesta de care tu vorbești ?

Și Agathocle tăcu, căci trebuia să recunoască, oricum, că acest dor pornește dintr-un instinct de conservare.

— E-adevărat, continuă regele, c-acest instinct de conservare există și în fanatismul geților lui Dromichete, dar el e situat mai sus. E un instinct al conservării sufletului, care conține nemurirea. Vrei să nu mori pentru eternitate înseamnă să accepți moartea, cum o cunoaștem noi. Și-n fața unui om ce crede în aceasta nu-nvingi ușor. S-a temut el Alexandru... Și i-a lăsat de-o parte. Avea un suprasimț.

— Tată, ai început să mă înflăcărezi. Tu mă cîștigi de partea lor.

— Cum vine asta ?

— Îmi dai credința și filozofia lor ca să cîștig chiar contra lor.

— Da. Așa e. Aceasta-i *stratagema* mea.

— Ascultă, tată. Dar dacă, să zicem, pătrunzi cu oștile biruitor, cum fost-a Alexandru, și-ajuns acolo ești copleșit, așa de-odată, de dorul, cum zic ei...

— Ce să zică ? Viața lor crescută sub lumina nemuririi nu e doar în război. E toată viața lor. Zalmoxis i-a schimbat din rădăcină. A reușit aceasta pentru că aveau deja ceva în ei, bărbații-aceștia. Și să fim drepți, chiar noi, prin sînge avem acest ceva. Numai că noi plecînd din rădăcini comune, tulpina noastră s-a rotunjit aparte. Noi am putea acum să ne reintegrăm în unitatea din care am pornit. Sîntem cu ei aceiași și totuși alții. Să nu crezi tu că n-am gîndit, altfel, ne-am fi unit cu ei și deveneam cu toții o forță de neînvins. Acesta e și planul Dromichetului. Se poate însă ? Cînd sufletește ne-am deosebit ? El a trecut cu gîndul prea repede peste aceasta. S-ar putea însă să greșesc, căci oamenii se-apropie și în condiții mult mai dificile. Și-apoi, să îți mai spun ceva. Atuncea cînd ești rege, nu poți admite fără umilință să fii sub ascultarea altui rege. De pildă, Seuthes al Odrizilor e rege, dar nu-i mai mult decît un șef de trib. Rege îi zic supușii. Și care sînt supușii lui ? Odrizii. Față de mine e un șef de trib. Iar eu sînt rege pentru toată lumea de la un cap la altul ! Dar e și altceva. Tracia care a lăsat-o Alexandru Machedon nu trebuie să stea sub vreo regență. Ea e regat de sine stătător și neamestecat.

— Tată, cît mă privește eu nu mă dau în lături să-ți pun în aplicare *stratagema*. Dă ordin și execut.

— Ascultă de la mine, sciții vor ataca mereu. Și vin ca rîurile de la munte, după ploaie, pîrîiașe. După cum vezi, vorbesc ca geții... Nu știi de unde, cîte sînt. Nu știi cînd plouă. Trebuie să stai mereu de gardă. Pe sciți nu poți să-i cucerești. Cînd și-a fondat imperiul, Alexandru a vrut să-l facă pe un pămînt solid. Acolo unde-s legi și oameni. Din ce-a găsit, el n-a desființat nimic. Asta-i adevărata înțelepciune. De cucerim pe sciți, înseamnă-a merge toată viața după ei. Vînt și furtună. Pe geți și daci e altceva. Barbarii aceștia au dat grecilor înțelepciune. Au legi și oameni. Aș zice că legile sînt scrise prea adînc, și oamenii și-au regăsit zeul din ei. Nu pierzi, cînd ai pămîntul acesta sub picioare ! Iată de ce gîndesc să cuceresc pe

geto-daci. Dacă aș face-o eu aceasta aș rămînea-n istorie ca Alexandru, iar tu te-ai spălăci în umbra mea. Și-ar fi nedrept. Îți dau deci ție rîndul, și prin tine voi fi și eu la fel de mare. Aceasta e istoria. Hai să o facem !

Mai stăm o noapte și o zi. Naintea marilor evenimente trebuie să dormi. În somn zeii ne dau putere. Desăvîrșim un plan și facem un consiliu. Vei merge peste Istru cu toate forțele de-aici. Îi invadezi. De se retrag în munți, oricum noi trecem munții și ocupăm pe daci. Noi vrem să fim hyperboreii. Facem și-un plan ca să vorbim oștirii. E bine să le spunem scopul. Să le formăm un sentiment al siguranței și al nobleții cauzei ce-o urmărim. Să fluture în fiecare un erou. E bine să le spunem că gîndul nostru e să-mplinim ce nu-mplinit-a Aexandru Machedonul. Astfel, mileniile ce vor veni nu ne-or acoperi în vălmășagul vremilor decît cu laudă. Grecii au cîștigat adesea prin marii oratori. Să încercăm și noi aceasta.

— Tată, ca militar, retorica pe care o cunosc mai bine e lupta în falangă. Argumentația, concluzia și satisfacția convingerii îmi stau toate în lance. Prin mine ea vorbește. Spune-mi, l-ai cunoscut așa de bine pe Alexandru Machedon, ținea discursuri ?

— Nu. Și chiar îi ura pe greci pentru-aceasta. Mai mult tăcea. El îți comunica așa, privindu-te. Și cînd spunea ceva, ceea ce spunea puteai s-o dăltuiești pe piramide.

Se făcuse seară și așteptau să vină iscoadele de peste Istru. Cînd întunericul se lăsă bine, una din ele sosi și nu se opri decît la cortul regelui.

— Rege, vin tocmai de la Helis. Din capitala geților lui Dromichet.

— Spune-mi întîi, unde se află, descrie-mi-o !

— E destul de aproape de locul unde se-mpreună brațele Istrului spre-a se desface iarăși. Din capitală se poate observa dincolo de cele două brațe, ruinele cetății pe care lumea o numește încă Axiopolis.

— Sînt multe corăbii pe-acolo ?

— Da. Cele mai multe sînt grecești. Chiar și la Helis am auzit vorbindu-se grecește. Cetatea e simplă. Nu am putut intra. E o cetate și în același timp o așezare, ambele noi. Cum aș putea să spun, totul mi s-a părut sărac. Însă o sărăcie mîndră. Totul e pus la locul lui. Vorbesc ca noi. Unii veniți din munți, deși vorbeau la fel, aveau un alt accent.

— Ce căutau acolo, din munți ?

— Veneau cu roate de brînză și cu ciubere și plecau cu pește și oleiuri.

— Ostași și ostășime văzut-ai ?

— Deloc și nicăieri. Sau nu se poartă ca la noi în cete, pîlcuri și falange.

— Pe Dromichete ai apucat să îl zărești pe undeva ?

— Da. Cineva spunea, dar unui om de rînd, rege. Atunci, atent am privit într-acolo. Era ca orișicare. Bărbat înalt. Acoperit pe cap, un tarabostes. Cu fruntea larg deschisă. Musteața se-mpreuna c-o barbă îngrijit tăiată scurt. Cămașa albă era strînsă de-un brîu țesut din fire moi de aur. Purta ițari, de-asemeni albi. Și în picioare avea opinci cu margini aurite. La vorbă nu l-am auzit. Încăleca pe-un cal alb, care avea o șa cu multe aplici aurite. Și se-ndrepta către cetate. Pentru a fi convins m-am dat delături și-am întrebat pe o femeie, dacă într-adevăr e regele. Mi s-a răspuns că da. Am întrebat și de oștire. Oștire sîntem noi cu toții, mi s-a răspuns. Nu avem lefegii. Femeia bănuind ceva, mă întrebă cine sînt eu. I-am spus că sînt un grec ce am crescut la Carpi, și-acuma fac negoț. Plecă privindu-mă din nou bănuitor. Imediat am dispărut.

— La Istru ce ai observat ?

— Aș zice, mai nimica. Totuși geții au case ici și colo, lucrînd pămîntul. Dar cîte-odată îi vezi lăsîndu-și plugu-n-fipt în țarină și-ncălecînd...

— Și-n ce direcție o luau ?

— Spre Helis.

— Cînd te-au văzut că treci cu calul Istrul, ce au făcut ?

— Am trecut noaptea cînd m-am dus. Cînd m-am întors. parc-am avut mereu o umbră-n spate. Pe malul nostru cînd am ajuns se mai vedea doar cît o mogîldeață, și-apoi nimic.

Sosise și cea de a doua iscoadă, și lăncierii o aduseră în cortul regelui.

— Viu de la Amazoane, rege.

— Ai dat cu ochii de trădătorii care au fugit ?

— Fiind destul de numeroși, n-au putut ști că sînt sau nu și eu fugit, deci m-am amestecat cu ei. Avut-am însă grijă să nu rămîn prea mult în nici un loc.

— Ce sînt, ce fac aceste Amazoane și în oștirea cui se află ?

— Rege, aceste Amazoane sînt niște femei libere.
— Ce-nseamnă femei libere ?
— Trăiesc cum vor și unde vor.
— Cum adică, de vin din Tracia, vin ca la ele-acasă ?
— Da, rege, atîta vreme cît vorbim aceeași limbă, spun ele, tot Tracia ar fi și dincolo și dincoace de Istru.
— Se simte învățătura lui Dromichete !
— Nu știu ce sînt hotarele și nici n-au...
— Dar Dromichete se poate bizui pe ele într-un război mai mare ? N-ai auzit părerea lor despre aceasta ?
— Eu cred că da, căci le-am văzut călări mergînd spre Helis, unde fac troc.
— Cu cine ?
— Cu grecii.
— Spune-mi de ce-au trecut ai noștri Istrul și s-au înhăitat cu ele ?
— Rege, femeile acestea, cum să vă spun...
— Te pomenești că sînt zeițe ?
— Zeițe nu sînt rege, că-s multe. Apoi zeițele nu prea muncesc.
— Și ce muncesc ?
— Pămîntul. Au pluguri cu un corn.
— De ce cu un corn ?
— Cu-o mînă apasă cornul și plugul în pămînt, cu alta mînă caii. Prind pește-n Istru, merg la vînătoare.
— Atunci sînt niște matahale.
— Nu, rege. Din contră sînt prea frumoase și ispititoare.
— Au copii, mă ?
— Nu au.
— Bărbați ?
— Numai ai noștri.
— N-or fi venit din Lesbos ?
— Dar ce-i mai curios, poate că știți, aproape toate amazoanele și-au ars un sîn, rege.
— Și-au ars un sîn ? Și pentru ce ?
— Trăgînd cu arcul îl striveau. Din cauza aceasta unele mureau. A încercat o dată una de și l-a ars. A suferit, dar n-a murit. De-atuncea toate fac la fel.
— De ce n-au renunțat la arc.
— O Amazoană fără arc nu mai e amazoană. Își pierde libertatea.
— Au ele-o lege-a lor ?

— Nu cred. Deşi trăiesc în trib.

— E mare tribul ?

— Cîteva sute. Poate de-a lungul Istrului să numere o mie, dar nu mai mult.

— Aceasta mie-mi spune că trag cu arcul foarte bine.

— Mai bine decît noi şi, mai departe. Mai au în plus otrăvuri neiertătoare în care înmoaie vîrful de săgeţi, cînd pleacă la război.

— Ei, tocmai asta e. Cu cine se-aliază la război şi contra cui ?

— Lupta-ntre triburi, rege.

— Dar Dromichete nu unit-a triburile ?

— Aşa se spune. Dar triburi vin şi triburi pleacă.

— Şi de vom merge cu război acolo, ce crezi, vor trage-n noi cu armele ?

— Depinde cum vor înţelege. Dacă bărbaţii lor de-acum le-or ţine-n frîu, nu ne vor fi duşmani. Altfel, oricine calcă pe pămîntul lor este duşman.

— Şi dacă le-am promite noi pămînt şi dincolo de Istru, s-ar da cu noi ?

— Astea nu se dau cu nimeni, rege. Le dăm sau nu pămînt, ele tot pradă. La luptă, bărbaţii se dau înapoi din faţa lor.

— Mă, dar tu, aşa din vorbă-n vorbă nu le-ai şoptit bărbaţilor că-i... cum să spun... să aibă lîngă ei femeie cu un sîn ?

— No, no. S-ar face foc. Toţi sînt îndrăgostiţi, lulea. Mă întrebau cu ochii, cum de nu am şi eu una. Cineva dintre ei îmi şi făcuse semn pe-ascuns, că mi-a găsit o Amazoană. A trebuit să fug. Ca să fiu drept, de mai întîrziam mă fermecau drăcoaicele acelea. Rege, de le-ai vedea...

— Hi, hi, hi, chicoti regele, făcîndu-i cu ochiul lui Agathocle. Astea-s gherilele lui Dromichet.

— Rege, spuse de astădată lăncierul de la cort, vine-o iscoadă c-un prizonier.

— Să mi-i aduci îndată !

Iscoada însă venea călare lîngă prizonierul liber ce era tot călare.

— Ce, vreţi să intraţi cu caii în cortul regelui ? Daţi-vă jos ! Descălecară. Prizonierul avea un chip frumos. Plete mai lungi. Ochii albaştri şi gene negre. Obrazul fin,

Gura cărncasă și-arcuită. Bărbia cu gropiță. Și n-avea barbă. Își ziseră toți că era tînăr. Un tînăr zeu ce pribegește. Un fel de platoșă îi rotunjea umerii și îi încorseta viața rotundă ce palpita în piepți. Prizonierul nu purta itari. Și se vedeau picioarele vînjoase, însă cu rotunzimi și moliciuni. Intrară în cortul regelui uimindu-i pentru un moment pe Lysimach și Agathocle.

— Rege, spuse iscoada, cu-o palpitație în glas. Ea e o Amazoană ! Lysimach deschise ochii bine privind spre pieptul ei. O luă de-o parte pe iscoada care nu ieșise încă și-o întrebă în taină la ureche :

— De ce-ai mințit că Amazoanele își ard un sînt ?

— N-am mințit, rege.

— Nu e aceasta o Amazoană ?

— Ba da ! Însă o fi din cele tinere de tot, care nu și-au ars țîța încă.

— Ne-ncredințăm îndată.

— Rege, continuă noul venit, ea mi-e logodnică și cer îngăduirea regelui pentru căsătorie, desigur ținînd seama că ea e Amazoană.

— Ascultă ostaș, replică regele iritat, eu te-am trimis cu-o misiune. Asta e misiunea ta ?

— Rege, aș fi rămas ca ceilalți, dar am purtat credință regelui, și am venit ducînd cu mine un prizonier.

— Ostaș, vino-ți în fire ! Prizonier sau logodnică ?

— Ea e Mathea. Urma să-și ardă sînul. Am văzut pregătirea și înciudat și prins de milă nu mi-a rămas decît să o răpesc. Cînd au luat vestea că am fugit cu ea, au tras cu arcul, dar caii noștri au zburat. Îngăduie-ne, rege, să fim soți !

— Știe vorbi în tracă ?

— Da !

Regele o privi cu interes. Avea un fel de stimă și observa-n sălbăticia ei nobleți nebănuite. Nu mai credea de mult că zeii cîteodată fac minuni, pentru a crede-acum că are-n față o zeiță deghizată.

— Spune-mi, îi zise, vei renunța la arc ?

— La noi este un lucru foarte grav. Cel care părăsește arcul e părăsit de zei. Voi păstra arcul. Însă voi trage mai puțin fără să-l sprijin. Și-apoi voi mînui ca voi spada și sulița.

— Și contra cui ?

— Doar contra fiarelor. Nu contra Amazoanelor sau tracilor de-aici sau de acolo.

— Dar dacă noi ne vom lupta cu Dromichete ?

— Cînd două triburi de bărbaţi se luptă între ele, noi Amazoanele nu ne amestecăm.

— Atunci cu cine vă luptaţi ?

— Nu ne luptăm cu nimeni. Ne apărăm. Şi ne menţinem libertatea tribului.

— Dar Dromichete nu v-a cucerit şi nu v-a obligat să faceţi parte din Uniunea lui ?

— Nu. Dromichete nu a cucerit pe nimeni. Nu ne-a impus nici o alianţă. Dacă Amazoanele cred că Dromichete are dreptate, lovesc în adversarul lui. Nu o dată s-a întîmplat aceasta.

— Dar dacă Amazoanele sînt atacate, Dromichet le ajută ?

— Da.

— Şi pentru ce ? Din bunătate ?

— Din bunătate tracă !

— Mathea, aici ai fost adusă ca prizonieră. Eu nu te-ntreb ca pe-o prizonieră. Sînt curios numai să ştiu de ce sînteţi un trib doar de femei ?

— Aşa am fost de totdeauna, cum sînt de altfel şi bărbaţii, *pleistorii* care trăiesc departe de femei.

— De ce atunci aţi făcut casă cu ostaşii noştri stricîndu-ne orînduirea ?

— Aceasta-i foarte de curînd şi nu poţi şti.

— Aceasta-i tot o formă a *stratagemei* Dromichetului, îi spuse în greceşte Lysimach lui Agathocle. Şi ce să facem cu aceştia acum ?

— Îi exilăm în Lysimachia.

Regele plictisit anunţă garda să nu mai vie nimeni şi să vestească la oştire să se-odihnească pînă-n zorii zilei.

— Şi-acum să facem planul. Eu voi lua o parte din oştire, atît cît să fiu bine apărat şi voi pleca în Caliacra. Vreau să desăvîrşesc lucrările tezaurului. Iar tu, mîine vei trece Istrul.

— Ziua sîntem văzuţi.

— Atunci începem chiar din noaptea aceasta.

— Şi eu şi oastea sîntem obosiţi. Şi zic să trecem începînd de mîine seară.

— Bine. Ia seama, de-aici de unde sîntem, c-o mică deplasare către dreapta şi poţi străbate fără să te-abaţi în nici o parte direct spre Helis. După ce cucereşti capitala, îţi laşi acolo un general cu o parte din oştire, apoi mărşă-

luieşti spre vest, traversînd Geţia. Oamenii tăi vor trece prin părţile muntoase pe la mînele de aur. Vei lăsa pîlcuri peste tot, asigurînd comunicarea lor, încît în toată Geţia să fim prezenţi. Cobori apoi pe Istru pe care îl parcurgi din nou pe malul get, cam pin-aici. Vei avea grijă să-l prinzi pe Dromichet şi toată curtea lui. Vei trece tot prin sabie. Cu fiecare întîmplare mai importantă trimite cîte o ştafetă în Caliacra, apoi în Chersonesia. Eu mă prepar acolo cu Ptolemeu şi Pirus să dau o lovitură lui Demetrius. O să se sperie doar fiică-mea, dar o să-i treacă. Am să-l învăţ pe socru-meu ce e politica şi cît de tare este lancea generalului ce l-a slujit pe Machedon. Vom fi atunci şi mai puternici. Mîine ai timp destul şi pentru oaste. Să bem cîte-un absint şi-apoi să ne culcăm.

*

Nu apăruseră zorile, cînd Lysimach plecă spre Caliacra. Ostaşii care rămîneau abia simţiră ca prin vis. Dormiră duşi. Nici Agathocle nu se deşteptă. Regele nu-l trezi. Îi bîziiră muştele de dimineaţă, toţi întinzîndu-se a lene. Dar peste noapte, peste-acea noapte, cînd somnul biruia pe toţi, atunci se petrecu ceva. Paznicii puşi să însoţească exilarea Amazoanei şi iscoadei, erau găsiţi nu morţi, ci numai legaţi fedeleş. În gură-aveau ca să nu strige obielele de la opinci. Abia mai răsuflau. Cînd şi cum fugiseră cei doi îndrăgostiţi nu se ştia. Li se pierduse urma. Încotro fugiseră, era uşor de înţeles. Lăncierii care-auziseră discuţia, spuneau aproape pe şoptite :

— Era de aşteptat ca o iscoadă credincioasă şi mai ales îndrăgostită, care a fost respins de rege în rugăciunea lui. să fugă. Cine-i necredinciosul ? El, sau regele ?

— A greşit regele. Dar cînd greşeşte regele nu se cunoaşte. Aşa se zice.

— Noi ştim, regii greşesc, dar zeii nu greşesc. Ce-o zice generalul ?

Generalului i se raportă scurt, dar Agathocle tăcu. Întreaga zi trecu în pregătiri febrile. Generalul convocase comandanţii. Făcuse, cum s-ar zice un Consiliu. Toţi îl încredinţară că vor urma îndeaproape poruncile. Insistară mai ales asupra trecerii Istrului. Bărcile monoxile fiind foarte strîmte prezentau mari pericole, mai ales pentru animale. Se înţeleseră în a le folosi de-a curmezişul. Făcuseră o so-

coteală și-ajunseră la rezultate îngrijorătoare. Bărcile pregătite pentru pod nu ajungeau. Se dădu ordin să se taie pădurea din apropiere. În disperare, oamenii au tăbărît peste pădure și au tăiat-o. Unii curățau trunchiul. Alții scobeau. Uneori se renunța la scobit. Se spinteca în două. Se făcu astfel stive mari de plute. Ascuțiră pilonii cei mari care erau bătuți în solul prundului. Curînd podul era făcut și ancorat. Teatrul acesta plăcea, văzut de sus și într-o totală indiferență.

Iscoadele care se înapoiară în timpul zilei nu aduceau nimic deosebit. Dar generalul avea neliniștile lui, cînd se gîndea la fuga celor doi. Instinctul conservării îi semnala pericolul, dar tot instinctul conservării îl acoperea în ceață. Trecuse cu buretele peste această întîmplare. Față de uriașa mașină pusă în mișcare, și ale cărei roade se vedeau, cazul atît de neînsemnat, dar care se lățise totuși în rîndurile oștirii, rămînea mic, o buturugă lîngă un car mare.

Se lăsă seara. Oștirile se profilau după coline, după perdeaua de păduri și ajungeau la Istru cu toată încărcătura podului. Bătură-ntîi pilonii. Legară pe uscat un șir enorm de bărci pe care le traseră cu caii în apă. Aduseră și bărci cu rame ce sprijineau podul. Trecură dincolo unii din ei. Bătură și acolo piloni. Apoi veniră rînd pe rînd ostașii, legînd barcă de barcă, plută de plută, pînă ce-ajunseră dincolo. Sosi în probă generalul. Dădu și sfaturi cum să se treacă armăsarii, cărora li se pusese ochelari de pîslă. Nainte sta ostașul ținînd căpăstrul strîns, așa încît să pipăie cu mîinile fruntea și ochii animalului. Avură grijă ca înainte să hrănească armăsarii și să-i adape. Calul care sărea sau se rostogolea în apă, trebuia urmat în valurile Istrului de călăreț. Dar între animal și om se stabilea instinctul vieții. Și călărețul trebuia să ducă armăsarul la celălalt mal. Începu trecerea. Primul trecu generalul cu calul său alb, care-l urmă îndeaproape cuminte și inteligent. Veni înapoi cu o barcă. Oștirea era stimulată de gestul generalului. Cel mai adesea caii călcau chiar unde trebuie în bărci. Aveau un simț al echilibrului, cum numai pasărea îl are. Citeodată se întîmpla să se împiedice ostașul, dar agățat de gîtul calului nu se rostogolea în apă. Erau și armăsari care se-opreau în drum, exact pe firul apei, ca prinși de o nălucă. Ceilalți din urmă strigau, amenințau și aruncau dacă aveau cu ce. Așa se întîmplă că unul scos

din fire își luă pumnalul de la brîu și-l aruncă în crupa calului oprit, care sări atunci în apă mișcînd tot podul și-amenințînd căderea altora. Bărcile de ajutor veniră iute reîncordînd otgoanele plesnite. Simțiră asprimea apei ce se răcise mult în ultimele săptămîni. Cînd îi plesnea în față valurile și le intra pe sub cămăși, de frig își subțiau burțile și nu mai respirau. Îi învățase cineva. Cînd se uitară bine văzură că nu trecuse decît puțină oaste și luna suise mult pe cer. Cîțiva ostași la îmbarcare spuneau întruna cele trei reguli : 1. Dați calului blîndețe. 2. Pășiți pe punctul echilibrului. 3. Grăbiți-vă încet. Cel de a patrulea sfat, prin care se înțelegea că trebuie să îți urmezi oriunde calul, cum te urmează el, nu se rostea. Oastea-l știa din timpul zilei. Erau și nu puține cazuri cînd călăreț și cal cădeau ca somnambulii în apă. Cel mai adesea, aceștia se înecau. Cel care nu urma pe armăsar, era dat gărzii spre a fi judecat. De aceea accidentele erau spectaculoase. Omul punea în lucru întreg instinctul său. Sărea în apă lîngă cal. De nu știa să înoate, era pierdut. Sau trebuia să sară direct pe cal, și animalul se ducea adesea direct la fund. Dacă înota, el trebuia să vină lîngă cal și să-l îmbărbăteze și-apoi să îl încalece și să-l conducă repede la țărm. Și o făceau aceasta cei care se născuseră la Istru, și care-aveau caii învățați cu apa. Aceștia, cel mai adesea, treceau podul fără-a cădea. Veneau în ajutor și bărcile. Dar cum putea salva o barcă animalul ? Caii de nu erau loviți, chiar dacă se-afundau, mai reușeau să iasă de nu erau pe firul apei, dar oamenii mai greu.

Luna începuse să coboare. O nerăbdare și-o teamă neobișnuite măcinau nervii celor care așteptau să treacă. Stăteau lipiți de animale. Și-aceasta cînd erau gata să ajungă în pîlcurile cu calul prins de frîu silindu-l să păşească egal cu el. Și cînd, în fine, puneau copitele pe pod, caii dădeau de necrezut, un mic nechez, distrînd pe oameni. Era un semn că animalul înțelegea.

Timpul... timpul... Se uitau toți la lună ca lunaticii. Știau că după ce apune luna, mai trece doar puțin și-ncep cocoșii să vestească dimineața. Unul dintre ostași venise chiar cu un cocoș.

— Foarte bine, foarte bine, zise generalul. Și vă ordon să vă grăbiți.

Apoi trecu din nou pe pod c-un cal ce nu era al lui. Cei ce rămaseră erau întîi încurajați de repetata trecere a

generalului, dar pentru că erau la urmă aveau un sentiment de părăsire. Cînd luna le părea că pică în abisuri, se mai vedeau atîtea umbre. Luntrea cea mare a lui Charon nu reușise-a trece în Hades, pe cei care veniseră. Din spate, pe furiș veneau alte armate. Frica, și-apoi deruta că vine-o oaste-a geților din spate, paralizâ o clipă trecerea. Erau convoaie ce trebuiau să țină apărarea podului. Unii dintre ei puteau trece pe timp de zi dincolo. O parte rămînea pe malul drept al Istrului. Era un întuneric beznă. Oamenii pipăiau podul. Bezna aceasta se sparse însă undeva departe. Prin porii nopții se furișa o ceață albăstruie ce clipocea a zori de zi. Atunci se auzi bătînd din aripi — un cocoș. Cîntecul lui înviorâ pentru că cel ce-avea cocoșul era și ultimul. Însă cocoșul acela avea o soartă tristă. Ostașii care așteptau dincolo făcuseră-n mal o groapă-adîncă. Adîncă de un metru. Luară cocoșul și se-ndreptară acolo. Unii au priceput de ce. Iar alții nu. Și cum ajunseră băgară repede cocoșu-n groapă. Se auzea cîntatul lui de sub pămînt.

— Ce faceți, mă, cu el ? De ce îl chinuiți ? Scoateți-l de acolo !

— Nu mai putem. E groapa prea adîncă.

— Săpați în lături, ca să puteți coborî.

— Vezi-ți, mă, de treabă. Nu strica obiceiul. Fă-te că n-ai văzut. Și-l luară alții prins și-l duseră-nainte. Cei care au rămas își scoaseră lopețile și îngropară viu cocoșul. Cînd soarele-apăru, putu rosti :

— Măi, ăla, tu nu știi că pînă nu răsare soarele nu trebuie să pomenești ce se întîmplă cu cocoșul ? Vrei să mă-ngroape pe mine sau pe tine de viu ? Iată, dacă nu știi, îți spun acum. Cocoșul acesta sub pămînt păzește podul nostru pe care ne-om întoarce. Tu n-ai știut că orice pod cere o jertfă ? Fie și un cocoș.

— Dincolo, au îngropat ceva ?

— Nu, cred că au uitat.

— Dac-au uitat, acum nu se mai poate. Credința spune că trebuie cîte o jertfă de-o parte și de alta. Lipsește-acolo. Înseamnă că vom ajunge aici și că vom trece, o parte vii, o parte morți.

— Ce-nseamnă-aceasta, o parte vii, o parte morți ?

— Poate să-nsemne luptă mare. Mulți morți ce-i luăm cu noi. Sau, cum n-am vrea, înfrîngere. Scăpăm numai cu viața. Ducem dincolo, o parte din ființa noastră.

— Și-aceasta pentru că n-am jertfit cocoșul și acolo ?

— Eu știu ? ! Mai repede aș spune că-i un semn. Ce trebuie să fie, va fi. Semnele lui s-arată. Să mergem. S-aude cornul. Începe ocuparea Geției... Se fac falangele. Dar după cît se vede n-avem cu cine să ne batem. Părerea mea-i că Geția aceasta e pustie.

Marele marș spre Helis începuse. Departe, o pulbere-albicioasă se tot vedea cum se ridică.

— Acolo-s călărețiii noștri. De se-ntîlneau cu geții veneau ștafetele ca să ne spună. Deci, înainte fraților !

Oastea lui Agathocle era alcătuită numai de cavalerie. În dimineața de toamnă, această cavalerie, după o noapte nedormită, era destul de animată. Curentul Istrului, aerul pădurilor și bucuria izbînzii care le surîdeau, făceau din ei, e-adevărat, înainte de vreme, un fel de eroi. Mersul spre Helis, pornind de la Istru, trebuia să se termine în ziua aceea. Ostașii grăbeau pasul, nerăbdători de bucuria ce le era promisă și care le umplea sufletul de speranță. Unii dintre ei strigau : Victorie... Victorie... Helis. Și nimeni nu se îndoia de victorie... Undeva departe, apăru însă în stepa uscată, a cărei iarbă n-o mîncau caii, ceva. Puseră mîinile la ochi, spre a distinge bine. Este oaste, își ziceau unii. Priviți de unde și pînă unde vine. Întrece oastea noastră. Au armăsari negri. Ce facem ? Se întrebară. Nu ne oprim ? Iscoadele aduseră însă vestea că-n fața lor e o pădure. Înaintară totuși mai departe cu îndoială, dar înaintară. Oastea care-o văzuse ei era într-adevăr pădure, ce începea să-și piardă frunza ridicînd negrul tulpinelor și al coroanelor. E bine că-i pădure, spuneau unii, dar ce ascunde pădurea de acolo ?

Iscoadele intrară în pădure, lăsînd caii departe. Trimiteau vești prin ștafete că nu au observat nimic. Ajunseră deci în lăstărișul din care se zărea dincolo. Pădurea era mai mult o perdea sădită a împiedica vîntul de nord, care troienea cu zăpezi drumul la Istru. Trecuseră așadar de ea. Se vedeau dealuri, dar dincolo-n văi nu știau ce-i așteaptă. Dromichete trimise două armate cu ocolișuri departe. Una în stînga și alta în dreapta. Iscoadele lor cocoțate în arbori înalți le-anunțau trecerea generalului dincolo de liziera pădurii. Odată trecuți, se năpusteau în dosul pădurii pe care-o prindeau ca-ntr-o cupă. Parte din ei se cățărau în copaci. Parte, zăreau pe la margini. Apoi așteptau. Alte

două oștiri se întindeau dintr-un punct ce era aproape de Helis, desenînd în spatele dealurilor un unghi larg deschis de armate străine. Cînd iscoadele suiră pe deal și văzură unghiul deschis, coborîră nebune de fugă. Dar unghiul acela urmă drumul iscoadelor. Coloana care suia drumul spre Helis trebuia să intre în unghiul de moarte al geților, ori... în urmă să fugă. În unghiul acela Agathocle surprins, comandă o retragere în pădurea din spate. Oștirea intră disperată acolo. Însă de sus se pomeniră că sar lîngă ei scoțîndu-i din șa, geții. Ridicară spre vîrfuri de arbori înaltele suliți, dar geții loveau cu topoarele. De-o parte și alta-a pădurii strîngeau în cercuri voinice oștile getice. Pătrundeau în pădure. Măcelul era mare. Agathocle încerca cu oamenii săi să spargă cercul de foc și să fugă spre Istru. Călărețîi și caii alergau în derută. Prinși în cîrlige din arbori, se prăbușeau sub copitele cailor. Singura falangă care rămase apăra generalul. Dar în jurul lui mureau toți rînd pe rînd. Un cîrd neînfricat care striga în vîltorile luptei Zalmoxis — Dromichete — Zalmoxis înconjură generalul. Se-auzea apoi : „S-a predat generalul". Se predau toți. Scăpară cei dinafara pădurii, care ridicau pulberea albă a stepei fugind către Istru. Din blestemata pădure geții scoteau mulțime de oameni și cai îndreptînd convoaie sinistre de-armate spre Helis. O oaste în care se-afla Dromichete fugărea pîlcuri de traci. Unii din ei ajunseseră să treacă pe pod, alții nemaiavînd vreme, intrară cu caii în apă. Unele cete îi ajunseră-n Istru împingîndu-le caii din urmă cu suliți și zvîrlindu-le săgeți otrăvite în spate. Podul rămase. Altă coloană de geți veni spre pod și trecu dincolo. Cucerîră cetăți, și se-ntoarseră. Dromichete orîndui armate la Istru pe ambele părți. Podul era încă păstrat sub pază severă. Geții se strînseră, arseră morții și porniră apoi străjuind mulțimea falangelor. Convoaie de care duceau armele. Suliți, lance, scuturi, arce, săgeți și deasupra lor steagul cel mare al tracilor. Fiecare călăreț get avea în stînga și-n dreapta cîte un cal trac legat de căpestre și-ncercuiau hergheliile trace mînîndu-le către Helis. Prizonierii legați doar la mîini în devălmășie, mergeau împinși de la spate de năvala de cai. Singur pe cal era Agathocle purtînd sfîșiata mantie din luptă, pătată de sînge. Drumul spre Helis era încă lung și uscat. Soarele toamnei era fierbinte ca vara. Pe unde treceau se vedeau vii cu strugurii negri-aburiți. Fructele coapte zemoase.

Fîntîni depărtate cu cumpăna-n sus păreau niște berze bizare. Ostașilor le era sete, dar marșul spre Helis era neîntrerupt. Ștafete alergau încolo și-ncoace. Aluneca soarele încet spre apus, căzîndu-le-n spate. Din față sosea o briză subțire. Prizonieri și ostași o sorbeau ca pe apă și mergeau înainte spre orașul visatei victorii, unii cu lacrimi în ochi. Cînd însă orice nădejde se șterse, ceva se vedea în zarea albită a stepei. Din piepți izbucni cu chiot nebun, rupt parcă din rărunchii pămîntului. Ce era ? Se vedea Helis. Ostașii începură să cînte, cîntec de marșuri și sublimă victorie. Prizonierii puseră capul în piept și frunțile lor împungeau aerul năclăit de deasupra. Helisul se ridica parcă mai alb decît ceața albie a stepei. Tuturor le părea c-a pogorît pămîntul cu ei, și că Helis a rămas pe un munte înalt. Se-apropiau și lumea le ieșea înainte cu flori.

Începeau drumuri frumoase mărginite cu tei și salcîm. Helisul tot se îngrămădea înaintea victorioasei oștiri, care aducea prada în arme și cai. Ulițele se deschideau întîi largi. Un huiet enorm, de muget de oameni, spintecat de nechezuri, înfricoșa lumea. Și totuși aceasta se grămădea în picioarele cailor strigînd cu putere :

— Ura ! Ura ! Trăiască tarabostele — rege !

Dromichet ! Dromichet ! Dromichet !

Florile erau aruncate în sus și cădeau peste oameni. Caii din urmă aplecau boturile, alegînd floarea din praf. Se auzea apoi :

— Dromichet și Zalmoxis. Zalmoxis — Dromichet — Zalmoxis !

Nu departe se vedea elețeul. Caii simțiră și-și îndreptară privirile-acolo, nechezînd. Dromichete trimise o gardă, care desfăcu centura de pază-a ostașilor. Caii năvăliră spre apă. Gărzile îi mînară apoi la pășune. Veneau acum să se-adape, armata de oameni și prizonierii legați. Se așezară pe burtă și beau apa cu gura, cu ochii, cu fruntea, cu nasul. Se răsuceau apoi stînd cu ochii spre cer, întrebîndu-se : „Nu este oare aceasta blestemul zeiesc ? Ce căutau cu război peste frații de-aici. Iată acuma pedeapsa. Și zeii vor veni la capăt de cer să ne rîdă în față."

Lumea făcea loc tarabostelui — rege și generalului trac. Trecură-nsoțiți de o gardă, pe-alei în care înfloreau trandafirii. Caii se-opriră în fața intrării palatului. Descălecară cu toții. Un arcaș ceru generalului pelerina cea ruptă, punîndu-i pe umăr o pelerină curată și nouă. Intrară.

— Bine-ai sosit, general Agathocle ! se adresă Dromichet. Te vom primi azi ca pe-un frate, nu ca învins. Un frate din marea familie-a tracilor.

— Te felicit, Dromichet — rege ! Cerul ţi-a obţinut o frumoasă victorie. Victoria aceasta a ta n-o voi uita niciodată. Tracii din sud împreună cu mine au învăţat acum de la tine ce înseamnă o luptă. Au învăţat *stratagema.* Păcat că n-am putut prinde învăţătura *gherilei.*

— Lupta aceasta a depins de-o gherilă, care la rîndu-i a-nvăţat stratagema ! Replică regele.

— Aaa ! Exclamă Agathocle, lovindu-şi fruntea cu palma. Îmi amintesc, Amazoana.

2.
KALOKAGATHON

Cînd s-au găsit grajduri și pășune pentru toți caii, și cînd prizonierilor li s-a dat de muncă, Dromichete împreună cu Consiliul Obștii și al Armatei au hotărît ca fiecare ostaș participant la lupta împotriva lui Agathocle să primească cîte un cal și armele prizonierilor sau morților. Din armăsarii care mai rămăseseră, aceeași lege încredința familiilor fără animale. Toți cu condiția de a răspunde în caz de rechiziție în timpuri de războaie. Oștirea se mai înzestrase și cu un pod de vase peste Istru. Prizonierii erau puși să lucreze la marile întăriturl strategice, inițiate de Consiliu, și care mai întîi se ridicau în jurul Capitalei. Cei ce voiră a fugi din prizonierat și prinși, erau trimiși la minele de aur din munți.

O altă lege prevedea răscumpărarea prizonierilor. Schimbul se făcea la podul de vase, sub supravegherea ostașilor. Se treceau vitele, caii, aurul sau oleiul de măsline la jumătatea podului. Acolo, prizonierul era dat sub supravegherea rudelor. Răscumpărarea aceasta era un fel de troc, pe care oamenii-l numeau tîrgul prizonierilor. Este de înțeles că din răscumpărarea lor cîștiga obștea învingătoare getă, și pierdea nu comunalitatea tracă, ci rudele care răscumpărau.

Prizonierul cel mare ducea o viață de taraboste. Avea toate libertățile, afară de repatriere. Cum însă Geto-Dacia era tot tracă, el se simțea ca și acasă. Își adusese soția din Epir, care n-avea regim de prizonierat. Palatul regelui îi se păstra mereu deschis. Mergeau la vînătoare împreună. Voia pînă la urmă, să schimbe viața sa de general cu alta. Nu încerca la început să-și definească drumul nou. Știa că trebuie să asimileze ceea ce e știința egiptenilor, filozofia sacră a inzilor, strălucitoarea influență elenistică.

Dar simțul său îi semnala că nu-i de-ajuns. I se cerea încă ceva, și-acel ceva nu i se arăta. Trăia din ce în ce o criză pe care socratian și-o explica prin insuficienta cunoaștere de sine. Își zicea singur, cînd medita privind spre brațele cu care Istrul se despletea, pîn-să ajungă în Ocean, căci Pontus Euxin era gîndit întocmai ca ocean, că trebuie să ceară tarabostelui să-i dea de lucru. Îi spuse chiar odată că-ntors în Tracia va trebui ca să plătească cu turme, aur această lungă ospeție.

— Nu e nevoie, Generale, îi replica Dromichete. Prezența ta aici e mult mai mult decît oricare ospeție.

In fond, generalul nu se simțea nici în exil și nici prizonier. Adesea chiar gîndea că-ntors acasă va fi judecat de-acel dezastru și condamnat la moarte. Vedea atunci în Dromichet un fel de protector, o încarnare omenească a unui zeu ce-l ține cu discreție în grija sa. Și nu trăia în izolare. Lua parte la marile serbări și se plimba pe ulița palatului purtîndu-și mantia de general. Străinii, care ancorau în port corăbii, se întrebau, cine e nobilul. Iar lumea răspundea, e marele general Agathocle, fiul regelui Lysimach al Traciei, care a fost generalul lui Alexandru Machedon. Plină de respect, lumea se apleca în semn de salut văzîndu-l. Împrumutase salutul roman, ridicînd mîna sus. Geții îi cunoșteau toată istoria generalului. Ce voia Dromichet, se întreba generalul, de nu dă un decret de eliberare a lui? Atît de puternice erau legile lor? Sau urmărea tarabostele cu strategia sa neîntrecută un scop? Întrebări erau multe, răspunsurile puține. Era de vină, cu siguranță, bătrînul Lysimach, care îl hărțuia la granițe pe tarabostc. Putea să înțeleagă că se dau lupte dese doar din mișcarea oamenilor. Împuținarea bărbaților, bocetul femeilor pentru cei morți sau strigătele de răzbunare împotriva lui Lysimach. Astfel, trecea o dată gînditor pe lîngă marele tumul al Helis-ului. Pe un mormînt proaspăt deschis în care se-ngropase urne, femeile plîngeau. Bărbații își așezară mîna stîngă pe inimă și dreapta o ridicau spre cer. Auzi invocîndu-se Zalmoxis și proferîndu-se blesteme asupra tracilor lui Lysimach. De-atunci a ocolit tumulul, cu sufletul îndurerat.

Trecuse ani în nobilul exil al geților, care-i servise ca o întregire a sa, pe care generalul de-altă dată poate n-ar fi realizat-o niciodată. Rotundul acesta sufletesc pe care-l reușise avea însă un punct deschis, care putea etern ră-

mîne-așa. Neîntregire. Schilodire sufletească. Chinuit, întîrzia scrile într-un așa sfădos colocviu cu sine însuși și adormea zdrobit. Toată această osteneală era pusă a doua zi pe seama faptului că e prizonier. Toate puteau să i se pară năluci, dar numai prizonieratul, nu. El era singura realitate. În fond, de n-ar fi fost numit așa, toată această zbatere a lui s-ar fi schimbat ? Alexandru Machedon tăiase nodul gordian. Era un act de forță. O lichidare a unei datorii. O rupere de nori. O geneză sau un apocalips, doar printr-un gest. Și care ar putea să fie acest gest pentr-un prizonier ? Doar evadarea lui. Păru pentr-un moment că a găsit soluția vieții sale. Se înșelase însă. Nu pentru faptul că ar putea să evadeze. Întîi și-ntîi că nu era în închisoare. El putea merge în nord la daci și o va face, își zicea, pînă acolo unde ține țara hyperboreilor. Putea trece spre sciți. Adesea mergea în coloniile grecești. Un general avea însă onoare. Pierduse bătălia. De-ar fi pierdut și-onoarea, ce-i mai putea rămîne ? Dacă nu fuga, atunci suprema înrădăcinare aici. Poate c-aceasta era ideea salvatoare. Practic, ce-i trebuia să o desăvîrșească ? Un fel de a se naște din nou, parcurgînd toate vîrstele sale și-ale lumii în care s-a născut. Sau... apropiindu-și-le în suflet. Această apropiere în suflet, cum ar putea-o face ? Cum ? Trăindu-le închipuirea ! Își răspundea în monologul său. Era la mijloc tot Socrate, care îl rechema în sine spre a cunoaște lumea. Va trebui să îi cunosc pe geți, barbari așa cum sînt. Oare față de greci, macedonenii, adică tracii sudici, nu sînt barbari ? Oare filozofia, artele, comerțul, navigația, alcătuirea de cetăți sînt ele totul ? De ce acuma însuși hellenismul e o etapă a istoriei încheiată în istorie ? Nu e un semn aceasta că barbaria de care ei vorbesc e numai platoșa mîndriei ? Sînt oare geto-dacii barbari ? Ideea nemuririi nu a avut-o nimeni. Nici egiptenii, care atît de tematori au fost în confruntarea lor cu moartea, încît și-au prelungit o viață de piramide faraonice. Cît de curați în suflet sînt geto-dacii aceștia ! Cu timpul însă, lumea va-ntoarce cuvintele pe dos și va avea dreptate. Cînd lumea se va sufoca de arte, filozofie și știință, de navigație și de comerț, se va întoarce către sine, să-și regăsească sufletul barbar. Tracii de sud parcurg epigonatul grecesc. Și își vor plînge destinul de-a nu putea ajunge niciodată pe greci și mai ales voind aceasta, de-aș fi pierdut și sufletul barbar, din care-odată ar fi putut să

nască un oleandru sfînt. Dar geto-dacii au simțit aceasta. Ei numai, rămas-au ei în suflet. Noi ne-am corcit sămînța, și-așa o să rămînem pînă om dispărea. Eu ? Eu ca macedonean întors în spațiul getic ca spre obîrșii sînt doar o ghindă purtată de furtună lîngă pădurea de stejari.

Și Agathocle își repeta aceste gînduri pe care le prinsese printre năluci, ca-n vise. I se părea acum că toate rosturile lumii trec prin el. El însuși rostuind o lume.

Era o noapte getică cu cerul de pe care stelele puzderii alunecau în stepă. Visa pămîntul. Și adormi privindu-le, cu fruntea în pervaz.

Și se făcea că el, Agathocle, se află rătăcit în marea stepă getă. Era atunci ca și-n momentul în care adormise. Privea în sus s-apuce stelele care planau ușor. Dar cînd privi în jos cerul era sub tălpi și stelele mari licurici se așezau pe prunduri albăstrii cu pete de nisip. Și licuricii-aceștia aveau cîntecul lor. Trecea pe lîngă steaua-i licurici. Se așeza alături lung cu capul sprijinit în mînă pe un nisip ce devenea o pulbere de nor și asculta din cîntecul acelei stele. I se părea frumos, atîta de frumos că-l întrista și-l făcea fericit deodată. Și își zicea în sine : Aceasta nu e steaua mea. Și ascultă mai multe stele. Toate aveau ceva zeiesc. O vrajă sfîntă care îi deschidea în suflet fîntîni din care izvora o sete de eternitate mereu ce-l adăpa cu cîntece, lumină și speranță. De ce nu ești tu steaua mea, se auzea spunîndu-i. De ce nu ești tu zeul meu, cîntau singurătățile din stele.

Și se făcea că drumul acesta printre stele ajunge la răspîntii. În jur vedea doar drumuri de lumină.

— Voinice, ești pe-o stea, îi răsună în suflet. Privește într-acolo de unde ai venit.

Privi.

— Ce vezi ?

— Văd zei.

— Văzutu-i-ai vreodată ? Poți să îi recunoști ?

— Nu i-am văzut. Dar gîndul încearcă să îi recunoască.

— Acela-i Ares, pe care tu îl vezi. Îți caută copilăria și adolescența.

— Și pentru ce ?

— Dovezi că l-ai servit.

— Vrea să mă judece ?

— Nu ! Să te susțină.

— În fața cui ?
— În fața sorții.
— De ce ? Sînt luat ca dezertor ?
— Nu !
— Atunci, ca un învins.
— Învinșii care mor luptînd sînt pentru el eroi.
— Eu însă n-am murit.
— De cîtva timp mă cauți. Și iată m-ai găsit. Te-ntreb acum încotro mergem. Mai stăm aici pe loc. În stepa cerului, printre lumini și licurici. În stelele pe lîngă care ai trecut, ce zici ai putea sta ?
— Nu. Sînt mici, pot să le țin în palmă.
— Voinice, eu sufăr suferința ta. Sînt o stea mare scoasă din carul meu, nu pentru că am fost rebelă, ci pentru că așa-i destinul meu.
— Și voi aveți destine ?
— Asemeni vouă.
— Și ce destin îți vezi tu singură ?
— Aici, printre atîtea stele mici, o pulbere, e doar o stea mai mare, cu un destin de sfînt. Lumina ei e orbitoare. Tu să n-ai grijă. Ea va rămîne. Eu voi pleca acolo de unde am venit. Mult mai tîrziu m-aș stinge, dac-aș rămîne-aici.
— De ce nu stai aici ?
— Vezi steaua-aceea mare de care îți vorbeam ? Întinde mîna spre ea, cîteva clipe.

Și-ntinse mîna. Îl dogorea plăcut, și îi lăsa pe mînecă și pe degete funingini albe. Întinse și cealaltă mînă. Steaua clipea. Strînse în pumni lumina care juca precum un diamant lichid. Și se spălă pe față. Picurii ce picau îi prindea iar în mînă, erau la fel curați. Și-i strecură cu grijă-n sîn.

— Acuma este de tot frumos. Și ca și steaua ceea mare dorești și tu să dai lumină. Funingini albe și diamant lichid. Aceasta-i legea noastră. Ai înțeles de ce vreau să mă duc acolo, de unde am plecat ? Menirea noastră e să dăm din tot ce luăm lumină.

— Spune-mi dar sfîntă stea, iertîndu-mi curiozitatea, ce este stingerea la voi ?

— E o dovadă-a nemuririi.

— Stingîndu-te, dacă te caut, eu unde te-aș putea găsi ?

— Fă semnul acesta, zise. Și-atunci lumina stelei se făcu un arc din care se desprinse o săgeată ce se opri voinicului în inimă.

— Ah, unde-i steaua mea ? Plîngea voinicul căzut în stepa tracă și prins de un vîrtej de foc.

Din plînsul acesta se trezi cu luna drept în față.

Își gîndi visul, dar nu-nțelese mai nimic. Parcă trăise o altă viață străină de a lui. Privi cerul cu stelele îndepărtate. Voi să și le-apropie ca-n jocul de copii. Dar stelele îi rămîneau departe.

*

O femeie nu înaltă și nu scundă, care să fi avut vreo douăzeci și cinci de ani, îmbrăcată într-o fotă neagră și garnisită cu fir de aur și într-o bluză de borangic subțire cu migăloase flori cusute în chenar, părea în portul ei simplu și frumos, care-i punea în relief zvelțețea, un fel de amazoană. Purta opincuțe, și ele, pe jumătate aurite. Mersul îi era legănat, deși pasul avea o călcătură sfiită. Străjerii care treceau de colo pînă colo în apropierea palatului lui Dromichet, o priviră ca pe-o sălbăticiune, nu fără a ascunde zîmbetul lor de admirație. Mai îndrăzneți, unii, descopereau ovalul feții, linia arcuită a ochilor, fruntea boltită ușor luminată sub băsmăluța căzută pe spate și obraji rumeniți de soare adunați în gropițe adînci. Nostalgic le cădea privirea ades pe robusțețea delicată a sînilor ce tremurau sub borangicul subțire al iiei, înfrățind vîrstele primei copilării cu vîrsta adolescenței, nu de mult depășită.

Femeia aceea mergea, cum ar merge acasă, către intrarea palatului, fără-a privi în stînga sau dreapta, dusă năvalnic de-un gînd, pînă ce-n drumul ei străjerii încrucișară sulițele. Atunci păru a se trezi ca dintr-un vis.

— Nu-i voie ! se rostiră aspru străjerii.

— Eu sînt nevasta lui Seut, și-am fost chemată de tarabostele-rege.

Sulițele coborîră și-i se făcu îndată loc. Un alt străjer o însoți către interioarele palatului. Văzu întîi o sală mare, unde piciorul ei se îngropa în lîna groasă-a scoarțelor țesute în mulțime de culori. Putea zări, în lucrătura pe care ea păși, un soare, o mare, și Istrul chiar. Era acolo locul unde se născuse. Și viața aceasta îi plăcea. Pereții

aveau mai multe porturi de drapele și de torțe turnate într-un bronz cu margini aurite. Și lîngă-acestea, mult alungite capete de lup care soseau din vremuri și locuri depărtate încremeniseră într-un simbol. Torțele erau neîncepute, și fumul lor, dac-ar fi ars, nu ar fi afumat, gîndea femeia. Tavanul era din lemn prins pe mai multe grinzi cu grijă încrustate, trecute mai întîi prin foc, brunate. Pereții erau acoperiți cu arme. Suliți încrucișate, halebarde, scuturi cu măiestrie ferecate. Uncle aveau sclipiri adînci ce tăinuiau un fel de amintire-a morții, primind în scrijelirea argintului lovit adînci și dureroase răni. Nu era scut fără să poarte această amintire. Veneau în ordine arcele mici și mari, topoarele. Privind spre arce, nevasta lui Seut își amintea, că soțul ei lucra în fiecare zi unul sau două. Alegea lemnul, îi încerca noblețea de a se arcui și de a reveni la loc. Uscarea, fierberea, căci le da răsucirea în apa clocotindă. Își amintea și de săgețile cu vîrf turnat în plumb, care mergeau la țintă prin coama vîntului zbîrlit. Și în acel șopron, unde ședea grămada de arce și săgeți nu mai păsise geta de cînd Seut nu mai venise-acasă. Și-odată gîndul ei ajuns aici se întîlnea cu-al tarabostelui, care atunci întîmplător deschise ușa. O privi fără a-și aminti, cine-i și ce vrea, însă avea văzînd-o un sentiment de admirație pentru femeia tracă în simplitatea farmecelor ei. Se retrase către o masă a lui, lîngă fereastră, de unde se vedea în depărtare fîșia luminoasă-a Istrului. Femeia stătea intimidată lîngă ușă. Cînd tarabostele-o privi din nou descoperi pe fața ei un zîmbet pe care cu vinovăție-l ascundea. Și zîmbetul acela revenea prins în lumini mai multe pînă ce ochii-i căpătau sclipiri ca ale stelelor. Și se credea ca-n fața unui zeu pe care l-a gîndit, văzîndu-l însă doar acum. Dar pentru că zeul tăcea, îndrăzni ea :

— Să fie cu iertare, mărite rege ! Eu sînt nevasta lui Seut.

— A, da ! exclamă Dromichet. Era să nu te mai cunosc, căci mă gîndeam că semeni nu cu dumneata, ci cu un chip al getei, așa cum aș dori să-l știe toată lumea în viitorul depărtat.

Femeia nu pricepu îndată, dar cum era isteață desluși vorba regelui și se îmbujoră. Văzînd-o încurcată, Dromichet îi făcu semn să stea.

— Ia spune-mi, ce este cu Seut ?

— A trecut timp, rege, o jumătate de an. Seut n-a mai venit. Şi regele văzu în ochii ei două mari diamante ce se topiră-n lacrimi.

— Străjerii, îmi amintesc, mi-au spus c-a fost surprins de sciţi pe cînd era cu bărcile la pescuitul de morun, aproape de vărsarea Istrului în Pont. Sciţii veneau la pradă. Pescarii cu care se afla acolo, unii-au picat în Istru. Mulţi au putut să fugă. Seut a fost luat. N-am vrut să-ţi spun. Noi am trimis la sciţi imediat după aceea soli iscusiţi cu daruri să-i caute-n Bugeag, dar nu s-au mai întors. Din stepa aceea unde se varsă Dnistr în Pont şi dincolo de ea, întotdeauna tracii noştri nu s-au mai întors.

Şi Dromichet se ridică, mergînd prin încăperea lui, neliniştit, şi se opri tăcut privind spre Istru, ca într-o rugăciune pe care numai el o auzea.

Femeia se ridică să plece, dar Dromichet îi făcu semn din nou să stea.

— Tu ce crezi, geto, Seut se va întoarce ?

— Da, taraboste-rege ! Se va întoarce, spuse femeia cu un temei al sufletului ce îi plăcu lui Dromichet. Se va întoarce. Zeii îmi spun în gînd, şi-şi ridică spre-un cer închipuit pe jumătate braţele pe care-alunecau subţirele mîneci de borangic.

— Atunci să aşteptăm. Zeii ne răsplătesc întotdeauna aşteptările. Am poruncit să primeşti din bunul obştei, tot ceea ce Seut ar fi primit ca cel mai bun arcaş al oastei mele.

— Mulţumesc, taraboste-rege. Şi ridicîndu-se să plece, făcu doi paşi, apoi se-opri ca sub puterea unui trăsnet.

— Rege, ţipă ea, aceasta e un semn că a murit Seut ? hohoti ea în plîns.

Lui Dromichet i se umeziră ochii.

— Nu, nicidecum ! îi spuse cu blîndeţe. Eu nu ascund niciodată moartea. Şi dacă ar fi murit Seut, eu ţi-aş fi spus-o cu bucuria de a fi fost un mesager al nostru către Zalmoxis. Nu. Crede mai departe în soarta lui !

Femeia deschise ochii mari voind parc-a cuprinde-n ei pe zeul de alături a cărui umbră se proiecta pînă în malul depărtat al Istrului. Apoi ieşi.

În ziua aceea Seut, primul arcaş al regelui, aşteptase răsăritul soarelui lîngă Istru, cu încă un pîlc mic de pes-

cari și arcași. Cînd prima rază miji, gustară din apa cea sfîntă și primiră în ochi lumina lui Phoebus Apollo. Cu bucurie traseră bărcile-n apă. Încărcară năvoadele, topoarele, scuturile, arcele. Un alt grup plecă de-a lungul gurilor Istrului călări să-i întîmpine cu căruțe pregătite pentru drumul napoi.

Istrul curgea liniștit primind pe coamele lui trandafirul solar. Plecară. Seut, primul arcaș, încercă atunci simțămîntul uitat al acelui copil de-altădată, cu inima strînsă de teama plecării. Valurile duceau umbre cu ele care dispăreau în lumina solară. Luă un pumn din apa cea sfîntă și-și lustră fruntea. Simțea cum lumina pătrunde prin ferestre deschise în sanctuarul din el. Apa îi duse după ore în șir în drumul ei către mare. Cunoșteau locurile și la un semn se legară barcă cu barcă și aruncară-n adînc ancoră. Însă Istrul îi trăgea înainte hărțuindu-i mereu. Aruncară năvoadele. Cînd le scoaseră, priviră atenți. Răsturnară însă toți peștii în apă. Cînd traseră iar năvodul zvîrlit spre apa unde se-adună unda sărată și dulce, aproape de mare, simțiră nu mișuna multă de pește, ci puterea unei vieți ne-mpărțite împleticită în capcana năvodului. Era, cînd îl scoase la soare-un morun. Topoarele-l loviră în frunte și-l răsturnară în barcă. După pînza de cer priveau zeii cu zîmbet în barbă. Prea frumos era peștele, el însuși un zeu al adîncului, uitat din vechime sub vrajă. Tresăriră cu toții, împingînd barca spre mal. Malul suia umbrit de-o pădure din care veneau zvonuri de nai și de arme. Văzură îndată pulberea albă și călăreții plecați să-i ajungă, sosiră, fără zîmbet pe față. În goana nebună strigau lăsîndu-le cale să fugă. Vin sciții, vin sciții. Și sciții veniră în valuri. Cîțiva dintre geți încălecară și-o roiră la fugă. Seut sărise din barcă, prinse un cal, gîndi cu-o privire cîmpul de luptă. Era totul pierdut. Rămase doar, cum spunea Dromichet, *stratagema*. Se lăsă prins oprind în cale șuvoiul pînă ce-ai lui dispărură în zarea albită de pulberi. Tăbărîră pe el, îl prinseră-n lanțuri și-l suiră-n căruțe. Cărară morunul cel mare și-l așezară pe iarbă. Aprinseră-un foc lîngă el și începură a dansa într-o horă țipînd și ridicînd către cer brațele scurte. Veni un preot de-al lor cu multe-ajutoare și spinteca zeitatea morună. O înfășurară în multe frunze de vie și împletiră din trestii un cearșaf pentru pește punîndu-l pe jar. Se ridica mirosul de pește într-un fum aromat pătrunzînd is-

pitele poftei. Morunul cel gras se cocea. Veni șeful de trib. Mulți dintre sciți, cu hîrlețele-n mîini săpară șanțuri în grabă. Își sloboziră picioarele și se-ospătară din peștele gras. Mirosul suia pînă departe, și-ajunse-n căruța unde Seut fusese zvîrlit. Îi era foame și mirosul de pește copt în spuza cenușii îi subția sîngele și-i așeza goluri în creieri. Închise ochii și-și puse gîndirea a porunci simțului. Ca zeii, se obișnuia cu mirosul ofrandei și deschidea nările larg spre briza de mare ce bătea către el cu mirosul de pește care-l hrănea. Intra o dată cu aeru-n sînge umplînd golul din creieri. Seut cădea fericit pe o parte cu lanțuri de mîini și picioare și-apoi adormea. Adormind, mirosul ofrandei îl suia către cer.

Din leșinul acesta Seut se trezi zdruncinat de mersul căruței. Fusese zvîrlit pe-un maldăr de arce și suliți, unde se mai afla pentru cai o căpiță de fîn. Se-auzea nu departe un muget de vaci, behăit prelungit de berbeci și nechezuri de cai. Crezu că-ntre timp a ajuns în stepele străjuite de sciți. Hurducătura dură, în zgomot de multe copite. Deși nu vedea, soarele de mult coborîse. Zăduful trecuse. Aerul se-ncărca cu arome amare. Vitele striveau cu grăbitul lor mers tulpina lipanilor și scuturau praful scaieților făcînd armăsarii să sforăie. Uneori, gustul acela amar dispărea, aerul căpătînd arome mai dulci în respirația mare-a pămîntului. Mersese o zi neștiut în întinderea stepei. Căruța în care era purtat avea coviltir de postav, ridicat pe pivoturi susținut de-a lung și de-a latul de frînghii răsucite. Asemenea caselor, pe-o parte și alta acoperișul era ca la corturi de scurgerea apei din ploi, care nu treceau prin postavu-ndesit bătut întruna la piuă. Razele soarelui pătrundeau și ele cu greu, oprindu-se-n podul căruței. În stînga și-n dreapta, peste două ferestre tăiate-n postav, coborîseră somnoroase pleoapele morții. Lumina se zărea prin urzeala postavului ca-n diminețile abia ieșite din noapte. Soarele, undeva bănuit, părea un bănuț zdrențuit. Seut mergea într-o casă nomadă, cum vor fi avut multe sciții, dar el fusese zvîrlit ca un lucru într-o magazie de fîn și de arme. Stătea în neștire, ferindu-se de colțuroasele scuturi, pe-un maldăr de fîn. Și dimineața aceea prizărită-n postavul căruței mergea către noapte. Se-auzi tropot de cai și de vaci. Îi soseau la urechi frînturi dintr-o limbă străină. Se opri carul. Cineva trase-un crîmpei din colțul ferestrei. Nefiresc pătrunse

lumina. Umbra aceea de pîslă se risipi bolnav, cînd se deschise o uşă de cort pe care intră un bărbat scund cu obrajii căzuţi sub o barbă, nu de mult retezată, unită cu părul revărsat în dezordine. Aducea pe o strachină bucăţi din şira spinală a peştelui în care rămăsese după ospăţ şi ceva carne. Seut i le împinse-napoi cu dispreţ, la care scitul prinse a rîde sălbatic dîndu-şi capul pe spate. Mai rîdea împreună cu alţii.

Nu mult după aceea apăru-n lumina amurgului o statură-ndesată cu picioare păroase de sus pînă jos. Părul şi barba păreau cît de cît îngrijite. Însă bărbatul purta veşmînt femeiesc şi vorbea asemeni femeilor. Seut vru să rîdă, se opri însă la timp. De jos auzea mereu un cuvînt ce-i suna nefiresc în urechi frînturi din graiul latin şi cel grec. Bărbatul în rochie aducea o donicioară plină cu nişte lapte acrit în care pusese-o bucată de brînză şi-un bolovan de mămăligă de mei. Îi desfăcu mîinile şi-i făcu semn să mănînce. Seut îi mulţumi coborînd fruntea. Anarianul plecă. Îl văzu apoi retrăgîndu-se printre turme de oi şi de vaci. Ocolea căruţele cu coviltirul de fetru la care erau înjugaţi perechea de boi fără coarne. În stînga şi în dreapta căruţelor se mai aflau caii de pe care coborîseră bărbaţi cu chipul păros ce intrară cu toţii în casele lor cu pereţi de postav, pe căruţe cu trei rînduri de roate. Văzu, de asemeni în treacăt şi cîteva scite. Dar foamea îl împingea către laptele prins şi turtoiul de mei.

Se lăsa seara în stepă. Se-aprinseră stele pe cerul coborît deasupra cîmpiei. Ici, colo se vedeau licurici ca stele căzute în iarbă. Nu departe, se aprinsese un foc în care Anarianul zvîrlea găteje uscate. Cînd se văzu luna luminînd orizontul, din stepă îndată veniră un grup de Anarieni îmbrăcaţi în rochiile lor lungi. Dansară pe rînd ocolind focul. Îşi desfăceau mîinile larg după ce mai întîi le-ncălzeau. Prindeau în mîinile lor pumni de căldură şi-şi spălau faţa cu ea. Turnau din viaţa lichidă a focului un nevăzut sînge în inima lor. Seut rămăsese cu mămăliga de mei nemîncată în mînă. Şi Anarienii pe măsură ce vrăjeau focul creşteau întruna spre lună. Rochiile lor fluturau în lumini selenare, zburau în văzduh. Undeva sus deveneau o hlamidă de nori călători în hăuri de noapte, iar ei se-alungeau subţiindu-se asemeni unor dîre de fum, tremurînd ca strigoii în miezul de noapte. Apoi se-ntrupau uriaşi din mari cantităţi de pămînt, făcînd umbra lor să alerge ne-

sfîrșită-n cîmpie. Și uriașii aceștia deveneau oameni, îmbrăcați ca femeile. Se-ntîlneau într-o horă prinși voinicește de umeri, tremurînd îndelung, și dansînd cu pasul sprințar. Se-nvîrtea hora cum se învîrte morișca, pînă ce împăroșate picioare, se deslipeau de pămînt alunecînd pe o pernă albastră de aer scînteind în văzduh. Și treptat, uriașii deveniți oameni țopăiau acum ca piticii făcînd salturi mortale peste vulcanul de foc, pînă ce luna suită pe cer ajungea deasupra vîlvătăilor focului. Puteau lua jarul cu mîna și-l aruncau ca pe piatră în lună. Cărbunii cădeau stinși în cenușă. O dîră de fum se ridica alburie în sus. Piticii creșteau și fugeau neștiuți în rochiile lor în cele patru părți ale lumii.

Seut era fascinat de-această serbare a focului și nedumerit se-ntreba dacă Anarienii voit-au pentru el această kermeză. Stătea nemișcat, cu ochii în bezna cîmpiei. Sciții se culcaseră în casele lor de postav în dezmierdarea femeilor. Animalele curții se strînseră-aproape. Numai cîteva străji înarmate păzeau mulțimea de vite și oameni.

După somnul din zi, după kermeza Anarienilor, Seut nu avea somn. Era stăpînit de-o ispită în liniștea nopții. Avea mîinile libere. Ar fi trebuit numai să-și libereze picioarele. Cai buni pentru stepă erau cîți voia ca să fugă. Dar străjile ? Lîngă el avea scuturi, arce și destule săgeți. Învățase de copil să tragă cu două săgeți deodată încordînd două arce. Va face-o. În cîteva clipe va putea săgeta străjile toate. Apoi în voie își va lua cîțiva armăsari și-și va pierde urma în noapte. Totul va fi să ajungă la Istru. De acolo nainte urmînd firul apei cei sfinte pînă la Helis. În liniște alese două dintre arcele mari, lucrate după arcul lui Cupido. Puse în tolbe săgeți și-și pregăti și un scut. Aștepta cu-ncordare momentul prielnic. Dar parcă în cugetul lui nu simțea împlinirea. Era un semn de la zei. Luă un colț din turta de mei și mai bău din laptele prins. Ar fi vrut ca să fugă fără jertfă de vieți omenești. Și-ar fi vrut să mai știe din viața nomadă a sciților. Ar fi vrut să pătrundă taina destinului sciților. Știind-o, să-l ajute pe rege, și astfel o dată și-o dată să moară-mpăcat, el Seut, primul arcaș al nemuritoarei Tracii de mîine. Și gîndi să rămînă încă la sciți, cunoscîndu-le viața și lupta. Azvîrli armele și se-ntinse pe claia de fîn. Adormi ca la Helis. Nu știu cînd casele cu pereți de postav porniră la drum. Îl deșteptă tîrziu același tropot iscat de copite.

Încotro se îndreptau sciții acum ? se-ntreba. Privi prin ferăstruica deschisă. Era adevărat ce simțise. Aerul tare de stepă cu seve amare se pierdea parcă în cețuri venite din Nord, și cînd răsărea soarele caravanele scitice mergeau către nedesluşitele ceţuri. Se vedeau în zori viorii lanțuri de munți cu piatra albită. Mari grohotişuri rupseseră vîna de sînge a muntelui, dînd sîngele lor jertfă pe-altaruri căzute. Departe, în neştiute tărîmuri, sta marea cea Caspică de care-i vorbise cîndva Dromichete.

Înțelese Seut că sciții aveau un drum lung, dacă plecaseră cu mult nainte de-a se fi ivit zorile. Văzuse prin ferăstruica de pe care era ridicat un colț de oblon, un alt orizont. Îl interesă atunci întreaga mişcare de oameni şi vite care avea un pas viu. Văzînd mulțimea de oi și de vaci, înțelese că turmele lor se lărgeau printr-o pradă continuă. Nu știa însă încotro se îndreaptă hălăduirea aceasta. Găsesc ei undeva o vatră ? Vatra aceea este a lor ? A fi nomad, înțelegea Seut acum, nu însemna să n-ai un loc în vasta întindere-a pămîntului la care să revii mereu. Şi dacă acest loc ar exista, unde e el ? Şi acel mers hălăduit i se părea că trebuie să se oprească-odată nu numai în popasurile nopții. Şi acești sciți, de care el știa că-n începuturile lor fuseseră iranieni, îşi cîştigaseră-n peregrinarea lor, prin pustele pe care le călcau, natura de nomazi, de a nu sta locului. Şi asta nu o-nțelegea el, omul de la Helis, care uimea pe toți trăgînd cu arcul, şi care după lupte se întorcea la vatra lui. Pe cînd la sciți, firescul vieții lor sta-n mersul lor necontenit. Doar somnu-i reținea acolo unde noaptea-i apuca. Acuma însă putea să știe că-ntreaga zi nu va sfîrşi hălăduirea aceea, decît pe seară. Şi-o anumită disperare i-o da mersul acesta fără țintă, şi se considera un rătăcit întocmai ca Ulysse, adăpostit în valvele acelei scoici ce nu era decît corabia lui zdrențuită de valuri şi furtună. Astfel, din disperarea pe care o trăia cădea apoi cu totul într-o absență, ca într-un gol lăuntric. Şi golu-acesta n-avea margini decît atunci cînd seara se opreau din nou. Aşa se şi-ntîmplă cînd poposiră pe pajiştile verzi lîngă o apă limpede ce cobora din munte. Vitele se adăpară cu un molcom nesaț. Priveau o clipă cerul ne-nțelegînd nimic, apoi păşteau. Călăreții coborau de pe caii care-nsoțeau de-o parte şi de alta casele lor de postav din care femeile arar ieşeau.

Nomazii sciți, în ciuda instinctului ce îi mîna prin stepă, dădeau femeilor ce-i însoțeau iluzia statorniciei unei vetre sau cămin. Acel cămin care-n pereții lui drapați le izolau de lume, și-n care ei păstrau nestins, focul cel sacru.

Oricum, cînd seara se lăsa nevoia unei vetre li se părea la călăreți întocmai ca un avatar de care vag își mai aduc aminte. De după ferăstruica sa, Seut vedea cum munții depărtați se pierd în ceața serii, și ceața aceea se-ntindea în rotocoale și-apoi se destrăma în albăstriul serii. Și pe măsură ce se-ntuneca, i se părea că undeva apune sau răsare-un soare, căci peste umbra vînătă în care seara se învăluia, se așeza și dispărea hlamida purpurie dintr-un îndepărtat vulcan.

În părțile opuse pe care Seut nu le vedea, ardeau mai multe focuri. Lemnul avea rășini și tămîia aburul serii din care molcomea un duh plăpînd și cald, ce-i amintea de serile din Helis la început de toamnă, cînd prin șindrila caselor fumul ieșea, iar laptele fierbea și se-afuma în tuciuri.

Căzu pe gînduri sub ferăstruica de postav, tras înapoi de amintiri spre Helis. Întîmplător se sprijinea pe maldărul de arce și cu plăcere prinse-ovalul care cerea o încordare a mîinii. Un vechi instinct trezi în el dorul de-acasă, și-i încolți din nou dorința de-a fugi. Atunci, dintr-un perete de postav se desfăcu o ușă prin care apăru scitul cu părul lung și cu vestmîntul de femeie. Avea în mîna dreaptă un tuci în care aburea laptele fiert și o bucată de turtoi de mei. Îl puse-o clipă jos și desfăcu un fel de clește bine ascuțit cu care îi tăie veriga lanțului de la picioare. Și fericit, Seut îi mulțumi în limba greacă.

— Vorbești grecește ? îl întrebă Anarianul tot în greacă.

— Vorbesc. De ce ?

— De unde știți, voi tracii greaca ? Și-l îndemnă să bea laptele fiert și să mănînce din turtoi, ceea ce și făcu Seut.

— Puțini sînt tracii ce o cunosc. Doar căpeteniile.

— Ești căpetenie la traci ? și se-nclină puțin în semn de stimă.

— Eu am călătorit cu căpeteniile. A trebuit să-nvăț la Pella, în Chersones. Macedonenii sînt traci, dar ei vorbesc destul de bine greaca.

— Eşti macedonean ?

— Nu. Eu sînt din tribul dacilor, trib prieten şi frate cu al geţilor. Nevasta mea e getă. La Pont sînt însă colonii greceşti, şi-apoi noi tracii scriem în alfabet grecesc. Dar voi sciţii de unde învăţat-aţi greaca ?

— Sîntem vecini cu coloniile greceşti, iar noi Anarienii ne ocupăm de tainele astronomiei, atît cît le mai ştim păstrîndu-le din vechea înţelepciune a iranienilor, din ale căror locuri am plecat.

— Noi, tracii, încă n-am aflat în care zeitate credeţi.

— Noi credem în Ares. El ne ajută-n luptă. Mai credem în puterea focului. Magia noastră stă în ştiinţa de-a pătrunde tainele focului. În sîngele nostru, în creierul nostru se află scînteia acelui foc dintîi. Vezi, focu-acela mare, şi-l luă de mînă coborînd din casa cu pereţi de pîslă, arătîndu-i-l, este un foc obişnuit, aşa cum sîntem noi, oamenii toţi focuri aprinse spre a se stinge-apoi din marele vulcan al focului dintîi, care nu moare niciodată, căci noi stingîndu-ne trăim în el. Focul acela pe care-l vezi că arde şi care ne-a-ncălzit acuma laptele, de bună seamă se va stinge. Eu l-am aprins, şi cînd se stinge, el tot trăieşte-n mine. Şi dacă vreau să-i dau din nou viaţă îl reaprind. Uite, vino încoa ! Şi îl conduse pe Seut către un colţ, al taberei, acolo unde nu se-aflau aproape de-animale.

— Uite, făcu el scăpărînd din degete şi aprinzînd doar din scînteia lor un foc vioi. Aş putea sta întreaga noapte şi să vorbim lîngă-acest foc. De vrei, putem s-o facem. Dar noi Anarienii ştim să ne păstrăm puterea focului pe care o avem. Adunăm vreascuri şi le aprindem cu focul de la noi.

Şi cîtă vreme Anarianul se împiedica în rochia lui cam lungă adunînd vreascuri, Seut căzu ca într-o vrajă încredinţat că sciţii au magia lor. Îşi amintea de ce văzuse la odrizi mergînd cu Dromichet şi de-ntîmplările trăite acolo. Şi se grăbi să-ntrebe pe Anarian, care stîrnise o vîlvătaie mare :

— Anarian, puterea voastră este mare. Aţi putea cuceri lumea.

— Nu e destul că jefuim ? ! Dar se opri, crezînd în sine, că e un drept al vieţii să ai ceea ce-ţi trebuie, căci el credea că lumea e o junglă. Trăieşte cel care învinge. Era însă ceva care îl ruşina cînd se afla în faţa acestui gînd. Şi

conştiinţa aceasta îi ridica hotare în suflet, încît găsi să-i dea prizonierului ce îl avea în faţă, cu care se înţelegea atît de bine în greceşte, mai repede un răspuns ce ţine de credinţa lui în Ares şi de-o magie a focului.

— Voi, sciţii, sînteţi pentru noi tribul cel mai necunoscut.

— Dar sciţii sînt nenumărate triburi. Cu toţi vorbim o limbă. Sîntem ca o familie, e drept, cam numeroasă şi-adesea ne încăierăm. Nu ne-am putut uni. Şi cînd vom dispărea, vom dispărea chiar din această cauză. Sarmaţii sînt mai unitari. Ne vor supune, rînd pe rînd, trib după trib. Presimt aceasta, dar n-am magia asupra oamenilor.

— Atunci, asupra cui aveţi magia ?

— Asupra lucrurilor, asupra firii neînsufleţite.

— Ce, e puţin ? zise Seut. Opreşti oştirile vrăjmaşe cu foc. Azvîrli asupra lor ploaie de foc. Le pui în cale munţi de foc. Îi pîrjoleşti !

— Nu am ajuns atît de departe. Focul ce îl avem e doar ca un tăciune etern aprins ce îl păstrăm în noi. Ne e teamă însă să nu-l pierdem, pierzîndu-l noi înşine am fi neoameni.

— Atunci, se mulţumeşte cu voi şeful de trib ? Voi sînteţi mulţumiţi cu-acesta ?

— Noi avem magia asupra lucrurilor, iar el asupra oamenilor. Soarta ne-a adunat.

— Şi voi cum vă numiţi ca trib ?

— Noi sîntem, cît vezi aici, un singur trib, ce-i drept cam mic, din multe triburi cu numele *Scolotes*.

— Şi voi, neamul *Scolotes* de ce nu vă uniţi ?

— Ar fi frumos un neam unit şi am avea putere, deşi ar plînge atîţia şefi de trib. S-ar putea mai tîrziu, dacă-ntre timp sarmaţii nu ne vor înghiţi. Apoi, mai e şi altceva. Noi nu stăm locului. Purtăm în sînge acest blestem, care ne face a crede că lumea toată e a noastră, atuncea cînd ne vînturăm, cînd nu avem un petic de pămînt.

— O uniune tribală cu care să stăpîneşti o ţară, un pămînt. Să te înfigi ca arborii cu rădăcinile în sol.

— Nu. Noi sîntem ca nisipul. Avem însă în permanenţă focul cu noi. Ulysse tînjea după focul lui sacru de acasă. Aceasta, şi adevărul apoi că peste tot sîntem sub soarele ce ne-ncălzeşte. Noi nu rămînem locului. Voi, tracii v-aţi unit ?

— Nu încă. Sîntem însă uniţi în suflet.

— Cum ?

— Printr-o singură credinţă şi-un singur zeu.

— Şi noi avem o singură credinţă, e-adevărat şi zei mai mulţi, dar ne lipseşte puterea de-a ne statornici. N-avem această-mbătrînire. Sîntem nişte copii hai-hui.

— De ce nu vă uniţi cu noi ? Aţi căpăta obişnuinţa pe care n-o aveţi.

— Obişnuinţa de-a fi nomazi la noi, nu ne-a venit de-afară. Ea nu ne-a cucerit. Ea s-a născut în noi de la-nceputul lumii.

— De este-aşa, voi sînteţi mai aproape de origini.

— Prin barbaria noastră !

— Într-un fel da, în altul, nu... O simt, dar n-aş putea să o înfăţişez în grai.

Se aşezară pe un dîmb sub discul lunii. Mult timp tăcură absenţi, sau poate adînciţi în gînduri, pînă ce Seut se auzi vorbind :

— Anarian, observ că sînteţi nişte oameni buni, voi sciţii. Noi, tracii, crezut-am şi mai credem că sînteţi fioroşi, deşi dacă ne-am întîlni în lupte n-aş crede că ne-aţi birui.

— Părerea aceasta nu e a voastră. Ea este a agatirşilor. Şi o să-ţi spun că agatirşii se trag din neamuri apropiate de ale noastre. Ei, însă, au reuşit, în parte să se statornicească, şi prin aceasta să se unifice. Şi teama lor a fost şi este ca noi, cei care am rămas nomazi să nu îi molipsim, să-i ducem iar în stepă şi să îi împărţim. De-aceea ne înfruntă. Voi, ar fi trebuit mult să le mulţumiţi, căci ne-au ţinut în loc.

— Şi ce aţi fi făcut ?

— Vă luam oile şi vacile. De-asemeni, caii. Cu aurul n-avem ce face.

— Cum, voi nu jertfiţi în aur ?

— Cum, şi de ce ?

— Nu zvîrliţi aurul în apă, cînd marea e-n furtună şi sînteţi pe corăbii ? Şi nu lăsaţi în sanctuare cupe de aur ?

— Nu ! Cu siguranţă, nu.

— Atuncea ce jertfiţi ?

— Oameni şi animale. Zeul războiului ar fi fost bucuros să fiţi o sută, un pîlc de-o sută, pe care o dată prinşi, după legile noastre, am fi avut îngăduinţa să-i dăm ofrandă doar unul dintre voi. Cu siguranţă, tu ai fi fost acela !

— Și de ce eu ?

— Tu ești mai arătos. Și jertfa cere acest lucru. Poate că o să vezi cît o să stai la noi. Pînă atuncea însă vom face jertfa animalelor. Chiar mîine la răsărit de soare.

— Unde ?

— Aici. Aproape sau mai departe de rîu.

— N-am observat altarul.

— Noi nu avem altare și sanctuare.

— Ce faceți atunci cu sîngele de animale pe care le jertfiți ?

— N-am să îți spun nimic. Mai bine să vezi singur.

Luna aluneca de vale și focurile abia mai clipoceau, semn că era tîrziu. Se ridică de pe tăpșan, dar înainte de-a se despărți de trac, scitul îi spuse :

— Să știi, șeful de trib este bolnav și e bătrîn. Jertfim la răsăritul soarelui în sănătatea lui. Ar fi întinerit dacă jertfeam un om !

Însă motivul acesta n-avu menirea a-l bucura pe trac, căci nu știa prea bine dacă Anarianul n-ar fi dorit să își întinerească șeful prin jertfa unui trac, adică prin jertfa lui Seut. Rămase deci pe gînduri, îngrijorat. Se strecură apoi aproape nevăzut spre casa lui de pîslă, unde-ncepu din nou a face planuri de a fugi chiar în acea noapte. Dar somnul îl prinse și nu se deșteptă decît la răsărit de soare.

Simțise însă înainte cum carul său este ușor mișcat și răsucit, și-avea să se încredințeze de-acest lucru, cînd de la ferăstruica lui putea privi cum sciții fac ofrandă zeilor. Toate căruțele fuseseră aliniate într-un careu, ce izola de restul lumii, ca zidurile de cetate, inima tribului care bătea atunci un ritm mai viu.

După reașezarea carelor, de la fereastra lui, Seut putea să simtă pulsația acestui trib în ale cărui taine Anarianul începuse a-l iniția. Ceva era pe cale a se petrece. Îi și spusese, era ofranda pentru zei, dar nu credea c-aceasta o să fie totul. Trezise-n el o mare curiozitate, și-această curiozitate care îl stimula era umbrită totuși de o teamă. Și își zicea în sine : „Dacă le-ar trece lor prin cap să mă sacrifice pe mine ?“ Îl auzise însă pe Anarian că în cutuma lor un singur om este sacrificat pentru o sută de prizonieri. Și ceilalți ? Acuma regreta că nu l-a întrebat îndeaproape pe Anarian. În fond, ce fac ei cu prizonierii prinși ? Pentru ei, ei care sînt nomazi, prizonierii sînt povară. De le dă drumul se-ntorc încăodată împotriva lor. Unii, poate

mai fug. Dar cei mai mulți ? Și-ntelegea Seut că-s omoriți. Dar ce era cu el ? Cu siguranță că-l ținea pentru o jertfă, și că Anarianul îl pregătise, spunîndu-i pe departe ce-avea să se întîmple azi.

Era o dimineață calmă, care ieșea din noaptea somnoroasă cu ochi cîrpiți de întuneric, dar acești ochi erau albaștri. Cînd pleoapele și genele se ridicau, se auzea de dincolo de care o larmă a femeilor. Seut zări prin dunga ferestrei celeilalte, femeile. Femeile adevărate scite. Erau înalte și purtau rochii lungi, care cădeau în cusături tivite drept dînd corpului o linie geometrică și prin aceasta austeră. Își ridică privirea să le zărească fața, dar nu putu. Aveau un coc bogat în care era prins un voal închis de borangic ce le cădea pe ochi. Iscoditor, Seut voia să știe care e chipul ce se ascunde după voal. Putea ghici cu greu figurile șatene și poate măslinii, cu-o linie a nasului perfectă asemenea grecoaicelor. Sprîncenele și ochii negri ce le mai deschideau figura. Și se-ntreba pentru ce poartă voal. Chiar și bărbații se feresc de-a fi priviți în ochi. Și-o observase la Anarian. Simbolic, își zicea Seut, fiece om la ei e o cetate în care n-ar voi ca să pătrunzi, știind că ochii sînt o poartă, singura poartă prin care poți intra și vulnera cetatea-ntreagă. Rămase la acest gînd. Nu-și mai închipui nimic.

Femeile înconjuraseră un număr de vreo douăsprezece oi din cele mai frumoase. Le pieptănau lîna crescută lung și albă, apoi cu niște praf de aur le poleiau cornițele ce se-aplecau în stînga și în dreapta. Le ștergeau botul și copitele ce căpătau culoare neagră. Se învîrteau apoi în cerc pe lîngă ele. Și cercul le-mpingea pas după pas pînă intrau în curtea înconjurată de căruțe. Cercul acela devenea simetric și-n el oile blînde așteptau.

Din altă parte, patru sciți țineau în frîu un cal alb, de-asemeni blînd. Calul era de dinainte periat, hrănit și primea briza dimineții cu voluptate în nările-i lărgite. Se auzea și un ușor nechez. Cei patru sciți, poate cei mai păroși din toți, intrară de asemenea în curtea împrejmuită de căruțe. Doar cîteva momente mai trecură și cerul începu a se roși. Se auzi un sunet lung ca de cimpoi, din ce în ce mai tare, ca să descrească apoi pînă se stinse. Intrară repede în curte, ieșiți ca din pămînt vreo sută dintre sciți, care purtau cu toții pantaloni dintr-un șaiac închis și o

cămașă albă deasupra căreia aveau un cojocel cu blană scurtă. Cîțiva din ei, neobservați, plecară și veniră-apoi ținînd de braț pe un bătrîn albit care purta pantaloni albi și o mantie de asemeni albă din fire groase împletite. Cu repezeală se pregăti un rug. Cînd prima rază a soarelui le apăru la orizont, veni în grabă un Anarian ce se-nclină în fața bătrînului albit, care stătea acum pe-un scaun scund și aștepta. Anarianul se roti în jurul vreascurilor și-ntinse brațele în sus, își scăldă ochii în lumina soarelui ce era roșu pe cerul unde nu apăruse nici un nor. Mîinile lui, de necrezut se-ntinseră printr-un efort suprem spre soare buimăcind tribu-ntreg de sciți care stătea cu ochi holbați, căci mîinile oficiantului asemeni unor păsări zburau spre orizontul înroșit. Și degetele lui scormoneau jarul soarelui și înroșite purtau lumina de acolo, se retrăgeau treptat pînă ce ajungeau doar niște mîini de om care dădeau lumină șefului de trib, sciților toți și sie însuși. Mai rămînea în vîrful degetelor doar cît putea s-aprindă un foc. Și vreascurile începuseră să ardă suind un fum subțire către cer. Se auzi din nou un sunet asemănător cu al cimpoiului, care urca acum un ton vijelios și care încetă deodată brusc, asemeni unei morți din trăsnet. Cercul femeilor scite se desfăcu și mai mulți dintre Anarieni luară oile de blană, le-aduseră în fața rugului, le-ngenuncheară, apoi cătară cu degetele tremurînde gîtlejul. Cînd îl găsiră, împinseră pe spate capul oilor și începură a strînge. Se auzi ca o părere un behăit, o rugă de iertare față de mîna nemiloasă care strîngea. Și ochii animalului priveau în sus cerul albastru din care alunecau picături mari de sînge, ploaie de stele roșii. Îngenuncheată și împinsă înapoi cu capul dat pe spate, oaia nu se putea clinti. Mișca cu repejune picioarele din față, aflate-n aer pe cerul cu pășuni albastre ce i se prăvălea în ochi. Era o liniște desăvîrșită. Nimenea nu mișca. Doar vreascurile troznind în foc se auzeau. Și delicata viață sfîrșea înăbușită în mîinile-ncleștate. Picioarele zvîcneau ușor, mai tremurau puțin, și cădeau moale fără viață.

Primii trei Anarieni își duceau oile pe lîngă rug, iar ceilalți le înapoiau femeilor. Se-apropiau acum cei patru sciți cu armăsarul alb.

Seut, la ferăstruica lui izbea cu pumnul în pervaz. E o nemernicie ca să sugrumi un cal, își spunea el. Nu vor să vadă sînge. Vor moartea fără sînge. Această moarte moale.

Nu avu însă timp ca să gîndească mai departe. Dar îi trecu prin minte numai o vagă bănuială că vor sacrificarea armăsarului. Şi nu vedea pe nicăieri arcaşii care să tragă cu săgeţi în cal, şi nici pumnalul cu care să izbească. Trăia un sentiment înăbuşit de indignare şi-l stăpînea un rău. Fruntea i se umplu de mari broboane de sudoare. Găsi pe-aproape donicioara cu lapte covăsit din care luă cîteva guri. Părea că a intrat într-un ocean cu sloiuri mari de gheaţă. Voia să ştie pînă la urmă ce se întîmplă şi cu calul, apoi ar fi dorit să doarmă ca într-un fel de moarte. Dar era ispitit să caute un arc şi să ţintească el în animal, să-ncurce acest rit al jertfei, dar repede se resemnă. Din rîndul de Anarieni ieşi doar unul, mai vînjos, purtîndu-şi rochia. Calul stătea supus, tras deodată din patru părţi. C-un salt atletic, Anarianul cel vînjos se azvîrli pe cal. Alunecă puţin spre gîtul armăsarului, prinse zăbala de-o parte şi de alta cu două hamuri lungi ce i le petrecu pe după muşchii picioarelor din faţă, şi le legă apoi de el. În timpul acesta, alţi doi din sciţi legară picioarele-armăsarului. Anarianul încălecat trăgea de hamuri şi calul era nevoit să-şi dea pe spate capul. Mîinile lungi ale Anarianului prinseră atunci sub botul armăsarului gîtlejul şi începură a strînge. Calul voi să fugă, însă era împiedicat. Se ridică neaşteptat ca o ameninţare, dar călăreţul căţărat pe gîtul armăsarului trăgea cu toată greutatea corpului în jos tot înspre spate cu mîinile înfipte-n gît. Calul rămase-aşa mai multe clipe. Voi să sară-n sus cu un efort suprem. Nu reuşi. Asemeni unei fiare care a reuşit să-şi prindă victima, era Anarianul. Dar armăsarul smuci o dată şi-apoi se prăbuşi împiedicat şi-năbuşit, pe-o parte. Avea ochii sticloşi şi rugători. I se lungise botul. Nările lui voiau să prindă doar un fir subţire din preţiosul aer, dar mîinile acelea de oţel strîngeau satanic. În zvîrcolirea morţii, calul se răsuci cu călăreţ cu tot, strivindu-l. Se auzi un ţipăt şi o rumoare în rîndurile sciţilor. Calul sări în sus scuturînd coama şi aruncînd pe muribund. Un scit, ieşit ca din pămînt, cu repezeală aruncă de gîtul armăsarului un laţ pe care îl legă de roţile căruţelor. Luă un bici cu plumbi şi îl lovi cu-nverşunare. Calul se strangulă. Îi căzu capu-n piept şi-ngenunche murind. O clipă sciţii toţi înconjurară armăsarul vrăjiţi de frumuseţea lui. Era precum o zeitate căzută moartă între ei. La ferăstruica lui, Seut plîngea.

Anarienii cărară oile pe cal, împinseră cu toţii rugul către armăsar şi-i dară foc. Ardea întîi cu un miros şi un fum greu lîna de oaie. Fumul se răsucea în sus izbind în bolta cerului. În nevăzutele palate se deschideau ferestrele ofrandelor. Ardea şi carnea suind spre-nchipuitele portale aroma jertfelor de pe pămînt. Arsese tot în flăcări uriaşe. Totul căzuse-n scrum. Se mai vedea scheletul armăsarului îngenuncheat cu capu-n piept pînă se nărui şi el.

Se terminase jertfa. Sciţii înnebuniţi de pofta cărnii puseră oile rămase la fript şi-aduseră şi altele. Pe jos stătea în agonie Anarianul cel robust, uitat de toţi. Mulţi dintre ei, mînaţi de foamea pentru carne, călcau pe el. Dar şeful tribului făcu un semn. Veniră alţi cîţiva Anarieni şi tăbărîră pe cel căzut. Rămase unul care-i curmă şi cea din urmă clipă, strîngîndu-i cu putere gîtul. Cînd corpul îi înţepeni, scoase pumnalul şi îi tăiă arterele la gît, unde se-ngrămădise sîngele. Un altul ţinea cu grijă vasul în care gîlgîia şi aburea un sînge de Anarian.

Cînd oile erau cu totul fripte, fură îndată spintecate şi ciopîrţite să ajungă la fiecare scit. Şeful tribal bău o tigvă din sîngele Anarianului. Asemeni lui îşi înroşiră buzele, la rîndul lor Anarienii. Se mai păstră o tigvă şi restul fu încredinţat să se împartă căpeteniilor. Mulţumiţi zeii şi tribul mergeau cu toţii să se culce.

Cînd curtea tribului era aproape părăsită, se mai vedea doar un Anarian ce se-ndrepta spre casa unde trăia prizonierul. Avea buzele roşii. Intră smerit, plecîndu-se, şi-i puse pe măsuţă un hartan copt de oaie şi-o ţigvă, care avea-n penumbra casei cu pereţii de postav, un fel de vin mai gros din struguri negri, neamestecat. Şi încercă să bea. Dar vinu-acela gros se scurse-ntîi pe haina lui Seut, apoi se-amestecă cu praful şi cu nutreţul de pe jos. Anarianul auzi un răcnet şi-şi puse mîinile la ochi. În faţa lui căzuse în neştire Seut.

*

Cînd după mai multe zile îl află la căpătîiul său pe Anarian, acesta îi adusese lapte, brînză şi turtoi de mei. Laptele cald îl refăcu. Se ridică din culcuşul său de fîn stînd rezemat de mormanul de arce. N-ar fi vrut să vorbească nimic. Amintirea celor văzute îi arătase un lucru

de care uitase de mult. Şi acest lucru era lumea. Uimitor, ea mergea înainte, şi se gîndea atunci la Dromichet şi la hyperborei. Cu toate acestea, lumea rămăsese în marginea sălbăticiei.

Anarianul îi citise gîndul şi se-aşeză prietenos lîngă el.

— Am vrut să vezi toate acestea !

— De ce ?

— Mă voi destăinui. Eu sînt ca toţi de-aici un scit, însă un scit ce-ncearcă să vadă mai departe. Şi ceea ce văd eu... şi se-ntrerupse privind spre ferăstruica prin care se vedea un colţ de cer. Eu sînt încredinţat că triburile voastre vor supravieţui în lume, pe cînd noi vom dispare, de-aceea vreau... şi se opri din nou privind în jos.

— Şi ce te face, Anarian, să crezi că noi vom supravieţui ?

— Întîi vă veţi salva unindu-vă. Voi aveţi ţara, Hyperborea voastră. Dacă vă mînă gîndul să hoinăriţi ca noi, puteţi s-o faceţi, în însăşi ţara voastră.

Seut, în gînd, îi da dreptate.

— Noi însă ? !... şi iar tăcu. Apoi vă veţi salva şi credinţa voastră, a nemuririi.

— Anarian, interveni energic dacul, credinţa nemuririi e pentru toţi cei care vor s-o îmbrăţişeze. Fii sigur însă că nimeni din cei ce cred în nemurire n-ar îndrăzni să bea sînge de om. Şi se uită bănuitor spre gura scitului.

— Uite-ţi, mărturisesc că eu sînt singurul ce nu beau sînge de om.

— Nu e adevărat, Anarian, mă minţi. Cînd ai venit cu tigva în care era sînge, aveai tu însuşi buze roşii. Băuseşi sînge !

— Nu ! Nu ! Nu ! Pe zei că n-am băut. Dacă aş refuza să beau aş fi pe dată molestat şi ars de viu.

— Deci ai băut !

— Întotdeauna mă prefac. Îmi înmoi buzele în sînge. Atît.

— De ce nu fugi de-aici ? îl ispiti Seut.

— Eu port magia tribului.

— Leapădă-te de ea şi te salvează !

— Nu pot... şi se-auzi oftind adînc. Nu pot o dată pentru că sînt legat de neam şi de familie.

— Te înţeleg pentru aceasta, dar pentru altele...

— Şi cu magia, tot sper să îi mai scot din nemiloasa lor sălbăticie.

— Şi de nu poţi să pleci de-aici, de ce nu mă eliberezi pe mine ? Dac-ai fi prins la noi, eu ţi-aş da drumul. Dă-mi libertatea ! Ori dacă nu, omoară-mă şi beţi-mi sîngele !

— N-ai grijă, voi face multe pentru tine. Însă mai stai !

— Pînă-mi voi pierde minţile...

— Tu ai nevoie ca să stai, pentru-a vedea viaţa sciţilor.

— Anarian, mă iartă, eu care cred în nemurire nu pot vedea cum beţi sînge de om.

— Chiar şi aşa, cu-aceste semne de cruzime, dac-am rămîne-n viitor, ar fi un pic de nemurire.

— Cum ?

— Noi ne vom stinge, aşa cum ţi-am mai spus, şi n-are să se ştie în lume c-am existat.

— Şi ce-am putea să facem ?

— Voi sînteţi „Tracia nemuritoare". Lumea va şti de noi prin voi. Prin tine aş putea s-arunc o punte-n viitor. Pentru aceasta voi încerca să te eliberez. Vei mai vedea şi alte întîmplări. Vorbeşti şi scrii greceşte. Cînd vei ajunge-n Helis dă scribului aceste amintiri. Te vei gîndi puţin atuncea şi la mine.

Se ridică din paie şi se topi în întunericul de-afară.

*

Căutînd alte păşuni tribul se deplasă de acolo apropiindu-se de Caspica. Trecură de atunci mai multe luni, pînă ce într-o seară Anarianul îi spuse-n şoaptă lui Seut că şeful tribului este pe moarte. Ar fi-nsemnat să se apropie ziua eliberării, dacă acesta va veni vreodată... Bătrînul şef de trib închise ochii pentru totdeauna. Anarienii care preparau balsamuri îl şi îmbălsămară. Tribul pleca de-atunci cu năsălia celui mort într-o călătorie de patruzeci de zile, cum o cerea tradiţia, să se-ntîlnească cu patruzeci de alte triburi scite. Seut văzuse prin ferăstruica sa tot ce se petrecea în trib. Sciţii, în semn de doliu, îşi tăiaseră părul, scurtîndu-şi pletele şi barba. Păreau astfel, mult mai uşori şi poate chiar mai tineri. Unul dintre Anarieni stătea pe un scaun şi-n faţa lui se perindau toţi membrii tribului. Cu o custură bine ascuţită le reteza sfîrcul urechii. Singuri, apoi, îşi crestau nasul, şi-şi încrustau mîna cea stîngă.

Însă Seut n-avea să știe niciodată ce ar putea simboliza toate acestea și se obișnuise cu multe dintre obiceiuri, dar avea sentimentul că o putere care-l depășise îl aruncase într-un trecut îndepărtat, dincolo de fruntariile vieții lui de-acum în care vag mai deslușea un drum pe care el însuși l-a călcat.

Veni și ziua înhumării căpeteniei într-un mormînt quadrangular. Ca și-altădată, pentru acele întîmplări deosebite, căruțele cu case de postav făcură-o curte înconjurînd mormîntul căpeteniei. Se sugruma din nou un cal. Anarienii aduceau și cîțiva servitori pe marginea mormîntului care cădeau de asemeni sugrumați. Însăși nevasta mortului, legată strîns la ochi, era purtată cu de-a sila, țipînd. Era lungită pe mormînt și-mpunsă cu pumnalul. Sîngele ei curgea spre-a potoli setea defunctului. Era apoi îngropată lîngă bărbatul ei.

Seut disprețuia tradițiile hecatombelor, acele obiceiuri pe care lumea, cu timpul, ea însăși le va disprețui. Însă știa Seut că viața unui trib e uniformă, că tribul trăiește într-o repetiție continuă, că viața lui nu are nimic nou. Pe cînd la Helis omul era invidiat de zei. Ajuns astfel la capătul cunoașterilor sale urma sau prăbușirea, sau eliberarea. Întreagă viața lui se aduna în muchea acestui timp. Și aștepta.

Se odihneau cu toții după o hoinăreală grea și după hărțuiala cu triburile sarmate. Dormeau cu toții. Veni în casa materialelor de luptă și a prizonierului, pe care-l considera c-aduce bine tribului, Anarianul. Îi adusese hrană. Venise și cu-o traistă mare cu carne, brînză și turtoi. Despături în grabă o rochie de Anarian și-l îndemnă să o îmbrace. Îi spuse-n șoaptă c-a sosit momentul. Îi arătă și caii priponiți trasîndu-i drumul pîn-la ei. Anarianul făcea de schimb chiar după miezul nopții. Găsise o prăjină de statura sa pe care-o duse în marginile curții și ghemuii acolo rochia. Cînd luna apărea, Anarianul trimise pe toți paznicii să se culce. Înfipse prăjina în pămînt și o-mbrăcă cu rochia. La acest semn, Seut se furișă pînă la cai. Veni îndată și Anarianul și o porniră neștiuți în stepă ascunși de-o cută de pămînt. Departe își luaseră rămas bun. Luna ieșise dintre nori. Sub ea Anarianul rămase mai mult timp. Din cînd în cînd Seut își întorcea privirea. Zărind o mogîl-

deață care se întindea asemeni unei flăcărui după-al său fum ce căuta spre lună, pînă ce călărețul se mistui în noaptea lui adîncă.

*

După multe zile și nopți, nu fără rătăciri, descoperi albastrul Pontului. Și din acel moment făcu marea curbură a Euxinului și-ajunse iar, cu un dor mare-n piept la Istru. Descălecă și gustă apa sfîntă. Își lustră fața. Și-aduse armăsarul pe care îl spălă și-l odihni, lăsîndu-l să mai pască. Merse pe malul stîng al Istrului pînă zări Helisul. Zburară către casă. Nevasta se uita în zare de parcă aștepta ceva. Descălecă neobservat și-o prinse-n brațe purtînd-o așa ca într-un zbor nebun. O așeză pe un tăpșan pecetluindu-i gura c-un sărut, se aruncă pe cal și dispăru pe drumul care ducea către palat.

Și după el, cu mîinile întinse, fugea cu pași mărunți nevasta — geta lui.

*

După vînătoarea de mistreț făcută în apropierea izvoarelor Mousaios și după pescuitul pe Istru, generalul Agathocle trebuia să se pregătească pentru drumul în munții Rîpei, la Coloanele, acolo unde se întîlneau întru Zalmoxis, dacii și geții. Dar Generalul știa că dacii coborau la Istru și dincoace de el, pînă la odrizi vorbind aceeași limbă și fiind frați. În Helis erau la tîrguri, aducînd miere, oloi, blănuri. Uneori cu aurul rămîneau la Helis definitiv, unde în atelierele obștei lucrau mai mulți daci decît geți. Chiar zeii rîvneau strălucitul metal. Apollo cobora în razele lui. Și astfel înainte de-ospățul care serba culegerea meiului, așezarea lui în hambare, acel aur mărunt, care mîngîia ochii, îl pofti Dromichet pe General Agathocle să vadă împreună, într-o parte a Helisului, frumoasa lucrare a metalului nobil. Merseră. Le ieșiră înainte cîteva sute de daci și de geți, aurari. Îi primiră cu turtoi și cu sare. Îi așezară la mesele lor mici acoperite cu pînză albită de in și le aduse în cupe de aur făcute de ei un vin negru, grecesc. Cupa de aur dădea vinului negru o vrajă zeiască,

și-aceasta plăcu Generalului. Apoi, cei mai mari dintre meșteri îi duse în atelierele lor.

Întîi văzură primul tezaur cu aurul brut strîns cu-ngrijire în săcotei cît un pumn așezate în rafturi. Și-nțelegeau, trecînd mai departe, că zeul cel galben trăiește deodată toate vîrstele omului. Copilăria dintîi sta înfrățită în triburi. Copiii stăteau grămădiți ghidușind în săcoteile pline. Liberi la viață, rupți din marile mituri, băieții și fetele ființei de aur se-ntîlneau cu priviri strălucite în ochi în raza de soare-a stelajelor. Un cîntec se-ascundea în molecula zeiască cu lumina dintîi a Genezei. Cîntecul acela nu se-auzea în urechi, ci în ochi. Zeii aceia cu-o lume a lor așteptau rostul vieții. Ardea în inima lor dorul cel mare, desăvîrșirea prin care să-și capete nume, cununia frumosului. Și pîn-la o vîrstă aurul suia în stelaje cu mitul dintîi, dar și cu dorul din urmă. Aștepta, prin chemarea destinului, pe-acei lucrători cu zeiești mîini să le dea o formă, un nume și-un gînd. Cînd destinul bătea în ușița tezaurului veneau repede neastîmpărații copii din săcoteile strînse la gît. Trupul lor fraged trebuia întărit pentru viață. Baia de foc le plăcea, și zeiești mîini aranjau focul în vatră cu esențe de fag, și în tuciuri negrute, în baia de foc se-nfrățea molecula de aur cu cea de argint.

— Electrum ! Electrum ! exclama Generalul. Iată minunea cea nouă pe care noi tracii-am aflat-o.

— Într-adevăr, Generale, auru-acesta nou va trăi îndelung ca și zeii. Luminile lui nu vor pieri în pulberea timpului.

Și aurul acela topit cu argint împreună era o nouă geneză. Din cuptoru-nroșit curgea prin delicatele jgheaburi în niște forme păroase încleiate-n nisipul munților albi. Dormeau un somn bun și visau noua viață, și visînd-o astfel, alergau după vis ajungîndu-l. Cîteva lovituri cu blîndețe-aplicate în leagănul care copilul dormind se trezește flăcău. Pocalul de aur ieșind din formele lui, cum iese floarea din mugur de face-a-l iubi. Știi că este în lume ceva. Copilul crescut-a și poartă zeul în suflet. Îi mai trebuie încă s-ajungă spre visul care doarme în el. Repede este dus la zeiești mîini ce-l cuprind drăgăstos. Cu dalte ascuțite sînt scoase din hainele lui bobi de nisip. I se taie o haină pe el și haina se coase minune din daltă. Purpura cade în falduri schimbînd roșeața-n lumină. Cu roțile mici

dintr-o gresie fină, zeieștile mîini exorcizează lumina, chemînd-o spre soare cu mîngîierea șuvițelor moi din lîna oilor albe. Zeiescul metal s-a-ntrupat într-o cupă ce rîde la soare.

— Generale, hai să vedem încrustările ! Și merserăapoi undeva sub pămînt.

— De ce nu lucrează la soare ?

— Se zice că lumina de soare și-a aurului le ia ochii și cad în leșin cu noaptea pe ochi. Retrași sub pămînt lucrează sub sclipet de aur.

Coborîră pe scări pînă ce se-ntîlniră cu-o mare de foc ca-n fundul pămîntului. Simțiră o clipă taina metalului care îi biruie și care-i azvîrle în praf ca pe sclavi. Era o oglindă mare de aur ce prindea doar o rază de soare cu care lumina atelierul. Se văzură în oglinda aceea uluiți, ca doi zei coborîți din ținuturi solare. Erau ei, cei din vis și din aur. Se-auzeau cum cîntă metalele vii ale inimii lor la-nceputuri de lumi.

Veniră și-i luară doi meșteri cu mîini delicate, spunîndu-le-ncet cu șoapte de pîslă :

— Principi ai tracilor, nu lăsați aurul să vă soarbă din suflet. Oglinda e pusă să soarbă lumina din soare. Sufletul trac doar o cale alege, nemurirea zeului nostru, Zalmoxis. Aurul lui sufletesc.

Și fugiră rușinați.

— Generale, dacul acesta, arătînd pe cel rămas în urmă, deși e nebun, mie îmi place ! El vrea să dea chip nesfîrșitului, și rîde de sine spunînd că-i neghiob.

— Dar ce vrea el să lucreze ?

— Om merge acolo și om vedea minunile lui.

Mulți dintre meșteri făceau încrustări pe vase de aur, frunze și flori. Alții încrustau chipul de lup stilizat îndelung. Lupul devenea mai întîi ciine, ciinele ce-și caută zeul în om, și el însuși ciine fiind este prins de-acea vraje-a gîndirii. Urletul lui trece în aur ca pe valuri de-oceane în timp, bănuind drumul spre om. Rămaseră o clipă prinși de-adevărul acesta ce-i tulbura în adînc. Luară pe rînd cîte-o cană gravată. Pe una se vedea un bour dormind, strîns în embrionul visului său. Li se păru că-n aceea stă neclintit imaginea lumii, cumințenia întoarcerii-n vis, somnul de dinaintea Genezei. Oftară adînc cei doi principi, smulși din făgașele lor sufletești și duși înapoi către mit.

Priviră apoi altă cană. Săpată adînc, le-apărea peștera.

— Generale, exclamă Dromichet sugrumat de emoție. Generale, privește atent lucrătura aceasta. Cînd vom merge la sanctuarul Coloanelor ne vom întîlni cu scena de-aici.

Și ce era scena-de-acolo ? O peșteră, un *Ktistai* și doi boureni bot în bot și vorbind fără vorbe.

Rămase-ndelung generalul privind, pe cînd Dromichet avea ochii umezi de-o taină.

Trecură pe lîngă alte mese, unde află pe nebunul care spunea adevărul. Era înconjurat de cîteva sute de ciocănele, din ce în ce mai mici, unele cît o gîză. Pe lîngă el se aflau vestitele *bigonuri*, forme de os sau de nisip, schițe, frînturi de geometrii în aur. Pe o asemenea frîntură sta scrijelată bluza cu lucrătura cămășii unui dac. Pe alta iia unei fete dace. Și de ar fi lucrat-o în mărime naturală și ar fi introdus-o în forma de metal, ce-ar fi ieșit ?

— O zeiță, răspunse în surdină Generalul.

— El este, îi spuse la ureche Dromichet, cel ce vrea să găsească chipul lui Zalmoxis.

— Este firesc, rege, să caute aceasta. Întotdeauna omul simplu vrea să își vadă zeul în bătătura casei. Să-i semene. Mă mir cum nu s-a sculptat pe sine însuși în aur !

— S-a sculptat, dar e rușine s-o arate. Nu este însă nici o blasfemie, căci fiecare trăiește din iubirea pentru sine...

Și Dromichet simți nevoia să-și întrerupă fraza.

— Vezi, Generale, acestui om îi trebuie doar un pas să facă înainte pentru a da de altă epocă, de-o altă lume, de-o altă înțelegere. Cînd el va reuși să taie-n aur nu chipul lui, ci chipul tracului, din care și el va fi o parte, de-abia atunci se va apropia de chipul lui Zalmoxis...

Și tăcu.

Îl regăsi pe General căzut adînc pe gînduri. Trecură printr-un coridor și se aflară într-o grădină în care înfloreau zănatic trandafirii. Acolo, o cvadrigă cu doi cai îi aștepta la poartă.

A doua zi trei călăreți care veneau de la palat se-opriră la locuința generalului. Unul din ei avea un papirus în mînă. Văzîndu-l, Agathocle crezu că îi aduce un decret de grațiere. Garda se înclină și predă generalului papirusul pe care îl citi făr-a parcurge rîndurile scrise-n elenă. Ce era ? Dromichete invita pe Agathocle la o ieșire-n

munți. Voia să îi arate generalului întîi sublimele privelişti. Şi cu ocazia aceasta să vadă *Peştera,* unde trăiesc *ktistaii.* Apoi să urce şi mai sus pînă la locuinţa marelui preot, nu mai nainte de a trece pe munţii unde s-au dat lupte între titani şi zei.

A doua zi era adevărată sărbătoare în Helis. Un alai numeros, aproape o armată, însoţea pe conducător ca şi pe invitatul Agathocle. Au pornit cu toţii călări urmaţi de o gardă bine înarmată din cete şi pîlcuri de-arcaşi, care duceau după ei herghelie de cai pentru schimb. Era începutul lui august. În stepă, mustul în iarbă trosnea, caii în fugă smulgeau smocuri clevetindu-le-n jocul zăbalei.

— Am un plan mare, Generale. Vom merge spre nord, unde se-mpreună Fages şi cu Baranges spre-a se vărsa apoi în Istru, nainte ca acesta să-şi desfăşoare cele trei braţe. Acolo vom întîlni ruinele cetăţii „fiului soarelui", numite de noi *Tirighina.*

De dimineaţă, pînă cînd soarele suise de cădea, micşorînd umbra ostaşilor, au mers fără oprire. Aveau soarele-n dreapta. Dinspre munţii Colchilor ce-şi arătau colţii stîncoşi, le venea în faţă o boare de vînt. Departe în dreapta, apa lăţită a Istrului mergea în avale dînd aripi şi spor călăreţilor. În stînga, se-ntindea stepa cu tainele ei. De-acolo veneau zvonuri de dropii şi necheza armăsarul sălbatic. O linişte sfîntă se-aşeza peste tot. Curînd văzură şerpuind apa Sarangelui, năpustindu-se într-acolo. Caii-şi vîrau boturi adînci în unda cea rece. Trecură apa Sarangelui. Se deschideau văile larg, cînd deodată le apărură în faţă ruina cetăţii „fiului soarelui", Aete.

— Aete ? Palatul de unde s-au furat legendarele mere de aur ?

— Da, Generale. Aete. Toate cîte se spun au fost. Priveşte ! Palatul a avut şapte muri circulari şi cîte turnuri încă se văd. Porţi de aramă la care lucrat-a zeul Vulcan. Şi-acuma stau închise, prinse-n rugina timpului.

— Rege, văd chipul unei zeiţe, acolo deasupra în gestul ei sublim de-a ocroti cetatea. Mă-nşel, sau este Artemis ?

— Generale, palatul avea viţă de vie sădită de mîna lui Dionisos. Viţa-şi cocea strugurii în fiecare zi şi slujitorii culegeau via aceea, făcînd must pe care-l turnau peste vin în fiecare seară.

Lăsară caii deoparte şi intrară prin ziduri crăpate. Fugeau salamandrele-n valc. Vermina acoperise trecutul.

— Hai să vedem cum rezistă cele patru fîntîni ridicate de Vulcan. În fîntîna de lapte, ultimul lapte ce curse, peste timp, se-mpietrise. Peste marmura laptelui se-ntindea verdele mușchi.

Iată, fîntîna de vin. Aici a băut Dionisos din strugurii lui fermecați. Aici își ținea cornul și cupa de aur Aete. Din fîntîna de mirt vîntul aduna mirosuri străvechi. Veneau nimfele ce cărau apa-n bazine de la izvorul cel cald parfumînd-o cu mirt. Mai curge și azi izvorul cel rece, ascuns sub troscotul roșu. Ierburi sălbatice au suit pînă sus în stînca cea albă sub susur de apă.

— Cine distrus-a cetatea ? întrebă Generalul.

— Destinul nefast al lînii de aur.

— Fost-a adevărată povestea cu Iason trimis de Pelias s-aducă lîna de aur, și-adevărate-ncercările la care Aete-l supune pe Iason ?

— Generale, brazda tăiată de plugul cu tauri făcuți în dar „fiului soarelui", se vede și-acum, ca și brazda trasă de Iason ajutat de Medeea, îndrăgostită de el.

— Legenda vorbește și de niște dinți de balaur, semănați de Aete.

— Dinții aceștia prin vrăji s-au făcut uriași bătîndu-se între ei. Așadar, Generale, evul de aur, ca și lîna de aur, au poposit pe aici. Zeii bătrîni privesc încă după perdele de nori locul întîmplărilor lor. Au îmbătrînit zeii. Peste istoria lor Cronos a lăsat timpul să treacă, iar Gea uitînd de fața pămîntului trăiește-n adîncul lui Hades. Destinul acestei cetăți, cunoscut de zei și oracole devenea tragic odată cu pierderea „liniei de aur". Întîi Aete-și pierdea fiica. În zadar încerca el cucerind gurile Pontului să iasă în calea corăbiei Argos. Argonauții pluteau pe un braț neștiut al Istrului. Repede-și pierdu el domnia părăsit de zei și oștire, iar cetatea „fiului soarelui" prădată și arsă, rămase de-atunci în vermină. Soarta ce-i scrisă în cartea destinelor nici Zeus n-o poate schimba. Fiu al luminii solare zămislit cu Idyra, fiica Oceanului, ce i se mai zice Oceanos Potamos, se stingea, cum îi era scris în Tabla destinului.

— Îmi vine să cred, rege, c-aici, în țara pe unde-au trecut sau plecat, cum le spun grecii, hyperboreii, au stat izvoarele lumii.

— Da, Generale. Ăsta-i motivul care-l făcu pe Alexandru să nu ne ocupe. Și-acesta-i motivul pentru care noi

ne-apărăm. Pentru că aici e axul pămîntului și Cardinele lumii. Pe-aici coborît-au ei zeii, mergînd spre Olimp. Pe-aici mers-a Borreas cu neamul hyperboreilor, din care rămas-am acum noi. Și tot la noi va ajunge. Așa este scris în tabla de aur a zeilor pe care Arimnii, și ei tot hyperborei, au citit-o, aflînd tainele lumii între început și sfîrșit. Însă misterul cu care s-acoperă matricea lumii, pe care zeii au pus-o la noi, n-a putut fi înțeles decît de Zalmoxis. El însumează și depășește istoria lumii. De aceea vom merge-n zăgazul acesta de pace pe urmele sfinte-ale zeilor.

Arcașii însă-i lăsară să termine vorba. Și prietenoși îi chemară la masa gătită de ei, aproape de apă în verdeața curată și cu cîntec de păsări în arbori. Brînză-afumată și turtoiul de mei. Din burduf, laptele covăsit pus la răcoare potolea foamea și setea. În doniță mici cu linguri de lemn cioplite pe drum, se-afla mierea. Aroma de stupi aducea mirosul de floare. Apa de la izvor le sosea în bardace de lemn. Zeii în cer jinduind beau din cupe nectarul. Stătură apoi la odihnă. Soarele-ncepea să se-aplece în cumpănă. Săriră cu toții în picioare. Aleseră drum pe sub dealuri. Întîi pînă se-ncălzeau caii încet, apoi urmîndu-se-ntr-o fugă nebună. Le stăteau munții în dreapta, venind de acolo miros de sulfină și boarea izvoarelor reci. Drum lung, nesfîrșit cu spaima pădurii și-a stepei, așteptînd tenebrele nopții. În frunte, mergea Dromichet, privind soarele ce-nroșea spre apus. Căuta în zare să vadă firul de apă ce cobora dinspre munții albaștri. Cu cît nu-l afla, înghiontea calul cu pintenii. Se văzu apa. I se păru însă mică. Ajunse cu calul la ea și-o trecu. Se uită de pe-un vîrf și văzu că departe așteaptă întîlnirea cu apa pe care-o știa. Făcu semn arcașilor și-ajunse îndată la rîul care-aducea nisip și piatră din munte. Caii sorbeau cu plăcere apa cea rece.

— Pe-aici vom merge în sus. Pe-aici coborît-au hyperboreii mergînd numai pe văi pîn-la Istru și de-acolo la fel, pînă ajuns-au la Delphi, unde au construit sanctuarul. Să mergem mai sus și să căutăm loc de popas pentru noapte. Soarele-apunea cu mari jertfe de sînge strîns în căușele cerului. Întunecate păduri încercau munții să urce. Se-adăpostiră într-o vale cu multă fîneață. Se auzea apa șoptind primele taine-ale serii. Lemne aveau pentru foc. Drumul pe apă în sus ducea drept. Doar dealul sub

care stăteau nevăzuți le-mpiedica zarea. Puse acolo o strajă, și se-așezară ca frînți. Adăpară caii și-i lăsară-n verdeață. Intrară în rîu. Apa cea rece se-ncălzise pe piatra cea arsă de soare sub zădufuri de prunduri. O clipă doreai să adormi sub unda mereu călătoare. Arcașii căutară mure și zmeură și găsiră atîta încît n-aveau unde o pune. O aduseră în cofe din care puneau în bardacele albe de lemn. Mîncară cu toții hrana cea dulce a urșilor și li-era de ajuns. Noaptea veni cu stele sticloase și-o lună ce căuta molatecă-n văi, poleind cu argint căi siderale. Doar străjile stăteau treze lîngă focul cel sacru. Jigănii ce pierdeau urma pădurii rătăcind către apă simțeau tare mirosul de cai, bălegarul lor proaspăt, și temătoare se furișau în desișuri. Nu se-auzea decît apa în eternul ei cînt neschimbat de la-nceputuri de lumi. Se treziră toți dimineața, cînd lumina clipocea printre munți. Niște aburi subțiri se-nălțau prin prundul de gîrlă și din vîrfuri de deal. Sufletul apei și-al munților se făcea nevăzut în adorarea lui către soare. Își lustrară fețele cu apă de munte și rămaseră-o clipă cu ochii în soare. Armăsarii băteau din copită a drum. De-acolo drumul urca. Muntele venea către ei. Privindu-l îi mîngîiau cu genele creasta. Armăsarii gîfîiau plăcîndu-le oboseala străpunsă de aerul tare. Se-apropia muntele căci nu-l mai vedeau, îl bănuiau doar din roca cea dură. Cu cît se-afundau păreau și mai mult gîzele lui. Și credeau că prima potecă a lumii o bătătoresc ei. Dar nu. Primii care-au deschis drum călcînd peste polenul genezei fost-au hyperboreii.

— Trecut-au mult de atunci ? întrebă Agathocle.

— Poate că mult, Generale, de vreme ce timpul le-a pus un smalț de legendă.

— E destul numai dacă pășești peste noaptea istoriei, căci dincolo timpul se-oprește într-o amiază eternă.

Urcau peste văile apei. Uneori nu găseau drum. Peste copitele cailor se izbea unda cea repede cu grohotișuri de munte. Pășeau printre stînci unde calul își subția burta să treacă. De-acolo ieșind se lățea prundul. Arcașii opreau caii. Puneau obrazul pe iarbă, cum ar pune barba lor aspră pe fragedul obraz de copil. Stăteau așa în extazul acesta teluric primind viața adîncului din catifeaua cea verde a ierbii. Apoi se rostogoleau ca berbecii în vale. Generalul parcă tînjea după copilăria aceasta pierdută. Și prundul deschis începea din nou urcușul în munte. În stînga, se

adunau văi cu verdeață și-n față muntele drept își tăiase o fișie din pădurea de brad, arătînd stînca cea albă ca pe-o trăinicie a pămîntului.

— Rege, rosti Generalul. Rege, vezi locul acela, unde pădurea își trage cortinele de pe stînca cea albă ?

— Îl văd, Generale.

— Frumusețea aceasta-mi aduce aminte de muntele Parnas, unde hyperboreii ridicat-au sanctuarul din Delphi. Oh, ce frumos e ! Mult mai măreț ca acolo ! Gîndul mă duce, parcă visez, că vei construi pe podiș, lîngă stîncă, palatul regal.

Regele-l privea, și căuta să desprindă parcă din cețuri, fantome.

— O, zeii, vorbea pentru el Generalul, știut-au de ce coborît-au pe-aici. Mi-aș lăsa cu vorbă de moarte, mormîntul să-mi fie aici.

— Stați ! porunci Dromichete arcașilor. Părăsim cursul apei și tăiem bucla aceasta de munți cu pășuni. Vom da de-un podiș mare — cîmpie în munte. Poposim la izvorul unde Joe trăznit-a piatra fîntînii. Hyperboreii îi zic Piatra arsă. Și de-acolo urcăm spre un sanctuar mic. Caii mergeau fără efort pe podișul în care iarba răzbătea prin nisip pînă la solul cel tare. O fugă de cal ca-ntr-o stepă alpină, și-ajunseră pe un vîrf la o îngrămădire de stînci, năpădite de mușchi. Înconjurară cu caii.

— Generale, se spune c-aici, pelasgii i-ar fi zis *Darus pater*, după muntele lor. Altarele căzute-acum în ruină ar fi fost ridicate din dragostea lor pentru zeul părinte.

— Ce căutat-au aici pelasgii ?

— Pelasg a fost unul din fiii lui Borreas. Istoria lui se-ntretaie cu neamul hyperboreu. Să ne grăbim, avem mult de urcat.

Coborîră în văi largi, unde curentul de aer tuna în urechile oamenilor. Urcară și coborîră într-una pe un pămînt frămîntat, unde caii puteau alege în voie în stînga și-n dreapta, pînă ce văzură în față stîncile. Cele trei stînci cu figuri de femei.

Dromichet opri ceata acolo, de unde vedea întreaga alcătuire de munți.

— Cine-a cioplit munții aceștia, cine-a avut puterea de-a modela natura ?

— Aaa ! Făcu Dromichete. Ai spus o vorbă mare, Generale. Zeii poate au lucrat aici cu fulgerele lor. Zeii-au

lucrat în om. Le-a dat dorința și o tărie de neînvins. Sta în aceasta ceva și din mîndria ciclopilor, care au urmat tiranilor învinși de a da lumii care va urma, pigmeilor, adevăratul lor chip, care a fost. Este aceasta un semn al căutării nemuririi. Întîi, în măreția de-a te apropia de cer, și de a pune sub bolta lui un om, care deși din piatră să năzuie a fi mai mult decît ceea ce este.

— Grecii spun la aceasta *megalos*.

— Da. E o mărire. Un mod de-a spune zeilor că oamenii tind către zei. Și-atît.

— Și oare îi va fi mulțumit dimensiunea-aceasta ?

— Desigur, nu.

— Și-atunci ?

— S-au ridicat pe-aceste pietre și-au început să construiască...

— Unde ?

— În suflet, Generale... Așa ajuns-au să-și dea seama de nemurire... ei... noi hyperboreii.

Și generalul părea uimit. Că-n toate era un adevăr de neclintit, așa cum stîncile acestea modelate cu chip de om stau neclintite-n vreme. Nu regreta acuma exilarea sa. Zeul care-i mergea pe urme protejîndu-l îi arăta calea ce-l leagă, drumul parcurs în jos, vertiginoasa cădere în istorie din mit, pe care-o resimțea egală cu durerea lumii-ntregi. Dar în același timp, norocul de-a merge înapoi pe apa care duce la izvoare, la începuturi, i se părea acum ca un mister dintîi, un prim oracol. Acum își dădea seama de ce nu se înțelesese oracolul din Delphi.

— Așa e, Generale ! Părea a-i spune lui, cel care-l adusese. Desigur, îi citise gîndurile. Altarele sînt vii. Zeii coboară în aburul de jertfe. Prima inițiere este-aici. Urmează Delphi, Memphis, ce nu-s mai mult decît altarele hyperboreilor. Și ultima inițiere...

Îi văzu ochii Generalului. Erau albaștri, ca cerul. Aveau ceva de dincolo...

— Și ultima inițiere ?

— E... moartea. Moartea care deschide calea nemuririi. Se umeziră ochii celor doi bărbați.

— Nu sînt decît la început.

— Toți sîntem la-nceput lucrînd la acel petec mic de nemurire. Eu... cred că o s-ajung lucrînd la idealul neamului.

— Și cum vezi, rege, aceasta ?
— Ducîndu-mi neamul spre locul care l-a avut dintîi.
— Cum adică ?
— Spre-a se-ntîlni cu zeii din care s-au născut.
— Așadar, istoria omenirii e ca un cerc.
— Cînd cercul acesta s-a-nchis, începe nemurirea. Hai, și-om vedea și mai departe !

Se-ntoarse și întinse mîna spre-un munte conic. Un uriaș de piatră de care apropiindu-se mereu cu caii în galop, puteau distinge drumul căprioarelor, care urca și cobora în serpentine pieptișul muntelui pînă la un izvor în vale. Coborîră cu caii de căpăstru.

— Vedeți ? De-aici pornește apa pe care noi am mers, deci, am ajuns chiar la izvoare. Să bem.

Băură toți cu sete, o apă a zeilor. Și mai băură iar. Simțeau că-n piept le crește-o putere nouă și peste umeri le pun munții o platoșă de piatră, pe care n-o simt grea.

— Lăsăm caii aici să pască și un străjer. Iar noi urcăm pe urma căprioarelor.

Șirul de oameni se vedea ca șirul de furnici, și șirul acesta se pierdu în dosul muntelui. Urcară pînă ce din tot albastrul cerului a coborît o ceață albă. Ceața se cobora în vale și muntele părea o insulă într-un ocean cu valuri înspumate. Trăiră cu extaz un sentiment al suspendării în neant. Erau pe un pămînt ce înceta să fie al pămîntului. Și-aveau senzația că au pătruns în promontoriul zeilor. Ajunseră în vîrf. De-acolo a căzut lovit titanul. Vuietul văii nu încetase de atunci. Norii trecură. În cerul albastru ce tremura în vale priviră toți uimiți.

— Iată întreaga vale, pe care am parcurs-o urcînd. Priviți-o și nu vă săturați. Acesta-i și îndemnul zeului.

Se așezară la pămînt, pe marginea prăpastiei privind halucinați abisul de frumuseți cu care zeul le zidise lumea. Valea era atîta de adîncă, încît apa la care poposise-n timp de noapte părea un fir de borangic ce este smălțuit cu smalțuri de argint și diamant. Se ridicau pășuni catifelate, păduri în care culorile s-au nuanțat în așa fel că parcă le auzi cum cîntă. Privind în vale ceața albăstrie vedeau în siniliul cerului tremurător o boltă de altar cu-o marmură decolorată.

— Să ne întoarcem la izvor pe muchea muntelui. Acolo, aducem caii, și-apoi mergem pe vîrful unde zeii au ridicat

la început de lume, Columna cerului. Porniră astfel la *Caerus manus* spre muntele Columnei. De-acolo le venea în drum o boare rece, ca o suflare înghețată a zeilor. Treceau prin văi înzăpezite de la-nceputul lumii. Caii setoși rupeau cu dinții pojghița poleită a zăpezii, gustînd-o. Drumul urca tăcut, în piatră. Apă nu mai era. În lupta dintre titani și zei, și unii și-alții supraveghindu-se nainte de-ncleștare, săpaseră creneluri prin care să se vadă. Caii urcau spre lună, căci luna se vedea în cerul negurii. Urcau și coborau. Spice de nea le biciuiau obrajii. Ajunseră pe marginea unei prăpăstii ca un con. Acolo căzuse uriașul de pe *Caerus manus*. Podișul care exista îi devenise o groapă de mormînt. Cutremurul ce îl făcuse prin cădere scuturâ munții și șubredele stînci căzură. Căzură peste ei zăpezile topite. Oasele lor, un postament de piatră. Caii își potriveau copita pe marginea îngustă a muntelui. Mergeau cu gîturile-ntinse și ochii holbați. Și ocoliră jumătate din marginea mormîntului, iar dincolo, le apăru Coloana cerului. Era adevărat, cerul se pogorîse mult. Dacă suiai acolo, nu te-agățai de cer, te fura cerul, ca pe profeți.

Calul Generalului Agathocle se apropie de al regelui Dromichete.

— Rege, cred că zăresc ceva sau mi se pare. E grohotiș de munte, acolo unde norii coboară peste vîrfuri, sau este lume ? Dacă într-adevăr e lume venită pîn-aici ca noi înseamnă că e o sărbătoare, un eveniment aparte. Și nu mi-ai pomenit nimic de el.

— Generale, aceia sînt oameni, care se văd întocmai ca un grohotiș de munte. Sînt geți, dar mult daci, veniți de dincolo. Azi se-mplinesc patru ani de cînd i s-a trimis zeului Zalmoxis un *mesager*.

— Aceasta nu se practică la noi !

— S-a pierdut obiceiul, Generale. Și după cît se vede chiar geții-l pierd, căci noi n-am întîlnit pe drum pe nimenea. Este adevărat că au venit de ieri. Dacii însă-au păstrat credințele. Cu cît vom coborî spre sud, credințele se pierd, cu cît urcăm spre nord, ele rămîn.

— Cunosc prea vag mitul acesta-l *mesagerului*.

— Vom fi la timp acolo. De altfel, preotul cel mare nu-ncepe ritualul fără rege. De nu veneam acum mă aștepta pînă a doua zi, cînd zeii socotesc o zi mai mult a anului. Vei înțelege tot din ceea ce-ai să vezi.

Dromichete trimise trei arcaşi să anunţe pe marele preot de venirea sa şi a Generalului. Cînd sosiră acolo, lumea lăsase drum ca să pătrundă regele şi generalul cu garda care-i însoţea. Ceilalţi ostaşi rămaseră grupaţi în jurul unui colţ de stîncă spre a putea privi din depărtare semnale de la garda regelui.

— Soseşte Regele cu Generalul ! Transmitea lumea din om în om.

— Ura ! Ura ! Ura ! Se-nsufleţea mulţimea. Geţii şi dacii păreau aceiaşi oameni. Şi aclamau pe Dromichet ca pe un rege-al lor. Cei doi mari oaspeţi răspunseră fluturînd mîinile. Fiind călări lumea-i vedea în albele lor mantii şi îi considera ca mesageri ai cerului coborîţi pe pămînt. Urma deci ca pămîntul să-şi trimită mesagerul său.

Le ieşi înainte Marele preot, urmat de alţii şapte. Cu toţii purtau anterie albe din in, lungi, cu mîneci largi, căptuşite pe dos cu blăniţă de miel. Aveau bărbile mari, incredibil de mari. Bărbile se-mpreunau cu mustăţile şi pletele albe, iar anteriul prelungea desăvîrşind această apariţie în alb. Pe preotul cel mare, mulţimea îl lua drept sfînt, adică omul care cunoaşte lumea de aici şi cea de dincolo. Omul prin care zeul se face cunoscut. Marele preot fusese pînă la o vîrstă un *Ktistai*. Trăise încă de copil anahoret în peştera ce cobora din munţi pe un alt drum, nu la o mare depărtare de Piatra arsă. *Ktistaii* veneau adesea la Marele Preot care se săvîrşise din această lume. Uneori cobora el pînă la peşteră. *Ktistaii*, anahoreţi cu toţii, îl aleseseră pe el, ca să-i urmeze, fiind cel mai în vîrstă. Ceilalţi se bucurară şi se rugară zeilor să îi dea zile multe pentru-a orîndui şi-a ajuta pe getodaci. Acum era de tot bătrîn, păstrîndu-şi judecata limpede şi sufletul senin, încît lumea îl confunda c-un zeu. Regii de triburi veneau la el să-i sfătuiască, şi multe dintre conflictele ce bîntuiau în lumea tracilor, atît de împărţită-n triburi, se terminau în împăcare. El sfătuise pe Dromichet, care voise să devină *Ktistai* să-nlocuiască asceza c-o muncă fără de odihnă pentru unirea getodacilor. Era deci, o dorinţă-a zeilor. Lumea o auzise şi vedea astfel în Dromichet trimisul cerului. Credea astfel în el. Venirea lui aici c-un general al tracilor din Sud, pe care geţii ce sosiră şi răspîndiră vestea că-i generalul învins de Dromichete, Agathocle, nepedepsit, şi care-a în-

drăgit pe geți și rege. Desigur, era ceva cu totul nou, și cine poate ști căile gîndului zeiesc, decît Marele preot și regele ? Cortegiul preoților ieși cîntînd din peșteră imnuri de slavă zeului Soare și lui Zalmoxis. Lumea prinse refrenul și îi continuă pe preoți. În liniștea munților, sub un cer senin pe care treceau repede fîșii de neguri întunecînd o clipă lumea, se desprindeau din mii de piepturi cîntări pe care munții le primeau pentru-a le-ntoarce cu ecou metalic. Se aștepta ca soarele să meargă spre apus, cînd mesagerul va fi jertfit. Dar se știa cine e mesagerul ? Iată o întrebare pe care lumea și-o punea. Generalul pricepuse din toate că este vorba de o jertfă. Se făceau pregătirile, le observa. Și Generalul putea vedea atunci imensa stîncă pe care o numeau Columna cerului. Scobită în columnă era peștera, un coridor cu tot atîtea paturi pentru suita preoților. Din coridorul acela se desprindeau firida cu foc sacru și-altarul zeului luminii. Deasupra peșterii, masivul strivitor avea pe-o față, cea care privea spre răsărit, săpat cu greu în piatră, figura unui dac. Pe margini, numai o închipuire de scări care suiau deasupra peșterii. Pe-acolo trebuiau să urce cei șapte preoți și regele, ostașii care aduceau pe mesager. Lumea-aștepta. Deodată se auzi un corn prelung. Și lumea păru că murmură. Dar murmurul se stinse și se-așternu o liniște solemnă.

Ieșiră preoții, în frunte cu cel bătrîn, ce-și ridică o clipă mîinile spre cer și coborîndu-le, lumea vedea lumina în dîre cum coboară din cer spre pietrele Columnei. Uimirea dădea glas acelei izbucniri de neașteptată revelație. Și lumea-aceea toată gîndea un singur gînd, și-acesta era *zeul*. Deci îl strigară : Zalmoxis — Zalmoxis — Zalmoxis. Și munții răspundeau numele lui. Urma calvarul preoților și-al regelui. Căci trebuia să suie muntele Columnei pe piatra aproape lustruită. Întîi o suia regele. Urma apoi. Marele preot și suita lui. Cei patru purtători de suliți și doi arcași voinici. Era cu totul un spectacol inedit pentru-Agathocle, care rămase în mijlocul gărzii regelui. Și ce se va-ntîmpla ? Se întreba. A început urcușul, a început urcușul, exclama lumea, cuprinsă de teribilul spectacol. Regele-și lăsase pelerina. Preoții erau desculți. Ostașii purtau opinci. Începu regele. Palmele sale se lipeau de stîncă asemenea ventuzelor. Vîrful opincilor prin sprijinire îl proiecta în sus. Mușchii din palme se desfăceau molatici. Mîna se arcuia pe stîncă lipindu-se din nou prin-

tr-o comandă a voinței care se supunea. Era uluitor. Și generalul care-l privea de jos, nu-și explica. Curbura ultimă a stîncii era mai dulce, încît efortul răsplăti, și-a-junse-n vîrf. Acolo-și ridică o clipă brațele spre cer. Lumea de jos striga : Regele... Regele... Zalmoxis... Zalmoxis...

Urmau preoții. Ei, după obicei urcau sub forma unui lanț. Primul era cel mai bătrîn. Se auzi în lume un oftat și-un geamăt de durere. Dar preotul era ușor. Lumea-l vedea cum urcă, cum ar urca o scară în care aeru-a-mpietrit. Mai mult plutea. Cei șapte preoți, asemenea unei omide, înlănțuiți cu 14 mîini, 14 picioare se lipeau muntelui și îl urcau încetul cu încetul. Urmară sulițașii, obișnuiți în luptă de-a se cățăra pe ziduri de cetate. Suiseră cu toții. De-acolo nu se mai puteau urca decît punînd spre cer scară de scară. Făcură toți o linie și așteptau. Alături pe Coloana mică se pregătea un rug. Și lumea aștepta, pînă ce începu de jos să se agite întrebînd :

— Unde e mesagerul ? Unde e mesagerul ?

De sus Marele preot întreba către popor :

— Cine dorește să fie mesagerul nostru către Zalmoxis ?

Lumea tăcu o clipă mormîntal. Apoi se auzi sute de glasuri :

— Io... Io... Io... Io...

Și preotul răspunse :

— Primul ce-ajunge-aici e mesager.

Columna era invadată în cîteva momente. Primul care sosi era un sulițaș. Restul, cînd auzi, se rostogoli la poalele Columnei. Preoții în cor începură cîntecul, iar lumea de jos cînta și ea. Cu toții încetară însă, cînd cel mai alb din preoții care urcară, își ridică fața și mîinile spre cer. Toți se retraseră și în lumina apusului de soare rămaseră patru sulițași. Formară un pătrat umăr la umăr. Își sprijiniră sulițele-n stîncă cu amîndouă mîinile și așteptară. Veni și mesagerul, doar în cămașa albă. La rîndu-i privi spre cer, și cu o bucurie stranie ridică mîinile. Era consemnul că trebuie ridicat. Cei doi ostași voinici se repeziră de o parte și de alta și-l aruncară-n sus deasupra sulițelor. Se auzi un chiot de bucurii sălbatice. Și cînd căzu, căzu în cele patru suliți. Muri cu un surîs pe buze. Aceasta însemna că zeul l-a primit pe mesager. Jos, muntele fier-

bea. Și soarele însîngerat se prelingea pe pietrele Coloanei. Muntele tot părea că e-un vulcan care erupe. Și începuse a se auzi din vălmășagul lumii : Zeul... Zeul... Zeul... Mesagerul primit... Mesagerul primit...

Începu să se cînte jucîndu-se pe loc. Clocotea bucuria. Un singur om sta trist, cu ochii umezi, și-acesta era Generalul, care-și spunea întruna pentru el : „De ce n-am alergat eu primul ? De ce ?"

Și întrebarea-aceasta era mărturisirea unui crez :

Mesagerului i se dădea drumul pe-alunecușul stîncii. Jos îl primeau ostașii suindu-l înspre rug. Lumea se liniștea gustînd din ritmul dansului, pînă ce se vedea din toate părțile un trandafir de foc. Un abur alb urca spre cer, apoi un fum suia în trîmbe și se pierdea în cerul înroșit din care dispăruse soarele.

*

Se însera repede la Muntele Columnei. Și se făcea frig peste noapte. În timp de vară îngheța roua pe mușchiul de pe piatră. Oamenii n-aveau unde intra. Își puneau șubele-n spinare, cîntau din fluier și jucau pe loc. Lemne n-aveau pentru foc. Toți munții mai mărunți de dincolo de marile prăpăstii erau din piatră. Iarbă pentru atîția cai... Izvoare de apă, nicăieri. Caii care băteau stînca cu copita, de sete, erau duși pe petecele de zăpadă. Înfigeau dinții și începeau să sugă. Sub suflarea lor caldă zăpada se-nmuia. Chiar oamenii mîncau zăpadă, de sete. Cînd frigul începu să răzbească și vîntul gemea repezindu-se-n văi, bărbați și femei se prindeau într-o horă nebună. Fluieraşii se aflau în mijloc frămîntînd piatra pe loc. Hora aceasta se-nvîrtea fără oprire pînă se-albeau zorile. Preoții invitară pe rege și general să păsuiască înăuntru, în peșteră. Așternură mițoase și blăni. Intrară și stară la lumina focului sacru. Veni și Marele Preot.

— Trebuie să adorm, rege. Mesagerul nostru ajunge ca gîndul. Zalmoxis îl așteptă și-mi coboară repede-n vis.

— Unde dormi, prea cucernice ?

— Am chilia mea cu un pat, în coloana cea mică. Dar nu pot adormi de acum. Pînă la miezul nopții cercetez stelele și observ luna. Ascult șoaptele vîntului. Chiar piatra îmi spune ceva.

— De unde luați apa, părinte ?

— Nu avem apă. Ne este destul apa de ploaie.

— În ce o strîngeți ?

— N-are rost să o strîngem. Ridicăm fața spre cer și lacrima ei strînsă pe umeri de-obraz noi o bem. Cînd nu avem apă, este zăpada eternă.

— Și focul ?

— Doar focul etern. Aducem din Peșteră cîte doi un buștean și din acela tăiem să ținem tăciunii în vatra focului sacru.

— Părinte, de-ale mîncării ?

— Legumim, rege... Căutăm mușchiul pe piatră. *Ktistaii* vin cu brînză și miere la noi. Noi mai mult le privim și le păstrăm pentru iarnă. Iarna ține aici trei sferturi de an. Nimeni nu poate s-ajungă la noi. Zalmoxis ne-aduce în vis toate bunătățile lui.

— Și ce faceți tot timpul de iarnă ?

— Iarna aici e o noapte continuă. Vîntul ne-astupă ieșirea din grotă, aducînd avalanșe. Săpăm în muntele alb de zăpadă să ieșim afară. Atunci intră aerul proaspăt.

— Fiarele se-abat și pe-aici ?

— Numai în timpul de vară. Iarna coboară spre Peșteră.

— Fost-ai, părinte, la daci ?

— Da, rege. Ei au plaiuri frumoase, lumină, verdeață și se-nțeleg bine. Reușit-ai, rege, să strîngi toate triburile ?

— Înțeles-am, părinte, că Zeul ne cheamă la pace. Dar lungi și grele sînt pătimirile oamenilor. Mulți cred că viața e una, cea de aici, și vor să soarbă cupa adînc. Vor cuceriri de popoare, vor aur, vor vin, petreceri, haremuri și obosiți merg către Hades.

— Rege, Zalmoxis nu cere oricui să devină un *Ktistai*, dar un om cumpătat poate fi și oricine.

— Răul vine din sud de la greci. Noi, hyperboreii, pus-am acolo sanctuarul cel mare din Delphi nu pentru-a făli neamul cel grec, care-a purtat războiul la Troia pentru frumoasa Elena. Am pus sanctuarul acolo să le fie aproape. Să-și aducă aminte. Zeița să-i cheme să le spună destinul pieirii.

— Mai știți ce e cu sanctuarul din insulă ?

— Din insula Leuce ?

Generalul avu o tresărire de-o clipă. Sora sa cea mică purta numele acesta grecesc.

— Am să mă duc, părinte, și-acolo, de-i pace în țară. Insula este a noastră, dar la ea se duc negustorii îmbarcați pe corăbii și fac daruri lui Apollo. Acolo, în paradisul acela își duc viața de-apoi eroul Achile și zeița Latona, coborîtă din zeii hyperborei.

— Frumoasă a fost ziua de azi pentru mine, zise Marele preot. Mulțimea aceasta care vine aici și îndură frigul acum, crede cu-adevărat în Zalmoxis, cînd vrea să vadă mesagerul cum moare trimis către zeu ?

— Părinte, credința e și una și alta. Cu timpul însă zeul poate gîndi-va ca jertfa în oameni să nu se mai facă. Să jertfim animale. Sîngele lor e ca sîngele nostru.

— Așa este, rege. Sînt preot bătrîn și gîndu-mi arată că jertfele noastre pot fi renunțarea la patimi. Nu e de-ajuns, rege, să ai preoți la Columna ridicată spre cer. Să veghezi aici, „cardinele lumii", și-n peștera noastră să simți greutatea pămîntului, cum ți-apasă pe umeri *axul boreu*, așa cum simțit-a legendarul Atlas. Ceva din acestea să simtă toți care cred în Zalmoxis.

— Poporul are, părinte, prin instinct această înclinare. Și merge pînă la sacrificiu.

— Nici nu se poate mai frumos. La fiecare patru ani am observat mereu aceasta.

— Toate luptele pe care le-am cîștigat, se datorează lor. Căci nici o armă, nici o tactică, nici o știință militară nu poate egala dorința de-a învinge cu prețul morții. Mulți spun că mie mi s-ar datora prin lupta de *gherilă* și *stratagemă*. Însă miracolul este al lor, al celor care venit-au aici.

— Ce mare va fi ziua, rege, cînd toate sacrificiile pe care le fac oamenii în lupta între triburi sau pentru apărare, se vor întoarce pentru propășirea lor !

— Tot ceea ce-am putut să facem pîn-acum a fost să cîștigăm pe om prin partea lui de barbarie, pentru un ideal al neamului, larg înțeles ca o unire-a tracilor. Unirea tuturor oamenilor, cîți ei vor exista, e prea departe de noi. Va trebui să fie o lucrare a zeilor.

— Lucrare a zeilor e și acum și-n tot ce am dobîndit.

— Lucrarea cea din urmă, părinte, așa cum o presimt, va fi lucrarea zeilor care vor pogorî să meargă printre oameni.

— Rege, nu m-am gîndit vreodată. Gîndul acesta care mă fură ca o apă, mă tulbură. Deşi războiul Troii a fost şi un război al zeilor.

— Cînd zeii vor fi una şi nu se vor mai bate ei înşişi între ei.

Bătrînul preot oftă, căci undeva însăşi credinţa lui avea semne de îndoială în colţurile umbrite ale cugetului.

Simţi nevoit să iasă sub cerul înstelat. Merse pe piatra cea înaltă a muntelui. Privi spre stele. Zeii stăteau în Olimp, muntele sfînt, dar dincolo, acolo, în nemărginire, de unde vin clipirile albastre nu sînt acolo şi alţi zei? Dar întrebările se poticneau neputincioase. O dată şi o dată, îşi spunea preotul, şi steaua noastră va vedea faţa zeilor de dincolo şi lumea toată va fi alta. Se tînguise în neputinţa lui. Şi-acum, cînd regele îi aminti de acei zei care vor coborî să moară între oameni, îi amintea de gîndurile sale în serile de priveghere cu ochii către stele. Ce poate să însemne aceasta, nu o ştia. Erau însă doi oameni care gîndeau la fel, şi-aceşti doi oameni se regăsiseră acolo sus, pe muntele ce leagă cerul şi pămîntul. Avu o tresărire. Ca o descoperire pe care-o aşteptase mult. Muntele lor se ridica spre cer, spre acel cer cu stele din care aştepta minunea pe care nu şi-o desluşea. Iluminarea lui de-o clipă pe care-o aştepta, ca totdeauna la patru ani, cînd zeului îi trimitea un *mesager*, îi arăta un adevăr atît de simplu şi de mare, cerul. Zeul lor, zeul tracilor este un zeu al cerului şi-al stelelor. Este din rîndul zeilor care vor coborî să mîntuiască lumea. La gîndul acesta simţi că o lumină dulce îi toropeşte sufletul şi că fiinţa sa trăieşte o fericire calmă. Ridică mîinile spre cer, dar braţele atinseră bolta peşterii. În ochii oaspeţilor, faţa sihastrului se prelungea extatic. Ochii îi deveniseră mari şi emanau sclipiri, fruntea avea luciri de lună sidefoasă şi radia în juru-i o incredibilă lumină. Instinctual priviră spre focul sacru. Acesta mocnea sub spuza de cenuşă. Marele preot ridicînd braţele sus ca să găsească cerul părea că se afundă în pardoseala stîncii. Rosti cu glasul sugrumat al celui care vrea să-şi rupă lanţurile:

— Stelele...

Îl luară amîndoi pe braţe. Părea un fulg pe care vîntul îl va purta spre zările pămîntului. Ieşiră în aerul îngheţat. Cerul era departe. Luna se coborîse-n văi, iar vîntul îi smulgea fîşii din caierul îngălbenit şi le-ntindea

pe cerul vînăt. Numai luceafărul privea spre muntele înalt în cerul întunecat şi poposea o clipă pe fruntea schimnicului în care viaţa îngheţase.

Străjerii chemaţi, intrară în chilia preoţilor şi-i anunţară moartea. Lumea află îndată şi muntele-ncepu să clocotească iar.

— S-a săvîrşit Marele preot ! S-a săvîrşit Marele preot ! Se auzea de peste tot. Marele preot un mesager sfînt. El îi va duce vestea lui Zalmoxis, că îl sărbătorim aici. Şi miile de piepturi scandau în noaptea grea tăiată de feştilele ce se-aprindeau :

— Zalmoxis... Zalmoxis... Zalmoxis...

Se încingeau apoi în horă, şi se-auzeau cum cad în văi sinistrele chiuituri, care mergeau spre inima pămîntului.

— Generale, ai prins multe evenimente aici.

— Mai mult decît îmi închipuiam.

— Şi totuşi, dorinţa zeului nu ne-a fost dat s-o ştim.

— Ba da, îl contrazise generalul. Marele preot nainte de-a muri a văzut mersul lumii. A văzut lumea spre care ne-ndreptăm. Pe căi deosebite v-aţi întîlnit în ea.

Priviră cerul în toate părţile şi nu găsiră nici un semn. Dar cerul tot era acum în suflet. Acolo se desăvîrşise ceva. Un vînt ce începea să bată, făcea să izbîndească ziua ce tremura în aer deasupra tainicilor munţi. Lumea se liniştise şi aştepta ceva. Se pregătea rugul. De astădată pe Coloana cea mare. Cerul se lumină deodată şi raze roşii împunseră negura care se destrăma. Atunci, o lacrimă de foc păru că se prelinge în vreascurile rugului. Şi începu o vîlvătaie. Pentru o clipă soarele muntelui păru a copleşi soarele cerului. Rugul se-ncinse, urcînd spre cer aburii vieţii care s-a stins.

*

Lumea se risipise în valea pe care preoţii o numeau a Cerbului şi care era un paradis. Regele-şi avea pe lîngă el întregul pîlc. Muntele, după plecarea lumii, rămase în tăcere, sub cerul care părea o întrebare. Bătrînul preot săvîrşit nu apucase a-l binecuvînta pe cel care-l urma. Veniră preoţii la rege şi îi cerură să încuviinţeze ca mare preot pe cel mai vîrstnic. Cînd regele plecă, cei şapte preoţi, întorşi cu faţa către soare, cîntau.

— Acuma, Generale, vom duce vestea morții Marelui preot *Ktistailor*, la Peștera. Mergem pe-un drum pe care numai zeii au mers. Anahoreții de la Peștera nu-l calcă. Ei îl consideră al zeilor, care la rîndu-le nu îl ating.

— Atunci, de ce să-l profanăm ?

— Ne vom purifica întîi. Acolo este la început de drumuri izvorul unei ape, care se varsă după ce brăzdează stepa și cîmpia, în Istru. Izvorul ei e curat. Ne vom lustra acolo. Și fără grijă vom parcurge întreaga vale. Mergem cu caii de căpăstru. Izvorul apei ia două paralele și cade în cascade. Între aceste două brațe ce țin toată valea pîn-la Peștera este o muche, atît cît să încapă pasul unui om. Din muntele din stînga ascuns în nori, apare și dispare chipul zeiței Gea. El e cioplit în piatră, Generale, dar nimenea nu este sigur că-i așa, căci nimenea nu l-a văzut sub clarul cerului. Se-arată din nori, unde dispare iar. Gea înseamnă pentru noi obîrșia, iar drumul se numește al Obîrșiei.

— Rege, aici totul e mitic. Cerul, pămîntul, apa, focul. Și ajungînd aici ai zice că ai ajuns unde începe lumea, acolo unde timpul și el începe-a curge.

— Să mergem, Generale !

— Plecară, părăsind muntele sfînt. Le rămînea în spate muntele conic, pe care îl urcaseră fără cai, muntele *Caerus manus.*

Lumina soarelui oblăduia cu raze calde tăcuta țară risipită-n piatră. Mergeau spre alt izvor. Caii găsiră iarbă și călărețiii nu-i îndemnau la mers. Mîncau mergînd. Tăpșanele nu erau mari, iar iarba era fragedă și-avea și roua dimineții. Drumul cotea spre stînga, pe-o șa masivă. Privindu-i călărețiii i se păreau masivi, ca niște uriași care puteau să strîngă pînzele pe cer, ca pînzele umflate pe corăbii. Mergînd, iarba-ncepuse a se împuțina. Și caii primeau pinteni. Mulți se uitau în văile din stînga, ca să privească Valea Cerbului, dar se-nșelau, căci Valea Cerbului era acoperită de nouă munți și văi de-acolo. Drumul începuse a se îngusta și devenise nisipos. Se vedeau urmele de căprioară, semn că izvorul se apropia. Și-ntr-adevăr, imediat ce ocoliră o stîncă, li se ivi în față un mare grohotiș de piatră albă. Nerăbdători, împinseră caii și-ajunseră. Atunci îl auzi pe rege că șoptește :

— Nu lăsați caii în apă. Păstrați-i cu fața-ntoarsă în partea din care am venit.

Întoarseră deci, caii, care băteau puternic cu copita-n stîncă.

— Mergem să ne lustrăm.

Și îl urmară toți pe rege, după ce-și priponiră caii. Și-ntr-adevăr din stînca cea mai mare din care se rupsese tot grohotișul, gîlgîia izvorul cu-o apă de cristal.

— Luați apă în corn. Beți cît aveți nevoie. Apoi vă depărtați spălîndu-vă pe pietrele uscate la douăzeci-treizeci de pași de cursul apei. Lustrați-vă mîinile și ochii!

În ordine desăvîrșită, arcașii se lustrară. Apoi după îndemnul regelui, purtîndu-și calul de căpăstru, se înșirară pe cărarea care urca printre șuvoaiele de apă.

— Acum, lăsați să se adape caii. Și se-adăpară. Porniră să coboare pe creasta care-n stînga și în dreapta își adînceau prăpăstii. Caii mergeau cuminți. Muchea se îngusta și constatară că-s suspendați în aer. Vîntul le flutura cămășile, și-nvolbura coama la cai.

— Rege, țipă Generalul, privind în stînga, în piscurile-nvăluite-n nori. Ce e...

Nu-și termină cuvîntul căci nourii acopereau imediat vedenia.

— Rege, se pleacă peste noi.

— E semn bun, Generale. E Gea care ne conduce din Obîrșii. Acuma, Generale, noi coborînd pe-aici, sub vălul ei, refacem coborîtul lumii spre istorie.

— Trăim deci în aceste clipe întreaga preistorie?

— Da, Generale, dar sub o formă prescurtată și degradată-aș spune.

— Explică-mi rege! Nu sînt în stare să-nțeleg.

— Lumea dintîi nu a gîndit pe unde trece. Ea parcurgea cu simțul. Noi ne gîndim itinerarul.

— Și ce e rău în asta, rege?

— Mitul nu se gîndește, Generale! El se trăiește. Și noi acuma ni-l amintim și-l desenăm cu degetele gîndului. Și totuși, față de cei ce vor veni veacuri de veacuri, noi sîntem mai aproape de origini. Avem încă în suflet polenul vremilor dintîi.

— Așa e, rege. Eu nu mai sînt cel care mergea în Caliacra să ascundă aur. Netezesc sufletul ca să găsesc comori.

Mergeau cu grijă prin valea-n care Gea dăduse drumul omenirii.

— Rege, îl rechemă din urmă Agathocle. Rege, teribila mea călăuză în paradisul zeilor, spune-mi te rog, de ce lumea ce-a coborît pe-aici, pe drumul de obîrșii, de ce nu se întoarce măcar din cînd în cînd ?

— E lenevia sufletului. Boala mortală care sfîrșește-n Hades. Nu trebuie, cu toate-acestea să uităm, că noi acuma nu urcăm, ci coborîm. Noi înșine nu am urcat obîrșiile decît pe-o cale ocolită.

— Și dacă am fi încercat ?

Dar regele nu îi răspunse.

Cascadele se spulberau întruna pe văile lor albe. Munții le rămîneau în ceață. Arcașii păstrau botul cailor lipit de braț, simțindu-i răsuflarea caldă. Deodată însă drumul se lăți. Cascadele se adunau, bolborosindu-și apele în vaduri albe. Și apărea verdeața, întîi în smocuri izolate. Se desfăceau și drumuri, închipuiri de drumuri.

— Mergem numai pe apă, le spuse călăreților. Vedeți apa aceasta a Obîrșiilor, trece pe lîngă Peștera. *Ktistaii* o binecuvîntează. De-acolo merge tot în vale, pînă ce la cîmpie Obîrșia se varsă în fluviul sfînt. Ne duce singură la Peștera. Și-ntr-adevăr. Drumul se deschidea mai mult, iară verdeața inunda vederea. Lăsară caii-ncet care pășteau cu poftă o iarbă necălcată de la-nceputul lumii.

— Vedeți caii aceștia, le spuse regele, o să devină năzdrăvani ca Ducipal al Machedonului. Ei nu mănîncă iarbă, mănîncă începuturi, gustă din prototipuri, găsind dulceața zeului.

Trecură peste tăpșane mari. Printre acestea curgea gălăgioasă Obîrșia. Dar după puțin mers drumul se împietri din nou și se iviră-n față colțuri de stînci ce obligau Obîrșia să intre-n chingi.

— De-aici e-aproape, strigă regele. Mergeți încet să nu îi speriem. Poate că ar fi mai bine să ne oprim. Și să ne vadă întîi. Să se încredințeze că sîntem oameni. Le fluturăm cu mîna. Și le strigăm. Vorbesc cu noi.

Se avîntară spre un munte de piatră. O piatră neagră metalică ce scăpăra. Apa cotea în fel și chip să-și facă loc. Caii se-mpiedicau în grohotișurile de culoare-nchisă. Rămaseră la apă. De-acolo, nu departe, se deschidea pășune în care zăriră oi și vaci.

— Rege, strigară mulți dintre arcași. Am văzut oi și vaci.

— Da, *Ktistaii* au oi şi vaci. Acolo, sus la zei nu e nevoie.

Trecură prin vîltoarea rece pe celalt mal. Ocoliră stîncile prăvălite şi se aflară în faţa unui munte din care încercară în zadar să scoată-un fir de piatră cu vîrful de pumnal.

— Ce-i asta, rege ? întrebă Generalul.

— Întîi descălecaţi cu toţii. Descălecară. Şi merseră de-a lungul muntelui de piatră. Cîteva stînci din cele prăvălite, făceau să nu se vadă intrare-n peşteră.

— Unde ţin vitele ?

— Cred că le ţin cu ei în peşteră.

— Hă, hă, hă, hă ! Rîseră cîţiva.

— Nu rîde ! Ce crezi c-aici e ca la Helis ? Aicea iarna năpusteşte lupul, iar vara îţi mănîncă vaca, ursul. Şi-apoi în grota rece vitele mari ţin de căldură.

— Fîneaţa unde-o fi păstrînd-o ?

— Mult timp o ţin afară. Ursul şi lupul nu mănîncă fîn. Apoi au loc în peşteră. În fîn dorm ei. O să dormim şi noi.

— Şi soarele, lumina ? Glăsui unul.

— Cînd muge vaca dimineaţa, ei ştiu şi se trezesc din somn.

— Nu e de glumă ! Adaugă regele, animalele şi păsările au simţul timpului.

— Şi calendarul ?

— Îl ştiu mai bine decît noi. O să ne-arate ! N-aveţi grijă.

— Rege, sări unul. E-adevărat că pustnicii sînt, cum pălăvrăgeşte lumea, bărbaţii Amazoanelor, pe care acestea alungatu-i-au ?

— Crezi oare că un bărbat ce-i alungat nu-şi găsea loc în altă casă ? Sau Amazoanele, cum sînt frumoase, nu îşi găseau bărbaţi ? Poveşti... arcaşule !

— Atunci, oamenii-aceştia sînt blestemaţi de zei !

— Greşeşti ! Zeii nu blestemă. Ei pedepsesc. Oamenii aceştia au înţeles că drumul către zei e mai aproape prin modul lor de a trăi. În luptă, tu nu te-avînţi în dorul de-a muri luptînd şi astfel de-a intra în paradisul lui Zalmoxis ?

— Da, rege. Acesta-i adevărul !

— Poate că altui neam, care nu crede în Zalmoxis, să i se pară o neghiobie. Dar care-i adevărul pîn-la urmă ?

Ca să ajungi la zei nu-i numai o potecă. Drumul nostru este al vitejiei, drumul Amazoanelor e de-a trăi fără bărbat, iar al *Ktistailor* de a trăi în izolare. Eu însumi dat-am lege prin care Uniunea de triburi să protejeze pe *Ktistai* de violența altora, și să impună geto-dacilor un sentiment de admirație și cinste față de ei. Făcut-am rău ?

— Nu, rege.

— Din ei se aleg preoții. Și ține seamă că niciodată un arcaș nu poate deveni un preot decît dacă își părăsește oastea și toată viața rămîne un *Ktistai*. Sînt două lucruri aici. Vitejia noastră ne-aduce moartea într-o clipă. Nu ? Pe cînd în moartea lor înceată, ei mor de mii de ori. Spuneți-mi cu dreptate, dac-ați fi zeu, nu i-ați chema în paradisul vostru ?

— Așa e rege ! Frumoasa ta învățătură coboară de la zei. Se auzi din rînduri. Erau cu toții așezați pe bolovani. Cînd regele își termină cuvîntul de după stîncă apăru un *Ktistai*. Semăna mult cu preoții. Purta o haină lungă de in, ca și aceștia. Părul, unindu-se cu barba și mustățile, le-aluneca pe umeri. Fruntea era proeminent ieșită în afară. Ochii senini și pașnici. Fața albă cu trăsături decise, sculptate și îndulcite de-o finețe care venea din suflet. Umblau desculți.

Ktistaiul își puse mîinile la piept, semn că-i salută și se plecă cucernic. Avea o vorbă rară, gîndită. Cuvintele se înșirau ca pietrele. Bolovani și paiele. Nisip nu exista. Între ele punea un fel de duh și pietrele atunci prindeau o legătură, lăsau să se așeze-n rînduri altele pîn-ce se ridicau. Vorba lui construia. Și acel duh făcea din piatra anonimă ceva. Îți dădeai seama că pietrele vorbesc. Sufletul lor ascuns, atîta de ascuns, scotea închipuirii mărgeane și mărgăritare. Și ce era aceasta, se întreba chiar regele. Și-și răspundea în gînd : Magia către oameni, a îndepărtării lor de oameni.

Ființele acestea ce se păstrau mai jos de om, erau mai sus. N-aveai ce adora la ei. Puteai să îi confunzi cu-o coajă de copac. Puteai să dai cu barda în coaja-aceasta. O despicai. Poate curgea și ceva sînge. Cioturi de lemn. Gîngănii uitate de la-nceputul erei. Orice. Dar dincolo de-aceasta era ceva care nu cere formă și strălucirea ei. Între a fi și a nu fi. Rămînea doar un fulger ca o închipuire din care încercai să înțelegi ceva. Și rămîneai c-o nostalgie

care-i ritma în cap admirativ : *Ktistai... Ktistai... Ktistai.*

Anahoretul își ținea încă mîinile la piept. Semn că-i supusul tău. Regele cunoștea cifrul acesta, dar nu îl traducea arcașilor. Lăsa să înțeleagă ei. Și astfel, unul plin de curiozitate se-apropie cu șiretenie ca de un armăsar ce este nărăvaș, să-l prindă de căpăstru. Și îl bătu pe umăr prietenește fără a reuși să-i simtă carnea sau temeiul oaselor. Îl bănuia că e strigoi, pînă cînd desluși ființa unui om care-a rămas copil. Această impresie o avusese însuși regele, de vreme ce mulți dintre ei îmbătrîniți uitară timpul socotit în ani. Regele se veselea în sine văzîndu-i pe ostași atîta de surprinși în fața fenomenului impenetrant. Dar și el, regele, mai păstra încă mirarea ostașului de-acum. Căci lumea deschidea prăpastii, oricît ai încerca cu gîndul să le sari. Greu e să crezi, își zicea regele, într-o realitate pe care tu nu ți-o apropii. Partea de zeitate a fiecăruia stă în puterea de-a înțelege pe celălalt. Ostașii lui vor trebui să treacă prin munții-aceștia de multe ori și să trăiască experiențe tragice. Adică să moară chiar într-o viață de mai multe ori.

— Așa e, Generale ? Și Generalul parcă-i citise gîndul.

— Da, rege. Eu însumi am început să cred acum că eroismul, moartea eroică, e-o formă foarte simplă a nemuririi. Zalmoxis e tare bun. Prietenii noștri *Ktistaii* sînt niște scutieri ai sufletului. Ei sînt într-adevăr sarea pămîntului.

— Da, Generale. Gîndim la fel. Dar viața nu-i o cărare dreaptă, încît de vrei să o conduci, eu, tu — nu poți s-accepți pe cei rămași în urmă, și nici pe cei care-au pornit spre zei, și în același timp nu poți să părăsești pe unul sau pe altul.

— Rege, așa voit-a zeul.

— Lumea merge-n devălmășie. Sitele cern. Pietrele macină. Nimic nu-ncepe, nimic nu se sfîrșește.

— Cînd înțelegi aceasta, e-un fel de a reface înțelepciunea tracă despre nemurire.

— Toate ne duc acolo, Generale. Cînd mă gîndesc la mine, mă-nchipui, aș vrea să mă închipui multiform. Să-mi explic mie-ntîi, să fiu convins de nemurire, și-n toate s-o găsesc.

— Te-aș întreba, cu toate-acestea, rege, același fel de nemurire găsești ?

— Aș zice, da. O incoloră nemurire e la toți. Dar... nemurirea-aceasta la uni-i mai grăbită, la alții mai tîrzie.

— Cum am putea-o, rege, s-o grăbim ?

— Să-l întrebăm pe *Ktistai !* Care ca și cînd ar fi vorbit cu sine însuși, zise :

— Răspunsul e în noi.

De după stînci apărură atunci mai mulți dintre *Ktistai*. Semănau unii cu alții, cum seamănă rîndunicile între ele. Unii din ei aveau bărbile albe amintind de Marele preot. Îl cunoșteau pe rege. Rămaseră plecați cu mîinile-așezate mai mult timp pe piept.

— Veniți de la Columne, rege ? întrebă cel mai alb dintre ei.

— Da, *Ktistai*. Și vă aduc o veste. Marele preot a murit ast-noapte pe brațul meu și-al Generalului.

— A murit fratele nostru ? Rostiră *Ktistaii* în cor întocmai ca o rugăciune. Păreau pentru o clipă întristați, apoi se reculeseră într-o seninătate sfîntă. Erau intimidați de-atîta lume, ca păsările prinse-n colivii, neliniștite.

— *Ktistai*, sosit-au pe aici străini neamului nostru, din cei care vorbesc o altă limbă ? De pildă, sciții.

— Nu, rege. În singurătatea lui sfîntă, zeul ne ocrotește. Ne-am ascunde în peșteră.

— Peștera-i mare, se adresă regele Generalului. Eu însumi nu am mers pînă la capăt, unde după cum *Ktistaii* spun, trece un fluviu subteran. Care-i străinul să intre în inima pămîntului ? Mult, mai demult, unii au încercat să îi dea foc. Piatra nu arde însă.

— Nici vitele nu merg decît puțin în peșteră. Aerul e foarte rar.

— Dar lighioni nu vin din inima pămîntului ?

— Totul e piatră. De afară însă vor să vie. Ursul ne fură animalele și simte urma și mirosul mierii. Împingem bolovani în gura peșterii. Noaptea aprindem foc. Cu toate acestea, unul dintre noi a dispărut. L-au mîncat fiarele.

— Nu aveți arme ? Îi întrebă Generalul.

— Noi nu ucidem.

— Cu animalele pe care le aveți ce faceți ?

— Le ținem pînă ce singure dispar. Cînd simt că le-a venit sfîrșitul, pleacă-n pădure. Vitele noastre, însă, trăiesc destul de mult. Noi le-ngrijim, iar ele ne răsplătesc cu laptele și lîna. Iarna ne țin căldură.

— Pămîntul îl lucrați ?

— Semănăm meiul, pe cîteva pajiști, pe care-l măcinăm în piatră.

— Și mierea ?

— Ne fură urșii stupu-ntreg, însă albinele n-au cum. Și cioplim altele.

Unul din *Ktistai* se strecură în peșteră venind cu linguri noi de lemn și cu bardace tot din lemn, din care mierea aurie le răspîndea mireazma florilor de munte. Aduceau și arcașilor. Mîncau și ei miere. Pe cît goleau bardaca, ei o umpleau cu apă. Sorbeau apa-ndulcită în care mierea își desfăcea parfumul și dulceața, și-așa pînă se termina. Regele și alaiul lui îi imitară. Mierea și apa le limpeziră creierii și le dădură un fel de pace în sînge și în suflet.

Arcașii se urcară între timp pe înălțimea peșterii ca să privească-mprejurimile. Soarele cădea drept pe piatra care frigea. Parcurseră cu ochii spre orizontul de unde coborîse. Acolo sus, de unde pleca negura și vînturile li se părea ceva nedeslușit. Valea Obîrșiei era un imens vas ce fierbe.

— Se-apropie vitele de peșteră, spuse un *Ktistai*.

— De ce ? Ce-nseamnă ? Se întreba regele.

— Simt vremea. Adulmecă din aer apropierea ploii. Uite, hultanul ! Și arătă cu mîna pasărea ce s-adîncea în văi. Tot ce e vietate simte schimbarea vremii. Chiar noi o știm, fără-a privi la ele. Prin mîini și prin picioare ne umblă vremea.

O boare de vînt care venea din flancuri, schimbă însă imediat închipuirea tuturor. Văzduhul trăia o liniște și-o tihnă care te țintuiau în loc și te-ndemnau la dulci visări.

— Rege, se auzi vorba arcașului ce coborîse de pe pietrele înalte. Parc-am zărit un fulger.

— Atunci, să coborîm !

O febră de cîteva momente puse stăpînire pe toți.

— Pregătiți caii ! Porunci regele. Mulțămim *Ktistai* și Zeul să vă aibă-n pază !

Veniră toți din peșteră cu mîinile pe piept, încovoiați și cu privirea blîndă. Ostașii care ieșiră dintre pietre pe cai, le ridicară mîna. Cerul le flutura prin degete. Curînd nu mai vedeau nimic din peșteră. Se adînciră-n vale. Regele cunoștea drumul. Întîlni un mal mare. O rîpă pămîntoasă, și-alunecoasă. Vîrful era destul de sus, urcînd ca un perete. Luară caii de căpestre și începură a urca.

Oamenii se mai ţineau de rădăcini, de colţurile pietrelor, dar caii voind să-şi ia elan prin sprijinul picioarelor din faţă, pierdeau pămîntul sub copitele din spate. Călăreţii ţipau văzîndu-şi animalele plecate înapoi pe spate. Dar animalele mlădii se redresau şi-şi înfigeau copita în pămîntul reavăn.

— Arcaşi, strigă regele, prindeţi-vă de şa căpăstrul calului din spate. Faceţi un şir unit. Dar caii nu mergeau acum în şir. Se-apropiară, totuşi. Legară cu greutate caii, dar cînd porniră iar în sus, cei care-alunecau erau săltaţi de ceilalţi bine sprijiniţi. Ideea îi venise regelui văzînd cum urcă preoţii pe piatra de pe muntele Coloanelor. Cînd regele ajunse sus, rîse cu Generalul. În urma lor, încă în vale, caii legaţi unii de alţii păreau ca un imens miriapod. Cea mai ciudată lighioană a pămîntului. Un animal cu zeci de capete, cu sute de copite. Un şarpe preistoric ieşit din grotele întunecate. Sus se-odihniră toţi. Îşi scoaseră cămăşile uscîndu-le la soare. Şi nu porniră decît atunci cînd se zvîntară. Drumul care-ncepea, ca o răsplată, era de tot frumos. Poieni pierdute printre brazi. Văi şi urcuşuri scurte. În dreapta, doar valea se-adîncea şi se pierdea departe în prăpăstii, unde se prăvălise stînci. Mergeau pe un versant asemeni celui întîlnit în drum spre Coloana cerului, numai c-aici, tot ce vedeau cu ochii era de-un verde viu, care hrănea frumoasele închipuiri. Caii mergeu cu spor. Deodată însă o boare rece îi ajungea din urmă. Întoarseră privirea departe spre Obîrşii. De-acolo începea un fel de noapte-a cerului pe care soarele nu îl parcurse.

— Daţi pinteni cailor, se auzi.

— Şi dacă dăm ce facem ? Oriunde ploaia e la fel.

— S-ajungem la Piatra arsă. Acolo e podiş. Nu ne ia apa.

— Aşa e, aşa e. Pe-aici ne îneacă.

Caii zburau, dar norii care-i urmăreau din urmă îşi aveau armăsarii iuţi.

Se văzu mîna regelui ridicată în sus.

— Uite, acolo este Piatra arsă. S-alegem. Stăm în ploaie, dar pe podiş, sau ne-ndreptăm spre muntele cioplit cu chipuri de femei. Sub el e adăpost. Dar dacă mergem într-acolo, ieşim în faţa ploii. Alegeţi.

— Acolo... Acolo...

Schimbară deci direcția. Erau la jumătatea drumului și boarea rece le lua respirația. În văile acelea vîntul bubuia. Nu se puteau aude între ei. Mergeau pe unde merge regele. Coborîșurile erau un fel de prăvăliri în care armăsarii zburau. Urcușurile se făceau la pas. Sosi și ploaia. Întîi o pulbere care îi șficui, apoi picături mari care îi ciocăneau. Un plisc de apă flămînd ce căuta să ciugulească în creieri. Veni apoi potopul. Caii păreau că-înoată-n Istru. Și regele urca întruna. Iar cînd ajunseră acolo sus li se părură că văd alb. Vîntul bătea în dunga ploii dîndu-i un smalț de gheață. Pliscul de apă nu se mai spărgea, izbea cu furie și des. Caii sub biciuirea grindinii păreau turbați. Aerul era alb și nu se mai vedea nimic. Regele însuși era să-și sfarme calul de sanctuarul muntelui, fără să-l vadă. Țipă :

— Stați ! Stați ! Opriți ! Struniți-vă caii !

La rîndu-le toți care mai veneau țipau la fel. Intrară cu armăsari cu tot sub piatra sanctuarului. Caii se strînseră lipiți de stîncă și oamenii se așezară sub burta lor, între copite.

Trecu un timp de amețeală. Un fel de letargie. Grindina deveni nămeți. Suflarea cailor topea zăpada, care-ncepuse a șirui la vale. După zăpada care cădea cu fulgi cît palma, veni iar ploaia. O boare caldă sufla asupra munților rămași doar în închipuire. Apoi ploaia se prăvăli în văi cu fulgere și trăznete și cerul începea să apară cu petece albastre dincolo de zdreanța norilor ce dispărea ca o nălucă. Se ridică un abur cald, asemeni unui nor vulcanic, pe care însă vîntu-l risipea. Zăpada se brăzda și apa o săpa pe dedesubt. Se vedea iarba triumfătoare ca-n zilele de primăvară, iar caii o păsteau ca pe-o pășune caldă cu sucurile verii. Oamenii se uitau pe cer întrebători. Veniră însă repede cohorte noi de nori ce-acoperiră zimbetul solar străbătător prin ceață. Și începu din nou să tune. Arcașii își potriviră arcele și traseră în norii care păreau vrăjmași. Săgețile se-nfipseră în ei, și-nsîngerați de sulița lui Apollo se prăbușiră-n văi.

— Acum, hai să plecăm la Piatra arsă. Era un veritabil drum de iarnă, ca într-un martie ce-și scuturase ultima zăpadă. După încercările de pîn-acum, drumul li se părea ușor. Podișul munților stătea ca pe-un burduf de văi și dealuri. Și pe acest podiș se mișca iute și cu spor minuscula ființă omenească. Acum, ploaia o luase înainte

și oamenii o urmăreau, și urmărind-o nu voiau să intre iarăși sub copita ei. Deci, poposiră. Regele însă știa de ce întîrzie. Gîndea că apa să se scurgă de pe piatră și armăsarii astfel să aibă drum uscat, căci de la piatră, printre brazi, pe drum îngust porneau cu o prăpastie în stînga și se-afundau în marea vale din care ei veniseră la început. Regele descălecă și după el întreg alaiul. Omul și calul nu aveau loc alături. Omul mergea nainte și armăsarul călca exact pe urma lui.

— Cînd o s-ajungem jos ? se auzi un glas.

— Nu va apune soarele, cînd caii noștri vor bea din apa din care-au mai băut la început de drum.

— Dacă ne prinde noaptea pe aici, dormim lipiți de stîncă.

— Nicicum ! Nicicum ! Pas voinicesc !

Drumul era îngust. Poteca, prăpastia, desișul și dunga cerului albastru. Rar cînd vedeau vreo coamă-n văi. Deasupra simțeau piscurile drepte din care mai cădeau fărîmituri de piatră. Poteca animalelor și poate a *Ktistailor* se învîrtea mereu, amețitor. După atîta fugă dreaptă, caii o resimțeau plăcut. Se odihneau mergînd fără povara călărețului. Ajunseră la jumătatea drumului, căci piscurile se înălțară uluitor deasupra și valea își trimitea ecoul mult mai iute, cînd caii toți și oamenii se busculară.

— Ce e ? Ce e ?

— S-a oprit regele. S-a oprit regele.

— Ce spune ? Ce spune ?

— Să-ncălecăm... Să-ncălecăm.

— De ce ?

— Pe-aproape poteca este ruptă cîțiva pași și n-avem cum urma decît sărind-o din fuga armăsarului. De nu se-ncumetă și se oprește. Vă-ntoarceți așadar în urmă cu cel puțin o sută de pași spre a vă lua avînt, dar nu prea mare încît să poată vedea animalele ruptura și să își potrivească săritura. Lăsați-le frîu liber. Țineți-vă de șa, căci altfel nu vă mai găsim. Într-adevăr.

Într-adevăr. Cei mai mulți cai se-opriră și daseră-napoi iar călăreții îi duseră și mai napoi. Instinctul își calcula efortul și armăsarii rînd pe rînd săreau obstacolul.

— Descălecați ! Și răsplătiți-i astfel pînă-n vale.

Drumul se lărgea și începuse-a se-auzi ca o părere un fîșîit de frunze. Era pădurea de foioase, căci bradul nu mai cobora în vale. Dar fîșîitul acesta creștea din ce

în ce, iar armăsarii de-acum încălecați își grăbeau pasul singuri.

— Apa ! Apa ! strigară cu bucurie cei din față.

— Apa ! Se auzi la cei din urmă.

În cîteva momente se năpustiră înspre apă. Descălecară și caii intrară cu picioarele în apă și se-adăpară. Apoi zburdară și cu hărnicie începură-a paște.

— Mai stăm puțin, zise regele, căci vine gîrla mare cu lemne și ne izbește picioarele la cai.

Încălecară și trecură gîrla, și merseră la vale pînă găsiră locul unde au noptat.

— Ce zici, Generale, făcut-am noi ocolul lumii ?

— Nici nu mi-aș fi închipuit.

— Rămîne altădată să mergem pe la dacii care își pregătesc Cetatea Sarmizegetusei. De-acolo nu-i departe spre sanctuarul Mumei, unde-au trăit Sibilele. Atunci vom coborî în minele de aur, iar la plecare vom alege un drum în care se-ntîlnesc, munții de-aici ai Rîpei, cu Haemus, ca să vedem cum Iason, protejatul Junonei, scăpat-a teafăr pe Istrul, unde colții munților zdrobesc corăbiile. Apoi dac-o vrea zeii, mergînd spre Argidava, vom urca muntele Parîng, și vom ajunge la stînca unde sublimul Prometheu a fost încătușat.

— Rege, la noi se știe că Prometheu a fost încătușat în Caucaz.

— Cînd vom ajunge-acolo, vom pune pietrele ca să vorbească. Ostași, acum aprindeți focul să ne uscăm. Zeii ne-or ocroti, păzindu-ne de ploaie. Hai, și-om cina. Și mîine la răsăritul soarelui pornim spre Helis. Argonauții noștri par obosiți.

Țînură focul toată noaptea și schimbară străji. A doua zi se întorceau pe calea cunoscută. Pe la jumătatea drumului văzură de departe un grup călări. Ștafetele îl căutau pe rege să-i spună-n șoaptă, să nu audă Generalul, că Lysimach sosește cu oștire multă spre podul lor de vase de pe Istru.

*

O parte din ștafete luară către Istru drumul direct prin stepă, unde se bănuia că se va da o luptă între garnizoanele de dincolo de apă și de va trece Lysimach fluviul, de bună seamă lupta va continua cu garnizoana getă

de dincoace. Cealaltă parte a ştafetelor pleca la Helis, unde să pună oştile în stare de război. Era şi o a treia ştafetă compusă din doi arcaşi, căreia Dromichete îi făcu semn ca să rămînă-n urmă, şi-apoi fără a fi văzuţi de General s-apuce calea către Istru, şi să-l anunţe pe Odrid trecînd în Tracia de sud, să-şi pregătească oştile promise. Semnalul plecării oştilor spre Istru urmînd să îl primească mai tîrziu.

Alaiul porni acum cu toate forţele. Caii hrăniţi şi odihniţi zburau pe drumul drept, fără prăpăstii şi bătătorit. În după amiaza zilei erau în Helis. Argaţii luară caii înspumaţi şi-i învîrtiră-n cerc. Le puseră traista cu grăunţe după gît şi îi lăsară chemaţi la oaste.

În Helis, Generalul merse la locuinţa sa. Iscoadele veneau de-acum cu ştiri de amănunt.

— Rege, garnizoana noastră de peste Istru a fost zdrobită.

— Rege, Lysimach a adus o oştire de multe mii de oameni.

— Rege, Lysimach trece podul de vase.

Nu se scurseră însă decît puţine clipe şi alt călăreţ veni zîmbind.

— Rege, podul de vase s-a scufundat cu mare parte din oştirea lui Lysimach.

— Cum s-a scufundat ?

— Se crede că putrezise.

— Aşa repede ? I-aţi făcut voi ceva ? Pe ce trecem acum ?

— Rege, caii noştri sînt învăţaţi să treacă Istrul.

— Şi ce s-a întîmplat după scufundarea podului ?

— Unii, care-au venit spre malul nostru, s-au prăbuşit în apă săgetaţi.

— Şi Lysimach ?

— A început să se retragă. Oştile noastre au trecut, unindu-se cu cei ce mai rămaseră de dincolo, prădîndu-l.

— Şi s-au întors ?

— O parte încă stă dincolo la piloni, iar alţii au venit dincoace.

— Ce gînd crezi tu că are Lysimach ?

— Eu cred că vrea eliberarea Generalului.

Trimise şi alte ştafete la Istru, fără a pierde din memorie părerea împărtăşită de arcaş. Era firesc ca tatăl

să-și vrea fiul ținut ca un prizonier, cum se credea în Lysimachia. Realitatea, gîndea Dromichete, sta însă în răbdătoarea încercare de-a construi în jurul lui Agathocle o stratagemă, pe care doar puțini sau nimeni chiar nu bănuise, de a schimba mentalitatea Generalului. De a-l cîștiga de partea geto-dacilor. În felul acesta, generalul se cîștiga pe sine, depășindu-se. El însuși simțea că e mai mult decît ostaș de cînd venise-acolo. Gîndea altfel. Lumea din nordul Istrului, departe de hellenism, nu pierduse de fel. În izolarea ei își conservase firea, păstrîndu-se hyperboree. Lui Dromichete îi rămăsese în memorie întreaga comportare și reacție a Generalului. Gîndirea lui. Replica lui, totul. Călătoria avusese darul de-a studia un om. Și-aceasta nu era doar rezultatul unei întîmplări. Suise pe piscurile cele mai înalte ale munților. Călătoria voise a fi o paralelă-n suflet. Generalul însuși simțise aceasta în propriul lui cuget. Această derulare a vieții înapoi, împinsă spre izvoare, acolo unde putea găsi un rost al lumii și al său. L-a găsit Generalul ? Era totuși o întrebare decisivă a lui Dromichete. Cu toate-acestea, omul rămînea, își spunea sieși, ființa care nu e cunoscută. Desigur, acest adevăr putea pleda pentru încercarea lui de a schimba pe Agathocle. De a găsi în sufletul lui trac o licărire a vechilor hyperborei. Și dacă va fi reușit aceasta ar însemna nu mai puțin suprema bătălie și cea mai scumpă din victorii. Noua magie a omului, de-a căuta un rost. Nu orice, ci numai cel care-arcuiește totodată destinul individului și neamului. Va fi-nțeles el, Agathocle gîndul acesta ? Cum aș putea să știu ? Astfel, se frămînta cu acest gînd, între atîtea știri, cînd ultima ștafetă aducea vestea că Lysimach se îndreaptă spre Chersones. Își propunea atuncea Dromichet să dovedească adevărurile prin fapte. Ideea o avusese mai demult. Îl va trimite pe General în propria lui țară. Indiferent dacă aceasta va părea mulțimii ciudat. Un mare prizonier e-o mare garanție a păcii. Dar Dromichet își zîmbi sieși, spunîndu-și. E-o garanție de noi războaie. Concluzia era că strategiile războaielor ar trebui schimbate din temelii. Și ce să pună-n locul lor ? Lumea trebuie să își asume-un risc de fiecare dată, cînd vrea să meargă înainte. Realitatea, își spunea, e-un joc foarte labil cu definiții lăturalnice. Voi încerca ceva. Îl voi elibera pe Agathocle. Chiar dacă experiența mea va eșua, faptul în sine de a trimite-acasă pe un general are

firescul lui. Dar pînă la urmă întreaga *stratagemă* nu se rezumă la acest fapt. Această stratagemă presupune o luptă chiar în mine. Şi-această luptă nu înseamnă numai cîştigarea unui om pentru un crez înalt, ci cîştigarea unui exponent. Din punctul acesta nu pot vedea mai înainte, pot doar să bănuiesc. S-ar putea ca Agathocle să îmi devină un complice, trădîndu-şi tatăl. Ar fi un lucru rău. Mai rău decît ar fi din nou un aliat al tatălui, sfidînd în noi iluzia hyperboreilor. Ce ar putea să mai se-ntîmple ? Şi Dromichete parcurgea cu gîndul oameni şi fapte, locuri şi timpuri viitoare. Agathocle ar putea fi, îşi zicea, Dromichete, profetul tracilor din sud. Da. Aceasta-ar fi. Şi gîndu-l cuceri umplîndu-i sufletul de o încredere nestrămutată. El, Dromichete s-ar fi crezut o zeitate. O zeitate tăcută, fără de mîndrie, clocotitoare în ea însăşi şi fericită de-a nu fi ştiută. El care a ajuns să pregătească un profet spre-a-şi duce neamul către ideal. Bătu din palme, dar nu pentru a se aplauda pe sine, ci ca să vină un ostaş.

— Ostaş, adu-mi pe Generalul Agathocle, aici în grabă ! !

Erau momente decisive. Poate că acum se juca soarta întregii Tracii. Poate că acum zeii hyperborei s-au deşteptat din somnul lor cel lung şi-şi amintesc de ţară.

Se aşeză în fereastră, drapat de o perdea, spre a studia pe Agathocle, spre a-i pătrunde gîndurile. Acesta apăru alături de arcaş, mult mai curînd decît şi-nchipui. Îi studiă pasul. Piciorul lui i se părea că se articulează în piatră, luînd forţe necunoscute, pentru-a zbura apoi desprins de gravitate. Iată cum trebuie să meargă un general, îşi zise Dromichete. Îşi purta mantia ca şi un zeu. Avea ceva de vultur în privire. Un vultur rege. Pe frunte se-aşeza nu o seninătate clasică, pe care grecii o credeau că este doar a lor, ci o seninătate care suia din sufletul ce îşi găsise matca. Dacă acesta-i Agathocle, pe care ochii mei îl văd, atunci pot crede c-am izbutit ceva. Seninătatea pe care-o observase la Agathocle părea a fi şi-a lui. Simţea acum o linişte în suflet şi în sînge, cum o simţise cînd băuse mierea cu apă a *Ktistailor*. Uşile se deschiseră şi Agathocle îşi puse o mînă pe piept asemenea salutului *Ktistailor*, ceea ce-l ului pe Dromichete.

— General Agathocle, salutului acesta eu îi răspund, și regele își așează pe piept ambele mîini încovoindu-se, așa cum o făceau *Ktistații*.

— Rege Dromichet, nu am ajuns să mă desăvîrșesc. Cu-o jumătate din ființa mea poate-aș urca spre ei. Cealaltă jumătate mă îndatorează. Nu e suficient numai să cred. Va fi de-ajuns numai atunci cînd voi putea-o face.

— Generale, mă iartă că te-am chemat după un drum atît de lung.

— Știu, rege, am auzit de la oameni că-i război, că tata a venit cu oaste să treacă Istrul.

— S-au înecat, Generale. Podul de vase s-a rupt. S-au prăbușit în apă. Am stat și m-am gîndit, poate c-aceste lupte noi se datoresc măsurii mele de-a te reține-aici. Și astfel gîndind voiesc să te redau părintelui ce este-atît de războinic, și se-nțelege țării. Mai ales țării, care are atît de mult nevoie de tine, Generale. Ce zici ?

— Rege Dromichet, dacă îmi dai ordin să plec, desigur voi pleca, chiar împotriva voinței mele.

— Știu, Generale, că vrei încă să vezi țara hyperboreilor.

— Într-un timp scurt eu m-am legat de ea. E-un semn că repede m-am regăsit în ea și tot atît de repede m-am depărtat de Tracia de sud.

— Iată-un prizonier ce nu vrea libertatea !

— Vreau mai departe, rege, să fiu prizonier.

— Generale, vei fi considerat un dezertor și vei avea oprobiul țării tale. Ba încă, ți se va pune-n cap oalele sparte ale tatălui. Chiar lumea de aici se va-ntreba. Unii vor crede că eu te țin sub forță militară, iară Consiliul îmi va reproșa că nu vreau pacea. Și războiul, cum bine știm, aduce moartea și sărăcia celor care mai trăiesc.

— Deci, primesc ordin să plec.

— Nu ordin, Agathocle, o rugăminte.

— Am crezut mult în desăvîrșirea mea, ce nu se poate decît aici !

— Oriunde e posibilă desăvîrșirea după inițiere. Aș zice că desăvîrșirea cere prin definiție mediul ostil. *Ktistații* văd în natură mediul ostil. Tu, Generale, trebuie să-l vezi în însăși țara ta.

— Cum, rege Dromichet ?

— Nu aș fi vrut s-o spun. Aș fi lăsat-o singur s-o gîndești. Dar îmi ești prieten...

Se așezară față-n față lîngă fereastră.

— Agathocle, te poți desăvîrși, desăvîrșindu-i tu pe alții.

— Cum aș putea să cred aceasta rege ? ! Eu nu sînt zeu ca să desăvîrșesc pe alții. Lupt și puterile-mi sînt mici pentru-a-mi desăvîrși ființa-mi, și nu sînt sigur că voi reuși. Dar și a altora ?

— Ne-nchipuit de mult vei putea face, ca și un zeu, cînd vei putea să-i cucerești pe traci cu sufletul de partea ta. Ai deci, o misiune grea, dar unică în lume. Du-o la bun sfîrșit. Fii un profet al tracilor. Te vor urma și în pustiu. Aici, cel mult vei deveni *Ktistai*. Te vor cinsti și oamenii și zeii. Vorbește-le ce crezi. Ce ai văzut. Și ce gîndim. Nu lăuda nimic din ce-i omenesc. Laudă zeii și țara lor originară, Hyperborea. Fă, tu, o nouă Tracie de sud și împreună construim un pod de piatră peste Istru, să trecem unii și alții fără război, ca frații. Fă, tu, ca țara sfîntă a hyperboreilor să se întindă și la voi. Avînd o Tracie unită, vom avea pacea mii de ani. Zalmoxis va coborî întîi pe Colonada cerului în munți și va veni aici, cum noi sosit-am azi, spre-a se-ndrepta apoi spre sud.

Ridică mîinile în sus ca preoții pe munte, și-apoi le coborî cu harul lui Zalmoxis pe umerii lui Agathocle. Simțea că sufletește a mai urcat o treaptă, iar viața parcă palpita mai mult în sîngele-ncălzit de zeu.

— M-ai convins, rege. Eu însumi îmi înțeleg și îmi iubesc acum destinul. Îl știu pînă la capăt și îl urmez.

— Aceasta-nseamnă cu adevărat inițiere, Agathocle.

— O înțeleg. Și mă grăbesc. Țara m-așteaptă.

Și dispăru într-un apus de soare întocmai ca un zeu.

3.
CHEMAREA DIN URMĂ

Prietenia cu Odrid era un pas mare înainte, deşi numai primul pentru Dromichet. Tracii daòs nu aveau rege, fiind conduşi de Marele preot de la Coloane, care trimitea *Ktistaii* la căpeteniile aurarilor, ciobanilor, arcaşilor, suliţaşilor, cataprahtarilor. Aceştia în timp de pace erau ştafete de schimb între triburile daòs şi Marele preot, făcînd legătura cu fraţii geţi coborînd pe valea Alutusului în marea stepă a geţilor şi ajungînd la palatul din Helis, unde ştafetele dacilor se întîlneau cu ştafetele lui Dromichet. Nu de puţine ori dacii erau trimişi cu ştiri la Odrid, iar ştafetele geţilor mergeau către Nord, trecînd pe la Coloane şi coborînd în plaiurile dace. Prin aceste ştafete, Dromichete orîndui la Helis o întîlnire cu toate căpeteniile de trib de dincolo şi de dincoace de munţi, din stînga şi din dreapta Istrului. Ştia că nu este uşor. Drumurile pe care le făcuse el în sus şi-n jos îi aminteau nu numai satisfacţiile. Sosi şi timpul acestei întîlniri. Călăreţi ai oastei lui Dromichet ieşiră în pîlcuri către drumurile care duceau spre munţi, spre locurile de trecere ale Istrului, spre Haemus şi spre Histria. Cam în acelaşi timp, veneau coborînd pe Alutus şi pe Ordessos, Zoltes şi Oroles în echipaje îngrijite în care se afla Marele preot de la Coloane şi încă două ajutoare ale lui. Şi pe măsură ce soseau, erau conduşi în casele ce se aflau lîngă palat pentru odihnă şi ospătare. Curînd venea Odrid, surîzător, c-un pîlc de oaste şi o căpetenie a Histriei, înconjurată de un alai, călări.

După o zi de odihnă, în sala cea mare a palatului decorată cu arme şi steaguri purtînd capul de lup, aştepta Dromichet, alături de Sfat şi aleşii Adunării poporului. Printre rîndurile de suliţaşi şi arcaşi, căpeteniile îndepăr-

tatelor triburi din Tracia, soseau la palat în sunet de cimpoi și de tobe. Lumea aștepta în jurul palatului, presărînd flori. Ferestrele și ușile rămaseră deschise, căci era zi de vară, iar cei de afară puteau auzi totul, spunînd mai departe, pînă la ultimul om.

Se ridică Dromichet. Atunci se-așternu liniște. Vocea lui era caldă și moale, cu un tremur ascuns. Și-ncepu :

— Frați traci, bine-ați venit. Ați înfruntat oboseala și primejdia drumului să ne vedem aici în marea noastră familie. Încă odată, bine-ați venit ! Cu toții, cei care sîntem aici și cei care ne-ascultă de-afară, toată Tracia ce crede-n Zalmoxis, cel ce ne-a dat nemurirea în suflet, putem merge pe urmele zeului gîndind și lucrînd pentru nemurirea Traciei întregi. Cum tracii nu izgonesc din sufletul lor pe Zalmoxis, fiind mereu una, așa și noi între traci să fim una. Regi, principi, căpetenii veniți aici, sau prezenți pentru treburi în țară, rămîn ca-nainte tot ce au fost. Unirea pentru care eu v-am chemat să v-o cer e mai presus decît mine, care rămîn ca voi toți numai un trac, un trac în care arde dorința unei Tracii eterne. Nu știu dacă macedonenii vor putea fi și ei alături de noi. Lysimach voiește Tracia lui pînă la munți, ca o împărăție a sa, dezbinînd și rupînd Dacia în două. Noi ne-am uni și cu el dacă ar vrea.

Zalmoxis care știe destinul popoarelor noastre ne va-nvăța ce să facem. Aceasta e lupta chiar dintre tracii mînați de tirani. Aici, noi avem Sfat și Adunarea poporului. Tot ce fac eu se știe în Obște. Mai e însă mare primejdie ce vine de-afară. Dinspre Vest nu năvălesc încă triburi spre noi, temători fiind de dîrzenia dacilor. De la Sud, odrizii regelui Seuthes III ne sînt vecinic un scut. Și noi să fim scut pentru ei ! Să nu lăsăm, uniți fiind, să vină spre noi urgia de triburi scitice. Puterea zeului nostru a făcut ca pe-o parte din Nordul și Estul hotarelor dace să vină Agathirșii. Bătrînii noștri vorbeau de regele lor Spargapeite ce-nvins-a pe sciți, oprindu-i din drumul care ducea către noi. Slăbit-au între timp Agathirșii. Va trebui să-ntărim hotarul de-acolo. De asemenea zeul a însuflețit pe tracii din Histria, să se strîngă uniți într-o uniune tribală cu numele Histria și să-nvingă pe Ateas, regele scit. Dar, iubiți frați, sciții au slăbit și ei ultima vreme, deși-s mulți. Triburile umblă răzlețite, neaflîndu-și pămîntul. Nici n-au un zeu protector. Noi avem zeul

nostru. Noi avem cerul nostru, și un pămînt pe care ne-am născut și murim.

— Așa e, Dromichet, așa e Dromichet ! Zeul, cerul și țara !

— Pentru țară ne găsim frați acum !

— Pentru țară, pentru țară, pentru Tracia nemuritoare !

— Să jurăm că etern vom fi frați ! Să jurăm aici sub pecetea de foc a zeului nostru, Zalmoxis, că vom deveni Uniunea triburilor trace !

— Jurăm ! Jurăm ! Se ridicaseră-n picioare înălțîndu-și mîinile spre cerul sacru al zeului lor.

Se-auzi de departe o bubuitură de tunet.

— Zeul este cu noi, spuse-n delir Dromichet.

Oaspeții, Sfatul și aleșii Adunării poporului ieșiră cu toți în curtea palatului în uralele lumii care arunca cu liliac înflorit.

De la balconul palatului, printre cimpoaie și tobe, o getă pulveriza parfumul de roze.

*

Pînă la Istru Agathocle venise supravegheat de arcași. De acolo, pînă la țărmurile sudice ale Pontului Euxin mersese cu o gardă din oamenii oștirii pînă atunci prizonieri. Numai ajuns în coloniile grecești își angajase cîteva pîlcuri, rămase-apoi între falangele lui Lysimach. În Chersones nu găsi la palatul regal decît pe Arsinoe și Leuce. Lysimach era plecat cu flota sa pe mare, făcînd manevră în golful Thermaic, amenințînd astfel coastele Macedoniei, care erau în stăpînirea regelui Pirus al Epirului. Nu mult după sosirea sa în Chersones, ștafetele aduceau vești că Pirus își părăsise țara învins, iar Lysimach se declarase rege al unei Tracii la care alipise Macedonia. Motiv pentru care în Lysimachia, pe străzi, se ardeau torțe-n timpul serii. Lumea serba în același timp sosirea Generalului. Acesta le inspira încredere. Ștafete duceau vești lui Lysimach, care punea la cale marele său plan de-a cuceri, alături de fiul său, o dată pentru totdeauna, Geția. Atunci s-ar fi putut încorona ca împărat,

şi lumea ar fi văzut în el cel de al doilea Alexandru Machedon. Ştiindu-l pe Agathocle în Chersones, îi plăcea să întîrzie în Macedonia, el însuşi macedon. Trimise astfel ştiri soţiei sale — Arsinoe.

La palat, fiica cea mică, Leuce, soră de mamă, şi de tată lui Agathocle, se păstra în apropierea acestuia. Şi în puţină vreme putea şti că Arsinoe aflase de transmutarea tezaurului de la Pella în Caliacra, ceea ce explica discuţiile repetate şi aprinse purtate cu Lysimach, înaintea anexării Macedoniei. Şi Agathocle aflase, ceea ce el bănuia de mult, marea putere pe care o are femeia aceasta tînără, asupra bătrînului său tată. Dar mai ştia şi altceva, care contrazicea puterea de atracţie a tinerei femei orientale. Lysimach îşi alcătuise un harem în bună parte cu bacantele culese din coloniile greceşti. Şi Arsinoe ar fi rămas indiferentă dacă tezaurul din Caliacra, cum îi şoptise la ureche regelui, ar fi trecut în Lysimachia.

Agathocle asculta toate acestea c-un fel de jenă, însă Leuce în naivitatea ei se spovedea cu-acea nedumerire a vîrstei în care idealul nu e maculat.

— Am început să îl compătimesc pe tata. Dacă nu mi-ar fi tată, poate că l-aş urî.

— E rege, sora mea, Leuce.

— Şi dacă-i rege înseamnă să-ţi faci harem, şi-apoi să te supui orbeşte dorinţelor lui Arsinoe ?

— Îţi dau dreptate cu-atît mai mult cu cît vin din prizonieratul meu din Geto-Dacia. Acolo se duce-o viaţă foarte simplă, dar adevărată. Cu tine, Leuce, pot vorbi deschis. Sîntem fraţi şi de mamă şi de tată. N-am fost prizonier acolo.

— Ai dezertat la Dromichete ?

— Nicicum. El e un mare militar. M-a învins într-aşa chip, că am primit o lecţie pe care n-am s-o uit cît voi fi general.

— Şi te-au ţinut în închisoare ?

— Nu. E-un om de suflet. Aveam o vilă a mea. Şi tot ce vream. Mă invita la vînătoare. Am înţeles la el ceva din marile secrete ale *gherilei* şi-ale *stratagemei*.

— Este un om cu o experienţă militară vastă. Are cred vîrsta tatei.

— Nu, Leuce, te-nșeli. Regele Dromichete e tînăr. De anii mei, dacă nu chiar și mai puțin.

— Atuncea cum a reușit să fie rege așa de tînăr ?

— Este un geniu... Am să-ți povestesc multe.

— Dar de ce, Agathocle, mereu s-a războit cu noi ?

— Nu el e cel ce-atacă, ci tata. El m-a eliberat, deși alt rege m-ar fi ținut zălog, pînă ce-și ciștiga din nou cetățile pe care i le-am luat, după cum știi. Eu nu am vrut să mă întorc. Am vrut să rămîn acolo.

— Ce curioase lucruri...

— Aș vrea însă să știi, tu singură, ce alții nu o știu. Viața noastră aici în Tracia de sud, așa cum însuși Dromichete a observat, s-a îndepărtat de la firescul tracic și s-a îndepărtat spre formele de decadență ale grecilor... Politeism... Poligamie. Acolo, nu. Ei cred doar într-un zeu, Zalmoxis. Căsătoria pentru ei e sacră. Nu vor războaie. Dar știu destul de bine să se apere. Și mai presus de toate sînt niște oameni generoși. Sub influența grecilor noi am uitat că sîntem traci. Ne-am înrudit cu toți orientalii din interes politic, cum a făcut-o tata. După ce Demetrios i-a devenit socru, n-a întîrziat să-l cucerească, deposedîndu-l. Iar aliații cu care l-a învins, acum la rîndu-le sînt victimele lui. Regele Pirus e izgonit din Macedonia. Aceasta nu ar fi făcut-o Dromichete. A învățat-o de la grecii care nu s-au putut uni nici sub pericolul persan. Apoi, Leuce, noi am uitat sau niciodată n-am știut că frații noștri de la nordul Istrului au coborît direct din zei. Ei sînt urmașii hyperboreilor.

— Dar cine sînt aceștia ?

— Aceeași întrebare i-am pus-o lui. Lui Dromichet. Știi ce-a făcut ? M-a luat cu sine să-mi arate țara, munții, sanctuarele, nu pentru a se lăuda, ci numai să pricep ceva.

— Dar ce vrea el pînă la urmă, Agathocle ?

— El nu voia nimic. Îmi împlinea o curiozitate ce se năștea în mine.

— Ce curiozitate ?

— Întîi a fost o curiozitate ostășească, de-a ști secretele cu care el învinge-n luptă. La șefii de oștiri pe care eu i-am cunoscut, adesea auzeam de lupta de *gherilă* și de

stratagemă. Chiar tata mă făcea atent să nu cad victima *gherilei* și *stratagemei* Dromichetului.

— Și ai aflat-o ?

— Într-un fel, da. Într-altul, nu. El mi-a dezvăluit secretul, ca un copil, cu bunătate.

— Și ?

— Acolo unde se sfîrșea secretul, începea marea taină.

— Ce taină ?

— Taina de a muri... Tata îi crede pentru asta fanatici. Orice ostaș trăiește cea mai mare bucurie a vieții, de moare cîștigînd lupta.

— Cum au ajuns să creadă chiar împotriva instinctului de conservare ?

— Așa se întreba și tata. Cred în Zalmoxis și-n nemurire. Niciunul dintre ei nu tremură gîndind la Hades. Drumul lor merge drept către Zalmoxis. Nu însă luptînd pentru a cuceri. Sau fiind rege, să-și aducă harem la curte. Nu petrecîndu-și viața din ospețe în ospețe.

— Și bucuria lor, lăsînd de-o parte bucuria morții ?

— E bucuria muncii și-a unei vieți curate mînate de un ideal.

— Și idealul acesta în ce constă ?

— Constă în ceea ce numesc *desăvîrșire*.

— Și grecii vorbesc despre desăvîrșire, însă în artă.

— Tocmai aceasta-i diferența. Nu este vorba de o desăvîrșire-a formelor, ci o desăvîrșire-a sufletului.

— Și cum cred ei că pot ajunge la aceasta ?

— Fiecare în felul lui. Eu l-am avut în față pe Dromichet. Pentru el, desăvîrșirea implică o desăvîrșire a idealului de neam. Desăvîrșind aceasta, realizînd, cum spune el, o unitate a tracilor, el își desăvîrșește sufletul. Orice arcaș e în măsură a urma cu-aceleași șanse modul acesta de desăvîrșire pe care îl gîndește Dromichet. Și îl urmează.

— Cine le garantează însă, c-această frumoasă și pasionantă idee nu-i o greșeală ?

— Le-o garantează cugetul propriu. Acel ceva din noi care ne spune da sau nu.

Dar Agathocle, aceasta-i o religie.

— Într-adevăr, Leuce, o religie, dar foarte-adevărată. Credința în nemurire care-a uimit pe greci, doar ca idee,

nu-şi are frumuseţea ei doar în enunţ. Totu-i să o trăieşti.

— Şi-a încercat vreodată cineva ?

— Ei, fraţii traci din nord, geţii şi dacii.

— Şi cine le-a dat modelul ?

— Zalmoxis — care a fost om.

— De unde venea Zalmoxis ?

— Din ţara hyperboreilor.

— Şi-această ţară era în paradisul lui ?

— Paradisul, după cum ştiu, nu are ţări. Dar întrebarea ta nu e lipsită de înţelepciune. Ţara hyperboreilor începe acolo unde-s marile coloane ale cerului. Unde sînt punctele cardine şi axul boreal.

— Şi unde sînt ? Tu le-ai văzut ?

— Da. Ele se află în munţii Rîpei pe muntele Coloanei cerului. Sub muntele acela a stat Atlas ţinînd pe umeri axul lumii, căci lumea noastră e o sferă ce se-nvîrteşte pe un ax.

— Şi Atlas ?

— Atlas e-acuma piatră. Titanii care trăit-au în vechime, luptîndu-se cu zeii învinşi, au fost încremeniţi în piatră. Atlas el însuşi, căci ajuta titanii.

— Şi ce e cu Coloana cerului ?

— Am fost acolo. M-a dus Dromichete. Coloana poartă chip de om. Acolo slujeşte Preotul cel mare. E sanctuarul tuturor tracilor. În jurul muntelui lumea s-adună. De dincolo de munţi vin dacii, din nordul Istrului vin Geţii.

— Şi ce-a-nsemnat aceasta pentru tine, Agathocle ?

— A însemnat o înţelegere a mea pe lume. Pînă atunci credeam, atîta cît credeam în misiunea mea de general al tatei. Gîndeam că pentru-a parveni spre zei, eu trebuie să rămîn la prima zeitate, care-mi era părintele. Cel care face cuceriri pe front, dar şi acasă. Haremuri, apoi simandicoase ospăţuri, mărire, lux, putere. Şi cînd ajungi la acest zeu, pentru a trece dincolo, tu trebuie să fii la fel ca el. Unde-i atunci desăvîrşirea ? A ta şi-a neamului ? Unde începe nemurirea ? Spune-mi cu ce rămas-a propria-ne mamă ? Cu ce o să rămînă Arsinoe ? Şi tu şi eu ?

— Mă tulbură aceasta, Agathocle. Tu îmi vorbeşti acum ca zeii, iar eu abia că sînt o biată muritoare.

— Leuce, ai timp să fii mai mult. Așa credeam și eu stînd lîngă Dromichete... Leuce, știi c-am văzut *Ktistai* ? !

— Ce sînt aceștia ?

— Oameni care trăiesc în peștere. Spre-a se desăvîrși, ei și-au ales un mod de viață care să nu-i abată de la gîndul lor.

— Și Dromichete nu-i face ostași ?

— Nu. A dat o lege care îi apără. Îi apără și de insulte. Mi-a explicat că un ostaș cînd moare, moare o dată, pe cînd un *Ktistai* moare de mii de ori spre-a se desăvîrși, chiar în această viață.

— Crezi, Agathocle, că noi vom putea renunța la modul de-a trăi de-acum ?

— Eu cred. Dar n-aș voi să spun că lumea trebuie obligată, impusă a urma pe frații de la nord de Istru. Ei trebuie întîi să afle, să vadă, să se convingă dacă vor, și-apoi s-aleagă. Dar cît privește idealul de-a fi o Tracie unită, nu mai avem de-ales.

— Agathocle, religia aceasta a oamenilor de jos, va deveni cu timpul revoluție, atîta vreme cît la noi vor crede altă viață. Va trebui întîi să ne schimbăm chiar noi.

— Așa s-a întîmplat cu Dromichete.

— Noi înșine, la rîndu-ne va trebui s-avem în față modelul lor.

— Tata nu îi consideră decît barbari. Barbarii nu pot fi modele pentru alții. Cum aș putea să-l cunosc pe Dromichete ? E-ntr-adevăr barbar ?

— Nu. Este un rege ideal. Și e iubit de toată lumea care respiră dintre Istru și dincolo de munții Rîpei. Ca să fiu sincer, mai totdeauna am crezut că este zeu, ce-a coborît în lume. De asta începea a-mi spune, cînd eu am pomenit de zei.

— Nici tata, Agathocle, nu îl disprețuia. Avea și are o teamă ascunsă, așa ceva ca-n fața unui zeu ce-l domină. Deși tata-i bătrîn.

— Leuce, eu nu mai cred în idealurile tatei. Eu sînt discipolul acestui zeu. Nimic din rațiunea mea și nici din suflet. nu-mi este în afara năzuințelor acestui om. El mi-a deschis adevăraților ochi ai sufletului. Calea pe care trebuie să merg, ce este a mîntuirii neamului și-a mea.

— Și ce-ai de gînd să faci ?

— Vino aicea mai aproape !

Şi-apropiară scaunele de pai de pe terasa care cobora în mare. Soarele asfinţea. Singurul martor era Neptun, o zeitate încremenită în bronzul devenit ornamental.

— Leuce, hai să începem transformarea lumii noastre. Să facem, cum făcut-a Dromichete.

— Mi-e teamă, Agathocle.

Se ridică după o clipă şi fugi. I se păru că poartă după ea trena de aur şi de sînge a soarelui ce apunea. În oglinzile apei o văzu luîndu-şi faţa între mîini plîngînd.

Rămăsese deci, singur...

*

— Leuce, Leuce, cineva îi bătu în uşa apartamentului său pe care ştia c-o încuiase cu cheia.

Tăcu, nu răspunse.

— Leuce, a venit Dromichet !

— Care Dromichet ? Întrebă, regretînd c-a răspuns.

— Tarabostele !

— Care taraboste ?

Se văzu apoi întorcîndu-se-n lumina solară, pe terasa de marmură, cu soarele prelungit sub apă.

— Cine m-a strigat ? Întrebă către valuri.

— Noi valurile.

— Şi ce doriţi voi ?

Se dezlănţui atunci o furtună. Un cutremur zgîlţîi palatul întreg, năruindu-l. Rămase doar o corabie. Cînd se uită bine, pînza corabiei nu era pînză, ci aripă-n zbor care flutura albă spre ţărmuri străine. Şi coborî pasărea-aceea lîngă o apă pe care-o numea sfîntă. Îşi înmuie ciocul într-însa o dată şi-l ridică spre cer mulţumind. Soarele ardea ca în stepă şi pasărea căuta undeva un umbrar. În cale-i ieşi un pom, Oleandru, care opri cu frunzele lui potopul de soare.

— Eu sînt, Oleandrul, care-a bătut la uşile somnului tău. Te-aştept de departe. Închipuirea mea te-a rostit cu acele cuvinte din zodii : Unde e vatra cu focul cel viu ? S-a prăbuşit în cenuşa palatului ?

— Nu. Focul cel sacru e-n inima mea. În fiece seară va luci în ferestrele tale deschise spre cer înstelat.

Veni vremea de seară. Acel Oleandru ridica ramuri în cer culegînd stele. Stelele deveneau oameni ascultînd de

el ca un zeu. Corabia cu care venise plecase-napoi pe o mare frumoasă și cu vînt ce umfla aripa albă. Cine rămase ? Palatul se ridicase la loc ca în vis. O umbră coborî din corabie și înfipse-n grădină să crească-un altoi, rupt din oleandrul cel mare. Și crescu. La rîndu-i acesta ridica ramuri în cer culegînd stele. Stelele deveneau oameni, dar oamenii aceștia nu dădeau ascultare umbrei. Umbra se-ncovoia și mai tare. Plîngînd, părea a fi om. Ceru grădinarului o secure de pomi și tăia acel arbor fantastic. Cînd căzu oleandrul altoi vui țara întreagă și marea sui iar în palat răsturnînd stîlpii de marmură. Vai mie, își zise, mă va certa zeul. Noroade străine vin și m-atacă. Și oamenii mei nu m-ascultă. Căzu în genunchi, iertare cerînd de la zeu.

Umbra aceea părea o stea stinsă. Omul din ea coborî pe frontul de luptă. Și luptînd căzu sîngerat, cu fericirea din urmă c-a murit ca soldat. Vestea se duse departe. Oleandrul cel mare o primea tăinuind-o. Pasărea asta melancolică-n ramuri, cu aripi de plumb. Uită că nu poate să zboare și se zdrobi de pămînt. Oleandrul o plînse și se uscă sub potopul de soare.

— Leuce, Leuce ! Cineva îi bătu în ușa apartamentului său, pe care-o știa încuiată cu cheia.

Tăcu... Nu răspunse.

Trezită de-a binelea, plîngea cu fața ascunsă în palme. Coborî înspre mare. Pe terasa de marmură sta gînditor Agathocle.

*

Piața era toată în fierbere. Mulțimea venise cu flori, îmbrăcată în straie alese. Țimbale și surle cîntau la începuturi de străzi. Se spunea : Vine încoronat Împăratul ! Vine încoronat Împăratul !

— Care-mpărat ? Se-ntreba.

— Regele-nvingător, Lysimach. Cuceritu-ne-a Macedonia noastră, trimițîndu-l pe Pirus acasă.

— Vivat Împăratul ! Vivat Împăratul ! strigau unii, cum se striga vivat și la Roma.

Și-ntr-adevăr sosea regele pe un cal alb, purtîndu-și mantia regală.

— Unde e Generalul Agathocle ? Întrebă plin de mirare. Unde-i regina ? De ce nu o văd pe Leuce ?

Dădu pinteni la cal cu mînie și-ajunse la scara palatului. Palatul i se păru mort. Prăfuit. Marea se vedea trist prin geamuri murdare.

— Ce-i aceasta ? Țipă cu turbare. Luă din panoplie o sabie și cu ea sfărîmă chipuri de bronz și de ipsos.

Mă primiți ca pe-un sclav ? Vă trimit pe toți în exil !

Nu ieși nimeni de frică. Slujitorii se-ascundeau. Se duse la grajduri, chemîndu-i.

— Pregătiți-mi banchetul. Aduceți tot haremul cu toate bacantele lumii. Să fie vin de Corint ! Caviar și homari. Nisetru prins la gurile Istrului. Cineva să mă trezească din somn.

Servitorii alunecau de teamă ca umbrele pregătind banchetul cel mare. Era lăsat să doarmă cît mai mult. Cînd se trezi, palatul i se păru altfel. Îmbietor în haine de gală și cu farmecul ei apăru mai întîi Arsinoe. Regele se îmblînzi. Apăru și Leuce. Maiestuos se-arătă Agathocle, salutîndu-l, punîndu-și o mînă pe piept.

— Ce este aceasta, Generale ? Salutul mi-aduce aminte de smintitele secte ce bîntuie țările Nilului. Pari foarte schimbat. Tu nu mai ești tu. Te-a ținut în temniță tîlharul acela, pe care-l voi arde în piață de viu.

— Nu, tată. Am avut libertățile toate.

— Și-a pus *stratagema* la lucru.

— E rău că nu ni-l facem prieten.

— Dușmanul să-mi fie mie prieten ? Și de mînie luă o cupă de vin pe care o turti în capul primei statuete ce îi ieși în cale.

— Tată, poate c-ar trebui să reformăm unele lucruri în țară.

— După modelul de acolo ?

— Nu tocmai. S-aducem ceva care s-apropie popoarele noastre.

— Să ne întoarcem la modelele barbare ? !

— Poate c-ar trebui să ne gîndim la unitatea tracilor pornind de la o singură realitate — sufletul.

— Această unitate clădită pentru traci pe unitatea sufletului este doctrina Dromichetului. Ai început a vorbi întrutotul cu un vocabular barbar. Pînă și tonul, accentul este-al lor. Suflet ne trebuie ? Spune-mi, ca general, le pui ostașilor drept armă-n mînă, sufletul ? Ha, ha, ha, ha ! Ai devenit călugăr *Ktistai !* Te pomenești că la femei nici nu te uiți de cînd venit-ai de-acolo !

Se văzu atunci marile draperii din catifele grele tremurînd. Bacantele care-auzeau toată discuția găsiră momentul s-apară. Păreau îmbrăcate în haine subțiri strînse pe corp. Purtau sandale cu tocuri înalte. Pe cap aveau pălării. Dar se-nșelară, corpul lor era tot tatuat. Se vedeau pe pieile goale, șerpi sugînd sîni, melci încolăcindu-se pe pîntec, nuduri în dragoste, părți din corpul femeii în mozaicuri obscene. Trebuia să citești cabalistele semne. Întîi începură un dans, care era al Asiei mici. Lysimach îl știa. Dansul pîntecului. Coregrafia, bacantele înfățișau nașterea lumii din păcatul dintîi. Nesațul etern. Lysimach bea cupă de cupă. Șerpoaicele numărau cupele. Agathocle gustase doar și privea dezmățul lucid. Leuce fugise, plîngînd, iar Arsinoe, prinsă de vinul cel dulce, făcea haz. Băură în fugă, pe neobservate, bacantele, cupele pline rămase la mese, și aţîțate de vin începură desfătul. În dansuri obscene, venea cîte una desfăcînd nasturii hainelor. Lysimach îmbătat era, încetul cu-ncetul, dezbrăcat. Încercară la fel și cu Agathocle, dar generalul le răsucea mîinile cu-atîta putere, încît căderau leșinate pe jos. Se-ndepărtară de el, luîndu-i pe alții la rînd. De pe rege atîrnau hainele. Stătea, toropit de beție, neînțelegînd ce se petrece cu el. Agathocle făcu semn arcașilor de la ușă să-i aducă un bici. Aceștia i-aduseră îndată biciușcă făcută din piele prinsă la vîrfuri cu plumburi. Se făcu și el amețit, simulînd că dansează și dansînd își conduce haita de fiare, ca în circul roman, șfichiuind cu un bici. Lanțul bacantelor se prinse în jocul acesta. Generalul făcu semn arcașilor să-nchidă uși și ferești. Dansul se-ncingea și mai tare. Biciul plescăia întîi pe spinări, apoi peste pulpele groase, sîngera albaștrii lor sîni tatuați. Începură să țipe. Dar așa era jocul. Le fugărea un ritm diabolic plesnindu-le pieile goale. Unele rămîneau în leșin, picate pe jos, altele s-agățau de perdele, rupîndu-le și înfășurîndu-se-n ele. Biciul cu plumbi nu iarta. Lysimach cu o cupă în mînă cînta numai el știe ce. Biciu-l izbea și pe el în treacăt. Crezînd că-s țînțari ca în Indii, dădea cu palma să-i prindă. Dar biciu-l pocnea și mai tare. Țipa fără să știe că țipă. Bacantele erau scoase cu targa și udate cu apă. Unele muriră. Și-n grădina palatului se aprindeau ruguri.

Lysimach încercă să se ridice din scaun. Reuși pentru-o clipă, fluturînd cu-o mînă în vînt și spunînd :

— Gaaaata !

Un ostaș luă o făclie aprinsă din teaca peretelui și de scîrbă-o turti în marmura albă. Feștila se stinse grețos în rîncedul seu suind spre tavan o dîră neagră de fum. Atunci ușile mari ale sălii săriră din țîțînele vechi. Patru ștafete intrau în fuga cea mare.

— Rege, țipară spre regele beat, Rege, odrizii nu mai vor să asculte de noi.

Regele păru că-și vine în fire, o clipă, apoi se-nfundă în fotoliu mai tare, gîngăvindu-și un cîntec.

— Generale, cine e rege aici ?

— Nimeni, ostași. Sîntem o țară-a rușinii. Odrizii se revoltă pe drept. Faceți cu ei o singură tabără. Decît să fim învingători ca acum, mai bine învinși.

Și plecă spre ușile care dădeau în terasă. Sprijinită pe Neptun, Leuce plîngea.

— Leuce, draga mea soră, de nu ne schimbăm va trebui să murim.

*

Izgonirea lui Pirus din Macedonia o făcuse Lysimach fără mari sacrificii de oameni. Oastea, o parte, administra ținuturile cucerite, iar alta dublată de astădată de prizonieri macedoneni, veni spre Chersones. Animalele și armele capturate întăriră oștirea, cum nu se mai întîmplase pînă acum. Între timp, Lysimach se întîlnea cu principele Clearchos din Asia Mică. Voind să obțină sprijin în vederea constituirii unuĭ regat, se alia aducîndu-și oștirea. În aceste condiții, Lysimach își convocă generalii la palat. Marea sală de marmură, unde cu cîtva timp în urmă dansaseră bacantele, primea pe generali. Li se ceruseră acestora din timp să studieze un plan de cucerire a getodacilor. Se așezară astfel la marea masă circulară, cu hărțile în mînă. Și își expuse fiecare planul. Cum era și firesc, se alegea drumul cel mai scurt spre capitala Helis. Însă, într-un fel sau în altul, planurile se-amînară pînă ce regele, cunoscînd bine noile forțe care îi întăreau oștirea, concepea lupta printr-o înțelegere simultană a trei mari coloane care să se-ndrepte spre capitala Helis. Una urma să treacă Istrul aproape de Moesia, unde era un vad mai bun, și unde la capătul opus al capitalei, trupele lui Dromichete nu vor veni. Prima coloană urma apoi în marșul ei

spre capitală să controleze minele de aur din băile bazinului Ordessos și să continue mai repede sau mai încet, după un ordin ce-l aduc ștafetele, drumul spre capitală. Cea de a doua coloană își urma drumul obișnuit, trecînd Istrul, unde se scufundase podul. Însă trecerea Istrului era prevăzută cu oarecare întîrziere, în așa fel ca oștile lui Dromichete să capete o deplasare spre vest și astfel să slăbească rezistența pe care ar opune-o coloanei a doua. În fine, coloana a treia, compusă jumătate din oștile lui Clearchos, și întregită cu oști proprii, va traversa Istria spre nord în timp de noapte, și-n zorii zilei va trece Istrul, aproape de Tirighina, și de acolo va coborî spre Helis. Ștafetele, prevedea planul, vor trebui să joace un rol deosebit spre a coordona înaintarea și-a face legătura de învăluire a Capitalei. Se mai preciza încă o permanentă deplasare a oștilor în timp de noapte.

Regele desfăcu un pergament mare, în care se vedea întreg teatrul de luptă. Planul, oricum, părea mai bun. Se putea da, astfel o mare bătălie decisivă și poate ultima naintea imperiului pe care îl gîndise Lysimach. Planul acesta stîrnise un adevărat entuziasm. Urma să se repartizeze marile comenzi. La coloana a doua, cu-o ezitare, Lysimach rosti numele fiului său, iar la coloana a treia, el însuși regele și principele Clearchos.

Părea că totul este stabilit pînă-n momentul cînd Agathocle ceru să se retragă din planul de atac al regelui.

— Dorești altă coloană ? îl întrebă Lysimach iritat.

— Rege, nu doresc să mai pierd o bătălie cu Dromichete.

— Situația e alta acum. Sîntem trei fronturi ce ne unim.

— Și mai presus nu doresc să atac o țară care e pașnică. Dacă avem semne însă că Dromichete a trecut Istrul cu oștiri, eu voi fi primul care voi ataca.

În sală se așternu o liniște care îngrijoră pe generali.

— General Agathocle, vreau să te-ntreb acum, naintea luptei, căci după ce începe lupta, aș putea crede că ești un trădător, de vrei să fii sau nu pe mai departe general ?

— Nu numai că vreau să fiu pe mai departe general, dar vreau cu-nverșunare să-mi apăr țara atunci cînd este atacată.

— Ca să îți aperi țara înseamnă a-i împinge mai departe granițele, și astfel a-i îndepărta pericolul.

— Din partea geților și-a dacilor ce ne sînt frați ?

— Pericolul cel mare vine din lăuntru, și cel mai bun exemplu ești tu, fiu și macedonean.

— Tată, decît un împărat nesigur de imperiul său, mai bine-un rege sigur de regatul său.

— Și ce-ai de gînd să faci ?

— Să apăr țara. De la hotar pîn-la hotar.

— Atunci rămîi. După război nu vei avea regat. Și te vor consola bacantele.

Aruncă pergamentul. Și înainte de a părăsi sala consiliului mai spuse :

— Pregătiți-vă, deci ! La noapte începe marșul coloanei întîi.

Cînd coborî întunericul, prima coloană plecă. Trecu pe lîngă regatul odrizilor, unde răscoala se potolise. Atunci se afla acolo în taină una din iscoadele geților. Ea duse deci știrea lui Dromichet, care trimise veste la daci. Se înainta noaptea spre Istru, dar tot noaptea iscoadele aflau intenția oștirilor lui Lysimach și pentru ce acesta și-a deplasat la granița de vest o parte din oștire. Voiește să prade băile de aur. Numai atît ? Trebuie să mai aștepte. Voiește să treacă munții ? Ar fi cea mai mare greșeală, i s-ar închide trecătorile la întoarcere. Trebuie să știm intenția, își zicea Dromichete.

Între timp, Odrid trimise cîțiva călăreți, care în timp de noapte se infiltrară în tabăra primei Coloane, și se postară atît de-aproape de cortul generalului încît află despre intenția lui Lysimach de a grăbi intrarea-n acțiune a oștilor ce vin prin Istria și stepă. Tot planul se dezvăluia astfel din amănuntu-acesta. Una dintre iscoade porni spre Odrid, alta spre Dromichete, și ultima urma să se-ntîlnească la trecători cu un trimis al dacilor.

Cînd Dromichete află de acest plan, ceru îndată Odrizilor să treacă Istrul neștiuți acolo unde fluviul nu se desface-n bălți, apropiindu-se de oștile lui Lysimach. Ceru apoi și dacilor de peste munți să își coboare oști spre băile de aur, iar altele să treacă munții la Întorsură pe văile Mousaios. Pentru oastea care venea din sud, așa cum o făcuse Agathocle, gîndea să pună-n aplicare același plan din ultima sa luptă. Pădurea rămăsese. Trimise dar, acolo, oști, spre a forma acele două pîlnii încoace și dincolo de liziera de pădure. Cel mai greu front era pentru oștirea care venea din Istria. Acolo hotărî să plece un arcaș ce

trebuia să joace rolul de dezertor. O mai făcuse și-n alte împrejurări, și-i reușise. Era arcașul Seut, care plecă îndată. Avea la sine un steag alb. Cînd se văzu aproape de Tiarantos și îi zări pe oamenii lui Lysimach, ridică steagul apropiindu-se.

— Eu sînt Seut. Am dezertat. Nu mă ucideți. Duceți-mă la general sau chiar la rege.

Descălecă, și-și azvîrli sulița și arcul. Tăbărîră pe el o ceată.

— De mă lăsați viu, vă spun pe unde-i drumul cel mai scurt, și unde-s oștile.

— La rege cu el ! La rege !

Și-l duseră în cortul lui Lysimach.

— Cine ești tu ?

— Sînt arcașul Seut.

— Ești neam cu regele odrizilor, Seuthes ?

— Hă, hă, făcu arcașul. Nu sînt.

— Ce cauți, tu, pe-aici ?

— Am fugit, rege.

— De ce ?

— Pentru că Dromichete va pierde bătălia.

— De unde știi tu că va pierde ?

— Ieri au fost prinși cei care-au vrut să îl ucidă pe Dromichete.

— De ce voiau să îl ucidă ? E altul mai bun ca el, la voi ?

— Lumea zice că nu, dar auzind că vine Lysimach cu toate oștile spre-a-i trece prin foc și sabie, unii s-au răsculat.

— Netrebnicule, tu minți !

— Nu mint, rege. Și ca să vă încredințez, vreau să vă spun doar un secret.

— Ce secret ? Spune !

— Oamenii aceia erau trimiși de Lysimach.

— Tu îl cunoști pe Lysimach ?

— Nu, rege.

— Și dacă erau oamenii lui Lysimach, răscoala a-ncetat ?

— Nu. Dar regele a luat măsuri.

— Și ce măsuri a luat ?

— A chemat dacii-n ajutor.

— Prin care trecătoare vor să vină ?

— Vor să coboare pe apa Alutus.

— Ia stai pe scaunul acela !

Seut gîndi că prima rimă prinse. Și-n gîndul lui își pregăti și alta. Aștepta însă mai întîi să i se pună întrebări.

— Ascultă, măi Seut, cu oamenii aceia care tu zici că au fost prinși, ce a făcut cu ei regele vostru ?

— Rege, asta nu o mai știu.

— Dar știi cumva ce crede Dromichete de oștirea noastră ? Știe el, unde și cîți sîntem ?

— Am auzit că știe.

— De la cine ?

— De la iscoade.

— Nu cumva tu însuți ești iscoadă ?

— Sînt, dacă mă faci, rege.

— Spune-mi ce știe Dromichet !

— Rege, ce știe el, e mult mai mult decît știu eu. Știe că voi veniți deodată din trei părți.

— Hm ! făcu Lysimach.

— Și cum vrea să ne iasă-n cale ?

— Pune de zor să sape șanțuri în jurul capitalei Helis.

— Sigur face aceasta ?

— Da, rege. Și-și arătă mîinile cu bășici. Nici nu mai pot să țiu frîul la cal.

— Hm ! făcu din nou Lysimach.

— Măi Seut, eu te fac mare în oastea mea de nu mă minți.

— Rege, noi nu mințim !

— Cum nu minți, mă ? ! Pe Dromichete nu îl minți cînd dezertezi ?

— Nu îl mint, rege, pentru că asta e voința mea.

— Dar dacă voința ta de azi se schimbă mîine ?

— O să ți-o dovedesc, rege.

— Cum ?

— Dă-mi ceva greu de care altul se ferește-n oaste.

Lysimach rămase un moment pe gînduri.

— Măi Seut, de minți știi ce te-așteaptă. Nu moartea de o clipă, după care s-ajungi în paradisul lui Zalmoxis, ci mii de morți. Te chinuim petec cu petec. Te-apropiem de moarte fără să te lăsăm să mori. Te ținem treaz și viu, doar cît să-nduri durerea și la sfîrșit te ardem de viu pe rug. Am prins atîtea din iscoade și i-am prăjit nainte de-a muri. Țipau ca șobolanii. Măi Seut, te-aș trimite la

palat. Te duci acolo ca un oştean de-al nostru numai pe drum. Cînd dai cu ochii de Generalul Agathocle îi spui că eşti trimis de Dromichet. Ştii cine este Agathocle ?

— Da, rege. Se plimbă la Helis cu Dromichete. Şi nu era vreo vînătoare fără să fie şi el. Lumea spunea : Noi ne batem şi murim, iar regii între ei sînt prieteni. Iată de ce am dezertat.

— Eşti contra regilor !

— Sînt împotriva lui Dromichete.

— Atunci ai învoire să mergi în Lysimachia şi să ajungi cum îţi spusei la Agathocle. Îi spui că eşti trimisul secret al lui Dromichete, ca să-ţi comunice secretele lui Lysimach. Şi cînd te-ntorci cu ele, treci pe la mine. Să-ţi dea un plan. De nu îţi dă îi cere tu o hartă. Cu-aceea vii la mine. Drept răsplătire te fac şi general.

— Recunoscător pînă la moarte, rege.

— Dar uite, cînd te îndrepţi de-aici spre sud, de-i întîlni oştile noastre mărşăluind în stepă, arată-le drumul către Helis, căci ei merg numai noaptea şi horbecăiesc. De-acolo îţi vezi de drum spre Lysimachia, căci ai de mers.

— Rege, dă-mi o dovadă, să nu mă ia ca o iscoadă.

Şi regele-i dădu consemnul.

*

Era o vară secetoasă, după o primăvară umedă. Grîul se ridicase frumos şi soarele-l copsese bine. Lumea îl secerase şi-i scoase bobul pisîndu-i spicul sub copitele de cal. Miriştea rămăsese nearată. Însă venind vestea războiului, regele ordonase să fie arse miriştele pe-o porţiune-ntinsă a stepei. Fîntînile erau destul de rare şi-n ele se turnă otravă. Dar Dromichete cu oamenii săi nu putea arde toată stepa. De aceea se gîndi la stratagema de a trimite pe Seut ca dezertor spre-a deruta astfel oştirile străine, de-a le aduce în zona arsă şi cu fîntînile-otrăvite.

Seut îşi luă deci armăsarul şi consemnul pornind spre sud, acolo unde trebuia să întîlnească armatele lui Lysimach. Era aproape miezul nopţii, cînd îi află. Le strigă tare din urmă că vine de la Lysimach cu veste. Oamenii

lui Clearchos îl duseră drept la principe, unde îi înmînă consemnul. Făcu pe călăuza. Merse alături multă cale. Ajunsese la o fîntînă aproape părăsită în care apa nu era otrăvită şi oastea o secă bînd pîn-la stratul de nisip. De altfel, ştia prea bine locurile. Pătrunseră în noaptea fără lună în marea stepă. Nimeni nu observa că miriştile-s arse. Căldura se resimţea ca şi în timpul zilei. Caii-ntindeau din mers boturi flămînde s-agaţe-un fir de iarbă, dar iarbă nu era. Drumul prăfos, uscat, din care sub lovitura de copită ieşea un fel de scrum, care-nghiţit în întunericul ce îi înconjura le sporea setea.

— Apă ! Apă ! Cereau oamenii. Caii băteau de sete cu copita în scrumul necăcios.

— Apă ! Apă !

— Mergeţi cu mine, spunea Seut, şi-i adîncea în stepa arsă. Răbdaţi ! Ţineţi-vă puterile căci înspre ziuă, dacă mergem în pas bun dăm de fîntîni cu apă rece şi pentru oameni şi pentru cai.

Aşa-i purtă întreaga noapte. Cînd se crăpă de ziuă, văzură la orizont fîntînile, dar mai văzură şi stepa arsă şi nu de secetă, ci de foc. Se năpustiră spre arătările ce-şi ridicau din depărtare capul de struţ. În învălmăşala aceea Seut se mistui în stepă. Nimeni nu mai ştia de celălalt. Unii nu mai ajungeau pînă la apă. Cădeau cu fruntea în rariştele arse, şi-apoi mureau. Alţii picau pe marginea fîntînii, şi-n semn de izbăvire o-mbrăţişau. Cei mai robuşti coborau cumpăna şi auzeau foşnetul apei. O ridicau cu ultime puteri închipuindu-şi prea devreme răcoarea binefăcătoare. Pentru moment aşa era, apoi se luau cu mîinile de burtă. Se tăvăleau în scrum şi rămîneau acolo nemişcaţi. Muriră mulţi pînă ce unul spuse :

— Apa e otrăvită ! Să nu bea nimeni !

— Dă-mi-o aşa, răcni un altul !

— Eu nu ţi-o dau. De vrei du-te şi ia-o. O luă, şi-apoi muri. Văzură toţi că-i otrăvită.

— Vai nouă, ce am păcătuit ? Cine ne-a adus aici ?

— Cine ? Lysimach !

— Nu fi prost, mă, ce Lysimach a otrăvit fîntînile ?

Avură un moment cînd toţi cei care nu băură, îşi dară seama că omul trimis de Lysimach le-a arătat fîntînile acestea. Dar n-avusese el răgazul să le otrăvească.

Oştirea trimise ştiri în urmă lui Lysimach, şi-l căută pe călăreţ. Se-albise cerul, dar călăreţul dispăruse. Zărise

cineva un punct la orizont, care se șterse o dată cu amintirea nopții. Clearchos era neliniștit. În jurul lui imensitatea stepei. Unde mergea se ridica doar pulbere de scrum, care se așeza pe nări. Intrînd în gură, scuipatul se-ntărea. Oastea stătea pe loc. Caii îngenuncheau cu ochi sticloși și rugători, apoi cădeau pe-o parte pentru totdeauna. Oamenii își curățiră cîte un petic de pămînt și cu cuțitele făcură gropi. Intrau în ele-ncovoiați, căci soarele ardea.

Veni și Lysimach, care plîngea. Și în durerea lui își ridicase pumnii către cer amenințînd.

— Rege, rege, vino-ți în fire. Zeii sînt mai răzbunători ca oamenii.

— Ne-a înșelat iscoada ! Ne-a atras în capcană. Sau poate că a murit și el de sete. Să ieșim din capcană !

— Unde și încotro să mergem ?

— Privește soarele. Vine din colo și se duce încolo. De mergem în direcția de unde vine, ajungem către brațul Istrului. Și-acolo avem apă. Țipă astfel către oștirea muribundă :

— Cine vrea să ajungă la apă, să vie după mine !

Oamenii, unii dintre ei, se ridicară desmeticiți de o promisiune sfîntă, dar caii rămaseră cu toți acolo, unde căzură.

Drumul spre bălți era halucinant. Convoaie de oameni care nu visau decît să vadă apa. Departe se zăreau luciri de diamant sclipind sub soarele ucigător. Și merseră-ntr-acolo lunatici în plină zi. Ca din pămînt ieșiră însă cete de călăreți, pe care îi vedeau cum se resfiră, apropiindu-se de dînșii.

— Vă predați, sau vă împingem în smîrc ? Le zise-un dac.

— Vrem apă, apă, apă, fraților !

— Voi nu vreți numai apă, ci și pămînt !

Cuvîntul pică atît de-adevărat și cu atîta încărcătură-a morții, că ridicară toți brațele sus, lăsîndu-și armele să cadă. Îi duseră spre apă.

— Cine-i acela ? Întrebă un dac. Pare altfel. E prea bătrîn să fie doar arcaș.

— Cine ești tu ? Îl întrebă un alt dac.

— Eu ? Eu sînt Lysimach, regele tracilor. Pe dată îl înconjură un pîlc de călăreți. Unul din ei îl ridică pe calul său.

— Ce cauți, rege Lysimach, aici ?

— Ce-a spus arcașu-adineauri. Pămînt... Acuma nu mai vreau nimic, decît să mor.

— Aceasta nu se poate. Moartea e-un lucru sfînt. Dacă ești trac, cum de n-o știi ?

Și Lysimach tăcu, căzîndu-i barba-n piept.

— Mai e cineva, mare ? Dar nu se auzi nimic.

— El, spuse Lysimach, privind alături pe Clearchos. Îl luară sus pe cal.

— De unde-i el, căci nu vorbește traca ?

— E aliat. Și-a risipit oștire-aici venind din Asia.

— Nu i-ai spus „Lysimach, pămîntu-acesta-i primitor, dar cine vrea să-l ia, nu poate a-l lua decît pe pulberea-ncălțărilor".

Mii de prizonieri cu burțile umflate de apă mergeau fără cai și fără arme spre Helis. În fruntea coloanei, regele Lysimach și principele Clearchos. Le ieși înainte o ceată, în care se văzu Dromichete.

— Bine-ai sosit, rege Lysimach. Nu ți-a spus Agathocle, cum e viața la noi ?

Lysimach dădu din cap deznădăjduit.

— Rege Lysimach, spune-ne ce ai de gînd ? Îți las libertatea, și-ți trimit iscoade spre generalii ce se află pe drum, căci dacă vor să vină spre Helis, noi îi primim. Îi primim bine. Uite, alege, acum. Cai și arme le dăm noi. Și Lysimach alesese cîte doi călăreți.

— Le dăm și mîncare. Arcașii le înmînară traistele cu bucate. Dă-le un ordin și pune-le consemnul tău. Nu îți impunem nici o poruncă. Ești liber întrutotul. Lysimach scrise pe pergamente aparte și adăugă însemnele sale. Nimeni afară de el n-a știut vreodată ce a scris. Iscoadele plecară spre sud și spre vest, dar se încrucișară pe drum cu iscoadele care-aduceau vești pentru Dromichete.

— Rege, anunțăm că armata din sud este învinsă, ca și sub Agathocle la liziera pădurii.

Lysimach își dădu seama că lupta se repetase acolo la fel. Generalul care venise din sud nu întrebase pe Agathocle, din mîndrie sau speriat de întorsătura politică ce avusese loc la palat. Iată o mare greșeală, își spunea, părăsit de speranță. Ce mai rămînea ? Prima coloană, care întîrzia să apară. Dromichete zîmbi unui gînd. Își imagina ca odrizii veniți în spatele tracilor, să-i fi împins

pînă-n săgeţile dacilor, coboriţi în văile *Alutus*-ului... şi-acolo să-i fi făcut harcea-parcea.

— Să aşteptăm oştirea ce vine din vest, spuse Dromichet. Dar să nu uit, rege Lysimach e-adevărat c-ai venit cu familia ?

Regele dădu din cap.

— S-a încumetat să vie iar Agathocle ?

Lysimach făcu semn că nu.

— Spune-ne, rege, unde-i familia, căci nu o văd bine de-ncape pe mîna arcaşilor. Dă-ne un ostaş care ştie unde-ai lăsat-o.

Din rînduri ieşi un arcaş, pe care-l urmă nu mai puţin de o ceată. Aşteptînd oştirea din vest se pomeniră cu un car aurit, care păru pentru toţi o arătare zeiască. În car se aflau Arsinoe şi frumoasa Leuce. Carul era îndreptat spre direcţia Helis. Pînă cînd se pierdu în ceaţa cîmpiei, carul de aur străluci ca o stea ruptă din soare.

Puţin după aceasta veniră ştafete din vest, cerînd regelui Dromichet să îi vorbească aparte. Dar regele chemă pe arcaşi să vorbească deschis.

— Rege, spuse cu glas tare arcaşul, Coloana din vest este mai mult risipită.

— Cine a risipit-o ?

— Întîi s-a risipit ea.

— Şi-a trădat regele.

Şi Lysimach tresări.

— Spune-ne amănunte, arcaş !

— Ostaşii ajunşi la băile unde se caută aur, au intrat buzna în puţuri surpînd peste ei boltele. Alţii luat-au bucăţele de aur şi orbiţi de strălucirile lui au fugit în lume cu el.

— De unde pînă unde ţine lumea, ostaş ?

— După cîte ştiu eu, rege, puţin dincolo de munţii pe care noi îi numim Ripei, şi-n jos pînă la greci.

— Au luat-o spre greci !

— Da ! Sau spre Pontus Euxinus, unde sînt corăbii care ajung mult mai uşor în mările grecilor.

— Dacă veneau spre Pontul Euxin, se-ntîlneau aicea cu noi. Şi altceva ?

— Cei care rămas-au neispitiţi de vrăjile aurului, mers-au nainte. Unii luptat-au cu dacii, care i-au prins în văile Alutus-ului, ducîndu-i ca sclavi dincolo. Rege, au năvălit şi odrizii.

— Ce jafuri făcut-au ?

— Le-au luat aurul celor care fugeau.

— Deci aurul nostru a ajuns la odrizi. Ai auzit, rege Lysimach, ce isprăvi fac armatele tale ?

Şi dădu ordin ca toată lumea să meargă spre Helis.

*

În Chersones sosi vestea dezastrului. Se spunea că din Coloana întîi n-a mai ajuns nimeni. Mulţi au murit, alţii-au fugit cu aur, sau au căzut prizonieri. Din cea de-a doua coloană, aşa cum zvonurile circulau, mai rămăseseră doar cei căzuţi prizonieri. Coloana a treia, numită şi coloana regelui, fusese decimată prin sete şi foame. Regele Lysimach, regina şi fiica, adăugîndu-se şi principele Clearchos erau prizonieri. Şi veşti soseau din toate părţile că geto-dacii vor ocupa regatul Traciei de sud. Lumea se strînse în faţa palatului din Lysimachia. Dar cine compunea această lume ? Femei, bătrîni, adolescenţi, străini şi-un număr de ostaşi, garda palatului. Mai rămăseseră la vatră cei bogaţi. La palat nu era regele să ceară socoteală. Era doar generalul Agathocle, despre care lumea auzise că refuzase participarea la luptă, şi se încredinţase numai apărării hotarelor. Se striga deci :

— Cine apără ţara ? Ce se întîmplă cu noi ?

Unii mai tineri, descumpăniţi de-absenţa regelui, strigară :

— Ne trebuie un rege ! Ne trebuie un rege !

Palatul rămînea însă mut. Lumea se agita, iar cei ce nu simpatizaseră politica lui Lysimach, trecură la ameninţări :

— Vom ocupa palatul ! Vom ocupa palatul !

— Vom da foc palatului ! Ne vom conduce singuri !

Generalul Agathocle fu nevoit să apară la balcoanele din stradă, unde ridică mîna în semn de salut şi de linişte.

— Concetăţeni ! Ţara trece prin încercări grele. Sîntem învinşi pe toate fronturile. Cei care n-au murit, sînt luaţi prizonieri. Oştire nu mai avem. Familia regală, împreună cu principele Clearchos a căzut prizonieră. Dar nu vă fie teamă, sînt veşti că la hotare este linişte. Cît voi fi eu aici, regele geto-dac nu ne va cuceri. Deşi putere are, el nu vrea să îngenunche ţara altuia. Sîntem înfrînţi pentru c-am vrut să fim cuceritori.

— Așa e ! Așa e !

— Sîntem regat, și-am vrut să fim imperiu. De am rămîne ce am fost !

— Regat cu rege ! Strigă lumea din nou.

— V-am spus, regele e prizonier.

— Regii prizonieri sînt condamnați la moarte.

Ce însemna aceasta ? Adevărul, de altfel cunoscut, că regii prinși erau executați ? Sau o amenințare, aici acasă la Lysimach ?

— Nu trebuie să așteptăm. În situația aceasta de dezastru, cine ar vrea să fie rege ?

Se auzi atunci un țipăt, și din balcon văzu înaintînd cu caii prin mulțime arcașii grăniceri, care strigau :

— Vin sciții ! vin sciții ! vin sciții !

Mulțimea îngrozită se precipită la rîndu-i strigînd :

— Ce facem ? Ce facem ?

— Ne apărăm țara ! Mergem la arme ! Garnizoana regală vă dă arme.

Lumea-ncepuse să meargă să le primească, însă ștafetele care soseau pe rînd strigau sub zidurile palatului :

— Vin sciții ! Cine ne apără ? Unde e regele ?

— N-avem rege ! Țipa mulțimea înfuriată.

Cineva spuse atunci :

— Generalul Agathocle să fie încoronat rege ! Și mulțimea repetă :

— Agathocle rege ! Agathocle rege ! Agathocle rege ! Să formăm un consiliu de încoronare ! Să formăm !

Se auziră cîteva nume, urmînd și altele. Mulțimea se-ndesuia în neștire în piața palatului așteptînd.

Bazilei și oameni bogați suiră în grabă temători de urgia ce vine a sciților. Nu mai era timp de discursuri retorice. În balcoane, ferestre și uși se deschiseră larg. Consiliul de-acolo rosti cu putere investitura de rege. Un nobil aducea mantia regală, un altul, coroana. Apăru, cu privirea în zare, temător, noul rege, unde nori depărtați se iscau din cerul pămîntului.

— Trăiască Agathocle, rege ! Ura ! Ura ! Ura !

Nimeni în lume nu se-ncoronase așa repede și sub spaimele clipei, gîndea Agathocle. Ființa-i se strînse-ntr-un gînd și gîndul acela sfîrși în poruncă :

— Cine vrea, spuse el, să intre în noua oştire a Traciei să ne salvăm patria, să vie cu arme aici. Eu însumi voi coborî gata de luptă.

Un murmur prelung ca o revărsare de ape se-auzi peste lume. Şi lumea fugea să ia arme.

Se putea vedea după puţine momente coloane care creşteau. Lysimachia rămînea un cimitir cu singurătăţi de cavouri. În afara oraşului oamenii săpau şanţuri şi ridicau întărituri.

*

La Helis, lumea deschidea porţile oraşului. Străzile care duceau la palat erau presărate cu flori. De la balcoane se pulveriza parfumuri. Singurul obicei care era luat de la tracii din sud. Dromichete venea în triumf. În faţa coloanei călărea pe un cal alb. În spatele lui se afla Lysimach, purtînd pe umăr eşarfa cea neagră, pe care unele triburi o impuneau regelui învins. Imediat după regele Traciei urma caru-aurit, înfăşurat în eşarfa cea neagră. Generalii lui Dromichet compuneau garda de pază a regelui captiv Lysimach şi a familiei sale. Venea apoi oştirea geto-dacă învăluind prizonierii-n convoaie. La Helis nu era om care să nu fi coborît în stradă din casele lor cu balcoane înalte. Se auzeau două nume din mulţimea uralelor : „Zalmoxis şi Dromichete". În apropierea palatului, carul de aur şi regele Lysimach se îndreptară spre vila, în care nu cu mult înainte locuise general Agathocle. Prizonierii erau duşi spre locuri de muncă.

După marea încercare, peste oraş se aşternu liniştea. Şi un somn greu trimitea în ceaţa uitării amintirile triste din cele cîteva zile. Cînd se desmetici, lumea intră în firească ei viaţă. Curţile părăsite, e-adevărat pentru puţin timp, deveneau din nou grădini înflorite. Pomii îşi pîrguiau fructele. Nu departe, se vedea Istrul. Carele se duceau şi veneau de la port cu încărcături de corăbii. Cînd vîntul bătea dinspre Istru aducea mirosul pămîntului reavăn. Lua din pădurea ce s-ascundea în orizontul albastru, primele veşti ale toamnei. Cînd soarele era sus se topea mierea albinelor în aerul cald cu aromă de faguri, iar de pe dealuri, departe, se simţea tămîioasa în strugure copt.

Ziua, totuşi, părea mai mică. Nopţile aveau răgazuri mai mari să odihnească zăduful din stepă, şi aduceau în dimineţi cu soarele palid mirosul sălbatic al ierbii.

Regele Lysimach era trist. Stătea la ferești privind lama metalică-a Istrului. O lua prin miracol de-acolo şi tăia în felii imaginara lui lume, aruncînd-o-n abisuri. Sufla după aceea praful, praful deşertăciunilor toate.

— Ce-o fi vrînd să facă Dromichete cu noi ? îl întreba regina care nu resimţea cu nimic noua condiţie. Nu avea însă baia de acasă cu filtruri albastre, prin care lumina de soare prindea reflex violiu, şi nu avea marea care izbea înspumată în diguri şi se prelingea leneşă de patina de marmură-a scărilor. Nu avea aurul...

Lysimach îi ghicea gîndurile, şi-şi spunea :

— Sînt un rege-n exil... şi mai rău — prizonierul unui barbar. Ce ne-a adus, Arsinoe, aici ? Văd numai atlas, pluş şi catifele, cumpărate din Tir şi Sidon. Ce vrea să ne-arate ?

Şi dădea cu piciorul rostogolind covoarele scumpe.

— Aş vrea să mă-nchidă în peşteri !

— Lysimach, vino-ţi în fire ! Vrei tu, rege al Traciei, să fii agăţat de cotigă, cum fost-a odată Paris, rămînîndu-ţi ochii şi carnea în pulberea drumului ? Ai fost doar învins. Un rege învins e ca şi mort. De trăieşti, se datoreşte doar lui. Şi barbarii au suflet !

În acel timp auziră ciocănituri la uşă. Deschiseră îndată. Un arcaş însoţea o tînără fată pieptănată frumos şi-mbrăcată în alb. Ţinea un coşuleţ cu trandafiri de toate culorile. Un mic pergament se afla acolo în coş. Veni şi Leuce.

— Cine ne-a dat trandafiri ?

— Cu siguranţă regina, spuse Arsinoe.

— Regina ? Întrebă Lysimach. Se obişnuieşte pe-aicea regină ? Bărbatul nu are soţie.

— Poate-i prea tînăr. Mai tîrziu cînd va avea şi regină, îşi va aduce ca tine harem.

Lysimach se văzu nevoit să tacă. Leuce desfăcu pergamentul şi citi : „Rege, sînteţi invitat la palat..."

— Vrea să ne judece ! Leuce însă citi mai departe : „Cu regina şi principesa Leuce. Oferim, peste trei zile un ospăţ în cinstea familiei voastre. De vă e cu plăcere, azi putem face cu toţii o plimbare la cîmp şi pădure."

— Duceţi-vă voi, eu nu merg.

— Lysimach, nu da înapoi în faţa unui barbar ! Apoi acesta e un rege. Ca orice rege coboară din familii vechi.

— Din neamul hyperboreilor, adăugă Leuce.

— Ce neam ? întrebă indignat Lysimach.

— N-ai auzit, tată, de hyperborei ? Eu am crezut că tu însuţi faci parte din neamul acestora, dacă eşti rege.

— Eu nu am spus niciodată că sînt hyperboreu. Am fost doar generalul lui Alexandru Machedon, şi cred că e destul.

— Dar Machedon era hyperboreu.

— Şi cine v-a băgat în cap poveştile acestea ? Probabil Agathocle.

— Lysimach, o regină nu e lăsată singură cu regele învingător. Va rîde lumea de la un capăt la celălalt al pămîntului. Şi ai putea cu-aceasta să ne pregăteşti sfîrşitul, nouă şi tuturor prizonierilor. Vrei să fim arşi pe rug, aşa cum tu ai fi făcut-o lui de-l învingeai ? Recunoaşte că pîn-acum eşti nu prizonier, ci invitatul lui.

— Tată, aicea stăm ca în palatul nostru şi sîntem protejaţi de furia mulţimii.

— Leuce, adu-mi sticla cu absint. Şi-apoi lăsaţi-mă să dorm. După aceasta vom vedea.

Lysimach dormi destul de mult. Îl deşteptă un cor de fete tinere, care mergînd spre Istru, trecea pe lîngă vila lor, ducînd prinoase zeilor. Şi slujitorii îi spuseseră c-aceste tinere se-ndreaptă spre mormîntul lui Achille pe-o insulă în Pontus Euxin.

— Acolo într-adevăr este mormîntul lui Achille ? Şi insula e-n stăpînirea geţilor ?

— De totdeauna !

— Regele vostru merge-acolo ?

— În fiecare an jertfeşte.

Lysimach părea în parte cucerit de-această ştire. Şi ceea ce îl atrăgea era distincţia pentru un grec şi pentru un ostaş.

— Cum se numeşte insula ?

— Leuce, i se spune.

— Cuuuum ? Numele fetei mele ?

Dar slujitorul nu-nţelese şi tăcu.

— Cînd şi cine i-a dat numele-acesta ?

— Legenda spune că hyperboreii. Insula n-ar fi existat. A scos-o de sub apă Thetis, mama lui Achille. Acolo locuieşte o familie de umbre, care în viaţă-au fost eroi,

și-acuma zei. Acolo umblă umbra lui Achille alături de frumoasa pentru care s-a dus războiul Troii. Unora li se arată-n vis Latona, mama lui Apollo Săgetătorul.

— Cine v-a învățat pe voi mitologie ? Aveți cumva Lyceum și dascăli greci ?

— Nu. O știm din tată-n fiu.

— Și toți o știu ?

— Cei mai mulți.

— Noi, tată, interveni Leuce, am și uitat-o. Cine va fi acela care va renaște-o ?

— Un rege, poate.

— Regele trebuie s-o știe el întîi. Și asta-nseamnă un rege care-și cunoaște neamul și obîrșiile lui.

— Acesta este Dromichet, spuse ostașul.

Replica păru c-a deșteptat în sufletul Leucei îndepărtate amintiri. Trecu gînditoare în camerele ei. Deschise larg ferestrele. Din ceața depărtării voia un singur punct să prindă. Și acel punct să îl supuie magiei sale sufletești. Nu încercase niciodată această nebunie. Să chemi nelămuritul. Să ți-l apropii. Să proiectezi în el o amintire dintr-un trecut îndepărtat. Își dădea seama că-i victima unei iluzii care venea din scrierile lui Platon. Acolo, cînd citise, înțelesese bine că *Anamnesisul* este o amintire din alte lumi trăite. Cum ar putea să-i spuie tatălui. Ca ostaș, el nu credea în nebuniile acestea. Ea însăși se îndoia. Care sînt oamenii ce își aduc aminte din alte lumi ? Unii nu-și amintesc decît foarte puțin și din această lume. Ce legătură ar putea să aibă cu starea lor de-acum ? Dar tot pe-atît de-adevărat era că toate-acestea veneau ca dintr-un punct pe care mintea ei îl născocise-a fi în ceața amintirilor. Dar ceea ce o chinuia, era tentația de a da formă acelui punct ce i se năzărise, și care-i sta pe creieri. Voi din nou să știe de unde a pornit. De la hyperborei. De ce ? De ei îi mai vorbise Agathocle. Își amintea că îi spusese atîtea întîmplări dintr-o peregrinare în care Dromichete-l însoțise. Părea vrăjit, așa-i vorbise Agathocle-atunci. Și vraja-aceasta devenise parcă și la arcașul care suise spre un nume, Dromichete. Ca și cînd Dromichete stătea acolo sus, unde începe-un neam coborîtor din zei. Cum va renaște el mitologia ? Iată deci o nedumerire. Ar trebui să îl întrebe. Pe cine ? Pe Dromichete. Dar cînd vorbit-a ea vreodată cu Dromichet ? Nu. Nu vorbise niciodată cu el. Dar repede se corectă căci conver-

saţia, îşi zise, e posibilă şi-n vis. În vis, necunoscutele simţiri care ne aparţin apar sub chipul oamenilor necunoscuţi. Atunci sînt altceva în vis cei din realitate ? Eu ştiu ? Stele, pomi, păsări, corăbii... Chiar eu visat-am pasărea cu aripi albe şi pomul care culegea stele pe cer. În ramurile lui eram eu, cea care se trezea plîngînd. Dar pomul ? Pomul acela năzdrăvan stă ca în embrionul unei amintiri. Nu seamănă cu tata. Cum ar putea un pom să semene c-un om ? Nu seamănă cu Agathocle. Nu seamănă cu nimeni. Poate cu Dromichete. Tot este el barbar. Mult mai aproape de pomi, decît de oameni, ar spune tata. Atunci acest Dromichete are mai multe chipuri. Tata spunea că zeităţile indiene au mai multe capete. Ar fi un Dromichete cel din vis, arborele culegător de stele în ramurile căruia, eu pasărea, încerc să dorm. Ar fi apoi un Dromichete neînchipuit. Cum adică ? Adică un Dromichete de care ştii c-a existat sau că există. Şi-atît. Dar pentru a susţine-aceasta va trebui să-i dau o materialitate, măcar un punct. Punctul din ceaţă. Mai este însă-un Dromichete, regele tracilor, mai bine zis al geto-dacilor, regele fără regină, învingătorul nostru, cel care va face să renască mitologia.

Leuce zîmbi, şi se-ntrebă, cum îl văzuse ea pe Dromichet ? Era ciudoasă privind prin ferăstruica din carul lor de aur pe omul care-i învinsese. Atunci privea spre el ca spre-o gînganie. Schimbase locul între timp şi nu ştiuse. Crezînd că-i el, ura pe cel din frunte. Un general. Şi îi plăcuse privirea lui crezînd că-i altul, cînd el era chiar Dromichet. Şi ? Şi sufletul a stat în cumpănă. Asemeni cumpenelor din cîmpie simt că merou m-aplec în mine pentru-a găsi cleştarul din adîncuri. Aşa mă simt acum.

Atunci se auzi de-a lungul străzii sunînd prelung un corn.

— E Dromichete, spuse speriat Lysimach.

— De ce te sperii, tată ? Eu nu m-am speriat de el.

Priviră prin feresti. În stradă, văzură un alai avînd în frunte pe Dromichet. Leuce îl privi cu mii de ochi. Dromichet avea statura impunătoare a unui imperator, şi ceea ce i se părea inexplicabil era că umerii voinici prindeau sub pelerina albă alunecări de vis. Omul acela, îşi zicea ea, are ceva aerian în el. Şi ochii ei îl cercetau stăruitor. Voi să-i vadă mîinile, şi se-ntrebă dacă vreodată

vroit-a ea la vreun bărbat aceasta. Mîinile lui aveau o energie și-o liniște care-i veneau din suflet. I se părea că-s mîinile unui profet sau zeu. Ochii-ndrăzniră să-i caute în față, să-i deseneze fruntea, modul de a privi, mustața, gura, bărbia. Îl desenase-n suflet, dar tot desenul lui părea a-l cere pe cel de jos, modelul. E un om trist, își zise. Și mi se pare că-n sine e sufletul unui copil ce plînge. Și îi veni și ei să plîngă. Cîteva lacrimi mari îi șiruiră pe obraji. Prin lacrimile-acestea portretul se tulbură o clipă, apoi reapăru cu-o claritate de cristal. De pe privirea tristă ridică lespezile grele descoperindu-i chipul din lăuntru. Ochii lui mari priveau departe, și unde el privea se deschideau căi de lumină. Unde văzuse ea, se întreba, sclipirile-acestea ? Poate în vis și-n frumusețea stelelor. Avu un gînd zănatic să curme raza de lumină care privea departe. Lumina-aceea să se oprească asupra ei. Aripa păsării din vis să fie albă. Și el a presimțit uitîndu-se spre ea. Din clipa-aceea zările toate s-au unit. Și inima-i cînta o melodie ce nu era de-aici.

— Tată, tată ! Țipă ea rugător. Tată ! Ne-așteaptă regele. Și îi sări de gît, înduioșîndu-l, purtîndu-l cu voința ei. În față mergea Arsinoe, care-și pusese toate juvaierurile. Leuce își însoțea tatăl bătrîn pe scări. Alaiul tot se aplecă cu stimă. Fiica și mama suiră în carul aurit, iar Dromichete se așeză cu calul în stînga, acolo unde se afla Leuce, iar Lysimach, căruia i se-adusese un cal alb, în dreapta.

Cornul se auzi sunînd din nou.

— Unde mergem ? Cîntă vocea Leucei.

— Mergem la apa sfîntă, păru a-i spune Dromichet, care privea uimit ochii ei umezi.

De cealaltă parte discutau două evuri. Al barbariei și-al civilizației.

— Rege, de ce îi spune sfîntă ? Îl întrebă hipnotic pe cavalerul acela magic, care era un rege.

— Lumea ființează din clipa-n care Gea și cu Uranus s-au întîlnit. El e la început de lume. Din apa lui noi ne împărtășim nainte de-a pleca la luptă.

— Despre regele Dromichet, mi-a vorbit fratele meu Agathocle.

— Și eu vorbesc adesea despre regele Dromichet.

De cealaltă parte regele Lysimach și regina Arsinoe vorbeau în șoapte.

— Lysimach, cred că dacă i-ai restitui cetățile de la Istru, Dromichet ne-ar elibera.

— Nu cred, atîta vreme cît gîndește o Tracie unică. Sub cine e Tracia unică ? Sub Lysimach învinsul ?

— Caută de vorbește cu el. Fii prietenos, Azvîrle- această vorbă !

— El vrea, îți spun eu, să fiu sub ascultarea lui, cum sînt odrizii față de mine.

— Desigur nu e bine. Dar între a nu fi și situația de-acum e-o mare diferență. Oștire nu mai ai. Pe Pirus și Demetrios pe care i-ai nedreptățit prin jocul tău politic, nu te mai poți bizui ca aliați. Grecii sînt împărțiți și nu cutează să urce spre izvorul rece al neamului hyperboreic.

Carul de aur, care imita carul lui Phoebus Apollo trecea pe ulițele cu trandafiri înfloriți. După-amiaza sfîrșitului de august distila soarele în pulbere de aur și argint. Istrul părea c-a izvorît din marginile lumii, de unde cerul însuși se ivise. Se-ngrămădea spre ei ridicînd val după val ca la o magică chemare și căutîndu-și neîncetat taina ce-l duce, ieșea printr-un alt ochi de cer din lume. Oricum, privirea cădea odihnită pe verdele întunecat în care se-nchideau pădurile, apoi se înfrățea cu fuga dealurilor risipite.

Ce-a vrut să ne arate Dromichet ? Părea a întreba regina, care gîndea că getul voia să-i sugereze învinsului dorința sa, cetățile la Istru. Cînd coborîră, văzură bărcile pescarilor și o corabie cu pînze, care se pregătea să acosteze în fața lor. Și bucuria de o clipă a macedonului, prins de-amintirile călătoriilor pe apă, se răsuci în girueta gîndurilor, cînd îl cuprinse-un sentiment de groază.

— Rege Dromichet, acuma înțeleg c-a început răstriștea noastră. Unde ne duce corabia aceasta ? Unde ne exilezi ? Dar Dromichete rise cu putere.

— Corabia aceasta venea ca să ne plimbe. Putem să o trimitem înapoi. Și-i făcu semn să plece. Descumpănit, regele Lysimach se așeză pe una din banchetele din car. Era bătrîn și obosit. Regina îl urmă. Leuce rămase jos în preajma getului. Vizitiul întoarse carul. Încălecară toți și se-ndreptau acum tăcuți către palat. Prizonierii fură lăsați la reședința lor. Dromichete îi invită din nou la marele banchet de-a doua zi. Așa se termină cea mai bizară întîlnire dintre doi regi. Leuce se duse în aparta-

mentul ei și plînse. Seara trecu ca orice seară, de exil, cu gînduri încîlcite, cu temeri, fără de speranță și fără orizonturi sufletești. A doua zi erau și mai îmbătrîniți. Priveau indiferenți ce se petrece-n jurul lor. În piață lumea pregătea o sărbătoare. Se ridicau estrade.

— Ce sînt acelea, Arsinoe ?

— Se pregătește ceva. Ceva ce nu-i obișnuit. Lumea ridică schele.

— E pentru noi, regină. Vom fi executați. Banchetul va fi petrecerea poporului și bucuria păcii după moartea noastră.

Regina părea derutată. Coborî scările și întrebă drumeții de pe stradă. I se răspunse cu bucurie :

— Regele nostru, Dromichete, este serbat în seara aceasta.

— I se sărbătorește victoria ?

— Ceva mai mult, ziua de naștere.

Regina rămase tulburată de surpriză și le ceru arcașilor de strajă să le aducă un buchet de flori. Sui în grabă scările și-i duse vestea regelui, care părea că se trezește ca dintr-un somn letargic.

— Lysimach, am un buchet de flori și îl trimitem prin Leuce.

— Flori ? Ce face un ostaș cu florile ? Trimite și o sticlă cu absint.

— Lysimach, cum crezi c-o principesă să-i ofere regelui, oricît de barbar ar fi acesta, o sticlă cu absint ?

— Atunci, i-o voi da eu.

— Aceasta este altceva. Și ce crezi rege, că ei nu au absint ?

— Nu au și nici nu beau. De data asta va trebui să bea cum am băut noi apă otrăvită din fîntîni.

— Ai pus otravă ?

— Nu. Otrava din obișnuință...

Sosi un buchet cu cele mai frumoase flori. La care adăugă un pergament pe care se puteau vedea însemnele regatului din Tracia, și o chemă pe principesă.

— Leuce, te duci cu rădvanul la palat ca să-i oferi de ziua nașterii, regelui Dromichet, aceste flori.

— Eu, singură ?

— Tu singură, din partea noastră.

Voi să își prefacă bucuria plecîndu-și întristată ochii, însă credea nestrămutat că zeii i-au întors destinul ca și inima spre Dromichete. Trecu-n apartamentul ei și-și potrivi pieptănătura după modelul fetelor din Helis. Carul de aur porni și nu se-opri decît la porțile palatului. Regele aflase cu cîteva momente înainte și îi ieși în cale. Tristețea ochilor pe care ea o bănuise, grăia acum un sentiment de adorare. Dromichet se repezi să o întîmpine. Dar se opri cu brațele deschise. Îi luă în grabă mîna și își lipi de ea obrazul. Mîna ei tremura ca un hulub gata să zboare.

— Rege Dromichet, zeii mi-au dat prilejul să îți urez, mulți ani. Și îi întinse florile.

Se răsuci puțin c-un sentiment de deznădăjduire. Toată viața ei stătea-n această clipă. I se părea că moare și c-a sosit în fața judecății zeilor. Și condamnată, cine s-o salveze ? Simți atunci brațul lui Dromichet care-o prindea de umeri, dîndu-i în locul prăbușirii senzația de-o clipă a zborului. Ființa lui aeriană, care-o-ntregea în suflet, îi inspira un fel de nemurire pe care ar fi vrut să i-o rostească. Pașii lor alunecau. Mersul nu era mers. Și fiecare se-ntreba în sine : Cine sînt eu de-a trebuit să te-ntîlnesc ? Cît timp ne-am căutat să ne putem găsi acum ? Și ochii lor ardeau. Ardea în ochii lor lumina atîtor stele, care căzuseră în noapte de la-nceputul lumii.

„De la-nceputul lumii te iubesc !" I se păru că spuse regele. Într-adevăr i se păru căci regele-i adăuga :

— Cîteva zile, da, cîteva zile adunat-au răscolitoare amintiri ce mă chemau din urmă.

Ea începu să plîngă. Atunci el o îmbrățișă, frîngînd-o în mîinile voinice. Își căutară ochii cu nesaț robiți ca de o jale-adîncă. Dorința pecetluindu-și viața c-un sărut, ce le arsese inima.

Leuce se văzu fugind și ghemuindu-se în pernele trăsurii. Acasă, urcă în apartamentul ei și adormi.

*

Urbea palatului din Helis se pregătea de sărbătoare. Nu era nici un colț peste care să fi trecut cu îngăduință privirea. Era luna lui septembrie. Căldurile-ncetaseră. Unii culegeau via, alții o lăsau pînă bobul își concentra seva cea dulce. Arăturile de toamnă erau făcute. Se strîngeau pepenii, unii din ei ajungînd cîteodată cît roata căruței.

Dar ceea ce dădea farmec anotimpului toamnei era sărbătoarea culesului viei. Dionisos, zeul niciodată uitat, aducea viilor agurida, rodul cum se spunea, și dulceața. El întărea vinul. Pământul pe care-l lucrau amintea de seva care urca în fructul de toamnă. Oamenii reveneau atunci cu simțirea mai aproape de glie. Vedeau în pământ spiritul ce rodește și mulțumiți de roadele lui nu mai întrebau fără rost despre taina creației lor. Mulțumirea aceasta tihnea și lumea ducea către ziua de iarnă amintirea tinereților omului. Apoi renăștea o dată cu firea. Războaiele însă stricau armonia naturii. Suferințele întunecau tinerețile anului, așa cum se-ntîmplase în ultima luptă pe care-o socoteau fratricidă. Și iată acum, cînd echinopțiul de toamnă ținea cumpăna lumii neînclinată, în echilibrul acesta, omul părea aici jos ca un zeu. Și zeii aceștia mici își sărbătoreau regele. Pentru seară, sulițele aveau înfipte în garduri și case feștile și torțe. Urbea, o dată pe an devenea o vatră imensă a focului sacru. Banchetul era în palat. Dar palatul nu putea ospăta întreaga mulțime. Se-aduse un număr de boi și berbeci. Sîngele și măruntaiele lor erau arse pe rug. Se simțea peste tot mirosul rășinii și aburul jertfei cu prinoase de carne. Se construi apoi un scrînciob cu-o țeapă vînjoasă în care intra berbecul sau boul, învîrtindu-i deasupra unei vetre cu foc. Bucătarii împănau în cărnile vitelor fripte arome de plante. Cînd carnea rotită de scrînciob era coaptă, alaiul pornea spre palat. Regele arunca în sanctuarul orașului jertfa sa personală. Venea să guste din carnea de bou și berbec la fiece scrînciob. Lua cu cornul apoi din berea cea aspră ținută-n butoaie deschise și-ncuraja lumea să guste din mana cerească. Bărbații căutau la brîu cutia în care țineau cuțitaș cu plăsele de os lustruit și tăiau șuvițe pentru ei și femei din carnea vitelor coapte la foc. Luau cu mișcări repezi înspumata băutură de orz și de mei cu un corn, pe care o beau răsturnîndu-l pe gît dintr-o dată. Cîte unul agita focul în vetre și carnea rămînea mereu caldă, cu aburi molcomi adulmecînd pofta. Și încetul cu încetul oamenii se lăsau prinși de-un alean pe care zeii li-l dau de la moși și strămoși. Chiuiau s-audă al noulea neam, nouă veleaturi în urmă, și să plîngă în ei destinul cel trist din lumea lui Hades, sau să țipe cu glasuri din vii, îmbătat de mustul cel dulce, Dionisos. Din chimir scoteau fluiere și-ncepeau să doinească. Pe de lături țipau

în urechi cimpoaiele dacilor. Și lumea juca. Dansul ținea toată noaptea. În horă intra și ieșea cine vrea, dar hora nu se oprea niciodată. Zeul cel nevăzut, Dionis, pe care lumea-l credea ascuns printre oameni, murise de mult, dar renăștea în chiotul lung, ca și-n aleanul doinit.

La palat, unde se-afla regele get sosise carul de aur. Oștenii-l lăsară în față. În el apunea soarele și răsărea luna. Phoebus Apollo se-ntîlnea cu Selena în ziua cînd se năștea Dromichet. Șirul covoarelor ieșea din palat și se revărsa roșu pe trepte pînă la carul de aur. Cobora un rege bătrîn și învins, o regină încrezătoare-n destine și-o principesă frumoasă, care deschidea surîzînd calea-n mulțime cu o singură floare în mînă. Se auzi cîteva trîmbiți în sala palatului. Oșteni îngrijit îmbrăcați, sfetnici și mulți invitați de la curțile dace se-apropiară de uși deschizînd un evantai larg lui Dromichet, care venea. Urca scările principesa. Se înclină în fața alaiului. Înălță privirea și mîna spre cer coborînd de acolo floarea ce semăna cu o stea. Din mîna ei steaua se prinse ca un giuvaier rar, pe inima regelui. Dromichet luă atunci în fața alaiului din florile-stele, prinzîndu-i floare cu floare-n cosițe și căutîndu-i căpriței, cornițele moi. Alaiul prinse a bate din palme, stîrnind vraja inimii tinere. Cei vîrstnici purtau o lacrimă-n gene după tinerețile-apuse.

Se auzi din nou trîmbița, apoi începu cîntec de nai și de țiteră. O liră și-o harpă îndulceau aerul sălii cu aromele dulci ale coardelor. Era acolo un colț de Eladă. În cealaltă parte ședeau gata de cînt fluierași și cimpoaie. Pe mese frumoase ferecate-n aur și-argint de la un capăt la altul așteptau fructele coapte. Vinul bolborosea în amfore grele. Se simțea tămîioasa. Tacîmuri și cupe de aur așteptau oaspeții. Era masa macedoneană.

În rotonda pereche, aproape față în față erau mese cu lemnul pîrlit la flacări, stînd țărănește pe scunde țărușe. Scaune rotunde și mici cu picioarele scurte așteptau pe mesenii din tabăra getă și dacă. Pe masa mare, rotundă, erau bliduri și linguri de lemn. Pentru băut cornuri de bou ferecate. Se aducea butoiul cu bere. Desfăcut, mirosea a drojdie proaspătă.

Masa grecească începea cu măsline umplute cu icre. Se-aduceau apoi stridii, turnînd peste ele sucul lămîilor coapte. După aceasta, carnea homarilor părea dulce. Pana de somn friptă plutea într-un sos de tomate cu mirodenii

picante, cega, nisetrul, morunul prinşi în apele Pontului aveau frăgezime şi gust. Urma vînatul de păsări pătrunse în cuptoare cu tăvi şi înăbuşite în vin roşu. Se turna vinul grecesc în cupe adînci, care dădea minţii avînt şi vorbei dulceţi. Bucătarii aduceau la masa grecească un pilaf peste care turnau petale de roze prinse-n dulceaţă. Se curăţau portocalele, se despicau în felii, turnîndu-se-n bliduri de aur vinul cel negru din amfore.

La masa cealaltă abureau cărnuri de vacă, peşte, legume fierte întregi. Apoi, putea fi zărită o brînză-afumată lîngă turtoiul de mei. Berea se lua cu cornul din butoiul comun.

— Fiţi bineveniţi, cinstiţi oaspeţi, înclină Dromichete, vreau să închin cornul acesta pentru regele Lysimach, care îşi ridică cupa urîndu-i mulţi ani.

Înduplecat-am poporul, continuă Dromichete, să călcăm legea războiului, şi să dăm lumii acum o lege mai mare. Să punem în locul cruzimii un simţămînt omenesc. În loc de război, înţelegerea.

— Aşa e, aşa e ! Astfel vorbit-a Zalmoxis ! Se auzi la masa unde se bea berea din cornuri. Şi tot de acolo se auzi un dac care spuse :

— Rege Lysimach, care din aceste două mese ţi se pare aleasă ?

— Masa macedoneană cu care voi geţii şi dacii ne cinstiţi acum !

— Atunci de ce părăsit-aţi rînduiala regatului vostru venind într-o ţară săracă, barbară şi aspră ? De ce lăsat-aţi oştirea să moară în stepele noastre ?

— Ostaşe şi preamărit rege, răspunse atunci Lysimach, războiul care purtat-am a fost o mare greşeală. Rogu-vă dar să-mpliniţi simţirea voastră înaltă, dîndu-mi de-acum răgazul să fiu aliat şi prieten al vostru viaţa întreagă. Numele nostru va rămîne aşa mult mai mult, decît dacă ne-am lovi în războaie. Fie, ca începînd de acum marea familie-a tracilor, ca fraţi să trăiască !

— Ura ! Ura ! izbucniră geto-dacii. Să nu mai existe război între traci !

— După cum vedeţi, iubiţi oaspeţi, continuă Dromichete, tot răul se-ntoarce spre bine, cînd oamenii-nţeleg binele. De la noi veţi pleca spre ţările voastre cu oştire cu tot. Între fraţi nu trebuie să fie învingători şi învinşi. Noi,

geto-dacii nu venim cu oştire spre voi, ci cu inimi de fraţi. Fraţii voştri mai tineri. Mulţi dintre noi, şi în primul rînd eu, am putea spune regelui Traciei, tată.

Se auzi o rumoare, care învioră atmosfera, apoi nestăvilite aplauze.

— Ridic cupa în sănătatea şi înfrăţirea tracilor !

În uralele care nu mai conteneau se auzi din nou acelaşi dac spunînd :

— Noi am dori din inimă, ca Lysimach, regele Traciei, să-i fie tată regelui nostru Dromichet, prin însoţirea frumoasei principese Leuce cu el.

Şi în tumultul său ridică braţele-n sus implorînd zeul. Entuziasmul era de nedescris. Arcaşii învăluiţi de mulţime lăsară porţile şi uşile deschise. Lumea se strînse aclamînd :

— Dromichet ! Dromichet ! Leuce... Leuce !

Careva dintre daci, un bătrîn voi să vorbească. Era un *Ktistai* înfăşurat în barba lui albă, era marele preot. Atunci, un arcaş spuse mulţimii :

— Cerem tuturor să asculte. Marele preot vrea să vorbească.

Se aşternu o linişte adîncă.

— Fraţilor traci, Zalmoxis m-a adus aici să văd răspunsul lui la rugăciunea mea de totdeauna — unirea tracilor.

Îşi ridică faţa şi mîinile spre cer, spunînd :

— Zalmoxis, zeul tracilor şi al strămoşilor hyperborei, ţara ta se reface. Bucură-te ca şi noi, Zalmoxis !

Mulţimea ridică şi ea în delir mîinile către cer scandînd numele zeului : Zalmoxis... Zalmoxis... Frăţia dintre traci.

— Fraţii mei traci, continuă Marele preot, se săvîrşeşte în faţa noastră una din marile taine pe care zeul nostru ni le-a dat. Aceasta este însoţirea.

Lumea voi să izbucnească, dar preotul îşi ridică o mînă, şi se făcu din nou o linişte adîncă.

— La însoţire, fraţilor traci, nu poate fi decît dorinţa şi înţelegerea celor ce se-nsoţesc. Altfel e silă. Şi sila vine din Hades, pe cînd în paradisul lui Zalmoxis e înfrăţire liberă. Se cade, aşadar, să întrebăm pe principesă şi să răspundă cu-adevăr în faţa zeului cel nevăzut, care priveşte peste noi acum. Au, principesă Leuce, mergi tu cu

inimă și cu credință toată viața, oricare-ar fi cărarea ei, lîngă viteazul nostru Dromichet ?

Lumea era uimită. Se vedeau lacrimi pe obrajii multora.

Leuce se ridică cu demnitate și se apropie de Dromichet luîndu-i mîna. Apoi îngenunche, lipită de mantia lui.

— Rege Lysimach, continuă preotul, taina nu se-mplinește fără voința ta ca tată.

— Îi binecuvîntez, părinte. Și scoase de pe degetele sale două inele pe care preotul le luă punîndu-le în degete la fiecare. Îi sărută pe frunte și le ceru îngăduirea să plece și să se roage pentru ei.

Mulțimea aclama : Trăiască Dromichete și regina lui, Leuce !... Palatul era luat cu asalt. Cei mai dibaci urcară pe coloane. Unii ajunseră pe frontoane. Mulțimea fremăta. Se ridicară steaguri. În grabă se găsiră alte flori. Ieșiră pe balconul care da în piață, amîndoi, și-atunci văzură întreg Helisul luminat de torțe. Luminile se agitau. Mocneau o clipă și-apoi se proiectau în văzduh tăind în întuneric umbre mari.

— Rege Dromichet, îi spuse Leuce, strîngîndu-se în răcoarea serii, lîngă el, asemenea spectacol nu am văzut în Chersones și nici în Pella. Doar epoca eroică a grecilor să fi trăit așa !

— Într-adevăr, aicea oamenii-și trăiesc spectacolul vieții... Nimic din viață nu le e indiferent. Moartea, ce pentru alții e negațiune, e tot așa trăită.

— O, Dromichete, neamul acesta e de eroi. Cine vorbit-a atît de rău despre barbari ? Barbarii sînt sublimi !

*

După cîteva zile se putea spune că Helis trecuse prin cele mai frumoase clipe ale lui. Lumea vorbea numai de frumoasa Leuce, frumoasa lor regină, care primise binecuvîntarea Marelui preot. Totul li se părea lucrarea zeului. Un zeu drept care îl răsplătea pe Dromichet. Astfel, credința în zeu și rege avea motive-n plus a deveni fanatică. Un fanatism care avea acoperire sufletească. Puține erau cazurile cînd regele se întîlnea cu lumea pe care-o conduce într-o atît de fericită întîmplare. Dar aceasta, își spuneau geto-dacii, rămîne în seama viitorului. Însă prezentul își avea numai o rațiune a lui, adică puterea de-a

răspunde pentru ce există, care în bună parte însă cerea o recunoaștere în viitor. Și la această proiecție în viitor îl duceau gîndurile pe Lysimach. Dar ceea ce nu putea el distinge, era cît din ceea ce facem noi este al nostru. Căci parcursese într-un trecut apropiat printr-o mulțime de evenimente, de care, de n-ar fi fost el însuși implicat, ar fi crezut că-s fantasmagorii. Astfel, istoria îi apărea ca o proiecție reală a unui zeu fantast. Și și-o spunea aceasta, acum cînd după ce se despărțise de Dromichete, căruia îi cedase fata și cetățile la Istru, cînd se întorcea acasă învins, dar fără ca să fie cucerit, dușman, dar înrudit cu Dromichet. Despre această ciudățenie, pe care o credea pe drept că nu-i o noutate delibera că trebuie așezată în umbra conștiinței sale. Își mai căsătorise și alți copii, în orient. Și tocmai de aceea trecuse peste ei, atunci cînd o prerogativă a sa, numai a sa, i-ar fi cerut-o. Regatul lui, în ciuda încercărilor, era în picioare, nu se prăbușise. Căzuse-n pulbere o singură idee, cea de imperiu. Oștire încă mai avea. E-adevărat puțină. Dar cu o parte din tezaurul ascuns în Caliacra își va reface falangele, și Lysimach va fi tot Lysimach. Dar cînd el singur își spunea aceasta, uita de zeul care ne dă numai iluzia că noi croim istoria. Zeul acesta îl plesnise peste ochi de-atîtea ori. Întîi îl dojenise, dar niciodată înverșunarea asupra sa nu devenise *ultima lui ratio*. Și aștepta aceasta ? Desigur, nu. Dar cum avea să știe ? Recunoștea în sine că nu se bucura de-un simț intern, care să meargă dincolo de lucruri. Nu putea ști, oricît de vag, intențiile zeului, ca să îl poată măguli. Și-atunci ?

Trecuse Istrul. Cînd ultimii arcași ieșeau din apă, se pomeni în față c-un călăreț pe care-l cunoștea și care-i rămăsese credincios. Nu se mai repeta acum teribila-ntîmplare ca un spion să-l rătăcească-n stepă arsă și cu fîntînile-otrăvite. Și călărețu-i spuse :

— Rege, știrile-mi sînt neplăcute.

— Spune-le, oricum ar fi. Și călărețul îi vorbi :

— Rege, Tracia nu te mai are rege.

— Te pomenești că a venit în locul meu Seuthes cu odrizii lui.

— Nici vorbă, rege.

— Atunci ? O fi trimis chiar Dromichet, după ce mi-a luat cetățile la Istru și fiica, un rege-n Chersones ! ?

— Nici asta, rege.

— Dar ce atunci ?

— Rege, e dureros, dar ăsta-i adevărul !

— Spune-l şi nu mă chinui. Nă-i fi tu regele !

— În locul tău, încoronatu-s-a ca rege chiar Agathocle.

— Cine i-a dat puterea ?

— Nu ştiu. Şi-a luat-o singur. Cine putea să îl împiedice ?

— În ce împrejurări a luat-o ?

— A mers zvonul c-au năvălit sciţii.

— Şi el ca general care avea comanda de-a păstra graniţa, la ce îi trebuia coroana mea ?

— E greu ca să-nţeleg aceasta, rege.

— Priveşte-aici. În vale este toată oastea mea. El are acasă mai mult decît am eu ?

— Aş zice, nu.

— Dar stai ! N-am înţeles cu sciţii ce-a făcut ? Doar nu l-au cucerit ca să îi dea coroana ! ?

— Sciţii, ca totdeauna, au mai prădat ceva şi s-au întors la ei acasă.

— Atunci ?

— ?

— Atunci, totul a fost un plan. Acuma înţeleg de ce a vrut ca să rămînă acasă, spre a mă detrona. Onoarea mea de rege şi de tată deodată detronat din amîndouă le va plăti amar. Întîi, voi merge cu oştirea să-mi iau coroana înapoi, iar capul care-a-ndrăznit s-o poarte, va cădea. Nu voi ierta.

Ascultă, pe tine te fac mare, de-mi ţii credinţă mai departe. Mergi înaintea mea în Chersones. Ia-ţi cai de schimb. Şi vino-mi înapoi cu veşti. Vezi, dacă afli ceva în legătură cu tezaurul.

— Rege, se zice că tezaurul ar fi fost luat din Caliacra.

— Tu ştiai mai nainte de-a se-ncorona că e tezaurul în Caliacra ?

— Nu. Acuma toată lumea ştie de-acest lucru.

— A treia vină, a desconspirat tezaurul. Trei vieţi de ar avea, toate le-ar pierde. Te du ! Păstrează-ţi pîn-la urmă credinţa ta în rege !

Plecă.

Toamna era frumoasă. O ploaie de lumină albă în timp de zi, iar noaptea era rece și uneori ploioasă. Mergeau fără oprire. Și nimeni nu-i întîmpina. Lupta va fi în Lysimachia sau pe aproape, își spunea sieși. Vorbise mult cu Arsinoe, ce-i reproșa greșeala de a nu fi păstrat secret față de toți tezaurul. Apoi își reproșă greșeala de a nu-l fi sechestrat atunci cînd refuzat-a comanda regelui, cu toate că pînă la urmă ar fi avut dreptate gîndindu-se la catastrofa cu care se termina războiul.

— Dacă întîmplările care s-au succedat nu am putut să le prevăd, am avut însă mereu presentimentul că Agathocle a gîndit ceva, îi spunea Arsinoe.

— O fi fost pus de Dromichete ?

— Nu cred. Dac-ar fi fost așa, nu-ți da oștirea repede. Și nu ne-ar fi semnat plecarea, căci orice-am spune, cu ce avem putem să-l înfruntăm pe Agathocle. Este greșit să crezi că Dromichete a avut amestec. Totul a fost tentația. Un rege poate a uita fiului său orice, afară de un singur lucru, tronul. Nu-i e iertat nici tatălui care a uzurpat tronul copilului, da' cum se poate a ierta copilului ce-și năruiește tatăl ? Într-adevăr, este cumplit. Îmi vine a crede că Dromichete are dreptate.

— În ce privință ?

— În gîndul lui nedeclarat de a vedea în Tracia procesul decadenței, ce mai întîi i-a măcinat pe greci.

— Poate că da, poate că nu. Cu cît efort, cu cîte sacrificii am putut da regatului o respirație mai largă ! Și-acum altă surpriză. O lovitură la palat. L-o fi ajutat Demetrius sau Pirus.

— Nu este imposibil ! Vor să-ți plătească în moneta cu care i-ai plătit.

— Ce-ai face tu în locul meu ? Spune-mi-o drept !

— Eu n-aș da nici-o luptă. L-aș prinde și l-aș executa. Ar muri unul singur, nu mii. Și-ai rămînea un rege exemplar.

— Exemplar, față de cine ?

— Față de lume.

— Iată o nouă întrebare, lumea. Vor zice toți, un rege care și-a condamnat la moarte fiul.

— Lumea se-ntreabă, cum și de ce ?

— Aș putea să îl prind și să-l dau dispărut, sau mort în luptă.

— E altceva. Orice asasinare este o laşitate, nu are nici o scuză. Asasinarea e ceva ascuns. Un furt de viaţă. Pe cînd a judeca şi condamna apare lumii, deşi crud, ca o putere a adevărului.

— Dar dacă îmi redă coroana ?

— Fii sigur, cine ia coroana, n-o ia decît să o păstreze pentru sine. De altfel cred că a trecut şi la reforme, şi poate-a dat şi legi. Cum vei putea să treci peste aceasta ? Decît luîndu-le asupra ta, punîndu-ţi legea ta chiar împotriva-ţi. De altfel o să vezi. Apoi dacă se duce luptă, tu însuţi poţi muri.

Argumentele reginei izbeau cu neiertătoarele ciocane ale raţiunii în conştiinţa agonizantă a regelui. Şi pe măsură ce timpul trecea şi se apropiau de Chersones, Lysimach devenea mai neliniştit şi mai neiertător. Iscoade trimise se întorceau îngrijorate. În jurul Lysimachiei se ridicase un fel de baricade, greu de sărit cu calul peste ele. Ca să pătrundă cathaprahtarii, voit sau nevoit, căci n-aveau de ales, ei trebuiau să treacă peste strîmtori de ziduri bine păzite, sau prevăzute cu capcane. Cel care pătrundea, era lovit de săbiile lungi. Decapitat, iar calul înţepat de suliţi. Cel care scăpa era pe dată-nvăluit. Luat prizonier şi iscodit şi repede dat morţii. Alte intrări, ce păreau nepăzite, aveau săpate gropi adînci mascate, în care cal şi călăreţ se prăbuşeau mortal. Sau se prindeau de parapetul celor două maluri frînghii de cînepă, care treceau de înălţimea armăsarilor, dar care apucau pe călăreţ. Caii se duceau singuri nechezînd nainte, iar călăreţii cu oasele zdrobite se chinuiau în tină. Ce era de făcut ? Se întreba Lysimach. Dacă am fi avut oştirea care am pierdut-o la geţi, aş fi înconjurat urbea, ţinîndu-l sub asediu, pînă ar fi capitulat. Aş mai fi încercat să sap tunel trecînd pe sub fortificaţii. Şi noaptea strecurîndu-ne-n oraş, i-am fi măcelărit pe toţi. Sau dacă zidurile nu-s prea departe de oraş, am pune cîlţi aprinşi în vîrfurile de săgeţi şi am da foc întregii urbi. Voind să fugă din ea, i-am aştepta noi la ieşiri.

Se afla încă în bivuac, cînd omul de încredere veni cu calul înspumat de fugă.

— Rege, veştile nu sînt bune. Cathaprachtarii vor avea de lucru zi şi noapte ca să pătrundă în oraş.

— O știu. Ceea ce nu cunosc e mărimea oștirii din năuntru. Starea de spirit a urbei. Și dacă peste tot a ridicat fortificații. Cum ai putut să intri în oraș ?

— Numai pe mare se poate intra în Lysimachia. Pe-acolo am pătruns și eu.

— Spune-ne deci ce-i înăuntru ?

— E ridicată toată lumea împotriva-ți, rege. Se pregătesc gherile ca să te caute și să te-aducă viu, spre a fi judecat de marele dezastru.

— Au început s-aplice metodele lui Dromichete, *gherilele* și *stratagemele*. Au cerut ajutoare geților ?

— Nu.

— Dar altora ?

— N-am observat. Pe drumurile pe care-am mers nu am văzut oștiri.

— Ce zici, aș putea eu să îmi strecor o parte din oștire spre mare și de acolo să debarc ?

— Totu-i sub pază.

— Și Agathocle, cum e văzut de lume în oraș ?

— E regele care a prevăzut dezastrul și s-a opus. Lumea e pentru el.

— Uite, ce zic. Gîndesc un plan. L-ai lua pe principele Clearchos, care-i cu mine-aici și protejîndu-l l-ai duce pîn-la Bosfor. De-acolo, el singur va căuta să strîngă oaste și corăbii cu care va veni pe mare pînă la Lysimachia. Debarcă la palat. În timpul acesta, el n-o să poată face față atacurilor noastre, de-aici. La debarcare, cruțați palatul meu. Puneți cîlți în săgeți și ardeți parte din oraș. Îl vom reconstrui cu ei.

Făcuse mai nainte cu Clearchos acest plan. Dar planul cerea un oarecare timp. Clearchos plecă. Și se-aștepta vești de la el. Dar veștile întîrziau să vină și Lysimach gîndi ca să trimită garnizoanelor din Pella o poruncă de a se deplasa pe mare și a intra cu forța în noua capitală. Dar întrebarea care-l chinuia era dacă aceste garnizoane, care aveau corăbii, venind, nu vor fraterniza cu Agathocle. Pella era însă orașul unde se născuse el, Lysimach. Trimise-acolo o solie spre-a încerca terenul. Solia se întoarse cu vești confuze. La Pella ajunsese știrea dezastrului lui Lysimach și a încoronării lui Agathocle. Dar noul rege, prins de evenimente, și între care era o nouă năvălire a sciților, ca și construcția fortificațiilor, nu avusese timp să treacă la acte și măsuri de-administrație în Pella. Tre-

buia altceva acum. El însuși, regele, de-ar fi ajuns acolo, prin simpatie ar fi putut să îi cîștige pentru sine. Altfel ? ! Așadar, trebuia s-aștepte cu toate că toamna-și scurtase zilele și își lungise nopțile reci. Însă această așteptare i se părea un fel de izolare politică și numai o singură asigurare-avea de-a fi neobservat cu oastea sa puțină, de oștile lui Agathocle. Străjile ; suite-n arbori sau stînd ascunse în margini de păduri, vedeau adesea care venind sau plecînd din oraș. Dar nu-ndrăzniră să le înfrunte, pentru-a păstra în taină oștirile ascunse. Cu toate-acestea, Lysimach trimise într-o noapte, cînd luna răsărea tîrziu, iscoade la fortificații. Acestea merseră pe cai și își lăsară animalele păscînd în voie nu prea departe, spre-a le găsi îndată în caz de fugă. Întunericul protector le ajută pătrunderea pînă-n fortificații. Se tîrîră pînă la ziduri, și cînd răsări luna, deschiseră mari ochii să vadă, mai întîi, unde sînt așezate străjile. Priviră cu atenție. Nimic. Se frecară la ochi. Unul din ei se ridică de-a lungul zidului, lipit, privind prin crăpături. Făcu un semn că nu-i nimic. Alunecară toți ca niște umbre spre una din intrări. Totul pustiu. Priviră-n gropi. Nimic. Fortificațiile erau cu totul părăsite. Se pitulară pe cei mai mari tumuli, ca să privească adînc spre marginea orașului. Capitala lui Lysimach dormea. Se retraseră fără teamă, dar în liniște. Încălecară și dară pinteni cailor. Cînd ajunseră în tabără, îl sculă pe rege din somn.

— Rege, o mare bucurie !

— Ce este ? Ce este ?

— Fortificațiile-s părăsite.

— Ați văzut bine ? Nu cumva aveți halucinații ? Dacă-i așa intrăm chiar în această noapte în oraș.

— Așa zicem și noi.

Oastea fu trezită și instruită-n grabă. Totul era să se pătrundă-n liniște și cu atenție la capcane. Le mai cerură să își ascută repede topoarele spre a tăia frînghiile. Lysimach se uită la lună.

— Trebuie să apucăm luna pe cer cînd sîntem la fortificații, iar cînd apune, să fim la capete de străzi. Atacăm cu falange mici. Mergem pe calea cea mai scurtă spre palat. Agathocle trebuie prins viu.

Oștile încurajate merseră în pas cu luna, ajunseră la ziduri și se feriră de gropile capcană. Unde erau frînghii le tăiară cu lama de topor. Așteptară apusul lunii și năvă-

lîră în oraș, unii ocolind spre stînga, alții spre dreapta. Cînd ajunseră la palat, șirurile se despletiră. Străzile dormeau. Celor care se treziseră li se puseră sulițele-n gît. Deschiseră îndată ușile palatului, parcurseră tiptil pe coridoare și-apoi dădură buzna în dormitorul regelui. Se auzi îndată și pentru cei de jos și pentru cei din stradă :

— Dă-te prins, generale !

— Ce aveți cu mine ? întrebă Agathocle buimăcit.

— O va spune regele cel bătrîn.

Mai mulți decît trebuia îi legară mîinile și picioarele, punîndu-i și un căluș în gură. Apoi îl luară pe sus coborîndu-l în celulele beciului.

Mare parte din oaste rămase în preajma palatului, și se trimise multe patrule călări peste tot locul. Iscoadele plecară spre granițe. În dimineața care urma, lumea era mult mai devreme trezită.

— A venit regele cel bătrîn.

— Și cel tînăr ce face ?

— Se spune c-a fost azvîrlit în beciul palatului.

— Și lumea pe cine vrea dintre ei rege ?

— Lumea nu vrea, lumea se pleacă sub cel mai tare. Mai mult nici nu puteau spune, căci patrulele regelui cereau tuturor să meargă acasă. Cu toate acestea, se putea vedea călăreți care căutau să părăsească orașul nevăzuți de patrule. Neocolind gropile și ascunși după ziduri se mistuiau în zarea albastră.

La palat, încă de dimineață, Lysimach își chema comandanții și consilierii cei vechi, care mai rămăseseră. Decretă cîteva legi și ceru instituirea unei *Adunări de salvare a Traciei*, și a unui *Areopag*. Mulți dintre comandanții, care mai tîrziu deveneau generali, intrară în ambele organisme. *Comitetul de salvare a Traciei* își propunea : 1. Să restabilească ordinea în conducerea statului trac. 2. Să asigure cu garnizoane armate, granițele Traciei. 3. Să înroleze ca lefegii pe toți cei care vor să intre în armata permanentă.

Pergamente scrise în limba greacă treceau din mînă-n mînă tobosarilor care-anunțau în Lysimachia cele trei puncte pe care *Comitetul* avea să le discute. Nu se vorbea nimic despre *Areopag*. În cîteva ore, Comitetul își începea dezbaterile.

Primul aliniat al restabilirii ordinei în conducerea statului era subînțeles pentru toți că însemna discutarea lui

Agathocle. Unul dintre consilieri înfățișa punctele de vedere ale statului și condamna comploturile. Se făceau apoi aluzii cu privire la finanțe și se acuza deschis instigarea la lupta fratricidă în însuși sînul Traciei lui Lysimach. Drept urmare, se cerea organizarea unei garnizoane pentru granițe, pe care Comitetul o putea rezolva urgent prin angajarea de lefegii în oștirea permanentă.

Un alt consilier relua fiecare punct în parte. Restabilirea ordinii în stat însemna întîi recunoașterea dreptului de rege al lui Lysimach, uzurpat de generalul Agathocle într-un moment de grea încercare prin care trecea Tracia. Fără rezolvarea acestui punct, se spunea, Tracia este în pericol de a fi invadată la toate granițele ei. Un stat fără rege este tot atît ca un stat cu doi regi, care în loc să se apere de pericolul din afară, se luptă între granițele lui.

Cuvîntul consilierului avu priză și asistența ovațională clarviziunea lui.

Se propuse în continuare trecerea primului punct în competența *Areopagului*. Se votă apoi celelalte puncte. În același plen se instituí *Areopagul*, care începu judecarea lui Agathocle. Generalul fu adus din beci, purtat printre suliți și supus interogatoriului.

— General Agathocle, răspunde în fața *Comitetului de Salvare a Traciei* și *Areopagului*, care au fost motivele pentru care ai refuzat să iei comanda la una din Coloanele războiului de asigurare a granițelor ?

— Aș vrea să știu înainte de a fi întrebat, cînd și cine a denumit războiul, care s-a terminat printr-un dezastru, „război pentru asigurarea granițelor" ?

— Areopagul este constituit ca să întrebe și nu să fie întrebat. Ești acuzat de înaltă trădare. Răspunde la întrebare.

— Nu am participat la războiul de cucerire a Geto-Daciei, și am rămas să apăr granițele. Cei care-au mers dincolo de Istru, mulți au murit, sau au rămas prizonieri. Dacă aș fi condus cu una din coloanele războiului, aș fi cerut Areopagului să mă condamne.

— Pe noi nu ne interesează ce-ai fi cerut. Pe noi ne interesează să știm motivul neparticipării.

— L-am spus. Războiul care s-a terminat cu o catastrofă a fost nedrept. O moarte fratricidă între traci.

— Care traci ?

— Toți tracii.

— Unii din ei au fost și poate sînt și-acum dușmanii Tracici de-aici, care formează statul nostru, de-a cărei uzurpare ești învinuit.

— Dovada cea mai bună e că geții puteau cuceri Tracia după dezastrul militar al luptelor.

— De ce n-au făcut-o ?

— Pentru că vor o uniune liberă.

— Și dacă nu s-a consimțit pentru această uniune liberă, înseamnă că liber refuzatu-s-a.

— Atîta timp cît siluiți marea familie a tracilor cu formele statale, nu e posibilă această uniune liberă.

— Scrib, notează afirmația generalului Agathocle. Ea este o declarație fățișă a atitudinii antistatale. Am stabilit astfel vinovăția neparticipării la războiul patriei și atitudinea antistatală.

— General Agathocle, avînd cum spui misiunea de a apăra granițele, cum ai făcut-o ? întrebă un altul.

— După cum știe toată lumea, au năvălit sciții și am recurs atunci, sprijinit de locuitorii din Lysimachia, la ridicarea fortificațiilor în jurul capitalei.

— Cînd ai făcut aceasta ? După ce sciții singuri se retrăseseră. Deci nu mai erau, cum spui, fortificații contra sciților.

— Oricine poate să-și dea seama că nimeni n-a știut de năvălirea sciților, ca s-avem timp să ridicăm fortificații înainte. Și temători de faptul că sciții vor veni din nou, aflînd de marele dezastru, am ridicat fortificația.

— E curios, că sciții niciodată n-au sosit pînă în Chersones. Fortificația țintea oprirea și nimicirea trupelor care veneau de peste Istru, și-a regelui care le conducea.

— Nu e adevărat ! Insinuare ! Lipsă de rațiune !

— Scrib, notează injuriile !

— Lipsă de rațiune. Și-o dovedesc, căci la fortificații regele nu a întîmpinat vreo rezistență.

— Nu a întîmpinat vreo rezistență deoarece venit-a prin surprindere.

— Este o acuzare falsă atîta vreme cît o bazați pe-o simplă supoziție și nu pe probe.

— Bine, general Agathocle, ne-nvinuiești că am substituit probele cu supoziții. Atunci, răspunde-ne de ce încoronatu-te-ai ?

În sală se auzi rumoare.

— Trebuie să mă explic. N-am vrut să uzurp tronul tatălui meu. Încoronarea mea ca rege mi-a fost cerută de popor. O căpetenie a sciților a trimis soli că vrea să stea de vorbă cu regele. Ori, cum regele nu se afla în țară, ci lupta peste Istru, eu acceptat-am să fiu încoronat pentru a sprijini pacea, într-un moment, cînd n-am fi rezistat atacurilor scite. Cu toate-acestea trebuie să recunosc că am greșit încoronîndu-mă. Însă greșeala-aceasta pornit-a din dragoste de țară.

— Scrib, notează recunoașterea greșelii de-a se-ncorona. Și general Agathocle, nu știai oare că încoronarea e un lucru sacru ? Că fiu fiind al regelui, cît regele trăiește nu poți să-i iei coroana ?

— Ce e mai sacru, o simplă datină sau țara ?

— Țara este mai sacră. Dar țara pentru a rămîne sacră are legi. Și general Agathocle, călcat-ai legea cea mai mare. Și zeii se cutremură. Nimic nu poate șterge nelegiuirea-aceasta. Te mai faci vinovat și de alte lucruri, dar cum niciuna din învinuirile ce ar putea să vină nu poate-ntrece vina capitală, ne-oprim aici. Ostași, duceți în beci pe vinovat ! Rămînem să deliberăm și-apoi să dăm sentința.

Ostașii puseră-între suliți pe general și-l scoaseră din sală. Cei care asistau avură un moment de ușurare. Doar un moment, căci de îndată judecătorii din Areopag reluau firul interogatoriului ce culmina cu recunoașterea vinovăției.

— Cu toate-acestea, zise cel mai puternic dintre ei, nu judecăm un om de rînd. Noi judecăm un general, care-a servit, e-adevărat după puteri, țara. Și judecăm nu numai pe general Agathocle, ci chiar pe fiul regelui Lysimach. Așadar, cred că trebuie să medităm, să punem în balanță și argumentele care îl apără. El n-a ascuns că nu participă la luptă. Și-a spus părerea pe față și cinstit. A ridicat fortificații contra lui Lysimach, sau contra sciților ? Iată o întrebare. Și numai tinerețea lui și un moment de nepricepere, ca și voința celor de afară l-au adus la gestul necugetat de-a se încorona. Iată destinul nefericit al unui general ! Cît trebuie să condamnăm în asta și cît nu trebuie. Să nu uităm că-i fiul regelui și că cuvîntul decisiv îl are Lysimach.

Dar Lysimach n-ar fi voit să se rostească și arăta destul de încurcat. Însă mînia și o mîndrie a celui care

voiește să se-arate deasupra slăbiciunilor îl ridică pentru-a pecetlui destinul tragic al lui Agathocle :

— Justiția va trebui să îl condamne cu-atît mai mult cu cît e fiul regelui.

Nimeni nu mai ceru cuvîntul după rege. Cel care acuzase se ridică și îi ceru pedeapsa capitală.

— Cine e împotrivă să se anunțe.

Dar nimenea nu mai rosti nimic.

— Scrib, scrie sentința !

„*Areopagul* țării constituit de *Comitetul salvării Traciei* în urma judecării generalului Agathocle, care s-a făcut vinovat de înaltă trădare, de răsturnarea ordinei în stat, de uzurpare a tronului, a decis pedeapsa cu moartea. Sentința va fi pusă în aplicare în 24 de ore."

Se afișă pe porțile palatului, iar tobosarii învățînd-o pe de rost băteau cu violență-n tobe, făcînd-o cunoscută lumii.

A doua zi se putea ști unde e locul execuției. O piață, nu departe de palat, care-n rotonda ei strîngea mai multe străzi și dincolo de piață o pajiște mergea pînă-n nisipul mării. Din piața-aceea se auzeau talazurile. Tumulturile lui, cînd vîntul nu bătea, păreau un puls al vieții. Cînd însă vîntul șuiera se auzea un plîns îndepărtat. Pentru aceasta oamenii, adesea, ocoleau locul acela.

— Va bate vîntul mîine-acolo ? Părea că-ntreabă cineva.

— Chiar de n-ar bate, va plînge totuși cineva...

*

Lumea se îmbulzea în uliți și pe străzi. Nimeni nu-și amintea o altă execuție în Lysimachia. Orașul era nou. Prizonierii, dacă nu se schimbau cu cei ce-i prinseră dușmanul, erau executați pe cîmpurile de luptă. Evenimentul surprindea prin noutatea lui. Și noutatea aceasta avea ceva în plus ce depășea obișnuitul, căci orice întrebare se sfîrșea fără răspuns ca-ntr-un liman cuprins de cețuri. Din marile nedumeriri scînteiau totuși întrebări ce se rosteau exclamativ : „Tatăl își execută fiul". „Ce ciine !"... „Fiul i-a luat coroana, dar nu i-a luat viața !" „Nu i-a luat nici coroana." „Atunci pentru ce-l condamnă ?" „La mijloc e tezaurul." „Tezaurul ? E alt tezaur" „Care ?" „Femeia". „Ce-i cu femeia ?" „Regina a ținut morțiș să-l execute !"

„Regina nu e tracă". „Așa e !" „E o căţea !" „Ptiu " „Neruşinare " „L-a tot urit decînd a tăinuit faţă de ea tezaurul". „Cerceii şi inelele pot omori un om " „În fine, să ştiţi, că sîngele nu iartă". „Nu iartă " „Zeii nu vor uita". „E-adevărat, zeii l-ar fi iertat pe Agathocle, dar Lysimach, nu." „Nu ştii că viermele crede că vede mai departe decît vulturul ?" „N-are să vadă nici cît viermele. L-aşteaptă pe ciinele bătrîn Hadesul negru."

Lumea se-ndesuia din ce în ce mai mult. Ostaşii făceau ordine şi împingeau cu sulițele pe care le ţineau culcate cu amîndouă mîinile. Cordoanele de sulițaşi se aşezară sulită de sulită, ca să păstreze drumul liber. Însă mulţimea era ca marea, îşi azvîrlea talazurile.

În piaţă se vedeau cîţiva lemnari ce înălţau tribuna.

„Ce-i cu aceea ?" Se întreba lumea. „Acolo, ăl bătrîn va sta cu aia tînără". Se-nţelegea cine-s aceia. Tribuna era acoperită cu covoare roşii.

„Vine, vine", se auzi din urmă mult. Şi lumea, curioasă şi răscolită de eveniment, voia să vadă. „Vrem să-l vedem pe generalul Agathocle", se auzi-n mulţime. „Nu mai e general", răspundeau sulițaşii, „e degradat". „Să nu spună nimenea cuvîntul general ", ţipau ostaşii. „Şi ce să spunem ? Rege." „Da, rege", răspundeau copilăreşte sulițaşii cărora le curgea transpiraţia pe frunte şi obraji. „Vine, vine" se auzi din nou. Carul de aur se văzu venind. Şi ca o vijelie trecu de-a lungul străzii. „Coboară ciinele bătrîn. Uite-l, e cocoşat ! Coboară şi căţeaua orientului !" „Unde-i principesa ? A arestat-o şi pe ea ?" „Nu ! A dat-o cu de-a sila după Dromichet să scape basma curată din războiul care-a ucis jumate din suflarea Traciei." „El merită să moară !" „Să moară, dar nu întru Zalmoxis !" „Moartea şi Hadesul !" ţipă un altul. Veni apoi călări suita regelui. Membrii *Comitetului pentru salvarea Traciei*. „Aceştia nu salvează Tracia, salvează doar pe rege." „Un rege care a pierdut războiul trebuie să moară". „Ar trebui, dar el are oştire încă !" „Dacă tembelii ăştia n-ar fi venit cu el, ar fi fost el acum legat şi dus la moarte". Veneau la rînd învestmîntaţi în mantii albe membrii Areopagului. „Cine sînt ăştia ?" „Sînt preoţi ?" „Nu." „Sînt grecii lui Lysimach". „A introdus de ieri Areopagul, ca la greci. să dea prestanţă şi autoritate." „Nu el comandă, vrea să spună, ci cei în alb. Cu haine albe,

și suflet negru". „Huuuuuu !" Se auzi atunci, și cei în alb treceau, făcîndu-se că nu aud.

Era o toamnă cînd pomii începuseră să-nflorească. Soarele palid, dar cald, urcase. Marea-aducea o briză ascuțită și de departe amenințau întunecate neguri. Tribuna se umpluse. Se auzi din depărtare o goarnă și lumea tresări. „Vine... Vine... Vine..." Cuvîntul acesta zbura fatidic de la un om la altul ca un presemn al morții. Și-ntr-adevăr, venea. Lumea nu-i mai spunea acuma Agathocle, ci condamnatul. Vine condamnatul... Vine condamnatul... Și oamenii plîngeau în suflet. Un cordon mare de sulițași avea în mijloc un voinic pe care îl duceau cu lanțuri la mîni și la picioare, desculț. Și condamnatul era un om frumos... Și căuta ca să găsească în orizontul întunecat o amintire. Era indiferent față de tot. Netulburat, senin ca zeii. Prezența lui liniști o clipă lumea, dar condamnatul era privit acum ca un simbol. Lumea privea simbolul-acesta al durerii, care o răscolea adînc.

— Adio, Agathocle, se auzi un glas, pe care vîntul îl duse pînă la urechea regelui, ce tresări. Și Agathocle voi să îi răspundă ridicîndu-și mîna, dar mîinile erau bătute în obezi. Întoarse fața într-acolo și întîlni privirea unui prieten cu ochii-nlăcrimați. Femeile plîngeau. Bărbații stringeau pumnii pe care-i ridicau amenințînd. În urma condamnatului și-a sulițașilor venea un pîlc de-ostași călări ce purtau arce. În piață, acolo unde se vedea albastrul mării, mai mulți ostași aduceau vreascuri pentru rug. Se-aprinse un amnar și vreascurile începură-a arde cu vîlvătaie sub briza mării. „Îl ard de viu", „îl ard de viu", țipară oamenii văzînd alunecarea flăcărilor și fumul spulberat în vînt. „Huuuuuu... huoooo... Moarte lui Lysimach". Dar vîntul care începuse-a bate dinspre mare le spulberă cuvintele.

Și iată condamnatul că sosea la locul execuției. Unul din cei învestmîntați în alb luă pergamentul din mîinile ostașilor și-n fața celor din tribună citi sentința. Mulțimea ca și marea mugea. Și nu se auzea nimic. Se-nțelegea cîte ceva din semne. Cel îmbrăcat în alb care citise pergamentul își coborîse mîna pe care o ținuse sus. Semn că s-a dat porunca. Din pîlcul de arcași veni un grup de zece. Și unul dintre ei scoase-o eșarfă neagră și îl legă la ochi pe condamnat. Îl luară-apoi de brațe alți doi

arcaşi şi merseră cu el pînă spre prundul mării. Acolo era un stîlp, de care îl legară cu ochii cei întunecaţi spre lume şi spre rege. Veniră cu toţii înapoi. La o comandă, grupul de arcaşi îşi sprijini arcele-n piept, le încordară, şi-apoi dădură drumul la săgeţi. Cu toate nimeriră în pieptul condamnatului... Sîngele şuroia încet. Şi viaţa-aluneca spre neştiutele tărîmuri ale morţii. „N-a murit Agathocle", „N-a murit Agathocle". Stîlpul de care sta legat îl păstra în picioare şi lumea îl vedea pe Agathocle viu, sfidînd pătrunderea săgeţilor. „Agathocle trăieşte", „Agathocle trăieşte", „Regele să moară !", „Moarte lui Lysimach !"

Furtuna se anunţa grăbit din mare. Ostaşii alergau la stîlp. Desfăceau sforile şi-n grabă aruncau pe rug viaţa care abia se stinse...

Carul de aur se-ntorcea mînat de vijelia care începuse. Carul se înnegrise. Fulgere mari despicau văzduhul cu foc. Trăznete picau în pomii înalţi. Ostaşii din rînduri căzură sub lume. Carul de aur trecea secerînd rînduri de oameni sub copitele cailor. Urletul mării acoperea glasul mulţimii. Se-azvîrlise cu pietre în carul de aur. Începea ploaia. Norii cădeau prăvăliţi peste oameni cu valuri spumoase de mare. Fugeau toţi sub blestem spre casele lor.

Cînd furtuna trecu şi cerul se-albise, la capăt de cer apăru soarele. Phoebus Apollo trimitea razele lui să caute-n mare cenuşa spulberată de vînt.

*

Execuţia lui Agathocle zguduise întreaga Tracie începînd cu locuitorii oraşului Lysimachia, martorii supliciului. Zguduise şi nervii regelui pentru care nu se găseau decît două calmante, absintul şi somnul. Ambele îl îndepărtau de clocotul politic al momentului. Dintre bărbaţii mai curajoşi, ba chiar din comandanţii oastei se strînse un grup decis a pune capăt nebuniei. Aceştia şi-au împărţit oraşul după puterea influenţei lor şi au decis să scoată din rol pe cît posibil oştirea, să cucerească depozitul de arme şi să-narmeze mulţimea, să scoată hergheliile de cai de sub controlul oştilor ce vor rămîne credincioase lui Lysimach. Noaptea care urma, adică prima noapte după execuţie era considerată decisivă. Nu se ştia prea bine

cîți din conspiratori vor reuși, toți însă procedară cu tact. Așteptară liniștea nopții. O noapte în care cerul rămăsese după furtuna iscată în timpul zilei acoperit cu nori. Ici, colo mai apărea cîte o umbră, care se mistuia în beznă. Dar unele din umbrele acestea aveau un rost. Dacă ar fi fost bănuite și urmărite-ndeaproape s-ar fi văzut că-ntîi și-ntîi dădeau tîrcol cazarmei, unde era depozitul de arme. Cazarma însă avea străji la toate cele patru colțuri. Totul era nu numai să poți trece de străji, ci să le-anihilezi cît mai mult timp posibil. Își dădeau seama că numai undeva de se suna alarma, tot planul ar fi fost zădărnicit. Salvarea veni de la un singur om, care-nvățase cît trăise la geți și daci s-azvîrle cu toporul drept la țintă. Nu numai cu toporul, ci și cu bilele de lemn. Urma ca dacul să-și arunce bilă cu bilă în capul străjilor. Pentru aceasta avea nevoie ca luna să apară măcar o clipă, și-atunci din colțul lui întunecos s-arunce cu putere bila în coiful străjii. Aceste lovituri în coif provocau un leșin subit, dar nu și moartea. Dacul avea cu sine patru bile, poate mai mari decît un măr, un fel de portocală dură. Cu toții pîndeau străjile și luna. Cînd vîntul începu să bată, norii se risipiră, și-atuncea străjile erau văzute moțăind în sulițî. Dacul își luă o bilă, se arcui pe spate și azvîrli. Se auzi un pocnet înfundat, cum s-ar lovi o suliță de piatră. Apoi o prăvălire moale. Cînd luna intră din nou în nor, ceilalți se-apropiară de cel lovit și îl legară fedeleș, punîndu-i și un căluș în gură. La cel de-al patrulea cînd ridică mîna s-azvîrle, se-ntunecă și ținta dădu greș. Ceilalți care îl secundau pe dac, simțiră și traseră cu arcul către strajă. Se auzi un geamăt și iarăși prăvălitul. Intrară în cazarmă. Cei de rezervă plecară în oraș și dădură veste mulțimii să vină la depozitul de arme. Se încuiară ușile cazarmei și se baricadară. Și cum depozitul era destul de izolat, cei ce veniră primiră arme pe ascuns. Cu un car, transportară afară din cazarmă o mare cantitate. De-acolo o duseră pe ocolite în diferite curți cu oameni de încredere. Dacul avuse timp să își găsească bilele și să se facă nevăzut.

Cu herghelîile de cai era însă mai greu, dar și acolo se recurse la un truc. Încă de seara, unul din conspiratori, care era ostaș în rîndurile oastei permanente, îi îmbătă pe toți îngrijitorii cailor. El însuși era beat. Și pe cînd ei se adînceau dormind în fîn, dezlegă funia

la cai, îi scoase din ostreţe, le luă piedicile, apoi deschise larg uşile grajdului şi porţile împrejmuirii. Luă un amnar şi puse foc la fînul depozitat în grajd. Dar animalele simţiră focul şi prinse de teama vîlvătăii, care venea din toate părţile, fugiră împînzind străzile oraşului. Oamenii înţeleseră cînd văzură sau auziră că grajdurile militare ard. Agăţară caii şi-i priponiră în curţi. Arme aveau.

Conspiratorii îşi cîştigară prozeliţi, care duseră veştile în mulţime. Şi veştile erau de fapt porunca de a veni călări şi pregătiţi cu arme la palat, înconjurîndu-l. Cînd se ivîră zorile, oraşul era asediat chiar de locuitorii lui. Cazarma, palatul şi locuinţele celor din *Comitetul de salvarea Traciei* sau *Areopagul* erau cu toate-nconjurate. Cînd se treziră, oştenii văzură că n-au arme şi nici cai. Trimiseră vorbă că se predau. Dar la palat garda regală nu dădea semne îmbucurătoare. Lumea-ndîrjită de somnul prelungit al regelui se împingea cu caii pînă-n porţi strigînd ca să audă regele :

— Să iasă regele ! Să iasă regele !

În locul regelui ieşise în balcoane un ostaş cu suliţă, care-anunţă că regele s-a-mbolnăvit.

— Huuuuu ! Huuuuu ! Se auzi la nesfîrşit. Ostaşul trebui să se retragă căci lumea începu a arunca cu pietre.

— Să vie regele bolnav ! Să vie regele bolnav !

— Dacă nu vine, intrăm cu forţa şi dăm foc ! Moarte regelui ! Nu mai vrem rege !

Dar regele întîrzia să vină. Atunci se puse cînepă în vîrfuri de săgeţi pe care le aprinseră cu-amnarele şi-apoi le slobozîră în acareturile palatului. Era numai o încercare. Şi slujitorii înţeleseră, stingîndu-le. Mulţimea înghesuită ţipa agitînd suliţele şi aprinzînd făclii, semn că va pune foc.

— Nu mai răbdăm ! Să vină pînă mai e timp !

Uşile mari ale balcoanelor se dară de pereţi şi apăru un om bătrîn şi-ncovoiat.

— Cine eşti tu ? Regele, nu tu !

— Eu sînt regele, ţipă Lysimach. Vă faceţi că nu mă mai cunoaşteţi ?

— Ha, ha, ha, ha. Hu ! hu ! hu !

— Noi vrem un rege tînăr şi-nţelept. Cum a fost Agathocle.

Şi Lysimach trebui să tacă.

— Îl vrem pe Agathocle ! Pe Agathocle !

— Agathocle a murit ieri.

— A fost bolnav ca tine ? Şi lumea rîse din nou.

— Regele nu trebuie batjocorit oricît ar greşi el ! Zise autoritar Lysimach.

— Regele la judecată pentru războiul pierdut ! Se auzi într-un alt flanc.

— Am pierdut lupta, dar nu războiul. Graniţele mele sînt aceleaşi.

— Dar oamenii care-au murit ?

— Le-am pregătit paradisul.

— Şi noi vrem să ţi-l pregătim ţie. Moarte ! Moarte regelui !

— Poporul meu...

— Nu mai sîntem ai tăi.

— De nu mă mai vreţi rege pe mine, spuneţi-mi pe cine aţi ales, ca să-i predau puterea şi coroana.

Lumea tăcu înspăimîntată de neprevăzut. Căci nimeni nu gîndise la un rege, care să ia puterea de la Lysimach. Un muget surd se auzi, ca o imensă rupere de muşchi a unui uriaş. Şi vrăjitorul cel bătrîn parcă-i paralizase cu-o singură-ntrebare.

— Găsim noi, găsim noi ! Se trezi mulţimea.

— Pînă găsiţi, lăsaţi-mă să conduc. Ţara nu poate exista fără de rege.

Atunci se auzi peste mulţime un glas care sună ca o adevărată izbăvire :

— Îl proclamăm pe Dromichet, regele tuturor tracilor.

Mulţimea izbucni ca un vulcan :

— Ura ! Ura ! Ura ! Dromichet ! Dromichet ! Regele tuturor tracilor ! Ura ! Ura ! La moarte Lysimach !

Ameninţările şi înfruntarea se transformară atît de repede în bucurie delirantă. Cine ar fi sosit atunci, acolo, în acea clipă, s-ar fi uimit. Doar Alexandru Machedon mai reuşise să-nsufleţească în aşa măsură un popor. Acuma însă Lysimach era acolo omul cel mai trist. O clipă reuşise să strîngă în chinga raţiunii sale fiara aceasta, care i se părea mulţimea. Şi-acuma o pierduse definitiv. Se simţea tremurînd. Şi gîndul i se-mpleticea. De-aici încolo totul e pierdut.

Mulţimea îşi hălăduia uralele pentru un rege care nu era prezent de faţă în contra unui rege deposedat de tron şi de coroană şi care mergea către moarte. Aşa gîndea Lysimach, cînd se-auzi un corn ce semăna cu cel al

grănicerilor. Suna din ce în ce mai tare, „Vine-o solie, vine-o solie !“ Vin grănicerii să aducă veşti.

Se auzi îndată tropot de copite şi lumea le lăsă culoare libere să treacă. Ajunşi între popor şi rege aceştia se rostiră :

— Venim să vă dăm ştire că din momentul judecării lui Agathocle, oştirile străine pătruns-au peste graniţi, iar Seleucos rege se-apropie de capitala noastră. O parte a oştirii lui îşi sapă şanţuri de-apărare în cîmpul de la Coros.

Lysimach ridică mîna deasupra noului tumult ce arunca pe toţi ca-n visuri delirante şi coşmare, din fericire în nefericire.

— Nainte de-a muri, am doar o singură dorinţă :

— S-o auzim ! S-o auzim !

— Lăsaţi-mi libertatea atîta cît să mor luptînd. Mie şi gărzii mele şi celor care vor să se alăture în lupta de la Coros.

— Să jure ! Să jure ! Se auziră mai multe glasuri.

— Să jure ! Să jure că nu va trăda !

Şi Lysimach jură.

— Pregătiţi-vă dar ! Plecăm la Coros !

Şi pe cînd garda şi oştirea destul de firave se îndreptau spre marginea oraşului, fortificaţiile lui Agathocle îi aşteptau.

*

La Coros, Lysimach nu se ducea să-nvingă, o ştia bine, ci doar să moară. Căci Seleucos avea oştire numeroasă şi bine instruită, cu care îl învălui. Lupta se duse pîn-la urmă. Şi Lysimach căzu ca un ostaş, fără a fi ştiut că-i rege.

„Am vrut să mor aşa, spunea văzduhului nainte de-a închide ochii. Singura mea mîntuire a fost de a muri astfel. Iertare cer vouă, ostaşilor, care-aţi murit ca să mă ridicaţi pe mine. Iertare, Agathocle, fiul meu. Iar ţie, zeule, care mă vezi murind acum, ţi-aduc prinosul meu din urmă, sufletul.“

Aşa se stinse Lysimach.

Cartea a treia

LEUCE

1.

CĂPRIOARA DIN VIS

Începeau la Helis sărbătorile nunții, care erau de fapt ale lumii. Lumea care se bucura de nunta regelui ei. Erau obiceiuri peste care nu se trecea, cum soarele nu trece peste vara cea caldă, uitînd-o, și nici peste zăpezile iernii sub care încolțea meiul. Obiceiul era nu a doua natură, ci prima. Cea care stă în marea alcătuire a stelelor Oamenii nu gîndeau însă aceasta. Era legea lor din lăuntru. Dromichete îi găsea însă secretul, gîndirea ce stă-n orice lege. Sufletul zeului stins, care trăiește în noi. Între una și alta inima lui nu rupsese sensul adînc al supunerii oarbe față de fire. De-aceea sărbătorile nunții pe care le pregătea obștea erau pentru sine un fel de vîrtej care-l ducea spre începutul ființei. Le așteptau, deci. Întîi și întîi, visul, zicea Dromichet. Zeul a gîndit lumea visînd-o și-a modelat-o cu ochii închiși, închipuirea lui să nu piardă polenul din suflet. Și dimineața o întrebă ce-a visat pe Leuce...

„Se făcea că eram pe un plai înverzit. Ceru-mi aproape cobora peste umeri. Cînd voiam să privesc stăruind cu sufletul în ochi depărtarea, elementele firii ascultau. Știau înaintea mea ce doresc. Așteptam parcă ceva în dumbrăvile sfinte. Presimțeam așteptarea. Mă aflam în afară de timp. Un zefir care adia pe frunza de pom petrecu amintirea fugară a timpului în îndepărtate cascade pulverizate-n abis. Nori albi trecători, turme de oi diafane, pe-o pășune de cer păștеau semnele noi ale vremii. Dar nu mă interesa vremea. Mi-aminteam că aștept, și uitam iar, cînd din orizont apăru ca un zeu, vînătorul, urmărind înciudat căprioara, care cu ochii ei rugători îmi cerșea să opresc vînătorul. Mă așezai ca Diana, răzbunătoare pe Acteonul, care călca fără de voie ținutul ei sfînt, în drumul pe

unde voia să treacă. Nu avea cîini să-l sfîşie văzîndu-l ca cerb. El puse din fugă în arc o săgeată şi trase în mine. Săgeata lui străbătu inima-mi... Nu muream... şi căprioara fugise..." Poţi tălmăci Dromichet visul acesta ?

— El are ceva sibilinic, ca orişice vis. Numai tu puteai să-l visezi. Spune-mi erai înciudată pe vînătorul acela ?

— Atîta doar cît voiam să salvez căprioara.

— Va trebui să dai zeului căprioara aici.

— Dau aurul şi medalioanele mele, dar nu jertfesc căprioara.

Îşi frecă ochii... voind să înlăture gîndul. Şi-şi plecă fruntea pe umărul lui.

— Nici nu ţi-am spus că au început pregătirile nunţii.

— Cum ? Se-arătă ea curioasă de veste.

— La voi s-a pierdut obiceiul.

— Abia că-şi mai poate-aminti cineva.

— Ţi-a adus rochia cea albă şi-o beteală de aur. Un voal din fire netoarse prin care poţi să te uiţi ca prin vis. Ia vino s-o vezi. Priveşte-o !

— Minunată e lumea aici. De cînd am venit păşesc dintr-un vis în alt vis.

— După obicei trebuie să trecem prin tîrg.

— Cu ostaşi după noi ?

— Numai dacă doreşti, altfel nu.

— Să mergem pe jos. Şi ieşiră. Dromichet o conduse spre arena oraşului.

— La noi se dau lupte între oameni şi fiare. O singură dată am fost, şi-am cerut să plec repede. Leul care avea o suliţă-n piept mai găsi timp înainte de moarte să sfîşie omul care-l rănise. Apoi căzură-amîndoi.

— La noi e cu totul altfel. Noi păstrat-am obiceiul cel vechi. Înainte de nuntă, şi după visul visat, vine la rînd sărbătoarea tăierii cosiţelor.

— Cum ? Şi intrară-n arenă. În tribunele ei lumea era ciucur. Văzîndu-i, bătură din palme şi le deschiseră drum spre locul regal.

— Ce-nseamnă, rege, sărbătoarea aceasta ?

— Înseamnă că fetele de vîrsta reginei au voie să-şi taie cosiţele, dar numai cum o să ne-arate îndată.

Curînd ieşiră din părţile-opuse ale tribunei un şir de fete cu coade galbene şi lungi. Un freamăt de veselie şi de primăvară vibra în atmosfera lumii din tribune. Leuce

observă cum fiecare fată își caută tulpina unui pom de care își lipea nu fără tremur corpul, îndepărtîndu-și coadele cît mai departe de obraz și sprijinindu-le în solzii cojii de copac. Îndată sosiră și bărbații, care purtau pe braț topoare cu lama lată și coada foarte scurtă.

— Ce vor să facă ? Îl întrebă înspăimîntată.

— Nu-ți spun. Privește !

Bărbații se depărtară cam la douăzeci de pași. Își luară topoarele ce le purtau pe brațul stîng și începură a le cîntări cu brațul drept.

— Cine sînt fetele, și cine sînt bărbații ?

— Tații și-au adus fiicele.

— Și vor să le omoare ?

— Nu. Nicidecum ! Vor să le taie coadele.

Unul din ei își ridică toporul și-l azvîrli spre pomul, unde nemișcată se așezase fiica lui. Toporul se înfipse-n pom și dedesubtul lui cădea prima cosiță. Fata zîmbea, și lumea-aplauda...

— Și dacă toporul nimerește fata, omorînd-o ?

— Înseamnă că zeii au vrut așa. Dar zeii protejează viața fetelor. Mai e și altceva. La noi orice ostaș de nu aruncă cu toporul drept la țintă e scos din rîndul luptătorilor. Și cea mai mare încercare e aceasta !

— Dar fetele n-au teamă ?

— Au. Dar știu să-nfrunte moartea.

— Eu n-aș putea.

— N-aș crede. Zeul din vis ți-a demonstrat că poți. El vrut-a să nimerească-n căprioară și te-a lovit pe tine. Zeul din vis e nedibaci.

— S-a întîmplat vreodată să moară vreo fată ?

— Nu ! Dar s-a-ntîmplat să treacă toporul pe alături.

— Și-atunci ?

— Fata aceea nu se mai mărită.

— Și cum se desfășoară viața ei ?

— Pleacă în grupul Amazoanelor.

— Rege Dromichet, știi c-am văzut o Amazoană. Tata zicea că Agathocle pierdut-a lupta din cauză că Amazoana prinsă a reușit să fugă peste noapte, dînd trupelor lui Dromichet știri cu privire la oștire.

— Care Dromichet ?

— Dromichet, regele geților și dacilor.

— Nu-mi amintesc de-acesta, și rîse cu plăcere.

Şi între timp căzu mai multe din cosiţe. Un băieţaş punea în cîte-un coşuleţ cosiţele pereche.

— Şi cu cosiţele ce fac ?

— Nu fac nimic. Cînd totul se termină-aici, fetele bat un cui în pom şi-şi lasă coadele-atîrnate-acolo.

— De ce ?

— Feciorii ce le plac vin şi le iau. Ei ştiu că fata pe care-o îndrăgesc lasă acolo o fundiţă de o culoare pe care-o agreează amîndoi. Iau coadele şi-apoi se duc să tîrguiască fata. Şi nu se termină cu-aceasta. Urmează acum săgetătorii :

Fetele cu cosiţele tăiate veneau la rînd în faţa unei plăci de lemn prinsă-n tulpina de copac. Săgetătorii, ce nu erau decît tot taţii lor, îşi mai măreau distanţa. Unul din ei îşi încordase arcul şi trase. Săgeata se opri deasupra capului. Şi trase-aşa mereu pînă ce desenă pe lemn chipul copilei sale.

Leuce privea uimită, cum dintre şirul de săgeţi abia-şi puteau unele fete scoate capul.

— Dar rege, e foarte mare şi tragică această încercare şi pentru fete şi pentru taţii lor.

— Aşa-i, Leuce. Ai dreptate, chiar dacă tu nu ai trecut prin încercarea-aceasta !

— Voi n-aveţi milă ?

Şi întrebarea îl tulbură adînc pe Dromichet.

— Avem, Leuce ! Şi-aş zice foarte multă milă. De aceea, oamenii aceştia nu greşesc. Iar mîna lor zvîcneşte ca şi inima. Ce zici, Leuce, e bărbăteşte-aceasta ?

— Rege, din ceea ce îmi spui disting un rost înalt. Poate mai multe rosturi laolaltă. Aici aţi reuşit să-mpingeţi mila pînă acolo, încît prin ea s-ajungeţi să desăvîrşiţi o artă militară şi să vă ţineţi în acelaşi timp tradiţia.

— Spune-mi, Leuce, barbarul e un om milos ?

— Nu.

— Atunci de ce sîntem mereu întîmpinaţi cu acest nume ?

— Pentru că se confundă trăirea voastră mitică cu barbaria. În fond, noi tracii, în general, avem prin naştere predispoziţii mitice mai mult decît alte popoare.

— Şi ce crezi tu, Leuce, predispoziţiile noastre mitice şi mila sînt ele un semn bun sau rău pentru fiinţa acestui neam ?

— Nu pot să îmi dau seama ce va-nsemna aceasta în viitorul mai îndepărtat. În orice caz, în felul în care voi ați împletit virtutea ostășească cu sentimentul milei, e-un semn al dăinuirii noastre colective și individuale.

— Și dacă am separa aceste două calități ?

— Cred că am depăși istoria. Poate că în filozofie ideea aceasta să fie chiar la Platon.

Lumea aplauda îndelung, semn că se sfîrșise sărbătoarea tăierii cositelor și trebuie să-nceapă tîrgul fetelor, spre care ostașii gărzilor de la palat îl îndemnau pe rege. Într-adevăr. În spatele arenei se deschidea un tîrg destul de animat, care plăcu Leucei. Motivul era pe loc descoperit, căci tîrgul tot avea doar două lucruri de vînzare, chiar dacă unul dintre ele era mai greu de înțeles. Ceea ce surprindea din primele momente era numărul mare de căprioare, mai toate îmblînzite. Căprioara din vis a Leucei lua acum o formă hiperbolică. Realitatea, cum nu se-ntîmplă în mod obișnuit, multiplica modelul căprioarei ce apăruse-n vis. Și-această apropiere avea farmecul ei. Dar căprioarele acolo aveau un rost anume, căci fiecare dintre ele era o hieroglifă într-un destin uman. Astfel, cine trecea putea să-ntrebe pe mamele copilelor cu coadele tăiate, care veniseră cu căprioarele-nblînzite : „De vînzare-i căpriţa ?", la care fata, dar mama mai ales, uitîndu-se la cel care-a-ntrebat, îi răspundea de nu-i plăcea : „Nu-i de vînzare". Sau, nu o dau decît pe un preț mare. Și trecătorul privea la căprioara cu cositele tăiate.

— Îmi place ciuta ! Spuneau unii, mîngîind ochii căprioarei și scărpinînd-o-ntre cornițe.

— Dacă îți place, o să-i dau drumul aproape de casa dumitale. De ți-o veni în casă, să n-o mai lași să plece. Dar pînă-atunci, atîta costă... Și se-nvoiau. De obicei cel ce trecea era cel care luase cozile dintre desenul de săgeți. Cu banii obținuți pe căprioară se făcea nunta.

— Și căprioara noastră unde-i, rege Dromichet ? Îl întrebă jinduitoare.

— Cred că ne-așteaptă-acasă. De-aceea, hai să mergem.

Lumea sosise la palat. Trecură peste rînduri. Și cînd ajunseră-înăuntru îi spuse :

— Să stăm ascunși. Așa e obiceiul. Să nu se sperie.

— Cine ?

— Căpriţa.

— Dar unde e ?

Se-ascunse după uși. Nu mult după aceasta se auzi un zvon de veselie din stradă. Lumea se așeză pînă la ușile palatului pe multe rînduri. Printre acestea trecu îndată o tînără care purta în brațe o căprioară. Îi dete drumul. Și căprioara speriată de-atîta lume intră pe ușile palatului.

— Căprioara, zise Leuce.

— Prinde-o, îi replică Dromichete.

Căprioara fiind îmblînzită se lăsă prinsă. Dromichete o luă în lume pe Leuce cu căprioara-n brațe și-i spuse la ureche să i-o ofere lui în dar. Așa se și-ntîmplă. Lumea se desfăta în fața-acestei scene, care era nu mai puțin un ritual ce se-mplinea în veselie.

— Și-acum ? Și-acum ?

— Dăm drumul căprioarei în grădină și o lăsăm să pască.

— Și cu lumea ce facem ?

— Noi nu facem nimic cu lumea. Lumea face cu noi. Mergem ficcare și ne gătim de nuntă. Lumea ne-așteaptă cu răbdare. Nu te grăbi.

În apartamentele ei, Leuce găsi rochia cea albă de mireasă, beteala, voalul și încălțările. Rochia era dintr-un borangic alb cu firul tors și dintr-o țesătură fină. O îmbrăcă. Croiala i se potrivea. Privi în una din oglinzile metalice, care-i dădea reflexe aurii. Își încălță sandalele care erau lucrate din fire cu-aur poleite. Își așeză beteala tăiată în argint. În fine, voalul, ce-i deschidea fruntea boltită le părea tuturor un fel de nimb.

De cealaltă parte se gătea Dromichet. Sub un suman de mohair care era tivit cu aur și care se prindea cu bumbi asemenea din aur, se putea vedea cămașa dintr-un borangic subțire ce avea piepți lucrați cu flori. Iții erau albi, iar încălțările nu mai erau opinci, ci niște cizme scurte din piele de vițel tivite cu șireturi galbene. Pe umeri purta o pelerină care avea reflexe cafenii, în strălucirea firelor de aur ce scînteiau fanatic. De-o parte și de alta mantia se prindea în bumbi de argint ce constelau un cer ieșit din noapte.

Se privi în oglindă și-avu o tresărire. I se păru că este Zeu. Veni Leuce aducînd cu sine îndepărtate amintiri care lăsau în urmă pulbere de stele. Și rece a platoșă a inimii regale își încălzi metalele. Se-îmbrățișară. Sărutul care se voia o vecinicie, păru o clipă. Regele și

regina ieșiră-n fața lumii. Plăcură mult alaiului care-i striga zvîrlindu-le necontenit flori la picioare :

— Trăiască regele Dromichet și regina Leuce !

Și pe cînd publicul rostea numele lor, puteau zări cu toții la începutul străzii un pîlc de călăreți, care avea în frunte un rege. Oamenii lăsau drum larg deschis. Și-n fața tinerei perechi apăru regele Odrid.

— E de la noi alaiul acesta sărbătoresc ? Cine e strălucitul oaspete ?

— E Seuthes III, Odrid, prietenul meu, rege-al odrizilor, spuse Dromichete cu glas puternic încît întreaga lume auzi și începu să-l ovaționeze. Odrid era îmbrăcat într-un costum cu zale de-aur și strălucea ca Phoebus Apollo. Arcașii, cu toții îngrijiți, purtau straie alese.

Cine îl cunoscuse pe Odrid, omul mai mult tăcut, cu o mișcare grea, un fel de fluviu ce se revarsă molcom, era acum mai zvelt, purificat în sine, eliberat de apăsarea grotei. Ieșirea din tenebre îi dase o nouă înfățișare. Chipu-i n-avea crispări, purta, în schimb, la întrebările lăuntrice pietrificate în obraji și-n întîlnirea obsesivă a ochilor cu gîndul, o umbră tragică, doliul ascuns după o draperie veselă. Și Dromichete îi citi în suflet. El și regina îi ieșiră în cale, îmbrățișîndu-l, cînd garda oaspetelui se așeză în careu, iar regele Odrid rosti :

— Iubite taraboste, frumoasă și înțeleaptă regină Leuce, sîntem aici pentru-a vă spune mulți ani și fericire !

Iar în uralele mulțimii nu se văzu imediat cum un oștean de-al lui Odrid îi aduse-un miel.

— Ce este ? Ce este ? întrebă lumea.

— Un miel, un miel.

— Ce-nseamnă la odrizi un miel ?

— Nu știm... Nu știm...

— Ce să însemne ? Bunătate și fericire.

Mielul era primit de taraboste cu amîndouă mîinile și dat reginei, care-l ținea la piept. Mulțimea nu înțelegea nimic, dar era prinsă prin farmecul vechimii și-al simplității obiceiului. Ostașii lui Odrid mai aduseră două desage frumos lucrate. Din una scoase ceva care pe dată orbi cu fulgere privirea tuturor. Odrid o înălță în aer. Ce era ?

— Găina de aur, strigă cineva din mulțime. Și-ntr-adevăr, un bulgăre de aur cît o găină, lucrat cu gust, părea

un soare nou care se-nalță din mîna lui Odrid. Iar tarabostele primi și noul dar și îl încredință reginei.

În fine, dintr-o desagă care se mișca se scoase o găină adevărată, care cloccea pe o tipsie adîncă tot de aur.

Lumea rîdea cu poftă, înveselindu-se, și se-auzeau urale :

— Trăiască regele Odrid ! Bine-ai venit, Odrid, prietenul nostru, Uraaaaaa !

Regii și regina plecară în palat, iar călăreții fură găzduiți degrabă de-oștenii tarabostelui. Dar lumea nu plecă. Veni un car cu boi, a căror coarne erau aurite și care-aveau la gît salbe de aur cu clopoțele. În car se afla lada cu zestre a reginei. O ladă mare, ferecată și aurită. Cimpoaiele începură a cînta. Se-adăugară fluieraşele. Copiii băteau în tobe mici. Lada era deschisă, și cineva scotea în fața lumii ștergare, fote și ii, mai multe opincuțe aurite, scoarțe de lînă, mițoase pentru pat, șube cu bumbi auriți, căciulițe de miel alb și fumuriu bine-ncrețite. Lumea se așezase-n horă. O femeie veni și așternu din nou, netezind lucrurile-n ladă. Se-aduse doi copii, un băiat și o fată în straie strălucite și îi suiră pe capacul lăzii. Se-aduse boilor cu coarne aurite brațe de fin. Iar lumea prinsă-n horă juca fără-ncetare zestrea.

În piață, puși în frigare uriașă, se rumeneau boii. Din care coborau, nenumărate, buțile cu vin și bere. Dar lumea nu uitase și jertfa pentru zei. Și-aceasta trebuia să fie căprioara intrată în palat. Regina însă nu se îndura de căprioară. Se-aduse-atuncea alta. Ospățul nu începu decît cînd regii și regina ieșiră-n stradă gustînd din carnea friptă și închinînd mulțimii cornul cu vin sau bere. Din clipa-aceea bucătarii tăiau de-a lungul șuvițele de carne pe care fiecare le primea pe-o scîndurică șlefuită. Vinul și berea curgeau fără-ncetare în cornurile ferecate, iar bucătarii cu gesturi largi invitau lumea să vină și să guste carnea. Dansul în horă nu-nceta. Era o horă a zestrei, o horă a butiilor cu băutură, și-o altă horă a cărnurilor rumenite. Singur, retras de lume, dar nu uitat, altarul jertfelor mai trimitea spre cer dîre de fum. Helis era din nou în sărbătoare.

În palat invitații se ospătau. Foarte mulți daci veniseră cu darurile lor de aur și de cai. Și din mulțime oricine intra pe ușile palatului era chemat să se așeze la masa

regelui, să guste din bucate și din vin. Astfel se petrecu întreaga zi. Cînd soarele-apunea, întreg alaiul de care aurite se îndrepta spre Istru. Se-mpărtășeau întîi din apa lui și-apoi își lustrau mîinile și fața privind adînc cum asfințește soarele. În baia de lumină aurie în care se urcase și sîngele din jertfele altarelor, se săvîrșea o taină, iar oamenii primeau din ea vestmintele ușoare ale sufletului. Odrid și Dromichet își proiectau gigantica lor umbră ce se-ntindea pînă în depărtări de granițî.

Reveneau în oraș, unde meșterii lemnului din Helis își ridicaseră-un scrînciob făcut din două roate mari cît casa. Una se învîrtea paralel cu pămîntul, iar alta verticală în care se-ncadrase prima se răsucea și ea. Pe fiecare erau polițe pentru doi oameni. La cap de osie trăgeau cîte doi cai robuști. Cînd polițele se umpleau, caii-ncepeau să tragă, la început mai greu, apoi fără efort.

— Ce sînt acestea, taraboste ? îl întrebă Odrid.

— La noi se zice scrînciob. Cel care se-nvîrtește pe roata mică va trebui să se-nvîrtească și pe roata mare.

— De ce ?

— Roata cea mică simbolizează zilele și nopțile pămîntului. Roata cea mare înseamnă anotimpurile.

— Cu alte cuvinte, lumea aceasta se-nvîrte ca pămîntul poate în jurul ei și-n jurul soarelui.

— Distracția, de altfel, e numită „O viață".

— Iarăși te-ntreb, de ce ?

— Caii învîrt din răsputeri pînă ce dă mișcare roților, apoi acestea continuă să se-nvîrtească singure pînă ce se opresc, iar oamenii își numără de cîte ori rotit-au pe crugul roții mari, care înseamnă anul. Și zic că vor trăi încă atîția ani de cîte ori s-a răsucit cu ei roata cea mare.

Vrei să-ncercăm și noi Odrid ?

— Taraboste, asta înseamnă că toți care se urcă-odată mor în același an. Sau trebuie făcută media ?

— Scrînciobul acesta ca să devină un oracol va trebui să se-nvîrtească pentru fiecare-n parte.

— Așa e. Dar lumea se înveselește.

— Asta se va-ntîmpla și cu oracolele toate. Lumea va căuta frumos și veselie, iar nemurirea se va traduce-n clipă. Vor muri zeii în oracole, și va rămîne numai amintirea lor.

— Odrid, dacă acesta-i mersul lumii, și în scrînciobul meu vor suna trîmbițele morții.

— Taraboste, vreau să te-ntreb. Lumea la voi a început să conștientizeze mitul ?

— Nu, Odrid, ei îl trăiesc inconștiu.

— Aceasta este bine, taraboste. Înseamnă că ei trăiesc ca-n vremile de aur.

— Întotdeauna omul simplu își va avea copilăria lui, și prin aceasta va fi mai mult ca noi aproape de origini.

— Și noi ne prăbușim în timpul ăsta mort ?

— Nu. Noi sîntem jertfele prin care se prelungește viața unei idei sau mit.

— Cum ?

— Noi care conștientizat-am mitul, gîndit-am și acest scrînciob, care, e-adevărat, strivește-n veselie un înțeles adînc.

— Sînt unii însă, taraboste, care în clipa-aceasta de plăcere și-aduc aminte de-alcătuirea lumii. De armonia ei. De fericirea de a fi.

— Și de un rost al lumii.

— Da, taraboste, omul ce moare și care și-a împlinit în viață un rost, moare cu fericirea împlinirii și zeul îl păstrează lîngă sine. De cîte ori moare un om, mi se ivește întrebarea-aceasta. La moartea generalului Agathocle am încercat durerea acestei întrebări.

Regina sta de vorbă cu lumea și n-auzea nimic din cele spuse de Seuthes.

— Odrid, n-am înțeles de care general vorbești.

— De fratele reginei, taraboste. Nu vreau ca vestea s-o afle de la mine. Tu însă trebuie s-o știi pentru că moartea lui poate avea urmări pentru întreaga lume tracă.

— O, prietene Odrid, murit-a Agathocle ? O, cît de bine-nțelesese el alcătuirea zeilor și-a lumii. Cît ar fi cîștigat prin el țările trace ! Cum a murit, Odrid ?

— La-ntoarcerea de-aici, Lysimach l-a acuzat pentru trădare. A organizat un *Comitet al salvării Traciei* și un *Areopag*, care l-au judecat și l-au dat morții.

— A făcut asta Lysimach ?

— Da, a făcut-o. Coroana și tronul ce nu-i erau știrbite au fost mult mai presus de viața propriului său fiu. Nu vreau decît mult mai tîrziu să afle și regina.

— Mă întristează mult, Odrid. Sufăr o dată pentru mine, căci Agathocle mi-a fost prieten. Sufăr pentru întreaga Tracie, sufăr pentru regină.

— Dragul meu taraboste, mă iartă. Şi eu încerc aceleaşi simţăminte. Nu îţi spuneam, dar mult mai bine-acum, nu mîine, căci poţi opri din drum vestea către regină. Gîndeşte-te la ţară.

— Dragul meu Odrid, tatăl reginei mele e asasinul lui Agathocle. Iubesc regina, şi l-am iubit pe Agathocle. Urăsc acum pe Lysimach. Ciudată alcătuire este lumea.

— Taraboste, lucrarea zeilor are tainele ei.

— Mi-aş strînge ţara şi aş porni să-l pedepsesc. Pe cine ? Pe cel ce este tatăl reginei mele ! N-am trecut graniţa ca să ocup alte popoare, şi-acum să-i ocup ţara ? Odrid, e bine c-ai venit. Îmi eşti un sprijin sufletesc. Spune-mi ce-aş putea face.

— Fă-te că n-ai aflat nimic. Şi întăreşte oştile. Lysimach este bătrîn. Mult timp nu va mai fi o pată pentru poporul trac. Eu o presimt. Leuce e o regină bună, cum Agathocle ar fi fost un rege bun în Tracia. Ţările trace s-ar fi unit sub noi. Dar cine ştie, poate că zeii se grăbesc şi vor să ne apropie istoria. De nu l-ai atacat nici pînă azi, n-o face nici de-acum. Numai regina va suferi prea mult. O moarte şi un asasinat. Pecetluieşte gura celor care dau veşti !

— Tu cum te-mpaci, Odrid, cu el ?

— Plătesc tribut în aur, în animale, în tot. Sînt un supus al lui. Ăre spre mine întotdeauna o mînă ridicată. El pentru mine e Damocles. Dar altceva ar fi dacă regatul meu i s-ar alătura acestei Uniuni a tracilor. Noi toţi ne-am respecta şi ne-am susţine. Am fi de neînvins. Gîndul său a fost şi este de-a cuceri ţările trace sub o egidă-a lui. De-a le impune o cultură şi-o credinţă greacă, deşi macedonenii nu au privit-o niciodată cu ochi buni. Sîngele lor le spune că sînt traci, nu greci. Un singur om vrea să abată un popor întreg de la un viitor pe care îl aşteaptă. Omul acesta se va prăvăli. Zeii veghează. E-adevărat că zeii nu pot schimba *moïra*. E-o lege absolută. Dar pot s-o îndulcească, să o grăbească. Aceasta o aştept, iubite taraboste !

— Deci, frate Odrid, mă sfătuieşti s-aştept.

— Da ! Timpul aduce tot. Fii deci atent, vine regina. Nu fii trist !

— Leuce, îţi înţeleg vorba suratele de-aici ?

— Da, rege, întrutotul. Parc-aș fi locuit cu ele din copilărie.

— Cum ți se par, sînt rele sau au un suflet bun ?

— Nu am ajuns să mă întreb aceasta. Sînt însă sigură că seamănă cu mine.

— Nici nu-ți închipui cît te vor iubi. Le-am auzit vorbind : „regina noastră... regina noastră". Leuce este pentru ele, cum ar fi soarele pentru pămînt. Geto-dacele au în ființa lor ceva ce ne-amintesc de viața stupilor. De felul cum albinele-și iubesc regina. Este o sete în fiecare dintre ele de a găsi, Odrid, un prototip superior, pe care să-l admire.

— Da, taraboste. Tot ce-i în lume tresare l-acest gînd. Și ceea ce e curios că oamenii deși iubesc pe zei, plăcerea lor e de a ridica drept zeu pe unul dintre ei.

— E o nădejde-ascunsă-n fiecare. Și e plăcerea de a vedea pe zeu crescînd din noi. Orice copil pentru părinți e-o zeitate. Zeul cel mic ce crește sub puterea ochilor cu care îl vedem. Și dacă acesta ajunge zeu cu-adevărat ?

— Iată o întrebare. Îl va iubi ca zeu, sau numai ca pe copilul său ?

— Ca pe copilul său.

— Ceea ce-nseamnă că zeitatea e numai proiecția către un soare la care ochii ne sclipesc.

— Rămîne însă sîngele ! Așa-i, Odrid ? Vezi, toate drumurile duc într-o politică de stat la unitatea sîngelui, a neamului. De-aceea cînd mereu gîndesc, îmi spun că nu greșesc. Și ca să fac o glumă. Întreabă-mă, frate Odrid, ce face calul cel sălbatic.

— Da, da, ce face ? Voiam chiar să te-ntreb.

Dromichete îi povesti reginei istoria cu acel cal.

— Frate Odrid, calul acela e tare curios. Întîi și-ntîi mi s-a făcut așa o milă de el, gîndindu-mă că i-am luat libertatea stepei în care poate, s-ar fi simțit mai bine. M-am dus de unul singur, c-un cal de-al meu, luîndu-l și pe el, întîi legat, apoi în stepă l-am dezlegat cu gîndul de-a-i da drumul. S-a ținut după mine. Atunci l-am lovit tare cu un bici, cam aspru și m-am îndepărtat de el. Ce crezi ? A nechezat prelung. I se învolburase coama. Credeam că nu mai vine. Dar ne-a ajuns din urmă. A mers ceva mai înapoi. Apoi s-a așezat la dreapta mea, să meargă bot la bot cu calul meu. Singura meteahnă e că-și păstrează no-

bletea lui de stepă. Nu vrea să tragă la căruță. În nici un chip.

— Îi place doar să fie mînz, te pomenești ?

— Nu ! Se lasă-ncălecat și-n luptă are un simț al vieții și al morții pe care nu-l întîlnești la nici un cal din toate rasele pe care le cunosc. Tu l-ai văzut, regină ? Ostașii mei îmi spun în glumă că ăsta-i calul lui Alexandru Machedon. La grecii vechi, armele și caii vitejilor făceau minuni de vitejie la cei care le moșteneau. Ăștia sălbatici devin cei mai docili de capătă năravi. Nu știu de ce caii fac pasiune pentru dulciuri.

— Grecii, spuse Leuce, cunosc bomboanele. Aici nu sînt. Să facem o comandă de bomboane pentru el.

— Vine exact a doua zi, să i se dea un dulciu. Te caută pe la ferești și uși. Și nu te joci cu el. Și dacă nu vrei să-i mai dai, nainte trebui să-l înțarci ca pe copii. Altfel suferă. Unii chiar mor.

— Rege, spune Leuce revoltată, azi-noapte cineva intrat-a în apartamentul meu avînd o căprioară-n brațe.

— Bărbat sau femeie ?

— Femeie. O getă. Nu, o dacă. Am cunoscut că-i dacă după coc.

— Și ce dorea cu căprioara ?

— Nu știu. Căprioara mea stătea pe pledul de lîngă baldachin. Cînd a intrat femeia dacă s-a speriat căprița mea și a sărit cu micile-i copite peste mine, deșteptîndu-mă.

— Ce e ? Am întrebat.

— Vă dau o căprioară-n locu-acesteia.

— De ce ?

Nu îmi răspunse.

— N-o dau. E căprioara mea. Să nu mi-o schimbi, căci o cunosc. Și cerîndu-și iertare ieși.

— Dacele sînt superstițioase. Mai bine-zis credincioase. Vor să închine zeului ce-i mai frumos. Este și-un obicei de nuntă, în care cred. Zeii nu sînt atît de pretențioși, precum lumea-i gîndește.

— Da, taraboste. În Grecia pun pe altarul cel sfînt intestinele, iar oamenii mănîncă ce-i mai bun. Și noi jertfim ce este mai frumos. Căprioara este trimisă de zeu reginei. Femeile exagerează.

Aceasta o spunea Odrid, deși credea ca și femeiea dacă. Iar Dromichete se temea și de-acel vis, care îi apărea acum ca o amenințare.

Vestea morții lui Agathocle îl complica. Înțelegea că ar fi devenit el furul. Dar unde-i căprioara care s-asculte de stăpînă, cum este cea pe care zeii i-au trimis-o ?

— Dar nu mi-ai spus pînă la urmă, taraboste, ce s-a întîmplat cu armăsarul cel sălbatic.

— Frate Odrid, eu fac cu el o încercare. Am avut mînji din el. Încrucișez acuma o mînză de-a lui, și-așa voi proceda mulți ani de-a rîndul pînă ce îi apropii rasa de sîngele lui pur.

— Și mînjii care sînt din el îi seamănă ?

— Îi seamănă, și pînă aproape de îmbătrînirea armăsarului voi avea altul în loc cu-adevărat.

— Să știi însă, că și aceștia vor moșteni dorul de stepă.

— Dar dacă s-a domesticit cel care s-a născut în stepă, urmașii lui nu vor avea mai mult ca el. Și dacă peste timp vor avea dor din nou, vor căta stepele tale, frate Odrid. Să-i arătăm Leucei niște mînji năzdrăvani cu botul lung, cu cozile și coamele învolburate. Eu le apăs coamele zbîrlite și-atuncea îmi nechează. Mi-e teamă însă că regina va duce lîngă baldachin și mînzul.

— Rege, întrebă Leuce, pe-aici sînt veveriţe ?

— Veveriţe ? Sînt, dar nu la Helis. Ar putea fi, dar cine poate să le-aducă. Trăiesc mai sus prin fagii și stejarii pădurilor din deal. Veverița e o sălbăticiune cu coadă frumoasă. Doar coada e de ea. Mai e plăcută atunci cînd dă de mere. E animalul care știe să mănînce cu adevărat un măr.

— Dar ursuleți ?

— Nu e de glumă. Vine ursoaica după ursuleți. Pleacă cu puiul și ne ia și pe noi. Ursul îți fură căprioara. I-ai dat drumu-n grădină ? Nu ai uitat-o-n casă ? Femeile de-aici o să îți spună regina tracilor, a căprioarelor și a albinelor.

De la scrînciobul care amintea unora că viața aleargă între ritmul zilei și al nopții și mai ales în ritmul anotimpurilor, voiră-a merge spre palat, dar le-apăru în față doi oșteni, care plecîndu-și sulițele spuseră :

— Rege, în arenă lumea te-așteaptă. Este al doilea an, cînd zeii vor să privească jarul pămîntului, focul ce vine din adîncuri de Hades, peste care oamenii calcă desculți.

— Bine, venim !

Arena în care topoarele zvîrlite la țintă tăiară cosițele era acum locul unui mare spectacol. Se adusese tot jarul de sub vitele coapte pentru ospăț, ca și jarul din ruguri și

se adăugară trunchiuri de arbori în care focul pătrunse adînc. Cărbunii erau întinşi de-a lungul arenei, o sută de paşi. Ardeau pe mocnite dogorind la începutul de seară tribunele. Stelele aprinse pe cer căutau speriate în arena de foc. Cînd noaptea cădea, arena era toată un rug ce ardea. Oamenii se vedeau unii pe alţii roşii la faţă, şi-n aerul serii tremurau unde de foc. Marele foc al pămîntului deschisese aici ochi de jăratic. Mulţimea aştepta cu pumnii strînşi şi dinţii scrîşniţi încercarea de-a trece infernul în picioarele goale. Se descălţară mai mulţi, ştiindu-se de cînd era lumea pe locurile-acelea că cine cade pe jar e lăsat acolo ca jertfă la zei. Cine intra, trebuia să alerge pînă la capăt, sau să vină-n napoi ruşinos.

Unii se depărtară de jar pînă în zidul arenei venind în fuga cea mare pentru-a străbate mai repede. Dar paşii lor apăsaţi în cremenea jarului sfîrîiau în adînc şi aduceau leşinul în inimi. Săreau ca lăcustele venind înapoi şi tăvălindu-se în praful arenei. Erau duşi pe margini şi nu mai îndrăznea nimeni. Din tribune se-auzeau îndemnuri, şi-aceste îndemnuri deveneau clocot. Faţă de cine ? Jocul acesta era singurul joc, unde mergea cel ce vrea şi cum vrea. Se făcu linişte în toată arena. Şi-n liniştea-aceea colorată în roşu de jarul aprins se văzură cîteva bărbi lungi de *Ktistai*. Îşi scoaseră rasa şi-opincile. Priviră-apoi cerul, fiecare căutîndu-şi în el cîte-o stea. Stelele-acelea păreau lumii că îi saltă în sus şi că oamenii-aceştia plutesc. Porniră. O enormă săgeată părea a-nţepa inima acelei mulţimi. Se-auzi sfîrîind şi mirosind a carne friptă de om. Cu fiecare *Ktistai* se-nălţa o dîră de fum sub îndepărtata lumină a stelelor. Mulţi coborîră să vadă picioarele arse şi oamenii care soseau dincolo. Şi văzură la unii ochii sticloşi, figura-alungită, corpul întins ca o rugă de zbor, muşchii-împietriţi refuzînd s-atingă pămîntul. Gîndul, puterea cea din lăuntru care poate sorbi atingerea pasului. Pămîntul învins în atracţia lui de suferinţa umană. Extazul născut în dorinţa de-a-nvinge materia şi de-a ridica sufletul sus. Cine-s oamenii-aceştia ? Cine-s ? Uluită, mulţimea cobora în arenă. Unii se-aruncau în jăraticul roşu, voind să-l parcurgă şi rămîneau prinşi de picioare, de mîini. Sufletul lor atunci alerga încolo şi-ncoace pe dunga

de foc a arenei. Dansa pe cărbunii aprinși. Dar cine să-l vadă ? Le făcea semn să coboare ca el din tribună. Să vie pe covorul cel roșu. Să plîngă o clipă, mai multe. Și-apoi moartea îi răsplătea pe deplin... Jarul, nimic... un petec de foc în care sufletul mai mult că se joacă. Învins-am materia. Învins-am ! Doar *Ktistaii* auzeau cuvintele umbrei, aplecîndu-și s-audă urechile sufletului. Moartea, auzeai, moartea e totul. Cu cît e mai cruntă, cu-atît deliciul din suflet ne-apare mai mare. Veniți către mine, găuriți covorul de foc cu puterea de-a fi voi. Dați-vă vouă, îmbrățișînd moartea. Clipa sublimă !

Veneau la rînd alții, care nesuportînd arderea tălpilor, mergeau de-a dreptul în mîni. Pe picioare părea a fi mult mai greu. Săgețile focului pătrundeau mai ușor prin talpa ce calcă adînc. Alții se rostogoleau cu o iuțeală demonică. Puțini ajungeau în partea cealaltă. Tribunele urlau. Mulți coborau în arenă. Începuse delirul, molima-aceasta a spiritului. În fiecare țipa dorința de-a învinge limita firii și-n fiecare țipa teama și frica. Începea nebunia. Regele chemă atunci multă oștire și stăvili intrarea pe dunga de foc. Se sună cornul. Ostașii-aduceau butoaiele cu apă. Din ele aruncau jeturi departe.

Cînd luna ieșea pe arenă vedea nu pata cea neagră, ci sîngele negru, scheletele negre, pierdute în grohotișul cărbunilor stinși. Și focul cel sacru apunea în arenă pentru doi ani.

— Rege, rege, se auzea plîngînd lîngă el regina Leuce. Rege, du-mă de-aici !

— Unde ?

— Acasă.

Dromichet tremura.

— Unde, acasă ?

— Acasă la tine, unde m-așteaptă în vis căprioara.

O duse pe brațe în carul de aur. Acasă Leuce plîngea sub baldachinul de stele. Veni căprioara cătînd cu botul ei rece căușul pumnilor calzi.

*

Seara tîrziu se mai juca hora. Și cînd porțile arenei erau închise, străjerii aprindeau torțele, traversînd cu ele orașul. Lumea bătea în retragere. Dromichete și Seuthes

pe o terasă a palatului, de unde sub luciul lunii se zărea Istrul, păreau că discută în taină.

— Odrid, lumea-a rămas la noi, în unele privinţe, cu multe secole în urmă. Spectacolul care cîştigă cel mai mult e cel care implică moartea. Ai observat delirul lumii din această seară. Dorinţa de-a învinge graniţa fizică şi în acelaşi timp durerea de a nu reuşi. Pe mine această manifestare mă tulbură.

— Ea e firească, taraboste. Să ne închipuim mulţimea că şi-ar întoarce-n sine durerea nereuşitei sale încercări. Ce-ar deveni ? O lume de nebuni. Dar nebunia revărsată cu barbarie menţine sănătatea.

— Aristotel vorbeşte de un catharsis al tragediei. Priveşti la ceea ce acolo se petrece şi-n tine te eliberezi de patimi.

— Crezi, taraboste, că nu au fost atîţia oameni care să vadă încercarea deznădăjduită de-a merge pe jăratic întocmai ca o luptă cu destinul ?

— Asta o cred, Odrid. Lupta aceasta inegală, întocmai ca o luptă cu destinul, era în toţi, dar nu în toţi acţiona catharsisul, catharsisul ca lege-a sufletului.

— Într-adevăr, acest spectacol mi-a amintit de „lupii" noştri. Numai că voi aţi ridicat pe-o treaptă mai înaltă dorinţa depăşirii. Aţi adus individul în faţa lui. Să se măsoare cu sine însuşi. Să-nvingă limitele sau să moară nu numai pe picioare pîrjolit, ars ca pe-un rug.

— Dar curios, Odrid ! Puţinii învingători, extaticii *Ktistai*. Învinşi, cei prinşi definitiv de foc. Dar ceilalţi ? O parte, cum spui tu, care-au primit în suflet puterea de-a-şi purga dorinţele. Şi alţii, mulţi care rînjeau ca lupii. Există astfel lupi chiar dacă noi nu ştim de ei. Şi ce ar trebui să facem în acest caz ?

— Să ne certăm cu miturile şi cu mitologia !

— De ce ?

— Am înţeles că traversarea cîmpului cu jar ar corespunde trecerii Persefonei în fiecare toamnă din lumea noastră, în lumea subterană a lui Hades. În Echinoxul toamnei, Persefona îşi părăseşte mama, pentru a coborî în Hades, pînă la Echinoxul primăverii. Ea, de acolo, împinge embrionul bobului de mei să încolţească.

— Lumea nu mai gîndeşte-aceasta. Aş zice chiar că am pierdut, de l-au avut vreodată, şi înţelesul acelei mari voinţe cu care sîntem înzestraţi de zei, prin care-am şi

putea să devenim odată zei. Au început să vadă în această încercare un joc olimpic. Voința de a cîștiga un joc. Iată deci influența grecilor și a romanilor ! Se naște poate-acum un zeu sportiv. Și nu-i așa, Odrid, că zeul acesta nou pe care mi-l închipui frumos la trup, cu nevinovăție a pierdut sfințenia. Lumea va crede numai în frumusețea lui.

— Poate ține și ea un loc.

— Poate că timpul, tocmai această frumusețe va îndulci instinctele umane, adică barbaria de care grecii ne învinuiesc.

— Zeul frumos, pe care tu îl bănuiești, va trage pe fiecare către sine. Și un asemenea spectacol prin suferința lui va fi ca o purificare-a fiecăruia.

— Și c-a s-ajung la acest stadiu, tu ce ai face-n locul meu, Odrid ?

— Dacă tu vezi în asta o necesitate, poți s-o influențezi. Poți s-o grăbești. Va fi suficient să afle lumea că regina mai plînge poate și acum, cu totul îngrozită, pentru ca ei iubind-o să-nceapă-a plînge în loc să urle.

— Așadar, plînsul e înc-o treaptă pe care lumea trebuie să urce către zeu.

— Plînsul femeilor e prea puțin.

— Desigur, lumea va trebui să plîngă-n suflet.

— Astfel, tu ai îngădui dacă s-ar practica la tine, mersul acesta pe jăratic ?

— Eu, da. Căci nemaiinstruind armatele de „lupi" aș pune-n locul lor altă încercare individului. Poate că l-aș putea obișnui cu două lucruri dintr-o dată. Cu încercarea morții, și cu puterea de voință. Cel ce învinge e glorios, iar cel ce moare, întocmai ca în luptă, devine un erou sau zeu. Nici un principiu nu-i eliminat. Viața rămîne în drepturile ei. Moartea la fel. Nu se trăiește doar în viață, și nu se moare-n moarte.

— Zalmoxis n-ar refuza hyperboreilor această încercare crudă. Există o voință, ar trebui să înțeleagă fiecare, și-o vor înțelege cu timpul, care ne depășește și care totuși stă în noi. E nemurirea pe-care ne-o insuflă zeul.

— Am să încerc și cu ai mei.

— Crezi că va prinde ?

— De ce nu ?

— Nu are rădăcini acolo.

— Am să le spun că planta-aceasta crește în solul trac. Că ea a fost, dar s-a pierdut. Și-acum o regăsim. Mai

creşte undeva la inzi. Dar dacă îmi vor cere mie să-ncerc jăraticul cu mersul meu ?

— Nu o vor face-o. Numai un rege care cade e pus la încercări. Şi de se-ntîmplă, tu ai magia ta.

— Magia nu e înşelătorie. Să poţi învinge magic, înseamnă a fi putut întîi să te învingi pe tine. Să îţi supui voinţa ta, unei voinţi mai mare, care sălăşluieşte tot în tine, aşa cum reuşiseră *Ktistaii*, cînd traversau covoarele de foc.

— Atunci vei încerca tu singur mai întîi să treci pe jar.

— Cred că n-o să avem nevoie de cărbuni. Noi vom călca pe lava muntelui.

Tăcură.

— Sînt două feluri de magie. Una bazată pe iluzie, alta pe adevărul trăit cu toată încordarea sufletului. Trebuie să recunosc, o spun, ca rege a trebuit de multe ori în loc de vorbe să dau iluzii.

— Şi ce e rău în asta ?

— N-ar fi nimica rău, dacă iluzia-ar putea să se statornicească. Ar deveni realitate. Cînd încetează, realitatea crudă o judecă şi o desfide.

— Odrid, iluzia de care tu vorbeşti are durată. Un om care trăieşte o iluzie, desigur magică, parcurge într-un timp real ? Consumă timp ?

— Consumă. Dar din nefericire prea puţin. Căci datele iluziei au timpul lor ce este mult mai concentrat.

— Aşadar, în mare parte sînt paradise artificiale.

— Şi cea de a doua magie stă în puterea pe care-o are zeul către sine însuşi.

— Atuncea, omul ?

— Omul trebuie să caute zeul care-i ascuns în el.

— Care-i secretul ?

— Secret există numai în magia iluzionară, iar în cealaltă nu există secret, ci doar puterea de-a voi.

— De pildă, cineva îmi spune, voi trece jarul, dar cînd i s-au lipit tăciunii de picioare, voinţa a murit. Chiar de nu vine înapoi şi moare ca pe rug.

— Magia presupune într-un fel învingerea pericolului morţii. Puterea de desprindere. Pe cît puterea-aceasta e mai mare, pe-atît murim. Magia adevărată e măsurarea individului cu sine şi dincolo de-orice iluzie.

— Dac-am să merg pe jar, dac-am să fiu văzut mergînd pe jar, desigur voi minţi. Şi chiar văzîndu-mă, mulţi

nu vor crede. Şi nu vor crede, pentru că ei nu o pot face. Şi îşi vor da cu toţii seamă că-i un farmec... Se vor sfii de mine ca rege, dar mai ales ca un deţinător al unei forţe pe care ei n-o au. Un rege *Ktistai* e un profet şi-un zeu, nu dintr-acei pe care lumea nu-i mai vede, ci omul care-a reuşit să afle-n el zeul ascuns.

— Iubite taraboste, mărturisesc că ştiu aceste lucruri. Departe însă de-a fi ajuns la ele. Am mulţumirea că am scăpat de „lupi". Şi o consider iniţierea mea dintîi. Îţi amintesc că ţi se datorează ţie. Te-aş întreba totuşi, cum vezi problema desăvîrşirii individuale, taraboste ?

— N-aş face din ceea ce cred eu o teorie greacă. Ceea ce cred eu e numai pentru mine şi de aceea mult mai greu. Eu văd desăvîrşirea mea în două trepte mari. Întîi trebuie s-ajung la unitatea tracilor. Prin asta eu ajung şi ei m-ajung pe mine. Două destine vecinice. Istrul care se varsă în Pontul Euxin.

— Aceasta-i misiunea unui rege. Dar omul simplu ?

— Aici mi-e greu ca să răspund, Odrid. Îmi trebuie o iniţiere mai adîncă. Nu ştiu ce-i dincolo de mine în istorie. Probabil că atunci Zalmoxis va coborî în lume cu alt chip, şi-nvăţătura lui va fi a omului de rînd.

Dacă îndeplinesc prima mea treaptă, unificarea tracilor... vreau să îţi spun, Odrid, c-această treaptă e mult mai grea decît a doua, căci eu depind de lucruri şi realităţi care îmi sînt exterioare. Doar idealul e în mine. E mult mai greu să modelezi ceea ce-ţi este în afară, şi mai ales dacă aceasta e o materie umană. Şi am un fel de teamă, căci trebuie să cuceresc nu un popor, ci individ cu individ.

— Picătura ascultă de legile rîului, după cum legile fluviului ascultă de legile mării.

— Asta mă mîngîie, Odrid, că astăzi există, cum aş putea să-i zic, legea aceasta a fluviului şi-a mării care-a intrat în suflet tracilor. E singura ce m-ar salva de la un chin tantalic. Altfel, ar trebui să număr firul de nisip din prundurile mării. Cea de a doua treaptă, e raportarea mea la mine. Aceasta e cu totul altceva. E jarul pe care eu mi-l pregătesc în suflet.

— Cum ? Mi te dezvăluie ! Poate că te urmez.

— Este un gînd de-acum. Poate-i prea mult, sau poate prea puţin. Un gînd. După ce am realizat un ideal al tracilor, caut un ideal al meu. Nu o încoronare. Rege nu vreau

să fiu decît pînă ajung acolo unde mi-am propus. Apoi dispar.

— Unde ? Şi de ce ?

— Rup toate legăturile cu lumea.

— Înlocuieşti lumea cu zeii ! ?

— Nu chiar aşa !

— Îţi părăseşti regina ? !

Şi Dromichete părea descumpănit.

— Vezi să n-audă ! Mă va urma.

— Reginele, crezi oare că merg pe urmele profetului ? !

— Întrebările tale, Odrid, mă-ncurcă mult, şi tocmai pentru-aceasta cu le găsesc că-s bune. Va trebui, Odrid, să am în minte ceva, o-nchipuire, greşită chiar. Din toate măcar ceva rămîne.

— Taraboste, ajuns aici nu mai eşti singur. Lumea aceasta care e a ta, te cere. Te va lega cu fire invizibile să fii al ei. Şi te crucifică.

— Crezi oare că va merge pîn-acolo, Odrid ? Nu îmi va acorda favorul acesta mare ? Poate că va uita... Aşa cum tot se uită-n lume.

— Atunci, tu trebuie s-o supui, s-o faci să nu te uite.

— Mi-e silă de mauzolee, Odrid. Şi de statui. A dispărut chiar şi statuia lui Zeus, lucrată de divinul Fidias. Şi ştii de ce ? Era din aur, diamant şi abanos. Rămîn statuile de piatră, pe care vremea le rotunjeşte fără-ncetare. Cronos îşi are gluma lui. Cînd vor uita de mine, de-abia atunci mă voi desprinde mai uşor ca să mă regăsesc pe mine.

— Desprinderea şi izolarea de care îmi vorbeşti, e ca o revenire-n embrion.

— Într-un fel, da. În altul, nu. Este o revenire în embrionul ce visează întreaga lume. Aş zice mai curînd că este o rupere din multele veleaturi... Mai mult nu pot să ştiu. Şi am nevoie, o simt ca pe un dor, să mă iniţiez. Altfel, mă-nchipui o gînganie ce bîjbîie în întuneric.

— Şi dacă iniţierea îţi arată drumul şi mijloacele, n-ai avea, poate, viaţa, plăcuta clipă a surprizei, clipa invidiată chiar de zei ?

— Iniţierea nu-nseamnă cunoaşterea destinului, decît într-o altă figuraţie. O poţi gîndi şi singur în una dintre variante. Iniţierea îţi vorbeşte sibilinic şi îţi citeşte-n suflet neaşteptatul care rămîne tot neaşteptat. Dar dincolo de

tine vezi tot destinul lumii. Pe frunza-aceea care alunecă din pom, acum, mi se păru o boabă de lumină. Și m-am uitat în sus. Acolo cerul mi se descoperi cu miriadele-i de stele. Ce dacă-aș căuta în ele steaua mea ! Cînd am la îndemînă universul întreg ! ?

— Te înțeleg acum. Extincția, cum îi spun indienii. Salvarea prin pulverizarea embrionului. Schimbarea firii cosmice. Și mă întreb atunci, unde va rămînea prietenia noastră ?

— În bucuria stelelor, frate Odrid.

Plecară să se culce. Cînd adormiră, lumina stelelor le pătrundea în suflet.

*

— Cine-i acolo ? strigă Dromichet, trezind-o pe Leuce. Se auziră niște voci. Scăpără un amnar și-aprinse-o luminare din ceară de albine. Baldachinul se lumină cu puzderii de stele. Stelele mătăsurilor. Din colțul încăperii se văzu silueta căprioarei. Nu mai dormiră. Deschiseră ferestrele, privind cerul. Luna aluneca spre zenit.

— Dromichet, mă visam departe de Chersones. Un dor de casă, care mă urmărește și-acum îmi sfîșia inima. Veni atunci lîngă mine, nu știu de unde, Agathocle. Mă privea cu albaștrii lui ochi, adînc. Niciodată nu l-am văzut privindu-mă așa. Priveam și eu în ochii lui și puteam să văd dincolo în adînceuri nesfîrșite ale unei lumi fără orizont. Și îmi plăcea că-n ochii lui stă lumea nesfîrșită. Nu îmi vorbea, dar îi înțelegeam rostirea gîndurilor. „Nu am venit la nunta ta. Dar de departe te-am văzut. Tata aleargă după mine. Veșnic va alerga și nu mă va găsi. Căile cerului sînt lungi și el a-mbătrînit, Leuce, îmi zise, așa-i că nu mă vei uita ? O, amintirea ta frumoasă ! Eu îl priveam nedumerită în ochi, căutînd departele. Departele rămase, el însă dispăru."

Știu că în vis mi-era un dor de el de mă sfîrșeam, deși era aproape. Și doru-acesta rămasu-mi-a în inimă. Ce-ar fi să îl chemăm ? ! Cu siguranță își lasă oștile și vine.

Dromichete privea, ca să nu plîngă, fix spre o stea. Și totuși lacrima nu asculta aluneeind pe-obraji.

— Leuce, o gîză mi-a intrat în ochi. Ei... gata, a fugit.

— Dacă nu vine el, ne ducem noi.

— Cu siguranță Leuce, ne vom duce, ori mai devreme, ori mai tîrziu. Va fi în stare să ne primească cu oștile zeiești. Dar dacă noi murim și el venind n-o să găsească decît cenușa noastră ?

— Știi, Dromichet, că moartea ar putea ca să nu fie, cum noi am învățat-o în mitologie.

— Dar cum altfel ? Cum ți-o închipui tu ?

— Moartea-i o presimțire.

— A cui ? A celui care moare ? Sau presimțirea morții altuia ?

— Și una și-alta.

— Și cum presimți ?

— Știu eu ?

— Uite, privește ce se-ntîmplă ! Căprița stă culcată colo lîngă pantofii mei. E obosită sau poate...

— Și ce credință este asta ? Oierii spun despre cîinii lor c-adesea presimt moartea. E o credință. Se-ncolăcesc și plîng încet, aproape neștiuți, lîngă picioarele ciobanilor. Căprița-aceasta e ca un cîine credincios. Are un tremur, parcă ar fi dormit pe ierburi umede. Să îi dau lapte cald. Lui Agathocle îi plac la fel ca mie animalele. Își îngrijea singur calul pe care îl crescuse de mînz.

— Calul e un simbol thanatologic. Calul presimte și el moartea. Și presimțind-o o ocolește în război. Nu poate însă s-o ocolească acolo unde nu-i război.

— Dromichet, veștile vin așa rar la voi ?

— De ce ? Dacă nu sînt, nu sînt.

— Oricum, de-acasă, măcar o veste aș fi primit !

— Poate s-o fi întîmplat ceva. Omul e sigur totdeauna că va muri și nesigur de clipă. Pericole sînt pentru toată lumea. Vorbeai de presimțire.

— Dar moartea e o presimțire.

— O presimțire, dar a cui ?

— A fiecăruia. O presimțire a schimbării lumii.

— Atunci nu e așa de tragic !

— Nu e. Cu-adevărat. Dar cînd în loc de cel pe care l-ai iubit, ai doar în față o urnă cu cenușă...

— Și cîte-odată nici atît !

— Atunci, tu singur ți-ai dori să-ți spulbere cenușa în cele patru colțuri ale lumii.

— Leuce, eu încă de cînd eram copil am început să mă obișnuiesc cu moartea. Fără-a le spune de închipuirea mea

celor iubiți, eu i-am crezut întotdeauna morți. Fiecare avea în mine două ființe. Cea vie și cea moartă. Cu Agathocle am fost prieten. De-atunci, pentru a amorți durerea morții, gîndițu-l-am chiar mort. Acum, de pildă, Agathocle pentru mine-i mort.

— Crezi că eu pot să fac așa ?

— Nici eu nu am putut, dar m-am obișnuit. Cînd moare cineva nu te obișnuiești cu gîndul c-a murit ?

— Se întîmplă, la unii cîte-odată că nu.

— Și-atunci ?

— Și-atuncea mor și ei.

— Și dacă Agathocle ar fi mort ?

— Nu e posibil !

— Vezi, asta e durerea și nebunia celor de aseară, care răcneau că vor să treacă peste covorul de cărbuni și nu aveau curajul. Tu ai venit plîngînd. La fel va trebui să plîngi și după Agathocle, căci a murit.

— Vrei să mă pregătești. Spartanii au reușit să-și pregătească fizicul, nu însă sufletul.

— Agathocle a fost executat din ordinul lui Lysimach. Știrea mi-a dat-o Odrid, și-apoi mi-au confirmat-o ștafetele. Obișnuiește-te. Trebuia să-ți spun o dată și o dată. El ți-a venit în vis și va veni de cîte ori îl vei dori.

Leuce nu știa cît este joc și cît realitate. Își luă căpriță și se așternu sub baldachin, dorind să doarmă sau să moară.

A doua zi se auziră ropote de cai. Vești care se dădeau străjerilor palatului. Ștafetele nu îndrăzneau să vină-n fața regelui. Lumea palatului cunoștea veștile, care pătrunseră și în oraș, dar regele era cruțat. Și totuși, comandantul gărzii i se prezentă tainic și-i spuse vestea.

— Lysimach a murit la Coros înfruntînd pe Seleuthes, după ce mai întîi a fost cruțat de moartea pe care mulțimea răzvrătită i-o pregătea, făcîndu-l vinovat de execuția lui Agathocle. Tracii din sud te cer pe tine rege, Dromichet.

Știrea avea de-a dreptul dimensiuni istorice. Pe de o parte îl izbeau cu durerosul lor destin, pe de-altă parte îl mîngîia. Căci toate dramele acestea văzute în devenirea lor duceau la izbăvirea neamului. Numai Leuce nu va afla decît durere. Odrid părea și el uluit. Evenimentele erau atît de repezi și cu atîta dramatism, încît în ele, lumea bă-

nuia o grabă-a zeilor. Zeii care răzbună. Zeii care grăbesc istoria.

În situația aceasta Odrid își pregăti plecarea.

— Ce zici, frate Odrid, iei tot regatul Traciei și îl administrezi, aducînd țara în Uniunea tracică.

— Atunci să mergem amîndoi.

— Vom merge. Mai greu va fi de împăcat Leuce. Voi încerca să-i spun. Se duse vîrtej pe scările apartamentului Leucei strigîndu-i de departe.

— Leuce, Leuce ! Fii pregătită sufletește. Îndură o nouă lovitură. Inima ta de tracă ce crede în Zalmoxis să nu se întristeze. Moartea e pentru oameni și pentru regi, pentru frați și părinți. Lysimach a murit înfruntîndu-l pe Seleuthes. Țara tatălui tău m-a proclamat pe mine rege. Ai deci o bucurie. Eu, însă, îi dau administrația regatului regelui Seuthes. Prietenul meu Odrid, care aduce Tracia în Uniunea tracică. Tu, cu durerea asiști la marele moment al neamului. Moartea lui Lysimach e un simbol.

Alergă spre Leuce și-o ridică în aer. O coborî sărutînd-o, și-o ridică din nou.

— Nu fii tristă. Zalmoxis ne-a pregătit istoria. Tu vei fi regina tuturor tracilor. Știi ce înseamnă-aceasta ? Tatăl tău a murit ca să fii regina tuturor tracilor. Plînsul tău trebuie să aibă o lacrimă de bucurie. Lysimach murind pe cîmpul de luptă e acum alături de Zalmoxis, pregătind destinele Traciei noi.

O purta prin întreg palatul în brațe.

— Pregătește-te de drum, mergem în Chersones. Lysimachia va rămîne capitala Traciei de sud. Capitala întregii Tracii este și va rămîne Helis.

Mulțimea se strînse din nou în jurul palatului și striga:

— Regele tuturor tracilor — Dromichet. Regina tuturor tracilor — Leuce. Trăiască ! Trăiască ! Trăiască Tracia!

Carul regal între călăreți cu suliți și coifuri de aur cobora pe lîngă brațele Istrului în care cădea piatra hotarului din cetatea cea veche.

*

Auzind de atîtea nenorociri și morți, bărbați și femei se sfătuiră în taină să jertfească nemulțumitului zeu căprioara reginei. În paradisul din cer o vei afla-o în gră-

dinile sacre. Astfel, palatul, țara și regina ca însăși va scăpa de necazuri. Luară cu lacrimi în ochi căprioara cea blîndă, îi căută inima, și cu ochii închiși împinse cu vîrful cuțitului. Cu sîngele ei se înroșise altarul.

De undeva zeul privea. Căprioara murea cu ochii în zare după urma stăpînei... Stăpîna rămase cu căprioara din vis.

2.
CELE DOUĂ LEUCE

Cît de repede poate cădea un regat ! Oricine putea medita cu gîndul la stingerea celor doi regi. Numai că Tracia lui Lysimach şi Agathocle căzuse ca o Tracie separatistă şi cu veleităţi imperiale, devenind regatul care intra în Confederaţia ţărilor trace. Nu se putea spune însă că actul acesta de unire era edificat pe o ruină, ruina regatului lui Lysimach. Era doar năruirea naturală a unei rezistenţe orgolioase, căci epigonul Machedonului, ca orice epigon, nu ajunsese, şi nici nu putea să aibă virtuţile şi viziunea marelui cuceritor. Istoria îşi deschidea o nouă pagină, la care îndelung scrisese Dromichet. Dar cine ar sta s-asculte zbuciumul istoriei, n-ar auzi decît suspinuri, chiar dacă undeva mijeşte aurora. Astfel gîndea Dromichete, cînd se-ntorcea în Helis. Leuce aducea cu sine un mare doliu, dar regele o mîngîia cu bucuria milioanelor de traci. Atunci, regina părea o clipă deşteptată din marele coşmar al vieţii şi sufletu-i, în care se deschisese un cavou, privea o rază nefirească de lumină albă din soarele tomnatec. De la un timp, şi-acesta începînd cu fuga căprioarei, aşa i se spusese, voia să-ncerce ceva ciudat pe care, îşi zicea, nici o fiinţă omenească n-a încercat-o pîn-acum. Voia să facă din durere o voluptate. O bucurie a durerii, căci celelalte bucurii i se păreau de-acuma sterpe. *Ktistaii* cînd mergeau pe-acel covor de foc aveau şi ei o voluptate a durerii, dar a durerii fizice. Durerea sufletului însă, e un ocean fără de margini. Şi preoteasa acestei noi dureri necunoscute încă, părea a fi credinţa. Puţin ar înţelege lumea-acum, căci oamenii trăiesc fie durerea care-i aminteşte de Hades, fie un sentiment al bucuriei, departe de vreo umbră a durerii. Avut-a cineva pînă acum gîndul şi îndrăzneala de-a trăi plăcerea dureroasă, această dulce plîn-

gere a inimii, sau bucuria tristă a toamnelor tîrzii cu soare ?

Îi povestise regelui simțirea ei aparte, pe care graiul trac n-o cuprinsese în cuvinte.

— Nu a cuprins-o nici greaca cea veche. Noi vom fi cei care vom născoci cuvîntul.

— Cînd grecii-l vor afla, vor face-o teorie, cum au făcut din „nemurirea" omului, așa cum a gîndit-o zeul nostru. Leuce, mai e și altceva. Tu singură te-ai observat pe tine, dar lumea-n general se schimbă. Acel scrînciob pe care nu-l vedem și care se-nvîrtește cu osiile lumii, se mișcă-ncet, însă se mișcă. Și tu apari ca un semnal. Ești la-nceput de lumi. Sufletul tău a prins noua prototipie pe care cerul o anunță. Așa-i că lumea pîn-la tine a fost și va fi încă aspră ? Chiar grecii care nu se cred barbari, trăiesc sub orizontul acesta aspru. Elena, pentru care s-a dus războiul Troii, a fost frumoasa lumii, dar cu un suflet aspru, și-aceasta într-o climă blîndă. Noi care coborîm din nord, hyperboreii, cu ierni cumplite, nostalgici după iarna blîndă cu portocalii înfloriți, în noi mijit-a mugurii acestei primăveri. Vor deveni cu timpul floare sub dulcile lumini în suflet pe care soarele hyperboreului Apollo ni le-a dat. Leuce nu fi tristă, atît de tristă încît să-ntunecăm luminile lui Apollo. Și încă aș mai vrea să spun ceva. Asprimea aceasta masculină pare a fi a timpului „eroic". Se simte firea lui Achille-n ea. Principiului acesta îi cere lumea o-ndulcire. Durerea sufletească pe care-o resimțim acum mai mult decît strămoșii noștri, primește-o satisfacție pe care tu ai și-nceput să o trăiești. Plăcerea de a suferi. Și prin aceasta, tu, tu Leuce, regina mea, vei sta în viitor la marile răscruci ale istoriei, acea istorie a sufletului omenesc. Fii mîndră ! Tu vei fi prima femeie ce și-a descoperit în suflet un sentiment necunoscut. Și sentimentul acesta trebuia să fie feminin. După atîta barbarie, fie ea și eroică, lumea-și așteaptă un suflet feminin. Iată, am devenit și eu un grec. Înclin spre teorie. Dar sînt convins de tot ceea ce spun și teoria-aceasta voi încerca eu însumi s-o trăiesc.

— Îți trebuie să pierzi ca mine, tată și frate. Regatul chiar și rămînînd cu toate-acestea, rege, cum eu rămas-am o regină.

— Iată deci înțelesuri care-ți explică sufletul dual. Poate că mai tîrziu nepoții noștri vor trăi în durere ca-n

elementul lor. Orice s-ar spune, doar o femeie a putut să dea durerii voluptate, iar bucuriei o umbră de tristeţe. Chiar zeii vor fi miraţi şi vor rîvni la bucuriile acestea triste. Vor rupe din coroana lor cîte o nestemată scăldînd-o-n smalţul unor lacrimi. Cu timpul sufletul uman şi-anunţă alte zeităţi. Doar una singură nu va îmbătrîni şi nu va trece în azilul zeilor. Va fi ca la-nceput plină de tinereţe. Şi acest zeu e cel ce crede în nemurirea sufletului. Aşadar, Zalmoxis, el însuşi e etern, iară eternitatea ce pleacă de la el, soseşte tot în el. Noile sentimente ale lumii, Leuce, vin de la zeu. Balastul lumii va rămînea departe ca într-un somn adînc. Mai viu, poate va fi doar visul. Şi căprioara ta nu va muri în vis. Ştii ce ne trebuie nouă acum ? O dulce jale.

— Şi-această dulce jale ar fi uitarea.

— Nu însă o uitare ca în Hades, dată de apa cea vrăjită a Acheronului. O înseninare. Ca o privire-a zeului pe luciul unei marmuri albe. Sufletul nostru are nevoie-acum de alb. Îşi lasă porţile deschise pentru o invazie în alb. Mult alb. Liniştea albului, care uimeşte viaţa în statui de marmură. Munţii cei albi chiar cu zăpadă. Cerul albit după furtună. Căile albe ale stelelor.

— Puţină moarte, Dromichet !

— Puţină linişte. Zeii ne-au dat destulă moarte. Eu, unul, aş vrea să mă închipui în ore de repaos, plutind.

— Cum ?

— Plutind pe-o plută, doar între cer şi apă. S-ascult limbajul mării, ca pe-un limbaj pe care l-am ştiut şi l-am uitat.

— Vrei liniştea originilor.

— Singura care odihneşte şi-ţi dă o bucurie a unui joc ce-ncepe.

— Mi-ar place-într-adevăr şi mie. Şi am nevoie de începutul unui joc.

— Lăsăm regatele să doarmă-n pace. Le trebuie şi lor acuma puţin somn. Haide, haide regină, să evadăm ! Dar înainte de evadare ne trebuie şi nouă puţin somn. Eu voi visa cum va decurge aventura noastră.

Leuce adormi şi suspina în somn. Iar regele se bucura ascuns că a putut să o sustragă suferinţei. Şi încercă să contureze-un plan. Dădu un ordin ca patru

bărci, patru corăbii cu luntraşi iscusiţi să plece-n jos pe Istru la Achillea, unde să-l însoţească de departe. Să-şi pregătească pînzele dacă curentul îi va duce înspre mare. Mai porunci să fie aşteptat în port la Helis de o corăbie cu pînze, care să aibă plute largi. Şi în corăbie să se aducă cupe de aur şi-o amforă cu vin.

Dimineaţa care urma se anunţa frumoasă. Zvonuri de toamnă întîrziau să vină din depărtatele păduri, unde-nroşise frunza. Soarele întinsese peste lume o cumpănă cu două aripi mari, plutind. Cerul se spălăcea albastru. Lumina picura firavă şi imaterial. Cocoşii cîntau lung în zarea de lumină în care trăiau ani deodată cu o numărătoare fără număr.

— Leuce, Leuce, trezeşte-te ! E zi frumoasă.

Leuce se trezi. Noaptea îi dispărea din ochi, lăsîndu-i totuşi o ninsoare neagră ca pe un doliu alb. Deschizînd ochii către cer acesta îi spălă păienjenişurile nopţii.

— Ne-aşteaptă, ne-aşteaptă...

— Ce ne-aşteaptă ?

— Corabia cu pînze.

Se duseră pe jos pînă la Istru. Apa-aducea cu sine şoaptele prelungite ale drumului, povestea eternei lui călătorii, fiinţa care moare se naşte şi trăieşte în aceeaşi clipă. Istrul i se părea Leucei altul. Un Istru gînditor şi împăcat cu sine, povestea unei vieţi mereu repovestită cu farmecu-neputului.

— Rege, ieri mi-ai vorbit că azi vom rătăci pe ape cu o plută. E-adevărat, sau am visat ?

— Poţi crede c-ai visat. Oamenii merg după vis. Năluca-aceasta pe care o urmăm în toată viaţa.

— Unde-i corabia ?

— Uite-o, e după mal.

— Hai repede, regină, căci trebuie s-ajungem !

— Unde ?

— Nu ştiu. Ajungem unde ne-or duce zeii. Primeşti sau refuzi ?

— Primesc.

— Atunci, suie-n corabie !

— Unde sînt lopătarii ?

— N-avem nevoie. Ne duce Istru singur.

— Cum ne oprim ?

— Nu ne oprim.

— Ajungem în apele Oceanului.

— Asta şi vreau.

— Şi de acolo rătăcim precum Ulysse.

— Acolo, ne-om aşeza pe plute. Oceanul este liniştit. Şi vom dormi cu ochi deschişi. Şi neştiut, cerul va pogorî în suflet, visînd visele lui în noi.

Sosiră la corabie. Leuce se urcă, iar regele împinse şi-apoi sări pe punte. Vîntul desfăcu pînzele pe care Dromichete le răsuci contra curentului. Senzaţia era ciudată căci nu ştiau dacă sînt duşi la vale, sau vîntul îi purta din contră pe faţa mult brăzdată-a fluviului. Şi mersul era lin. Voinţa care îi ducea era cu totul blîndă. De-acolo se vedeau văile largi. Soarele domina din faţă topindu-şi diamantele în luciul depărtat al apei. Beţia lui uşoară cădea ca o magie peste pleoapele îngreunate de visare. Şi se simţea liniştea apei ce căpăta adîncuri spălînd pietrele prundului şi grohotişul gîndurilor. Durerile-amorţeau ca sub un somn hipnotic. Istrul părea că nu mai curge linear, ci doar în jurul sufletului, căzînd de-acolo în cascade luminoase. Cînd ochii deschideau, cerul părea decis albastru şi soarele tomnatec întrebător de vreme. Şi Istrul negrăbit îşi alegea cum vrea drumeagurile lui.

— Unde sîntem aici ? Se deşteptă Leuce.

— Nu am ajuns la Achillea. Acolo ne răsucim la dreapta, sau vîntul, de nu vom trage de frînghii la pînze, ne va înfige în nisipul malului. Mergem încet.

Şi rămîneau în urmă maluri cu păduri, maluri rîpoase, cărora timpul geologic le dase cînd culoarea roşului cărămiziu, cînd albul năclăit al humei şi-al ocrurilor din apus de soare. Se vedeau mirişti părăsite, viţa de vie sălbăticită şi neculeasă încă cu boabe tari şi cartilaginoase, brumate pe-un albastru vînăt. Ciorchinii atîrnau greoi pe vrejul ispitit de-atingerile apei.

— Frumoasă-i via aceea !

— Unde ? Unde ?

— Acolo !

Acolo, soarele se risipea în vineţiul mustului, decolorîndu-l şi-adăugîndu-i boabe de rubin.

— Avem şi noi rubin aici, şi-i arătă o amforă pe care nu o observase. Gustăm din el doar după ce vom da întîi ofrandă zeilor.

— Zeii din apă nu beau vin !

— Nu cei de-aici, ci zeii care locuiesc în insulă. Corabia va poposi lîngă o insulă.

— Este o insulă pe Istru.

— A fost la Tirighina de nu greșesc.

Sub voluptatea soarelui care urca, pădurile creșteau învolburîndu-și coamele-aurii ca niște munți rotunzi, vulcanici de lavă vegetală. Se vedeau dealuri depărtate și-n pîclă munții sau norii albi vălătuciți. ce atingeau în orizont pămîntul.

— Vin norii albi, vin norii albi. Unde e arcul ?

— Nu sînt ce crezi. Privește, rege, bine. Coboară oile din munte. Vin la iernat în vale. Aduc cu ele norii din piscurile munților.

Într-adevăr, norii aceia albi vălătuciți purtau în valuri zvonuri de talangă, lătrat de ciini și-ndemnuri de cioban. Bătea talanga-n dunga toamnei. Se amestecă prin visuri zilele de vară, șoptirea toamnei și somnul lung de iarnă. Leuce privea spre fluviul viu ce cobora din munte tălăzuind în alb zăpada de pe vîrfuri.

— Vin pe Tiarantos. Se vede apa. Curînd îi vom vedea limanul ! Atenție, Leuce ! Tiarantos se-apropie vijelios, apoi lățindu-se își dăruia cu generozitate apele, într-o îmbrățișare prelungită, Istrului.

— Cotim la dreapta. Hai amîndoi să tragem frînghiile și să păstrăm corabia pe firul apei.

Trase de frînghii cu putere. Corabia se aplecă spre dreapta, apoi coti fidelă apei. Se vedea Achillea. Istrul își făcea loc mai mult în mal. Scobise țărmul alungindu-l. Patru corăbii așteptau acolo.

— Uite, că au venit. Corăbiile noastre. Așa-i că-ți pare bine ?

— Parc-aș trăi pe timpul argonauților.

— Chiar asta-am vrut. Să ne refacem cîte ceva dintr-o memorie pierdută...

Tăceau.

Dincolo de portul ce găzduia patru corăbii, se risipeau în solul nisipos cuburi de casă, cărora soarele le reflecta varul lor proaspăt. De-acolo de pe Istru ochiul le mîngîia. Rămaseră și ele în urmă în frumusețea risipirii lor.

— Rege, de ce aceste locuri îți dau în suflet un sentiment ciudat, cu totul diferit de-al basileilor din Grecia ?

— Este ceva pe care-l simt și eu, și niciodată nu am reușit să mi-l explic. Cînd văd, de pildă, turmele care coboară munții, m-aș tăvăli în tina pe care ele-o calcă. Mi-aș lipi fața de iarba pe care-o pasc. Pămîntul nostru

are o atracție deosebită. Noi o cunoaștem și nu ne despărțim de el.

Mergeau acum cu soarele în față simțind infuzia luminii, care le dilata vederea, le pătrundea în sînge, le creștea umbra plecată peste valuri. Păreau făpturi zeiești care au coborît din carul soarelui în care numai Apollo rămas-a. Corabia se îndrepta către-un deznodămînt, supravegheată de cele patru ambarcațiuni ale ostașilor. La stînga Istrului se vedea stepa sciților. Înalte cumpene dădeau nemărginirii acelei ierbi uscate ce se roșea spre orizont, proporția gigantică a berzelor și a gîtului de struț. Venea de-acolo zvonul vîntului de toamnă care-aducea miazma bălăriilor, dar și a mentelor sălbatice, carbonizate și purtate-n aer. Stepa avea un țiuit discret, care-amintea de liniște, o liniște ce te-ndemna să îți cobori urechea la pămînt. Liniștea nu era sus, ci jos, în tainele pămîntului. Aveau convingerea că-i undeva, că poți s-o prinzi, că e ascunsă printre ierburi. Cînd renunțai crezînd că ai putea găsi-o-n aer, te înșelai, căci liniștea era acolo furișată în țîrîitul greierului, în murmuratul de broatac și-n șuieratul potîrnichilor. Și ce venea din stepă? Se întrebau. Venea ceva ce s-ar putea numi mirarea.

În partea dreaptă se vedea Peuce. Istrul umflat lăsa cînd revenea în maluri lunci și rovine. Acolo apa se-ncălzea. Peștii creșteau mai iute. Gîște și rațe, cocostîrci și becațe trăiau într-o împărăție liniștită. Și zeii înșiși rătăceau prin părțile acelea.

— Vezi, zise regele, aici e o altă liniște. O liniște a apei. Cum a fost înainte de geneză. O liniște care nimic nu tăinuiește. Stepa e-o întrebare, delta e un răspuns.

— Delta nu te obligă să gîndești. Te cere prin visare. Am putea seoate corabia din Istru și am putea-o duce-acolo. Am sparge liniștea aceea cu umbra noastră.

— Îmi vine, mi se pare, în urechi cîntece de privighetori. În paradisul luncilor este o măreție-n mic și-un farmec al intimității. Regină, tu ce vrei să fii, un albatros sau o privighetoare?

— Toate aș vrea să fiu. Trecînd pe-aici nu mi-ar displace trilul de privighetoare.

— Vezi, delta-aceasta pe care au uitat-o zeii, ce liniștește sîngele în vene, e totuși un paradis închis. Un spațiu între ziduri nevăzute și fără o deschidere spre cer.

E paradisul germinal cu locuința lui lacustră, în care nu adie vîntul aspru. Și păsăretul care stă în deltă este un păsăret greoi. Rîndunica nu-și face cuib aici. Nici mierla. Nici cucul. Și nici porumbelul. Vulturul ar muri în frumusețea-aceasta sufocantă. Mierla n-ar mai cînta. Privighetoarea însă-i ocrotită în spațiu-acesta limitat. Între deltă și mare ce-ai prefera ?

— Marea.

— Și eu la fel.

Însă alunecînd în cursul apei, acea împărăție netulburată a sălciilor și a păsărilor le rămînea departe. Treptat, verdele își pierdea sevele lui anemiindu-se în galbenul de lut al trestiei, și de acolo începea o pustă a nisipurilor, iar dincolo în partea stîngă, stepa fugise în adînceuri lăsînd în urma ei o colbărie albă. Se vedeau departe cele patru pînze care făceau eforturi să se-apropie. Dunele de nisip se ridicau capricioase ca-n jocurile de copii, pînă zăriră primele semne ale mării, scoicile. Aveau soarele-n față. Și orizontul era o mare de lumini lichide spre care înaintau. Țărmul de-o parte și de alta dispăruse în baia de lumină. Li se părea că merg către o țară-a soarelui.

— Leuce, tu poți să mai distingi ceva ?

— Nu, decît apa.

Simțeau, în schimb, un suflu care-i izbea în față. Și-i respingea, ca să-i atragă apoi cu forță. Suflarea Istrului molcomă și cu arome dulci li se părea că-i părăsise, spre-a-i biciui noua tărie-a sării.

— E marea ! Ne revărsăm în mare, țipă regele. Pînzele se umflară din plin vibrînd de-o nouă viață. Corabia aluneca neîntrerupt ca pe-o oglindă ce se curbă pînă ce se izbi ca de un pîntec moale. De-acolo ființele se despărțeau. Noul tărîm de apă avea ceva zeiesc învăluind și dominînd ființa. Talazurile mării nu se spărgeau, ci se pierdeau într-o îmbrățișare, întocmai ca o revedere după o absență lungă. Acolo se săvîrșea o taină a apelor, un mit neobosit ca o eternă reîntoarcere.

Corabia avea acum altă mișcare. Sîngele nou al apelor pulsa mai viu. Vîrful corăbiei se înălța o clipă nemaivăzînd întinderile, apoi se ridicau și ei pe meterezele lichide străfulgerînd brăzdata față-a apei. Se prăbușeau în gropi ca-n uriașe foale, care-i primeau cu-o zguduire moale, și iarăși în jocul-acesta tumultuos al mării, urcau și coborau fără-încetare.

— Să tragem pînzele spre noi ca să cotim spre dreapta, se auzise Dromichete, văzînd că-n urmă cele patru pînze aveau un drum mult mai cotit. Traseră cu putere de frînghii. Corabia se înclină, şi-un val îi împroşcă cu pulbere diamantină. Se îndreptară. Mergeau de-a lungul valurilor. Adîncurile păreau mai prietenoase. Zgomotul apei dispărea şi se auzea numai un clipocit. Se-ntinseră pe blănuri privind la cerul care se legăna deasupra. Treptat, cerul se prinse a sta în vechiul lui căuş, lăsînd ca marea să se legene. Avură un moment de reverie ce le-aducea din urmă amintirea Istrului. Fluviul mergea către un scop şi descria o traiectorie. Marea, din contră îi ţinea captivi, prinşi între valuri. Şi se lăsară legănaţi. În abandonul acesta crisparea încordării dispăruse. Marea părea mai liniştită şi mai primitoare. Plutirea pe capricioase valuri le amintea de leagănul copilăriei. Soarele era sus, sondînd adînc în tremurul de apă, ca-n nişte puţuri de smarald.

— Unde ajungem, Dromichet ?

— Cred că la insulă. Dar mai avem. Unul dintre noi ar putea şi dormi. Nu numai luna, ci şi soarele are narcoza lui. Se zice că Neptun dă mateloţilor un somn odihnitor. Stai între blănuri cu faţa către soare, gîndindu-te la zei. Ei îşi trimit îndată solii să te-ntîmpine. Adu-ţi aminte cînd te trezeşti, întoarceţi ochii către mare.

— De ce ?

— O să-ţi spun la urmă.

Regele se aşezase lîngă cîrmă supraveghind întinderile. Ţărmul rămase mult în urmă. Cu un cărbune spălăcit putea întinde pe un pergament o dîră. Din toate se păstrau doar două luceruri, marea şi cerul. Iar liniştea desăvîrşită în care le înfăşura îl obseda pe-această suprafaţă mişcătoare, ca pe-un pămînt ce veşnic se cutremură în clipa care vine. Ierbarele memoriei aveau safeurile-nchise. Gîndul trimis în viitor se-ntoarcea înapoi golit. Clipa prezentului se dilată în schimb. Ţinea din orizont în orizont. Aceasta ar trebui s-o ştie şi Leuce, îşi zicea regele. Leuce, însă, poate că visa pămîntul. Marea, îşi spunea regele, simplifică sublim arborescenţa conştiinţei. Am totul într-o privire, care desfiinţează amănuntul. Cum şi ce vor fi gîndit Ulysse şi toţi ai lui ? Avea o singură dorinţă s-ajungă în Itaca, la focul lor cel sacru. E de mirare cum Leuce doarme. Eu n-aş putea dormi pe apă decît într-o corabie închisă, şi-n întuneric. Mi-ar da senzaţia că sînt

un embrion în ou, şi-aş adormi. Gîndeşte oare embrionul ? Un singur gînd, somnul. Privea mereu cu stăruinţă înainte, ca să găsească un punct, dar nu-l afla. Eternul ideal al mateloţilor de a ajunge la uscat. Orice s-ar spune, pămîntul e mai sigur. Ar trebui tu însuţi să fii măcar o picătură dintr-un ocean, să poţi să-ţi cauţi firea ta aici. Vîntul sufla în pînze şi totuşi încă n-avea certitudine că merge, că alunecă. Numai privind în urmă simţea că marea i-a sorbit în depărtări. Regele-ar fi vrut ca în această părăsire, rupt de istorie, rupt de pămînt, şi poate chiar de sine, s-ajungă la rădăcina gîndului. Dar nu. Marea-l deposeda treptat de tot. Şi rămînea în faţa ei ca un catarg cu nişte pînze zdrenţuite. Pe mare, îşi spunea, nu trebuie să te gîndeşti la tine, ci doar la mare, Să trăieşti totul din fiinţa ei. Să o divinizezi. Zeul care trăieşte-n ea este orgolios. Fiinţele îi aparţin. Le dă o parte din suflarea sa. Şi-n ce-ar consta fiinţa mării ? Din nepătrunsul închis în taină. O taină a lumii care vine din geneză şi care se traduce prin frumos. Marea mai poartă încă amprentele dintîi. Dacă s-ar repeta geneza, ea n-ar fi altfel, chiar dacă fantezia unui zeu ar pune în locul mării un uriaş havuz, care să-mproaşte cu jeturile lui, şi-apoi aceste jeturi să pice în cascade. Talazul lor n-ar fi altfel decît acela pe care îl vedem la tărmuri. Ce-ar fi această mare ? Doar o fîntînă, desigur uriaşă, asemeni celora din Roma. Dar nu ! Imaginaţia aceasta e urbană. Marea e simplă ca un cer lichid. Un element faţă de care zeii sînt indiferenţi. Sublimul şi groaza care le inspiră sînt ale omului. Şi dacă marea n-ar fi fost şi-am fi trăit ca pe o planetă uscăcioasă, noi am fi desenat-o. Ne-am fi închipuit-o. Am fi creat-o. Neptun a devenit un zeu al apelor din curiozitatea de a şti ce simte omul în faţa imensităţilor marine. Zeii ne-asistă în toate. Spectacolul neaşteptatului nu e în mare, ci în noi. Noi sîntem actorii unei zguduitoare tragedii, sau tot actorii delicioasei comedii, şi lumea este teatru. Eschil a cunoscut secretul zeilor şi l-a dat omului. Iniţiaţii privesc adîncul tainelor, alcătuirea zeilor. Iată un gînd pe care marea nu l-a spălăcit cu apa ei. Gîndul acesta mă poartă în secret spre insulă.

Privi din nou în larg, nemărginirea prinsă-n orizonturi lunecoase. Atît. Poate acolo se-ntîmplă altceva, în sticlăriul acela alb, unde Poseidon îndeamnă valurile la furtună. Vor veni valuri şi mai mari şi ne vor arunca pe-o

stîncă. Da, vin. Se-apropie. Talazurile se văd din ce în ce mai mult, albite-n razele de soare. Talazuri care totuşi stau şi către care mergem, rostea ca pentru sine Dromichet. Îşi puse mîinile umbră la ochi. Departe se vedea o cetăţuie albă ce tremura-n luminile răsfrînte ale apelor. Acolo e un ţărm. E insula ! ţipă de bucurie. Vîntul care bătea din larg îi luă vorbele şi le izbi de valuri, spărgîndu-le. Părăsi cîrma, însă un val care lovi corabia il răsuci îngenunchindu-l aproape de Leuce.

— Insula ! Îi spuse la ureche. Îi luă aproape neştiut mîinile şi i le puse peste ochi. Îi mai şopti :

— Priveşte marea !

Leuce se desmetici cu mîinile pe ochi şi întorcîndu-se privi în valurile care îi clipoceau în urechi.

— Ce este ? întrebă. Ce s-a întîmplat ?

— Ne-apropiem de insulă. Păstrează-ţi visele. Adună-le în gînd şi spune-mi-le !

Mai multe clipe, Leuce se concentră în sine. Părea că a deschis în nesfîrşita mare drumuri uscate. Pînzele nopţii, ar fi spus, aveau pe margini poleiri de aur care tăiau fişiile de întuneric ale nopţii. Sub ele apa, apa învolburat-a mării. În ea se limpezea fiinţa visului multiplicată-n oameni, fapte şi întîmplări. Lumea-şi găsea atunci închipuirea ei acvatică. Oamenii nu mergeau, alunecau ca într-un dans al gîndului. Mişcările aveau o melodie, care se-nţelegea şi fără sunet. Adîncurile mării, palate în care marmura îşi lustruia pereţii vineţii cu irizări de aur. Mărgeanele îşi trimiteau arborescente ramuri tremurînde spre soarele lichid. Meduzele, caii de mare, melcii cu căsuţe sidefate, valvele scoicilor de porţelan îşi revărsau tezaurul în apă. Închipuirea visului visat îşi aştepta rostirea, spre-a părăsi tăcutul paradis al apelor şi de-a se pierde-apoi pulverizate-n soare şi-n uitare.

— Leuce, spune-mi visul ! Uite-am venit. Mi-aplec urechea. Şi apele-ncepură-a-i povesti :

— „Eram tot pe corabia aceasta, cînd din senin ne pomenirăm c-un tarabostes. Înfăţişarea şi vorba îl recomandau ca pe un personaj ales. Deşi mi-nchipuiam că n-a urcat cu noi la ţărm, nu mă interesa deloc, treaba aceasta. Omul era prietenos, şi-nţelegeam că e un basileu. Avea însă ceva ciudat. Părea că nu-i convine sau nu se simte bine în hainele de basileu ce le purta. Am încercat să înţeleg că le împrumutase şi-a apărut în ambarcaţie

cu un gînd rău. Dar nu. Voia o haină mai ușoară. Și-nțelegeam că vrea o haină din fire de lumini țesută. Credeam aceasta deoarece văzusem în ochii lui niște lumini de stele. Voia să-nceapă a spune parcă o poveste. Și o gîndea atunci. Mîinile lui subțiri, însă cu oase tari, puteau să semene cu mîinile conducătorilor de oști. Și mîinile acelea dădeau o foaie după alta dintre mai multe pergamente pe care nu le vedeam de fel. Era mirat că nu-nțeleg, sau că nu văd. Rămase undeva, probabil la-neeput. O clipă ar fi privit în zarea ce cobora de fapt în el, apoi întocmai cum cîntau aezii rosti, mișcînd c-o mînă ritmul versului :

„Cîntă zeiță, mînia ce-aprinse pe-Ahil Peleianul,
Marea năpastă ce-Aheilor mii de amaruri aduse,
Suflete mult viteze trimise pe lumea cealaltă,
Trupul făcîndu-le hrană la cîni și la feluri de păsări —
Astfel fu voia lui Zeus de cînd Agamemnon Atride
Domnul mai mare-ntre Domni, dumnezeiescul Ahile
S-au dezbinat după cearta ce fuse-ntre dînșii iscată."

Versurile din Homer, basileul mi le rostise-n limba cea veche, elenă, pe care o știu de la tata. Sunau tare frumos. Ridică fața spre mine, ca și cînd ar fi spus, întrebîndu-mă : Ai înțeles oare ? Stam și gîndeam frumoasa poveste a Troii, și văzui în chipul de față chiar pe Ahil Peleianul.

„Mama mea Tetis, continuă el, a scos insula-aceasta din mare. Cît de mult m-a iubit ea. Umbrei mele găsindu-i odihnă și rai. În zadar Hades trimisese pe Charon. În insulă mai este frumoasa Elena, căsătorită cu mine. Oamenii vin de departe să vadă cupa de aur în care arde cenușa mea și-a lui Paris. Eu îi aștept. Îi văd de departe. Uneori le aduc somnul și-n vis ne-ntîlnim. Am iubit oamenii și mama mea Tetis mi-a așezat raiul aici, departe de oameni, cum o cer umbrele, aproape de țărm, cum am vrut eu. De-acum sînt două Leuce.

— De ce ? Întrebai eu.

— Întîi a fost numele insulei pe care stau. Apoi numele tău.

— Greșit-am cumva, că de mică ai mei datu-mi-au numele-acesta ?

— Nu. Toți cei din Itaca vor primi numele meu. Tu însuți vei fi două Leuce la început și la capăt de lume,

cum este și insula mea. Corabia ta mi-amintește de vremile mele, cînd aduceam vinul cu amfora, și-l gustam din cupe de aur.

Desfăcui amfora. Vinul gîlgîia un gînd roditor. Limpezii o cupă de aur în soarele sfînt și luai vinul cel negru cu ea. Îi dădui cupa cea plină. Cu mîinile lui lungi o cuprinse și o sorbi în adînc. În ochii lui peste care picau întunecatele pleoape apuneau și răsăreau stele de-a rîndul. Se vedeau oceane zbătîndu-se-n diguri, apusuri de soare mînjite cu sînge de jertfe, călăreți dispărînd în abis, spirale neînțelese de lumi. Se așează din nou lîngă mine vorbindu-mi de Apollo hyperboreul. Îmi spunea că aurul pe care îl lasă la sanctuarele lui, el îi aruncă focul din soare. Jertfele-acelea răsplătesc cu lumină zilele lungi ale verii. Eu însumi, Ahile, îmi topesc aur în soare. Insula mea albă primește de sus lumină de aur.

Trageți corabia unde veți întîlni nuferii lungi cu cozile albe suite pe stînci ca și șerpii. Să n-aveți teamă. Eu o s-ajung mult înainte și voi pune un semn. Voi scoate din apă o floare de nufăr, cît amfora-aceea și-oi pune pe stîncă. Pe-acolo urcați. Veți vedea caprele albe, care vin să le scărpinați între coarne. Au turme de iezi, de-asemenea albi. Prindeți unul și jertfiți-l pe sanctuarele albe. Adio, acum. Pe insulă voi fi mereu lîngă voi. Amintiți-vă încă de numele meu la oracole. Adio."

Necunoscutul care trecea drept Achille, umbra lui încarnată din apă, lumină și duh dispăru. Pe unde trecea, apele căpătau o dîră de aur și corabia noastră mergea pe urmele lui.

— Leuce, nu numai tu l-ai visat pe Achille. El este spiritul insulei. Încurajează și-ndreaptă pe cei care vin. Nu e o simplă-ntîmplare. Insula pe care o vezi în jocul cel alb de lumini e Leuce. Aceasta-i surpriza pe care am vrut să ți-o fac. După cum ți-a spus chiar Achille sînt două Leuce. Tu însuți exprimi două Leuce în vreme, la început și capăt de lumi. Insula-aceasta e a noastră, a tracilor. Achille e un erou protector. E semizeul lumii de-aici. Părăsitu-și-a locul natal, pentru că Tetis a ales locul de-aici. Așa-i că-i frumos ? Iată că noi mai păstrăm încă ceva din mirajul dintîi. Zeii vin către noi, iar noi mergem spre ei. Se simte acum mersul corabiei, care grăbește chemată de insulă. Privește, peste puțin ajungem acolo, Leuce. Se văd sanctuarele ridicate din blocuri albe de piatră. Chiar

Insula toată pare-a fi albă. Marea din jur oglindind-o e albă. Cu cît mă apropii se-aşterne o linişte albă în mine. Uite, se văd şi cele patru corăbii.

— Cine sînt ei ?

— Sînt ambarcaţiunile oştirilor noastre. Vor ancora şi ele aproape de noi, străjuindu-ne. Să tragem frînghiile !

Corabia făcu un cerc mare şi potolită din mers se lipi de ţărmul stîncos lîngă şerpii cei albi de care vorbise Achille.

— Nu te speria. Păşeşte. Ţine frînghiile ! Păşi pe uscat Dromichete priponind de colţoasele stînci corabia lor mică.

Vinul şi aurul le vor duce ostaşii. Hai, să căutăm semnul.

Se uitară în stînga şi-n dreapta, dar semn nu era. Se întristară de-aceasta. Însă semnul era lîngă ei, adumbrit de-o stîncă înaltă. Floarea de nufăr era cît un clopot de mare. Petalele ei aveau irizaţii de sînge prinse într-un smalţ transparent. Staminele ei erau ca bulgăraşii de aur răspîndind sub lumina de soare, polen. Îşi alesese-o cărare printre cătine, din care rupînd, curgea lapte. Vîntul adia peste insulă cîntînd melodiile lui. Sus rotea cerul albastru sub reflexele albe. Insula murmura în surdină, şi în murmurul ei dormea sub soarele cald desişul de ierburi.

— Ce este-aceasta ? întrebă în şoaptă Leuce. Insula poartă o vrajă. O vrajă de vis.

— E vraja dintii pe care Tetis i-a dat-o scoţînd-o din apă. Are ceva din cîntecul vechi al sirenelor. Auzi ?

— Da. Mi se pare că dorm şi visez cu ochii deschişi.

— Sînt apoi plantele care cresc pe aici. Miresmele lor care dau un somn ca de moarte şi-aleanul din vis.

— Totu-i o legănare de vis.

— Mi-aduce aminte de luna august în munţii cei sfinţi, unde se află coloanele cerului. Cînd cerul pare o turmă de oi şi vîntul le mînă-n abis, crezi că visezi cu ochii deschişi. Aici, însă în paradisul acesta de ierburi, care visează şi cîntă un cînt neştiut, misterul te-nvăluie. Aş crede că beau o mixtură de vrăji. Dar nu noi sîntem vrăjiţii, ci locul şi iarba. Merseră deci pe potecă cu vîntul în urechi, şi vîntul le-aduse clinchet de clopot subţire, o talangă de munte subţiată de vînt.

— Leuce, mi se pare că sînt pe-aproape caprele albe. Se-auzi şi mai tare clopoţelul-talangă, şi se pomeniră cu

caprele albe în față. Una singură, cea mai mare, capra bătrînă purta clopoțel. Rînd pe rînd sosiră caprele albe hîrjonindu-și blana de ei.

— Nu uita ce spus-a Achille ! Cînd vin caprele să le scărpinăm între coarne.

Veniră, o turmă. Caprele sfinte de care-ngrijeau zeii. Aveau părul lățos desfăcut din cărarea spinării pe-o parte și alta. Cerșeau c-un behăit dulce să le scarpine-n coarne. Soseau și iezii înotînd printre ierburi.

— Leuce, prinde un ied. Oricare ar fi. Impuneți voința. Să nu ai milă de el.

— Nu pot, Dromichet. Cît timp l-oi ține în brațe, mi-e milă de el.

— Atunci, prinde-l și dă-mi-l.

— Prinde-l și du-l tu. Eu n-am să mă uit.

Dromichet ridică unul din turmă. Se uită la el cu mirare.

Era frumos, cum rar mai văzuse. Toți își ziceau el. sînt la fel. Îl puse sub haină și iedul șezu. În timpul acesta se auzi de la mal semnal de sosire. Dromichet sună dintr-un corn mic și șase ostași apărură îndată.

— Veniți după mine, pînă ieșim din desișul de ierburi. Potecile deveniră mai largi. Iarba se culca singură într-o parte și alta. Trecură pe lîngă o dumbravă de chipreși și traversară grădini cu rododendroni, dincolo de care se vedeau oleandri, măslinii sălbatici, cei sfinți. Ierburile se împuținau și piatra cea albă ieșea cît mai mult deasupra mușchiului tare. Se vedeau sanctuarele. Insula își deschidea un fel de plai alb, curățat de uscăciunile pomilor, și spălat de ploi. Terenul acolo era mai înalt, apa se scurgea la vale prin crăpăturile stîncii pînă-ajungea în mare. Cele trei sanctuare clădite pe coloane înalte cu fața spre soare ieșeau din marea tot atît de albastră precum cerul. În mijlocul apelor explozia de alb neumbrită de ierburi era pentru Dromichet, simbolic, un suflet etern deschis către izvoarele lumii. Blocurile albe de piatră suind desenau semicercuri. În mijlocul lor unde se afla altarul cel mare, construcția era circulară. Preoții intrau pe părți laterale, suind treptele, monoliturі pătrate. Se vedeau înlăuntrul altarului coloane cioplite din marmură de jur-împrejurul mesei cei albe pe care stătea un tripod. În pereții de stîncă, se săpase firide și se-așezase acolo daruri pentru Apollo.

Se vedeau cupe, statuete de aur. În mijlocul lor strălucea ca un soare urna de aur în care Tetis turnase cenuşa fiului său. Iar deasupra statuia eroului. Dar mai măreţ între toate, în cercul de cer, din care lumina cădea albă, stătea statuia turnată în aur a hyperboreului Apollo. Părea coborîtă din soare. Calul cu capul şi aripi de pasăre pe care sta zeul, îşi făcea loc să iasă spre lume prin porticul de marmură. În pletele blonde, învolburate de fugă se juca soarele, iar zeul ţinea cu o mînă o liră în care vîntul, bătînd, deştepta un cîntec vechi şi pierdut. În mîna cealaltă purta sus ramuri din pomul cel sfînt, oleandru. Grifonul aştepta în zborul său suspendat clipa divină a jertfei. Puiul de capră care-şi vărsă sîngele cald pe blana sa albă, pe masa de marmură. Stropii sîngelui cald se-aşezau peste aur. Soarele lua de acolo roşeala apusului.

Ostaşii aduseră vinul în amforă, şi purtară iedul la preoţi. Pietrarul venise cu dalta şi sparse-n pereţii altarului atîtea firide pentru atîtea cupe şi săbii de aur pe care stăteau Dromichet şi Leuce. Înţepă inima iedului, şi-n sunet de cobze fu pus pe micul lui rug. Fumul suia drept spre cerul care părea tot mai albastru, înflăcărînd privirile soarelui din ochii lui Apollo. Acolo erau cerul, marea, verdeaţa sălbatică, insula pierdută în liniştea mării, marmura albă într-ale cărei coloane zeul primise veştminte de aur, jertfă în sînge şi fum în care-aromea carnea cea dulce-a pămîntului, cîntec de liră zeiască şi cîntec de preoţi şi cobze. Auzind cîntec de liră, veneau stoluri de lebede albe. Muindu-şi grele aripe în apa de mare, lustrau marmura albă, mistuindu-se-apoi spre nevăzutele ţărmuri. Preoţii coborau spre marele sanctuar mergînd spre fîntîna cu apa cea sfîntă. După ei veneau toţi *perpheseşii*, dătătorii de aur pentru sfîntul altar, Dromichet şi Leuce, şi-apoi credincioşii, păstrători de credinţă, bolnavii, cei răniţi în războaie, şi-atîţia. Cu toţi aşteptau ora cea mare-a amiezii a zilei aceleia. La nouăsprezece ani cobora în altar zeul luminii. Se-mplinea chiar atunci. Îşi lustrară mai întîi mîinile, apoi faţa. Gustară astfel din pacea cea sfîntă care da profeţie cuvîntului şi-aşteptau. Cînd soarele sus se vedea deasupra altarului, atunci în clipa aceea se petrecea în marea lumină miracolul sfînt. Mai era pîn-atunci. Lumea îşi îngrijea hainele, îşi netezea părul pe cap, zvîrlea în micile ruguri aprinse răşine. Aduseră ostaşii amfora lîngă altar. Preoţii puseră aurul tot în firide şi

aşteptau clipa solemnă cu faţa-întorşi către soare. Bătăile inimii marcau timpul în secunde. Zeul urca pe drumul lui sfînt bolta cerească. Clipa aceea era doar o dată la nouăsprezece ani, cînd stelele toate îşi încheiau ciclul şi lumea-i zicea că-i ziua Leucei, ziua insulei albe, pe care Apollo a ridicat-o din ape la rugăciunea lui Tetis. Acolo, în altarul acela începînd şi sfîrşind drumul cel mare al lumii. Preoţii şedeau în stînga şi-n dreapta altarului, fiecare pe-o treaptă a lui, în picioare, cu mîinile strînse la piept, cîntînd în surdină. Sărbătoarea era mare. Cei care veniseră erau nişte aleşi. Ce s-ar fi întîmplat oare, dacă atunci la nouăsprezece ani, gîndea Dromichete, n-ar fi coborît zeul Apollo ? Se prăbuşea o credinţă. S-ar fi stins lumina în inimi la oameni. Zeul trebuia să sosească. Altfel, Leuce şi-ar fi coborît altarele-n mare. Nu zeul e-acela ce părăseşte pe om, îşi zicea Dromichete, ci omul părăseşte pe zeu. Şi-n nebunia aceasta cel care plînge cu-amar e doar zeul.

Toţi priveau cu o spaimă şi fericire nespusă venirea, venirea celui de sus. Cu un ochi priveau într-acolo, cu altul în jos, să prindă mişcarea cea nevăzută a umbrei. Nervii plesneau de-ncordare. Dar iată că soarele sta drept deasupra căutînd insula-n mare. Văzînd-o, trimitea razele lui s-atingă pereţii de piatră şi marmură. Preoţii ridicau braţele implorînd. Mai făcuse un pas să privească chipul de aur în altarele oamenilor. Soarele o clipă păli, ca în descumpătul morţii. Şi zeul muri pentru oameni o clipă, coborînd printre ei. Caii solari rămăseseră sus. Venea cu luminile lui toate, orbindu-i pe oameni, care căzeau cu ochii în ţină. Avură totuşi curajul să-şi ridice privirea spre zeu, cînd luminile lui le mîngîiau fruntea şi umerii. Îl priviră. Era îmbrăcat în zale turnate-n lumină. Faţa-i părea de copil încruntat. Văzîndu-i pe oameni c-au lacrimi în ochi, le zîmbi. Şi mîinile lui se-ntinseră gînditor cu blîndeţe spre om. Ochii lui priveau visători în azur o soartă mai bună, şi-nrezător în destinele omului ridică braţele-n sus. Lumina se năpusti spre cerul umbrit. Făcu semn cailor solari, care îl ridică pe bolta cerească. Iar lumea cînta zeului-soare, şi fericită întindea braţele sus, iar zeul le-aprindea la fiece deget cîte o stea.

Era aceasta o magie de felul celei iluzionare, cum o trăise în ţara lui Odrid ? Se întreba cu teamă Dromichet.

Era prea frumos pentru a fi numai iluzie. Şi-apoi iluzia aceasta continuă ca o purificare a sîngelui, ca o înaripare-a sufletului şi ca o primenire în lumină. Din toată-această uluire care dură cîteva clipe, rămase marea urmă de lumină. Apollo, copilul încruntat, care zîmbeşte omului şi-asupra cărui pleacă beteala de lumină.

Uitasc de Leuce, precum toţi cei de faţă nu mai ştiau de cei din jur, căci ficcare trăia numai în zeu, aşa cum zeul trăia în toţi.

Trecu un timp, pînă ce marea, cerul, şi sanctuarul-întreg le apăreau ca mai nainte. Atunci, o nostalgie şi un regret ca după-un paradis pierdut le umplea sufletul cu voluptăţile durerii. Regele-şi aminti de sufletul reginei.

— Aşa-i, Leuce, zise Dromichet, că noi începem altă eră ?

— Stelele-ncep să meargă un nou drum.

— Şi nu ştiu ce mă-ndeamnă-a crede că zeii vor veni din ce în ce mai rar.

— Ar însemna că-n ordinea solară, soarele să parcurgă mult mai mult, îndepărtîndu-şi zeul de sanctuarele pămîntului. Dar cine poate şti ? !

— Oricum ar fi, sînt fericită rege că am putut privi un zeu.

— Asta înseamnă viaţă lungă. Ce vîrstă ai, Leuce ?

— Chiar azi eu împlinit-am un circuit stelar.

— Ştiam. Şi de aceea te-am adus aici. Şi se cuvine s-o sărbătorim.

Chemă pe preotul cel mare, care stropi altarele cu vin. Chemă apoi pe cei de faţă. Luară cupele de aur, le limpeziră în lumina soarelui, primind apoi cu ele vin din amfora grecească. Oamenii toţi urcară cupele cu vinul gros şi soarele se bulbucea în sîngele întunecat al bobului din vii. Gustară mai întîi, apoi băură cu nesaţ cupele pline. Vinul era purificat de zeu. Curgea în el rîuri de soare, balsamul florilor, dulceaţa toamnei pîrguită-n fructe, visări de tinereţe şi zîmbet de copil.

— Leuce, la mulţi ani ! Apollo să ne aibă-n grijă ! Şi-şi mai turnară-o cupă.

Lumea se veselea cuprinsă de mirajul altui zeu, dar veselia ei se termina ca înainte cu-acea dorinţă de-a se pierde-n tot, pe care o trăise însuşi zeul Dionis. Sufletul ei primise între timp, ca şi Leuce, un aliaj mai nou. În marea bucurie dionisiacă, în care cîntau sevele pămîn-

tului, le rămăsese o nostalgie apollinică, așa cum în durere, tristețile întunecate ale Hadesului primeau alături de lacrimă un zîmbet de copil.

— Așa-i, Leuce, n-am greșit, oamenii s-au schimbat în suflet. Leuce, insula sărbătorește două vîrste, un început și un sfîrșit, cum tu la fel închizi în pieptu-ți două inimi. Ieșim din constelația lui Dionisos, ca să intrăm în constelația lui Apollo. Ce zici, vor înțelege oamenii, ce se petrece-n lumea stelelor și-n inimile noastre ?

— Cred că e tot atîta de frumos de a trăi adînc această nouă stare, fără a ști ce este.

— Regele și regina au însă datoria de a gîndi la sentimentul celorlalți.

— În felul acesta trăim o viață dublă. A noastră și a lor.

— E-adevărat, Leuce. Trăim mai mult așa. Parcă am fi pe-un drum la jumătate între zei și oameni. Zeii ne cheamă mai întîi pe noi, iar noi chemăm pe oameni.

— Acuma am intrat în ritmul zeilor. Chiar și biografia noastră e început de drum. Să recapitulăm. Tu ai unit pe traci, începe pentru ei o nouă eră. Teama și groaza de război, chiar dacă nu vor înceta, vor fi din ce în ce mai rare. Țara hyperboreilor în care Apollo hyperboreul coboară la-nceput și la sfîrșit de ciclu cosmic, este întreagă-acum. Aceasta e biografia noastră răsfrîntă-n acest neam hyperboreu. Iar noi ? Ființe singulare, ne-am regăsit cu amintirea omului dintîi. Tu ești un rege, care-ai ajuns un ideal, rămîne doar ca să devii un zeu. Tu trăiești lumea cu sentimentul tuturor, dar o gîndești apoi ca zeii, cauți esențele și „anima" ce o însuflețește. Eu ? Cum m-am definit. Pierdut-am tată, frate și un regat, ca să cîștig împărăția tracilor. Nu am vrut eu ! Nici n-am știut c-aduc în suflet două Leuce. Leuce a unui Lysimach și-a unei lumi care se-ncheie, și-apoi acea Leuce a unui rege cu numele de Dromichet, ce este rege al unei lumi care începe. Gîndindu-ne la zei, am putea spune că viața noastră s-a împărțit între chemarea lui Dionisos și Apollo.

Însă de azi pîn-la sfîrșit noi mergem pe cărările lui Apollo.

— El este zeul care ne-nsoțește pînă ce ne desăvîrșim în suflet. De-atunci și de acolo ne-așteaptă nemurirea lui Zalmoxis.

*

Soarele cobora. Marea își trimitea din insulă o briză bună pentru țărm. Corabia plecă cu pînzele umflate pe dîra de lumină ce se topea în ape.

Leuce rămînea în urmă privindu-i cu ochii sanctuarelor deschiși spre marea jertfă de lumină din cerul înroșit către apus.

3.
SCARĂ LA CER

La plecare, regele şi regina poposiră la Tomis. Corăbiile urmau să rămînă acolo. Drumul pînă la Tomis era ca de la vărsarea Istrului pînă la insulă. Apunea soarele cînd intrau în port. Briza rece de toamnă a mării primea o mixtură de aer cald din regiunile Istrului. Colonia grecească de la Tomis îi rezervase regelui unul din pavilioanele falezei, unde noaptea li se păru pe mai departe o călătorie în briza şi tumultul mării cu noua lor corabie închipuită.

Dimineaţa în Tomis. Ce frumos este Tomis ! Marea suie-n fereastră, intră pe geam. Şi parcă stăm pe o sferă albastră. Numai cînd coborîră ochii vedeau altfel. Marea fugise în zare. Tomis avea o faleză. Lîngă ea, portul. De sus din faleză întindeai mîna şi dădeai spre vîrf de catarge. Siluete de bărci şi corăbii costeliv ieşeau din marea albastră. Dădea buzna pe străzi amintirea. Risipă de aur. Inele, brăţări, pumnale-aurite bătute în pietre, zale de-argint, coifuri de aur cu vîrf de sidef culeş din prundul de mare. Atlasuri şi stofele scumpe. Hlamide de purpură. Blăni de samur. Încălţări tivite cu aur. Albastru de cer înstelat fluturară-n vînt desfătări de mătase şi de regeşti baldachine. Blănuri de vulpi argintii aduceau visări boreale. Blănuri de lup cu ochi de onix stăteau întinse pe jos. Apăreau curtezanele cu ochii lascivi fluturîndu-şi maramele. Se vedea apoi piaţa de sclavi. O pădure imensă în fiare. Bărbaţi musculoşi purtau catene de mîini şi picioare. Stăpînii aveau după ei servitori cu scule de fier. Patricienii elegant răsuceau biciul cu plumbi ce plesnea pe spinări înroşite. Unii făceau schimb în natură. Căutau efemerele sclave cu ochii frumoşi cercănaţi, cu pieptul robust al hulubilor, cu coapsele pline, şi dădeau pentru-o

sclavă trei sclavi. O urca în cvadrigă, și-și lăsa armata de sclavi în grija *clienților*. Mulți dintre sclavi începeau de-a avea nume și țară. Le zicea *Daòs*. Plîngea în inima lor Dromichet. O dată și-o dată, le trecea la unii prin cap năstrușnicul gînd al revoltei care să rupă catena și lanțul robiei.

O briză puternică mîna oițele cerului spre orizonturi albastre. Văzut de sus, Tomisul tulbura amiaza din suflet. Se simțeau la margini de lumi, unde regreți, totuși, cînd pleci. Auziră atunci de pe lespezi de scări ce suiau din portul catargelor pe cineva strigînd cu putere în limba aheilor :

— Callatis — Callatis. Într-o oră plecăm la Callatis !

Patricienii se-mbarcau ducîndu-și armata lor de clienți, și-aceștia armata de sclavi.

Însă regele și regina nu mergeau la Callatis. Îi chema înapoi Helis.

Sosi un car deschis, cu șase armăsari. De la Tomis traversau Istria pînă la brațul fluviului, dincolo de care se putea vedea Helis. Drumul li se păru monstruos. Cu toate acestea, Istria avea farmecul ei. Colbul din regiunile prăfoase sta încă prins de rocă și aerul le rămăsese pur. Mergeau pe un drum moale, care le prelungea senzația că sînt pe mare. În jurul lor, nenumărate coline de calcar le apăreau ca valuri înspumate. Istria toată era o mare împietrită sub un blestem al zeilor. Caii tînjeau după un fir de iarbă. Fîntînile lipseau. Cu timpul însă peisajul se schimba. Vîntul le aducea mirozne dulci de toamnă și armăsarii le adulmecau sorbindu-le închipuirea vegetală. Era aroma strugurilor care creșteau în voie pe dealurile-întinse ale Istriei. Drumul trecea prin viile sălbăticite, în care rodul ieșea triumfător din încîlcirea vegetală. Dorul de-a fi în soare nutrea un ideal ascuns al firii. Ciorchinii erau buburoși și-acoperiți de brumă. Și de sub negrul vinețiu se ridica aroma tămîioasei. În bobul dulce și cărnos se-adunau visele pămîntului. Caii se-opriră și apucau cu buzele dulceața boabelor, apoi luau ciorchinii-ntregi și gurile li se umpleau cu must. Nechezau scurt de mulțumire. Ostașii coborîră de pe capră pofticioși și căutară pentru rege și regină ciorchinii mari cu boabe pîrguite. Regina luă ciorchinele și îl privi în soare. Rîdea în boabe mustul dulce. Cînd îl gustă își aminti de vinul pe care îl sfințise Apollo. Caii se săturară ! Și-aveau în

fugă o vigoare nouă și-un fel de a se dărui ca într-un dans. Beția aceasta le filtrase-n sînge necunoscute-aleanuri, și-astfel văzîndu-i le amintea de caii soarelui. Poate că sus, printre făgașul norilor sînt viile cerești din care zeii își culeg nectarul.

Soarele era sus privind în puțurile apelor, cînd de departe se simțea un vînt cu-o boare dulce în care se scălda aroma stupilor de miere, aerul de păduri, mirosul tare și sălbatic al răgăliilor ce se usucă-n soare, parfum de fîn bătut de vînturi, fumul pămîntului de mirișteа tîrziu arată și o tărîe a stepei care își arde iarba. Vîntul acesta bătea prin fața lor, trecea întocmai ca o caravană pe care n-o puteau vedea. Era o lume invizibilă a Istrului care îl însoțea pîn-la fruntariile mării. Și mulcomirea aceea venea dintr-un pămînt natal. Se vedea Istrul și dincolo de el întocmai ca o cetățuie, palatul, într-o învălmășeală albă de steiuri risipite, care se sprijineau în orizont. Intrară-n multe văi, și de acolo, caii se-opriră lîngă apă, unde bărci și plute în care se aflau întinse scoarțe de lînă și de blănuri, îi așteptau. Erau semne că Istrul va veni mare. Priviră cerul ce semăna cu apa tulbure și observară că începură să plutească lemne. Treeură brațul Istrului care acum cînta o altă melodie. Apele se sfădeau adînc. Se auzeau în valurile lor pîraiele din munte și vuietul cascadelor, învălmășirea groholișului. Istrul ducea cu el muntele spart în bobul de nisip. Totul se risipea în lume. Doar el, el Istrul același rămînea. Izvoarele Pontului Euxin, gurile Istrului, care veneau acum învolburate aduceau semne noi de toamnă. Orizontul se-ntuneca și vîntul se rotea-n vîrtejuri ducînd pe suprafața apei un aur ruginit. Ceva părea că s-a surpat la temelia lumii. Zeul care-și descoperise fața, pentru o clipă, se-ndepărta spre alte lumi, zîmbindu-le. Promisiunea unei despărțiri și nu a unei morți. Toamnele sînt aici, spunea Leuce, mai grele decît iernile în Chersones. Oamenii sînt aici mai gînditori. Caută zeul luminos în ei. Îl adoră privindu-și luminile ce nu se sting în suflet. Și deveni și ea tăcută. Privea adesea prin ferestrele palatului spre Istru. Nu-l mai văzu. Se retrăsese într-o lume-a lui. Abia mai distingea o ceață albă, și-apoi nimic. Totuși îl auzea acolo în rosturile lui și ale lumii sub ceturile scilice, ce coborau de dincolo, din marea stepă care mergea spre marginile lumii. Toamna și iarna nu se pleca. Furia

timpului și-a fiarelor țineau pe toți acasă. Ar fi gîndit să-i spună regelui ca iernile să le petreacă împreună în Chersones. Să-și facă din palatul lor o reședință, acolo unde înflorește iarna portocalul. Dar nu îi spuse, căci lumea tracilor avea nevoie de-o capitală-n centrul ei și nu la marginile calde și-nflorite. Poate că toamnele și iernile de-aici au frumusețea lor pe care, își zicea, le va-nțelege mai tîrziu. Așa treceau zilele toamna cu moțeala norilor, cu ploi mărunte cernite ca prin sită. Pădurile din nord ridicau brațe către norii care le-nvăluiau. Fantasmele acestea coborau în văi purtînd ființa lor cea umedă și neagră. Urbea se pierdea și ea în somnolența toamnei. Oamenii nu mai ieșeau din casă. Totul aluneca în clisa neagră-a cîmpului. Palatul părea scufundat. Atîtea ploi de toamnă făcuse găuri în pămînt. Umpluse șanțurile. Șindrila se umflase și troznea pe case. Fumul ieșea cu greu prin marginile ei, ca dintr-o jertfă grea, pe care zeii n-o primesc. Ce făceau oamenii ? Iată o întrebare, la care vrea să își răspundă Leuce.

— Ce fac oamenii ?

— Lucrează, Leuce !

— Vreau să lucrez și eu ca ei.

— Bine, atunci să mergem și să intrăm în case.

Și merseră. Casele-aveau curți. O curte mică, în care iarba verde se păstra pînă da gerul. În curtea-aceea nu se călca decît pe locul de potecă. Mai toate casele aveau pridvor. Și sub pridvor o pivniță în care țineau boloboacele cu vin, strugurii prinși de grindă, pometuri sparte și uscate pentru iarnă. Casa avea o tindă. În tindă se afla masa rotundă dacică cu scaune joase pe trei picioare oblice. Pereții erau acoperiți cu scoarțe colorate. În tindă se vedea un corn de cerb, în care oaspeții își lăsară pelerinele.

— Bucuroși de oaspeți ?

Femeia casei își puncа mîinile pe obraji, și îi privea cum ei au privit chipul lui Apollo.

Din tindă se trecea în camera frumoasă ce era toată îmbrăcată-n scoarțe colorate și în ștergare albe de borangic. Pe-o laviță, un corn de vînătoare. La fereastră atîrnau strugurii ciorchini, iar pe pervaz gutui și mere. Jur-împrejur era o laviță pe care te așezai cum vrei. În mijloc masa dacică acoperită cu ștergare, și lîngă ușă vatra cu horn în care se-aruncase vreascuri ce ardeau. Reginei îi

plăcu mica așezare țărănească. Și la palat a doua zi, regele pregăti mai multe camere cu laviți și cu vetre.

— Ia spune-mi ce lucrați voi ?

— Ne iartă, rege, dărăcim lîna, toarcem.

— Ia să vedem cum torci ?

Femeia încîntată se-mbujoră. Își trase băsmăluța de pe frunte, luă fuiorul și un fus și începu a toarce un fir frumos și moale. Țăranca era tînără și chipeșă, și-avea ceva sălbatic în ea, gîndea regina, ce semăna cu felul de a fi al căprioarei.

— Cu firele ce faceți ? întrebă Leuce, cu toate că știa.

— Le punem ca urzeală sau bătătură și țesem scoarțe. Și îi trecu în altă încăpere unde o parte-a hornului dădea căldură. Acolo era războiul de țesut. În el o scoarță începută cu un model frumos. Țăranca arăta. Aici e soarele, aici e meiul, aici e vița de vie. Pe zeu nu știu să-l fac. Va trebui să merg în insulă.

— Peste nouăsprezece ani, zise regele, uimind femeia.

— Și pînă-atunci ce fac cu scoarța ?

— Vei țese un zeu, cum vrei să ți-l închipui.

— Închipuirea asta, rege, e foarte grea. Cine-și închipuie, el însuși este zeu, ceea ce-i plăcu mult regelui. Rege, mă iartă. Mă ierte totodată și regina, spuneți-mi cum e zeul ?

— Zeul este un om făcut doar din lumină. E un copil cam încruntat, care gîndește la depărtări imense, și care văzînd oamenii zîmbește cu iubire și-i binecuvîntează.

— Cum aș putea să țes în scoarță figura zeului ?

— Așa cum eu ți-am spus-o. Gîndește-te la zei și ei îți dau închipuirea.

— Voi încerca, dar parcă am o frică.

Rămase cîteva momente gînditoare, apoi sări întocmai ca o veveriță și îi pofti în camera de oaspeți. Acolo-aduse mere pe-o tipsie cu nuci și struguri. Pe-o alta două donicioare cu mierea de albine, și-ntr-un ulcior apă de la fîntîna, pe care o lăsă mai de o parte. Veni însă îndată cu o ploscă și pahare de lemn.

— Acesta este-un vin neînceput din toamnele trecute.

Turnă. Vinul sărea în sus ca niște bile rubinii întunecate, și cînd cădeau una pe alta sunau dînd o mireazmă dulce și îmbătătoare de tămîios și busuioc.

— Regină, rogu-vă, gustați din vinul nostru.

Regina luă paharul nou de lemn în care vinul se urzea ca și un farmec și îl gustă, o dată de două ori, pînă goli paharul. Regele-i curăță mieji, însă gazda aduse-n grabă nuci curățate. Vinul acela îi se păru din mustul viilor sălbatice în care sevele pămîntului se-ngrămădeau să iasă la lumină. Li se făcu foame. Femeia observă și-aduse îndată turtițele de mei scobite, pe care le umplea c-o zmeură ținută-n miere, deasupra căreia adăuga cîte o lingură de unt abia bătut.

Regina se uimea. Luă și gustă, adăugîndu-i miez de nucă.

— Nici la Atena nu am aflat ceva atît de bun, zise Leuce sincer și îndemnîndu-l pe Dromichet să guste. Gazda umplu paharele din nou.

— Dulciul e minunat. Cum ați putut să-l faceți ?

— Regină, e simplu. Meiul acesta e ținut în lapte și miere, apoi copt în cuptor. Noi rumegăm din ăsta mereu. Cînd îl mîncăm parcă ne cresc dinții ca la copii. Apoi zmeura ținută-n miere, poate rămîne mai mulți ani cu gustul ei dintîi. Și untu-i unt.

— Dacă te chem la mine la palat vei vrea să vii ? Eu am să vin aici să îți ajut ca să ieși zeul. Ce zici, ne învoim ?

— Cum să nu ne-nvoim, nu ești regina noastră ? Și-i sărută mîna cea dreaptă. O, zeule, zise țăranca uitîndu-se-n tavan, ce mare zi e pentru mine astăzi !

De-atuncea, femeia aceea dacă, ce se-așezase la marginea Helisului, venea mai totdeauna la palat să pregătească tortul. Toamna mai toată, Leuce ședea la războiul unde Apollo avea răbdarea lui de zeu, răbdarea de-a se naște din fire de urzeală și de bătătură.

*

Viața de cancelarie a regelui părea în anotimpurile moarte mai calmă și pentru motivul că se pusese capăt războiului în chiar lăuntrul Traciei. Ultimul ostaș al războiului fratricid fusese Lysimach. Sciții nu mai treceau hotarele aflînd de-o Tracie unită. Grecii pierduseră cu totul gustul bătăliilor încă din epoca eroică. Pericolul nu mai venea de-afară. Putea fi încă dinăuntru. Dar cum regele Lysimach nu reușise să instaureze-o dinastie, și cum

Leuce era regina regelui Dromichet, destinele se așezară astfel ca să aducă un moment de liniște. Dar liniștea aceasta fu totuși tulburată de niște vești pe care Dromichet le rumega-n tăcere. Odrid îi trimisese știre că în Lysimachia regina Arsinoe a dispărut plecînd cu o corabie, în timp de noapte, spre Egipt cu mare parte din tezaur. În noapte-aceea, după plecarea ei, palatul ridicat de Lysimach fu mistuit de flăcări. Și Dromichete voia ca să găsească răspunsul la mai multe întrebări : Era o răzbunare a văduvei regine ? Numai atît ? La răzbunarea-aceasta mai luase parte altă lume ? Egiptul recunoaște primirea ei ? Cum de-a putut să fugă fără să fie prinsă ? Cine dintre traci au fost aceia care i-au ajutat plecarea ? Și cîte alte întrebări. Veștile care-i veneau de la Odrid, îi spuneau toate că este necesară prezența sa acolo. Acolo nu se stabilise însă nici Odrid. Și Dromichet simțea golul acesta. Tracii din sud aveau nevoie de un rege al lor, dar acest rege nu exista, căci el, el Dromichet ce guverna la Helis, le rămînea ca un simbol, departe. Prima soluție era prezența lui în Lysimachia să fie cît mai mare. Să îl determine pe-Odrid să-și facă reședința acolo. Și poate între timp să își găsească alt oraș, sau la nevoie să clădească altă capitală nu prea departe de porturile mării, dar nici înghesuită-n Chersones. Mutarea capitalei Helis la sud de Istru i se păru un gînd bizar, deși o depărtare a lui de dacii de la nord nu ar fi fost nici un pericol. Iată deci, își zicea, Tracia este un imperiu și prima grijă e de a-i menține unitatea. Omul de încredere, asimilat în marea masă a macedonenilor, cu un regat vecin acestora, e-adevărat destul de mic, era Odrid. Dar niciodată Odrid nu s-a gîndit a guverna mai mult decît în granițele sale. Dar tot pe-atît de-adevărat era că regele odrizilor participa cu inima la idealul unității Traciei. Gîndea mult mai adînc ca seniorul lui. Ceea ce îi lipsea lui Odrid era, și trebuia s-o recunoască, el, Dromichet, o energie inepuizabilă cu care să administreze un teritoriu vast, din Lysimachia pînă la Pella. Și îi trecu prin gînd să împartă Tracia de sud în două mari regate prietene ce aparțin marii confederații trace. Administrația n-ar fi avut decît de cîștigat. Dar nu putea, gîndind aceasta să ocolească un pericol al desmembrării Traciei de sud. Un singur om era chemat pînă la urmă ca să răspundă Confederației, și-acesta era Odrid. Ce rămînea atunci ? O

singură soluție, de a-l ajuta. Cum ? Va trebui să mediteze îndelung. O permanentă deplasare a sa în sud n-ar fi fost imposibilă, dar prea obositoare, chiar dacă ar merge în Chersones pe mare trecînd prin Bosfor. Poate că toamnele și iernile le-ar putea sta acolo. Pe jumătate înstrăinare față de geți și daci. Va trebui în orice caz să întărească garnizoana din est și sud cu o oștire geto-dacă, prin care să se ducă-acolo sufletul pur al geto-dacilor. Aceasta sigur o va face. Trimise astfel veste lui Odrid să îl aștepte pentru a merge iarăși împreună în Chersones și poate-apoi la Pella. Se anunță în Helis că regele pleacă în sud. Se alese doi generali care să ție oștile pregătite. Leuce primi cu teamă răspunderea regatului. Era regina. Întări serviciul de ștafete înzestrîndu-l cu cai, și-alese oameni de răspundere, înmulțind punctele de schimb, încît să se păstreze o permanentă legătură cu sudul tracic. Istrul îl trecu cu corabia, iar dincolo un car acoperit și tras de șase cai pe care îi schimba de două ori, îl duse în regatul lui Odrid. Cunoștea drumurile. Odrid, ca totdeauna, îl primea sărbătorește. Rămase să se odihnească-o noapte în care nu dormiră, ci se sfătuiră. Proiectară acum să ridice o nouă capitală la marginea regatului odrid, și să așeze drumuri pietruite spre Chersones, spre Istru, spre Pella și spre greci.

— Uite ce cred, Odrid, nu trebuie să pierdem ce-am cîștigat.

— Păcat însă că am pierdut tezaurul. Am fi putut să ridicăm orașul..

— Explică-mi, Odrid, cum s-a-ntîmplat ? Și ce crezi tu ?

— Arsinoe a plănuit de mult fuga sa în Egipt. Cînd Lysimach înființase *Comitetul de salvarea Traciei*, ca și *Areopagul* care aveau să îl dea morții pe Agathocle, a presimțit pieirea regelui. Ștafete personale, pe care le-au zărit iscoadele plecate de la mine, duceau știri peste mare. Întăriturile făcute îi dădeau siguranța c-acolo tezaurul nu poate fi răpit. Din Caliacra cu greu l-ar fi luat. Odată transferat în Lysimachia, i-a dat putință mașterii să pună-n aplicare un gînd mai vechi. Ea se-aștepta cu timpul la moartea naturală a lui Lysimach, căci regele avea cînd a murit nu mai puțin de 65 de ani. A profitat de moartea lui în luptă. Eu nu eram în Lysimachia. Oa-

menii încredințați cu paza au dispărut, și nu se știe cum. Ori au fugit cu toții în Egipt, ori au fost omorîți.

— Cum s-a aflat ?

— O dată cu incendiul care-i distruse palatul.

— Cînd s-a produs incendiul ?

— În noaptea cînd a dispărut și Arsinoe.

— Se știe cum și cine a dat foc ?

— Pînă acuma, nu.

— Ce spun oamenii de la curte ?

— Lucruri care se contrazic. Unii spun că slujitorii de la curte au fost trimiși cu mulți ostași s-ajute la fortificația orașului, umblînd zvonul că vin sciții. În timpul acesta la scările care dădeau în mare a ancorat corabia și-a încărcat tezaurul. Acolo s-a urcat și Arsinoe.

— Cine-a văzut ?

— Femeile bătrîne neluate la întăriturile orașului. Tot ele au văzut, cum depărtîndu-se, corăbierii-au tras cu arcele multe săgeți aprinse. Ferestrele au fost deschise. Săgețile pătruns-au prin ferestre și au aprins palatul. In ajutor n-avea cine veni. De pe întărituri se vedea fum și foc. Cînd au ajuns, palatul era ars.

— Și altă versiune ?

— Alții spun că Arsinoe ar fi fost răpită, ea împreună cu tezaurul.

— Acesta-i, cred, zvonul lansat de cei care i-au protejat plecarea. Odrid, lumea ce zice-acolo ?

— Vrea să dărîme și ruinele palatului, să lase marea să intre și să spele tot trecutul.

— Va fi o nouă lovitură pe care soarta i-o va da Leucei. Și am uitat să instruiesc ștafetele. Nu vreau să afle că palatu-a ars.

— Dar, taraboste, de unde avusese Lysimach acest tezaur ?

— El l-a găsit în vilele lui Filip, tatăl lui Macedon, mi-a spus Leuce și mai nainte Agathocle.

— Tezaurul era agonisit de Filip sau era prada lui Alexandru Machedon ?

— E greu de spus, căci între moartea tatălui și-a fiului, a lui Filip și-a lui Alexandru n-au fost mai mult de zece ani.

— Trăia Machedon cînd Lysimach descoperea tezaurul ?

— Nicicum. Căci Lysimach nu apărea la Pella ca guvernator decît atunci cînd părăsise Babilonul, unde murise Machedon. Tezaurul ar fi putut să fie o pradă a cuceritorului, numai în cazul cînd acesta l-ar fi trimis acasă în timpul expediției.

— Ceea ce ar fi bine de știut, e dacă acest tezaur a fost de origine egipteană. Căci dacă Filip sau Alexandru l-ar fi capturat acolo, întoarcerea lui spre Egipt ar fi ca și sigură.

— Numai Agathocle putea să o știe. El și cu Lysimach au cunoscut piesă cu piesă tezaurul, care cred că era egiptean. Comorile se-ntorc de unde au fost luate. Comorile noastre de-aci sînt incomparabile. Numai să știm a ni le apropia, și-apoi a le păstra. Avem aur și în munții de apus ai dacilor. Oamenii îl scot ciocănind în mină și-l caută-n apă cu lîna de aur. Cu blana de oaie coborîtă în rîu strîng aurul care se-agață de fire. Cînd scoți blana din apă, lîna e plină de aur. Și nu e poveste, Odrid.

— La noi „muntele magic" e un munte de aur. Oamenii sapă acolo tunele. Toată Tracia nu valorează cît muntele-acela. A apărut și un duh pe care-l numesc Vîlva din munte. Se spune că-i o fecioară frumoasă ce iese în cale flăcăilor. Fecioara le spune unde să sape găsind bogăția de aur. Dorința ei însă e de a ține în taină secretul. Ni s-a-ntîmplat totuși ca feciorul să fi spus și altora secretul pe care Vîlva l-a încredințat lui. Și-atunci, fecioara i-a luat viața. Cu toate-acestea iubindu-l, în memoria lui și pentru ispășirea omorului împarte aur la toți.

— În băile noastre din munte apare o pasăre, găina de aur, pe care nu trebuie s-o prinzi. Unde e ea, acolo-i și aur. La daci apare piticul. El singur știe să ciocănească în piatră și lipindu-și urechea aude sunet de aur.

— Se va împuțina apa și hrana în lume, însă aurul cît a fost tot atîta rămîne.

— Da, Odrid, cît de mult a-ndrăgit lumea metalul acesta, uitînd de aurul care-i în suflet. Cînd coborît-a Apollo-n altarul din insulă, aurul lui era tot o lumină. Adică sufletul lui.

— Puțin se știe la noi de Apollo. Și nimeni din noi nu văzut-a vreodată vreun zeu.

— Aș vrea de multe ori 19 ani să nu mor spre a vedea pe zeul Apollo coborînd în sanctuarul cel mare al insulei noastre, Leuce. Acolo văzut-am lumina.

— Mîine plecăm. Luăm cu noi un grup de oștire.

Traversară spre mare, jumătate din Tracia sudică, și-ajunseră din nou în orașul pe care Lysimach îl întemeiase. Rămăsese un simplu oraș. Ca un uriaș fără cap, lipsindu-i palatul. Lumea venise după incendiu și-mpinse ruinele-n mare. Lăsase doar chipul de bronz al zeului apei, Neptun, care privea trist în întinderea mării. Peste piatra cea arsă se adusese pămînt. Răsărise și iarba. Fost-au acolo palat ? Se-ntrebau oamenii. Se vedea marea suind către cer. Atunci o vedea numai palatul.

Se auzise că a venit Dromichet cu Odrid. Lumea se-mbulzea pe locul de la palat, călcînd în picioare umbra cea veche.

— Odrid, zise Dromichet, va trebui construit un palat.

— Nu avem unde. Locul acesta era cel mai bun. Și pe locuri de palat ruinat nu se cade-a clădi.

— Și așa va rămîne. Aș vrea să vorbim cu ei. Să le știm pasul. Să le spunem că Tracia-i mare și că unde sîntem noi tracii, în nord sau în sud, bate o singură inimă.

— Taraboste, oamenii mei din Odrizia sînt ca niște copii care vor să fie pe-aproape de vatra părinților. Așa și cu ei. N-au regele lor. Pentru-aceasta nu-l iartă pe bătrînul lor rege. Agathocle ar fi avut tronul întreaga lui viață.

— Dar Agathocle nu mai există.

— Cu timpul se va naște din ei un rege.

— Un rege trebuie să fie dintr-o familie de regi, sau să fi dovedit fapte mari în războaie. Un rege poate să fie și marele preot. Unde sînt sanctuarele lor ? Trebuie să cobori către sud pînă la Delphi, într-o țară străină, sau să treci marea la oracolul Dodonei. Geții și dacii au sanctuarele lor, urcînd unii pe-o parte a munților, alții pe alta, regăsindu-se acolo într-o singură credință și neam.

— Ar trebui să clădim sanctuare. Unul la Pella, altul aici. Și poate în munți, cel mai mare. Am lega lumea de locuri. Altfel, vor coborî toți către mare. Vor face negoț pe corăbii. Cei bogați vor căuta alte țărmuri. Să nu uităm, Odrid, omul cere un loc, o credință, adică un zeu, și un rege. Locul îl au, credința, care-a slăbit sub ultimul rege, o putem întări construind sanctuare. În ele o s-aduc

Ktistai drept preoți. Din ei voi pune un rege, când tu obosit și bătrîn te vei duce înapoi la munțele magie.

Auzind c-au venit Dromichet cu Odrid lumea ieșise în stradă. Îi primiră mai întîi generalii din garnizoana cea veche, apoi marii fruntași ai Comunei. Cei doi regi se opriră să primească mulțimea în locul unde murise executat Agathocle, și unde puseră flori. Lumea la rîndu-i presără cîmpul acela cu flori, flori ale sîngelui. Și-ndată se așternu mare tăcere. Dromichet, alături de-Odrid, ridică mîna. Vîntul care venea dinspre mare smulse mulțimii un murmur voios, apoi totul se stinse în liniște :

— Fraților traci, mai întîi bun găsit ! Vă spun eu și Odrid, rege al vostru ce face parte din Uniunea țărilor trace.

— Ura ! Ura ! Ura !

— Acum Tracia este mare. Ea nu e Helis, unde locuiesc, nici Sarmizegetusa, nici Argedava, nici Pella și nici Lysimachia. Tracia înseamnă tot pămîntul Traciei și poate că mai mult decît aceasta sufletul trac.

— Așa e, Dromichet. Trăiască Dromichet ! Trăiască Seuthes II !

— Oriunde ne-am afla, nimic nu poate să ne schimbe sufletul. Sufletul nostru e nemuritor.

— Zalmoxis, și regii Traciei !

— De-aceea fraților iubiți, să nu vă credeți singuri. Părintele cel mai iubit e cel care gîndește de departe la copii. Poporul trac este părinte regelui. Noi regii sîntem copiii voștri. Fraților traci, vă cer iertare că nu putem fi deodată aici și-n toate părțile în Tracia. Gîndiți-vă la noi, cum noi în orice clipă ne gîndim la voi. Aș muta capitala mai la sud, dar nu uitați că ea este acum chiar în mijlocul Traciei. Cu toate-acestea, voi din sud, ne rămîneți departe, și sufletește nu o vrem.

— Așa e Dromichet ! Așa e rege !

— Vreau să spun că tracii geți nu sînt separați de daci. Cum bine știți, munții, ale căror vîrfuri stau dincolo în cer, par un zid de nepătruns. Cu toate astea, munții ne unesc. Și mă veți întreba prin ce. Prin semnele credinței în Zalmoxis, care se află-acolo sus. În sud, unde sînt semnele credinței ? La Delphi, deci la greci. De ce ? Pămîntul Traciei de sud nu este sfînt ?

— Ba este, ba este, pămîntul de Zalmoxis binecuvîntat.

— Credința noastră trebuie să lase-un semn. Să fie un semn aici. Noi trebuie să clădim în inimi, ca și în piatră. De-aceea m-am gîndit să ridicăm în sud, pe vîrful cel mai mare, în Haemus, un sanctuar lui Apollo și lui Zalmoxis, atît de mare și puternic, încît mulți traci din nord să vină pînă-n sud, să se-ntărească astfel ființa noastră de la hotar pîn-la hotar.

— Așa e ! Așa e ! Să ridicăm un sanctuar.

— Pentru aceasta însă, va trebui să ne unim eforturile și să ne depășim. Numărul și voința constituie miracolul oricărei mari realizări. Piramidele din Egipt așa s-au construit. Ne vom gîndi ce munte vom alege, de unde să luăm piatra și ce arhitectură să dăm templului. Vor veni geți și daci. Din toate triburile, cei însetați de o credință mare vor fi aici. Își vor aduce animalele de muncă, și-om duce la sfîrșit gîndul acesta.

— Construim sanctuarul ! Construim sanctuarul !

— Ce ziceți va fi fapta ca și vorba ? Putem să luăm ca martor pe Zalmoxis ?

— Jurăm ! Jurăm !

— Atunci, din clipa aceasta să-ncepem să ne pregătim ! Zalmoxis, ajută-ne !

— Zalmoxis, ajută-ne ! Strigă întreaga lume către cer cu glas de rugăciune, cu brațele urcate către văzduhul nevăzut.

A doua zi ștafetele duceau la Pella și peste tot vestea cea nouă, care se răspîndi în toată Tracia. Unii își coborîră la sfîrșit de toamnă turmele în sudul Traciei. Și le uniră cu alți ciobani. Iernatul era blînd acolo și-n acest timp, ei vor lucra la sanctuar. Așadar, păstorii, ostașii, orășenii se învoiră-a face o singură familie ce vrea să își ridice-un sanctuar.

Se alesese vîrful cel mai mare din munții Haemus. Porniră înte-acolo cu sape, frînghii, animale, căruțe încărcate cu fiare de cioplit. Chemară pietrari și cioplitori în marmură. Oștirea își aduse corturi și hrană începînd astfel a mărșălui spre Haemus. Vestea se duse atît de repede și-entuziasmul era atît de mare, că-n toată Tracia era mișcare: Dacii, cei mai îndepărtați, trecură munții cu turmele de oi hălăduindu-le în văi. Trecură Istrul pe plute mari și-ajunseră în Haemus. Păsune-aveau pentru întreaga iarnă, care era acolo un fel de toamnă caldă. Odrid și Dromichete găsiră muntele cel mai înalt. Era

aproape de izvorul apelor, acolo unde munții la origine erau vulcanici. Pășunea deasă, jos în vale se transforma în mușchi, care se cățărau pe piatra albă pînă spre vîrfurile ascuțite rămase goale și strălucitoare în piatra lor de silex. Și între vîrfurile-acestea se ridica piramidal cu vîrful retezat cel mai impunător din munți. Își făcea loc pe un versant al lui și lîngă margini de păduri. Regii și generalii călări găsiră locuri de acces pe muntele cu vîrful retezat. Priveliștea care se deschidea de-acolo le da un sentiment deosebit. Munții cu vîrfurile albe păreau înzăpeziți, prinși în cleștar de gheață. Pădurile întunecate accentuau contrastul. Versantul care cobora spre valea munților cu vîrful ascuțit era mai tot o prăvălire de stînci albe sub care se vedea și marmura. În stînga, muntele avea o coamă cu care se lega de celelalte vîrfuri, pe cînd în dreapta avea terase pe care coborai în grohotișurile unde piatra luase diferite forme. Podișul era drept ca o cîmpie, dar nu atît de mare să-ncapă sanctuarul cu lumea toată la un loc. Făcu un calcul, căci îi interesau ca marmura coloanelor să poată fi văzută de oamenii ce se opresc pe pantele de la urcare. Și trebuia să aibă vreo douăzeci de pași. Atunci îi veni gîndul regelui ca jertfele să aibă loc acolo sus. Tripodul va fi urcat deasupra stîlpilor de marmură, pînă la care două scări, în stînga și în dreapta vor trebui să urce. Atunci norii vor fi aproape. Cei care cunoșteau mai bine locurile spuneau că norii se așează adesea peste platoul neted, iar templul va crea iluzia că-și suie scările în cer. Preoții vor pogorî de-acolo, ca dintr-o altă lume.

— Așa-i, Odrid ?

— Vor spune unii că într-adins căutăm norii să coborîm din ei, noi oamenii, ca zeii.

— Nu, Odrid. Lumea va ști, căci le vom spune că nu venim din nori și că întregul sanctuar e un simbol, care-amintește două lucruri, putința de-a ne înălța către un zeu adevărat și coborîrea zeului.

— Magicienii spun putinței de-a se înălța spre zeu *ocultus (ocultare)*, iar coborîrii zeului spre oameni, *epifanie*. Zalmoxis însuși ar fi reprezentat prin viața lui aceste două faze.

— N-om înșela pe nimeni, Odrid. Întreaga noastră existență reface mitul. Caligrafia lui noi o tăiem în

piatră, ca să se-ntipărcască-n inimi. Zeii o știu și o admiră. Este și-aceasta o formă a nemuririi. E o pedagogie-a sufletului. Este-un *memento* al eternității. Și scara care dă impresia că suie-n cer, nu-i oare tresărirea noastră mereu către lumină ?

Odrid îi strînse brațul, semn că era de-acord cu el.

— Tarabostes, să zicem că aducem piatra și marmura din gaura aceasta pe panta aceea dulce. Ce va rămîne dincolo de sanctuar ?

— O groapă, o prăpastie pe care nimeni n-o va vedea, nici măcar zeul. Cei care vor sui acolo sus și nu vor suporta aerul tare-al zeilor, vor cade în prăpastie de nimenea știuți.

— Deci, vom aduce piatra și marmura de-acolo și vom clădi-o aici.

— Ai grijă, Odrid. Sanctuarul să fie rotund cu o deschidere spre răsărit. Jur-împrejur coloane dorice sculptate, care susțin un brîu de marmură tăiată-n frunze.

— Cum o să ridicăm acolo bucățile de marmură ?

— Reînvățați secretul egiptenilor de-a ridica cu scripetul ! Puneți stîncă pe stîncă și sus prindeți un scripet. Luați otgoanele de la corăbii și le împletiți în șaisprezece. Împrumutați țeasta inteligentă a furnicii. Și veți vedea curînd că ați mutat munții din loc. Ascultă, Odrid, noi trebuie s-aducem prima piatră uriașă. Și după noi va urma lumea. Ce zici, o facem ?

— Dacă nu încercăm, zeii nu pot să ne-ajute !

— Cît poat-să tragă un cal la deal ?

— Cel mult 500—700 ocale.

— Cît cîntărește blocul cel pătrat ?

— E greu de spus. Să întrebăm pietrarul. Pietrarul apreciem cam vreo cinci mii.

— Cu zece cai putem să o urcăm ?

— Nu. Căci nu-i pe roate.

— De două, de trei, de patru ori. Să încercăm cu vreo cincizeci de cai.

Îi înhămară. Legară strîns otgoanele de piatră. Cînd primul bici căzu pe coama armăsarilor, cei ce văzînd de sus scena își amintiră de muncile lui Tantal și de puterea uriașilor. Blocul de piatră era tîrît ca Hector în cetatea Troii. Oameni și cai nu mai vedeau decît un singur lucru, podișul muntelui, și cînd erau aproape de-a-l urca, se auzi :

— Săriți ! Săriți ! Să nu pătrundem cu caii pe podiș. De se rup corzile, se prăbușesc în grohotiș.

Oamenii se-aruncară sub piatra uriașă spre-a nu aluneca la vale. Se desfăcură caii, și cînd veniră toți, împinseră îndată piatra pe podiș. Era cel mai voluminos conglomerat ce putea ține loc de temelie. Și de prin văi, oamenii toți urcară spre a vedea minunea. Prima și cea mai mare stîncă fusese dusă sus.

— Iubiți frați, iată deci temelia pe care urmează să clădiți. Zalmoxis să ne-ajute !

Se auzeau în văi strigări de bucurie. Bărbații își scoaseră căciulile, femeile basmalele și fluturau cu ele-n vînt.

Lăsară oameni de încredere și le încredințară planurile. Din ele se putea vedea că muntele unde avea suișuri grele, va fi tăiat în scări de piatră.

— Ia uită-te, Odrid, furnicile acestea ce vin din toată Tracia, nu numai că vor ridica un sanctuar gigantic, vor sfărîma și piatra muntelui. Treziți din somn și încă nedumericiți, zeii vor crede că visează. Odrid, va trebui să-i ajutăm pe oameni.

— Ei se ajută singuri, tarabostes !

— E-adevărat, acesta-i ajutorul cel mai bun. Și totuși... cu magia ta, Odrid, nu ai putea să-i ușurăm pe ei și animale ?

— La asta mă gîndesc. Mi-e teamă însă sporindu-le entuziasmul, să nu încerce mai mult decît măsura lor de oameni și prin aceasta să se prăbușească. Mă gîndesc, tarabostes, că omul are-n elanul său porniri firești față de care însă forța brațelor rămîne-n urmă rușinoasă.

— Odrid, entuziasmul acesta scornește năsocirea. Există-un vicleșug, cu care poți să smulgi naturii cîte-un secret. Scripetul egiptenilor a frînt magnetele pămîntului. Furnicile distrug în mai puțin de-o zi un arbore. Îl prăvălesc. Un armăsar ce-i mort este cărat în mai puțin de-o lună în magazia de provizii. Privește la furnicile acelea de jos. Pînă în primăvară zidesc aicea sus tot grohotișul strîns în vale.

— Am să le încurajez strădania, dar numai pînă la un punct, fără să trec de limita umană. De trec de-aceasta, pot să devină monștri. Și noi dorim să ne rămînă oameni, ca să îi facem apoi zei.

— Da, Odrid. Așa e. Și începură-a coborî.

La poalele muntelui garda se strînse în jurul lui Dromichet, semn că se-apropie plecarea. Îl îmbrăţişă pe Odrid. Ridică mîinile sus către mulţimea care îl aclama, şi dispăru cu ceata de arcaşi printre stîncile munţilor.

*

— Dromichet, rege, spuse regina cu braţele deschise cînd coborî din carul regal la scara palatului din Helis. Dromichet, multă lume se-ndreaptă spre şantierul muntelui Haemus, unde ridici sanctuarul. Nimeni nu-i poate opri.

— Lasă-i, regină, sanctuarul e-al lor. Fiecare din trei dacă suie acolo o piatră realizăm o nouă minune a lumii. E nevoie de-o avalanşă de oameni spre sud. Reface fibra slăbită din suflet. Tracii de-acolo au nevoie de lumea aceasta. Altfel, fără s-o vadă, nu cred în ea.

— De ce nu m-ai luat ? Vreau să duc şi eu o piatră acolo.

— Am dus eu pentru tine. Nu numai o piatră, o stîncă întreagă. Spune-mi, Leuce, ce este în ţară ?

— Un singur lucru. Lumea vorbeşte că Dromichet ridică în sud sanctuar cu scară la cer.

— Şi ce cred despre asta ?

— Văd în aceasta ceva care iese din fire.

— Şi cum ar fi ieşirea aceasta din fire ?

— Fiecare o crede, cum gîndul îl duce. Dar comun tuturor şi mie, e dorinţa de-a merge acolo. Spune-mi ce este ?

Şi-i povesti ce este scara la cer.

— Fiecare vrea să suie pe scara aceea.

— Aş vrea însă să ştiu de acuma cei care au suit scara aceea cu gîndul nainte de-a fi gata, ce-au simţit ei ?

— Aceasta nu o ştiu, rege. Oamenii, în genere vor ca zeul să coboare la ei. E-n asta puţin adevăr, Dromichet. Drumul spre zei e spinos şi e lung. Mult mai uşor este să coboare zeul la ei.

— Dar scările-acelea, Leuce, nu-s scări pentru zei.

— Eu cred că oamenii trăiesc o iluzie. Cum trăiau spectatorii văzînd tragedia lui Eschil.

— Este şi-aceasta ceva. Ar trebui învăţaţi că sanctuarele au rolul de-a aminti omului că fiecare dintre noi voind sau nevoind trăieşte după-un model mitic, că ast-

fel repetă opera zeilor. Că sîntem în armonie cu totul. Înțelegînd destinul acesta, omul devine mai bun și mai drept avînd înțelegerea mare a lumii, începutul și rostul sfîrșitului lui.

— Dromichet, lumea nu e ca tine. Omul nu-și poate face din sine profet. El ascultă de legile turmei. Păstorul se uită-n lună și stele, ascultă cîntecul vîntului, privește zborul la păsări spre-a ghici timpul și a-și duce mioarele-n stînă. Pentru ei e destul și credința că scara aceea din blocul de piatră suie la cer.

— Dar aceasta, Leuce, e dureros pentru mine. Mi-ar fi fost de ajuns să-l chem pe Odrid, să-i cuprindă-n bagheta lui fermecată și ducîndu-le-n cer nu una, ci 99 de scări. Aceasta mă doare.

— Mai tîrziu, poate, vor înțelege cu toții, că această minune e doar simulacru, cum noi înșine oamenii sîntem încercări ale zeului mare, care trăiește prin noi toți miliarde de vieți deodată.

— Tu și Odrid sînteți cei care m-ați înțeles. M-ați înțeles pîn-aici. Ce vine de-acuma încolo, nici eu nu o știu. Doar umbrele gîndului neștiute îmi trec prin nainte. Nu presimt încă rostul din urmă ce-l au pentru mine scările-acelea.

— Tu nu faci nimic pentru tine.

— Asta credeam la-nceput. Acum am o slabă speranță că-n toate acestea mă-mplinesc eu.

— Ciclul tău e-ncheiat, Dromichet.

— N-aș crede, Leuce. Mai am încă mult. Scara la cer pe care trebui s-o sui nu rămîne în nori. Treptele ei îngustîndu-se și răsucindu-se întruna nu mi-ar fi fără trudă. Rege în cer nu poți fi fără a pierde regatul de-aici.

— Cum eu am pierdut. Tu n-ai dreptul să-l pierzi. Fără el te-ntorci la-nceput.

— Atunci înseamnă a părăsi toate, fără ca lumea să piardă ceva.

În cămin vreascuri uscate ardeau. Focul aminti de lumea de-afară, unde aerul tremura între noapte și zi. Privi prin perdeaua cea albă.

— Mi se pare că ninge, zise Leuce. Soarele moare...

— Țăranii nu-l lasă să moară.

— ?

— Taie-n pădure bușteni și aduc rînd pe rînd care de lemne. Le-așează în stive și le dau foc.

— Pentru ce ?

— Focul cel zdravăn lățit în toate curțile lumii suie spre cer ajutînd soarele să treacă marea lui cumpănă din solstițiul de iarnă. Închipuirea aceasta-i frumoasă amintind de timpul dintîi, cînd omu-și găsea rosturi în curgerea lumii.

Atunci Dromichet puse pe foc lemnele groase. Deschise fereastra ca lumina din vatră să se răsfrîngă pe cer. Fulgi repezi de zăpadă pătrundeau în aerul cald dispărînd.

— Iată zăpada, pentru care grecii numitu-ne-au hyperborei. Nu-ți place jocul acesta de alb și de rece ?

— Nu ! Mie-mi place doar albul în care bate raza de soare. Albul zăpezii mi se pare scăpat dintr-o lume a nopții. Codrii cei negri desfrunziți desfăcutu-și-au bortele lor vînturînd funinginea albă. Mitologiile noastre nu vorbesc de zăpadă. Țăranii de-aici îngroziți de zăpadă se-mbracă în blănuri de oi, pe cînd zeii neștiutori ce e frigul poartă hlamidă subțire.

Și zilele iernii veneau. Zăpada care în glumă cădea pe pămîntul cel negru amintind îndepărtatele neguri, în nopțile lungi, se-așeza peste țară. Lințoliul cel rece și alb ca un giulgiu al morții înghețа pe inima țării. Nopțile păreau că vrăjesc o vrajă de moarte. Strigoii alergau în picioarele goale și hlamidele reci de zăpadă vîrtejau vîntul în hornuri, săltînd șindrila în streșini, ciocănind în ferestre și urlînd ca lupu-n pădure. Cocoșii cîntau somnoroși cu creste-nghețate apocalipsul cel alb la-nceputuri de lumi. Casele coborau în pămînt sub greutatea zăpezii. Luna ieșită pe cer strîngea ninsoarea din stele și-o spulbera peste lume. Pasul troznea pe zăpadă. Oamenii, în noaptea de frig tăiau cu toporul vinul în butii. Plîngea în cloțul de gheață mustul din toamnă. Cine mai credea încă în iluzia verii ? Care-i bătrînul care s-aștepte din nou tinerețea ? Și omul cel tînăr lipit de cotlon ca motanul ce toarce, gîndește departe la văi aurite de soare.

Zilele scurte treceau în coțuri aduse de Istru. Nopțile lungi ardeau ceara albinelor în candelabrul palatului. Băteau vînturi pustii din coclaurile scitice, înecremenind codrii de ger. Se-auzeau urlînd lupii. Păsări de pradă se roteau în văzduh căzînd cu aripi înghețate de moarte.

Hulubii gungureau de foame și frig în geamurile calde. Leuce deschidea ferestrele larg. Aerul cald înghețа devenind promoroacă. Oamenii umblau îmbrăcați de sus pînă jos în blănuri de oaie. Sănii cu cai înhămați avînd pe spinări blănuri alunecau scînteind pe zăpada albastră. De sub căciulile mari ieșeau odată cu vorbele spulberate în vînt fantasme de abur. Și se-auzea :

— A-nghețat Istrul ! A-nghețat Istrul !

— Leuce, Leuce, a-nghețat Istrul.

— Și ce se-ntîmplă acum, rege ?

— Nimic. Istrul curge în mare pe sub ghețurile lui.

— Și corăbiile ?

— Corăbiile ne-aduse la mal stau prinse în gheață. Îmbracă-te bine cu blana de oaie și deasupra blana de urs, căci mergem pe Istru cu sania.

O sanie aurită, de patru cai trasă, aluneca pe pîrtia-ntinsă a Istrului.

— Unde e Istrul ? Unde e Istrul ?

— Istru-i sub noi. Caii noștri fantastici aleargă în sus, mergînd contra apei. Sub copitele lor, Istrul curge-n adînc.

Opriră caii. Luară topoare și săpară în crusta adîncă puțuri de apă. Apa sărea pe acolo veselă-n sus și-ngheța revărsîndu-se. Desfăceau mereu pojghița. Odată cu apa care ieșea caldă prin copcă venind din adîncul pămîntului săreau peștii cu solzii de-argint pînă ce gerul îi lipea de crustele apei. Lărgeau cu putere gurile copcii și se-auzea șopot de apă gîlgîind dulce. Veniră mai mulți oameni și desfăcură copca larg să vie peștele mare. Istrul azvîrlea pe-acolo vulcane de apă îngroșînd un crater de gheață. Se aștepta peștele mare. Soarele se vedea undeva alb. Un vînt spulberă promoroaca în aer și orizontul se-nchise în mii de mărgele culori. În fine, apa zvîrli un ciortan cît o pulpă de cal. Oamenii înfipseră cîrlige în el și-l duseră în sanie. O boare de vînt care-aducea aburi călduți descleștă pămîntul din strînsoarea cea tare a gheții. Copca lărgită umfla pîntecul apei cu aer, Istrul respirînd în adînc. Undeva se-auzi în genunchii-nghețați o scrîșnire de gheață. Și peștele mare pe care-l visau, apa-l împinse cu capul în copcă. Cîrligele prinseră în brațele mari. Săriră cu toții lovind în crusta de gheață. Se ținea de cîrlige. Cînd crusta lărgită săltă și mai mult, chipul ce

aburea gheața, în gurile monstrului se aruncă cel mai mare cîrlig.

— Trageți funiile și aduceți doi cai. Se-nhămară caii ținuți de căpăstru și se legară otgoane de cîrligele prinse. Oamenii izbeau gheața cu furie. Se sparse-n calupuri și monstrul ieși șuierînd, azvîrlind din nări fuioare-nghețate de apă. Caii și-nfipseră potcoavele-n gheață și traseră. Peștele mare își pierdu solzii în crusta tăioasă. Cînd îl duseră departe de copcă văzură cu toții un somn uriaș. Un topor ascuțit căzu ca un trăznet pe cerbicea lui spintecînd-o. O dîră de sînge-nghețată. Și viața se scurse din el ca și cînd n-ar fi fost. Soarele privea jertfa-aburindă. O fișie se rupse prinsă în colții de gheață. Se desfășură caii punîndu-i la sania ce plecă spre dîmbul de apă-nghețată. Ieșiră și alți pești. Îi luară și-mpinseră-apoi crusta spre copcă. Apa care venea îngheța. Istrul se-acoperi ia față de frigul de-afară. O parte a apei dormea sub cristalele reci, iar alta visa, visul etern de-a curge spre mare.

O sanie încărcase somnul pentru palat. Dar regele nu-și opri decît parte.

— La vînătoare de lupi mergi ?

— Mi-e teamă de frig. Nu m-am obișnuit încă.

— În fiecare zi cîteva ore trebuie să stai pe-afară. Îmbrăcată în blănuri nu simți frigul, dar trebuie să simți respirația rece a iernii. Aerul de zăpadă. Fumul lumînărilor aprinse-n palat pînă seara tîrziu, chiar dacă are mirosul de ceară curată, face respirația grea. Vîntul zăpezilor ne-atinse de lume e mai bun decît briza mărilor calde.

Trecură și alte zile îmbătrînind anotimpul cel alb, și sosi timpul vînătorii de lupi. Veniră 12 arcași pregătiți cu suliți, topoare, săgeți. Luaseră cu ei o oaie tăiată de curînd, înfiptă-ntr-o țepușă zdravănă. Se îmbrăcară toți în blănuri, luară amnare bune și o porniră călări. Doar regele și cu regina mergeau cu sania și doi arcași cu-o altă sanie în care să încarce lupii. Era o după-amiază mocnită. În depărtare cerul era negru, dar sparți de vînturi tari, norii cei negri se făcură plumburii. Cînd lăsară în urmă și ultimile case, Helis le apăru ca un cătun îmbrobodit în fumul ce ieșea prin șindrile. În depărtare se vedea pădurea din ce în ce mai neagră. Sosiră pe-aproape. Își căutară locul potrivit. Se-ascunseră cu săniile și caii dup-un dîmb.

Zăpada scăzuse mult şi nu risca împotmolirea saniei şi-a cailor. Unul dintre arcaşi luă ţepoiul în care sta înfiptă oaia şi-l duse la o distanţă unde arcaşul putea ochi în voie. Înfipse cu putere parul în pămînt. Îl încercă. Era destul de ţeapăn să nu-l răstoarne lupii. Stătu o clipă să simtă din care parte bate vîntul. Vîntul bătea dinspre cetate în răbufniri sporadice, lovind o margine-a pădurii. Dîmbul sub care se-aşezară era şi el lovit. Făcu loc în zăpadă. Aprinse cu amnarul vreascuri sub oaia spintecată, care stătea înfiptă în ţepuşă. Lîna i se ardea lăsînd în prada vîntului mirosul de corn ars. Urma apoi sub para vreascurilor carnea cea grasă, care-ncepu să sfîrîie şi-n aerul curat să ducă aburi pofticioşi. Arcaşul puse peste vreascuri o ţepuşă de lemn tare şi-o înroşi. O-nfipse-n burta oii spintecate pe care o întoarse către vînt. Şi cînd acesta se umfla, ţepuşa de jăratic se-aprindea făcînd să sfredelească grăsimile încinse ale cărnii. Mirosul îl lua vîntul şi îl ducea în marginea pădurii. Puse apoi cîţiva cărbuni aprinşi în burta oii, şi stinse focul, deasupra căruia rostogoli zăpada. Plecă uitîndu-se cum oaia pusă-n par lăsa în seama vîntului valuri de aburi. Abia ajunse după dîmb că se-auzi un urlet de departe. Mirosul sosise-n marginea pădurii. Nu mult după aceea şi alte urlete.

— Mi-e teamă de un lucru, zise Dromichete, să nu stîrnim prin asta nenumăratele haite de lupi flămînzite.

— Nu mai avem ce face. Vîntul a dus mirosul. Oricum, ei vor adulmeca cu toţii încoa.

— Putem noi să răspundem la cîţi şi-or lua drumul încoace ? Noi sîntem 14, şi dacă vin 100, va trebui să ne luptăm cu cîte şapte lupi. Trebuie să ne retragem aproape de oraş.

— Atunci, cum vom ţinti ?

— Vor fi destui.

Încălecară şi părăsiră locul, lăsînd acolo oaia. Plecînd se uitau toţi în urmă. Cînd ce văzură ? Din marginea pădurii se desprindea un şir, care părea că nu se termină.

— Vin lupii ! spuse Dromichet. Daţi bice cailor ! Primii din lupi care ajunseră, se mai vedeau, mîncaseră în întregime oaia, iar ceilalţi întăriţi de foame o luară pe făgaşul saniei, apropiindu-se de oameni.

— Rege, unde să ne oprim ?

— Întîi să vedem cît sînt de mulți. Numără dacă poți !

— Sînt mulți. Aceștia năvălesc în Helis.

— Să plece cineva în goană mare, s-ajungă mai repede ca noi și să dea de veste lumii.

Plecă cel care-avea un cal mai iute. Apropiindu-se de oraș lumea-i vedea și începuse a aprinde focuri în cîmp. Venise cu topoare, cu furci și arce. Dar lupii se mistuiră-ncolo și încoace. Atuncea călăreții se îndreptară spre ei și ajungînd pe unii îi săgetă, încît în cîmp părea că înflorise prea devreme macii. Mirosul sîngelui se-mprăștie și el, iar lupii răspîndiți fără de noimă adulmecînd mirosul veniră în neștire spre călăreți din toate părțile.

— Ne înconjoară, strigă Dromichet. Faceți o ruptură, în partea care dă spre drumul către Helis, s-avem o poartă de ieșire. Se concentrară într-acolo. Săgețile loveau la țintă și cîmpul se-nroșise. Dar lupii mergeau mereu spre sînge. Cu disperare Dromichet ieși în goana cailor cu sania din cercul lupilor. Se depărtă puțin. Opri caii din mers. Își desfăcu unul din ei din hamuri, dădu reginei frîiul să plece spre oraș și el rămase să despresoreze pe ceilalți doisprezece.

Sania porni către oraș. Dar caii sforăiau învolburîndu-și coamele și nechezînd. Doi dintre lupi scăpară și se aflau de-acum în fața saniei pe jumătate ghemuiți gata să sară. Caii cotiră înspre dreapta și prinseră-n copite pe unul dintre lupi ce se rostogoli în sînge. Celălalt avuse timp să-nhațe blana de urs sub care sta regina. Blana rostogolită și mursicată în zăpadă opri pe lup mult timp și sania se depărtă. Regina însă scăpase frîiele din mînă și caii speriați goneau apropiindu-se de uliți. Cei care așteptau la marginea orașului ieșiră pe două părți călări să prindă frîiele cailor, care intrînd în drumuri speriați zvîrliră sania în șanț. Regina se rostogolea pe dîmburile înghețate. Lumea o duse leșinată la palat. Cei care rămaseră la marginea orașului luară caii și alergară înspre lupi. Acolo, cei zece arcași în care se număra și regele stînd spate-n spate se apărau de lupi. Unii țineau cu sulița, alții îi așteptau să sară, și săritura întîlnea un vîrf de lance ascuțit ce rămînea în lup cîteva clipe în care vreme se mînuia toporul. Săgeți nu mai aveau. Și cînd sosi vîrtejul de călăreți lupii se-mprăștiară.

Venea dinspre pădure un fel de umbră ce se rupea-n luminile zăpezii în scame și-n funingini negre. Mai stărui lumina cît săniile încărcară lupii săgetați. Caii abia puteau fi stăpîniți în hățuri, căci le venea din urmă duhoarea înfierbîntată a fiarelor. A doua zi porunca era ca lupii să fie jupuiți. O groapă mare se săpase la marginea orașului în care se turnase peste stîrvul lor pămînt și piatră. Apoi movila de pămînt îi acoperi. Nu mult după aceea cînd Istrul își dezgheță apele, plecau spre coloniile grecești două corăbii încărcate cu blănuri de lup.

*

După această vînătoare, pe care regele a regretat-o, regina a fost mereu bolnavă. Iarna li se păru fără sfîrșit. Palatul nu mai puțin o închisoare caldă într-o urgie a elementelor dezlănțuite. Vestea tîrzie a arderii palatului din Lysimachia o zdruncină din nou. Lumea plîngea destinul unei regine nefericite, ca pe-un destin al unei flori care se ofilește.

Sosise însă primăvara ca o explozie de soare și lumină, aburind brazdele, chemînd mugurii pomilor, așteptînd rîndunelele. Și bucuria anotimpului o scoase din circuitul mort al iernii, pe care nu îl cunoscuse pînă atunci regina, readucînd-o vieții.

Regele venise de la Peștera, unde vorbise cu *Ktistaii*. Se pregătea să plece în Haemus, căci îi sosise vești că sanctuarul este ridicat. Își plănuia să se întoarcă repede, și la începutul verii să meargă cu regina, cu Preotul cel mare de la Coloana cerului, cu *Ktistaii*, cu toată Tracia să tămosească templul.

Ajunse deci în Haemus, trăind o mare bucurie, căci visul său i se-arăta de-acum turnat în piatra albă a sanctuarului. Răsărea soarele acolo și nu se sătura privind, cînd lîngă el veni un călăreț ce se plecă smerit, parcă nevrînd să își ridice fruntea, rostind cu duioșie și cu mult plîns în glas :

— Rege, mă iartă, în fața ta vorbește un om nefericit. Mă iartă deci că trebuie să spun.

Tăcu. Peste obraji se prelinseră cîteva lacrimi. Apoi, păru că țipă :

— Rege, regina a murit...

Și Dromichet îl zgudui de umeri, dar călărețul suspina plîngînd.

— Mă iartă...

În fața-i, sanctuarul se roti și i se năru. Ferindu-se de-a nu cădea pe sine, se așeză pe-un dîmb și se trezi stînd singur, nedumerit, cu mîinile la ochi plîngînd și repetînd neîncetat :

— Regina a murit...

DROMICHET

1.
VOLUPTATEA DURERII

Cei care veniseră de la Helis să lucreze la Sanctuar aflară de la ceata arcașilor sosiți vestea morții reginei. Știrea se răspîndi și miile de oameni o resimțeau năprasnic, ca pe un trăsnet. Se opriră din lucru plîngînd fiecare în suflet, apoi își alegeau cîte o piatră încălzită de soare și ghemuindu-se pe ea își tînguiau destinul lor uman. Sanctuarul ridicat majestuos pînă în nori, șlefuit în marmură albă, era pe sufletul lor cernit ca un doliu. Așadar, regina a murit... Regele este iar singur. Cine poate cunoaște destinele omului ? ! Doar zeii, dar cunoscîndu-le nici ei nu le pot abate de la căile lor. Lumea stătu amorțită trei zile, apoi din letargia aceasta trezită se mîngîie cu un gînd, cu-acel gînd cu care ridicară pe cer aripa albă. Zalmoxis înflorea în inima lor o crizantemă eternă. Aveau sufletul plîns. În soarele munților roua spălase amintirile triste. Fiecare lua marmura ca pe o parte din suflet căutîndu-i apele-adînci și numai apoi o prindea în templul credinței. Roua, lacrimile, diamantele sufletului luminau alături de raza de soare. Oamenii lucrau ziua întreagă. Era singurul rost. În serile calde, sub lună, se adunau și vorbeau. Vorbind despre moartea reginei cineva o-nțelese ca jertfă în planul destinelor. Zeii care gîndit-au viața la oameni, gîndit-au și viața popoarelor, lumea de-a-ntregul. E un asemenea zeu care să treacă dincolo de granițe umane ? Da. Și-aceasta-i Zalmoxis. El spus-a că nemurirea-i a zeului. Iar omul căutîndu-și zeul din el își află obîrșia. Cum însă poți urca pe drumul acesta ? Un singur drum duce spre piscuri. Și privi spre scările care suiau nelămurite spre nori. Drumul acesta e un drum cu jăratic și spini. Moartea reginei este în suflet o jertfă pentru noi toți, și-a cărei durere o trăiește întîi regele. Bătrînul care

vorbea acoperit de umbrele nopții părea un *Ktistai*, căci neștiuți veniră și ei, lucrînd cum lucrau toți. E-n fire, continuă el, ca omul să meargă spre zeu. Zeii cresc printre noi. Niciunul din zei nu moștenit-a darul zeiesc. Au urcat treaptă cu treaptă durerea. Zeii cei noi care vin și care veni-vor, vor sui în putere prin jertfă, și iubire de oameni.

— Din *Ktistai*, bătrîne, vor veni mulți.

— *Ktistaii* sînt oamenii puri. Ei însă au sărit peste suferințele lumii. Suferă pentru ei, și atît. Întîi trebuie să suferi pentru cei mulți, și numai apoi pentru tine.

— Se spune că regele va aduce aici *Ktistai*.

— Doar *Ktistaii* vin în singurătate, ceilalți fug în oraș. Ei țin trează credința, suferind pentru ei înșiși, dar suferind în cazul acesta pentru noi toți.

— Ce s-ar face, bătrîne, o țară de *Ktistai*?

— Acum, și numai acum, o țară de *Ktistai* n-ar fi o țară pustie. Ar fi de la un capăt la altul eroi. Și-ar apăra credința și țara.

— Bine, îl întrebară ceilalți, dar *Ktistaii* nu ucid nici în luptă. Cum i-ar putea lua ca ostași, Dromichet?

— Dromichet a scos legi care-i apără. *Ktistaii* pe care noi îi cunoaștem sînt foarte puțini. Și dacă trec dincolo de epoca noastră, nu sînt pentru noi nici un rău. Și Dromichet nu putea să nu-i aducă, cînd ei, dacă nu sînt modelul de azi, sînt modelul de mîine.

— Așadar, țara noastră, e-o țară de *Ktistai*, însă în urma celor pe care-i cunoaștem.

— Da. Așa este, tinere. Și lucrul acesta prea puțin îl simțim. Timpul ne duce.

— Și cum vom deveni generații întregi de *Ktistai*?

— Așa ar și trebui. Însă unii ajung mai devreme, iar alții mai tîrziu. Imaginea unui *Ktistai* de mîine nu e imaginea celui de azi. Vor semăna perfect între ei numai în suflet.

Uite, vezi, mă uit peste cei care-au venit aici să lucreze, mînați de îndemnul lăuntric. Le privesc sufletul. Luminile lor sînt de o vîrstă. Poate vor merge în viață la fel. Cerul scînteie de stele, unele mari altele mici. Toate rostesc cu puterea ce-o au, aceeași lumină.

— Ne spune însă, bătrîne, durerea de care vorbești de unde s-o luăm?

— Vine ea singură. N-ai teamă. Firea e astfel clădită c-a lăsat fiecăruia, poate, prea mult.

— Dacă încerc mersul pe jar...

— Aceasta... pentru a te căli, pentru a ști să induri un alt jar...

— Care-i acela ?

— Suferințele-n suflet.

— Și dacă acestea nu-mi vin...

— Va trebui să le-aștepți.

— Cît timp ?

— Una sau o mie de vieți.

— Aici nu-nțeleg.

— E firesc a nu-nțelege. N-a sosit vremea suferinței în suflet. Cei care vor veni după noi, vor începe-a simți, cum simt zeii. Spune-mi, cu cinste, suferi de moartea reginei ?

— Îmi pare rău c-a murit, așa cum mi-ar muri sora.

— Și sora de ți-ar muri, ce te doare ?

— Aș avea o părere de rău.

— Jarul acela pe care din doi în doi ani, cei curajoși îl calcă desculți în arenă, se mută cumva aici înspre inimă.

— Nu încă, bătrîne. Dar parcă o amintire mai veche mi-aduce aminte.

— Ce amintire-i aceea ?

— Nu știu. Se rostește-ntr-o ceață pe care nu pot s-o pătrund.

— Au avut-o strămoșii din timpii de aur. Ei veneau dintre zei. Închipuie-ți zeul acela care trăiește încetul cu-ncetul în noi, de-atunci pînă azi, de azi pînă ce omul în care trăiește întîlni-va pe zeu.

— Atunci, eu, sau fiecare de-aici sîntem doar trepte ale unuia ce și-ascunde chipul în noi.

— Hai, să privim, tinere, scara. Vezi sanctuarul cu fruntea-n coroane de frunze ? Ultima treaptă care se vede, ajunge acolo. Regele gîndit-a așa. Primul din noi a fost zeu. Coborît-a în lume, în mine, în tine, în toți și se vrea să ne-aducă de unde-a pornit. Să nu-ți închipui că dacă urci scara aceea și n-ai căzut în prăpastie, ai ajuns printre zei ! Nu ! Poate că-ntreaga ta viață e numai o treaptă de-acolo. Nimeni n-o știe.

— Cînd ? Cînd mă voi întîlni cu zeul din mine ?

— Cînd toate-ntrebările se vor șlefui ca marmura-aceea în care tu însuți îți vei vedea chipul.

— Și regele de unde știe el toate acestea ?

— Regele suferă. Acesta-i cuvîntul. Suferă ca un zeu. Îl aud noaptea cum plînge, pentru mine, pentru tine, pentru toți. Ultimul plîns este el însuși. Planul acestui templu cu scară la cer el l-a creat. Noi i-am urmat calea. Cînd văzut-a că noi l-am urmat, era fericit. L-am auzit atuncea grăind. Nici o durere nu va întuneca bucuria de-acum. Nu știu care zei, din zeii geloși, auzitu-l-a, și-atunci îi veni vestea tristă a morții reginei. Sufletul lui mergea pe jarul aprins în arenă. N-am văzut pîn-atunci, un om în epoca noastră suferind cum suferă el. Regele trece dincolo de noi. Și forța lui stă în a ne duce cu el. Spune-mi, simțit-ai dorința aprinsă de-a urma șuvoiul acesta de lume în care el a fost primul ?

— Da !

— Viața noastră atunci îl va urma-ndeaproape. Istrul își varsă apele în Pont Euxin. Hierasus în Istru. Stelele mici primesc lumină de la stelele mari. Nu m-ar mira astfel, ca regele în suferința lui mare s-ajungă din urmă pe *Ktistai !*

— Și țara ?

— Țara găsindu-și un altul, mai aproape de ea, lăsindu-l pe rege să meargă spre zei.

— N-auzit-am pînă acum de vreun rege părăsind tronul cît timp mai trăiește, ca să meargă la zei.

— Nici eu. Dar vremile noi bat cu putere la ușă.

*

Dromichet își strînse oastea tăcut. Le făcu doar un semn, și-nțeleseră — Helis. Merseră-ntruna purtați de un gînd. Soarele suia și-apunea. Luna răsărea și spălăcea în zorile zilei. Caii rupeau smocul de iarbă și sorbeau apa în fugă. Doar la Istru se-opriră și băură cu toții din apa cea rece. Ridicară ochii spre cer căutînd tainice drumuri ascunse de soartă. Își aminti atunci Dromichet că regina-i spusese odată că există-o bucurie-n durere. Acea bucurie-n durere o gîndea el acum. Gîndul acesta avea o nălucă a lui, care-i sta pe aproape. Acum însă ar fi vrut să-l dea că prin ceața albastră spre Helis. Ajunse în zori, cînd cocoșii din Helis cîntau. Cerul sta în țițînele lui. Istrul se vedea de departe. Pămîntul era tot același. Dar sufletul ? O, sufletul ! Calul mergea obosit cu capul în piept. Ostașii mergeau înainte. Dromichet rămase la urmă

într-o ceață de gînduri. Se vedeau două stele departe coborîte la scara palatului. Stelele acelea ardeau vîlvătaie de flăcări ducînd fumul în sus. Îl zgudui un fior. Este rugul! Păru că își spune înfigînd pintenii-n calul care sări ajungînd ceata din urmă. Descălecară toți și se-așezară pe-o parte și alta-intrării. Dromichet mergea înainte. Un ostaș înțelese și-i luă calul de frîu. Coborî și păși printre stele lunatic. Dinții scrîșniră, muscînd în țipăt sălbatic. În palat era noapte. Deschise ușile mari. Se repezi la ferestre. Lumina intră în aerul mort cu mari umbre albastre tăind în felii doliul cel negru al nopții. În mijloc era catafalcul. Regina dormea între flori și părea că viseză drumul cel lung printre stele. Dromichet căzu în genunchi, cum căzuse regina, luînd legămîntul de-a-l urma pîn-la moarte pe rege. Cît trecuse de-atunci? Viața-i o clipă. Și fulgerul-acesta îi arse privirea. Se ridică, implorînd veghea femeilor aplecate-n genunchi cu voalul pe față.

— Dați-mi flori! Dați-mi flori! Grăi în hohot de plîns. Mari jerbe de liliac înflorit, de trandafiri și zambile primi îndată pe brațe. Răsfiră liliacul ca o ploaie de stele și așeză trandafirii la două colțuri de lumi.

Intrară ostașii care șezură de gardă. Doi dintre ei îl luară pe rege ducîndu-l în camerele lui.

Helis era tot în doliu. Lumea purta peste piept earfele negre și mov. Erau aliniați rînduri în jurul palatului, apoi de-o parte și alta, de-a lungul pe străzi. Drumul spre rug era numai din flori violet.

Se auzi din palat un corn lung ca un plîns răsfirat. Trîmbițașii ieșiră în stradă, trimițînd către cer veștile morții. Toboșarii băteau ritmuri severe și iuți pentru zeii adîncului. Din balcoanele caselor, suflată căderea mireazma de flori a parfumului.

Venise Marele preot, coborît din Coloanele lumii. Era alb, ca un zeu îmbătrînit de-un mileniu. Mergea înaintea catafalcului ținînd un mic rug pe care punea grăunți de rășină. Lumea plîngea. Ne-nfricoșat față de moarte. Marele preot gîndea alcătuirile lumii de-aici și de dincolo. Îl urma regele deschizînd calea spre rug. Oastea îl încadra în careu, iar lumea trecea, mic și mare, lăsînd fiecare cîte-o singură floare. Cînd totul sfîrșea alaiul stătea țărmurit la actul din urmă. Marele preot ridica rugul cel mic fumegînd către cer. Ostașii luară catafalcul și-i așezară cu grijă pe rug, aruncînd peste foc grăunți de rășină.

Vîntul care-adia dinspre Istru ridica vîlvătăi, mistuind părerile vieții. Din toate, în marea mulțime cutremurată de plîns, rămînea doar un gînd, o speranță, mai curînd o credință. Zalmoxis spulberînd marea durere a morții, neîmpăcatul gînd de-a nu fi.

Pe rege-l suiră în car. Nimenea, niciodată nu-l văzuse plîngînd. Plîngea regele-n hohot și lîngă el Marele preot. Urna de aur pe care tremurau mîinile reci ale regelui se păstra caldă. Vedea prin violetul voalului în care era coborîtă săpate litere-adînci :

„REGINA TRACIEI UNITE
ȘI A LUI DROMICHET — LEUCE"

Dromichete și Marele preot sosiseră la palat. Lumea se retrăgea în liniște. Florile primăverii așezate rînduri pe străzi se ofiliseră-ndată. Orașul după această revărsare de oameni și flori deveni întrutotul pustiu. O devastatoare furtună trecuse pe-acolo. Niciciind locuitorii Helisului nu mai trăiseră un asemenea sentiment care să-i zguduie și să le-aducă în inimi deznădejdile morții. Și acel chip al morții pe care zeul Zalmoxis îl desenase frumos în fiecare din inimi, să fi îmbătrînit oare ? De unde răvășirea aceasta ? Ce se-ntîmplase în fiecare din ei ? Moartea reginei, regina pe care tracii-o iubeau, rupsese în inimile lor o platoșă pe care numai zeii puteau să o păstreze. Și ce găseau dincolo de aceasta ? Credința rămînea pe mai departe, dar întîmplările și timpul mutau hotare în suflet. Cine putea bănui ce se ascunde în sufletul lor ? ! Primul învins și primul în același timp cîștigat pentru nemărginitul din inimi era însuși regele. Alături de el cu toții trăiau ceva nou. Zeul din ei își schimbase fața ascuns. Nu-mbătrînise Apollo în inima lor. Întinereau ei mergînd spre obîrșii cu ochi de copil zîmbitor în lumină. Zeul acela iubitor de nemarginii primea lumina din zare ca din ochi de copil. Rămînea-n bronz o față săpată, și-n loc răsărea un chip viu. Vremea schimba chipul nemuritoarei lumini.

Și totuși, își zicea Dromichet, credința-n Zalmoxis și-a tulburat vremelnic izvorul. Se oprea, căci nu voia să ducă gîndul acesta departe. Dar cum îl părăsea însă, da loc durerii din sine :

Regina... regina... regina... sunau sparte ecouri în pereții din cuget.

Sînt un om slab, își spunea. Am îmbătrînit mult. De ce nu mai vreau să ascult de-nțelepciunea zeiască ? Regina există... Așa cum umbra frumoasei Elena din Troia există etern în Leuce, paradisul din insulă. De ce plîngem ? O, ce copii rămas-am ! Regina a murit tînără. Chipul cel tînăr etern va rămîne tînăr. Își surîse amar. E-o mîngîiere, își zise, nemărginitul din noi n-are vîrstă. Da ! Regina... regina... Talazurile mării se vor tot bate mereu în inima mea frîntă. Însă acum talazurile mării m-acopăr și m-azvîrl pe uscat. Ulysse, cît suferit-ai tu, însă atunci cînd te luptai cu marea, erai întreg. Inima ta dorea să ieși din valuri și să ajungi să te-ncălzești la focul sacru de-acasă. Eu însă ? Ce sînt eu ? Ființă-ndurerată. Zeul care a aflat că are inimă și-n inima-i se zbate cea mai cumplită soartă.

Era noapte tîrziu. Stelele primăverii își primeneau lumina. Se auzea sub lună cum mugurii întîrziați plesnesc ca să-și desfacă frunza. Însă-i păreau zadarnice. Închise, tulburat, fereastra și se lăsă din nou în prada gîndurilor. Da, își zicea străfulgerat de o idee, această suferință-mi trebuia. Pentru-a rămîne numai în fața de lumină trebuie să suferi. Cu ochi mariți privindu-ți suferința care te sfîșie, clipă cu clipă și care nu-ți promite repaosul. Odată și odată trupul acesta va deveni lumină, atunci zeul din mine va răsări copil ca Apollo, zîmbindu-mi. Va trebui ca suferința să toarne răbdător clipă cu clipă lacrima luminii pînă ce n-oi mai fi. Și dincolo de-aceasta ? Nectarul pentru suflet al zeilor e tot o cupă ca băutura suferinței. Dar zeii știu să pună pe mîinile crucificate balsamuri sufletești. Dau suferinței lauri. Lacrima ei sporește lumina în colierul diamantelor, vîrtejurile morții sînt învieri, eterne regăsiri în nemurire. Regină... Regină... Regină... Leuce ! Nici n-am știut că te iubesc atît. A trebuit să mori pentru a-mi aminti de zeul părăsit din suflet. Iată, acuma l-am găsit. Nu mă lăsa să cad din nou în neiertata mea absență. Alungă cocleala sîngelui care îmi rugînește creierii. Dizolvă în lumină întreagă firea mea.

Și adormi.

Se făcea că se trezea după-un somn greu în care visul își obosise mintea prinsă în coșmaruri. Și fericit era că lumea e mult mai bună decît i se-arăta în vis. O dungă

ireală de lumină îi coborîse pe fereastră. Lumina aceea nu semăna luminii soarelui. La început, raza în care se scălda avea ceva de primăvară sau de toamnă. O concentrare de bucurii, de regăsiri și despărțiri, de zîmbete și lacrimi de adio. Și-i părea bine, și îi plăcea să stea la nesfîrșit în raza de lumină. N-avea nevoie de nimic. Nici chiar de bucuria de-a gîndi. Era o bucurie unică de-a exista. Orice-ncercare de gînd i se topea în baia unui diamant lichid în care înflorea minunea. Și totuși, răzlețe gînduri îi irizau memoria. Așa-i, părea a spune, că orice zbucium încetează. Nu este neîmplinire, nici dor rănit. O singură dorință avea de a rămîne mai departe în visul acesta de cleștar. Și totuși voia să ispitească privilegiul pe care nu-l putea numi și defini. Parcurse prin interioarele palatului. Aceeași rază de lumină îl purta. Ieși în stradă, la fel. Bătu din palme și sulițașii apărură. Îi deteră calul care bătea în piatră cu copita și încerca să sforăie și să nechezo. Voia să plece. Dar unde ar fi vrut să plece, cînd ziua se sfîrșise și stelele-ncepură-a se ivi? Luna bătea pieziș în raza de lumină ce-l însoțea hai-hui. Intră dup-un portic și după el îi apăru o apă. Și calul nu voi s-o sară. Rămase deci pe loc. Și ce era dincolo? Privi. Însă de cîte ori privea, voia a iscodi și-atunci oglinda ochilor se aburea. E interzis, își zise. Descălecă și încercă să treacă apa. Lumina însă rămase singură pe cal. Apa se înnegrise mergînd în valuri repezi și era rece, atît de rece că-i înghețase sufletul. „Te duci, sau vii", i se păru că este întrebat. „Nu știu", răspunse. Departe se vedea mergînd la vale corabia cea neagră în care îndesite se tînguiau mulțimi de suflete. Pămîntul era tare. Un grohotiș de bulgări negri înghețați. Zarea nu avea zare. Luminile ardeau cu flăcări negre, într-un palat în care străluceau pereții de cărbune. Intră acolo. Însă ecoul pașilor plîngea, lovinde-i cu putere-n creier. Ieși. Și nu avea pe nimeni să întrebe. Ce să întrebe? Stătu și se gîndi în acrul-neîncărcat de ceață și de smoală. Pe cine, și ce caut? Ah, amintirile se șterg! Vrăjită-i apa-aceea! Pe cine am pierdut? Cînd? Unde? Și ce alean m-aduce? Și dacă am să-ntreb, va ști oricare a-mi răspunde?

Voința-i se muncea să scoată dintr-un grăunte al memoriei un embrion din care să-ncolțească o amintire, una măcar. Și nu cerea una din amintirile frumoase. Se bucura măcar de-o amintire tristă. Cum se născuse în această

lume ? Cine voise a se naște ? Cît va trăi aici ? O, soartă nemiloasă ! Prin ce putea-voi s-o învinge ? Și întrebarea i se răsuci în gînd, pînă-ncolți ceva. Și se vedea pe sine săpînd pe un ogor, acolo sub soare de cărbune. Săpa ca să găsească firul încolțit dintr-o sămînță rătăcită. Și pentru ce ? Care-s nădejdile ce stau ascunse în rătăcitul bob ? Și întrebările îl ucideau. Totul depinde de-acest bob pe care n-a trecut nimic din întunericul uitării pe care-l dă apa vrăjită a morților. Voi lua pămîntul acesta-n lung și lat rostogolindu-i brazda. Poate găsesc salvarea.

— Îl vezi ? Șușotea cineva. E un damnat. E pus să sape ogoarele infernului, ce nu au fost săpate de la-nceputul lumii.

— Și se supune ?

— O face singur. Așa cum oamenii-și ascultă de destin, crezînd că-și croiesc soarta singuri.

— Și crezi, ajunge-va la capăt ?

— Are tot timpul. De-acolo vine înapoi, și-l ia de la-nceput.

— Și dacă sminteitele lui munci duc la ceva ?

— La ce-ar putea să ducă ?

— Dacă străpunge el cu sapa pe sub rîul uitării și iese dincolo ?

— Nu i-a-ncolțit sămînța asta-n cap. El caută un bob de mei ca să-și aducă aminte ceva, căci dacă-și amintește măcar un singur lucru, apa uitării se mută dincoace de el.

Șoaptele dispărură.

Și căuta în smoala arsă bulgăr cu bulgăr salvarea și libertatea lui. Dar lumea aceea-i era prea departe și s-ar așterne-acolo să moară în grohotișul de cărbuni, dar pe tărîmul acela nu se moare. Se ghemui de oboseală frînt s-adoarmă. Era să aţipească sub cerul de cărbune, cînd mîna-i se opri pe un spic prins în șaiacul glugii.

— Spicul ! Țipă de bucurie. Spicul de secară care-a-ncolțit în primăvară pe cîmpul pe care calul meu, ce-i dincolo de apă, venit-a. Îmi amintesc de raza de lumină, și ce frumoasă e, cum doar *iubirea*...

Cuvîntul nerostit vreodată-acolo avu o forță magică atît de mare că clătină infernul din țîțîni, trăgîndu-și apele napoi departe. Fugi ca un nebun de apa-aceea neagră, pîn-ce zări porticul. Își văzu calul, și-alături luminișul sub care iarba încolțea. Sui pe cal și-ajunse îna-

poi acasă. Se ghemui în pat în rotocolul de lumină și adormi.

Cînd se trezi, fereastra lui era deschisă. Cerul nălțat deasupra cu stele depărtate. Și amintirile îl invadau plin de tristețe, dar nu puteau întuneca lumina aceea strînsă cît un bănuț în suflet.

Deschise larg ferestrele. Aprinse torțe și ciocăni la ușa unde dormea Marele preot. Deschise. Sacerdotul sta în genunchi rugîndu-se.

— Iertare, Mare preot. Venit-am să mai schimbăm o vorbă în ceasuri grele și de cumpănă.

Preotul se ridică din rugă, ca dintr-un somn adînc. Părea că s-a desprins din alte lumi. Îl privi lung pe rege, apoi îi puse mîinile pe umeri. Se așezară la o masă.

— Rege, îi spuse preotul cu glas prelung, ai cearcănele ofilite. Sufletul tău zburat-a în alte lumi.

— Visele, părinte, nu-s ale lumii-acesteia. Să îmi destăinui visul. Și-i povesti tot ce visase.

— Fost-ai în Hades, rege. Numai credința te-a salvat. Dacă mureai visînd că ești în Hades, acolo rămîneai. Ferește-te de Hades. Ferește-ți gîndul !

— Visul e dincolo de noi. Nu noi îl ducem, ci el ne poartă.

— Lumina ce te poartă este lumina cea de dincolo. Văzut-ai chipul lui Apollo. Tu și regina. Sînteți preafericiți. Și Hadesul nu vă va-nvinge niciodată. Destăinuie-mi minunea din insula Leuce !

— Părinte, văzut-am sanctuarul din insula Leuce. Insula-aceea e a tracilor. Ne aparține. Dar locurile sfinte sînt ale lumii-ntregi.

— Așa e, rege.

— Cunoști, părinte, miturile și epoca eroică a grecilor. Rămas-a sanctuarul lui Apollo. Reginei i-a venit în vis Achille, spunîndu-i jertfa pe care trebuia s-o facă. Insula are capre albe, cirezi întregi de iezi. Voia un ied. Noi dusu-i-am vin dulce în amfore grecești și cupe de-aur. Achille-n vis băut-a vin cu cupa. Și-am așteptat cu toții minunea care se întîmplă o dată numai la 19 ani. Atuncea stelele încep o nouă cale. E clipa-n care Apollo coboară-n sanctuar.

Ochii Marelui preot luceau. Și omenescul feții îi devenea extatic, cum însuși ei avut-au chipul atunci cînd așteptau pe Apollo.

— Întreaga noastră aşteptare era egală cu viaţa-ntreagă şi cu moartea. Dacă Apollo nu venea, noi toţi ne-am fi dat morţii, ca jertfă pentru minunea viitoare, sau ca pedeapsă, că începînd cu noi, s-a stins un mit. Era atît de mare dorinţa noastră, c-am desfăcut în două cerul şi Apollo venit-a în sanctuarul alb.

— Nu am venit, plîngea Marele preot. Nu am venit, ţinut în nemişcare de leşul ce-l purtam. Prea fericite rege, destăinuie-te mai departe.

— A coborît Apollo. Lumina lui ne-a ars o clipă ochii. Şi am căzut în tină. Avut-am însă dorul să îl vedem, şi înălţat-am ochii ca rîmele spre el. Apollo nu este cel descris de mituri. E un copil cam încruntat, ce ne-a surîs iubindu-ne. Cînd voi fi dincolo, părinte, voi duce semnul de aici, ce-l port în inimă, iubirea apollinică. Totul era din zale de lumină. Un univers de suferinţă ce-a devenit lumină. Apoi s-a înălţat. Pe urma lui plouat-a cu lumină. Auru-acela a curs pe noi. Regina îl purta pe pleoape.

— Preafericiţilor ! Preafericiţilor ! Voi ce văzut-aţi chipul lui Apollo veţi fi în paradisul lui Zalmoxis.

— De aceea, părinte, suferinţa de acum, o primesc ca o bucurie.

— Suferinţa care înalţă, rege.

— Şi toată viaţa, lui vreau să o închin. Am început să simt că-ncepe-n viaţa mea o nouă cale. Poate mă-nşel, părinte, dar mi-o rosteşte sufletul. Simt cum îmi bate la porţile lăuntrice mîna destinului. Nefericirea mea e că sînt rege.

— De ce ?

— De n-aş fi rege, aş deveni îndată *Ktistai*.

— Aceasta poţi s-o faci şi-acum.

— Părinte îmi dai o dezlegare ?

— Eşti mai presus de mine, rege. În sufletu-ţi vorbesc luminile lui Apollo.

— Părinte, vreau desăvîrşirea. Vreau să renunţ la tot. Vreau să dispar în suferinţă şi înainte de-a muri s-apar încă o dată. Şi-atît. Mi-e teamă însă de ceva. Mi-e teamă că nu am pregătit un rege în locul meu. Eu reuşit-am să unific triburile trace. Să fim destul de tari prin număr. E partea către ţară din existenţa mea. Dac-am îndeplinit-o, pentru ce oare aş rămîne rege ? Rege mi-a trebuit să fiu doar pentru acest scop. Desăvîrşirea unităţii nea-

mului. Acum urmează și desăvîrșirea mea. Părinte, ajută-mă !

— Și cum o vezi tu, rege, desăvîrșirea ta ca om ?

— Prin izolare, suferință și...

— Toate de care lumea fuge.

— Mi-e teamă însă de a nu pierde unitatea pe care am realizat-o.

— Atunci, rămîi pe mai departe rege. Păzește-această unitate pînă la urmă. Te vei desăvîrși așa.

— Va trebui s-aduc în locul meu un Dromichet ca mine.

— Gîndește-l și crecază-l rege. Și-apoi vei merge pe urmele lui Apollo. Rege, simt inima-mi că-mi crește, gîndindu-mă cît de frumos e drumul tracilor. Pornit-au ei din zei, hyperboreii, trecut-au prin vremea învrăjbirii între triburi, unitu-s-au, spre-a trece rînd pe rînd spre zeii din care-au coborît. Și ne-ntrebăm atunci. Cine sîntem dincolo de numele hyperboreu. Ne punem întrebarea, și-aceasta rămîne-va fără răspuns.

— De ce avem nevoie de regi sau de desăvîrșire, părinte ?

— Grea întrebare, rege. Ca sacerdot eu trebuie să spun, de altfel o și cred, c-avem etern nevoie de desăvîrșire. Însă desăvîrșirea trece prin istorie, iar regii fac istoria. Avem nevoie de regi ca tine, Dromichet. Noi, tracii dezuniți sîntem o lume barbară și absurdă și zeul nemuririi, Zalxomis, hyperboreu și el, ne-ar părăsi. Dar vezi, Apollo, tot hyperboreu, din înălțimea lui coboară. Nouăsprezece ani din viața lui e-o clipă. Rămîi dar rege, „rege al regilor". Este destulă suferință-n asta !

— E-adevărat, părinte. Dar nu pot merge dincolo cu sabia-nmuiată-n sînge.

Preotul căzu pe gînduri. Voia parcă a prinde ceva din depărtarea nevăzută. Un înțeles ce era scris pe-o stea. Dar steaua rămînea departe.

— Știu, rege. Eu însumi m-am izbit de-un gînd. Desăvîrșirea individuală cu drept de nemurire cere cu timpul o credință nouă, care nu neagă pe Zalmoxis, dar care nu acceptă sîngele ca jertfă. Departe e de noi vremea aceea. Departe vreau să spun de oameni. Știi la ce ar duce gîndul acesta care se va-întrupa în viitor ? La separarea regelui de sacerdot. Acum, aceasta ar însemna însăși

negarea lui Zalmoxis. Şi a-l nega pe zeu, ar însemna inevitabila distrugere a neamului. Iată deci catastrofa.

— Părinte, e vorba de un om şi nu de-o ţară. Ţara îl va urma pe „om" mult mai tîrziu, cînd timpurile vor sosi. E-un drept ascuns al meu. Şi prin desăvîrşirea mea lumea va crede tot mai mult în rege. Şi sacrificiul meu va întări pe cel ce va veni în urma-mi. Lăsaţi-mă să mă sacrific. Lasă-mă deci să mor. Şi îngropaţi-mă la temelia ţării, pentru ca duhul meu să fie protector cetăţii. Asta o vreau.

— Rege, glasul tău e lege. Şi zeii te vor ajuta. Chiar dacă vom găsi un rege, chiar dacă îi vom zice Dromichet, nu e deajuns. Va trebui să treacă vreme. Să fiţi deodată doi regi c-un singur nume şi în aceeaşi ţară, să creşteţi unul lîngă altul. N-ai văzut rege, cum plîngea poporul moartea reginei ? ! Caverna pe care a deschis-o în sufletul mulţimii. Dacă dispari o să însemne suflete rănite, gol, prăpastie. Un rege mare e ca o axă-a lumii „axis boreus", ca un Atlas. De-l scoţi din cazna-i la care zeii l-au supus, se prăbuşeşte lumea.

Regele reţinu pe Marele preot la palat pentru mai mult timp. Pierdut în gîndurile lui, secerdotul anula timpul şi spaţiul. Trimitea înapoi cugetul spre izvoarele lui, la începutul de lumi. Zeii nu coborîseră-ntîi în Olimp. Scările norilor coborau pe coloanele cerului la axul boreu. Intrarea în lume, poarta cea sfîntă-a pămîntului, rămînea tot acolo, şi deşteptat de gîndul acesta, îi amintea regelui să-l ducă sus la Coloane.

Regele aştepta veşti de la Sanctuar şi voia ca Marele preot să plece-mpreună cu el de la Helis la Haemus. Şi vestea veni. Sanctuarul era terminat. Se trimisese veşti la Pella, Lysimachia şi dincolo de munţi, la daci. După moartea reginei, vestea dădu lumii cernite o bucurie. Unii-o legau cu viaţa regelui însuşi. Multe familii se pregătiră să meargă făcînd caravană-mpreună, iar mulţi dintre daci veniră spre Istru, cătînd drumuri pe la poale de munţi. Regele plecă cu carul şi oastea. La Istru, opt plute treceau carul regal. De-acolo alese căi cunoscute pînă ajunseră în Haemus.

Muntele Sanctuarului se vedea de departe. În măreţia lui verde i se ridica de pe vîrf o delicată pasăre albă în adorarea ei către soare. Marele preot tresări lîngă rege, bănuind minunea de sus.

— O, zei, spuse el, cum reuşit-aţi să daţi omenirii duhul frumosului vostru !

Şi îndemna surugiii să ajungă mai repede. Sosiră la poalele muntelui. Mulţimea-i primea cu ovaţii. Se striga : „Apollo şi Zalmoxis, regele Dromichet". Atunci din convoaie de lume apărură mai mulţi călăreţi, care-ndreptară oastea spre cortul regal, ridicat dinainte într-o pajişte aproape de apă, presărată cu flori. De-acolo se vedea Sanctuarul pe vîrful de munte. Nimic nu-l umbrea afară de norii care picaseră-n văi lăsînd cerul albastru. Munţii din jur erau îmbrăcaţi în păduri de-un verde închis şi-n păşuni cărora aerul tare şi floarea din munte le dădeau reflexe albastre. Se vedeau căzînd pe terase înroşite izvoare. Muntele pe care zeii îl ursiseră, avea vîrful lui retezat. Acolo era templul în marmura albă ridicată spre cer.

— Cine făcut-a coloanele ? Cine săpat-a în piatră coroana de frunze ?

— Zeul din oameni, părinte !

— Am crezut mai întîi că e Sanctuarul Atenei din Delphi. Frumos e şi-acela. Dar voi l-aţi ridicat chiar pe vîrf, mergînd către zei.

— Poate că-nseamnă ceva. Întîi dorit-am aceasta. Şi numai apoi am gîndit că poate să-nsemne ceva. Părinte, am observat că oamenii noştri ar voi să se-nalţe spre zeu, să-l caute în pînza albastră a cerului. Timpul nostru uman trece prea repede. Pentru aceasta cu toţii voim să ajungem mai repede. Năzuinţa noastră se-nalţă. Fiinţei umane, în sublima Leuce, zeul i-apare de cîteva ori în o viaţă întreagă.

— Sanctuarul Atenei din Delphi este un sanctuar unde zeii coboară pînă-n văile munţilor şi în sufletul oamenilor. Firescul uman te urmăreşte şi-acolo. Dar voi aţi dat omului un fel de aripă nouă, zeiască. Aţi construit scările care urcă la cer. Cine urcă în aerul acela tare, respiră ca zeii. Cine făcut-a acest plan zeiesc ?

— Eu sînt acela, părinte. Aşa cum visat-am, aşa s-a ridicat sanctuarul. Zeii mi-ajută însufleţindu-mi poporul. Eu l-am gîndit după voinţa din mine a zeului. Ei, furnicile-acestea ridicat-au un gînd, construindu-l în piatră. Îi iubesc crezîndu-i că-s zei.

— Nu m-ar uimi, rege, dacă zeii punînd meşterii ar putea ridica minunile lumii, căci zeii întrec închipuirea umană. Dar sanctuarul acesta l-aţi ridicat voi, ajungîndu-i pe zei.

Sacerdotul privea cu nesaţ coloanele dorice înălţate spre cer, purtînd ca regina coroana de lauri pe frunte.

— Rege, sanctuarul acesta are ceva din fiinţa reginei.

— Aşa e, părinte. Nu m-am gîndit niciodată. Dacă-i aşa, găsesc durerilor mele o mîngîiere acum. Am adus urna de aur aici şi poporul va şti că prima jertfă-nchinată zeilor noştri a fost chiar regina. La temeliile muntelui voi cere să sape chiliile mele. Sus, aproape de masa tripodului voi pune în stîncă urna reginei. Cînd sui-vom acolo, regina va fi lîngă noi, la hotarele cerului, pînă unde urcat-am.

— Rege, totul mi se pare că-i gata. Mă uit de jur împrejur. Muntele şi-a zidit scările-n piatră. Oricine poate urca. Urcă pe scări şi coboară pe panta izvoarelor. Aşa cred că va fi drumul. Pe scările care suie în vîrf la tripod suie marele preot, regele şi toţi care vor.

— Va fi greu pentru mine, să urc către nori. Insă voi face-o. Pe piatra Coloanelor vîntul bate mai tare.

— O dată măcar trebuie s-ajungem acolo. Să jertfim mielul cel alb aproape de cer.

— Observ însă ceva sus. O scară mai mică pe-o parte şi alta. Unde vor s-ajungă acelea ?

— Eu spusu-le-am să ridice şi scările-acelea. Dar unde să ajungă nu pot să o ştiu. Mersul acesta din ce în ce mai departe e ca rîvna din noi, zeul atît de aproape, e-n noi, totuşi departe. Cine astfel poate şti unde ajung destinele noastre.

— Rege, să te gîndeşti şi la sanctuarul din Delphi. Înlănţuitele vieţi şi destine în care sufletul suie către izvorul dintîi se pot şti. Graiul sibilelor rosteşte adînc citind din runa destinelor. Ştiu că presimţi drumul spre stele pe care zeii ţi-l cîntă în suflet. Dar fericirea de dincolo meriţi s-o guşti încă de-aici.

Bătrînul voia să mai spună ceva, dar ostaşii de pază anunţă pe Odrid.

— Odrid, dragul meu, zise regele îmbrăţişîndu-l plîngînd. Odrid, regina-a murit...

— O ştiu, taraboste, răspunse cu glas sugrumat. Zeii au vrut-o ca jertfă. Nici una din pietrele puse nu s-a

surpat. Regina-i aici. Va dăinui pe pămînt cît va dăinui Sanctuarul.

Din cer pînă la masa tripodului, între lumea de-aici şi lumea de dincolo stau scările noastre. O suferinţă care trece-n zadar e cu adevărat dureroasă. Suferinţa ta însă suie scară la cer. Nu trebuie să uiţi, taraboste, că dincolo, noi care nu vom bea din rîul cel negru, vom trăi suferinţa de-aici în mari bucurii. Regina te-aşteaptă în drumul tău către stele.

— Părinte, marele merit îl are Odrid. El a reuşit să orînduie mulţimea de-aici. Eu am fost arhitectul, el, constructorul.

— Eu am să spun la rîndu-mi, zise Odrid, că eu doar dat-am porunci, şi ei care se văd, furnicarul acesta de la poalele muntelui, este constructorul.

— A murit cineva în încercarea de-a duce piatra acolo sus ? întrebă Sacerdotul.

— N-a murit nimeni, părinte, răspunse Odrid, dar după cîte se-aude, se pregătesc unii să moară.

— De ce, şi cum ?

— Au venit dacii. Ei cred în nemurire, cum credem toţi, însă ideea aceasta la ei a devenit fanatică. Vor, singuri, şi se pregătesc să se jertfească. Eu am dat ştire că opresc asemenea porniri, şi-am spus c-aştept pe Sacerdot care să ceară răzbunarea zeilor, considerînd-o sinucidere şi nu jertfire.

— Şi cum vor ei să înţeleagă jertfa ? întrebă preotul.

— Suind pe scara Sanctuarului şi de acolo în gestul unui zbor să cadă în prăpastie.

— Putem să oprim scara ?

— Nu ! Ei au făcut-o.

— Atunci, nu ne rămîne nouă decît să-i sfătuim că jertfele au fost aduse zeului.

— Şi pentru cei puţini ce nu vor înţelege ?

— Aceştia, aici ca şi oriunde, vor face ei ce ştiu. Noi însă le vom spune că cultul nostru respinge jertfa lor.

Privirăi din nou. Şi-ntr-adevăr, muntele părea închipuirea unui suflet deschis către nemărginire. Toţi îşi ziceau în felul lor în gînd, c-acolo se va pregăti un zeu.

Oamenii furnicau mai departe, în jurul muntelui împresurat. Îngrămădiri de care, turme, cai.

— Vedeți, zise Odrid, cam la sfîrșitul acestei zile vom pune rînduială în toate. Cînd vom privi în sus, vom vedea pajiștile verzi cu turmele de oi și herghelille de cai. Căruțe, care, corturi vor trece în podișul dintre munți, ce nu se vede. Și oamenii vor fi grupați în șase pîlcuri mari, iar între ele va fi un drum de trecere. Noaptea ce vine, lumea va dormi în jurul muntelui, așteptînd răsăritul soarelui.

Se odihniră toți în corturi pînă seara, cînd începuse rînduiala. Veniră *Ktistaii* și preoții de la Columna cerului. După apusul soarelui, Odrid lăsă la fiecare colț de grup cîte un căpitan de oaste pentru ordine. Grupul sacerdotal, regii și șapte generali erau chemați să urce muntele. Acolo pe podiș, naintea sanctuarului, se instalase corturi, care la revărsatul zorilor aveau să fie strînse. Scara de marmură ce ducea spre frontispiciu, urma a fi urcată sub licărirea stelelor de Marele preot, și-un ajutor de-o parte, iar de cealaltă parte de Dromichete și Odrid.

Noaptea trecu aproape toată în cîntece. Cerul se învîrtea în ochii lor cu miriade de lumini ca la-nceputul lumii, iar Sanctuarul de care se lipise ființa lor ducea în sus un abur nevăzut care albea calea lactee a stelelor îndepărtate. Oricare va fi lumea-n viitor, medita regele, noi, cu ardoare am crezut în stele. Zeii făcut-au lumea, ea însăși stea. Era lucrarea pe care-o cunoștea numai în parte omul. Dar stelele ? Dar sorii ? Era o lume nevăzută, abia știută ca lucrarea-a zeilor. Tainele lor rămîn de nepătruns. Rămîn de nepătruns chiar cînd ființa noastră țese la pînza lor. Și îi veni în minte Oracolul din Delphi, ce rămînea departe în umbra albă, uriașă, a sanctuarului, care se ridica din trupul lor. Noaptea aceasta avea în ea un tremur cosmic, o pregătire înfiorată-a stelelor. Ca pentru un nou drum. Trebuie să fie o stea, una măcar, își spunea regele, care să-nceapă-acum, în calendaruacesta fără nume, o cale a sa. Și care-i steaua ? Privi nemărginirea stelelor, fulgerînd lumea cea din depărtare ce rămînea tăcută, închisă-n tainițele ei. Poate că steauaaceea este stinsă, stinsă cu cîte zile-n urmă ? Și coborît-acum în piatra albă poate-n mormîntul-acesta alb, care s-a ridicat spre stele. Nimenea nu-i răspundea la întrebarea pe care sufletu-i rostea. Nimenea. Singurătatea stelelor parcă-i cerea un somn prelung, un fel de moarte.

Şi adia un vînt pe înălţimile podişului alunecînd pe luciul marmurei şi împletind ghirlande. Vîntul acela îşi flutura în plete vagi amintiri. Cu mîna înmuiată în lumina stelelor poleia fruntile. Poate cînta...

Din liniştea în care muntele dormea se auzi ca o părere un cîntec de cocoş. Ciobanii aduseseră la stînă cocoşi ca să le-anunţe dimineţile în care soarele nu se vedea.

Cu grijă se lustrară în firul de izvor care cădea lîngă platou şi începură a urca scările-nalte. Cu fiecare treaptă văzduhul se-năsprea. Lespedea scărilor albea zăpada-nchipuirii. Urcau aproape neştiut, ca un urcuş pe trepte-aeriene pe care sufletul şi le-a zidit în noaptea-nchipuirilor. Urcau. Şi se văzură sus. Sabia vîntului tăia-n obraji felii adînci. Se-aliniară toţi lîngă o balustradă. În valea muntelui li se păru o ceaţă albă ce-ncearcă să se mistuie şi mistuindu-se îndepărta din noapte negurile. Lumina intra în găuri mari în bezna destrămată. Cerul senin şi plin de stele se desfăcea în ceţuri albe în care stelele mureau. Aerul devenea lumină, lumină rece în care înţepau acele nopţii. O clipă se petrecea ceva. Ca o încremenire. O moarte de o clipă. Murise noaptea şi ziua triumfa. Lumea de jos părea o incredibilă aglomerare de rîndunici strînse pe un catarg al unei mari corăbii ce pleacă spre un ţărm mai cald. Şi ciripitul lor zvonea aceeaşi dimineaţă. Deodată se lumină, iar cei de jos văzură pe cei de sus şi începură a cînta. Cine îi învăţase pe cei veniţi din toate colţurile lumii acelaşi cîntec ? Muntele-avea o rezonanţă-a lui, iar cei de sus trăiau impresia c-ascultă un cîntec al pămîntului. Vîntul care răzbătea prin unde care se-naripau tăia frînturi ce se rostogoleau aiurea, iar cîntecul se refăcea în unitatea lui asemeni zvonului de sînge care ne sună în urechi. Se aşteptau primele raze ale soarelui. Berbecul cu lîna albă era întrezărit acolo sus. Avea picioarele legate şi preotul îl aşezase pe tripod. Se auzeau tobiţele care grăbeau sosirea soarelui. Şi soarele sosi. Întîi de-un roşu-ntunecat, apoi mai vesel. Lama cuţitului intră în inima plăpîndă a berbecului şi sîngele stropi altarul. Se strînse-apoi într-un pahar de lemn viaţa împurpurată, pe care preotul o aruncă asupra celor mulţi. Sîngele cald pică întocmai ca un soare rupt din cardine, şi pînă jos pulverizat el deveni lumină. Se-aprinse rugul pe tripod. Fumul cel

aromat, care plăcea atîta zeilor, se ridica cum se ridică lava de vulcan izbind în bolta cerului, unde se risipi. Soarele pătrundea cu raza lui în sanctuar, cătînd pereții, lustruind marmurele noi, și se opri cu scînteieri fanatice pe urna încrustată-n piatră. Părea că fiecare literă ia foc. În veci, își spunea Dromichet, cînd soarele va răsări, vedea-va urna lui de aur și după noaptea rece va încălzi-o și va lumina-o.

Marele preot ocoli sanctuarul de pe rotondele tripodului ! Privea în soare, rostind ceva, ridicînd mîinile spre cer. Era un jurămînt. Lumea se auzea cîntînd. Cînta și preotul, cîntecul lui, care era un cîntec numai pentru zei. Se adunară toți cu fețele spre răsărit și ridicară mîinile în semn de implorare către zeu. Mulțimea delira strigînd : Apollo, Zalmoxis, Apollo, Zalmoxis, și se-auzea din nou cîntînd. Cînd terminară aclamațiile, soarele îi privea în față, gonind umbrele nopții și cearcănele oboselii. Se cobora scările albe. Înconjurară Sanctuarul cîntînd. Marele Sacerdot luă apa lustrală și aruncă pe stîlpii sanctuarului, pe cei de față și pe întreaga lume. Un general făcu un semn cu brațele. Convoaie ordonate plecau în șiruri și se lustrau cu apa din izvoare, urcau pe scările din stînga muntelui, treceau prin fața sacerdotului, ca să coboare-apoi pe panta muntelui. Trecură mii de oameni într-o desăvîrșită rînduială pînă se terminară. Și doar după ei coborîră marele preot și regii.

Ostașii pregătiră masa. Turtoi de mei, brînză-afumată, miere și apă de izvor. Ciobanii-aduseră și cașuri. Unii veneau cu lapte prins în cofe.

Carul regal rămase pînă se mistui mulțimea în drumurile către case. Atunci, oastea se pregăti, și-alaiul-întreg porni spre Helis. Iar Sanctuarul rămase-n liniștea netulburată-a munților și sub singurătăți de cer.

2.
SUFERINȚA NOULUI ORFEU

Regele îl aducea la Helis pe Marele preot și ajutoarele lui. Odrid îi înmînase de la meșterii pietrari un sanctuar miniatură pe care-l cizelaseră în marmură. Pentru odihnă mai reținu pe Sacerdot o zi. Apoi plecă cu el spre munți. Se abătură pe la Peștera. Marele preot continuă drumul pe la Obîrșii, iar Dromichet rămase la *Ktistai*. Aceștia cunoșteau marea durere a pierderii reginei și bucuria ridicării Sanctuarului. Rămase-acolo peste noapte. *Ktistaii* îi pregătiră-n peșteră o laviță cu fîn acoperit de blănuri. Făcură foc și tăinuiră-afară pînă ce apusese luna, și doar apoi intrară-n peșteră. Regele venise cu două gînduri tainice acolo, pe care abia și le rostise pentru sine. Voia să afle pe departe, ce-ar crede ei despre un rege, care se izolează ca *Ktistaii*, și ar fi vrut să știe-apoi, ce cred ei despre oamenii ce fac „politiki" și despre-un rege, care i-ar ține locul multă vreme. *Ktistaii* însă se arătau nepăsători de-aceste rosturi ale lumii. Doar nu-i spuseseră că locul unui rege nu poate fi ținut decît de Sacerdot, dacă acesta ar fi mai tînăr și ar cunoaște trebile războiului. Altfel, primeau pe lîngă ei pe orice om care e-n stare a trăi ca ei. Veniseră de curînd cîțiva *Ktistai* din Dacia de peste munți.

— Sînt multe triburi mici. Toate se-mpacă între ele, și-au trecut la Uniunea tracă. Mulți dintre ei s-au așezat cu turmele în partea-aceasta a munților. Noi nu știm bine dacă de-aici, sau sînt de dincolo. Cu Daiza, Druid și Brote mă cunosc din copilărie.

— Dintre toți tracii, spuse *Ktistaiul* de dincolo, noi triburile dace sîntem mai mult legați de munte.

— De munte și de sanctuare.

— Ca și de turmele de oi.

— De aurul din băi, de via de pe dealuri. Spune-mi nu ţi-au plăcut acestea ?

— Cum nu ? Eu am venit cu turma mea aici.

— Atunci, ce te-a determinat să îţi alegi în viaţa-aceasta, viaţa grea ce este a *Ktistailor* ? Eşti supărat cu lumea ? Ai suferit ceva ?

— Nimic din toate-acestea. Aici, observ că viaţa nu e deosebită mult de-a triburilor.

— Atunci *Ktistaii* sînt pîn-la urmă un trib şi ei.

— Un trib mai credincios faţă de zei. Unde e lume multă nu poţi să fii, cum tu o vrei. Singurătatea mă face mai întreg. Regele se opri cu gîndul şi oftă.

— Dar dacă prin întîmplare ai putea fi un şef de trib, un rege, ceea ce-ţi place ţie ai putea cere tuturor, şi toată lumea te-ar asculta, şi-ar fi toţi într-un chip cu tine.

— Oile seamănă unele cu altele în turmă. Cu toate astea, ciobanii le cunosc în parte. Dar oamenii ? Fiecare din ei doreşte-a fi altfel. Şi eu asemeni, voit-am să petrec departe de zgomotul lumesc. dar mai ales dorit-am să mă supun voinţei mele, şi-n felul acesta să-mi pot pătrunde-n suflet.

— Şi ce-ai putea găsi acolo ?

— Tot. Toată lumea.

— Eşti sigur de aceasta ?

— Cred în aceasta, dar nu ştiu dacă o să reuşesc.

— Ţi-a spus-o cineva, sau ai gîndit-o tu ?

— Eu singur am gîndit-o.

— Şi dacă reuşeşti ce se întîmplă ?

— Ştiu eu ! ? E ca şi cînd ajung mai repede. E ca şi cînd aş termina o treabă grea mai repede şi bine. Şi nu numai atît. Aş înţelege lumea de undeva de sus, de unde aş putea să văd chiar totul uitîndu-mă nainte şi-napoia ei, de unde vine şi unde poate-ajunge.

— Şi care-i bucuria din aceasta ?

— Eu cred că-n fiecare om este ceva, aşa ca o feştilă-aprinsă într-un pahar în care e olei, şi flăcăruia-aceasta nu trebuie să se stingă.

— E un foc sacru ! ?

— Aşa e. Dar focul acesta sacru adoarme şi se stinge cînd s-a sfîrşit oleiul. Dorinţa mea e de-a păstra nestinsă lumina-aceasta. Aici mai mult decît oriunde pot s-o fac.

— Şi dacă reuşeşti să afli lumea toată în propriul tău suflet ?

— Atunci, de-i bine, mă-ntorc spre lume. Întîi şi-ntîi pe *Ktistai* i-aş chema să îmi urmeze calea.

— Dar *Ktistaii* sînteţi doar voi, pe cînd o ţară unită, cum e Tracia acum, înseamnă lume cît e nisipu-n mare.

— De-abia atunci prin gîndu-mi ar putea să treacă dorinţa de-a fi rege, să fac din toţi ceva asemeni mie.

— Frate *Ktistai*, frumos e ce gîndeşti, dar întrebatu-te-ai cum poţi s-ajungi acolo ?

— Cu viaţa mea de *Ktistai*.

— Şi în cît timp ?

— O viaţă de vrea zeul !

— Este destul o viaţă ?

Ktistaiul se gîndi mai mult. Dar regele îi aşteptă răspunsul.

— Nu e destul, nici pe departe rege...

— Şi-atunci ?

— Lumina de care ţi-am vorbit rămîne... însă rămîne numa-n mine. Şi eu cît sînt ?

Îşi măsura lăţimea pieptului cu o privire, spunînd :

— De-aici şi pînă-aici. Atît. Dar rege, iertată-mi fie întrebarea. Tu ce ai face dac-ai fi un *Ktistai*, aşa cum eu destăinuitu-m-am.

— Tocmai aceasta e problema unui rege, care nainte de-a fi rege a fost *Ktistai* ca tine.

Ktistaii aşezaţi în umbră şi care-l auziră părură-a tresări.

— Fraţi *Ktistai*, l-aţi ascultat. Frumos şi-adevărat vorbit-a. Ce spus-a el e viaţa mea întreagă. Am ajuns rege după ce am aflat în mine lumea. Şi-aflînd-o, eu tot voit-am după mine să o trag. Am reuşit să curm imensa vrajbă dintre atîtea triburi, o sută şi mai bine. Să le unesc frăţeşte. Să pun o dată capăt morţii dintre fraţi. Să devenim ce sîntem azi, o ţară mare, o împărăţie. Nimeni nu îndrăzneşte-acum să ne atace. Şi avem pace. Pînă aici, am tras cît am putut întreaga lume a tracilor dup-un destin al meu. Tracii trăiesc în suflet, acum, ca mine. Ce facem mai departe ? Iată-ntrebarea. Încremenim aşa ? Dacă aflăm această lume-n noi, nu ne oprim aici. Dar cine este cel care merge-nainte descoperind cărarea viitorului ?

— E cel care-a ajuns întîi în acest punct. Eşti, rege, tu.

— Fraților *Ktistai*, așa mi-am spus și eu. Și-n mine arde dorința de-a cunoaște lumea, cum poate zeii o cunosc, dar pentru-aceasta, eu trebuie să mor ca rege. Spre a mă înălța mai sus și pentru mine și pentru tracii toți înseamnă a renunța de-a mai fi rege. E-un fel de a muri. Treapta ce suie îmi cere jertfa-aceasta. Și suferința mea acum care mă tulbură, după o altă mare jertfă, e că vom pierde tot ce am realizat, dacă aude lumea că eu am dispărut. Vreau să merg mai departe pentru ea. Dar lucrul acesta rămîne ne-nțeles. Doar voi sînteți aceia care puteți să mă-nțelegeți. De-aceea am și venit. Marele preot nu mă desleagă decît dacă îi dau în loc un Dromichet. Toți veți ajunge în viitor ca mine în diferite chipuri, și veți trăi durerea care mă sfîșie acum. Eu, regele, cer ajutorul vostru.

Ktistaii turnară oliu sub feștilă și se apropiară în jurul regelui privindu-l cu atenție.

— Care din voi voiește-a-mi ține locul ? Care iubește soarta Traciei ? Pe cine-l voi iubi în veci ?

Îi apăruse-n ochi lacrimi fierbinți și se simțea cuprins ca de un tremur.

— Rege, se auzi un glas, ar fi ușor ca unul dintre noi să zică da, urmîndu-te. Dar ce va zice lumea ?

— Eu îi voi da toate însemnele regale, și voi primi în schimb doar rasa voastră. Eu îi voi da și numele. Cel care va merge după mine se va numi tot Dromichet.

— Dar cine are rege, priceperea și înțelepciunea ta ?

— Acel care-și deschide sufletul spre lume. Pîn-la momentul morții va trece mult. Eu îl voi ajuta din umbră. Dacule, tu, tu ești departe. Sufletul tău însă nu poate merge mai departe, de nu devii ca mine rege. Treapta ce suie către zeu trece prin tronul regelui. Zalmoxis însuși urcat-a treptele acestea. Și de doriți desăvîrșirea, aceasta este calea ei.

— Prea puțină pricepere avem, rege !

— Apropierea-n suflet ?

— Da, aceasta.

— Cine voiește dintre voi să mă urmeze va căpăta-n-țelegerea-aceasta în una, două sau trei inițieri.

Ktistaii înțepeniră ca niște stînci, căci ei știau ce-n-seamnă inițierea, deși nu o trăise niciunul dintre ei.

— Ne vom iniția la Delphi, unde acum misterele din Memphis și Dodona s-au reunit. Zeii coboară către noi.

Acesta-i drumul. Învățătura mea de pînă-acum o concentrăm într-un timp scurt. Cine cunoaște taina lumii, poate afla în picătura apei tot universul, eternitatea într-o clipă, cum tu chiar spus-ai, dacule, care dorești afla nemărginirea în propriu-ți suflet. Cine-ar avea curajul să zică da, în clipa-aceasta decisivă pentru destinul Traciei ? Curajoșii ar fi în stare ?

— Da, rege, mă iartă că-ndrăznesc, se ridică c-o umbră mare, dacul. Mi-e teamă de-acest pas, dar el așa cum spusu-ne-ai, va trebui să-l facem. Și te urmez și-n moarte.

— Jură, deci, Dromichete, îi spuse regele, încredințîndu-i numele.

Se ridicară toți, împinseră de stînca ce astupa intrarea-n peșteră. Luară o făclie mare, o ridică sub cerul liber în care scînteia luceafărul, și-n liniștea înfiorată a nopții strigară ridicîndu-și mîinile spre cer :

„Jurăm, întru credința zeului Zalmoxis, ca dacul *Ktistai* să devină rege cu numele de Dromichet. Jurăm !"

Se-mbrățișară plîngînd. Sub cer se săvîrșea atunci o mare taină.

*

A doua zi cei doi Dromichet plecară la Haemus. Acolo sosiți sub cearcăn de noapte, cînd lumea se adăpostea în văile calde, nu fură văzuți. Merseră sus, unde construcția era gata. Adia vîntul cu șoaptele lui neînțelese. Aveau pe umăr mițoasele grele. Cu căciulile îndesate pe cap puteau petrece sus noaptea. Simțea Dromichet că zeii vor coborî în inima lui deopotrivă aici ca și-n Delphi. Și sufletul i se-așeza în tăcere pe temeliile lui, regăsind bucuria cea tristă a întrebărilor grele. Treceau rînd pe rînd valuri de timp despuind amintirile moarte rămase în urmă ca-n ceață. Vreau să trec peste timpul cel mort și să văd înainte. Să pătrund apele-adînci unduite în mine. Să văd pînă unde merge adîncul. Și ieșit de acolo să mă înalț către margini de lumi, la hotarele unde vecinicia cade-n abis. Vreau să ajung a cunoaște lumea ce traversează în mine. Cît mers-am și cît încă voi merge prins în năvalnica lume cu lanțuri de fier. Gîndul acesta-i bătea cu putere în creieri și-n piept, semănînd cu dorința însăși a vieții în clipa în care te naști. Nu cunoscuse de-atunci

asemeni dorinți, care să-l fure cu apele repezi coborînd în vîltori din munții înalți. Ceva trebuia să se-ntîmple, zicea.

Regele sta în încăperile lui contemplînd stelele ca într-un templu, din care lumea-a plecat. Își aminti de *Ktistaiul* dac, ca și cînd trecuse mult timp de atunci, și-și spunea că noaptea de-acum, sub privegherea zeiască, simțită, ar putea să fie prea tare pentru dac. Prea mult pentru firea lui ne-ncercată. Ar fi fost poate mai bună iluzia magică a lui Odrid. El însuși trecuse prin ea. Atunci însă cînd sfîrșise iluzia aceea îi lăsase în suflet un sentiment vag. Era o bucată de lume care trecea coborînd în abis. Un fel de stea rătăcită. *Ktistaii* și-apropiaseră-n suflet mult din puterile morții, ca să nu scape marele sens al ființei și-al lumii. Și începu a gîndi doar în sine. Calea intrării sale în taină i se părea mult mai ușoară, dar gîndul îi luase nainte. Nu era nimic mai ușor sau mai greu. Sufletul lui era însetat, întîi de a ști dacă lumina de-aici, care după moartea reginei îi ardea sufletul, trece și în tărîmul de dincolo. Mai voia însă a ști rosturile sale în lume. Puterea lumii de dincolo resimțită adesea în suflet, totdeauna-i păruse ca un scop ultim al vieții, acum însă-i părea ca o prelungire a ei. Împlinirea în suflet, redobîndirea iubirii pierdute. Credea în aceasta cît poate crede un om, care voia să ajungă pînă-n hotarele morții. Vreau să mi-adun firele vieții-și spunea, în iubirea de-aici și de dincolo... Privi cerul scînteietor în noaptea cea caldă, dar capcanele gîndului îl prinseră din nou. Unde și cum voi putea întîlni umbra reginei ? Voi putea să străbat netrecînd încercările morții, pînă la ea ? Îi veni în minte atunci scene din visul în care-și căta amintirea pierdută-n vrăjitul iaz al lui Charon.

Dromichet își trase mai bine căciula pe ochi și se strînse în călduroasa mițoasă pe patul cel tare al altarului. Și cînd pleoapa căzuse pe ochi simțea nevăzuta lumină obișnuindu-i ființa. Cineva îi șoptea în auzul din suflet : Hai să privim stelele ! Stelele mari ieșiseră parcă din prundul lor. Carul cel mare, luceafărul le coborîseră aproape cu-o scînteiere blajină. Și pulberea lor de lumină i se-așternea în suflet. Aprinseră din ele torțe străfulgerînd marmura albă, și-i se părea că fumegă în jur arome. Lumina tremura, și-un fum subțire își ondula spiralele

pierzîndu-se în pulberea de-argint, care cădea lichidă peste muri.

„Să privim cerul strălucitor de constelații. Departe s-a ivit calea lactee, praful stîrnit în drumurile soarelui. Să vedem Orionul arzînd, Gemenii scînteind. Să privim cu ochii sufletului, desfăcînd voalul de pe ochii Zeiței, voalul semănat cu miriadele de stele," îi spuse vocea.

„Melodios Orfeu, fiul iubit al nemuritorilor și vindecătorul de suflete, din ziua din care te-am auzit cîntînd imnuri la zei, pe cînd se serba Apollon delfianul, ne-ai vrăjit inima și te-am urmat peste tot. Cîntul tău e ca un vin ce ne-mbată. Învățăturile tale ca o doctorie amară ușurînd copleșirea. Urechile auziră vocea nevăzută în care cîntau strunele lirei lui Orfeu :

„— Este aspru drumul care duce de-aici către zei. O potecă înflorită, o vale abruptă cu stînci plesnite de trăsnet, imensități fără margini, iată destinul unui profet pe pămînt. Copiii mei, rămîneți în poteca-nflorită-n cîmpie, fără-a căta țărmul de dincolo.

— Dar setea noastră, părinte, crește cu cît noi căutăm să o stingem — spuseră cu toții. Ne-ai vorbit de esența puterii. Atunci, spune-ne părinte al misterelor noastre, inspirat de divinul Eros, putea-vom vreodată să ajungem la zei, să-i vedem ?

— Aceasta se poate deschizînd numai ochii din suflet. Cu ochii ce-aveți sînteți la noi niște orbi. Și voi nu știți încă-a vedea cu ochii din suflet. A ajunge la minunea aceasta, vă trebuie o lucrare prea mare în inimi sau mari suferințe pentru-a deschide ochii închiși înlăuntru.

— Tu singur, ai reușit să-i deschizi, divine Orfeu.

— Vă invit în valea încîntătorului Tempe. Acolo vă voi deschide ochii către lumina eternă. Dar pînă atunci, viața noastră va rămînea castă, imaculat sufletul nostru. Căci trebuie să știți că lumina zeiască înspăimîntă pe slabi și ucide pe cei ce nu cred.

— Orfeu ! Cînd tu ai fost om, ai văzut Andreonul. Cum ai putut face aceasta ?

— Iubirea m-a împins. Nu puteam să mă nalț pîn-la cerul unde Euridice, divina mea soață, era. Puteam coborî în Infern. Acolo pătruns, i-am chemat din iubire umbra cea sfîntă. Tot din iubire, ea coborît-a-n Infern. Pentru-a nu rămîne acolo, eu însumi trebuia să deviu un zeu, s-o salvez, din căderea în conul de umbră al lunii. Cucerii

lumea de jos și de-aici cu strunele lirei. Am salvat patria, cum mi-o ceruse divina mea soață. Iată cît de frumos și de aspru e drumul spre stele."

Cerul cînta pe strunele lirei, cînd Orfeu dispăru.

I se părea că aude din fundul pămîntului corul copiilor morți și neplînși din Tracia-ntreagă. Corul acela plîngea în cîntecul lui. Desfăcea din maramele negre trandafirii uitării cei veșnici, presărîndu-i mormîntul. Bătea în stelajele soartei vîntul destinului stins. Dispăruse deasupra cerul cu stele și rămăsese-n tăcerea părăsitelor lunci, privighetoarea cea mută, luminat înlăuntru de lumina ținută-n obroc. Unde e viața, zicea. Greu este drumul trecerii mele. Veneau spaimele. Lumina ghemuită-n obroc se făcea mică. Trupul firav își sugea zgîrciul pe oase. Tremura-n fibra de creieri dunga luminii albastre din urmă. Corpule, stinge-te ! Lasă-mi sufletul treaz. Deschide lacătul de la închisoarea durerii. Rupe belciugul din inimă, inima însăși. Lasă lumina aceea să iasă, să plece. N-a făcut nimănui rău. Din contră ea vrea să aline durerea din lume. Am ținut-o în mine la locuri de cinste. Lumina aceea eram eu... Steaua mea, steaua ce mă urma pe cer veni spre mîna mea dreaptă. Și în lumina ei săpasem, nu mi-amintesc cînd, brazde albastre, răsărind și-nflorind crizanteme. Smulsei o petală dintr-una, privind-o adînc. Petala se-ntinse ca o cută de cer sub care văzui Tracia toată. Îi răsuna în urechi ca un glas cunoscut, amintind mlădierile vocii marelui mag : „Sînt născut în Tracia ta". Trecu ca un vîrtej de la Pella pînă în Chersonesul prins între mări. În drum îl opri amintirea cea albă înălțată spre cer ca un semn, vorbindu-i o limbă pe care nu o-nțelegea. Văzu marele curs al fluviului Istru și Pont Euxinul. Trecu dincolo peste munți, în paradisul tribului dac. Aripa lui se întinse în zborul spre muntele nalt al Coloanelor cerului. Coborî în valea unde izvorul se lățește-n oglinzi, în care privesc brazii și soarele. De-acolo beau cerbii apa neîncepută a lumii. Pămîntul cînta dedesubt. Cerul se roti în vîrtejuri. Norii cei albi căutau pajiștea verde. Cînd dispărură rămase acolo mama lui Apollo hyperborea Latona. Zeul luminii ce străjuia bolta cerească și-aduse fiul, pe Orfeu, care cu cîntecele sale deschise văile-adînci, unde-o potecă ducea spre Andreon. De-acolo apăru zeița Persefona nerăbdătoare de-a-l întîlni pe Dionisos. Pajiștea înflori cu narcise din

care Latona și Orfeu îi împletiră coroana. Narcisele dădeau zeiței un nimb din care aurora dimineților solare cădea pe fragezii obraji.

Cine sînt eu ? Se-ntreba regele, de teamă șoptindu-și întrebarea-n suflet. Simțea ca zeii pe care îi vedea. Latona, tînăra mamă, mîngîia soarele din pletele-aurii ale nepotului Orfeu, iar Apollo ascuns în fire căta-n lumină cîntările de harfă și de liră. Cerul se deschidea și auzea cum cîntă ritmul în lucruri. Și prototipurile lumii, arheii lor își acordau diapazoanele după cîntarea lui Orfeu. Și muzica, închisă în cetatea ei, păstra mîndria de-a fi liberă. Era doar cînt și strălucire. Veghea nestinsă în azur lumina cea dintîi. De-acolo privea zeul cel bătrîn cu sufletul lui tînăr, Dionisos, către zeița morții și-a infernului, care ținea sub paza ei temeiurile lumii. Aerul tremura în irizări albastre ca un presentiment al unui mare zbor. Se adunau luminile în roiuri ocolind vidurile mari, și-apoi ca un reflux marin cădeau în hăuri risipind o pulbere de aur. Priveau sub ceruri zeii mici titanica pornire a unui suflet mare, pe care micul Eros îl stăpînește totuși. Aripa-ntinsă peste pustietăți de lumi nu mai bătea în aer. Părea o pînză de corăbii în care vîntul împinge cu degetele lui. Narcisele creșteau sub văzul zeilor, mirați cînd de alături discret pătrunse în poiană cu mantia-n-cărcată de polen ceresc, sublimul Dionisos.

— Latona, iubita mamă a zeităților luminii, viața ta începe în fiecare clipă. Istoria ce nu te uită e doar papirușul pe care scrisu-s-a ceva, atît. Tu ai rămas cu tinerețea ta dintîi. O, darurile cerului nu pot să umple inima de zeu, atît de multe-s. Latona, de cînd nu te-am văzut...

— Plăcutule Orfeu, ce totdeauna bucurii mi-ai dat, tu, care-ai îmblînzit cu lira ta și fiarele, fii sigur că inima de zeu rămas-a simțitoare. Orfeu, inima noastră e din cîntec. Și tu ne-o amintești. Chiar oamenii găsesc în colțurile-ascunse ale sufletului acordul tău de liră. Iubitei mele Persefona i-ai deschis inima prin cîntec, și netezitu-i-ai și fruntea pe care Hadèsul o întristează. Sub cîntecul tău narcisele-au crescut în coronițele iubitei mele.

— O, Persefona mea, cum nasc în mine toate lumile

pe rînd privindu-te. Surîsul cu care mă primești e un vertigiu-ameţitor şi un delir în suflet.

Şi îi acoperi cu mîinile privirea ochilor.

Spune, cine sînt eu ? Căci înadins schimbatu-mi-am şi vocea. Mă recunoşti ?

— O, Dionisos, spuse Persefona, verb al lui Jupiter, celestă radiere de lumină, care te-ai prins în formă omenească ! De fiecare dată cînd mi-apari, cred că trăiesc la început de vremi, căci lumile renasc reamintindu-mi-le. Trecutul, viitorul îmi vin din nou ca un prezent care nu moare şi simt cum universul scînteiază-n mine.

Lumea suia din văi. Trecea peste arcadele de munţi, ca roiuri venite din necunoscut în viaţă, purtînd în braţe roze, cîntînd imnuri de dragoste. Pămîntul se-nălţa, cerul se cobora. Oamenii zvîrleau jerbe de flori în nori trandafirii. Spre cer urca un zeu care ducea în braţe zeiţa şi iubita soaţă. Eros cînta în oameni cu lira lui Orfeu.

Regele avea o conştiinţă dublă. Trăia egal în oameni ca şi-n fiinţa zeilor. Scruta nemărginirea dincolo, pe unde dispăruseră zeii, plana asupra Traciei, văzînd-o c-o privire de la un cap la altul. Era în tot. Şi într-un timp ce se topea în juru-i, cum se topea în zale de lumină mantia lui Apollo cînd apăruse în sanctuarul insulei Leuce. Dar îi trecu prin minte-un fulger ce-l întreba de rostul existenţei sale. Fulgerul se roti ca într-un receptacol din care nu poate evada. Gîndul se sparse-atunci şi se pulverizâ în infinit. Dar auzi bătînd la poarta somnului său magic o dimineaţă şi se trezi.

Visul său nu îi descumpănise mintea, i-o ascuţise. Şi Dromichet spera să îşi trăiască visul vieţii sale, să se-ntîlnească cu propriul destin. Şi din această întîlnire va supravieţui ? Iată o întrebare, la care nu-şi putea răspunde. Clipele cădeau ca plumbii grei peste priviri, obloane definitiv închise pentru moarte. Dromichet părea însă a fi parcurs nişte etape neîmplinite ale vieţii, zone rarefiate ce ucideau prin golul lor. Şi toate-acestea fuseseră strînse-acum, înghesuite în nimicul lor. Rămînea însă un gol apăsător, şi-acesta era al rostului pe care doar în parte îl descifrase pînă-acum. Căci ce fusese pîn-aici ? O amintire a legendarului Orfeu. Apoi un *De profundis* şi-un paradis zeiesc pe care şi Odrid îl

preparase în muntele lui magic și poate chiar cu mult, mult mai multă pompă. Poate greșea, își spunea regele. Toate-i erau doar visuri din afara lui. Alții trăiau în el. Și poate că aceste vise din afară se întîlnesc cu visul lui. Și poate că aici era secretul acestor magi. Tracia lor, dar și a lui, nemuritoare, este un vis comun. Poate c-acesta-i promontoriul din care se va ridica un rost.

Rămase asupra gîndului ce stăruia. Se va lăsa să își viseze visul. Și care-i visul lui ? Are el oare-un vis ? S-ar putea să dea de-un suflet în care nu se află decît un pergament nescris. Dar să vedem. Dac-aș avea un vis, de ce l-aș sonda ? L-aș ști. Și-ar fi suficient. Dar nu. Visul acesta pe care trebuie să-l visez, e chiar destinul meu. E visul sufletului meu, de-aici și pînă-aici. Și poate chiar mai mult. Distanțele napoi și curbele în viitor. Așadar, nu trebuie să gîndesc un vis. El este, trăiește-n mine de la-nceputul lumii și pînă la sfîrșitul ei. Totul e să-l visez acum, adică să-l parcurg cu repezeala gîndului, să-l sublimez. E ca și cînd mi-ar fi în față pergamentul vieții, și-n loc a-i da citire, așa cum știu, doar l-aș privi cu niște ochi ce nu ne sînt obișnuiți, care-ar pătrunde tot deodată. Dar lucrurile-acestea le-am mai gîndit cîndva. Și parc-aș vrea să nu gîndesc nimic. Să las netulburate apele în mine.

Pecetlui astfel incintele în care dormea sufletul.

De astă dată, mai mult absent, decît pierdut în gînduri, regelui i se păru c-aude un cîntec, un murmurat de voci ca o cîntare pentru murii vechi, care-l adorm, și se văzu pe-un cîmp în care toamnele tîrzii cu cer închis și plclă astupă orizontul, fugind, voind s-ajungă undeva. Era destul acel ceva. De-l ajungea, de-abia atunci venea un altceva. Nimic nu se părea întreg. Și-acel ceva veni. Pămîntul i se deschidea ca o imensă grotă, ce îl cutremura. I se părea că plîng în inima-i toți care au trăit pînă la el. Dar plînsul lui era cel mai amar. Atinse stîlpii acelei guri, ce se-adîncea într-o construcție pierdută parcă în adîncuri și se cutremură pămîntul, atît de tare că se prăvăli. Scăparea, salvarea de-a nu pica cerul pe cap, venea viclean ca o chemare înăuntru, ca un lătrat al unui cîine, care se bucură să intri într-o curte unde păzește el. Apoi... Și a intrat. Acolo își aduse aminte că a venit pentru ceva. Își aminti de Persefona. Luase din poiana de narcise, în visul celălalt o floare. O căuta în

buzunar și o dădu zeiței care-l privi cu ochii mari și gînditori strivind o lacrimă. Zeița agăță de-un lanț de aur narcisa dată ei. Și parcă aștepta ceva să-i spuie.

— Așteapt-o, zise. Nu vine de aici. De ce nu ai chemat-o, cînd era Latona și Orfeu ? De ce-o cobori aici ?

— Nu știu, zeiță. Sau nu m-am priceput. Sau poate eu, deși eram prezent acolo, nu m-aș fi ridicat decît cu gîndul.

— Și nici nu știi cît rău îi faci ! Cît îi împingi în urmă destinele trăite.

— Zeiță, mă iartă, nu am știut că o iubesc atît de mult. Nu o lăsam să moară.

— Ce-ai fi făcut ca să nu moară ? Ești primul muritor care rostești ca și un zeu.

— Aș fi murit eu pentru ea !

— Și crezi c-a ta nefericire s-ar fi schimbat ? E mai ușor să vii aici, decît să pleci de-aici ! Dar mă înduioșezi, pentru că ești altfel decît ceilalți pe care îi aduce întruna corabia lui Charon. Eu nu-ți opresc dorința. De altfel cine vrea să intre-n Andreon e liber. Dar nu e liber să mai iasă. Voi călca legea. Eu sînt zeița Andreonului, dar nu un spirit infernal, și-ți văd în suflet lumina pe care tu o porți. Și mă apropii ție. Va veni.

Umbla de colo pînă colo, dar fără a se depărta de protectoarea lui. Văzu atîtea umbre trecînd spre negrul orizont, unde se depănau triste destine. Știa cîteva lucruri. Că își așteaptă pe Leuce, apoi că o iubește cu disperarea celui care vine în Infern, și că va ști ceva din soarta-i, că ea, regina i-o va spune.

Treceau pe lîngă el cu lovituri de gonguri în urechi, clipe de plumb, care-i turnau leșie-n suflet, și care îi goleau ființa. O stăpînire minerală asupra inimii și-a creierului îl deprimau. Cum era lumea de acolo ? În locul sîngelui curgea în vine o apă neagră, o păcură. În cap ardeau inteligențele cărbunelui, iar sufletul, o-nchipuire neagră și hidoasă. Din toate-acestea, o clipă dispăru, cînd îl izbi plăcut în inimă apropierea umbrei ei. Nu-l observase. Trecea nainte absorbită de o forță care o mistuia. Și se-avînta în orizontul tristei lumi. O clipă mai trecu și zguduit țipă, acoperindu-și țipătul cu pumnii.

— Leuce, regina mea ! Și tremura ca scos din fire. Umbra se-ntoarse fremătînd de-un dor de dincolo de moarte. În atmosfera plumburie o regăsi, așa cum o știa,

gata să-ngenuncheze naintea lui, ca înaintea ne-nduplecatelor destine.

O luă în brațe, pierzînd-o printre mîini și ascultîndu-i plînsul care se revărsa în suflet atîta de aproape, că se-auzea pe sine hohotind. Și nu putea să nu observe dorința de a prinde formă, dar și puterea de a-l dezbrăca de fire, de-a și-l apropia prin moarte.

— Cum ai venit aicea, Dromichet ?

— Am mers pe calea visului ce nu-mi da pace.

— De ce tocmai aicea, Dromichet ?

— Altundeva nu mi-ar fi fost posibil. Căci mai întîi ar trebui să mor, și-apoi murind să pot parcurge locuri interzise. Și poate niciodată nu te-aș fi aflat.

Simți cum umbra ei se mlădie asupra lui și că-l cuprinde cu brațele de duh. Atunci îi apăru mai clar că e întrupată din lumini lunare, și-o ascultă :

— „Pentru mine ai înfruntat Infernul, căutîndu-mă aicea printre morți. Și iată am venit, dînd duh chemării tale. Am coborît din conul cel de umbră-al lunii, unde sînt prinsă în vîrtej plîngînd întocmai ca și tine. Dar dacă vrei să mă eliberezi fă Tracia nemuritoare, dîndu-i lumina care trebuie să vină din viitorul ei și-al lumii. Mila, iubirea între oameni, desăvîrșirea. Căci astfel regăsindu-mi aripa, eu voi putea să mă înalț spre stele, unde ne vom afla în nesfîrșitele lumini. Dar pîn-acolo, va trebui să rătăcesc prin tulburate și dureroase spații. Tu singur poți să mă salvezi, adio, Dromichet, adio !"

Deschise ochii înviorat. Era cuprins de-un fel de frenezie. Leuce-i arătase drumul adevărului, care era al lui și al umanității întregi. Și ceea ce-i dădea convingerea ca și un sentiment de împlinire e că trăise visul acesta în armătura-a două lumi. O lume a trecutului din care el avea mîndria de a fi refăcut mitul orfeic, al coborîrii prin iubire în infern. Durerea noului Orfeu îi luminase căile destinului, căci Tracia pe care el o vrea nemuritoare, îi apărea o Tracie în constelații noi, în devenirea sufletească-a lumii. Rememoră apoi drumul urcat prin înțelegerea misterelor și i se proiecta nainte adevărul pe care îl dorea să îl urmeze. Lumii de-aici îi trebuia o profeție și un exemplu pentru-a deschide epoca ce vine cu forțele destinului. Lumii de dincolo, promisiunea zborului spre stele a Leucei. Iar pentru sine... desăvîrșirea.

*

Dacul visă şi el sub scînteierea stelelor, acolo adormit pe lespezile albe de sub portalul înaltului altar. I se făcea că Sybila apare cu ochii mari şi zîmbitori ca într-o lume în care ceru-i ţesut dintr-o reţea de borangic lichid.

— Copil al pulberii, îi spuse ea, citeşte-mi gîndurile ! El le citi.

— Fă-mă să văd cum se petrece viaţa lumilor şi-a stelelor ca şi a sufletului căile unde ajung. De unde vine omul şi unde-ajunge el.

— Priveşte cu gîndul la întrebarea ta !

Şi dacul văzu cum se aşază unul peste altul şapte ceruri din care ultimul era înconjurat de căi lactee. În cele şapte ceruri vedea asemeni şapte sfere de cristal.

— Prin traversarea lor, rosti Sybila, se împlineşte-o lege, căderea şi înălţarea-n suflet. „Şi cele şapte genii sînt şapte raze ale *Verbului — Lumină*. La capetele luminii sub semnul zodiacului, cel care poartă globul înţelepciunii universale, e Saturn.

— Dar spune-mi atotcuprinzătoare şi peste margini bună, Sybilă, cum poate omul a traversa aceste lumi ?

— Vezi roiurile imense de pe a şaptea sferă ? Sînt pentru suflet germenii. Ca aburii trăiesc în regiunea lui Saturn, se poate spune fericiţi şi fără grijă şi neştiind ce-i bunătatea lor. Dar cînd au început să cadă din sferă-n sferă, se-mbracă cu o haină grea, şi pe cît vor trăi trăiesc cu energie în haina-aceea grea, pierzînd oriceamintiri celeste. Căci îmbătaţi de viaţă şi materie ei se petrec în închisoarea lor terestră alături de Durere, Dragoste şi Moarte. Şi de acolo paradisiaca viaţă a cerului, abia-i simţită ca visare vană.

— Şi pînă unde poate merge această disperare ? Oamenii cred de la Zalmoxis mai încoace în imortalitatea sufletului. Această imortalitate e pentru toţi ?

— Mulţi îşi pierd sufletul, deşi el la origini e nepieritor, alunecînd fatal în regnul mineral. Pierzînd şi cea din urmă amintire a originii, scînteia care nu devine stea, se-ntoarce din eter spre un atom fără viaţă şi sufletul se risipeşte întocmai ca nisipul în pulbere şi vînt.

— Dar spune-mi, destinul acestor suflete se-ncheie o dată cu dezagregarea lor ?

— Privește ! Și dacului îi apăru o lume-a monștrilor, care-l cutremură. Privește însă mai departe ! Vezi tu aceste suflete ce năvălesc în roiuri spre suprafața lunii ? Iată că unele vor a se-ntoarce către pămîntul de unde au plecat. Sînt ca și păsările-n stoluri lovite de furtună. Sînt unele-mbătate de visul lor, acuma ne-mplinit, se încăpățînează și-și capătă o energie-n luptă. Ia seama, ele primesc lumina, căci încăpățînarea lor de-a trece dincolo de zonele nefaste, dezvăluie că au în ele ceva zeiesc și-n fapte scînteiere.

Să-ți spun acum, cele mai vii din ele trăiesc în regiunile solare. Cele puternice merg spre Saturn, și unele din ele se-nalță spre zările îndepărtate. „Căci acolo totul sfîrșește, totul începe în mod etern, și cele șapte sfere spun împreună : Înțelepciune ! Iubire ! Adevăr ! Frumusețe ! Splendoare ! Știință ! Imortalitate !"

Sybila îi zîmbi cu ochii ei cei mari și dispăru. Dacul întîi căzu ca într-un Chaos în care se simți înfășurat și-ncins cu lanțuri grele. O boare îi alunecă apoi pe frunte și cînd deschise ochii, naintea sa văzu pe Dromichete.

3.
PRESIMȚIREA PROFETULUI

Cei doi Dromichete mergeau aproape străini și neștiuți, stăpîniți încă de lumile de dincolo. Dacul își recapitula cu o smerenie pe care nu o cunoscuse *Ktistaiul* din peșteră. Smerenie pe care vag și-o-nchipuia ca presimțire numai, pe care însă acuma și mai nainte-n sanctuar el o trăia. Dar ce-nsemna trăirea-aceasta ? Își dădea seama întîi și-ntîi de măreția care-l copleșise. Nu îl interesa ființa lui egală, poate cu bobul de nisip, e-adevărat însuflețit, în fața imensităților solare, ci doar acea putere de-a se minuna, de a cuprinde-n suflet nemărginirea c-un dor care îl soarbe. Gîndindu-se la sine și comparîndu-se cu cel de mai nainte, el însuși părea altul, mai presus, nu însă din dorința de a crește. I se părea că suie cu fruntea în lumina stelelor. Nimic din ceea ce era pînă atunci nu-i dezmințea misterul. Îi lumina doar calea. O forță a binelui ce pătrundea prin lucruri se bucura de el, și-i deschidea prin bucurie căi infinite și mirifice și nu-l lăsa să creadă decît că-s ale lui. El singur, mărindu-și sufletul, a reușit s-ajungă pîn-la ele. Simțea că-n jurul său e o lumină ce îl învăluie plăcut. Dac-ar putea menține-o ! Cine i-a dat-o ? Și începea să înțeleagă acele vise ca o comunicare sufletească. Atît de mare i se păruse în ochii lui nepricepuți dorul acela pentru lumi necunoscute, încît cine venea cu sufletul acolo, era ca un trimis, un pelerin al cerului.

Văile abia se mai vedeau. Regele stătea mic, căzut în sine. Părea că e cuprins de-un somn ciudat în care și-a uitat deschise pleoapele. Voi să îl deștepte, din visul-acesta treaz, dar nu-ndrăzni.

— Hai să vorbim, îi zise Dromichet. Am început să îți văd gîndul. Pot să-ți zăresc cărarea înainte pe care mergi.

Deci pot să te ajut. Ce crezi tu, dacule, despre acest vis ? Spune-mi așa, cum ai vorbi cu tine însuți.

Dacul, asemenea lui Dromichet, răspunse gînditor. Se smulse parcă lumii, spre-a-și căuta un loc în suflet. Scotea apoi ca din fîntînile adînci apa în care tremura un chip, și-n care se recunoștea el însuși.

— Mărite Rege, n-am darul de-a vorbi. Tu, gîndul meu mi-l știi ca pe al tău. Chiar și atunci cînd nu gîndești ceva te duce într-acolo. Așa a fost acest vis, ce-i pentru mine ca o poartă deschisă mai devreme către timp.

— Și de ce mai devreme ?

— Pentru că altfel ea n-ar putea să se deschidă decît prin moarte. Și poate-atunci ar fi tîrziu.

— Deci vezi în acest vis un dar ceresc.

— Asemeni călăuzei ce îți arată calea.

— De ce atunci nu e deschisă tuturor ?

— Poate că e deschisă tuturor. Dar mulți n-o văd, sau o amînă. Uită de sine. Uitarea e un lucru foarte rău.

— E-adevărat. Mereu uităm. Vrem să reștim ce am uitat, cînd toate le avem în noi.

Și totuși oamenii cum pot s-ajungă să-și cunoască sufletul ?

— E simplu, rege. În liniștea și cumpătarea vieții de *Ktistai*.

— Și dacă nu veneai aici, în Peștera era la fel ?

— Nu.

— Atunci, care-i deosebirea ?

Dacul se așeză pe gînduri.

— Eu cred că cerul, spuse el, pînă la zeul cel mai mare e tot mereu schimbat. Și noi aici la fel, în lumea noastră răsfrîngem lumea de acolo.

— Așadar, sînt două lumi ce seamănă-ntre ele.

— Cum este omul și umbra lui. Mai bine-zis e un model în cer și după-acela se căznesc și oamenii.

— Spune-mi, pătruns-a pîn-la voi, măcar din auzite, filozofia-ateniană a lui Socrate și-a lui Platon ?

— Nu, rege. Spun după gîndul meu.

— Atunci, misterele sînt ca toate-n lume cópii ?

— Eu cred că ce-am văzut nu mai e copie.

— Dar dincolo vedem cu acești ochi cu care ne privim acum ?

— Aș crede că nicicum.

— Atunci, tot ce-am văzut, cu care ochi văzut-am ?

— Cu ochii sufletului, rege.

— Atunci, care-i deosebirea între ei ?

Dacul nu mai putu răspunde.

— Mă lămurește, rege. Deși văzut-am cerul pe partea din lăuntru, acolo unde oamenii nu văd, nu pot să îmi dau seama, cum eu privit-am cu ochii sufletului, cum aș privi cu ochii de acum.

— Lumea de dincolo nu ne-ar rămîne în memorie. Și nu ne-ar urmări cu frumusețea ei, de nu ne-ar da imaginea sub aparență pămîntească.

— Atunci, ne-am înșelat !

— Nu, nu ne-am înșelat. Doar cheia morții schimbă totul.

— Atuncea care-i adevărul dat ?

— Cel care l-am văzut în limita memorici și-a omenescului.

— Și dincolo de-aceste limite, cum e ?

— Cine-ar putea să le descrie și înțeleagă doar cu mintea ? Decît la fel.

— Atuncea, rege, spune-mi în ce să cred ?

— În tot. Tot ce-ai văzut rămîne, dar numai ca un sentiment mult mai puternic.

— Ar putea fi asemănat la noi aceasta cu ceva ?

— Eu cred, că da. Dar cu o copie destul de palidă. Nu știu de-ai auzit, adesea lumea vorbește de un *ideal*. E-adevărat, lumea de la Atena, a literaților și-a filozofilor. Nu-nseamnă însă că dacă noi nu l-am rostit vreodată în Tracia, el nu există, sau noi nu l-am trăit, nu l-am simțit în inimi.

— Eu nu știu ce e ?

— Așa nici eu nu știu. Căci n-am văzut pînă acum vreun ideal. Și totuși, ceva din ideal parc-am văzut, atunci cînd ridicat-am Sanctuarul de pe Haemus.

— Parcă aș înțelege-acum. Însă de ce nu-i idcal complet ?

— Pentru că idealul stă sub o nălucă a celeilalte lumi.

— Atunci, nimenea dintre oameni nu va realiza vreodată idealul.

— În acest chip, nimenea, niciodată nu va realiza aici un ideal al cerului. Dar dacă ne rezumăm la cópii omenești, idealul cel mare pe care cerul îl ascunde, devine mic și îl realizăm. De pildă, eu, realizat-am două idealuri de acest fel.

— Care ?

— Unirea triburilor trace, şi-apoi frumosul sanctuar din Haemus.

— Rege, am însă o mare neînţelegere, mă iartă. Cum pot pretinde zeii idealuri pe care omul nu le poate-atinge?

— Aceasta-i marele secret al lumii, cred eu. Lumea va urmări etern aceste idealuri, cu-o sete care-o soarbe, şi-n felu-acesta se va depăşi.

— Dar oamenii faţă de ei înşişi vor fi mereu o speţă neîmplinită.

— Nu numai faţă de ei înşişi, şi nu în primul rînd. Vor fi neîmpliniţi etern faţă de zei. Noi vom trăi iluzia doar temporară a împlinirii, apoi trecînd şi către alte orizonturi.

— Greşeala noastră, a celor tineri, e că vrem totul dintr-o dată.

— Totul nici nu există. Doar grecii au crezut că lumea-i limitată. Nici nu e înţelept să fie tot deodată, şi-apoi nici nu se poate. Dar am uitat să ne răspundem la întrebarea ce dăm lumii, care să ţină loc misterelor atît de strînse în secretul lor.

— M-am întrebat, de ce se ţin secrete, de ce-s mistere, cînd este vorba de sufletul uman ?

— La Memphis, zeiţa Isis apare cu faţa acoperită de un voal. Şi nici un muritor n-a reuşit vreodată să ridice acest voal. Aşa şi cei care nu au pătruns pîn-la mistere, găsesc să li se-arate un *ideal*. Zeiţa Isis e în alt plan, superior, un ideal. Întreaga lume aşezată-n ierarhii, participă la *ideal*.

— Va fi destul de greu să facem să-nţeleagă tracii ce-i idealul-acesta.

— Cred că greşeşti. Eu am convingerea că înţeleg mai bine decît grecii ce l-au trecut în teorie. Tracii îl vor păstra în suflet. Ei îl trăiesc, fără să ştie ce-i. Să ne-amintim că nemurirea predicată de Zalmoxis, e cel mai mare ideal. Şi tracii cred în ea. Trăirea în credinţa lui Zalmoxis e o iniţiere. Cel care are suflet mare întru Zalmoxis, îşi poate face sufletul un sanctuar. Spune-mi, nu se întîmplă-aceasta cu *Ktistaii* ?

— Aşa e, rege. Ei sînt iniţiaţi la sanctuarul sufletului lor. Dar tot atîta de adevărat e că în simplitatea lor în care-adună mirezmele singurătăţii sufleteşti, nu au acea

trăire în care cîntă trîmbițele cerului. *Ktistaii* toți vor trebui să treacă pe la Delphi.

— Ciobanii singuratici care au coborît din munții Rîpei, niște *Ktistai*, în felul lor, ei fost-au cei care au ridicat frumosul sanctuar din Delphi. Și noi, cînd vom ajunge, vom poposi la Sanctuarul nostru din Haemus.

Cineva trebuie să se sacrifice pentru puterea lui.

— Cineva care are o putere.

— Nu atît pentru moștenirea ființei lui, cît pentru spiritul care urmează a fi incorporat în sanctuar.

— Acolo nu e nimeni ?

— Avem cîțiva călugări anahoreți.

— Și rege, cine-ar putea să dea acestui monument tărie și sfințenie ?

— Cine ? Cel care l-a făcut.

— Cum ?

— Murind acolo pentru el.

— După cît știu, regii nu se jertfesc.

— O jertfă lentă. Retragere, ... Profeție. O revenire-n lume. Și dispariția totală. Apoi cu timpul se vor muta aicea unii dintre magi, sau poate voi, *Ktistaii* prin concentrarea voastră veți deveni voi magi. Voința o aveți. Doar arta numerelor v-ar lipsi. Doresc să sap o grotă, ca să-mi rămînă mie. Acolo voi petrece, gîndind cum să păstrez eternitatea Traciei.

— Aș înțelege, mărite rege, că vrei să îl urmezi pe zeu. Pe zeul nostru tutelar, Zalmoxis. Poate că ești chiar el, și-ai coborît ca să mai mori o dată pentru lume.

Dacul i se uita în ochi, și-avea o mare tulburare. Un neastîmpăr îl făcea să creadă ceea ce însuși Dromichet nu o credea și n-o gîndea de fel. Zeul care a renăscut în lume, el însuși străin de amintirea lui, și din aceeași dragoste de lume, înțelegînd destinul, a coborît a doua oară, fără a ști cine e el, să moară pentru lume.

— Toți care credem în Zalmoxis, refacem jertfa lui. Însă cu-o înțelegere mai nouă. Ideea nemuririi pe care el ne-a dat-o, găsește însă-n noi un suflet mai bogat pe care grecii nu-l cunosc. Abia poate că îl întrezărește teatrul lui Euripide. Primul dintre traci care trăit-a cu suflet înnoit a fost regina. Ea cunoscut-a fericirea pe care nici un muritor n-a cunoscut-o pîn-la ea, de a avea o bucurie a durerii. Eu voi urma-o în Haemus. Voi da acolo suferinței mele în singurătate un nimb al bucuriei, acela de a fi în

stare de-a mă supune unei voinţi superioare, ce nu-i decît voinţa mea.

Dacă voi reuşi aceasta, abia atunci puteţi să vă gîndiţi la zeul pe care doar l-am imitat. Şi mai curînd la zeul pe care l-am găsit ascuns în mine. Sufletul nostru este altul acum. Sufletul reginei, al meu, al tău, al *Ktistailor* şi va urma al Traciei întregi.

În acest timp, din spatele carului regal se auzi chiotul de bucurie al ostaşilor. Dromichet privi în afară. Şi înţelese. Departe, după coama munţilor se zărea semnul cel ridicat spre cer între două zig-zag-uri de fulgere albe. Călăreţii căutau văile îndemnînd caii. Din fuga nebună care părea a prăvăli munţii-n abisuri, arătarea cea albă rămînea singură stabilă sub cer. Semnul devenea treptat o realitate densă în fulguraţiile zării, căreia depărtarea-i da somnolenţă şi vis. Muntele îşi arăta cu încetul statura voinică, atrăgîndu-i spre el, dominîndu-i. Se furişau de-a lungul pădurilor, ocoleau grohotişul, căutau pajiştea verde, care să ducă în coastele muntelui. Şi ajunseră. Acolo opriră. Apusul de soare dădea marmurei albe un reflex vioriu. Şi cînd lumina cea caldă se-nălţa ca un abur, verdele codrului căta apele-adînci tăinuite în lacul de munte. *Ktistaii* îl văzură de sus. Unii din ei coborau. Alţii făceau semn celor de jos ca să urce. Lăsară caii în pajişti şi porniră pe firul de apă, unde băură, lustrîndu-şi fruntea şi părul. Urcară apoi pe platou prin panta cea lină. Priviră spre cerul care îşi revărsa albastru bogat cu talazuri de mare în văile munţilor. Li se părură o clipă că sanctuarul se-nvîrte cu munte cu tot, căutîndu-şi nainte de noapte un soare. Regele privea cu nesaţ alcătuirea, ridicată de mîinile omului. Pipăi pereţii în verticala cu care zvîcniră spre cer ritmuri cunoscute cîndva. Şi-apropie trupul şi-şi lipi fruntea de marmura rece privind către cer. O sevă suia din adînc. Gigantul de piatră îşi trimitea prin venele lui invizibile, sîngele alb. Se îngîna şi un cînt din lirele vîntului. Rămînea însă o voce şoptită, alta cîntată, ca un murmur în piatră dorind descifrarea. Parcă ceva pentru el. Un mesaj coborît din lumină de fulger şi din gură de trăsnet în rărunchii pămîntului, unde prinzînd rădăcini, a crescut furişînd printre moleculele albe ramuri de cîntec pentru frunzele mari săpate-n rotonda de sus, unde se rostesc către soare în cîntec de rugă, cuvinte şoptite

cîndva, trecînd peste margini de vieți, urmărînd de-a lungul destinelor, poate un vis.

Regele sui scara cu trepte adînci și cu năluciri de abis. Îl urmă dacul. Ajunse-n rotondă. Privi înspre locul de unde pornea soarele în fiecare din zi. Era în amurg, către seară. De-acolo apăruse o stea, care simțea ca rîndunica pe aripi dezmierdarea cea caldă-a luminii. Îngenunche către steaua ieșită-nainte. Dar razele ei albăstrii se răsfrîngeau auriu lîngă el. Întoarse privirea către urna de aur. Razele stelei mîngîiau litera săpată adînc, scriind-o din nou. Netezi pulberea vîntului pe globul de aur al urnei. Apoi liniștea serii și-a munților cernea peste ei o ninsoare albastră. Coborau atunci scările. Ostașii își aduceau caii în jurul podișului. Cinară din hrana lor rece. Noaptea era caldă și adormiră în ierburi.

Ktistaii pe care-i așezase regele-acolo, primiseră-ntre timp înzestrarea cu vite, îmbrăcăminte și-unelte de lucru. În spatele muntelui ridicaseră grajduri de piatră. Își căptușiseră cu blănuri chilia. Aveau laviți și mese. Ciopliseră în stîncă o nouă chilie. Acolo săpînd dăduseră de-o grotă, la care se-oprire. Ridicară doar zid din piatră pe piatră. Puseră laviți cu blănuri pentru păsuirea de noapte a regelui. Aprinseră torțe intrînd în cavernă. Piatra pe jos și pe sus n-avea urme de apă. Se așeză lîngă zidul ridicat din piatră pe piatră, ascultînd cu-ncordare. Nicăieri mai mult ca acolo nu simți tăcerea pămîntului. Începu a desface din zid. Își făcu loc, chemîndu-i cu torțele. *Ktistaii* veniră. Grota în care intrase părea neumblată și-nchisă. Piatra nu avea mușchi. Aerul se rarefia. Urme de viață lipseau. Ciocăniră pereții de-a lung și de-a latul. Sunau peste tot înfundat. Înaintară în noaptea de piatră pînă-ncepură să le bată-n urechi ciocanele sîngelui. Drumul mergea drept, cu o ușoară cotitură spre dreapta. Regele gîndi că arcul acesta ar putea duce către peretele de afară al muntelui, sau ar putea roti ca o spirală către un punct. Merseră deci înainte. Și stînjenirea umărului drept care-i făcea întruna să cotească spre dreapta, le spunea c-o s-ajungă în marginea muntelui. Însă deodată lumina feștilelor descoperi fundătura. O clipă crezură că-s prizonierii adîncului. Dar regele bătu colo unde peștera se-nfunda, ascultînd încordat. Repetă de cîteva ori. Bătu apoi și în pereții ceilalți. Avea convingerea că-acolo labirintul care ieșea înafară fusese-nfundat. Ridicară torțele cercetînd

îndeaproape. Dar nimic n-arăta urme de zid. Structura pietrei era neîntreruptă. Regele porunci ieşirea din grotă cu paşii grăbiţi. Îi puse să numere paşii parcurşi şi să-şi amintească curbura. Ajunseră la aer cu feţele galbene. Fiecare descrise pe stîncă drumul parcurs, şi regele trase concluzia că galeria e-aproape de stînca de-afară a muntelui. Se-ntrebau unii, de ce n-au săpat-o pînă în margini cei care scobiseră-atît în taina muntelui. Dacă această galerie, gîndea Dromichet, a rezultat dintr-un capriciu al naturii, orice-ntrebare pare a fi de prisos. Dar dacă oamenii săpat-au acest labirint, cu bună intenţie lăsat-au sfîrşitul nespart. Regîndea stratagema celor care-au lucrat. Priviră-ndelung şi nu departe descoperiră o stîncă, prăvălită din munte. Acolo, bănui regele, duce gura nespartă a muntelui. Aduseră tîrnăcoape şi sape. Loveau şi-ascultau, dar nimic, pînă ce tîrnăcoapele vibrară de ecoul din grotă. Însemnă locul. Lovi apoi la depărtare de cîţiva paşi şi cremenea rămase mută. Regele socoti din nou şi puse un semn. Şi cînd izbi se auzi iar ecoul din grotă.

— Ce este-aceasta, rege ?

— Ar putea fi aici doar un filon metalic, răsunînd din adîncuri. Punctul lovit care avea o rezonanţă-aparte era chiar pe bortă, în stare de-a da undei ecou.

— Aicea vom săpa, şi începu a scoate prin lovituri îndesite bucăţi de piatră din monolitul muntelui. Cînd istovi, veniră rînd pe rînd *Ktistaii*. Cei care treceau la odihnă, ascultau ecoul din grotă.

— Rege, îşi ridică unul din ei urechea, începe să sune a apă.

— Cum adică ?

— Sună ca o fîntînă nainte de-a da apă.

— Te pomeneşti că dăm de un izvor. Şi-ar fi cu totul binevenit.

Îşi aşeză urechea la pămînt şi regelui i se păru că tîrnăcoapele izbesc în tumulii de apărare ai cetăţii. Dincolo huia parcă ceva, căci sunetul era o dată absorbit şi apoi alungat. Şi stînca era dură. Săreau scîntei care le frigeau faţa şi piatra prindea mirosul tare de amnar.

— Ce zici, tu, dacule, ajungem pînă dincolo, cînd luna va apune ?

— Rege, eu zic că ultimul strat să-l lovim o dată cu primele raze de soare. Atunci lumina va pătrunde în inima întunecată a muntelui.

— Numai s-ajungem noi acolo !

Dacul chemă în ajutor mai mulți dintre ostașii de la strajă. Și odihniți loveau des și adînc, scoțînd bulgări de piatră. Se auzea ecoul stîrnit ce venea să lovească în perete de stîncă bubuind ca talazul marin.

Noaptea trecea. Luna căzuse-n zenit. Se mai vedeau stelele în umbra făcliilor aprinse. Muntele gemea în adînc. Fierbinții vulcani căutau loc să iasă. Închipuirea chema un duh al pămîntului, care trezit se mișca cu muntele tot în spinare la revărsatul de zori.

— Bang ! Bang ! Bang !

Cîțiva se repeziră cu caii după curbura de munte și se întoarseră în grabă strigînd :

— Rege, rege, nu știm ce este-acolo !

Dar regele, cum era și firesc, nu le răspundea. Se duse o iscoadă, care văzu în lumina de torțe chipul regelui lor.

— E regele acolo ! E regele acolo !

— Ce face ? Ce face ?

— E cu mai mulți. Scobește în munte. Or fi dat de comori.

— Haide atunci și noi.

Și repede întreaga coloană se răsuci peste curbura de munte. Atunci se auzi, cum se desprinde stîncă din stîncă.

— Opriți-vă ! Opriți-vă ! Strigă regele în noapte. Și săpătorii se-opriră. Nu se mai auzeau bătăile în stîncă. Deasupra cerul își spălăcea stelele. Dimineața își ridica aburi din văi. Toți așteptau parcă ceva. Unul din *Ktistai* privea atent către cer în timp ce-și ridica tîrnăcopul puternic, cu care izbi ultima piatră din stînca ce-astupă ieșirea din peșteră. Prima rază de soare și-nfipse săgeata în inima muntelui.

— Uraaaa ! strigară ostașii.

Molecula de piatră se trezi dintr-un somn ce ținea de la-nceputuri de lumi. Noaptea din stîncă se stinse sub mîngîierea solară. În urechi țiuia liniștea lumii dintîi. Dar inima muntelui, simbolic, era inima regelui. Și Dromichet îi sfătui pe *Ktistai* să lase galeria mult timp în curentul de aer și sub ochiul cald de lumină. Să-mprejmuie intrarea cu spini și s-aprindă focuri în noapte. Iar atunci cînd vara va fi pe sfîrșite, cînd aeru-i rece, să-nchidă de-o parte și

alta grota din munte. Îi sărutară pe *Ktistai* şi o porniră în alai către Helis.

Frînţi de oboseală, regii dormiră în drumul lor către Istru. Apa nu o trecură cu carul aşezat pe o plută. Încălecară şi se lăsară purtaţi în proaspăt şuvoi. Dincolo era ca în grădina de-acasă. Pe la apusul soarelui soseau în Helis. Cînd intrară-n oraş soarele mergea s-asfinţească privind către regii care purtau după ei uriaşele umbre venind de la Delphi şi Haemus. Şi în luminoasa spirală sosită din îndepărtatele vieţi îşi citeau tăinuit presimţul drumului lor către stele.

*

— A venit Dromichet — regele !

— Au venit regii. Adică cei doi Dromichete.

— Nu înţeleg, cum pot ca să existe doi regi cu numele de Dromichet.

— Nici eu nu înţeleg.

— Atunci de ce o spui ?

— O spun căci e adevărat, chiar dacă n-am ajuns s-o înţeleg. Vorbeşte toată lumea.

— Ce vorbeşte ?

— C-avem doi regi. Nu te mira, te vei convinge azi sau mîine, căci regele trebuie să apară în lume, alături de celalt Dromichet.

— De ce ne tăinuim asemeni lucruri ? Spune-mi ce se petrece !

— Înţeleg că vrei să cunoşti adevărul. Orice ţi-aş spune mai mult decît atît ar fi doar o scornire-a mea. Dar pot să îţi mărturisesc că deşi nu-nţeleg nimic, îmi place totuşi.

— De ce ? Nu ţi-a fost prieten Dromichet ? Nu este om care să nu-l iubească. Între Zalmoxis şi noi stă Dromichet. Viaţa lui toată el şi-a încredinţat-o Traciei.

— Dacă nu este trac să creadă altfel, cum poţi să crezi că eu nu l-aş iubi pe Dromichet. Ce vreau să ştiu e care-i adevăratul Dromichet. Care din ei e cel care se-apropie de nemurire. Şi dacă ochii noştri nu pot s-ajungă a-l vedea pe zeu, pe zeul nostru-al tracilor, Zalmoxis, aş vrea să-l văd pe acel om, care în inima-mi e zeu.

În jurul lor mulţimea se-ndesea cu ochi întrebători către palat. Şi se-auzea :

— Poate că este-un frate de care n-am știut.

— Sau fiu.

— Nu, asta-i imposibil ! Regina a murit curînd după căsătorie. Iar regele nu a avut copii mai înainte.

— Atunci abdică. Și pentru ce aceasta ?

— Ce se petrece ? Este ceva la mijloc !

— Dar oameni buni, spuneți-mi, lua vorba altul, de unde vine regele acum ? În ce călătorie a fost ?

— Venit-a de la Delphi.

— De la Delphi ? Se întrebau îngîndurați cei mai bătrîni, care-auziseră, sau care știau c-acolo sînt oracole.

— La Delphi mai sînt oracole ?

— Timpul Pitiei a trecut. Oracole nu mai există. Sînt sanctuare cu magi aduși din Memphis, spuse-un bătrîn albit care părea un *Ktistai*.

— Adevărații regi își pregătesc întotdeauna pe cei ce îi urmează, nu din plăcerea lor, ci pentru țară. La Sanctuarele din Delphi o fi aflat, ceea ce de fapt el o știa, că orice rege e muritor, cînd Tracia e nemuritoare.

— Și dacă Tracia-i nemuritoare, regele ei este la fel.

— Pînă acuma, da. De-acum însă începe marea taină.

Și oamenii vorbeau ca și cum ar fi fost un singur om, care rostește-n fiecare.

— Marea taină pe care nu vom pătrunde-o niciodată și care-i însăși taina zeilor e de a nu ști pe cine avem între noi. Cei mai bătrîni ne spun că zeii travestiți coboară-n lume, trăiesc alături de oameni, și mor ca ei, pentru un vis frumos.

— He ! He ! făcu unul mai hîtru, tot una-i a bea bere sau chiar un vin grecesc, cu-a bea nectar zeiesc ?

— Nu e tot una. Dar zeii nu coboară pentru vin și nici pentru femei.

— He ! He ! Dar pentru ce ?

— Coboară să simtă din marile dureri ce le trăiește omul ?

— Heeee ! Și ?

— Și... luptă pentru fericirea oamenilor !

— He ! He ! Zeii nu simt dureri, de-aceea luptă !

— Cînd au venit ca oameni, venit-au să sufere ca ei. Murind ca oameni. Condiția de a fi zeu e ca mereu să mori.

— E în mitologie-aceasta ?

— După cîte știu nu e. Însă va fi.

— Și dacă zeul nu dorește a muri ?

— Zeul acela încetează de-a fi zeu. El va muri definitiv ca zeu.

— Și ce devine ?

— Depinde unde se oprește. La om încă e bine. Și dacă-ajunge mineral e moarte absolută.

— Văzut-ai sau bănuit-au un zeu care a coborît să moară pe pămînt ?

— Aceasta nimenea n-o poate ști. Poate nici el nu știe, odată coborît ca om. Dar noi putem în schimb s-o presimțim.

Se adunară mulți pe splaiul Istrului. Se tolăneau pe iarbă, sau discutau energic, plimbîndu-se-n apropierea apei.

— Dar bine, frate, ce-i cu Dromichet ?

— Dromichet este Dromichet.

— Dar celălalt care-i tot Dromichet ?

— O să ne spună regele. Crezi tu că Dromichet și-a pierdut mințile ? Ceea ce nu-nțelegi ar putea fi, și cred că este, o mare-nțelepciune pe care doar treptat o s-o pricepem.

— Și cine e cel de-al doilea Dromichet ?

— Nu știu. Vă spun doar o părere. Cînd pentru prima dată l-am auzit mi s-a părut un *Ktistai*. Și după trăsături poate e get sau dac. În nici un caz nu e din sudul Traciei.

— Deci nu e mag, cum o spun unii, adus din Delphi sau Eleusis.

— Nu. Noi încă nu avem asemeni sanctuare. Credința noastră a rămas doar una naturală, fără inițieri secrete.

— Și dacă-n Haemus noul Sanctuar va primi magi cu-nvățături oculte de la Memphis, va schimba felul nostru de a fi ?

— N-aș crede. Noi cum am fost așa rămînem. Cel care azi voiește a merge în Leuce sau la Memphis, Dodona sau vestitul Delphi, o poate face. Nu îl oprește nimeni. Inițierile au planul lor, care nu schimbă însă linia destinelor. Nimeni de-aici sau de dincolo nu poate scoate din temelia nimănui vreo cărămidă.

— Atunci la ce ar folosi inițierea ?

— La înțelegerea destinului. Și poate la iubirea lui. Căci dacă îți iubești destinul îl săvîrșești cu-o înțelegere

supremă. Iar Dromichet și-a înțeles destinul. Să-l așteptăm, să ne vorbească.

Cîteva zile după sosirea regelui, confuzia s-a adîncit mai mult. Oricare rațiune era împiedicată cînd ajungea să se întrebe care e regele adevărat, apoi, de ce doi regi și amîndoi cu-același nume. Ceva se întîmpla care stîrnea nu numai curiozitatea. Se produsese un fel de iritare, de neastîmpăr și nesiguranță. Oamenii așteptau. Ceea ce așteptau era o lămurire a evenimentelor pe care numai regele o putea da. Și-această așteptare încordată le strivea nervii. Veni o nouă dimineață cu fel și fel de trîmbițași, care porneau spre străzile orașului. A fost de-ajuns o dată să se spună că regele voiește să vorbească pe la apusul soarelui. Se stropeau străzile. Ferestrele se deschideau și se puneau în vasele de lut buchete mari de flori. Lumea se strînse c-o liniște întrebătoare la palat. Era un fel de doliu prelungit pentru regină. Veniră oamenii palatului. Sosiseră de asemenea din Pella și Lysimachia, ca și de peste munți căpetenii de oaste. Și la veranda care da spre străzile orașului, se deschideau larg ușile. Primul care veni, era Marele preot. Bătrîn și alb. Pletele-i se-amestecau cu barba și mustățile. Avea mersul încet și măsurat, după un gînd, care țintea spre alte lumi, la care ochii pămîntești se îndreptau, dar fără-a cuteza. L-aduseră pe preot pînă în fața lumii și-i oferiră-un scaun. Apărură regii și întreaga lor suită. Întîi o liniște ca de mormînt încremeni mulțimea, apoi o izbucnire de ovații trezi pe toți. Dar lumea iar căzu în liniște ca într-o moarte, din care răsăreau, ca și necunoscute flori, nenumărate și mute întrebări. Cei doi Dromichet apărură în primul plan. Atunci, lumea-ncepu să strige :

— Regele ! Regele ! Regele !

Dar cine era regele ?

Dromichet ridică mîna, și lumea care umplea străzile pînă la orizont, tăcu.

— Fraților, viața oamenilor ca și a zeilor este făcută pentru o permanentă schimbare. Cîte-am trăit, de cînd am apărut pe lume pînă acum ! În iureșul acesta al vieții, schimbările ni s-au părut, cel mai adesea, că trec pe lîngă noi, iar noi rămînem în mișcarea lor așa, cum sîntem

și am fost. Chiar și acum. Eu însumi am crezut așa. Viața arată însă două lucruri. Zeul Zalmoxis care trăiește în fiecare dintre noi, în milioanele de chipuri, ne dă încrederea într-o statornicie a noastră. Pe altă parte, ființa care se cere perfectată în drumul către zeul, care-i model în noi, acum e altfel decît a fost. Și mai tîrziu va fi tot altfel față de cum este acum. Să-ncepem cu aceasta. Și să-ncercăm să numărăm val după val pe apa care trece. Am reușit în timpul scurs pînă acum să ne apropiem măcar un pas de zeul ce așteaptă-n noi ? Primul care își pune această întrebare este chiar regele. Și cum răspunde el ? Răspunsul lui de fiecare dată țintește două înțelesuri. Lumea și Cerul. Nu tot ce am realizat aici ne-apropie de zeu. Dar tot ce ne apropie de el, nu trece prin afara vieții. Ce am realizat ? Am unit Tracia. Unind Tracia am unit frații. Noi n-am făcut imperii cucerind. Ne-am cucerit pe noi. Ne-am înfrățit. Am stăvilit războiul din lăuntru. Și întărindu-ne, am evitat războaiele venite din afară. Și vreau să vă întreb dacă aceasta-nseamnă cu adevărat ceva pentru-acel zeu ce stă ascuns în noi ?

— Înseamnă ! Înseamnă ! Zalmoxis este fericit în noi! Strigară prinși de o convingere nestrămutată.

— Iată atunci, c-am reușit, schimbînd ceva în lume, să facem și un pas către desăvîrșirea noastră. Dar iubiți frați, nu totdeauna se-ntîmplă acest noroc, și datoria noastră este ca totdeauna să cîntărim cu-nțelepciune lucrurile. Acum, cînd viața noastră are nevoie mai puțin de scut, de suliță și arc, să ne gîndim și la desăvîrșirea noastră. O formă a desăvîrșirii colective, noi am parcurs-o, și cum am spus, chiar fiecare-n parte s-a mai apropiat de zeu. Și în condiția aceasta, urmează om cu om să suie scările spre Empireu.

— Scările Sanctuarului !

— Scările Sanctuarului în suflet ! Treptele Sanctuarului sînt doar în marmură. Sufletul vostru le va clădi-n lumină. Oricare dintre voi poate fi un erou și-un zeu. Nu-nseamnă însă că toată Tracia acum va fi o țară de eroi și zei. Dar în desfășurarea timpului țara de-aici va semăna cu țara de dincolo, de unde coborît-au zeii pe Muntele Coloanei. Și scopul nostru ultim e de-a uni și-aceste două țări. Între pămînt și cer, o singură Hyperboree !

— Ura ! Ura ! Tracia noastră e nemuritoare !

— Așa e, fraților. Însă a fi nemuritor ca zeii înseamnă a muri mereu. Condiția de-a fi a zeului, pe care n-am știut-o totdeauna, e de-a muri, pentru-a aduce fericirea altora. Vedeți dar ce ne-așteaptă. Dar nu vă fie teamă. Cei care vă iubesc, se vor jertfi chiar pentru voi. Și lumea prin iubire se va apropia treptat de zeu. Dintre toți zeii *unul* e cel ce-i împărțit între atîtea zeități ca și în noi. Pe-acela să-l iubim.

— Acela e Zalmoxis ! Zalmoxis !

— Zalmoxis, ce și-a-ncheiat drumul aici ca un erou hyperboreu. Sufletul lui e infinit. Cu toate-acestea, el însuși suie. Noi mergem după el. Și fiecare scară e un izvor încă necunoscut de fericire sufletească. Nu merită să existăm pentru a ști și a urma pe acest zeu ? Credeți că existența noastră nu are nici un scop sublim ? Și dacă credem în desăvîrșire, să ne-o gospodărim printr-o gospodărire-a sufletului. Și adevăr vă zic, căci vremile au împlinirea lor. Noi cei de față am și pășit într-un alt timp, acela-n care umanitatea noastră suie mai sus. Nu aveți presimțiri în inimi ? Nu ați simțit că-n voi s-a cuibărit ceva, ceva ce nu se-aseamănă cu omul crud de ieri, sau sufletul elenizat de azi ? Să vă gîndiți ! Eu am simțit aceasta. Și nu numai atît, am început să simt destinele pe care frații traci le vor urma în vreme. De-aceea am nevoie-acum să meditez un timp, retras.

— Nu ne părăsi Dromichet ! Se auzi ca un vînt trist ce răvășește codrii toamna.

— Tracia niciodată nu o voi părăsi. Sînt lîngă voi. Și v-am adus un rege. El este un *Ktistai*, venit din Dacia. Aveți încredere în el. Sufletul lui seamănă mult cu-al meu. Îi dau regatul, imperiul trac, îi dau în fața voastră sceptrul. Îi dau coroana. Și-i dau chiar numele de Dromichet. Trăiască pentru Tracia regele Dromichet !

Marele preot se ridică și-i așeză *Ktistaiului* pe cap coroana. Lumea plîngea și striga :

— Dromichet ! Dromichet !

— Am să revin încă o dată, ca să v-aduc o profeție. Și-apoi...

— Ne va fi greu fără de tine !

— Cu cît o să dispar mai mult, cu-atît vă voi iubi mai mult...

Terasa se goli și ușile fură închise.

De sus, lumea părea o masă de nisip stîrnită de vîrtejuri. Gustul amar al morții se prelungi în visul acelei nopți care urmă. Și după care dimineața aduse o înseninare. Era o primă moarte în drumul lor spre astre. Și observau că-ntr-adevăr ceva în suflet se schimbase, așa cum le-a prezis-o Dromichet.

De curiozitate, lumea se întreba cînd pleacă regele. Dar la palat, carul regal părea c-așteaptă. Însă pe poarta de la sud, un călăreț se mistuise neștiut în noapte.

*

Peștera regelui era aerisită. Aerul cald răzbise ventilînd de la un capăt la altul. O controlase cu *Ktistaii* în amănunt ajutați de lumina care pătrundea pe cele două guri. Cioplîră cu toți o stîncă, prin care introduseră un drug metalic și o montară apoi ca ușă. Împinsă de-o parte sau alta scrîșnea rotindu-se atît cît poate să iasă sau să intre un om. Nimenea n-ar fi bănuit c-acolo se află o intrare-n munte, și nimenea n-ar fi putut intra, căci stînca era blocată prin năuntru de trunchiuri mari de arbori. Ziua, aerul cald pătrundea, doar printr-o răsucire-a ușii, care închisă păstra căldura peste noapte. Și Dromichet ducea o viață de *Ktistai*. Chipul lui luase între timp amprenta gîndului. Era senin și împăcat cu sine, și-o bucurie de dincolo de lucruri se arcuia-n lumină ca un nimb deasupra frunții. Părul i-aluneca în plete șuvițe albe ce se uneau cu barba și mustața negre. Seninătatea noului *Ktistai* era umbrită doar de-absența lui din lumea ce trebuia ajutorată, însă condiția desăvîrșirii era recluziunea. Și noul simțămînt care îi invadase inima cu o lumină ce îi era necunoscută și care-l anunța pe omul epocilor viitoare, i se cerea în fapt. Unde era suferința pe care el voia să o aline ? Căuta mieii cu picioare frînte, caii bătrîni și bolnavi, căprioarele prinse în zăpadă. Venea din pădure cu rătăciții pui de urși. Muncile cîmpului le împlinea pentru *Ktistaii* mai în vîrstă. Avea însă momente cînd se afla de neclintit în grota lui. Și meditația îl ținuia nopțile-adînci și zilele de-a rîndul. *Ktistaii* nevăzîndu-l, se duceau pe-ascuns dimineața deschizînd porticul intrării să pătrundă lumina. Îl vedeau atunci răsărit ca din piatră, adorînd soarele. Uneori noaptea de vară, și-n nopțile iernii privea stelele. Aducea pergamentele întrebînd cerul unde e

steaua pe care el o notase în hărțile lui. În nesemănatele locuri pe cer uneori licăreau lumini tremurate. Ochii lui mîngîiau îndepărtata cale lactee, în care-ncoltise vremea stelei cei noi. Timpul trecea peste lume ca vîntul. Lumea venea serbînd anual Sanctuarul, făcînd jertfe la zei, și-amintind de regele lor Dromichet, plecat în pustie. Nimeni afară de *Ktistai,* care juraseră sub ceru-nstelat, nu știau că regele trăiește acolo. De aceea în zilele toate de vară stătea sus pe stîncă să vadă un om. Îl privea cu nesaț de departe, apoi se furișa în peștera lui. Sărbătorile Sanctuarului îl țineau cu totul închis. Cînd vedea prin crăpăturile stîncii, lumea, plîngea. Le spunea *Ktistailor* că l-apucă-un alean, un dor care-l soarbe. Nu de-a se duce în lume. Ci un dor pe care el însuși nu-l știa ce a fi. Dorul de moarte, își spunea cu ardoare, ce-i da ochilor strălucire ca stelele-n noapte.

Trecură cinci ani. Cu cîteva luni înainte de ziua sosirii acolo trimise un *Ktistai* la Helis, anunțîndu-l pe rege să vină cu Marele preot și cu toți cei care l-au cunoscut, s-asculte cuvîntul lui cel din urmă.

Prin Tracia toată trecu vestea ca un uragan. Valuri și valuri de oameni venind peste ape și munți se-ndreptau spre Sanctuarul din Haemus. N-avea nimeni voie să urce pe munte. Lumea se-așezase la poalele lui, așteptînd norii pe care să vină profetul. Nimeni, nici Marele preot, nici regele nu pătrunseră în incintele Sanctuarului.

Sosi și ziua mult așteptată. Venea după noaptea care-adusese puhoaie de lume, răsăritul de soare al profetului. Profetul era sus, aștepta. Lumea credea că-i ridicase acolo statuia. Statuia aceea aștepta și ea soarele. Din rasa albă de in, cînd apăru se văzu o mînă în sus. Și de-acolo se auzi în liniștea muntelui :

— Iubiții mei frați, iată-ne ajunși peste timp și aici, cei care dorim Tracia fericită ! Voi sînteți aceia care veți duce-o către ființa sa eternă. Nu uitați nici o clipă să-ntoarceți țara spre izvoarele ei, cum v-ați întors sufletul spre Sanctuarul de-aici. Crescut-am cu toții în puterile zeului. Zeul, el însuși lărgitu-și-a în lumea lui fără margini, inima pentru voi. V-amintiți ? Întrebatu-v-am dacă simțeați înnoirea din suflet. Bucuriei cei mari pe care-o striga Dyonisos și durerii adînci pentru nefericirea din Hades, noi i-am dat o nouă simțire. Durerii i-am dat o bucurie a ei, pe cînd bucuriei tristețe, care ne-apropie de

simțirea zeiască. Așa cum culorile cerului se-amestecă-n apusul cel roșu, așa împletit-am și noi simțirea din suflet. Știam dinainte că-n sufletul vostru s-a născut simțământul cel nou. Durerea pentru cel ce este aproape. Nimenea n-a numit-o așa. Doar zeul și-a spus-o cu buzele lui arse-n iubirea de oameni. Simțământul acesta e *mila*. Și adevăr vă zic că simțământul acesta nou l-am adus lumii și prin el lumea va merge spre zeu. *Mila* e fericirea de-a găsi zeul din suflet, iubind pe aproapele. Mutați-vă deci în faptele voastre, în casa din suflet, iubind pe aproapele, și-n suflet deschideți ferestre către zările lumii ! „Tu porți în tine, om, un prieten sublim pe care încă nu l-ai cunoscut. Căci zeul se-ascunde în tine, ca tu să-l găsești. Și cel care-și sacrifică plăcerile și opera pentru sufletul său, ca pentru zeul său, care înseamnă principiul lucrurilor, puterea creatoare a universului, ajunge la desăvîrșire."

„Ascultați deci, că în voi privind aflați nemărginirea spațiului și timpului. În cîntecul stelelor răsună-o voce a numerelor și-a armoniei astrelor."

Să facem deci ca Tracia cea fericită pe care-o pregătim aici, s-ajungă pîn-la cer. „Să nu cădem din stea în stea și să nu plîngem în abis o patrie uitată." Și nu uitați, urmați-vă un *Ideal*.

— Ce este idealul ? Ce este idealul ?

— Dorința înnăscută, dar uitată, pentru desăvîrșire.

— În ce să-l căutăm și cum să îl realizăm ?

— Îl căutăm și îi răspundem în realitate după modelul lui din suflet. Cu tot ce vă-ntîlniți desăvîrșiți și veți ajunge la înțelesurile lumii. Ceea ce-i nou, e noul sens al Nemuririi, pe care nu l-am înțeles din moștenirea lui Zalmoxis.

Adevărata nemurire nu este aceea ce s-așteaptă. Singura nemurire este aceea care se construiește. Condiția de a ajunge undeva. Lucrarea aceasta, ce poate fi o cizelare a destinului. Nu gîndul poartă semnul nemuririi, ci sufletul. Și nu uitați că adevăru-acesta doar noi l-am cunoscut. Cinstiți-l deci. Iar fericirea și nemurirea Traciei le veți realiza printr-un acord dintre destinul vostru și-al Traciei întregi.

— Dar cine poate ști destinul ?

— E mult mai bine să nu-l știm, ci doar să-l presimțim, cum presimțim acum că-n noi a început o nouă vreme a omului. Aceasta însă nu ne îndepărtează de

mitul nostru care străbate lumea. Noi vom rămîne ce am fost.

Și adevăr zic vouă, căutați-vă un *Ideal*. Desăvîrșiți-vă, ca să desăvîrșiți țara noastră întreagă !

Soarele se ascunse în norii care se grăbeau. O ceață coborî pe fruntea Sanctuarului, și-apoi cuprinse monumentul întreg. Și lumea aștepta. Și-n așteptarea-aceasta nu se clintea nimic. Veni apoi o briză aspră, care împinse norii în abis. Profetul dispărea.

Lumea rămase mută, pînă cînd cineva strigă :

— Dromichet a fost zeul ce-a pogorît să moară printre oameni !

— Slavă zeului nemuritor Zalmoxis ! Zalmoxis... Zalmoxis.

Și muntele părea că se cutremură primind o nouă viață. De astă dată de la oameni. Atunci, lumea văzu *Ktistaii* fugind de colo pînă colo, arătînd disperarea lor.

— Ce e ? Ce e ? Strigară toți. Și cineva răspunse :

— S-au săvîrșit profetul !

București, 9 sept. 1983

CUPRINS

I. Cartea întîi : *ODRID*

1. Dincolo de Istru 6
2. Calul sălbatic 20
3. Muntele magic 33

II. Cartea a doua : *LYSIMACH*

1. Gherila și stratagema 70
2. Kalokagathon 120
3. Chemarea din urmă 182

III. Cartea a treia : *LEUCE*

1. Căprioara din vis 240
2. Cele două Leuce 266
3. Scară la cer 286

IV. Cartea a patra : *DROMICHET*

1. Voluptatea durerii 312
2. Suferința noului Orfeu 331
3. Presimțirea profetului 346

DE ACELAȘI AUTOR :

OPERA LUI CAMIL PETRESCU,
Editura didactică și pedagogică, București, 1972.

ORELE ALBASTRE,
Editura Sport-Turism, București, 1981.

EMINESCU — ORIGINILE ROMANTISMULUI,
Editura Albatros, București, 1983.

NEAMUL BASARABILOR, I, — CEI CARE AM FOST,
Roman, Editura Cartea Românească, București, 1984.

EMINESCU — METAMORFOZELE CREAȚIEI,
Editura Albatros, București, 1985.

SUB SOARELE PĂMÎNTULUI, Roman,
Editura Albatros, București, 1987.

Lector : LUCIAN CURSARU
Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

Bun de tipar 2.VII.1988. Apărut 1988
Comanda nr. 2839
Coli de tipar : 23

Com. nr. 80 237
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

„Cu toții, cei care sîntem aici și cei care ne-ascultă de-afară, toată Tracia ce crede-n Zalmoxis, cel ce ne-a dat nemurirea în suflet, putem merge pe urmele zeului gîndind și lucrînd pentru nemurirea Traciei întregi. Cum tracii nu izgonesc din sufletul lor pe Zalmoxis, fiind mereu una, așa și noi între traci să fim una. Unirea pentru care eu v-am chemat să v-o cer e mai presus decît mine, care rămîn ca voi toți numai un trac, un trac în care arde dorința unei Tracii eterne "

Lei 17